ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ
ΤΟΥ ΧΑΙΡΩΝΕΩΣ
ΤΑ ΗΘΙΚΑ.

PLUTARCHI
CHÆRONENSIS
MORALIA,

ID EST

OPERA, EXCEPTIS VITIS, RELIQUA.

GRÆCA EMENDAVIT,
NOTATIONEM EMENDATIONUM, ET LATINAM XYLANDRI
INTERPRETATIONEM CASTIGATAM, SUBJUNXIT,
ANIMADVERSIONES EXPLICANDIS REBUS AC VERBIS, ITEM
INDICES COPIOSOS, ADJECIT,

DANIEL WYTTENBACH,
HIST. ELOQ. LITT. GR. ET LAT.
IN ILLUSTRI ATHEN. AMSTELOD. PROFESSOR.

TOMUS II.

OXONII,
E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO.
M DCC XCVI.

3

MVSEVM
BRITAN
NICVM

Hoc Volumine II, continentur,

PLUTARCHI MORALIA,

GRÆCE ET LATINE,

INTERJECTA EMENDATIONUM NOTATIONE.

PAG.

XIX. ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΑΡΕΤΑΙ. 1
Mulierum Virtutes.

XX. ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ. ῾ΡΩΜΑΙΚΑ. 77
Capitulorum Deſcriptio. Quæſtiones Romanæ.

XXI. ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ. ῾ΕΛΛΗΝΙΚΑ. 193
Capitulorum Deſcriptio. Quæſtiones Græcæ.

XXII. ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΩΝ ῾ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ῾ΡΩΜΑΙΚΩΝ. 249
Parallela Græca et Romana.

XXIII. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ῾ΡΩΜΑΙΩΝ ΤΥΧΗΣ. 295
De Fortuna Romanorum.

XXIV. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΛΕΧΑΝΔΡΟΥ ΤΥΧΗΣ Η ΑΡΕΤΗΣ. ΛΟΓΟΣ Α′. 337
De Alexandri Magni Fortuna aut Virtute. Oratio I.

XXV. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΛΕΧΑΝΔΡΟΥ ΤΥΧΗΣ Η ΑΡΕΤΗΣ. ΛΟΓΟΣ Β′. 365
De Alexandri Magni Fortuna aut Virtute. Oratio II.

XXVI. ΠΟΤΕΡΟΝ ΑΘΗΝΑΙΟΙ ΚΑΤΑ ΠΟΛΕΜΟΝ Η ΚΑΤΑ ΣΟΦΙΑΝ ΕΝΔΟΞΟΤΕΡΟΙ. 413
Bello ne an Pace clariores fuerint Athenienſes.

PAG

XXVII. ΠΕΡΙ ΙΣΙΔΟΣ ΚΑΙ ΟΣΙΡΙΔΟΣ. 439
De Iſide et Oſiride.

XXVIII. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΙ ΕΝ ΔΕΛΦΟΙΣ. 573
De EI Delphico.

XXIX. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΧΡΑΝ ΕΜΜΕΤΡΑ ΝΥΝ ΤΗΝ ΠΥΘΙΑΝ. 615
Cur Pythia nunc non reddat Oracula carmine.

XXX. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΚΛΕΛΟΙΠΟΤΩΝ ΧΡΗΣΤΗΡΙΩΝ. 677
De defectu Oraculorum.

XXXI. ΟΤΙ ΔΙΔΑΚΤΟΝ Η ΑΡΕΤΗ. 791
Virtutem doceri poſſe.

XXXII. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΑΡΕΤΗΣ. 799
De Virtute Morali.

XXXIII. ΠΕΡΙ ΑΟΡΓΗΣΙΑΣ. 847
De cohibenda Ira.

XXXIV. ΠΕΡΙ ΕΥΘΥΜΙΑΣ. 895
De Tranquillitate Animi.

XXXV. ΠΕΡΙ ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΑΣ. 947
De Fraterno Amore.

XXXVI. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΙΣ ΤΑ ΕΚΓΟΝΑ ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑΣ. 1003
De Amore Prolis.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΑΡΕΤΑΙ.

E

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΑΡΕΤΑΙ.

PLUTARCHI

MULIERUM VIRTUTES.

ΠΕΡΙ ἀρετῆς, ὦ Κλέα, γυναικῶν, ἐν τῷ αὐτῷ τῷ Θουκυδίδῃ γράμμα ἔχομεν· ὁ μὲν γὰρ, ἧς ἂν ἐλάχιστος ἢ λόγος καὶ τοῖς ἐκτὸς ψόγος περὶ ἢ ἔπαινος, ἀρίστην ἀποφαίνεται· καθάπερ τὸ σῶμα, καὶ τὸνομα τῆς ἀγαθῆς γυναικὸς οἴκοθεν δεῖν καταλλειπτον εἶ) καὶ ἀνέξοδον. Ἡμῖν δὲ κομψότερος μὲν ὁ Γοργίας φαίνε), κε-
F λεύων μὴ τὸ εἶδος ἀλλὰ τὴν δόξαν εἶ) πολλοῖς γρά-

ALIA eſt, O Clea, de mulierum virtute mea quam Thucydidis ſententia. Is enim ei primam laudem tribuit fœminæ, *de qua foris minimus eſt vel in bonam vel in malam partem ſermo:* cenſens nimirum ut corpus, ita famam quoque bonæ mulieris domi incluſam eſſe, neque in publicum exire debere. Mihi autem elegantior videtur Gorgiæ opinio, qui *mulieris non formam, ſed famam vult multis*

μον τῆς γυναικός. Ἄριστα δὲ ὁ Ῥωμαίων δοκεῖ νόμος ἔχειν, ὥσπερ ἀνδράσι, καὶ γυναιξὶ δημοσίᾳ μετὰ τὴν τελευτὴν τὰς προσήκουσιν ἀποδιδοὺς ἐπαίνους. Διὸ καὶ Λεοντίδος τῆς ἀρίστης ἀποθανούσης, εὐθύς τε μετὰ σοῦ πάτε πολὺν λόγον εἴχομεν, οὐκ ἀμοιροῦσα φιλοσόφου παραμυθίας· καὶ νῦν, ὡς ἠβουλήθης, τὰ ὑπόλοιπα τῶν λεγομένων εἰς τὸ μίαν εἶναι καὶ τὴν αὐτὴν ἀνδρός τε καὶ γυναικὸς ἀρετήν, προσαναγέγραφά σοι, τὸ ἱστορικὸν ἀπο- 243
δεικτικὸν ἔχοντα, καὶ πρὸς ἡδονὴν μὴ ἀκοῆς ἀποσυνταγμένον· εἰ δὲ τῷ πείθοντι καὶ τὸ τέρπον ἔνεστι φύσει τῶν παραδείγματος, ἀφ' οὗ χάριν ἀποδείξεως συνεργὸν ὁ λόγος, ἆρ' αἰσχύνεται ταῖς μούσαις τὰς χάριτας συγκαταμιγνὺς καλλίστην συζυγίαν, ὡς Εὐριπίδης φησίν, οὐκ τῆς φιλοκάλου μάλιστα τῆς ψυχῆς ἀναδούμενος τὴν πίστιν. Φέρε γὰρ εἰ λέγοντες τὴν αὐτὴν εἶναι ζωγραφίαν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, παρειχόμεθα τοιαύτας γραφὰς γυ-

A. 2. συντεταγμένον] Sumpſi a T. Vulgo συντεταγμένην.

eſſe notam. Et Romanam legem maxime probo, quæ mulieres itidem ut viros poſt mortem publice laudari pro dignitate jubet. Itaque optima Leontide vita defuncta, cum ſtatim tunc mihi tecum colloquium fuit non expers philoſophicæ conſolationis: tum in præſentia quidquid reſtabat eorum, quæ ad docendum eandem eſſe viri ac mulieris virtutem, differuntur, hiſtorica demonſtratione tibi conſcripſi: non eſt illa comparata ad voluptatem auditione parandam: ſed tamen, ſi exemplorum hæc eſt natura ut perſuadendo ſimul oblectent, oratio non abhorrebit a venuſtate demonſtrationem adjuvante, neque verebitur *Muſis admiſcere Gratias, pulcherrimo*, ut ait Euripides, *conjugio*, maxime cum ab ea parte animi, quæ honeſtati ſtudet, fidem ſibi conciliet. Agedum enim, ſi dicentes eandem eſſe virorum ac mulierum artem pingendi, tales a mulieribus elaboratas proferremus picturas, quales A-

ναικῶν οἵας Ἀπελλῆς ἀπολέλοιπεν, ἢ Ζεῦξις, ἢ Νικόμα-
B χος, ἆρ' ἄν τις ἐπετίμησεν ἡμῖν ὡς τὸ χαρίζεσθαι καὶ
ψυχαγωγεῖν μᾶλλον ἢ τὸ πείθειν σχαζομένοις; ἐγὼ μὲν
οὐκ οἶμαι. Τί δέ; ἐὰν ποιητικὴν πάλιν ἢ μιμητικὴν
ἀποφαίνοντες, οὐχ ἑτέραν μὲν ἀνδρῶν, ἑτέραν δὲ γυναικῶν
οὖσαν, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν τὰ Σαπφοῦς μέλη τοῖς Ἀνα-
κρέοντος, ἢ τὰ Σιβύλλης λόγια τοῖς Βάκιδος ἀντιπαρα-
βάλλοιμεν, ἔξει τις αἰτιάσασθαι δικαίως τὴν ἀπόδειξιν,
ὅτι χαίροντα καὶ τερπόμενον ἐπάγῃ τῇ πίστει τὸν ἀκροα-
τήν; οὐδὲ τοῦτο ἂν εἴποις. Καὶ μὴν οὐκ ἔστιν ἀρετῆς
γυναικείας καὶ ἀνδρείας ὁμοιότητα καὶ διαφορὰν ἄλλο-
C θεν καταμαθεῖν μᾶλλον, ἢ βίους βίοις, καὶ πράξεσι
πράξεις, ὥσπερ ἔργα μεγάλης τέχνης ἀλλήλαις,
ἅμα, καὶ σκοπεῖν εἰ τὸν αὐτὸν ἔχει χαρακτῆρα καὶ
τύπον ἡ Σεμιράμεως μεγαλοπραγμοσύνη τῇ Σεσώ-
στρεως, ἢ Τανακυλλίδος σπείσεις τῇ Σερβίᾳ τοῦ βασιλέως,
ἢ τὸ Πορκίας φρόνημα τῷ Βρούτου, καὶ τὸ Πελοπίδου

B. 5. αὐτὴν] Sumpsi a Cod. Xyl. et Mez. Vulgo ἐπὶ τὸν manifesto errore.

pelles, Zeuxis, aut Nicomachus reliquerunt, essetne qui nos reprehenderet, ac gratificandi et delectandi majorem nos, quam fidem faciendi rationem habuisse diceret? non sane opinor. Rursum si poeticam imitandive artem eandem esse mulierum et virorum affirmantes, Sapphus carmina cum Anacreonteis, aut Sibyllæ cum Bacidis oracula compararemus, justene aliquis culpare demonstrationem posset, quod gaudentem ea et voluptate affectum auditorem ad fidem proposito habendam adduceret? non profecto. Atqui similitudinem ac discrimen mulieris atque virilis virtutis aliunde rectius discere non possis, quam si vitas vitis, et actiones actionibus tanquam magnæ artis opera componens, consideres eandemne habeant formam atque effigiem Semiramidis et Sesostris magnificentia, Tanaquilidis et Servii regis calliditas, Porciæ magnanimitas et Bruti, Ti-

τῷ Τιμοκλείας, καὶ τὴν κυριωτάτην ὁμοιότητα καὶ δύναμιν. Ἐπειδὴ διαφοράς γε τινὰς ἑτέρας, ὥσπερ χροιὰς ἰδίας, αἱ ἀρεταὶ διὰ τὰς φύσεις λαμβάνουσι, καὶ συνεξομοιοῦνται τοῖς ὑποκειμένοις ἤθεσι καὶ κράσεσι σωμάτων καὶ τροφαῖς καὶ διαίταις· ἄλλως γὰρ ἀνδρεῖος ὁ Ἀχιλλεύς, ἄλλως ὁ Αἴας, καὶ φρόνησις Ὀδυσσέως οὐχ ὁμοία τῇ Νέστορος, οὐδὲ δικαιοσύνη ὡσαύτως Κάτων καὶ D Ἀγησίλαος, οὐδὲ Εἰρήνη φίλανδρος ὡς Ἄλκηστις, οὐδὲ Κορνηλία μεγαλόφρων ὡς Ὀλυμπιάς. Ἀλλὰ μὴ παρὰ τοῦτο πολλὰς καὶ διαφόρους ποιῶμεν ἀνδρίας καὶ φρονήσεις καὶ δικαιοσύνας, ἂν μόνον τῷ λόγῳ τῷ οἰκείῳ μηδεμίαν αἱ καθ' ἕκαστον ἀνομοιότητες ἐκβιάζωσι. Τὰ μὲν οὖν ἄγαν τερπνὰ καὶ ὅσων οἰμαί σε βεβαίοις βιβλίοις ἐντυχοῦσαν ἱστορίαν ἔχειν καὶ γνῶσιν, ἤδη παρήσω·

C. 8. Ἐπειδὴ] Rectius Ἐπεὶ *Cæterum*, *Quamquam*: vel Ἐπεὶ δὲ *Quandoquidem vero*. Concluſio ſententiæ eſt in ἀλλὰ μὴ παρὰ τοῦτο &c. Media habent locum parentheſis. Paulo ante pro καινότητα recepi ὁμοιότητα ex T. P. Poterat et κοινότητα corrigi ut Mez. fecit: ſed illud recipere malui quia auctoritatem certiorem habet.

D. 6. ἐκβιάζωσι]. Corrigendum ἐκβιβάζωσι. Paulo ante μόνον malim pro μόνῳ.

D. 7. βεβαίοις] Delendum ut errore librarii ortum ex βιβλίοις.

mocleæ et Pelopidæ, ſi ad vim iſtarum virtutum præcipuam reſpiciatur. Alias enim quaſdam differentias virtus, tanquam colores quoſdam peculiares accipit ob diverſitatem naturæ, adſimilaturque moribus, temperiei corporis, cibo et vivendi rationi ejus cui ineſt. Aliter enim fortis fuit Achilles, aliter Ajax: neque prudentiæ Neſtoris ſimilis fuit Ulyſſis prudentia: neque eodem modo juſti fuerunt Cato et Ageſilaus: aliter maritum dilexit Eirene quam Alceſtis: diverſa fuit ratio magnanimitatis Corneliæ et Olympiadis. Neque tamen eo adducimur, ut multas et diverſas conſtituamus fortitudines, prudentias, et juſtitias: dum modo diverſitates ſingulorum nullam virtutem ſua definitione excludant. Proinde exempla nimis trita, et quæ tibi, quippe verſatæ in frequenti librorum lectione, cognita eſſe

πλὴν εἰ μή τινα τὼς τὰ κοινὰ καὶ δεδημευμένα περὶ
ἡμῶν ἱστορήσαντας, ἀκοῆς ἄξια ἀπέφυγεν· ἐπεὶ δὲ
E πολλὰ καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ γυναιξὶν ἄξια λόγου πέπραχ-
ται, βραχέα τῶν κοινῶν οὐ χεῖρόν ἐστι περιστρῆσαι.

α'. ΤΡΩΑΔΕΣ.

Τῶν ἀπ' Ἰλίου περὶ τὴν ἅλωσιν ἐκφυγόντων οἱ
πλεῖστοι χειμῶνι χρησάμενοι, καὶ δι' ἀπειρίαν τοῦ πλοῦ
καὶ ἄγνοιαν τῆς θαλάττης, ἀπενεχθέντες εἰς τὴν Ἰταλίαν,
καὶ περὶ τὸν Θύμβριν ποταμὸν ὁρμοις καὶ ναυλόχοις
ἀναγκαίοις μόλις ἐπορισάμενοι, αὐτοὶ μὲν ἐπλανῶντο
περὶ τὴν χώραν, πευσόμενοι δεόμενοι· ταῖς δὲ γυναιξὶν
F ἐμπίπτει λογισμὸς, ὡς ἥπασιν ἵδρυσις ἐν γῇ πάσῃ
πλάνης καὶ ναυτιλίας εὖ τε καὶ καλῶς πεφύτευσιν ἀν-
θρώποις ἀμείνων ἐστὶ, καὶ πατρίδα δὲ ποιεῖν αὐτὰς, ἀπο-
λαβεῖν μὲν ἀπολωλέκασι μὴ δυναμένας· ἐκ δὲ τούτου

F. 1. ἐν γῇ πάσῃ πλάνῃ—δὲ ποιεῖν αὐτὰς] Locus male habitus a librariis. Primum corrigendum ἐν γῇ πάσης πλάνης καὶ ναυτιλίας, pro vulgato ἐν τῇ π. π. κ. ν: mox pro δὲ legendum δεῖ: quorum utrumque monuit Xyl. prius etiam in codice ſcripto invenit. Verſionem ejus correxi.

puto, in præſentia omittam, niſi ſi qua digna memoratu fugerunt eos qui ante nos vulgaria et publice nota in litteras retulerunt. Quando autem mulieres multa præclara facinora cum publice tum privatim ediderunt, pauca quædam de publicis referre operæ pretium videtur.

I. TROJANÆ.

Qui ab Ilio, cum id everteretur, profugerunt, eorum plerique tempeſtatis vi, et ob imperitiam navigandi, mariſque ignorationem, ad Italiam ſunt delati: et ad Tiberim fluvium ægre portubus ac ſtationibus neceſſariis ſubvecti, pervagati ſunt regionem, quærentes qui ipſis locorum iſtorum conditiones enarrarent. Interim mulieribus cogitatio incidit, qualemcunque ſedem quavis in terra potiorem eſſe quavis quamvis felicium hominum navigatione: patriamque eam eſſe faciendam, cum amiſſa recuperari non poſſit. Proinde

συμφρονήσασαι κατέφλεξαν τὰ πλοῖα, μιᾶς καταρξαμένης, ὡς φασι, Ῥώμης· πραξάσαι δὲ ταῦτα, τοῖς ἀνδράσιν ἀπάντων βοηθοῦσι πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ φοβουμέναι τὴν ὀργήν, αἱ μὲν ἀνδρῶν, αἱ δὲ οἰκείων, ἀντιλαμβανόμεναι καὶ καταφιλοῦσαι λιπαρῶς, ἐξεπράϋναν 244
τῷ τρόπῳ τῆς φιλοφροσύνης. Διὸ καὶ γέγονε καὶ παραμένει ταῖς Ῥωμαίων γυναιξὶν ἔτι νῦν ἔθος ἀσπάζεσθαι μᾶλλον τοὺς συγγενεῖς αὐταῖς. Συνιδόντες γάρ, ὡς ἔοικε, τὴν ἀνάγκην οἱ Τρῶες, καὶ ἅμα πειρώμενοι τῆς ἐγχωρίων εὐμενῶς καὶ φιλανθρώπως προσδεχομένων, ἠράσθησαν τὸ πρᾶγμα ἀπὸ τῶν γυναικῶν, καὶ συγκατέμειναν αὐτόθι τοῖς Λατίνοις.

β'. ΦΩΚΙΔΕΣ.

Τὸ δὲ τῶν Φωκίδων ἀνδρεῖον μὲν οὐ τετύχηκε συγγραφέως, θῆλυ δὲ τῶν γυναικείων ἔλαττον εἰς ἀρετὴν Β
ὄντι μαρτυρούμενον ἱεροῖς τε μεγάλοις ἃ δρῶσι Φωκεῖς ἔτι νῦν περὶ Ὑάμπολιν, καὶ δόγμασι παλαιοῖς, ὧν τὸ μὲν καθ' ἕκαστον τῆς πράξεως ἐν τῷ Δαϊφάντου βίῳ

conſpiratione facta, naves cremaverunt, duce facinoris Roma, ut aiunt. Hoc facto, maritis opitulatum navibus ad mare contendentibus occurrerunt, metuenteſque iram eorum, aliæ maritos, aliæ neceſſarios amplexæ, blandeque deoſculatæ ſunt, eaque ſuavitate animos eorum deliniverunt. Inde mos ortus eſt etiamnum durans, ut Romanæ fœminæ cognatos oſculo ſalutent. Nam neceſſitatem nimirum cernentes Trojani, ſimulque humanos et benignos experti incolas eorum locorum, factum mulierum probaverunt, ibique cum Latinis habitaverunt.

II. PHOCIDES.

Phocidum facinus a nullo nobili ſcriptore commemoratur, ſed virtutis laude nulli muliebri facto cedit. Teſtimonium ei ferunt magna ſacrificia quæ Phocenſes hodieque ad Hyampolin peragunt, ac vetuſta decreta. Singulas hiſtoriæ totius partes ego in

γέγραπται· τὸ δὲ τῶν γυναικῶν τοιοῦτόν ἐστιν. Ἄσπονδος ἦν Θετταλοῖς πρὸς Φωκέας πόλεμος. Οἱ μὲν γὰρ ἄρχοντες αὐτῶν καὶ τυράννους ἐν ταῖς Φωκικαῖς πόλεσιν ἡμέρᾳ μιᾷ πάντας ἀπέκτειναν· οἱ δὲ πεντήκοντα καὶ διακοσίους ὁμήρους κατέλεσαν, εἶτα παντρατιᾷ ἀφ' Λοκρῶν ἐνέβαλον, δόγμα θέμενοι μηδενὸς φείδεσθαι τῶν ἐν ἡλικίᾳ, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἀνδραποδίσασθαι. Διάφαντος οὖν ὁ Βαθυλλίου, τέλειος αὐτὸς ἄρχων, ἔπεισε τοὺς Φωκεῖς μὲν, αὐτοὺς ἀπαντήσαντας, τοῖς Θετταλοῖς μάχεσθαι, τὰς δὲ γυναῖκας ἅμα τοῖς τέκνοις εἰς ἕνα που τόπον συναγαγόντας ἐξ ἁπάσης τῆς Φωκίδος, ὕλην τε θεῖναι ξύλων καὶ φύλακας καταλιπεῖν, πρόσταγμα δόντας, ἂν αἴσθωνται νικωμένους αὐτοὺς, κατὰ τάχος τὴν ὕλην ἀνάψαι καὶ κατακαῦσαι τὰ σώματα. Ψηφισαμένων δὲ ταῦτα τῶν ἄλλων, εἷς ἐξαναστὰς ἔφη, Δίκαιον εἶναι) ταῦτα συνδοκεῖν καὶ ταῖς γυναιξίν· εἰ δὲ μή, χαίρειν ἐᾶν, καὶ μὴ προσβιάζεσθαι.

vita Daiphanti perſcripſi. Phocidum res ita geſta eſt. Implacabile bellum erat ortum inter Theſſalos et Phocenſes. Hi enim principes ipſorum et tyrannos in Phocicis urbibus una die univerſos necaverant: illi autem ducentos et quinquaginta Phocenſium obſides trucidaverant, omnibuſque cum copiis per Locros in Phocidem irrumpebant, decretoque facto jubebant nulli adulto parcere, pueros et mulieres captivos abducere. Ibi Daiphantus Bathyllii filius qui cum duobus collegis Phocenſium reipublicæ præerat, ſuis perſuaſit, ut ad pugnam conferendam Theſſalis obviam irent: mulieres autem cum liberis unum in locum ex univerſa Phocide conducerent, eumque congeſtis lignis cingerent, ac cuſtodes adderent, mandato ut ſi ſuos victos ſentirent, confeſtim materiam accenderent, ac corpora comburerent. Hæc cum eſſet reliquorum ſententia, unus in concilio ſurgens, *Æquum eſt*, inquit, *ut mulieres quoque iſthuc probent, alioquin omittendum eſt, neque vi eo ſunt adigendæ.*

Τούτῳ τῷ λόγῳ διελθόντος εἰς τὰς γυναῖκας, αὐταὶ D
καθ' αὑτὰς συνελθοῦσαι ταῦτα ἐψηφίσαντο, καὶ τὸν
Δαΐφαντον ἀνέδησαν, ὡς τὰ ἄριστα τῇ Φωκίδι βεβου-
λευμένον. Τὰ δ' αὐτὰ καὶ τοὺς παῖδας ἰδίᾳ φασὶν
ἐκκλησιάσαντας ὑπ' αὐτῶν ψηφίσασθαι. Πραχθέντων δὲ τού-
των, συμβαλόντες οἱ Φωκεῖς περὶ Κλεωνὰς τῆς Ὑαμ-
πόλιδος ἐνίκησαν. Τὸ μὲν οὖν ψήφισμα Φωκέων,
ΑΠΟΝΟΙΑΝ οἱ Ἕλληνες ὠνόμασαν· ἑορτὴν δ' ἐκ
πασῶν μεγίστην τὰ Ἐλαφηβόλια μέχρι νῦν τῇ Ἀρτέ-
μιδι τῆς νίκης ἐκείνης ἐν Ὑαμπόλιδι τελοῦσιν. E

γ'. XIAI.

Χῖοι Λευκωνίαν ἐπῴκησαν ἐκ τοιαύτης αἰτίας. Ἐ-
γάμει τις ἐν Χίῳ τῶν δοκούντων γνωρίμων εἶναι. Ἀγ-
λαΐης δὲ τῆς νύμφης ὑπὸ ζεύγους, ὁ βασιλεὺς Ἵππο-
κλος ὑπατήδειος ὢν τῷ γαμοῦντι, καὶ παρὼν ὥσπερ οἱ
λοιποὶ, μέθης οὔσης καὶ γέλωτος, ἀνεπήδησεν ὑπὸ τὸ
ζεῦγος, οὐδὲν ὑβριστικὸν δρᾶξων, ἀλλ' ἐφ' κοινῷ καὶ

Qui ſermo ut pervenit ad mulieres, ipſæ ſeorſim convenerunt, itaque fieri debere decreverunt, Daiphantumque coronaverunt, ut qui optime rebus Phocicis conſuluiſſet. Idem quoque pueros aiunt concione privatim convocata ſciviſſe. His ita actis, Phocenſes ad Cleonas Hyampolidis cum hoſte conflixerunt, victoriaque ſunt potiti. Decretum hoc Phocenſium, Græci *Aponœam*, utpote deſperatis rebus audacter factum, appellaverunt. Omnium autem feſtivitatum ſuarum maximam Elaphebolia Minervæ Phocenſes in hunc uſque diem quotannis peragunt atque celebrant.

III. Chiæ.

Chii Leuconiam coloniam deduxerunt tali de cauſa. Quidam in Chio non minimi nominis matrimonium contraxerat. Cum autem ſponſa in curru duceretur, rex Hippoclus ſponſi familiaris, qui una cum reliquis aderat, oborto ex ebrietate jocandi ſtudio, in currum inſiluit, non animo ullius injuriæ faciendæ, ſed communem conſuetudinem lu-

παιδιᾷ χρώμενος· οἱ δὲ φίλοι τοῦ γαμοῦντος ἀπέκτειναν
αὐτόν. Μιασμάτων δὲ τοῖς Χίοις προφαινομένων, καὶ
τοῦ θεοῦ κελεύσαντος τοὺς Ἱππόκλου ἀνελόντας ἀνελεῖν,
F ἅπαντες ἔφασαν Ἱππόκλου ἀνηρηκέναι. Πάντας οὖν αὖ-
θις ὁ θεὸς ἐκέλευε τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν, εἰ πᾶσι τοῦ ἄγους
μέτεστιν. Οὕτω δὲ τοὺς αἰτίους καὶ μεταχόντας τοῦ φόνου,
καὶ συνεπαινέσαντας ἀμωσγέπως, οὐκ ὀλίγους γενομένους,
ἀλλ' ἀδυνάτους ὄντας, ἀπῶκισαν εἰς Λευκωνίαν, ἣν Κο-
ρωνεῖς ἀφελόμενοι πρότερον ἐκτήσαντο μετ' Ἐρυθραίων.
Ὕστερον δὲ πολέμου πρὸς τοὺς Ἐρυθραίους αὐτοῖς γενο-
μένου, μέγιστον Ἰώνων δυναμένους, τότε καὶ ἐκείνων ὑπὸ τὴν
Λευκωνίαν στρατευσάντων ἀντέχειν μὴ δυνάμενοι, συνε-
245 χώρησαν ἐξελθεῖν ἐπὶ σπονδοῖ, χλαῖναν μίαν ἑκάστου καὶ
ἱμάτιον, ἄλλο δὲ μηδὲν ἔχοντος. Αἱ δὲ γυναῖκες ἐκά-
κιζον αὐτούς, εἰ προέμενοι τὰ ὅπλα, γυμνοὶ καὶ τῶν
πολεμίων ἔξιασιν· ὀμωμοκέναι δὲ φασκόντων, ἐκέλευον
αὐτοὺς τὰ μὲν ὅπλα μὴ καταλιπεῖν, λέγειν δὲ πρὸς

sumque secutus: tamen hunc sponsi amici interfecerunt. Inde cum Chii iræ divinæ argumenta cernerent, oraculo consulto jussi sunt *percussores Hippocli necare*, cumque universos ejus cædis fontes se esse dicerent, *universos* deus jussit *urbe excedere, si quidem universi flagitio isto se obstrinxissent.* Ita demum fontes, cædisque socios aut approbatores, utcunque et multos et potentes, in Leuconiam deportaverunt. Hanc Coronensibus ademptam primum cum Erythræis possederant Chii. Postea temporis bello cum Erythræis Ionum potentissimis contracto, cum hi ad Leuconiam ducerent exercitum, Chii impares se viribus videntes, pacti sunt excessuros se Leuconia, unam tantum quoque chlænam, unamque tunicam secum auferente. Mulieres autem Chios objurgabant, quod armis dimissis nudi per hostes essent exituri: cumque hi dicerent jurejurando adhibito se id promisisse, monuerunt ne arma relinquerent,

τὰς πολεμίας ὅτι χλαῖνα μὲν ἐστι τὸ ξυστὸν, χιτὼν δὲ ἡ ἀσπὶς, ἀνδρὶ θυμὸν ἔχοντι. Πειθέντων δὲ ταῦτα τῶν Χίων, καὶ πρὸς τὰς Ἐρυθραίας παῤῥησιαζομένων, καὶ τὰ ὅπλα δεικνύντων, ἐφοβήθησαν οἱ Ἐρυθραῖοι τὸ τόλμαν αὐτῶν, καὶ οὐδεὶς προσῆλθεν οὐδὲ ἐκώλυσεν, ἀλλ' ἠγάπησαν ἀπαλλαγέντων. Οὕτοι μὲν οὖν θαῤῥεῖν B διδαχθέντες ὑπὸ τῶν γυναικῶν, οὕτως ἐσώθησαν. Τότε δὲ οὐδέν τι λειπόμενον ἔργον ἀρετῇ καὶ χρόνοις ὕστερον πολλοῖς ἐπεφάνθη ταῖς Χίων γυναιξὶν, ὁπηνίκα Φίλιππος ὁ Δημητρίου, πολιορκῶν τὴν πόλιν ἐκήρυξε κήρυγμα βάρβαρον καὶ ὑπερήφανον, ἀφίστασθαι τοὺς οἰκέτας πρὸς ἑαυτὸν ἐπ' ἐλευθερίᾳ καὶ γάμῳ τῆς κεκτημένης, ὡς συνοικιῶν αὐτοὺς ταῖς τῶν δεσποτῶν γυναιξί. Δεινὸν δὲ αἱ γυναῖκες καὶ ἄγριον θυμὸν λαβοῦσαι, μετὰ τῶν οἰκετῶν καὶ αὐτῶν συναγανακτούντων καὶ συμπαρόντων, ὥρμησαν ἀναβαίνειν ἐπὶ τὰ τείχη, καὶ λίθους καὶ βέλη προσφέρουσαι, καὶ προσκελευόμεναι καὶ προσλι- C

B. 10. συμπαρόντων] Corrigendum puto συμπαρορμώντων.
C. 1. προσλιπαρῦσαι] Malim προσταλαιπωρῦσαι.

ſed hoſtibus dicerent *haſtam eſſe loco chlænæ, clypeum loco tunicæ viro animoſo.* Cum obtemperaſſent Chii, libereque adverſus Erythræos locuti arma oſtenderent: territi eorum audacia Erythræi ſunt, nemoque eorum acceſſit aut prohibuit, ſed diſceſſum eorum gratum habuerunt. Atque hi quidem a mulieribus edocti audere, hoc modo tum ſervati ſunt. Sed nihilo minoris virtutis facinus eſt Chiarum mulierum, longo poſt perpetratum tempore. Philippus Demetrii filius urbem Chiorum oppugnans, ſuperbum ac barbaricum edictum propoſuerat, quo ſervos ad defectionem ad ſe invitabat, pollicens iis dominarum conjugia et libertatem. Mulieres vero atroci atque effera correptæ ira una cum ſervis, ipſis quoque una indignantibus et auxilium ferentibus, cum impetu in muros evaſerunt, lapideſque et tela congerentes, ac pugnantes exhortantes et animantes, ip-

παρεῦναι τοῖς μαχομένοις, τέλος δὲ ἀμυνόμεναι καὶ βάλλουσαι τοὺς πολεμίους, ἀπώσαντο τὸν Φίλιππον, οὐδενὸς δούλου τοπαράπαν ἀποστάντος πρὸς αὐτόν.

δ'. ΑΡΓΕΙΑΙ.

Οὐδενὸς δὲ ἦττον ἔνδοξόν ἐστι τῶν κοινῇ διαπεπραγμένων γυναιξὶν ἔργων, ὁ πρὸς Κλεομένην περὶ Ἄργος ἀγών, ὃν ἠγωνίσαντο Τελεσίλλης τῆς ποιητρίας παρακαλούσης. Ταύτῃ δέ φασιν ῥᾳθύμως ἔσαν ἐνδόξου, τῷ δὲ σώματι νοσηματικῇ, εἰς θεοὺς πέμψαι περὶ
b ὑγείας, καὶ χρησθὲν αὐτῇ Μούσας θεραπεύειν, πειθομένην τῇ θεῷ καὶ ὑπηκόῳ ᾠδῇ καὶ ἁρμονίᾳ, τῶν τε ποιητῶν ἀπαλλαγῆναι ταχύ, καὶ θαυμάζεσθαι διὰ ποιητικὴν ὑπὸ τῶν γυναικῶν. Ἐπεὶ δὲ Κλεομένης ὁ βασιλεὺς τῶν Σπαρτιατῶν, πολλοὺς ἀποκτείνας, (οὐ μέν, ὡς ἔνιοι μυθολογοῦσιν, ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτακοσίους πρὸς ἑπτακισχιλίοις) ἐβάδιζε πρὸς τὴν πόλιν, ὁρμὴ καὶ τόλμα δαιμόνιος παρέστη ταῖς ἀκμαζούσαις τῶν γυναικῶν ἀμύ-

sæque etiam ad extremum hostem profligantes et telis impetentes, Philippum repulerunt: cum quidem ad hunc nullus omnino servorum transiviſſet.

IV. Argivæ.

Inter res a mulieribus publice præclare gestas, nullum illustrius extat facinus certamine quod Argivæ pro patria adversus Cleomenem, Telesillæ poetriæ hortatu, obierunt. Hanc ferunt nobili ortam familia, cum esset corpore morbis obnoxio, deos de paranda bona valetudine consuluisse: oraculoque monitam ut *Musas coleret*, deæ obtemperasse, studiumque in carmina et harmoniam collocasse: et cum morbo liberatam esse, tum ob poeticam in admiratione mulieribus fuisse. Cum Cleomenes Spartæ rex multis Argivorum occisis (fabula est quod quidam numerum eorum perhibent septies millenos, septingenos, septagenos et septem), ad ipsam urbem duceret, impetus et divinitus quædam injecta audacia mulieres quæ

ναθαι τὰς πολεμίας ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Ἡγεμόνης δὲ τῆς Τελεσίλλης ὅπλα λαμβάνουσι, καὶ παρ' ἔπαλξιν E ἱστάμεναι κύκλῳ τὰ τείχη περιέστεψαν, ὥστε θαυμάζειν τὰς πολεμίας. Τὸν μὲν οὖν Κλεομένην πολλῶν πεσόντων ἀπεκρούσαντο· τὸν δὲ ἕτερον βασιλέα Δημάρατον, ὡς Σωκράτης φησίν, ἐντὸς γενόμενον καὶ καταλαβόντα τὸ Παμφυλιακόν, ἐξέωσαν. Οὕτω δὲ τῆς πόλεως περιγενομένης, τὰς μὲν πεσούσας ἐν τῇ μάχῃ τῶν γυναικῶν, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς Ἀργείας ἔθαψαν, ταῖς δὲ σωθείσαις ὑπόμνημα τῆς ἀριστείας ἔδοσαν ἱδρύσασθαι τὸν Ἐνυάλιον. Τὴν δὲ μάχην οἱ μὲν ἑβδόμῃ λέγουσιν ἱσταμένου μηνὸς, οἱ δὲ, νεομηνίᾳ γενέσθαι τῷ νεῷ μὲν τετάρτῳ, πάλαι δὲ Ἑρμαίῳ παρ' Ἀργείοις, καθ' ὃν μέχρι νεῶν τὰ F Ὑβριστικὰ τελοῦσι γυναῖκας μὲν ἀνδρείοις χιτῶσι καὶ χλαμύσιν, ἄνδρας δὲ πέπλοις γυναικῶν καὶ καλύπτραις ἀμφιεννύντες. Ἐπανορθώμενοι δὲ τὴν ὀλιγανδρίαν, οὐχ, ὡς Ἡρόδοτος ἱστορεῖ, τοῖς δούλοις, ἀλλὰ τῶν πολιτῶν

ætate integra eſſent, excitavit ad propulſandos a patria hoſtes. Proinde Teleſilla duce arma capiunt, propugnacula occupant, muros corona cingunt, non ſine admiratione hoſtium. Ac Cleomenem quidem repulerunt, multos ſuorum deſiderantem: alterum regem Demaratum, ut Socrates ait, qui in urbem pervenerat, et Pamphyliacum occupaverat, vi exturbarunt. Hoc modo urbe ſervata, mulieres quæ in pugna ceciderant, in via Argiva ſepultæ ſunt a civibus: ſuperſtitibus autem præmium virtutis dedicatio Martis conceſſa eſt. Pugnatum alii ſeptima die, alii ipſo in novilunio tradunt menſis, qui nunc quartus, olim Hermæus, id eſt Mercurialis, apud Argivos dicitur. Ea die etiam hodie Hybriſtica (id eſt contumelioſa) ſacra agunt, mulieres virilibus tunicis et lænis, viros muliebribus vittis ac velis veſtientes. Virorum penuriam ut exſarcirent, mulieres non, ut Herodotus narrat, ſervis, ſed vicinorum optimis in

ποιησάμενοι πολίτας τὰς ἀρίστους, συνῴκισαν τὰς γυναῖκας. Ἐδόκουν δὲ καὶ τούτους ἀτιμάζειν καὶ θεωρᾶν ἐν τῷ συγκαθεύδειν, ὡς χείρονας. Ὅθεν ἔθεντο νόμον τε κελεύοντα, πώγωνα δεῖν ἔχειν συναναπαύεσθαι τοῖς ἀνδράσι τὰς γεγαμημένας.

246 ε'. ΠΕΡΣΙΔΕΣ.

Πέρσας Ἀστυάγου βασιλέως καὶ Μήδων ἀποστήσας Κῦρος, ἡττήθη μάχῃ· φεύγουσι δὲ τοῖς Πέρσαις εἰς τὴν πόλιν, ὀλίγον ἀπεχόντων συνεισπεσεῖν τῶν πολεμίων, ἀπήντησαν αἱ γυναῖκες τοῦ τε πόλεως, καὶ τοὺς πέπλους ἐκ τῶν κάτω μερῶν ἐπάραντες, Ποῖ φέρεσθε, εἶπον, ὦ κάκιστοι πάντων ἀνθρώπων; οὐ γὰρ ἐνταῦθά γε δύναισθε καταδύναι φεύγοντες, ὅθεν ἐξεγένεσθε. Ταύτῃ τῇ ὄψιν ἅμα καὶ τῇ φωνῇ αἰδεσθέντες οἱ Πέρσαι, καὶ καλέσαντες ἑαυτούς, ἀνέστρεψάν τε καὶ συμβαλόντες ἐξ ἀρχῆς ἐτρέψαντο τοὺς πολεμίους. Ἐκ τούτου κατέστη νόμος, εἰσελάσαντι βασιλέως εἰς τὴν πόλιν, ἑκάστῃ γυναῖκα χρυσοῦν λαμβάνειν, Κύρου νομοθετήσαντος.

civitatem receptis conjunxerunt: quos illæ videbantur contemnere et ignominia afficere in concubitu. Itaque legem posuerunt, quæ nuptas barbam jubebat habere quando cum viris concumberent.

V. PERSIDES.

Cyrus cum Persas ab Astyage rege et Medis abalienasset, prœlio victus est. Persis autem fuga se ad urbem recipientibus, cum parum abesset quin simul hostes irruerent, occurrerunt ante urbem mulieres, vestibusque sursum ab inferioribus partibus attractis, dixerunt: *Quò fugitis omnium hominum pessimi? non quidem fuga hâc penetrare potestis unde exististis.* Hoc spectaculum, atque hæc vox pudorem incussit Persis, seque ipsos culpantes conversi sunt, et instaurata pugna hostes fuderunt. Inde lex posita a Cyro est, ut quoties rex in urbem intrat, singulis mulieribus aureus de-

Ὦχον δέ φασι τά τε ἄλλα μοχθηρὸν καὶ φιλοκερδέστατον βασιλέων ὄντα, φεικάμψαι τὴν πόλιν ἀεὶ καὶ μὴ παρελθεῖν, ἀλλ' ἀποστερῆσαι τῆς δωρεᾶς τὰς γυναῖκας· Ἀλέξανδρος δὲ καὶ δὶς εἰσῆλθε καὶ ταῖς κυούσαις διπλοῦν ἔδωκε.

ς'. ΚΕΛΤΑΙ.

Κελτοῖς, πρὶν ὑπερβαλεῖν Ἄλπεις καὶ κατοικῆσαι τῆς Ἰταλίας, ἣν νῦν νέμονται χώραν, φάσις ἐμπεσοῦσα δεινὴ καὶ δυσκατάπαυστος, εἰς πόλεμον ἐμφύλιον φερῆλθεν. Αἱ δὲ γυναῖκες ἐν μέσῳ τῶν ὅπλων γενόμεναι, καὶ διαλαβοῦσαι τὰ νείκη δίκῃσαν ὅπως ἀμέμπτως ἢ διέκριναν, ὥστε φιλίᾳ πάσι θαυμαστῇ καὶ πόλεις καὶ κατ' οἴκους γενέσθαι πρὸς πάντας. Ἐκ τούτου διετέλουν περί τε πολέμου καὶ εἰρήνης βουλεύόμενοι μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τὰ πρὸς τοὺς συμμάχους ἀμφίβολα δι' ἐκείνων βραβεύοντες. Ἐν γοῦν ταῖς πρὸς Ἀννίβαν σπονδαῖς ἐγράψαντο, Κελτῶν μὲν ἐγκαλούντων Καρχηδονίοις, τοὺς

tur. Ochum ferunt, alioquin etiam pravum hominem et regum avariſſimum, ſemper circumiviſſe urbem, neque ingredi unquam voluiſſe, itaque mulieres dono defraudaſſe. Alexander vero bis intravit, et gravidis duplum dedit.

VI. Celticæ.

Celtæ, antequam Alpes tranſgreſſi Italiæ eam obtinerent partem quam nunc incolunt, e gravi et implacabili diſcordia in bellum inciderant civile. Mulieres autem inter media arma progreſſæ, cognitis controverſiis, tam dextre eas et inculpate dijudicaverunt, ut admirabilis earum ex arbitrio amicitia omnium cum omnibus per urbes ſingulaſque familias exſtiterit. Itaque in poſterum a Celtis mos ſervatus eſt, ut conſultationibus de bello et pace mulieres ſuas adhiberent, et lites cum ſociis ortas earum opera diſceptarent. Quare in ſuo etiam fœdere, quod cum Annibale icerunt, ſcripſerunt: *Si Celtæ haberent quo nomine Carthaginienſes accuſarent, judicium*

ἐν Ἰβηρίᾳ Καρχηδονίων ἐπάρχους καὶ στρατηγοὺς εἰ δι-
D καιάς· ἂν δὲ Καρχηδονίοις Κελτοῖς ἐγκαλῶσι, τὰς
Κελτῶν γυναῖκας.

ζ'. ΜΗΛΙΑΙ.

Μήλιοι γῆς δεήζοντες ἀμφιλαφοῦς, Νυμφαῖον ἡγε-
μόνα τῆς ἀποικίας ἐποιήσαντο, νέον ἄνδρα καὶ κάλλει
διαφέροντα. Τοῦ θεοῦ πλεῖν κελεύσαντος αὐτούς, ὅπου
δ' ἂν ἀποβάλωσι τοὺς κομιστῆρας, ἐκεῖ κατοικεῖν, συνέ-
πεσε τῇ Καρίᾳ προσβαλοῦσιν αὐτοῖς καὶ ἀποβᾶσι, τὰς
ναῦς ὑπὸ χειμῶνος διαφθαρῆναι. Τῶν δὲ Καρῶν οἱ
Κρύασαν οἰκοῦντες, εἴτε τὴν ἀπορίαν οἰκτείραντες, εἴτε
E δείσαντες αὐτῶν τὴν τόλμαν, ἐκέλευον οἰκεῖν παρ' αὐ-
τοῖς, καὶ τῆς χώρας μετέδωκαν· εἶτα πολλῷ ἐν ὀλίγῳ
χρόνῳ λαμβάνοντας αὔξησιν ὁρῶντες, ἐπεβούλευον ἀνε-
λεῖν, εὐωχίαν τινὰ ἐν δείπνῳ παρασκευάσαντες. Ἔτυχε
δὲ Καρίνη παρθένος ἐρῶσα τοῦ Νυμφαίου, καὶ μανθάνουσα

D. 6. Τοῦ θεοῦ—ὅπου δ' ἂν] Legendum Τοῦ δὲ θεοῦ—ὅπου ἄν· ut monuit etiam Mez.

fore Carthaginienſium ducum ac præfectorum in Hiſpania: ſi vero Carthaginienſes Celtis aliquid objicerent, cauſæ cognitionem futuram penes Celtarum mulieres.

VII. MELIÆ.

Melii cum ſolo ampliore indigerent, Nymphæo juvene pulcherrimo coloniæ deducendæ præfecto, navigaverunt, deo jubente *ibi habitare ubi, a quibus portabantur, amitterent.* Accidit autem ut cum ad Cariam navibus applicatis egreſſi in terram eſſent, naves tempeſtate perderentur. Cares qui Cryaſſam incolebant, ſive inopiam eorum miſerati, ſive audaciam metuentes, habitare eos ſecum juſſerunt, partemque agri ſui impertiverunt: deinde, cum viderent eos brevi temporis ſpatio magna feciſſe incrementa, per inſidias eos interficere ſtatuerunt, convivio ad hoc inſtructo. Forte virgo quædam Caria, nomine Caphena, Nymphæum amabat. Quæ, cum iſta agerent-

τὰς ἄλλας· ἐκαλεῖτο δὲ Καφένη. Περαπομένων δὲ τούτων οὐ δυναμένη τὸν Νυμφαῖον θεωρᾶν ἀπολυμένον, ἐξήγγειλε τὴν διάνοιαν αὐτῆς τοῖς πολίταις. Ὡς οὖν ἦκον οἱ Κρυασσεῖς καλοῦντες αὐτούς, οὐκ ἔφη νόμον ὁ Νυμφαῖος Ἕλλησιν εἶναι βαδίζειν ἐπὶ δεῖπνον ἄνευ γυναικῶν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ Κᾶρες ἐκέλευον ἄγειν καὶ τὰς γυναῖκας. Οὕτω δὴ φράσας τὰ πεπραγμένα Μηλίοις, ἐκέλευσεν αὐτοὺς μὴ ἀνόπλους ἐν ἱματίοις βαδίζειν, τοῖς δὲ γυναικῶν ἑκάστην ξίφος ἐν τῷ κόλπῳ κομίζειν, καὶ καθέζεσθαι παρὰ τὸν αὐτῆς. Ἐπεὶ δὲ τῷ δείπνῳ μεσοῦντος ἐδόθη ὁ σύνθημα τοῖς Καρσί, καὶ σπασάσθην τὸν χαλκὸν οἱ Ἕλληνες, αἱ μὲν γυναῖκες ἅμα πᾶσαι τοὺς κόλπους διέρρηξαν, οἱ δὲ τὰ ξίφη λαβόντες ἐπέθεντο τοῖς βαρβάροις, καὶ διέφθειραν αὐτοὺς ἅμα πάντας. Κτησάμενοι δὲ τὴν χώραν, καὶ τὴν πόλιν ἐκείνην καταβαλόντες, ᾤκισαν ἑτέραν, τὴν Νέαν Κρύασσαν ὠνόμασαν. Ἡ δὲ Καφένη τῷ Νυμφαίῳ γαμηθεῖσα, τιμὴν 247
καὶ χάριν ἔσχε ταῖς εὐεργεσίαις πρέπουσαν. Ἄξιον

tur, non ſuſtinens ſalutem amaſii negligere, conſilium ei civium aperuit. Cum ergo Cryaſſenſes venirent eos vocatum, reſpondit Nymphæus moris non eſſe Græcis, ad cœnam venire ſine mulieribus. Quo audito Cares eas ut ſecum adducerent juſſerunt. Tum Nymphæus re Meliis expoſita, ipſos tunicatos et inermes ſecum ire ad cœnam juſſit, mulierum autem quamque gladium ſub ſinu geſtare et ſuo marito aſſidere. Sub mediam cœnam cum Cares teſſeram dediſſent, Græci articulum temporis rei gerendæ adeſſe ſentientes, ſimul omnibus uxoribus ſinus pandentibus, gladios arripuerunt, barbaroſque adorti univerſos interfecerunt: agroque et urbe ea potiti, aliam novam condiderunt, *Cryaſſamque Novam* appellaverunt. Caphena autem Nymphæo nupſit, dignamque beneficio gratiam et meritos honores conſecuta eſt. Digna autem eſt admiratione

οἷων ἀγαθὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῆς σιωπῆς καὶ τὸ θράσος, καὶ τὸ μηδεμίαν ἐν πολλαῖς μηδὲ ἄκουσαν ὑπὸ δειλίας κακὴν γενέσθαι.

η'. ΤΥΡΡΗΝΙΔΕΣ.

Τυρρηνῶν τοίνυν τὴν Λῆμνον καὶ Ἴμβρον καταλόντων, ἁρπασάντων δὲ Βραυρωνόθεν τὰς Ἀθηναίων γυναῖκας, ἐγένοντο παῖδες, οὓς ἐξήλασαν Ἀθηναῖοι, μιξοβαρβάρους ὄντας, ἐκ τῆς νήσου. Οἱ δὲ εἰς Ταίναρον καταφέροντες, ἐγένοντο χρήσιμοι Σπαρτιάταις περὶ τὸν εἱλωτικὸν πόλεμον, καὶ διὰ τοῦτο πολιτείας καὶ γάμων
B τυχόντες, οὐκ ἀξιούμενοι δὲ ἀρχείων καὶ βουλῆς, ὑπόνοιαν ἔλαβον ὡς ὑπὲρ νεωτερισμῷ συνερχόμενοι, καὶ διανοούμενοι τὰ καθεστῶτα κινεῖν. Συλλαβόντες οὖν αὐτοὺς οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ καθείρξαντες, ἐφύλαττον ἰσχυρῶς, ζητοῦντες ἐλεῖν σαφέσι καὶ βεβαίοις ἐλέγχοις. Αἱ δὲ τῶν καθειργμένων γυναῖκες ὑπὲρ τοῦ εἱρκτοῦ ὠδυνημένοι,

A. 8. Βραυρωνόθεν] Ita Xyl. edidit e codice ſcripto: et monuit ita legendum eſſe L. Holſten. ad Steph. Byz. p. 74. et res ipſa loquitur. Vulgo Βαυρωνόθεν: item infra Βαύρων.

mulierum taciturnitas atque audacia, et quod nulla earum inter tam multas ne invita quidem præ metu officium prodidit.

VIII. TYRRHENÆ.

Tyrrheni cum Lemnum et Imbrum occupaſſent, Athenienſium mulieribus Braurone abreptis filios procreaverunt, quos ut ſemibarbaros Athenienſes inſulis expulerunt. Hi cum Tænarum appuliſſent, Lacedæmoniis in ſervili ſeu heilotico bello utilem præbuerunt operam, ideoque civitate et matrimoniis dignati ſunt. Quod autem in ſenatum et ad conſilia non adhibebantur, venerunt in ſuſpicionem quaſi novarum rerum moliendarum cauſa coirent. Itaque a Spartanis comprehenſi et in carcerem conjecti, accurate cuſtodiebantur, cupientibus liquidis et ſtabilibus eos convincere argumentis. Captorum vero uxores ad carcerem venerunt,

πολλαῖς ἱκεσίαις καὶ δεήσεσι παρέλθησαν τοὺς φύλακας, ὅσον ἀσπάσασθαι καὶ προσφθεγξασθαι τοὺς ἄνδρας. Ἐπεὶ δὲ εἰσῆλθεν, ἐκέλευον αὐτοὺς μεταμφιέννυσθαι ταχὺ τὰ ἱμάτια, καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἐκείναις ἀπολιπεῖν, τὰς δὲ ἐκείνων ἐνδύσασθαι αὐτοὺς ἀπιέναι προκαλυψαμένους. Γενομένων δὲ τούτων, αἱ μὲν ἐπέμειναν, αὐτὰ παραταξάμεναι πρὸς πάντα τὰ δεινά, τοὺς δὲ ἄνδρας ἐξαπατηθέντες οἱ φύλακες παρῆκαν ὡς δὴ γυναῖκας. Ἐκ δὴ τούτου καταλαβομένων αὐτῶν τὰ Ταΰγετα, καὶ τὸ εἵλωτικὸν ἀφιστάντων καὶ προσδεχομένων, οἱ Σπαρτιάται εἰς πολλὴν φόβον καταστάντες ἐπεκηρυκεύσαντο, καὶ διηλλάγησαν ὑπὲρ τῷ κομίσασθαι μὲν αὐτοὺς τὰς γυναῖκας, χρήματα δὲ καὶ ναῦς λαβόντας ἐκπλεῦσαι, καὶ γῆς τυχόντας ἄλλαχόσε καὶ πόλεως, ἀποίκους Λακεδαιμονίων καὶ συγγενεῖς νομίζεσθαι. Ταῦτα ἔπραξαν οἱ Πελασγοὶ, Πόλλιν ἡγεμόνα καὶ ἀδελφὸν καὶ Κραταϊδα Λακεδαιμονίους λαβόντες· καὶ μέρος μὲν αὐτῶν ἐν Μήλῳ

D. 3. ἀδελφὸν] Sic item omnes libri. Corrigendum Δελφὸν nomine proprio: monuit J. Meurs. Misc. Lacon. II. 7. Latine quidem reddidi.

multisque obsecrationibus et precibus a custodibus impetraverunt, ut ad maritos intromitterentur, salutaturæ eos et compellaturæ. Postquam intro venerunt, celeriter viros secum permutare vestes jusserunt, muliebribusque in vestibus exire. Ita mulieres quidem paratæ ad omnia adversa in carcere manserunt, viros autem decepti custodes pro uxoribus dimiserunt. Exinde Tyrrheni Taygeta occupaverunt, heilotesque ad defectionem suamque societatem pertraxerunt: qua re Spartani cum in magnum venissent metum, pacem cum iis per internuncios composuerunt, ea conditione, ut receptis uxoribus, acceptaque pecunia et navibus discederent, alibique agrum et urbem nacti, coloni Lacedæmoniorum cognatique haberentur. Fecerunt hoc Pelasgi, ducibus Polli, Delpho, Crataida, Lacedæmoniis: ac pars quidem eorum in Melo sedem fixit: plerique cum Polli

κατῴκησαν· τὰς δὲ πλείστας οἱ περὶ Πόλλιν ἔχοντες,
εἰς Κρήτην ἔπλευσαν, ἀποπεφρώμενοι τὸ λοιμῶν· ἐχρήσθη
γὰρ αὐτοῖς, ὅταν τοῦ θεὸν καὶ τοῦ ἄγκυραν ἀπολέ-
σωσι, παύσασθαι πλάνης, καὶ πόλιν ἐκεῖ συνοικίζειν.
Ὁρμισθεῖσιν οὖν περὶ τὴν λεγομένην Χερρόνησον, θόρυβοι
πανικοὶ περιέπεσον νύκτωρ· ὑφ' ὧν ἀλαπισθέντες, ἐνε-
Ε πήδησαν εἰς τὰς ναῦς ἀκόσμως, ἀπολιπόντες ἐν τῇ γῇ
ξόανον τῆς Ἀρτέμιδος, ὃ πατρῷον ἦν αὐτοῖς εἰς Λῆμνον
ἐκ Βραύρωνος κομισθέν, ἐκ δὲ Λήμνου παντοχοῦ συμπε-
ριαγόμενον. Ἐπεὶ δὲ τοῦ θορύβου λήξαντος, ἐπόθησαν
αὐτὸ καὶ πλοῦν, ἅμα δὲ ὁ Πόλλις κατέμαθε τῇ ἀγ-
κύρᾳ τὸν ὄνυχα μὴ προσόντα· βίᾳ γὰρ ἑλκομένης, ὡς
ἔοικεν, ἐν τόποις ὑποπέτροις ἀπορραγεὶς ἔλαθε· πε-
ραίνεσθαι τὰ πυθόχρηστα φήσας, ἐσήμαινεν ἀναστρέφειν·
καὶ κατέσχε τοῦ χώρου, καὶ μάχαις πολλαῖς τοὺς ἀντι-
F ταξαμένων ὑπεκράτησας, Λύκτον ᾤκισε, καὶ πόλεις
ἄλλας ὑποχειρίους ἔλαβεν. Διὸ καὶ νομίζουσιν αὐ-

in Cretam navigarunt, oraculique eventum periclitati ſunt: reſponſum enim fuerat, *ubi deam et anchoram amiſiſſent, fore finem errorum, ibique eis eſſe urbem condendam.* Cum ergo ad locum Cretæ, qui dicitur Cherroneſus (id eſt peninſula) appuliſſent, noctu panici terrores oblati iis ſunt: quibus conſternati tumultuaria feſtinatione naves conſcenderunt, relicto in terra Dianæ ſimulachro, quod a majoribus acceperant Braurone in Lemnum advectum, et a Lemno ſemper ſecum circumtulerant. Cum autem tumultu ſedato navigantes id deſiderarent, Pollis, qui ſimul etiam anchoræ unguem deeſſe ſenſerat, (vi enim attracta anchora is in ſaxoſis, ut apparet, locis abruptus erat) oraculum Pythiæ finem ſuum conſequi jam dicens, ſigno dato retro navigavit in Cretam, occupavitque regionem, multiſque pugnis cum viciſſet hoſtes, Lyctum aliaſque urbes in ſuam poteſtatem redactas incoluit. Itaque Lyctii et Athenienſium ſe cog-

τὰς Ἀθηναίοις τε ἀφ' ὧν τὰς μητέρας εἶχεν γένος προσήκειν, καὶ Σπαρτιατῶν ἀποίκους εἶναι.

Θ'. ΛΥΚΙΑΙ.

Τὸ δ' ἐν Λυκίᾳ γενέσθαι λεγόμενον, μυθῶδες μὲν ἔστιν, ἔχει δέ τινα φήμην ὁμῶς μαρτυροῦσαν. Ἀμισώδαρος γάρ (ὡς φασιν) ὃν Ἰσάραν Λύκιοι καλοῦσιν, ἦκεν ἐκ τῆς πρὸς Ζέλειαν ἀποικίας Λυκίων, ληστρίδας ἄγων ναῦς, ὧν Χίμαρρος ἡγεῖτο, πολεμιστὴς μὲν ἀνὴρ, ὠμὸς δὲ καὶ σκληρός· ἔπλει δὲ πλοίῳ λέοντα μὲν ἔχοντι πρῴραθεν ἔμπνουν, ἐκ δὲ πρύμνης δράκοντα· καὶ πολλὰ 248
κακὰ τοὺς Λυκίους ἐποίει, καὶ πλεύσας τὴν θαλάττην ἐκ ἐκείνων, οὐδὲ τὰς ἐγγὺς θαλάττης πόλεις οἰκεῖν. Τοῦτον οὖν ἀποκτείνας ὁ Βελλεροφόντης φεύγοντα τῷ πηγάσῳ διώξας, ἐκβαλὼν δὲ καὶ τὰς Ἀμαζόνας, οὐδενὸς ἐπέτυχε τῶν δικαίων, ἀλλ' ὑπ' ἀδικώτατος πρὸς αὐτὸν Ἰοβάτης. Ὅθεν εἰς τὴν θάλατταν ἐμβὰς, ηὔξατο κατ' αὐτῆς τῷ Ποσειδῶνι τὴν χώραν ἄκαρπον γενέσθαι καὶ ἀνό-

F. 7. ὁμῶς] Corrigendum ὅμως, cum Mez.

natos matrum causa ducunt et Spartanorum colonos.

IX. Lyciæ.

Fabulosum est quod evenisse in Lycia dicitur, quanquam ei fama testimonium ferat. Sic autem narratur. Amisodarus, quem Isaram Lycii nominant, ex colonia Lyciorum quæ apud Zeleiam erat, cum navibus venit piraticis, duce Chimaro, homine bellicoso, cæterum crudeli et effero: ejus navis in prora leonis, in puppi draconis habebat insigne. Multum is mali fecit Lyciis, infestumque habuit mare, ut neque navigari hoc, neque maritimæ urbes habitari possent. Hunc cum interfecisset Bellerophontes, fugientem Pegaso insecutus, et Amazones quoque ejecisset, nullam retulit ab Iobate gratiam, sed est ab eo injustissime tractatus. Itaque ad mare accessit, ac Neptunum precatus est ut Iobatæ regionem sterilem inutilemque redderet, votisque factis retro discessit. Fluctus

νητον. Εἶτα ὁ μὲν ἀπῄει κατευξάμενος, κῦμα δὲ διαρ-
ρὲν ἐπέκλυζε τὴν γῆν· καὶ θέαμα δεινὸν ἦν, ἑπομένης
μετεώρου τῆς θαλάττης, καὶ ἀποκρυπτούσης τὸ πεδίον.
B Ἐπεὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν δεομένων τὸν Βελλεροφόντην ὑπο-
χεῖν, οὐδὲν ἔπειθον, αἱ γυναῖκες ἀναστᾶσαι τοὺς
χιτωνίσκους, ἀπέδυσαν αὐτῷ· πάλιν οὖν ὑπ' αἰσχύνης
ἀναχωροῦντος ὀπίσω, καὶ τὸ κῦμα λέγεται συνυποχωρῆσαι.
Τινὲς δὲ τὸν λόγον τοῦτον ὠδαμωδυμένοι τὸ μυθῶδες,
οὐ φασι καταρρᾶξαι ὑπαγαγεῖν τὴν θάλασσαν αὐτόν,
248 ἀλλὰ τὸ πεδίον τὸ πότατον ὑποκεῖσθαι τῇ θαλάττῃ
ταπεινότερον, ὀφρυὴ δὲ παρατείνασαν ἀκτὴν ἡ διέιργε
τὴν θάλασσαν, ἐκρῆξαι τὸν Βελλεροφόντην, καὶ βίᾳ τὸ
C πέλαγος ὑπιφερόμενον καὶ κατακλύζοντος τὸ πεδίον,
τοὺς μὲν ἄνδρας οὐδὲν περαίνειν δεομένους· τὰς δὲ
γυναῖκας ἀθέσας ὑπερθείσας, αἰδοῦς τυχεῖν καὶ ἀπο-
παῦσαι τὴν ὀργήν. Οἱ δ' ὅλως τὴν λεγομένην Χίμαιραν,
ὄρος ἀντίλιον γεγονέναι φασὶ, καὶ ποιεῖν ἀνακλάσεις καὶ

B. 8. διεῖργε] Hoc revocavi ex Ald. Baſ. Xyl. E, Venet. Διῆργε dederat Stephanus, neſcio unde.

autem elatus terram inundavit: eratque atrox ſpectaculum, cum ſublime mare ſequeretur eum et agros occultaret. Cum deprecantes viri Bellerophontem non moverent, mulieres occurrerunt ei, tunicis ſublatis corpora denudantes: itaque præ pudore eo retro recedente, fluctus quoque, ut aiunt, ſimul receſſit. Alii fabulam vitantes, non exſecrationibus mare ab eo adductum dicunt: ſed cum pinguiſſima pars planitiei ad mare eſſet humilior, ſupercilium montanum, quod præter litus maris porrectum undas arcebat, fuiſſe a Bellerophonte perruptum: cumque mare vi inferretur, et planitiem illuvie tegeret, viros Bellerophontem deprecando nihil impetraſſe, mulieres autem facto agmine circumfuſas obtinuiſſe ut ipſas reveritus iram poneret. Sunt qui affirment, Chimæram illam poetarum fabulis nobilitatam, montem omnino fuiſſe Soli oppoſitum, in quem Solis radii

ἀναχαύσῃς ἐν τῷ ὄρει χαλεπὰς καὶ πυρώδεις, ὑφ' ὧν ἀνὰ τὸ πεδίον σκεδαννυμένων, μαραίνεσθαι τὰς καρπούς· τὸν δὲ Βελλεροφόντιλν συμφρονήσαντα, ἀφαιρεῖσθαι τοῦ κρημνοῦ τὸ λειότατον, καὶ μάλιστα τὰς ἀνακλάσεις ἀνταποστέλλον· ἐπεὶ δ' οὐκ ἐτύγχανε χάριτος, ὀργῇ πρὸς ἅμιλλαν τραπέσθαι τῶν Λυκίων, πειθοῦσαι δὲ ὑπὸ τῶν γυναικῶν. Ἦν δὲ Νύμφις ἐν τῷ τετάρτῳ περὶ Ἡρακλείας αἰτίαν εἰρηκεν, ἥκιστα μυθώδης ὀφίς· λέγει γὰρ D ὅτι σπῆλαιον ἐν τῇ Ξανθίων χώρᾳ καὶ ζῶα ἡ καρπὸς λυμαινόμενον ἀνελὼν ὁ Βελλεροφόντης, ἀδεμιᾶς ἐτύγχανεν ἀμοιβῆς· καταρασαμένου δὲ τῶν Ξανθίων αὐτῷ πρὸς τὸν Ποσειδῶνα, πᾶν τὸ πεδίον ἐξιώθησεν ἁλμυρίδα, καὶ διέφθαρτο πανταπασι, τῆς γῆς πικρᾶς γενομένης· μέχρις οὗ τὰς γυναῖκας αἰδεσθεὶς δεομένας, εὔξατο τῷ Ποσειδῶνι τελεῖν ὀργήν· διὸ καὶ νόμος ἐστὶν τοῖς Ξανθίοις μὴ πατρόθεν ἀλλ' ἀπὸ μητρῶν ὀνομάζειν.

cum reflecterentur, et æſtum vehementem ac quaſi igneum in planitiem retorquerent, factum eſſe ut fruges marceſcerent. Bellerophontem autem cauſa mali intellecta, præcipitii eam partem quæ erat læviſſima, et maxime Solis radios reflectebat, excidiſſe: cumque ei non haberentur gratiæ, iratum ad ulciſcendum Lycios ſe contuliſſe, a mulieribus autem fuiſſe placatum. Nymphis quarto de Heraclea libro cauſam adfert a fabula maxime remotam. Aprum, qui in agro Xanthio animalia et fructus perderet, fuiſſe interemptum a Bellerophonte, neque ei ullam relatam gratiam. Itaque eum Xanthios fuiſſe exſecratum, impetraſſeque ut totum ſolum ſalſuginem emitteret, terræque amarore indito omnes fruges corrumperentur: idque duraſſe, donec mulierum victus reverentia deprecantium, Neptunum exoraverit ut finem iræ faceret. Atque hinc legem eſſe apud Xanthios, ut non a patribus, ſed a matribus nomina ſumant.

ι'. ΣΑΛΜΑΤΙΔΕΣ.

E Ἀννίβα δὲ τῷ Βάρκα, πρὶν ἢ πὶ Ῥωμαίους στρατεύειν, ἐν Ἰβηρίᾳ πόλει μεγάλῃ Σαλματικῇ πεζομαχούσῃ, πρῶτον μὲν ἔδεισαν οἱ πολιορκούμενοι, καὶ συνέθεντο ποιήσειν τὸ προσταττόμενον, Ἀννίβᾳ τριακόσια δόντες ἀργυρίου τάλαντα καὶ τριακοσίους ὁμήρους. Ἀνέντος δὲ τὴν πολιορκίαν ἐκείνου, μεταγνόντες οὐδὲν ἔπραττον ὧν ὡμολόγησαν. Αὖθις οὖν ἐπιστρέψαντος αὐτοῦ, καὶ τοὺς
F στρατιώτας ἐπὶ ἁρπαγῇ χρημάτων κελεύσαντος ἐπιχειρεῖν τῇ πόλει, παντάπασι καταπλαγέντες οἱ βάρβαροι, συνεχώρησαν ἐξελθεῖν ἐν ἱματίῳ τοὺς ἐλευθέρους, ὅπλα καὶ χρήματα καὶ ἀνδράποδα καὶ τὴν πόλιν καταλιπόντας. Αἱ δὲ γυναῖκες οἰόμεναι τοὺς μὲν ἀνδρῶν φυγεῖν ἕκαστον ἐξιόντα τοὺς πολεμίους, αὐτὰς δὲ μὴ ἂν ἄφαλῶς, ξίφη λαβοῦσαι καὶ ἀποκρύψασαι, συνεξέπιπτον τοῖς ἀνδράσιν. Ἐξελθόντων δὲ πάντων, ὁ Ἀννίβας φρουρὰν Μασαισυλίων ὑπισχόμενος, ἐν τῷ προαστείῳ συνεῖχεν αὐτούς, οἱ δὲ ἄλλοι τὴν πόλιν ἀτάκτως ἐμπεσόντες διήρπαζον. Πολλῶν δὲ

X. Salmanticæ.

Cum Annibal Barcæ filius, antequam bellum Romanis inferret, in Hiſpania Salmanticam urbem magnam oppugnaret, metuentes ſibi oppidani, promiſerunt imperata ſe facturos, daturoſque Annibali trecenta argenti talenta, et trecentos obſides. Ut Annibal ab obſidione deſtitit, mutata Salmantici ſententia promiſſis non ſteterunt. Itaque reverſus eſt, urbemque diripiendam militibus propoſuit. Ibi tum prorſus perterriti barbari, pacti ſunt, ut liceret liberis corporibus diſcedere tunicatis, relicta urbe, armis, opibus, et mancipiis. At mulieres ratæ in viros inquiſitum ſingulatim, ſe exploratum non iri, gladiis ſumptis occultatiſque viros exeuntes comitatæ ſunt. Egreſſis omnibus Annibal cuſtodiæ cauſa Maſæſylios addidit, inque ſuburbio eos his ſtipatos continuit: reliqui promiſcue urbem diripuerunt. Maſæſylii autem magnam agi prædam

ἀγομένων, οἱ Μασαισύλιοι καρτερεῖν οὐκ ἠδύναντο βλέποντες, οὐδὲ τῇ φυλακῇ τὸν νοῦν προσεῖχον, ἀλλ' 249
ἠναίκτουν, καὶ ἀπεχώρουν ὡς μεθέξοντες τῆς ὠφελείας. Ἐν τούτῳ δὲ αἱ γυναῖκες ἐμβοήσασαι τοῖς ἀνδράσι τὰ ξίφη παρέδοσαν, ἔνιαι δὲ καὶ δι' ἑαυτῶν ἐπετίθεντο τοῖς φρουροῦσι· μία δὲ καὶ λόγχην ἁρπάσασα Βάνωνος τοῦ ἑρμηνέως, αὐτὸν ἐκεῖνον ἔπαισεν· ἔτυχε δὲ τεθωρακισμένος· τῶν δὲ ἄλλων τοὺς μὲν καταβαλόντες, τοὺς δὲ τρεψάμενοι, διεξέπεσον ἀθρόοι μετὰ τῶν γυναικῶν. Πυθόμενος δὲ ὁ Ἀννίβας καὶ διώξας, τοὺς μὲν καταλαφθέντας ἔκτεινε· οἱ δὲ τῶν ὀρῶν ἐπιλαβόμενοι, τὸ μὲν παραχρῆμα μὴ Β
διέφυγον, ὕστερον δὲ πέμψαντες ἱκετηρίαν, εἰς τὴν πόλιν αὖθις κατήχθησαν, ἀδείας καὶ φιλανθρωπίας τυχόντες.

ια'. ΜΙΛΗΣΙΑΙ.

Τὰς Μιλησίων ποτὲ παρθένους δεινὸν πάθος καὶ ἀλλόκοτον κατέσχεν, ἐξ ἧς τινος αἰτίας ἀδήλου. Μάλιστα δὲ ἐκάζετο κρᾶσιν ἐκστατικὴν καὶ φαρμακώδη λαβοῦν

cernentes, continere ſe amplius, aut captivorum cuſtodiæ intenti eſſe non potuerunt: ſed indigne ſuam ferentes ſortem, ipſi quoque abiverunt ut prædæ partem peterent. Interim mulieres viros ſuos exhortatæ ſunt clamore, eiſque gladios tradiderunt: atque adeo nonnullæ ipſæ cuſtodes ſunt adortæ: inter quas una Bannoni interpreti haſtam eripuit, eaque ipſum, quamvis thorace indutum, feriit: viri aliis fugatis, aliis occiſis, frequentes una cum mulieribus effugerunt. Annibal nuncio rei accepto inſecutus, quos in fuga arripere potuit, necavit: reliqui, montes cum attigiſſent, cæde evitata, poſtmodo ſupplicibus miſſis deprecatoribus, gratia impunitateque impetrata, in urbem ab eo ſunt reducti.

XI. MILESIÆ.

Mileſias virgines quodam tempore atrox animi et abſurda inceſſit perturbatio: qua de cauſa, incertum. Putabatur aëris temperies veneno infecta, et ad inſaniam excitandam

ὁ ἀὴρ τεθπιὼ αὐταῖς καὶ ϖδιαφορὰν τῆς ἀγνοίας
249 ἐνεργάσαθαι. Πάσαις μὲν γὰρ ἐξαίφνης ἐπιθυμία
θανάτου καὶ τοῦ ἀγχόνιν ὁρμὴ ϖδιμανὴς ἐνέπιπτε,
πολλαὶ δὲ ἀπήγχονθ' λανθάνουσαι. Λόγοι δὲ καὶ δάκρυα
C γονέων καὶ παρηγορίαι φίλων οὐδὲν ἐπέραινον, ἀλλὰ ϖδει-
θῆσαν ὀπτοίας καὶ παραφρίας ἁπάσης τῶν φυλαττόντων,
ἑαυτὰς ἀπαχρώμεναι. Καὶ τὸ κακὸν ἐδόκει δαιμόνιον
τι) καὶ κρεῖττον ἀνθρωπίνης βοηθείας· ἄχρις οὗ γνώμη
νοῦν ἔχοντος ἀνδρὸς ἐγράφη ϖδεβούλευμα, τὰς ἀπαγ-
χομένας γυμνὰς ἐκκομίζεσθαι ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς. Καὶ
τοῦτο κυρωθὲν οὐ μόνον ἐπέσχεν, ἀλλὰ καὶ ϖαντελῶς
ἔπαυσε θανατώσας τὰς ϖαρθένους. Μέγα δὴ τεκμήριον
εὐφυΐας καὶ ἀρετῆς ἡ τῆς ἀδοξίας εὐλάβεια, καὶ τὸ ϖδὸς
τὰ δεινότατα τῶν ὄντων θάνατον καὶ ϖόνον ἀδεῶς ἐκύ-
D σας, αἰσχροῦ φαντασίαν μὴ ὑϖομεῖναι, μηδὲ ἐνεγκεῖν
αἰσχύνης μετὰ θάνατον ἐσομένης.

parata, mutationem iſtam animorum atque abalienationem effeciſſe. Subito omnes mortis cupiditas, et ad vitam ſuſpendio finiendam furioſus impetus egit, et multæ ſe ipſas clam ſuſpendebant. Verba et lachrymæ parentum, amicorumque alloquia nihil valebant, ſed ſeſe interficiendis omnem ipſas cuſtodientium induſtriam atque calliditatem vincebant. Et calamitas divinitus immiſſa, et remediis humanis videbatur major: donec quidam homo prudens legem promulgavit, quæ juberet, *omnes quæ ſibi ſuſpendio mortem conſciviſſent, nudas per forum efferri.* Hæc lex ſancita, non inhibuit modo, ſed et omnino abolevit illam qua virgines laborabant mortis cupiditatem. Magnum vero argumentum eſt bonæ indolis ac virtutis, metus ignominiæ: et quod nihil formidantes mortem ac dolorem, quæ omnium maxime terribilia habentur, turpitudinis tamen imaginationem non pertulerunt, neque ſuſtinuerunt dedecus poſt mortem ipſis eventurum.

ιβ'. ΚΙΑΙ.

Ταῖς Κίων παρθένοις ἔθος ἦν εἰς ἱερὰ δημόσια συμπορεύεσθαι καὶ διημερεύειν μετ' ἀλλήλων· οἱ δὲ μνηστῆρες ἑστεῶντο παίζουσας καὶ χορεύουσας· ἑσπέρας δὲ περὶ ἑκάστην ἀνὰ μέρος βαδίζουσαι, διηκονοῦντο τοῖς ἀλλήλων γονεῦσι καὶ ἀδελφοῖς, ἄχρι τοῦ καὶ τὰς πόδας ἀπονίζειν. Ἥρων πολλάκις μιᾶς πλείονες ὕπτω κόσμιον ἔρωτα καὶ νόμιμον, ὥστε τῆς κόρης ἐγγυηθείσης ἑνὶ, τὰς ἄλλας εὐθὺς πεπαῦσθαι. Κεφάλαιον δὲ τῆς εὐταξίας τοῦ γυναικῶνος, ὃ μήτε μοιχείαν μήτε φθορὰν ἀνέγγυον ἐτῶν ἑπτακοσίων μνημονεύεσθαι παρ' αὐτοῖς γενομένην.

ιγ'. ΦΩΚΙΔΕΣ.

Τῶν δὲ Φωκεῦσι τυράννων κατειληφότων Δελφοὺς, καὶ τὸν ἱερὸν κληθέντα πόλεμον Θηβαίων πολεμούντων περὶ αὐτοῦ, αἱ περὶ τὸν Διόνυσον γυναῖκες, ἃς θυιάδας ὀνομάζουσιν, ἐκμανεῖσαι καὶ πλανηθεῖσαι νυκτὸς, ἦλθον ἐν

D. 3. ΚΙΑΙ] Ita omnes libri et Stephaniana adeo: attamen Græco-Latinæ tres Χῖαι, et mox Χίων: neſcio, conſilione au caſu.

XII. Ciæ.

Cianis virginibus mos erat, ut ad ſacra publica coirent, diemque una exigerent: proci autem ludentium et choreas ducentium ſpectatores erant: ſub veſperam autem ſingularum domos adibant, invicemque parentibus et fratribus inſerviebant, adeo ut pedes eorum abluerent. Sæpe eandem plures amabant, ita modeſte atque legitime, ut puella uni deſponſa, reliqui ſtatim eam amare deſinerent. Muliebris autem hujus modeſtiæ, ut in ſumma dicam, hic fuit fructus, quod apud Cianos annorum ſeptingentorum ſpatio, neque adulterii ullius, neque virginitati oblati extra matrimonium vitii mentio ulla fuit.

XIII. Phocides.

Cum Phocenſium tyranni Delphos occupaſſent, contraque eos a Thebanis bellum, quod *Sacrum* uſurpatur, gereretur; Baccho addictæ mulieres, quas Thyadas vocant, furore correptæ, actæque per

Ἀμφίσσῃ γενόμεναι· κατάκοποι δὲ ὖσαι, καὶ μηδέπω
τῶ φρονεῖν παυόντος αὐταῖς, ἐν τῇ ἀγορᾷ περέμεναι
τὰ σώματα, σποράδην ἔκειντο καθεύδουσαι. Τῶν δὲ
F Ἀμφισσέων αἱ γυναῖκες, φοβηθεῖσαι μὴ ἀφ' τὸ σύμ-
μαχον τ' πόλιν Φωκέων γεγονέναι, καὶ συχνὸς στρατιώτας
παρεῖναι τῶ τυράννων, ἀγνωμονήσωσιν αἱ θυιάδες, ἐξέ-
δραμον εἰς τὴν ἀγορὰν ἅπασαι καὶ κύκλῳ περιστᾶσαι
σιωπῇ, κοιμωμένοις μὲν ἐπέσησαν· ἐπεὶ δ' ἐξανέ-
στησαν, ἄλλαι περὶ ἄλλας ἐγίνοντο θεραπεύουσαι, καὶ
προφὴν περιφέρουσαι, τέλος δὲ πείσασαι τὼς ἄνδρας
ἐπικολούθησαν αὐταῖς ἄχρι τῶν ὅρων ἀσφαλῶς περι-
πεμπομέναις.

250 ιδ'. ΟΥΑΛΕΡΙΑ ΚΑΙ ΚΛΟΙΛΙΑ.

Ταρκύνιον Σύπερβον, ἕβδομον ἀπὸ Ῥωμύλε βασι-
λεύοντα Ῥωμαίων, ἐξήλασεν ὕβρις καὶ ἀρετὴ Λευκρητίας,
γυναικὸς ἀνδρὶ γεγαμημένης λαμπρῷ καὶ κατὰ γένος
προσήκοντι τοῖς βασιλεῦσιν. Ἐβιάσθη μὲν γὰρ ὑφ' ἑνὸς
τῶν Ταρκυνίε παίδων, ὑποξενωθέντος αὐτῇ· φράσασα δὲ

noctem erroribus, imprudentes Amphiſſam venerunt: utque erant defatigatæ, necdum ad ſeſe redierant, corporibus ſparſim in foro demiſſis obdormiverunt. Amphiſſenſium autem uxores veritæ, ne quia multi tyrannorum milites ea in urbe, Phocenſibus nimirum fœdere juncta, aderant, injuria aliqua Thyadibus fieret: in forum univerſæ procurrerunt, tacitæque in orbem adſtantes, neque aggreſſæ dormientes, ſomno ſolutis aliæ aliis operam dederunt, cibumque obtulerunt, tandemque a maritis hoc impetraverunt, ut eas tuto deductas ipſæ ad fines uſque comitarentur.

XIV.

Valeria et Cloelia.

Tarquinium Superbum, qui ſeptimus a Romulo fuit Romæ rex, expulit Lucretiæ et contumelia et virtus mulieris nuptæ claro viro et regibus genere cognato. Nam quum unus e Tarquinii filiis ejus pudicitiæ vim intuliſſet, illa

τοῖς φίλοις καὶ οἰκείοις τὸ πάθος, εὐθὺς ἀπέσφαξεν ἑαυτήν. Ἐκπεσὼν δὲ τῆς ἀρχῆς ὁ Ταρκύνιος, ἄλλας τε πολλὰς ἐπολέμησε πολέμους, πειρώμενος ἀναλαβεῖν τὴν ἡγεμονίαν· καὶ τέλος ἄρχοντα Τυρρηνῶν Πορσίναν ἔπεισεν Β ἐπὶ τὴν Ῥώμην στρατεῦσαι μετὰ πολλῆς δυνάμεως. Ἅμα δὲ τῷ πολέμῳ καὶ λιμοῦ συνεπιλαμβάνει τοῖς Ῥωμαίοις, πυνθανόμενοι τὸν Πορσίναν οὐ πολεμικὸν ἄνδρα μόνον, ἀλλὰ καὶ δίκαιον ἄνδρα καὶ χρηστόν, ἐβούλοντο χρῆσθαι διαιτητῇ τῶν πρὸς Ταρκύνιον. Ἀπαλλαττομένου δὲ τοῦ Ταρκυνίου, καὶ τὸν Πορσίναν, εἰ μὴ μένει σύμμαχος βέβαιος, οὐδὲ κριτὴν δίκαιον ἔσεσθαι φάσκοντος, ἀφεὶς ἐκεῖνον ὁ Πορσίνας, ἐστράτευσεν ὅπως φίλος ἅπασι Ῥωμαίων, τῆς τε χώρας ὅσην ἀπετέτμηντο Τυρρηνῶν, καὶ τὰς αἰχμαλώτους κομισάμενος. Ἐπὶ τούτοις ὁμήρων αὐτῷ δοθέντων, δέκα μὲν ἀρρένων παίδων, δέκα δὲ θηλειῶν, ἐν C αἷς ἦν ἡ Ποπλικόλα τοῦ ὑπάτου θυγάτηρ Οὐαλερία, πᾶσαν εὐθὺς ἀνῆκεν τὴν πόλεμον παρασκευήν, καίπερ ἔτι τέλος ἐχούσης τῆς ὁμολογίας. Αἱ δὲ παρ-

B. 6. τῶν πρὸς] πρὸς τὸν Venet. T. P.

facinus amicis et neceſſariis aperuit, et continuo ſe ipſam interfecit. Expulſus Tarquinius cum alia multa geſſit bella, conatus regnum recipere: tum Porſenæ Etruſcorum principi perſuaſit, ut magno cum exercitu ad Romam expeditionem faceret. Romani ſimul et bello et fame preſſi, cognito Porſenam non bello tantum, ſed et juſtitia atque humanitate præclarum eſſe, arbitrium huic cauſæ Tarquinianæ detulerunt. Contumaciter hoc Tarquinio recuſante, ac dicente Porſenam juſtum arbitrum non fore, ſi in fide ſocietatis non perſiſteret: eo omiſſo Porſena hoc egit, ut Romanorum amicus, quem hi Etruſcis ademerant agro, captiviſque receptis, diſcederet. Datis ei hanc ob rem obſidibus decem pueris, totidemque puellis, tametſi nondum confectis pactis, omnem ſtatim belli apparatum dimiſit. Vir-

θένοι κατέβησαν μὴ ὅπὶ τὸν ποταμὸν, ὡς λουσόμεναι μικρὸν ἀπωτέρω τῦ στρατοπέδου· μιᾶς δὲ αὐτῶν ὄνομα Κλοιλίας παρθενεμένης, ἀναδησάμεναι περὶ τὰς κεφαλὰς τὺς χιτωνίσκυς, παρεβάλοντο πρὸς ῥεῦμα πολὺ, καὶ δίνας βαθείας νέουσαι διεπέρασαν ἀλλήλων ἐχόμεναι
D πολυπόνως καὶ μόλις. Εἰσὶ δὲ οἱ λέγοντες ἵππου τινὸς Κλοιλίαν εὑπορήσασαν, αὐτὴ μὴ ὑποβρυχίαν καὶ διεξελαύνειν ἠρέμα, ταῖς δὲ ἄλλαις ὑφηγεῖσθαι, πρόθυμον παρασύνουσαν νηχομένας καὶ προθορυβοῦσαν. Ὧν δὲ τεκμηρίῳ χρῶνται μετ' ὀλίγον ἐρῦμνι. Ἐπεὶ δὲ σωθείσας εἶδον οἱ Ῥωμαῖοι, τὴν μὲν ἀρετὴν καὶ τόλμαν ἐθαύμασαν, τὴν δὲ κομιδὴν οὐκ ἠγάπησαν, ὅτ' ἐπέμειναν ἐν πίστει χείρονες ἀνδρὸς ἑνὸς γενέσθαι. Πάλιν οὖν τὰς κόρας ἐκέλευσαν ἀπίεναι, καὶ συνέπεμψαν αὐταῖς ἀγωγύς· οἷς χαλεπῶς τὸν ποταμὸν ἐνέδραν ὑφεὶς ὁ Τα-
E ρκυίνιος, ὀλίγον ἐδέησεν ἐγκρατὴς γενέσθαι τῶν παρθένων. Ἡ μὲν οὖν τοῦ Ποπλικόλα θυγάτηρ

D. 8. χείρονες] Sic E. T. P. Vulgo χείρονος.

gines, quas obſides datas dixi, cum ſub lavandi præſcriptione ad fluvium aliquantulum longius a caſtris proceſſiſſent, una earum Cloelia ipſas exhortante, tuniculis circum capita alligatis, auſæ ſunt fluvium vaſtum atque vorticibus profundis periculoſum magno cum labore tranare, invicem ſeſe tenentes, ægreque ulteriorem in ripam evaſerunt. Sunt qui Cloeliam dicant nactam equum, eo conſcenſo ſenſim tranſiviſſe, aliiſque natantibus ducem ſe præbuiſſe, et animum verbis adjeciſſe, opemque tuliſſe. Quo hi utantur argumento, mox dicetur. Romani ubi eas ſalvas rediiſſe videre, audaciam quidem et virtutem admirati ſunt, reditum tamen non probaverunt, neque vinci ſe fide ab uno homine ſuſtinuerunt. Itaque additis qui deducerent in caſtra eas Porſenæ remiſerunt: cum tranſiiſſent fluvium, parum abfuit quin per inſidias a Tarquinio interciperentur. Conſulis ta-

Οὐαλερία μετὰ τεττάρων θεραπαινίδων εἰς τὸ τῶν Πορσίνα στρατόπεδον, τὰς δὲ ἄλλας ὁ τοῦ Πορσίνα υἱὸς Ἄρρης ταχὺ βοηθήσας ἐξείλετο τῶν πολεμίων. Ἐπεὶ δὲ ἤχθησαν, ἰδὼν αὐτὰς ὁ Πορσίνας, ἐκέλευσεν εἰπεῖν ἥτις ἐστὶν ἡ θαρσαλεωτέρα καὶ καταρξασα τοῦ βουλεύματος. Αἱ μὲν οὖν ἄλλαι φοβηθεῖσαι περὶ τῆς Κλοιλίας ἐσιώπησαν· αὐτῆς δὲ τῆς Κλοιλίας εἰπούσης ἑαυτήν, ἀγασθεὶς ὁ Πορσίνας, ἐκέλευσεν ἵππον ἀχθῆναι κεκοσμημένον εὐπρεπῶς, καὶ τῇ Κλοιλίᾳ δωρησάμενος, F ἀπέπεμψεν εὐμενῶς καὶ φιλανθρώπως πάσας. Τοῦτο ποιοῦνται σημεῖον οἱ πολλοὶ τοῦ τὴν Κλοιλίαν ἵππῳ διεξελάσαι τὸν ποταμόν. Οἱ δέ, οὗ φασιν, ἀλλὰ τὴν ῥώμην θαυμάσαντα καὶ τὴν τόλμαν αὐτῆς ὡς κρεῖττονα γυναικὸς, ἀξιῶσαι δωρεᾶς ἀνδρὶ πολεμικῇ πρεπούσης. Ἀνέκειτο γοῦν ἔφιππος εἰκὼν γυναικὸς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἱερᾶς λεγομένης, ἣν οἱ μὲν τῆς Κλοιλίας, οἱ δὲ τῆς Οὐαλερίας λέγουσιν εἶναι).

ιε'. ΜΙΚΚΑ ΚΑΙ ΜΕΓΙΣΤΩ.

Ἀριστότιμος Ἠλείοις ἐπαναστὰς τύραννος ἴσχυε μὲν

men Poplicolæ filia Valeria cum tribus famulis occupavit in caſtra Porſenæ effugere: reliquas Porſenæ filius armis ſtatim ſuppetiis latis ex hoſtibus eripuit. Adductas ad ſe conſpicatus Porſena, quæſivit quænam autor fuiſſet hujus conſilii. Tum Clœlia, reliquis, quod ei metuerent tacentibus, ipſa de ſeſe indicium profeſſa eſt. Magna autem admiratione permotus Porſena, equum egregie ornatum adduci juſſit, eo Clœliam donavit, univerſaſque benigne et humane ſuis remiſit. Hoc ſigno multi docere volunt, Clœliam equo amnem trajeciſſe. Alii hoc negant, ſed Porſenam aiunt, virtutem ejus audaciamque muliebri majorem admiratum, dignatum eſſe dono quod bellatori conveniret viro. Sane equeſtris ſtatua poſita eſt mulieris in via ſacra: ab aliis ea Clœliæ, ab aliis Valeriæ attribuitur.

XV. MICCA ET MEGISTO.

Ariſtotimus auxilio regis

δι' Ἀντιγόνε τοῦ βασιλέως, ἐχρῆτο δὲ τῇ δυνάμει πρὸς
251 οὐδὲν ὑπεικὲς οὐδὲ μέτριον. Καὶ γὰρ αὐτὸς ἰδιᾷ φύσει
ἠμιώδης, καὶ τοῖς φυλάττουσι τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ σῶμα
βαρβάροις μισθοῖς δουλεύων ὑπὸ φόβου, πολλὰ μὲν
ὑβριστικὰ, πολλὰ δὲ ὠμὰ τοὺς πολίτας ὑπ' αὐτῶν
πρεσβύτερα πάσχοντας. Οἷον ἰδιᾷ καὶ τὸ Φιλοδήμου πάθος.
Ἔχοντος γὰρ αὐτῷ θυγατέρα καλὴν ὄνομα Μίκκαν,
ἐπεχείρησέ τις τῶν περὶ τὸν τύραννον ξενικῶν ὄνομα
Λεύκιος, ὕβρει μᾶλλον ἢ ἔρωτι συγγενέσθαι· καὶ πέμψας
ἐκάλει τὴν παρθένον. Οἱ μὲν οὖν γονεῖς τὴν ἀνάγκην
ὁρῶντες, ἐκέλευον βαδίζειν· ἡ δὲ παῖς ὅσα γενναῖα καὶ
Β μεγαλόφρων, ἐδεῖτο τοῦ πατρὸς περιπλεκομένη καὶ καθι-
κετεύουσα, μᾶλλον αὐτὴν περιδεῖν ἀποθανοῦσαν ἢ τὴν
παρθενίαν αἰσχρῶς καὶ παρανόμως ἀφαιρεθεῖσαν. Καὶ δια-
τριβῆς γενομένης, ἀσαρῶν καὶ μεθύων ὁ Λεύκιος αὐτὸς
ἐξανέστη, μεταξὺ πίνων, πρὸς ὀργήν· καὶ τὴν Μίκκαν εὑρὼν
ἐν τοῖς γόνασι τοῦ πατρὸς τὴν κεφαλὴν ἔχουσαν, ἐκέλευεν

Antigoni tyrannide, quam in Eleos occupaverat, conſtabilita, inique admodum atque immoderate ſua uſus eſt potentia: quippe homo natura ferus, barbariſque ſtipatoribus corpus tyrannidemque ejus tutantibus convenis ſerviens præ metu, multa ab iis in cives contumelioſe, multa crudeliter facta diſſimulabat. Quo in numero fuit Philodemi calamitas. Hujus enim filiam formoſam, Miccam nomine, quidam tyranni peregrinis militibus dux præfectus Lucius, contumeliæ inferendæ magis ſtudio quam amore ductus, cum cuperet corrumpere, miſit qui eam arceſſerent. Parentes quidem neceſſitatem animadvertentes, ire eam jubebant. Micca vero, ut erat generoſa indole, animoque magno, patrem amplexa ſupplexque obſecrare, pateretur potius mori ipſam, quam ita turpiter atque injuſte virginitate ſpoliari. Interjecta mora, ipſe Lucius libidine ac vino ebrius, inter potandum proſiluit iratus: cumque Miccam inveniſſet caput inter patris habentem genua, ſequi ſe juſſit: de-

αὐτῷ συνακολουθεῖν· οὐ βουλομένης δὲ ὁ χιτώνιον διαῤῥήξας ἐμαστίγου γυμνήν, αὐτὴν μὲ ἐγκαρτεροῦσαν σιωπῇ ταῖς ἀλγηδόσιν· ὁ δὲ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ, ὡς οὐδὲν ἀντιβολοῦντες καὶ δακρύοντες ἐπέραινον, ἐτεράπουδο θεῶν καὶ ἀνθρώπων ἀνάκλησιν, ὡς δεινὰ καὶ ἀδόκητα πάσχοντες. Ὁ δὲ βάρβαρος, ὀχμανεὶς παντάπασιν ὑπὸ τοῦ θυμοῦ καὶ μέθης, ἀποσφάττει τὴν παρθένον ὡς ἔτυχεν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ πατρὸς ἔχουσα τὸ πρόσωπον. Ἀλλ' οὐδὲ τούτοις ὁ τύραννος ἐκάμπετο, πολλοὺς δὲ ἀνῄρει, καὶ πλείονας ἐφυγάδευεν· ὀκτακόσιοι γοῦν λέγονται καταφυγεῖν ἐπ' Αἰτωλοὺς, δεόμενοι τὰς γυναῖκας αὐτοῖς καὶ τὰ νήπια τῶν τέκνων κομίσασθαι παρὰ τυράννου. Ὀλίγῳ δ' ὕστερον αὐτὸς ἐκήρυξε τὰς βουλομένας γυναῖκας ἀπιέναι πρὸς τοὺς ἄνδρας ὅσον βούλονται τῶν γυναικείων χρημάτων ὀπαδούμενας. Ἐπεὶ δὲ πᾶσαι ἥσθετο μετ' ἡδονῆς τὸ κήρυγμα δεδεγμένας (ἐγένοντο γὰρ ὑπὲρ ἑξακόσιαι τὸ πλῆθος) ἐκέλευσεν ἀθρόας ἡμέρᾳ ῥητῇ βαδίζειν, ὡς τὴν ἀσφάλειαν αὐτὸς παρέξων.

trectanti veſtem deripuit, flagriſque eam cecidit, tacite dolores perferentem; cum pater et mater poſtquam deprecando et flendo nihil ſe proficere ſentirent, deos hominesque teſtarentur atrocia ſe et iniqua pati. Tandem barbarus ira et crapula plane in furorem actus, virginem, ut in patris tum ſinu faciem habebat, confodit. Neque hoc animum tyranni flexit facinus: ſed et multos interfecit, et plures in exſilium ejecit; nam octingenti ad Ætolos veniſſe dicuntur extorres, flagitantes ut ſe in uxoribus et liberis a tyranno auferendis juvarent. Paulo poſt Ariſtotimus ultro propoſuit edictum, quo mulieribus, ſi quæ vellent, permittebat proficiſci ad maritos, ac de dotalibus bonis quantum vellent ſecum ferre. Ubi ſenſit omnibus gratum eſſe hoc edictum, (nam amplius ſexcenti erant quæ ſe ad iter parabant) diem definiit ad quam confertim irent, tutum ſe iter ipſis præbiturum

Ἐνστάσης δὲ τῆς ἡμέρας, αἱ μὲν ἐπὶ τὰς πύλας ἠθροίζοντο τὰ χρήματα συσκευασάμεναι, καὶ τῶν τέκνων τὰ μὲν ἐν ταῖς ἀγκάλαις φέρουσαι, τὰ δὲ ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν ἔχουσαι, καὶ παρεμέμνον ἀλλήλας. Ἄφνω δὲ πολλοὶ τῶν τυράννου ἐπεφέροντο, μένειν βοῶντες ἔτι πόρρωθεν· ὡς δὲ ἐγγὺς ἐγένοντο, τὰς μὲν γυναῖκας ἐκέλευον ἀναχωρεῖν ὀπίσω, τὰ δὲ ζεύγη καὶ τὰς ἁμάξας ὑποστρέψαντες ἔωσαν εἰς αὐτάς, καὶ διὰ μέσων ἀφειδῶς διήλαυνον, ὅτε
E ἀκολουθεῖν ὅτε μένειν ἐῶντες, ὅτε τοῖς νηπίοις βοηθεῖν ἀπολλυμένοις, (τὰ μὲν γὰρ ἐκπίπτοντα τῶν ἁμαξῶν, τὰ δ' ὑποπίπτοντα διεφθείροντο) βοὴ καὶ μάστιξιν ὥσπερ πολέμια τῶν μισθοφόρων ἐπειγόντων ἀνατρεπομένας ὑπ' ἀλλήλων, ἕως εἰς τὸ δεσμωτήριον ἐνέβαλον ἁπάσας· τὰ δὲ χρήματα πρὸς τὸν Ἀριστότιμον ἀπεκομίσθη. Χαλεπῶς δὲ τῶν Ἠλείων ἐπὶ τούτοις ἐχόντων, αἱ περὶ τὸν Διόνυσον ἱεραὶ γυναῖκες, ἃς ἑκκαίδεκα καλοῦσιν, ἱκετηρίας καὶ στέμματα τῶν ἀπὸ τοῦ θεοῦ λα-

E. 4. ἐπειγόντων] Sumpſi a Venet. E. T. P. Vulgo ἐπαγόντων.

ſimulans. Cum dies appetiiſſet, et mulieres ad portam convenirent, pecuniamque congererent, et pueros aliæ in ulnis geſtarent, aliæ curribus imponerent, ac ſe invicem præſtolarentur; ſubito multi a tyranno immiſſi ſatellites, eminus clamore elato eas manere juſſerunt: cum autem appropinquaſſent, mulieribus ut retro abirent imperaverunt, curruſque et vehicula invertentes per ipſas retro impulerunt, nihil cuiquam parcentes, et neque abire, neque manere, aut infantibus opitulari ſinentes: quorum alii curribus excidentes peribant, alii curribus ſupervehentibus delapſos elidebantur: veluti oves, clamore et flagris eas urgentibus mercenariis militibus, ſubverſas a ſe invicem, univerſas in carcerem compulerunt, et pecuniam ad Ariſtotimum retulerunt. Hanc rem cum graviter ferrent Elei, Baccho ſacræ mulieres, quas *Sedecim* vocant, ſupplicibus ramis et ſtemma-

δοῦσαι, περὶ τιὼ ἀγορὰν ἀπιώτησαν τῷ Ἀριστίμῳ· καὶ, τῶν δορυφόρων ὑπὸ αἰδοῦς ἀναστάντων, ἔσησαν το- F
πρῶτον σιωπῇ ὁσίως περιϊχόμεναι τὰς ἱκετηρίας· ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο φανεραὶ δεόμεναι καὶ προαιτούμεναι τ' ὀργιὼ
ὑπὲρ τῶν γυναικῶν, παροξυνθεὶς πρὸς τὰς δορυφόρους, B
καὶ κεκραγὼς ὅτι προσελθεῖν εἴασαν αὐτὰς, ἐποίησε τὰς
μὲν ὠθοῦσας, τὰς δὲ τύπτουσας ἐξελάσαι ἐκ τᾶς ἀγορᾶς,
ἑκάστῳ δὲ δυσὶ ταλάντοις ἐζημίωσε. Γενομένων δὲ τού-
των, ἐν μὲ τῇ πόλει σωέστησε πρᾶξιν ὑπὲ τὸν τύραννον
Ἑλλάνικος, ἀνὴρ ἀφ' ἥρας ἤδη καὶ δύο τέκνων θάνατον,
ὡς οὐδὲν ἂν πράξας, ὑπὸ τῦ τυράννυ περιορώμενος.
Ἐκ δ' Αἰτωλίας διαπεράσαντες οἱ φυγάδες, κατα- 252
λαμβάνυσι τᾶς χώρας ὀπιτήδειον ἐμπολεμεῖν ἔρυμα τὴν
Ἀμυμώνιν, καὶ συχνὸς προσεδέχοντο τῶν πολιτῶν C
ἐκ τᾶς Ἤλιδος ἀποδιδράσκοντας. Ταῦτα δὲ δείσας
ὁ Ἀριστίμος, εἰσῆλθε πρὸς τὰς γυναῖκας, καὶ νομίζων
φόβῳ μᾶλλον ἢ χάριτι διαπράξεσθαι, προστάτης

tibus dei ſumptis, in foro obvias ſeſe Ariſtotimo tulerunt, decedentibuſque ob reverentiam ſtipatoribus, tacitæ primum adſtiterunt, ſupplicatorias frondes prætendentes. At Ariſtotimus, ſimul atque deprecari eas pro mulieribus ſenſit, ſtipatoribus iratus et cum clamore exprobrans quod eas paſſi eſſent accedere, effecit ut alias trudendo, alias verberando e foro exigerent: unamquanque porro duobus talentis mulctavit. His ita actis, Hellanicus Elide conſilium de opprimendo tyranno agitavit, re cum aliis compoſita: homo quem, ut ſenem et duobus filiis orbatum, ideoque nihil quicquam acturum, tyrannus negligebat. Simul etiam exſules ex Ætolia trajicientes, in agro Eleo Amymonam, locum commodam arcem bello futurum, occuparunt, complureſque civium Elide profugientes ad ſe receperunt. Ariſtotimus, cui metum iſta objiciebant, ad captivas ſe contulit, remque terrendo ſe facilius quam gratia confecturum ra-

πέμπειν καὶ γράφειν αὐτὰς τοῖς ἀνδράσιν ὅπως ἀπίωσιν ἐκ τῆς χώρας· εἰ δὲ μή, κατασφάξειν ἠπείλει πάσας αἰκισάμενος, καὶ προφανελὼν τὰς παῖδας. Αἱ μὲν οὖν
B ἄλλαι, πολὺ χρόνον ἐφεστῶτος καὶ κελεύοντος εἰπεῖν εἴ τι πράξουσι τούτων, οὐδὲν ἀπεκρίναντο πρὸς ἐκεῖνον, ἀλλὰ προσέβλεψαν ἀλλήλαις σιωπῇ, καὶ δι' εὔνοιαν, ἀνθομολογούμεναι τὸ μὴ δεδιέναι, μηδὲ ἐκπεπλῆχθαι τὴν ἀπειλήν. Μεγιστὼ δὲ ἡ Τιμολέοντος γυνὴ, καὶ ἅμα τὸν ἄνδρα καὶ τὴν ἀρετὴν, ἡγεμονικὴν ἔχουσα τάξιν, ἀναφῆναι μὲν οὐκ ἠξίωσεν, οὐδὲ εἶασε τὰς ἄλλας· καθεζομένη δ' ἀπεκρίνατο πρὸς αὐτὸν, Εἰ μὲν
5 ἦς ἀνὴρ φρόνιμος, οὐκ ἂν διελέγου γυναιξὶ περὶ ἀνδρῶν, ἀλλὰ πρὸς ἐκείνους ἄν, ὡς κυρίους ἡμῶν, ἔπεμπες, ἀμείνονας λόγους εὑρὼν ἢ δι' ὧν ἡμᾶς ἐξηπάτησας· εἰ
C δὲ αὐτὸς ἐκείνους πεῖσαι ἀπεγνωκὼς, δι' ἡμῶν ἐπιχειρεῖς παραλογίζεσθαι, μήτε ἡμᾶς ἔλπιζε πάλιν ἐξαπατήσειν,

B. 3. καὶ δι' εὔνοιαν] Non satisfacit sententiæ. Credo auctorem scripsisse καὶ διένευσαν.

tus, mandavit ut missis ad maritos litteris discedere ex ea regione juberent: ni facerent, universas se contumeliose vexatas necaturum, liberis ante interfectis, minitans. Cum aliquandiu instaret atque dicere juberet an facturæ essent quod postulabat, reliquæ nihil respondentes, intuitæ sunt sese mutuo, tacita invicem benevolentia significantes, nihil se metuere, neque minis his terreri. At Megisto Timoleontis uxor, et cum mariti, tum propriæ virtutis causa cæterarum facile princeps, non dignata assurgere, neque reliquas passa, sedens tyranno respondit. *Si vir esses cordatus, non utique de viris cum mulieribus colloquereris: sed ad ipsos, ut qui in nos jus habent, misisses meliori inventa oratione, quam qua nos decepisti: quod si autem desperato te iis persuasurum, nostra opera imponere illis moliris: neque sperare debes te nobis denuo verba daturum, et absit tam nullius ii consilii*

μήτε ἐκεῖνοι κακῶς ὑπὸ φρονήσαν, ὥστε, φιλομύθοι παιδαρίων καὶ γυναικῶν, ἐγκαταλιπεῖν τὴν τῆς πατρίδος ἐλευθερίαν· οὐ γὰρ τοσοῦτο κακὸν αὐτοῖς ἡμᾶς ἀπολέσαι, μηδὲ νεῦν ἔχοντας, ὅσον ἀγαθὸν ἐξελέσθαι τῆς σῆς ὠμότητος καὶ ὕβρεως τὰς πολίτας. Ταῦτα τῆς Μεγιστοῦς λεγούσης, οὐκ ἀναβάλλεται ὁ Ἀριστότιμος, ἐκέλευσε τὸ παιδίον αὐτῆς, ὡς ἀποκτενῶν εἰ ὄψει, κομισθῆναι. Ζητούντων δὲ τῶν ὑπηρετῶν ἀναμεμιγμένον εἰ τοῖς ἄλλοις παίζοντι καὶ διαπαλαίουσιν, ἡ μήτηρ ὀνομαστὶ προσκαλεσαμένη, Δεῦρο, ἔφη, τέκνον, πρὶν αἰσθέσθαι καὶ φονεῦσιν, ἀπαλλάγηθι τῆς πικρᾶς τυραννίδος· ὡς ἐμοὶ βαρύτερόν ἐστιν δουλεύοντά σε πρὸ ἀξίαν ἐφορᾶν, ἢ ἀποθνήσκοντα. Τοῦ δὲ Ἀριστοτίμου ἀσασαμένου τὴν μάχαιραν ἐπ' αὐτῷ ἐκείνῳ, καὶ μετ' ὀργῆς ὑπιφερομένου, τῶν συνήθων τις αὐτῷ, Κύλων ὄνομα, πιστὸς δοκῶν εἶναι, μισῶν δὲ καὶ μετέχων τῆς συνωμοσίας τῆς πρὸς τὸν Ἑλλάνικον, ἀντέσχε, καὶ ἀπέστρεψε δεόμενος, καὶ λέγων ἀγεννὲς εἶναι καὶ γυναικῶδες, οὐκ ἀνδρὸς ἡγεμονικοῦ καὶ

ut ſint, ut dum parcant mulieribus et infantibus ſuis, patriæ prodant libertatem; non enim tantum mali eſt nos amittere, quibus quidem alias carent, quantum boni eſt cives tua ſævitia et inſolentia liberare. Hæc fata Megiſtone Ariſtotimus animi impos, filium ejus adferri illico juſſit, ante oculos matris eum necaturus. Quem cum quærerent miniſtri inter alios ludentem et lucta ſe exercentem, mater eum nominatim vocans: *Ades huc*, inquit, *fili, et antequam ſentias et intelligas, liberare acerba tyrannide; mihi enim difficilius fuerit ſervientem te indigne, quam morientem cernere.* Ariſtotimum vero ſtricto gladio ipſam jam matrem impetiturum, iraque concitum in eam ruentem, Cylo unus de familiaribus, cui tyrannus fidem habebat, cum quidem is ipſum odiſſet, ſociuſque factæ ab Hellanico conſpirationis eſſet, reſtitit, eumque avertit orans, monenſque, Indignum fore hoc ipſo, et muliebre factum, non conveniens principi

E πράγμασι χρῆσθαι μεμαθηκότος, τὸ ἔργον· ὥστε μόλις ἔννοιαν γενόμενον τὸν Ἀριστότιμον ἀπελθεῖν. Γίνεται δὲ σημεῖον αὐτῷ μέγα· μεσημβρία μὲν γὰρ ἦν, καὶ μετὰ τῆς γυναικὸς ἀνεπαύετο· παρασκευαζομένων δὲ τῶν περὶ τὸ δεῖπνον, αἰετὸς μετέωρος ὤφθη δινούμενος ὑπὲρ τῆς οἰκίας, εἶθ' ὥσπερ ἐκ προνοίας καὶ τοχασμοῦ, λίθον ἀφῆκεν εὐμεγέθη κατ' ἐκεῖνο τῆς στέγης τὸ μέρος, ὃ τὸ δωμάτιον ἦν ἐν ᾧ κατακείμενος ἐτύγχανεν ὁ Ἀριστότιμος.
I "Αμα δὲ ἄνωθεν φόρυ μεγάλου καὶ κραυγῆς ἔξωθεν ὑπὸ τῶν ἰδόντων τὸν ὄρνιν γενομένης, ἐκπλαγεὶς καὶ F πυθόμενος τὸ γεγονὸς, μετεπέμψατο μάντιν ᾧ χρώμενος διετέλει κατ' ἀγορὰν, καὶ διηρώτα περὶ τοῦ σημείου συντεταραγμένος. Ὁ δὲ ἐκεῖνον μὲν παρεκάλει, ὡς τοῦ Διὸς αὐτὸν ἐξεγείροντος καὶ βοηθοῦντος· οἷς δὲ ὑπίστευε τῶν πολιτῶν, ἔφρασεν ὅσον οὔπω τιὼ δίκῃ αἰωρουμένην ὑπὲρ κεφαλῆς ἐμπεσεῖσθαι τῷ τυράννῳ. Διὸ καὶ τοῖς περὶ τὸν Ἑλλάνικον ἔδοξε μὴ μέλλειν, ἀλλ' ὑπιδέσθαι τὴν ὑστεραίαν. Τῆς δὲ νυκτὸς Ἑλλάνικος ἐδόκει κατὰ τὸν

viro et rerum gerendarum gnaro; itaque vix tandem Ariſtotimus, cum ad ſe rediiſſet, inde abiit. Magnum vero oſtentum ei factum eſt. Cum enim meridie cum uxore cubaret, prandiumque eſſet paratum, viſa eſt aquila in aëre ſe librans ſupra domum, ac quaſi prudens et dedita opera lapidem juſtæ magnitudinis in eam partem tecti dejecit, ubi erat cubiculum in quo jacebat Ariſtotimus. Simul autem deſuper ingenti ſonitu exiſtente, et foris clamore ſublato ab his qui avem viderant, perterritus tyrannus re cognita vatem accivit, quo ſolebat aſſidue in foro uti, perturbatuſque interrogavit quid iſto ſigno portenderetur. Vates bono ipſum eſſe animo juſſit, quod excitatus et adjutus eſſet a Jove: civium autem quibus fidebat, iis dixit, vindictam tyranni capiti impendere, et jamjam illapſuram. Itaque etiam Hellanico viſum eſt non cunctandum, ſed poſtridie rem gerendam. Nocte iſta Hellanicus per quietem imaginatus eſt alte-

ὕπνους τῶν τεθνηκότων υἱῶν τὸν ἕτερον λέγειν αὐτῷ προσφάντα, Τί πέπονθας, ὦ πάτερ, καθεύδων; ἄριον δέ σε δεῖ τῆς πόλεως στρατηγεῖν. Οὗτός τε δὴ ἅμα τῷ ὄψιν 253
εὐθαρσὴς γεγενημένῳ, παρεκάλει τοὺς ἑτέρους. Ὁ, τε Ἀριστότιμος πυθόμενος Κρατέρου αὐτῷ βοηθοῦντα μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐν Ὀλυμπίᾳ καταστρατοπεδεύειν, ὅπως ἐξεθάρσησεν ὥστε ἄνευ δορυφόρων εἰς τὴν ἀγορὰν προελθεῖν μετὰ τοῦ Κύλωνος. Ὡς οὖν συνεῖδε τὸν καιρὸν ὁ Ἑλλάνικος, ὁ μὴν ἴδιον σημεῖον αὐτῷ πρὸς τοὺς μέλλοντας ὁρμᾶν συγκείμενον, οὐκ ἔδωκε, λαμπρᾷ δὲ τῇ φωνῇ, καὶ ἅμα τὰς χεῖρας προτείνων ἀμφοτέρας, Τί μέλλετε ἄνδρες ἀγαθοὶ καλὸν τὸ θέατρον ἐν μέσῳ τῆς πατρίδος ἀγωνίσασθαι; Πρῶτον μὲν οὖν ὁ Κύ- B
λων σπασάμενος τὸ ξίφος παίει τινὰ τῶν ἑπομένων τῷ Ἀριστίμῳ· Θρασυβούλῳ δὲ καὶ Λάμπιδος ἐξ ἐναντίας ὁρμησαμένων, ἔφθη μὲ ὁ Ἀριστόμιος εἰς ὃ τοῦ Διὸς ἱερὸν καταφυγών· ἐκεῖ δὲ ἀποκτείναντες αὐτὸν, καὶ τὸ σῶμα

A. 1. οὗτος] Præſtat οὕτως.

rum filiorum ſuorum mortuorum ſibi adſtare, ac dixiſſe: *Pater, quid tibi accidit ut dormires? cras te civitatis ducem eſſe oportet.* Hoc ille ſomnio confirmatus, ſocios ad inſtitutum exequendum cohortatus eſt. Et Ariſtotimus audito Craterum auxilii ſibi ferendi gratia Olympiæ cum magno exercitu caſtra habere, tantum concepit audaciæ, ut abſque ſtipatoribus in forum Cylone comitante deſcenderit. Hellanicus occaſione conſpecta, teſ- C
ſeram, qua data ad irruendum ſuos e compoſito fuerat hortaturus, non protulit: ſed ambas intendens manus, clara voce, *Quid ceſſatis*, inquit, *viri boni? præclarum eſt hoc theatrum in medio patriæ certaturis.* Primus ibi Cylo enſe ſtricto quendam comitum Ariſtotimi feriit. Thraſybulo autem et Lampide adverſis ſeſe ei inferentibus, Ariſtotimus fuga in Jovis templum evaſit. Hic eum interfecerunt, et cadavere in forum protracto, cives ad D

προβαλόντες εἰς τὴν ἀγορὰν, ἐκάλεσν τὸς πολίτας ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν. Οὐ μὴν ἔφθησάν γε πολλοὶ τὰς γυναῖκας· εὐθὺς γὰρ ἐξέδραμον μετὰ χαρᾶς καὶ ὀλολυγμῦ, καὶ περιστᾶσαι τὸς ἄνδρας ἀνέδουν καὶ κατέστεφον· εἶτα τῦ πλήθους ἐπὶ τὴν οἰκίαν τῦ τυράννυ ῥυέντος, ἡ μὴν
C γυνὴ συγκλείσασα τὸν θάλαμον, αὐτῇ ἀνήρτησε. Δύο δ' ἦσαν αὐτῷ θυγατέρες, παρθένοι μὴν ἔτι, κάλλισαι δὲ τὴν ὄψιν, ἤδη γάμων ὥραν ἔχουσαι· ταύτας συλλαβόντες εἷλκον ἔξω, πάντως μὴν ἀναλεῖν, αἰκίσασθαι δὲ καὶ καθυβρίσαι πρότερον ἐγνωκότες. Ἀπαντήσασα δὲ ἡ Μεγιστὼ μετὰ τῶν ἄλλων, ἐδόα δεινὰ ποιεῖν αὐτὸς, εἰ δῆμος ἀξιοῦντες εἶη, ταῦτα τολμῶσι καὶ ἀσελγαίνεσι τοῖς τυράννοις ὅμοια. Ἐντρεπομένων δὲ πολλῶν τὸ ἀξίωμα τῆς γυναικὸς παῤῥησιαζομένης καὶ δακρυούσης, ἔδοξεν ἀφεῖναι τὴν ὕβριν, αὐτὰς δ' ἐᾶσαι δι' αὑτῶν ἀποθανεῖν.
D Ὡς δ' οὕτω ἀναστρέψαντες ἔνδον ἐκέλευον εὐθὺς ἀποθνήσκειν τὰς παρθένας, ἡ πρεσβυτέρα Μυρὼ λύσασα τὴν ζώνην, καὶ βρόχον ἀνάψασα, τὴν ἀδελφὴν κατεπάζετο,

libertatem vocarunt. Neque vero multum anteverterunt mulieres ſuas; ſtatim enim eæ procurrerunt cum gaudio et ejulatu, viriſque circumfuſæ eos coronaverunt. Deinde multitudine ad tyranni domum confluente, uxor ejus cubiculo clauſo ſeſe ſuſpendio vita eduxit. Erant tyranno duæ filiæ, virgines adhuc et forma pulcherrima, jamque nuptiis tempeſtivæ: has Elei captas foras protraxerunt, omnino quidem necaturi, ſed prius excruciare ac contumeliis affi-
cere volentes. Quibus occurrens cum aliis Megiſto vociferata eſt, Indignum vero eos facinus meditari, qui populum ſe profitentes liberum, facinora libidinoſorum tyrannorum imitentur. Multis dignitatem mulieris reverentibus, libere loquentis ac plorantis, placuit omiſſis contumeliis, ipſis vita exeundi permittere poteſtatem. Cum intro adductas virgines juſſiſſent abſque mora necem ſibi conſciſcere, major natu Myro cum zonam ſolutam collo circundediſſet, ſo-

καὶ παρεκάλει προσέχειν καὶ ποιεῖν ἅπερ ἂν αὐτὴν δέασθαι ποιοῦσαν, Ὅπως ἂν, ἔφη, μὴ ταπεινῶς μηδ' ἀναξίως ἑαυτῶν καταφέρωμεν. Τῆς δὲ νεωτέρας δεομένης αὐτῇ προαποθανεῖν, καὶ τὴν ζώνης ἀντιλαμβανομένης, Οὐδὲν ἄλλο πώποτε, εἶπεν, οὐδὲν ἠρνησάμην σοι δεομένῃ· καὶ ταύτῃ οὖν λάβε τὴν χάριν· ἐγὼ δὲ ὑπομενῶ καὶ τλήσομαι τὸν θανάτου βαρύτερον, τὸ σέ, φιλτάτη, πρότερον ἰδεῖν θνήσκουσαν. Ἐκ τούτου E τὴν μὲν ἀδελφὴν αὐτὴ διδάξασα τῷ τραχήλῳ προβαλέσθαι τὸν βρόχον, ὡς ἤκουστο τεθνηκυῖαν, καθεῖλε καὶ κατεκάλυψεν· αὐτὴν δὲ τὴν Μεγιστὼ παρεκάλεσεν ὀπτιμεληθῆναι, καὶ μὴ ὑβρισθεῖν αἰσχρῶς, ἐπειδὰν ἀποθάνῃ, τεθεῖσαν. Ὥστε μηδένα πικρὸν μηδὲ μισοτύραννον οὕτω γενέσθαι τῶν παρόντων, ὃς οὐκ ἔκλαυσεν οὐδὲ κατηλέησεν τὴν τῶν παρθένων εὐγένειαν.

ΤΩΝ μὲν οὖν κοινῇ πεπραγμένων γυναιξὶ μυρίων ὄντων, ἱκανὰ ταῦτα παραδείγματα· τὰς δὲ καθ' ἑκάστην

rorem conſalutavit, hortataque eſt ut ſe imitaretur, *Ne*, inquiens, *abjecte nobiſque indigne finiamus vitam.* Juniore precante ut ſibi prius moriendi copiam faceret, cingulumque apprehendente, *Neque ante*, inquit, *quicquam tibi oranti denegavi, et nunc hanc quoque tibi facio gratiam: ego autem id, quod morte ipſa mihi eſt gravius, tolerabo, ſpectans te, cariſſima, me prius morientem.* Proinde cum docuiſſet ſororem cingulo cervicem elidere, ut mortuam vidit, depoſuit atque texit: ipſa autem Megiſtonem oravit, ut curam ſui gereret, neque pateretur mortuam ſe indecore collocari. Itaque inter eos qui aderant nemo fuit ita acerbus, nemo ita infenſus tyrannis, qui non defleret aut miſeraretur virginum egregiam indolem.

HÆC exempla rerum a mulieribus publice præclare geſtarum, de innumeris pauca, ſufficiant. Singularum autem

F ἀρετὰς, ὅπως ἂν ἑκάστη προφάσιν ἀναλάβωμεν, οὐδὲν οἰόμενοι τῆς κατ' ἀρχὴν τάξεως δεῖσθαι τὴν ἐπικειμένην ἱστορίαν.

ιϛ'. ΠΙΕΡΙΑ.

Τῶν εἰς Μίλητον ἀφικομένων Ἰώνων ϛασιάσαντες ἔνιοι πρὸς τοὺς Νείλεω παῖδας, ἀπεχώρησαν εἰς Μυοῦντα, κἀκεῖ κατῴκουν, πολλὰ κακὰ πάσχοντες ὑπὸ τῶν Μιλησίων· ἐπολέμουν γὰρ αὐτοῖς διὰ τὴν ἀποστασίαν· ἀ μὴν ἀκήρυκτος ἦν οὐδὲ ἀνεπίμικτος ὁ πόλεμος, ἀλλ' ἔν τισιν ἑορταῖς ἐφοίτων εἰς Μίλητον ἐκ τῆς Μυοῦντος αἱ γυναῖκες. Ἦν δὲ Πύθης ἀνὴρ ἐν αὐτοῖς ἐμφανὴς, γυναῖκα μὲν ἔχων Ἰαπυγίαν, θυγατέρα δὲ Πιερίαν. Οὔσης οὖν ἑορτῆς Ἀρτέμιδι καὶ θυσίας παρὰ Μιλησίοις,
254 ἦν Νηληίδα πανσαγορεύουσιν, ἔπεμψε τὴν γυναῖκα καὶ τὴν θυγατέρα, δεηθεὶς ὅπως τῆς ἑορτῆς μετάσχωσι. Τῶν δὲ Νείλεω παίδων ὁ δυνατώτατος ὄνομα Φρύγιος τῆς Πιερίας ἐρασθεὶς, ἐνόει τί ἂν αὐτῇ μάλιστα γένοιτο παρ' αὐτοῦ κεχαρισμένον· ἐπυθόμενος δ' ἐκείνης, Εἰ δὲ-

pulchra facinora ſparſim uti ſeſe nobis offerent referemus: nihil arbitrati temporum ordine præſentem indigere narrationem.

XVI. Pieria.

Ionum, qui Miletum ſe contulerant, nonnulli ob natam cum Nelei filiis diſcordiam Myuntem ſunt profecti: quibus ob defectionem Mileſii bellum multaque damna intulerunt. Neque tamen id bellum omnino induciis commerciiſque carebat, ſed quibuſdam feſtis diebus mulieres Myunte Miletum commeabant. Erat inter Myuntios Pythes quidam vir illuſtris, eique uxor Iapygia, filia Pieria. Is cum feſtivitas Mileti in honorem Dianæ eſſet, et ſacrificium, quod Neleium dicebatur, eo uxorem et filiam miſit, precatas ut ei ſe paterentur intereſſe feſtivitati. Ibi Phrygius Nelei filiorum potentia primus amore Pieriæ flagrans, cogitare cepit quidnam præſtare poſſet ei quam maxime gratum. Illa vero ſignificavit, nihil ſibi fore acceptius, quam

προέξαιό μοι τὸ πολλάκις ἐνταῦθα καὶ μὴ πολλῶν βαδίζειν. Σωεὶς οὖν ὁ Φρύγιος δεομένων φιλίας καὶ εἰρήνης τοῖς πολίταις, κατέπαυσε τὸν πόλεμον. Ἦν δὲ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς πόλεσι δόξα καὶ τιμὴ τῆς Πιερίας, B ὥστε καὶ τὰς Μιλησίων εὔχεσθαι γυναῖκας ἄχρι νῦν, Οὕτως ἐρᾶν αὐτῶν ὡς Φρύγιος ἠράσθη Πιερίας.

ιζ'. ΠΟΛΥΚΡΙΤΗ.

Ναξίοις καὶ Μιλησίοις σωέστη πόλεμος διὰ τὴν Ὑψικρέοντος τοῦ Μιλησίου γυναῖκα Νέαιραν. Αὕτη γὰρ ἠράσθη Προμέδοντος Ναξίου, καὶ σωέπλευσεν, ὡς ἰὼν μὲν ξένος τοῦ Ὑψικρέοντος, ἐραστείσῃ δὲ τῇ Νεαίρᾳ σωῆλθε, καὶ τὸν ἄνδρα φοβεμένην ἀπαγαγὼν εἰς Νάξον, ἱκέτιν τῆς Ἑστίας ἐκάθισεν. Τῶν δὲ Ναξίων οὐκ ἐκδιδόντων, χάριν τοῦ Προμέδοντος, ἄλλως δὲ ποιεμένων πρόφασιν τὴν ἱκετείαν, ὁ πόλεμος σωέστη. Τοῖς δὲ Μιλησίοις ἄλλοι C τε πολλοὶ, καὶ προθυμότατα τῶν Ἰώνων Ἐρυθραῖοι σωεμάχεσαν, καὶ μῆκος ἔσχε καὶ συμφορὰς ἴσχυσε μεγάλας ὁ πόλεμος· εἶτα ἐπαύσατο δι' ἀρετὴν γυναικὸς,

si efficeret, ut frequenter sibi Miletum et multis comitatæ venire liceret. Senſit Phrygius, amicitiam ſuis eam civibus ac pacem expetere, bellumque pacavit. Ex eo celebris utraque in urbe, inque honore fuit Pieria: ac mulieres Mileſiæ etiamnum optant ita ſe amari a viris, ut Pieriam amavit Phrygius.

XVII. Polycrita.

Propter Neæram Hypſicreontis Mileſii uxorem bellum inter Naxios et Mileſios ortum fuit. Ea enim cum amaret Promedontem Naxium mariti ſui hoſpitem, corpus cum eo miſcuit, veritaque iram mariti, cum eo in Naxum navigavit. Eam Promedon ſupplicem Veſtæ collocavit. Naxiis autem mulierem ſub præſcriptione ſupplicationis in gratiam Promedontis non dedentibus, bellum quod dixi, conflatum eſt. Mileſiis cum alii multi, tum Ionum ſtudioſiſſime Erythræi auxilia tulerunt, bellumque hoc tractum magnis calamitatibus, tandem virtute mulieris finitum eſt, ſicuti cepe-

ὡς συνέσῃ ἀφ' μοχθηρίαν. Διόγνητος δὲ ὁ τῶν Ἐρυθραίων στρατηγὸς, ἔχων καὶ πεπιστευμένος ἔρυμα τῆς Ναξίων πόλεως εὖ σφυκὸς καὶ κατεσκευασμένον, ἠλάσατο λείαν τῶν Ναξίων πολλήν, καὶ γυναῖκας ἐλευθέρας καὶ παρθένους ἔλαβεν, ὧν μιᾶς Πολυκρίτης ἐραθεὶς εἶχεν αὐτὴν οὐχ ὡς αἰχμάλωτον, ἀλλ' ἐν τάξει γαμετῆς γυναικός. Ἑορτῆς δὲ τοῖς Μιλησίοις καθηκούσης ἐν τῇ στρατιᾷ, καὶ πρὸς πόσιν ἁπάντων καὶ συνουσίας τρεπομένων, ἠρώτησε τὸν Διόγνητον ἡ Πολυκρίτη, Μή
D τι κωλύοι πεμμάτων μερίδας ἀποπέμψαι τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῆς. Ἐπιτρέψαντος δὲ ἐκείνου καὶ κελεύσαντος, ἐνέβαλε μολίβδινον γραμματίδιον εἰς πλακοῦντα, κελεύσασα φέρειν τὸν κομίζοντα τοῖς ἀδελφοῖς ὅπως αὐτοὶ μόνοι καταναλώσωσιν ἃ ἔπεμψε. Οἱ δ' ἐντυχόντες τῷ μολίβδῳ, καὶ τὰ γράμματα τῆς Πολυκρίτης ἀναγνόντες, κελεύουσι νυκτὸς ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις, ὡς ὑπὸ μέθης διὰ τὴν ἑορτὴν ἐξημελημένων πάντων, προσήγειλαν τοῖς στρατηγοῖς, καὶ παρώρμησαν ἐξελθεῖν

rat mulieris ob pravitatem. Diognetus Erythræorum dux munitionem quandam ſibi commiſſam tenebat, opportune admodum contra Naxiorum urbem ſitam; itaque et magnam Naxiis prædam abſtulit, et mulieres ac virgines liberas. Harum unam, nomine Polycritam, amore captus, ſecum non ut captivam, ſed uxoris loco habuit. Evenit ut in caſtris Mileſiorum dies ageretur feſtus: ibi cum omnes poculis eſſent ac conviviis dediti, rogavit Diognetum Polycrita, ut liceret ſibi fratribus partes placentarum mittere. Cumque is permitteret ac juberet, plumbeam tabellam placentæ inſeruit, mandato ei qui eam fratribus adferebat, ut ſolos veſci juberet fratres iis quæ mittebat. Hi cum offendiſſent tabellam et legiſſent quæ ſcripſerat Polycrita, (hortabatur autem ut noctu hoſtes adorirentur, ob ebrietatem feſto die contractam plane ſocordia diſſolutos) rem ducibus Naxiorum ſignificaverunt, et permoverunt ut ſecum exirent rei ge-

μετ' αὐτῆς. Ἁλόντος δὲ τοῦ χωρίου, καὶ πολλῶν ἀφ- E
θαρέντων, ἐξητήσατο τὸν Διόγνητον ἡ Πολυκρίτη τῶν
πολιτῶν, καὶ διέσωσεν. Αὐτὴ δὲ πρὸς ταῖς πύλαις
γενομένους τοὺς πολίτας ἁπαντῶσα αὐτῇ, μετὰ χαρᾶς καὶ
στεφάνων ὑποδεχομένους καὶ θαυμάζοντας, οὐκ ἤνεγκε
τὸ μέγεθος τῆς χαρᾶς, ἀλλ' ἀπέθανεν αὐτοῦ πεσοῦσα
πρὸ τῆς πύλης· ὅπου τέθαπται, καὶ καλεῖται βασκάνου
τάφος, ὡς βασκάνῳ τινὶ τύχῃ τῆς Πολυκρίτης φθο-
νηθεῖσαν ἀπολαῦσαι τῶν τιμῶν. Οὕτω μὲν οἱ Ναξίων
συγγραφεῖς ἱστοροῦσιν. Ὁ δὲ Ἀριστοτέλης φησὶν οὐδὲ
ἁλοῦσης τῆς Πολυκρίτης, ἄλλως δέ πως ἰδόντα τὸν
Διόγνητον ἐρασθῆναι, καὶ πάντα δοῦναι καὶ ποιεῖν ἕτοιμον F
εἶναι· τοῦ δὲ ὁμολογεῖν ἀφίξεσθαι πρὸς αὐτόν, ἑνὸς μόνου
τυχοῦσαν, παρὰ οὗ τὸν Διόγνητον, ὡς φησιν ὁ φιλόσοφος,
ὅρκον ἤτησεν· ἐπεὶ δὲ ὤμοσεν, αἰτῆσαι τὸ Δήλιον αὐτῇ δο-
θῆναι, (Δήλιον γὰρ ἐκαλεῖτο τὸ χωρίον) ἄλλως δὲ οὐκ
ἂν ἔφη συνελθεῖν· ὁ δὲ καὶ ἀφ' τῆς ὀπτηλίας καὶ διὰ

rendæ cauſa. Occupato a Naxiis caſtello, multiſque hoſtium interfectis, Diogneto precibus Polycrita a civibus impetravit ſalutem. Ipſa autem civibus ad portam occurrentibus magno cum gaudio, collaudantibuſque et ſerta ferentibus, magnitudine lætitiæ exanimata, in ipſa porta concidit mortua: atque ibi ſepulta eſt, et monimentum ejus vocatur *Livoris tumulus:* quod invidia quadam fortunæ faſcinata Polycrita putaretur meritis honoribus non potuiſſe frui. Hæc Naxiorum hiſto- F
ricorum eſt narratio. Ariſtoteles captam Polycritam fuiſſe non dicit, ſed conſpectam a Diogneto, ſui eum amore irretiviſſe, ipſumque promiſiſſe omnia ſe, ut ea potiretur, dare ac facere paratum eſſe: at Polycritam ſe ad ipſum venturam pollicitam, ſi unicum quippiam ab eo obtineret, fuiſſe: cumque id jurejurando interpoſito Diognetus confirmaſſet, tradi ſibi Delium poſtulaſſe, (id enim caſtello nomen erat) aliter ſe morem geſturam ipſi negaſſe: victum amore Diog-

τὸν ὅρκον ἐξέφη, καὶ παρέδωκε τῇ Πολυκρίτῃ τὸν τόπον, ἐκείνη δὲ τοῖς πολίταις. Ἐκ δὲ τούτου πάλιν εἰς ἴσον καταστάντες ἐφ' οἷς ἠβούλοντο πρὸς τοὺς Μιλησίους διελύθησαν.

255 ιη'. ΛΑΜΨΑΚΗ.

Ἐκ Φωκαίας τῶν Κοδριδῶν γένους, ἦσαν ἀδελφοὶ δίδυμοι Φόβος καὶ Βλέψος· ὧν ὁ Φόβος ἀπὸ τῶν Λευκάδων πετρῶν πρῶτος ἀφῆκεν ἑαυτὸν εἰς θάλασσαν, ὡς Χάρων ὁ Λαμψακηνὸς ἱστόρηκεν. Ἔχων δὲ δύναμιν καὶ βασιλικὸν ἀξίωμα, παρέπλευσεν εἰς Πάριον, ἰδίων ἕνεκα πραγμάτων· καὶ γενόμενος φίλος καὶ ξένος Μάνδρωνι βασιλεύοντι Βεβρύκων τῶν Πιτυοεσσηνῶν προσαγορευομένων, ἐβοήθησε καὶ συνεπολέμησεν αὐτοῖς ὑπὸ τῶν πρασσόντων ἀνοχλουμένοις. Ὁ δὲ Μάνδρων ἄλλῃ τε
B πολλῇ ἐνεδείξατο τῷ Φόβῳ φιλοφροσύνῃ ἀποπλέοντι, καὶ μέρος τῆς τε χώρας καὶ τῆς πόλεως ὑπωμνεῖτο δώσειν εἰ βούλοιτο Φωκαεῖς ἔχων ἐποίκους εἰς τὴν Πιτυόεσσαν ἀφικέσθαι. Πείσας οὖν τοὺς πολίτας ὁ Φόβος ἐξέπεμψε

netum, et jurejurandi permotum religione, Polycritæ caſtellum, hocque eam civibus tradidiſſe. Ita Naxios rurſum Mileſiis pares viribus factos, pacem in ſuas leges confeciſſe.

XVIII. Lampsace.

Codridæ genere, patria Phocæenſes fuerunt duo gemini fratres Phobus et Blepſus: quorum Phobus primus a Leucadibus petris in mare ſe dedit, ut Charo Lampſacenus ſcriptum reliquit. Is Phobus, vir potentia et dignitate præditus regia, cum navigaſſet Parium ſuorum cauſa negotiorum, amicitiam et hoſpitii jus contraxit cum Mandrone Bebrycum rege, eorum qui Pityoeſſenſes cognominantur, eique a vicinis bello infeſtato auxilium tulit. Mandro autem navibus avehenti Phobo cum alia detulit officia, tum partem urbis agrique largiturum ſe promiſit, ſi Phocæorum coloniam vellet Pityoeſſam deducere. Phobus cum id conſilium civibus probaſſet, fratrem

τὸν ἀδελφὸν ἄγοντα τὰς ἐποίκους. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα τῷ Μάνδρωνος ἐφῆρχεν αὐτοῖς ὥσπερ προσεδόκησαν· ὠφελείας δὲ μεγάλας καὶ λάφυρα καὶ λείας ἀπὸ τῶν προσοίκων βαρβάρων λαμβάνοντες, ὑπόφθονοι τοσοῦτον, εἶτα καὶ φοβεροὶ τοῖς βέβρυξιν ἦσαν. Ἐπιθυμοῦντες οὖν αὐτῶν ἀπαλλαγῆναι, τὸν μὲν Μάνδρωνα χρηστὸν ὄντα καὶ δίκαιον ἄνδρα περὶ τοὺς Ἕλληνας οὐκ ἔπεισαν· ἀποδημήσαντος δὲ ἐκείνου, παρεσκεύάζοντο τοὺς Φωκαεῖς C δόλῳ διαφθεῖραι. Τοῦ δὲ Μάνδρωνος ἡ θυγάτηρ Λαμπάκη, παρθένος οὖσα, τῷ ὑπνῳ προέγνω, καὶ πρῶτον ἐπεχείρει τοὺς φίλους καὶ οἰκείους ἀποτρέπειν, καὶ διδάσκειν ὡς ἔργον καὶ δεινὸν καὶ ἀσεβὲς ἐγχειροῦσι πράττειν, εὐεργέτας καὶ συμμάχους ἄνδρας, νυνὶ δὲ καὶ πολίτας, ἀποκτιννύντες. Ὡς δὲ οὐκ ἔπειθε, τοῖς Ἕλλησιν ἔφρασε κρύφα τὰ προπόμενα, καὶ παρεκελεύσατο φυλάττεσθαι. Οἱ δέ, θυσίαν τινὰ προσκευασάμενοι καὶ θοίνην, ἐξεκαλέσαντο τοὺς Πιτυοεσσηνεῖς εἰς τὸ προάστειον· αὐτοὶ δὲ διελόντες δίχα, τοῖς μὲν τὰ τείχη κατε- D

misit, qui colonos eo deduceret. Stetit ſane promiſſis Mandro. Sed Phocæi, cum ſpoliis, præda, opibuſque magnis e finitimis barbaris potirentur, inviſi primum, poſt etiam terrori Bebrycibus fuerunt. Cupientes itaque iis liberari, cum Mandro homo probus et juſtus perſuaderi ſibi non pateretur ut mala fide cum Græcis ageret, peregre eo profecto moliti ſunt, quomodo eos per dolum necarent. Lampſace autem Mandronis filia virgo, cum inſidias prænoſſet, primum a facinore hoc amicos et domeſticos avertere dictis aggreſſa eſt, impiam docens eos rem et atrocem perpetraturos, ſi benefactores, et quorum auxiliis in bello uſi eſſent, eoſque jam cives, interficerent. Ubi non perſuaſit, occulte Græcis quid ageretur detexit, utque ſibi caverent monuit. Phocæi ſacrificio quodam et convivio apparato, Pityoeſſenos in ſuburbium evocaverunt: ipſi in duo diviſi

λάβοντο, τοῖς δὲ τὰς ἀνθρώπους ἀνεῖλον. Οὕτω δὴ τὴν πόλιν κατέχοντες, τόν τε Μάνδρωνα μετεπέμποντο, συμβουλεύειν τοῖς παρ' αὐτῷ κελεύοντες· καὶ τὴν Λαμψάκῳ ἐξ ἀῤῥωστίας ἀποθανοῦσαν, ἔθαψαν ἐν τῇ πόλει μεγαλοπρεπῶς, καὶ τὴν πόλιν ἀπ' αὐτῆς Λάμψακον ἐπωνόμασαν. Ἐπεὶ δὲ ὁ Μάνδρων ἐπιβουλίας ὑποψίαν φεύγων, τὸ μὲν οἰκεῖν μετ' αὐτῶν παρῃτήσατο, παῖδας δὲ τῶν τεθνηκότων καὶ γυναῖκας ἠξίωσε πομίσασθαι· καὶ ταῦτα πρόθυμως ὧδέ ἐν ἀδικήσαντες ἐξέ- E πεμψαν, καὶ τῇ Λαμψάκῃ ἐπειτεον ἡρωϊκὰς τιμὰς ἀποδιδόντες, ὕστερον ὡς θεῷ θύειν ἐψηφίσαντο· καὶ διατελοῦσιν ἔτω θύοντες.

ιθ'. ΑΡΕΤΑΦΙΛΑ.

Ἀρεταφίλα δὲ ἡ Κυρηναία, παλαιὰ μὲν οὐ γέγονεν, ἀλλ' ἐν τοῖς Μιθριδατικοῖς καιροῖς, ἀρετῇ δὲ καὶ πρᾶξιν ἀνάμιλλον τῇ βελῇ τῶν ἡρωίδων παρέσχεν. Ἦν δὲ θυγάτηρ μὲν Αἰγλάτορος, Φαιδίμου δὲ γυνὴ, γνωρίμων

D. 4. συμβουλεύειν] Forte rectius eſt συμβασιλεύειν ut habet E. Non procul abit βασιλεύειν notatum ex P.

agmina, altero urbem occuparunt, altero homines trucidaverunt. Sic urbe potiti, Mandronem acciverunt, ut de ſuis conſilium una caperet: Lampſacenque, cum ea ex invaletudine mortua eſſet, magnifice in urbe ſepeliverunt, cui et ab ejus nomine Lampſaci nomen impoſuerunt. Ut autem Mandro proditionis vitans ſuſpicionem, habitare cum ipſis recuſavit, petiitque ut mulieres liberique defunctorum ad ſe mitterentur: Phocæi abſque omni maleficio ſtudioſe eos miſerunt, et Lampſacæ cum initio heroicos honores habuiſſent, poſtmodo ut numini ſacrificandum decreverunt: idque decretum adhuc ratum eſt apud eos.

XIX. ARETAPHILA.

Aretaphila Cyrenæa, non ita priſca fuit, ut quæ belli Mithridatici tempore vixerit; ſed virtute et rebus geſtis comparari cum heroidibus poſſe meruit. Filia fuit Æglatoris, uxor Phædimi, illuſtri-

ἀνδρῶν· καλὴ δὲ τὴν ὄψιν ἦσα, καὶ τὸ φρονεῖν ἐδόκει
πρεπή τις εἶ), καὶ πολιτικῆς δεινότητος οὐκ ἄμοιρος·
ὑπεφαίνη δὲ αὐτῇ αἱ κοιναὶ τύχαι τῆς πατρίδος ἐποί-
ησαν. Νικοκράτης γὰρ ἐπαναστὰς Κυρηναίοις τύραννος,
ἄλλους τε πολλοὺς ἐφόνευε τῶν πολιτῶν, καὶ τὸν ἱερέα Γ
τοῦ Ἀπόλλωνος αὐτόχειρ ἀνελὼν Μελάνιππον, εἶχε τὴν
ἱερωσύνην· ἀνεῖλε δὲ καὶ Φαίδιμον τὸν τῆς Ἀρεταφίλας
ἄνδρα καὶ τὴν Ἀρεταφίλαν ἔγημεν ἄκουσαν. Πρὸς δὲ
μυρίοις ἄλλοις παρανομήμασι, φύλακας ὑπὲρ τῶν πυλῶν
κατέστησεν, οἳ τοὺς ἐκφερομένους νεκροὺς ἐλυμαίνοντο νύτ-
τοντες ξιφιδίοις, καὶ καυτήρια προσβάλλοντες, ὑπὲρ Β
τοῦ μηδένα τῶν πολιτῶν ὡς νεκρὸν λαθεῖν ἐκκομιζόμενον.
Δύσφορα μὲν οὖν καὶ τῇ Ἀρεταφίλᾳ τὰ οἰκεῖα κακά,
καίπερ ἐνδιδόντος αὐτῇ δι' ἔρωτα τοῦ τυράννου πλεῖον
ἀπολαύειν τῆς δυνάμεως· ἥπτετο γὰρ ἐκείνης, καὶ μόνῃ 258
χειρώθη παρεῖχεν αὑτόν, ἄτεγκτος ὢν τἆλλα καὶ θηριώ-

E. 9. τὸ φρονεῖν] Ex consuetudine quidem Plutarchi, τὸ vel delendum, vel mutandum in τῷ.

um virorum, forma egregia, prudentia singulari, et rerum civilium dextre gerendarum non ignara. Hanc communes patriæ calamitates illustrem reddiderunt. Nicocrates enim occupata in Cyrenæos tyrannide, cum alios civium multos interfecit, tum sua manu Melanippum Apollinis sacerdotem, idque sacerdotium ipse invasit. Maritum quoque Aretaphilæ Phædimum interemit, et ipsam invitam uxorem duxit. Infinitis aliis contra leges institutis adjecit hoc: custodes ad portas urbis constituit, qui mortuos quotquot efferrentur violarent, mucronibus eos pungentes, et materiam ardentem applicantes; ne quis civium sub mortui specie clam efferri urbe posset. Enimvero Aretaphilæ cum propriæ calamitates molestæ erant: quanquam tyrannus ob amorem ipsius, quo subactus erat, maxima potentiæ parte frui eam sineret, mulierique huic soli cicurem et mansuetum se præ-

δης· ἠνία δὲ μᾶλλον αὐτὴν ἡ πατρὶς οἰκτρὰ πάσχουσα παρ' ἀξίαν. Ἄλλος γὰρ ἐπ' ἄλλῳ τῶν πολιτῶν ἐσφάττετο, πυρία δ' ἀπ' οὐδενὸς ἠλπίζετο· καὶ γὰρ οἱ φυγάδες, ἀσθενεῖς παντάπασιν ὄντες καὶ δειλοί, διεσπάρησαν. Αὐτὴν οὖν ἡ Ἀρεταφίλα ὑποθεῖσα μόνην τοῖς κοινοῖς ἐλπίδα, καὶ τὰ Θήβης ζηλώσασα τῆς Φεραίας καλὰ καὶ θαυμάσια τολμήματα, συμμάχων δὲ πιστῶν καὶ οἰκείων, οἷς ἐκείνη τὰ θαύματα παρέσχεν, ἔρημος οὖσα, φαρμάκοις ἐπεχείρησε διεργάσασθαι τὸν
B ἄνδρα. Παρασκευαζομένην δὲ καὶ πορίζουσαν, καὶ διαπειρωμένην πολλῶν δυνάμεων, οὐκ ἔλαθεν ἀλλ' ἐμηνύθη· καὶ γενομένων ἐλέγχων, Καλβία μὲν ἡ τοῦ Νικοκράτους μήτηρ, φύσει θηρικὴ γυνὴ καὶ ἀπαραίτητος, εὐθὺς ᾤετο δεῖν ἀναιρεῖν αἰκισαμένην τὴν Ἀρεταφίλαν· τὸν δὲ Νικοκράτους μέλλησιν ἐνεποίει τῇ ὀργῇ καὶ ἀσθένειαν ὁ ἔρως· καὶ τὸ τὴν Ἀρεταφίλαν ἐρρωμένως ὁμόσε χωρεῖν ταῖς κατηγορίαις ἀμυνόμενον ἑαυτῇ, θεράποντά τινα τῷ πάθει

beret, duriſſimus alioqui et efferus: tum apprime patriæ vicem dolebat, indignis modis atrocia patientis. Jugulabatur enim civium unus poſt alium neque erat unde ultio ſperaretur: cum exſules timidi plane atque infirmi, hinc inde diſperſi eſſent. Itaque Aretaphila ſpes patriæ in ſe ſolam recipiens, æmulatione quadam Thebes Pherææ pulchrorum egregiorumque conatuum, adjutoribus tamen fidelibus et domeſticis, quales huic res ipſæ ſuggeſſerunt, deſtituta, venenis maritum interficere aggreſſa eſt. Quam ad rem dum ſe parat, materiam cogit, et vires venenorum periclitatur, non latuit delato indicio, et argumentis perquiſitis, Calbia Nicocratis mater, femina ad cædes natura proclivis atque implacabilis, cenſuit ſtatim interficiendam eſſe, prius tamen contumelioſe tractatam, Aretaphilam: Nicocratis autem iræ moram injiciebat vireſque adimebat amor: eique affectioni excuſationem parabat, quod Aretaphila animoſe

παρῆχεν. Ἐπεὶ δὲ κατελαμβάνετο τοῖς ἐλέγχοις, καὶ τὸν φαρμακείου τῆς φαρμακείας ἑώρα μὴ δεχομένην ἄρνησιν, ὡμολόγει, παρεσκευάσθαι δὲ οὐκ ὀλέθριον φαρμακείαν, Ἀλλ' ὥσπερ μεγάλων, εἶπεν, ὦ ἄνερ, ἀγωνίζομαι τῆς σῆς εὐνοίας πρὸς ἐμὲ καὶ δόξης, καὶ δυνάμεως, ἣν ἔχω σε καρπούμενος, πολλαῖς ὀπίφθονος οὖσα κακαῖς γυναιξίν, ὧν φάρμακα δεδοικῶν καὶ μηχανὰς, ἐπείσθην ἀντιμηχανήσασθαι, μισῶ μὲν ἴσως καὶ γυναικεῖα, θανάτου δὲ οὐκ ἄξια· πλὴν εἰ κρίνῃ σοι δόξειε φίλτρων ἕνεκα καὶ γοητείας κτεῖναι γυναῖκα, πλεῖον ἢ σὺ βούλει φιλεῖσθαι δεομένην. Τοιαῦτα τὴν Ἀρεταφίλαν ἀπολογουμένην ἔδοξε τῷ Νικοκράτει βασανίσαι· καὶ ἡ Καλβίας ἐφεστώσης, ἀτέγκτου καὶ ἀπαραιτήτου, ταῖς βασάνοις ἀνέκρινε· καὶ διεφύλαττεν αὐτὴν ἀήττητον ἐν ταῖς ἀνάγκαις ἄχρι καὶ τὴν Καλβίαν ἀποκαμεῖν ἄκουσαν. Ὁ δὲ Νικοκράτης ἀφῆκε πεφθεὶς, καὶ μετανοήσας βασανίσας· καὶ

C. 4. εὐνοίας] Reposui hoc suo loco, secutus auctoritatem E. Venet. P. Jun. Mez. Vulgo ponebatur post καρπούμαι.

criminibus se opponebat, et sese defendebat. Quæ ubi vidit se convinci, neque locum esse veneficii negandi, fassa venenum se, non tamen exitiale, parasse: *Magnis*, inquit, *est mihi de rebus certamen: qua enim gloria fruor, quaque potentia ob tuam erga me benevolentiam, ea me invisam multis reddidit malis mulieribus; quarum ego metuens veneficia et technas, animum induxi contra quædam moliri: fatua fortassis, et muliebria, mortis tamen non digna supplicio, nisi forte tibi judici videbitur uxor interficienda amatorii gratia veneficii, quod amplius atque tu velles, diligi volucrit.* Visum est Nicocrati Aretaphilam hoc modo se defendentem quæstioni subjicere, præsidente tormentis Calbia, immiti implacabilique muliere. At enim Aretaphila in cruciatibus ita sibi constitit, adeoque invictam se præbuit, ut ipsa tandem Calbia invita et defatigata concesserit, ac Nicocrates fide innocentiæ sibi facta, missam uxorem fecerit, torturæque pœnitentia ductus sit. Exiguo autem intermisso

χρόνον οὐ πολλῷ ἀφελιπών, αὖθις ἦκεν. ὑπὸ τοῦ πάθους εἰς αὐτὸν φερόμενος, καὶ σιωπῇ αὖθις ἀναλαμβάνων πειρᾶς καὶ φιλοφροσύναις τὴν εὔνοιαν. Ἡ δὲ οὐκ ἔμελλε χάριτος ἡπᾶσθαι, κρατήσασα βασάνων καὶ πόνων· ἀλλὰ τῷ φιλοκάλῳ φιλονεικίας προσγενομένης, E ἑτέρας ἥπτετο μηχανῆς. Ἦν γὰρ αὐτῇ θυγάτηρ ἀνδρὸς ὥραν ἔχουσα, καὶ τὴν ὄψιν ἱκανή· ταύτην ὑφῆκε τῷ δελφῷ τοῦ τυράννου δέλεαρ, ὅπη μειρακίῳ πρὸς ἡδονὰς εὐαλώτῳ. Πολὺς δὲ λόγος ὡς ἀφροδισίων γοητείᾳ καὶ φαρμάκοις ὑπὸ τῇ κόρῃ τὴν Ἀρεταφίλαν, χειρώσασθαι καὶ ἀφαρπάσαι τοῦ νεανίσκου τὸν λογισμόν· ἐκαλεῖτο δὲ Λέανδρος. Ἐπεὶ δὲ ἠλώκει καὶ λιπαρήσας τὸν ἀδελφὸν, ἔτυχε τοῦ γάμου, τὰ μὲν ἡ κόρη παρῆγεν αὐτὸν ὑπὸ τῆς μητρὸς διδασκομένη, καὶ ἀνέπειθεν ἐλευθεροῦν τὴν πόλιν, ὡς μηδὲ αὐτὸν ἐλεύθερον ἐν τυραννίδι ζῶντα, F μηδὲ τοῦ λαβεῖν γάμον ἢ φυλάξαι κύριον ὄντα· τὰ δὲ οἱ φίλοι τῇ Ἀρεταφίλᾳ χαριζόμενοι, ἀφαιρούμενοί τινας

tempore, ſtatim amore ſuperatus ad eam venit, benevolentiamque blanditiis et honoribus reparans, ejus uſus eſt conſuetudine. Illa vero, quæ tormentis ac doloribus nihil fracta eſſet, demerendo ſe everti paſſa non eſt: ſed ad ſtudium honeſtatis accedente quadam pulchri propoſiti tenendi pervicacia, rem alia via inſtituit aggredi. Filiam habebat ſatis elegante forma, et jam viro maturam: hanc tyranni fratri Leandro ſubmiſit, ut eum ineſcaret adoleſcentem qui voluptatibus propoſitis facile caperetur. Fama tenet, Aretaphilam præſtigiis et veneficiis uſam ita comparaſſe filiam, ut adoleſcentem ei manciparet, ac de ſanæ mentis uſu dimoveret. Poſtquam in caſſes incidit, precibuſque multis a fratre impetrato matrimonio eſt potitus: partim eum puella a matre docta inſtigare ad libertatem civitati reddendam, quando in tyrannide ne ipſi quidem libero eſſe, aut ducendæ retinendæve uxoris poteſtatem habere liceret: partim amici Aretaphilæ gratificantes ſubinde calum-

ἀεὶ καὶ ὑπονοίας κατεσκεύαζον αὐτῷ πρὸς τὸν ἀδελφόν.
Ὡς δὲ ἤνθετο καὶ τῇ Ἀρεταφίλᾳ τὰ αὐτὰ βεβουλευμένῃ καὶ συνδάζουσαν, ἐπεχείρει τὸ ἔργον, καὶ Δάφνιν οἰκέτην παρορμήσας, ἀπέκτεινε δι' ἐκείνου τὸν Νικοκράτην. Τὰ λοιπὰ δὲ οὐκ ἔπι τῇ Ἀρεταφίλᾳ προσεῖχεν, ἀλλ' εὐθὺς ἔδειξε τοῖς ἔργοις ἀδελφοκτόνος οὐ τυραννοκτόνος γεγονώς. Ἦρχε γὰρ ἐμπλήκτως καὶ ἀνοήτως· τιμὴ δέ τις ὅμως ἦν τῆς Ἀρεταφίλας παρ' αὐτῷ καὶ δύναμις, οὐκ ἀπεχθανομένης οὐδὲ πολεμούσης ἀντικρὺς, ἀλλ' ἀδήλως διαπλέκουσα τὰ πράγματα. Πρῶτον μὲν γὰρ αὐτῷ Λιβυκὸν ἐκίνησε πόλεμον, Ἄνάβων τινὰ πείσασα δυνάστην τὴν χώραν ὑποδραμεῖν, καὶ τῇ πόλει προσαγάγῃ· ἔπειτα διέβαλε τοὺς φίλους καὶ τοὺς στρατηγοὺς πρὸς τὸν Λέανδρον ὡς πολεμεῖν οὐκ ἄκρους προθύμους, εἰρήνης δὲ μᾶλλον δεομένους καὶ ἡσυχίας· ἣν καὶ τὰ πράγματα ποθεῖν αὐτῷ καὶ τὴν τυραννίδα, βεβαίως κρατεῖν τὴν πο-

F. 8. οὐ τυραννοκτόνος] Ita dedi, secutus Xyl. Amiot. Mez. Vulgo ὁ τυραννοκτόνος.

nias ei adversus fratrem aliquas et suspiciones suggerere. Leander ubi Aretaphilam sensit eadem consilia tractantem, negotium aggressus, Daphnidem famulum subornavit, qui Nicocratem jussu ipsius necaret. Deinceps autem Aretaphilæ animum non advertit, sed factis illico demonstravit fratricidam se esse, non tyrannicidam: cum stolide et insolenter rebus præesset. Erat tamen Aretaphilæ suus apud eum honor atque potentia, non inimicam se gerenti, neque palam repugnanti, sed occulte suas res disponenti. Ea primum adversus Leandrum concitavit bellum Africum, pellecto Anabo quodam regulo ad incursandam regionem hostiliterque ad urbem accedendum. Deinde amicos et duces apud generum culpavit, ut ad bellum non alacres, sed pacem magis quietemque requirentes: quam quidem etiam flagitare tyranni res aiebat, si firmum in cives vellet obti-

λιτῶν· αὐτὴ δὲ πρᾶξειν, ἔφη, τὰς ξυλλύσεις καὶ τὸν
B Ἄνάβουν εἰς λόγους αὐτῷ συνάξειν ἐὰν κελεύῃ, πρὶν ἀνήκεστόν τι τὸν πόλεμον ἐξεργάσασθαι. Κελεύσαντος δὲ τοῦ Λεάνδρου, πρότερον αὐτὴ τῷ Λίβυϊ διήλεγχθη, συλλαβεῖν δεομένη τὸν τύραννον ὑπὲρ δωρεαῖς μεγάλαις καὶ χρήμασιν, ὅταν εἰς λόγους αὐτῷ προέλθῃ. Πειθένδος δὲ τοῦ Λίβυος, ἤνει μὲν ὁ Λέανδρος· αἰδεσθεὶς δὲ τὴν Ἀρεταφίλαν, αὐτὴν παρέσεσθαι φάσκουσαν, ἐξῆλθεν ἄνοπλος καὶ ἀφύλακτος· ὡς δὲ ἐγγὺς ἦλθε καὶ τὸν Ἄνάβουν εἶδεν, αὖθις ἐδυσχέραινε, καὶ προεμένην ἐβούλετο τοὺς δορυφόρους. Ἡ δὲ Ἀρεταφίλα παροῦσα, τὰ μὲν ἐθάρ-
C ρυνεν αὐτόν, τὰ δὲ ἐκάκιζε· τέλος δὲ γενομένης ἀγωνίας, ἐφελκυσαμένη τῆς χειρὸς ἰταμῶς πάνυ καὶ πεθαρρηκότως προσήγαγε τῷ βαρβάρῳ καὶ παρέδωκεν. Εὐθὺς οὖν ἀνήρπαστο καὶ συνείληπτο, καὶ δεθεὶς ὑπὸ τῶν Λιβύων ἐτηρεῖτο ἄχρις οὗ τὰ χρήματα τῇ Ἀρεταφίλᾳ κομίζοντες οἱ φίλοι παρεγένοντο μετὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν.

nere imperium, ſe quoque promittebat pacificationem confecturam, et Anabum in colloquium ad componendas cum eo res adducturam, ſi ita juberet, priuſquam immedicabile aliquod damnum ex eo bello acciperetur. Mandante ut ita ageret Leandro, prius ipſa cum Afro eſt collocuta, magniſque donis et multa promiſſa pecunia impetravit, ut tyrannum ad colloquium venientem a ſe comprehenſum iri polliceretur. At vero Leander cunctari, et tamen verecundia Aretaphilæ, interfutu-
ram ſeſe colloquio dicentis, permotus, ſine armis et præſidio exire: et ubi propius acceſſiſſet, conſpecto Anabo tergiverſari, et ſtipatores operiri cupere. Socrus contra præſens eum qua cohortari, qua incuſare: ac tandem cum mora necteretur, manu injecta audacter plane ac proterve ad barbarum adducere, eique tradere. Leander confeſtim abreptus ab Afris, comprehenſus vinctuſque eſt adſervatus, donec promiſſam mercedem Aretaphilæ amici, comitantibus reliquis civibus, attu-

Πυθόμενοι γὰρ οἱ πλεῖστοι ἐξέδραμον ἐπὶ τὸ θέαμα· ὡς δὲ εἶδον τὴν Ἀρεταφίλαν, ὀλίγου ἐδέησαν ἐκλαθέσθαι τῆς πρὸς τὸν τύραννον ὀργῆς, καὶ παρεργον τὴν ἐκείνου τιμωρίαν ἐνόμιζον· ἔργον δὲ πρῶτον ἦν αὐτοῖς καὶ ἀπόλαυσμα τῆς ἐλευθερίας, ἐκείνην ἀσπάσασθαι μετὰ χαρᾶς D καὶ δακρύων, ὥσπερ ἀγάλματι θεᾶ προσπίπτοντες. Ἄλλων δ' ἐπ' ἄλλοις ὑπερρεόντων, μόλις ἑσπέρας τὸν Λέανδρον θεραπεύοντες, ἐπανῆλθον εἰς τὴν πόλιν. Ἐπεὶ δὲ τῶν τιμῶν τῆς Ἀρεταφίλας καὶ τῶν ἐπαίνων ἐνεπλήσθησαν, ὅτε προσιόντες πρὸς τοὺς τυράννους, τὴν μὲν Καλβίαν ζῶσαν κατέκαυσαν· τὸν δὲ Λέανδρον ἐνέψαντες εἰς βύρσαν, κατεπόντισαν. Ἠξίουν δὲ τὴν Ἀρεταφίλαν συνάρχειν καὶ συνδιοικεῖν τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσι τὴν πολιτείαν. Ἡ δὲ ὡς ποικίλον τι δρᾶμα καὶ πολυμερὲς ἀγωνισαμένη μέχρι στεφάνου δόσεως, ὡς ἐπεῖδε τὴν πόλιν ἐλευθέραν, εὐθὺς εἰς τὴν γυναικωνῖτιν ἐνε- E

lerunt. Horum enim plerique re nunciata, ad locum colloquio deſtinatum excurrerunt: et conſpecta Aretaphila, parum abfuit quin iræ in tyrannum obliti, ſupplicium de eo ſumere aliis rebus poſthaberent: atque adeo primum hunc libertatis ceperunt fructum, nihilque aliud eo duxerunt antiquius, quam ut eam læti flenteſque ſalutarent, tanquam ſimulachro alicujus dei circumfuſi. Aliis autem ſupra alios affluentibus, vix tandem ſub veſperam recepto Leandro in urbem reverterunt. Ibi poſtquam honoranda et laudanda Aretaphila cupiditati ſuæ ſatisfecerunt, ita demum ad tyrannos converſi, Calbiam vivam cremaverunt, Leandrum culleo inſutum in mare abjecerunt. Ab Aretaphila contenderunt, ut gerendæ gubernandæque reipublicæ ſociam ſeſe adjungeret optimatibus. Illa vero, tanquam ſi variam et multis conſtantem partibus in theatro fabulam uſque ad coronæ donationem peregiſſet, ſimul atque liberam eſſe vidit civitatem, continuo in gynecæum ieie recepit,

δύετο, καὶ τῶ πολυπραγμονεῖν ὁπποῖῳ ποθ' ἁλισκομένη, τὸν λοιπὸν χρόνον ἐν ἡσυχίαις ἄγουσα μετὰ τῶν φίλων καὶ οἰκείων διετέλεσεν.

κ'. KAMMA.

Ἦσαν ἐν Γαλατίᾳ δυνατώτατοι τῶν τετραρχῶν, καίτοι καὶ κατὰ γένος πλησίοντες ἀλλήλοις, Σινάτος τε καὶ Συνόριξ. Τῶν ὁ Σινάτος γυναῖκα παρθένον ἔσχε Κάμμαν ὄνομα, πρέπον μὲν ἰδέᾳ σώματος καὶ ὥρᾳ, θαυμαζομένην δὲ μᾶλλον δι' ἀρετήν· οὐ γὰρ μόνον σώφρων καὶ φίλανδρος, ἀλλὰ καὶ συνετὴ καὶ μεγαλόφρων, καὶ
F πραεῖα τοῖς ὑπηκόοις ἰδίᾳ διαφερόντως ὑπ' εὐμενείας καὶ χρηστότητος· ὑπεφανεστέραν δὲ αὐτὴν ἐποίει καὶ τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱέρειαν εἶναι, ἣν μάλιστα Γαλάται σέβουσι, πρέπει τε πομπαῖς ἀεὶ καὶ θυσίαις κεκοσμημένην ὁρᾶσθαι μεγαλοπρεπῶς. Ἐρασθεὶς οὖν αὐτῆς ὁ Συνόριξ, καὶ μήτε πεῖσαι, μήτε βιάζεσθαι ζώντος τοῦ ἀνδρὸς δυνατὸς ὢν,

E. 2. παραβαλλομένη] Legendum προβαλλομένη repudians. Non magis vulgato ſanum περιβαλλομένη quod eſt in E. T. P.

E. 6. καίτοι καὶ] Corrigendum καί τι καὶ, *et aliquantum.*

omnique rebus tractandis ſe admiſcendi repudiato ſtudio, reliquum ætatis inter ſtamina cum amicis et familiaribus exegit.

XX. Camma.

Inter Galatiæ tetrarchas potentiſſimi erant Sinatus et Sinorix, genere etiam invicem propinqui. Erat Sinato uxor, quam virginem duxerat, Camma nomine, non formæ duntaxat præſtantia et ætatis flore ſpectabilis, ſed multo magis ob virtutem in admiratione habita; non enim pudica modo et mariti amans fuit, ſed et prudens et magnanima, ac propter manſuetudinem benignitatemque ſubditis mirifice accepta: augebat etiam ſplendorem, quod Dianæ, quam deam maxime colunt Galatæ, ſacerdos, ſemper in ſacris pompis et apud ſacrificia magnifice ornata ſpectabatur. Eam cum deperiret Sinorix, et neque pellicere neque vim face-

ἔργον εἰργάσατο δεινόν· ἀπέκλεινε γὰρ δόλῳ τὸν Σινάτον, καὶ χρόνον ὀλίγου παλιπὼν, ἐμνᾶτο τὴν Κάμμαν ἐν τῷ ἱερῷ ποιούμενος διατριβὰς, καὶ φέρουσαν οὐκ 258
οἰκτρῶς καὶ ταπεινῶς, ἀλλὰ θυμῷ νοῦν ἔχοντι καὶ καιρὸν ἀμυνομένῳ τὴν τοῦ Σινόριγος ὀργομένην. Ὁ δὲ λιπαρὴς ἦν περὶ τὰς δεήσεις, καὶ λόγων ἐδοκεῖ μὴ πανταπασιν ἀπορεῖν εὐπρέπειαν ἐχόντων, ὡς τὰ μὲν ἄλλα Σινάτου βελτίονα παρεσκευάσας ἑαυτὸν, ἀνελὼν δὲ ἐκόντα ἔρωτι τῆς Κάμμας, μὴ δι' ἑτέραν τινὰ πονηρίαν. Ἦσαν οὖν τοσοῦτον ἀρνήσεις οὐκ ἄγαν ἀπηνεῖς τῆς γυναικὸς, εἶτα κατ' μικρὸν ἐδόκει μαλάσσεσθαι· καὶ γὰρ οἰκεῖοι καὶ φίλοι προσέκειντο θεραπείᾳ καὶ χάριτι τοῦ Σινόριγος μέγιστον δυναμένου, πείθοντες αὐτὴν καὶ καταβιαζόμενοι, τέλος δὲ συνεχώρει, καὶ μετεπέμπετο πρὸς ἑαυτὴν ἐκόντα, ὡς δὴ τῷ θεῷ τῆς συναινέσεως καὶ καταπιστώσεως γενησομένης. Ἐλθόντα δὲ δεξαμένη φιλοφρόνως, καὶ προσαγαγοῦσα τῷ βωμῷ, κατέπεισεν ἐκ B

B. 3. παρὰ τῷ θεῷ] Forte corrigendum παρὰ τῇ θεᾷ: et mox, τὴν θέαν. Ita reddidit Xyl.

re vivo marito posset, facinus ausus immane, Sinatum dolo necavit: exiguoque interposito temporis spatio, Cammam ambivit, in fano frequenter degentem, casumque mariti non abjecte aut miserabiliter, sed animose ferentem, prudenterque intentam occasioni ulciscendi Sinorigis. Is vero assiduis ambiebat mulierem precibus, videbaturque ei non prorsus deesse honesta in speciem oratio: *aliis se in rebus præstantiorem fuisse Sinato, ac interfecisse eum non malitia, sed amore Cammæ impulsum.* Illa initio non admodum aspere denegare, ac deinde paulatim molliri videbatur: nam et amici ac familiares instabant, Sinorigem, cujus maxima erat potentia, demerentes, suadebantque ut assentiretur et urgebant. Tandem concessit Camma, et ad se venire Sinorigem jussit, ut coram dea matrimonium stipularentur invicem. Venientem blande excepit, et ad aram adduxit, cum-

φιάλης, καὶ τὸ μὲν ἔξεπιεν αὐτὴ, τὸ δὲ ἐκεῖνον ἐκέλευσεν· ἦν δὲ πεφαρμαγμένον μελίκρατον. Ὡς δὲ εἶδε πεπωκότα, λαμπρὸν ἀνωλόλυξε, καὶ τὴν θεὸν προσκυνήσασα, Μαρτύρομαί σε, εἶπεν, ὦ πολυτίμητε δαῖμον, ὅτι ταύτης ἕνεκα τῆς ἡμέρας ἐπέζησα τῷ Σινάτῳ φόνῳ, χρόνον τοσοῦτον οὐδὲν ἀπολαβοῦσα τοῦ βίου χρηστὸν, c ἀλλὰ τὴν ἐλπίδα τῆς δίκης, ἣν ἔχουσα καταβαίνω πρὸς τὸν ἐμὸν ἄνδρα· σοὶ δὲ, ὦ πάντων ἀνοσιώτατε ἀνθρώπων, τάφον ἀντὶ θαλάμου καὶ γάμου παρασκευάζουσαν οἱ προσήκοντες. Ταῦτα δὲ ἀκούσας ὁ Γαλάτης, καὶ τοῦ φαρμάκου δρῶντος ἤδη καὶ μεθιστάντος τὸ σῶμα σφαδάζοντος, ἐπέβη μὲν ὀχήματος ὡς σάλῳ καὶ πλαγμῷ χρησόμενος, ἔξεσε δὲ πολὺ χρῆμα, καὶ μεταβὰς εἰς φορεῖον, ἑσπέρας ἀπέθανεν. Ἡ δὲ Κάμμα διενεγκοῦσα τὴν νύκτα, καὶ πυθομένη τέλος ἔχειν ἐκεῖνον, εὐθύμως καὶ ἱλαρῶς κατέτρεψεν.

B. 11. ἀπολαβοῦσα] Malim ἀπολαύσασα.

que deæ libaſſet e patera, reliqui partem ipſa hauſit, partem ei ebibendam propinavit: erat autem mulſum veneno infectum. Poſtquam bibiſſe eum vidit, claro ſublato ejulatu deam adorans: *Te*, inquit, *venerandiſſima dea, teſtem invoco, hujus me diei cauſa vitam a morte Sinati produxiſſe, tanto tempore nullum ex ea fructum adeptam præter ſpem ultionis: quam conſecuta nunc ad maritum meum deſcendo. Tibi vero omnium ſceleſtiſſime hominum, loco thalami et nuptiarum apparent ſepulchrum tui.* Hæc cum audiviſſet Sinorix, et agere jam venenum, corporique motum inferre ſentiret, vehiculum conſcendit, ut agitatione et concuſſione ſibi mederetur; ſtatim autem eo relicto in lecticam ſe poſuit, ac veſperi eſt mortuus. At Camma cum per noctem duraſſet, audito eum vivendi finem feciſſe, læto animo exſpiravit.

κα'. ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΗ.

Παρέσχεν δὲ ἡ Γαλατία καὶ Στρατονίκην τὴν Δηϊοτάρου, καὶ Χιομάραν τὴν Ὀρτιάγοντος, ἀξίας μνήμης γυναῖκας. Ἡ μὲν οὖν Στρατονίκη δεόμενον γνησίων παίδων ὑπὸ ἀγαθοχῆς τὴν βασιλείας, ὑπεραμένη τὸν ἄνδρα, μὴ τίκτουσα δὲ αὐτὴ, συνέπεισεν ἐξ ἑτέρας γυναικὸς παιδοποιησάμενον αὐτῇ τὸ παιδίον ὑποβαλλόμενον. Τὸν δὲ Δηϊοτάρου τοῦ τε γνώμην θαυμάσαντος, καὶ πᾶν ἐπ' αὐτῇ ποιησαμένου, παρθένον εὐπρεπῆ παρασκευάσασα τὸν αἰχμαλώτων ὄνομα Ἠλέκτραν, συνεῖρξε τῷ Δηϊοτάρῳ, καὶ τοὺς γενομένους παῖδας ὥσπερ γνησίους αὐτῆς ἔθρεψε φιλοτέκνως καὶ μεγαλοπρεπῶς.

κβ'. ΧΙΟΜΑΡΑ.

Χιομάραν δὲ συνέβη τοῦ Ὀρτιάγοντος αἰχμάλωτον γενέσθαι μετὰ τῶν ἄλλων γυναικῶν, ὅτε Ῥωμαῖοι καὶ Γναῖος ἐνίκησαν μάχῃ τοὺς ἐν Ἀσίᾳ Γαλάτας· ὁ δὲ λαβὼν αὐτὴν ταξίαρχος ἐχρήσατο τῇ τύχῃ πρατικῶ-

E. 3. γναῖ©ν] Ita E. Baſ. Xyl. Vulgo γναῖοι. Mox ἁρμαθὴς ſanum, nec mutandum.

XXI. STRATONICA.

Eadem Galatia Stratonicam Deiotari, et Chiomaram Ortiagontis uxores protulit, dignas memoratu. Stratonica cum eſſet ſterilis maritumque legitimos liberos quos hæredes regni relinqueret deſiderare ſciret, perſuaſit ei, ut alia ex muliere prolem ſuſciperet, ſibique eam ſubderet. Deiotaro ſententiam admirante, uxoriſque arbitrio rem totam permittente: formoſam ea ex captivis virginem Electram nomine adornavit, et Deiotaro copulavit: natoſque ex ea liberos tanquam ſuos amanter ac magnifice educavit.

XXII. CHIOMARA.

Quo tempore Romani duce Cneo Manlio vicerunt Gallos Aſiaticos, qui iidem Gallogræci dicuntur et Galatæ, uſuvenit Chiomaræ ut inter alias ipſa quoque duceretur captiva. Qui ea potitus erat centurio, homo et libidinoſus

τικῶς καὶ κατήχυνεν· ἰῶ δὲ ἄρα καὶ πρὸς ἡδονὴν καὶ
ἀργύριον ἀμαθὴς καὶ ἀκρατὴς ἄνθρωπος· ἠτήσατο δὲ
ὅμως ὑπὸ τῆς φιλαργυρίας, καὶ χρυσίου συχνοῦ δημο-
λογηθέντος ὑπὲρ τῆς γυναικὸς, ἦγεν αὐτὴν ἀπολυτρώ-
F σων, ποταμοῦ τινος ἐν μέσῳ διείργοντος. Ὡς δὲ διαβάντες οἱ Γαλάται τὸ χρυσίον ἔδωκαν αὐτῷ καὶ παρελάμβανον τὴν Χιομάραν, ἡ μὲν ἀπὸ νεύματος προσέταξεν ἑνὶ παῖσαι τὸν Ῥωμαῖον ἀπαιζόμενον αὐτὴν καὶ φιλοφρονούμενον· ἐκείνου δὲ πεισθέντος καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποκόψαντος ἀραμένη καὶ προσειλάσα τοῖς κόλποις ἀπήλαυνεν. Ὡς δὲ ἦλθε πρὸς τὸν ἄνδρα, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῷ προύβαλεν, ἐκείνου θαυμάσαντος καὶ εἰπόντος, Ὦ γύναι, καλὸν ἡ πίστις, Ναὶ, εἶπεν, ἀλλὰ κάλλιον ἕνα μόνον ζῆν ἐμοὶ συγγεγενημένον. Ταύτῃ μὲν ὁ Πολύβιός φησι διὰ λόγων ἐν Σάρδεσι γενόμενος θαυμάσαι τό τε φρόνημα καὶ τὴν σύνεσιν·

F. 10. Ταύτῃ] Sic E. Xyl. At vero Ald. Baſ. ταύτη, ſine iota. Vulgo Ταύτην.

et avarus, pudicitiæ ejus vim fecit. Victus deinde pecuniæ cupiditate, cum mulier corporis ſui liberandi gratia magnam ei vim auri pollicita eſſet, eduxit eam ad locum, qui amne ſecabatur. Hunc cum tranſiviſſent qui eam redemptum venerant Galatæ, datoque auro Chiomaram recepiſſent, uni eorum illa innuit, ut centurionem, qui ipſam tum amplectens valedicebat, percuteret: cumque is paruiſſet, et caput occiſo amputaſſet, Chiomara id gremio involutum ſecum abſtulit. Cumque ad maritum veniſſet, caput ante eum projecit, et mirante eo, ac dicente, *O mulier, præclara res eſt fides:* reſpondit: *Eſt ſane! ſed id pulchrius eſt, unum tantum vivere qui mecum rem habuerit.* Cum hac muliere Polybius ſcribit ſe collocutum Sardibus, miratumque fuiſſe animi magnitudinem ejus ac prudentiam.

κγ'. ΓΥΝΑΙΟΝ ΠΕΡΓΑΜΗΝΟΝ. 252

Ἐπεὶ δὲ Μιθριδάτης ἑξήκοντα Γαλατῶν τοὺς ἀρίστους μεταπεμψάμενος εἰς Πέργαμον ὡς φίλους ὑοριστικῶς ἐδόκει καὶ δεσποτικῶς προσφέρεσθαι, καὶ πάντες ἠγανάκτουν, Τορηδόριξ ἀνὴρ τό, τε σῶμα ῥωμαλέος καὶ τὴν ψυχὴν διαφέρων (ἦν δὲ Τοσιοπῶν τετράρχης) ἀνεδέξατο τὸν Μιθριδάτην, ὅταν ἐν τῷ βήματι γυμνασίῳ χρηματίζῃ συναρπάσας, ὥσῃ ἅμα σὺν αὐτῷ κατὰ τῆς φάραγγος. Τύχῃ δέ τινι τῆς ἡμέρας ἐκείνης οὐκ ἀναβάντος εἰς τὸ γυμνάσιον αὐτόν, μεταπεμπομένῳ δὲ τοὺς Γαλάτας οἴκοθεν, θαρρεῖν παρεκάλει, καὶ ὅταν ἐν ταυτῷ B γένωνται, ῥαγαδίου τὸ σῶμα καὶ διεφθεῖραι παντα-χόθεν προσαυεσύνατο. Τοῦτο οὐκ ἔλαθε τὸν Μιθριδάτην, ἀλλὰ μιμύσεως γενομένης, καθ' ἕνα τῷ Γαλατῶν παρεδίδου σφαγιαζόμενον. Εἶτά πως ἀναμνησθεὶς νεανίσκου

A. 5. Τορηδόριξ] Varie ſcribitur. E. Πυρηδόναξ. Baſ. Xyl. Jun. Πορηδόριξ. P. Ποριδοραξ.
A. 6. Τοσιοπῶν] Forte Τελισιρόγων.
A. 7. ἐν τῷ βήματι γυμνασίῳ] Rectius erat: ἐν τῷ γυμνασίῳ χρ. σ. ὥσειν ἅμα σὺν αὐτῷ τῷ βήματι κατὰ τῆς φ.

XXIII.

MULIER PERGAMENA.

Mithridates Galatarum præſtantiſſimos ſexaginta ſub amicitiæ ſpecie Pergamum evocatos cum tractaret contumelioſe ac pro imperio, omneſque id indigne ferrent; Toredorix Toſiopорum tetrarcha, vir et corpore robuſtus, et animo magno præditus, in ſe recepit, velle ſe Mithridatem, quando is in gymnaſio pro tribunali ſedens jus diceret, arreptum cum tribunali in convallem præcipitare. Cum forte fortuna Mithridates in gymnaſium ea die non aſcendiſſet, Galataſque ad ſe domum ſuam vocaret; bono idem animo ſuos eſſe juſſit, cumque conveniſſent, undique in eum impetum facere, corpuſque ejus divellere. Non fefellit hoc Mithridatem, ſed, re ex indicio cognita, Galatas unum poſt alterum jugulandos tradidit. Deinde recordatus adoleſcentis inter eos cujuſdam,

πολὺ προέχοντος προφτεύσαντος ὥρᾳ καὶ κάλλει τῶν καθ' αὑτὸν, ἠκτειρε καὶ μετενόει, καὶ δῆλος ἦν ἀχθόμενος ὡς ἂν προῆτοις ἀπολωλότος, ὅμως δὲ ἔπεμψεν, εἰ ζῶν εὑρεθείη, μεθεῖναι κελεύων· ἦν δὲ ὄνομα τῷ νεανίσκῳ, Βηπολιτανός. Καί τις αὐτῷ τύχη θαυμαστὴ συνέπεσε. Καλλιὺ γὰρ ἑαλῶτα καὶ πολυτελῆ συνελήφθη
C φορῶν· ἦν δ' ὁ δήμιος ἀναίμακτον αὐτῷ καὶ καθαρὰν διαφυλάξαι βεβούλμενος, καὶ ἀποδύων ἀτέμως τὸν νεανίσκον, εἶδε τὰς τοῦ βασιλέως προσθέσεις· ἅμα γὰρ τὸ ὄνομα τῶ μειρακίου βοᾶσαι. Τὸν μὲν οὖν Βηπολιτανὸν ἡ πολλὰς ἀπολέσασα φιλαργυρία διέσωσεν ἀπροσδοκήτως. Ὁ δὲ Τορηδόραξ καταπεπηρωμένος ἄταφος ἐξεβέβλητο, καὶ τῶν φίλων οὐδεὶς ἐτόλμησε προσελθεῖν. Γυναῖον δὲ Περγαμηνὸν ἐγνωσμένον ἀφ' ὥρας ζῶντι τῷ Γαλάτῃ παρεκινδύνευσε θάψαι καὶ προσφέλαι τὸν νεκρόν· ἠθόνζ
D δὲ οἱ φύλακες, καὶ συλλαβόντες ἀήγαγον πρὸς τὸν βασιλέα. Λέγεται μὲν οὖν τι καὶ πρὸς τὸν ὄψιν αὐτῆς παθεῖν

B. 6. προφτεύσαντος;] Delendum.

qui elegantia formæ reliquis antecedebat æqualibus omnibus, miserabatur eum, ac factum mutabat, satisque præ se ferebat, ægre se interitum ejus ferre, quem inter primos necatum fuisse putabat: misit tamen qui vivum relinqui juberent si nondum periisset. Nomen adolescenti Bepolitanus erat: eique mirabilis casus evenit, cum enim comprehenderetur, pulchram et pretiosam gestabat vestem, quam dum sibi puram a sanguine servare cupit carnifex, ideoque paulatim detrahit, vidit regis nuncios accurrere, nomen Bepolitani clamantes. Ita huic avaritia, quæ multos perdidit, insperatam attulit salutem. Toredorix occisus, et sepultura cadaveri projecto negata est. Muliercula autem Pergamena, cum qua is vivus consueverat, ausa est mortui corpus componere et humare: quam custodes deprehensam ad regem adduxerunt. Fertur sane Mithridates aliquantulum fu-

ὁ Μιθριδάτης, νέας παντάπασι καὶ ἀκμάκου τῆς παιδίσκης φανείσης, ἔτι δὲ μᾶλλον, ὡς ἔοικε, τὴν αἰτίαν γνὺς ἐρωτικὴν οὖσαν, ἐπεκλάσθη καὶ συνεχώρησεν ἀνελέσθαι καὶ θάψαι τὸν νεκρὸν ἐσθῆτα καὶ κόσμον ἐκ τῶν ἐκείνου λαβοῦσαν.

κδ'. ΤΙΜΟΚΛΕΙΑ.

Θεαγένης ὁ Θηβαῖος Ἐπαμινώνδᾳ καὶ Πελοπίδᾳ καὶ τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσι τὴν αὐτὴν ὑπὲρ τῆς πόλεως λαβὼν προαίρεσιν, ἔπαισε μὲν τὴν κοινὴν τύχην τῆς Ἑλλάδος ἐν Χαιρωνείᾳ κρατοῦσ' ἤδη καὶ διώκων τὰς κατ' αὐτὸν ἀνατεταγμένας. Ἐκεῖνος γάρ ἦν ὁ μόνος τὸν ἐμβοήσαντα, Μέχρι πῶς διώξεις; ἀποκρινάμενος, Μέχρι Μακεδονίας. Ἀποθανόντι δ' αὐτῷ θείᾳ ἀδελφὴ μαρτυροῦσα καὶ κεῖνον ἀρετῇ γένους καὶ φύσει μέγαν ἄνδρα καὶ λαμπρὸν γενέσθαι· πλὴν ταύτῃ γε καὶ μικρὸν ἀπολαῦσαί τι τῆς ἀρετῆς ὑπῆρξεν, ὥστε κουφότερον, ὅσον τῶν κοινῶν ἀτυχημάτων εἰς αὐτὴν ἦλθεν, ἐνεγκεῖν. Ἐπεὶ γὰρ ἐκράτησε Θηβαίων Ἀλέξανδρος,

isse conſpectu puellæ affectus cum juvencula plane ſimplex videretur: magis tamen inflexit animum, quod cauſam ei facinoris fuiſſe amatoriam audiebat; itaque ei permiſit, ut veſtitu et ornamentis de bonis ipſius ſumptis auferret ac ſepeliret Toredorigem.

XXIV. Timocleia.

Theagenes Thebanus de civitate eandem cum Epaminonda, Pelopida, aliiſque optimis viris ſectatus ſententiam, in communi Græciæ ad Chæroneam clade occubuit, cum jam viciſſet et perſequeretur ſibi oppoſitos. Is enim fuit qui vociferanti *Quouſque perſequeris?* reſpondit, *Uſque ad Macedoniam.* Mortuo ei ſoror ſuperfuit, quæ teſtaretur et ipſum virtute generis et natura magnum illuſtremque factum virum: huic tamen mulieri contigit fructum percipere ſuæ virtutis præclarum, ut tanto facilius ferret quantum in ipſam ex publicis redundavit calamitatibus. Cum enim Thebas in poteſtatem redegiſſet Alexander, aliique

ἄλλοι δὲ ἄλλα τῆς πόλεως ἐπῴχοντο ὀπτῶντες, ἔτυχε δὲ
Τιμοκλείας τὴν οἰκίαν καταλαβὼν ἄνθρωπος οὐκ ὀπ-
εικὴς οὐδὲ ἥμερος, ἀλλ' ὑβριστὴς καὶ ἀνόητος· ἦρχε δὲ
F Θρᾳκίων τινὸς ἴλης, καὶ ὁμώνυμος ἦν τῷ βασιλέως,
οὐδὲν δὲ ὅμοιος. Οὔτε γὰρ τὸ γένος οὔτε τὸν βίον αἰ-
δεσθεὶς τῆς γυναικός, ὡς ἐνέπλησεν ἑαυτὸν οἴνου, μετὰ
δεῖπνον ἐκάλει συναναπαυσομένην. Καὶ τούτου πέρας
οὐκ ἦν, ἀλλὰ καὶ χρυσὸν ἐζήτει καὶ ἄργυρον, εἴπερ εἴη
κεκρυμμένος ὑπ' αὐτῆς, τὰ μὲν ὡς ἀπειλῶν, τὰ δέ,
ὡς ἔξων ἁρπαντὸς ἐν τάξει γυναικός· ἡ δὲ δεξαμένη
λαβὴν αὐτῆς διδόντος, Ὤφελον μέν, εἶπε, τεθνᾶναι πρὸ
ταύτης ἐγὼ τῆς νυκτὸς ἢ ζῆν, τὸ σὸν σῶμα πάντων
260 ἀπολλυμένων ἀπείρατον ὕβρεως διαφύλαξα. Πεπραγ-
μένων δὲ οὕτως, εἴ σε κηδεμόνα καὶ δεσπότην ἢ ἄνδρα
δεῖ νομίζειν τοῦ δαίμονος διδόντος, οὐκ ἀποστερήσω σε τῶν

F. 1. ἴλης] Sumpſi a Mez. et Xyl. Vulgo εἴλης.
F. 4. Καὶ τούτου] Rectius Καὶ τοῦτο Mez.
F. 6. ἀπειλῶν] Sic E. T. Cod. Xyl. Mez. Vulgo ἀπιλῶν.
A. 1. διαφύλαξα] Hoc recepi et quia multo eſt melius vulgato διαφυλάξαι et quia habet auctoritatem librorum T. Pol. Leonic. Schott. Forte verior etiam ſit Mez. conjectura διαφυλάξασα.

alias urbis partes pervagantes diriperent, domum Timocleæ occupavit homo nihil minus quam modeſtus, ſed inſolenter injurius atque ſtolidus, Thraciæ cujuſdam turmæ dux, Alexandri cognominis, ſed plane cætera diſſimilis. Is neque genus, neque vitam mulieris reveritus, cum ſeſe vino impleviſſet a cœna, dormire Timocleam ſecum coegit. Neque hunc injuriarum finem fecit, ſed præterea aurum argentumque requirebat, ſi quid horum ea reconditi haberet, adhibitis partim minis, partim pollicitationibus, quod habiturum ſe eam perpetuo uxoris loco diceret. Illa anſam ab eo ſibi præbitam arripiens: *Utinam vero*, inquit, *hanc noctem mors mea antevertiſſet: ut omnibus rebus perditis ſaltem corpus contumeliæ inexpertum conſervaſſem. Nunc, quando res ita acta eſt, et te divinitus mihi tutorem, dominum, virumque datum exiſtimare debeo, non ſpoliabo te*

σῶν· ἐμαυτῷ γὰρ ὅτι βελήσῃ ὁρῶ γεγενημένῳ. Ἐμοὶ μὲν σῶμα κόσμιον ἦν, καὶ ἄργυρος ὀλίγος ἐκπώμασιν, ἦν τι καὶ χρυσοῦ καὶ νομίσματος· ὡς δὲ ἡ πόλις ἁλίσκετο, πάντα συλλαβεῖν κελεύσασα τὰς θεραπαινίδας ἔρριψα, μᾶλλον δὲ κατεβάλλω εἰς φρέαρ ὕδωρ οὐκ ἔχον· οὐδὲ ἴσασιν αὐτὸ πολλοί· πῶμα γὰρ ἔπεστι καὶ κύκλῳ πεπέφυκεν ὕλη σύσκιος· ταῦτα σὺ μὲν εὐτυχίας λαβών, B ἐμοὶ δὲ ἔσῃ πρὸς σε μαρτύρια καὶ γνωρίσματα τῆς πρὸς τὸν οἶκον εὐτυχίας καὶ λαμπρότητος. Ἀκούσας οὖν ὁ Μακεδὼν, οὐ προσέμεινε τὴν ἡμέραν, ἀλλ' εὐθὺς ἐβάδιζεν ὅπου τὸν τόπον ἡγεμὼν Τιμοκλείας· καὶ τὸν κῆπον ἀποκλεῖσαι κελεύσας, ὅπως αἰσθοῖτο μηδείς, καὶ ἐβαίνεν ἐν τῷ χιτῶνι. Στυγερὰ δ' ἠγεῖτο Κλωθὼ τιμωρὸς ὑπὸ τῆς Τιμοκλείας ἐφεστῶσα ἄνωθεν. Ὡς δ' ἤσθετο τῇ φωνῇ κάτω γεγονότος, πολὺς μὲν αὐτὴν τῶν λίθων ἐπέφερε, πολὺς δὲ καὶ μεγάλους αἱ θεραπαινίδες ἀπεκυλίνδουν· ἄχρις οὗ κατέκοψαν αὐτὸν καὶ C

A. 4. βελήσῃ] Forte βάλῃ σὺ Mez.
B. 8. ἐφεστῶσης] Ita E. Venet. T. P. Vulgo ὑφεστῶσης.

tuis rebus: nam me quidem id futuram video, quod tu volueris. Habui mundum muliebrem, et pocula argentea, nonnihil etiam auri et nomiſmatis: cum autem urbs caperetur, ancillis mandavi ut omnia convaſarent, abjecique, aut potius depoſui in puteum aqua carentem pauciſque notum; eſt enim tectus operculo, umbroſumque circa nemus occultat. Hæc tibi accipienti fauſta ſint: mihi quidem apud te erunt argumenta et indicia fortunarum ac ſplendoris familiæ meæ. His auditis Macedo, non exſpectata die confeſtim ad locum perrexit, ducente Timoclea, et hortum claudi juſſit ne quis ſentiret, tunicatuſque in puteum deſcendit. Horribile autem eum ducebat ad ſupplicium Parca Vindex, ſub perſona Timocleæ, ſuperne inſtantis. Quæ, cum e voce ſenſit eum in imo eſſe, multos ingeſſit lapides, multos etiam magnoſque advolutos ancillæ injecerunt, donec eum contu-

κατέχωσαν. Ὡς δ' ἔγνωσαν οἱ Μακεδόνες, καὶ τὸ νεκρὸν ἀνείλοντο, κηρύγματος ἤδη γεγονότος μηδένα κτείνειν Θηβαίων, ἦγον αὐτὴν συλλαβόντες ὅτι τὸν βασιλέα, καὶ προσήγγειλαν τὸ τετολμημένον. Ὁ δὲ κ τῇ καταστάσει τοῦ προσώπου καὶ τῷ χολαίῳ τοῦ βαδίσματος ἀξιωματικόν τι καὶ γενναῖον ὀπιδὼν, πρῶτον ἀνέκρινεν αὐτὴν τίς εἴη γυναικῶν· ἡ δὲ ἀνεκπλήκτως πάνυ καὶ τεθαρρηκότως εἶπεν, Ἐμοὶ Θεαγένης ἦν ἀδελφὸς, ὃς ἐν Χαιρωνείᾳ στρατηγῶν καὶ μαχόμενος πρὸς ὑμᾶς ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας, ἔπεσεν, ὅπως ἡμεῖς μηδὲν τοιοῦτον πάθωμεν· ἐπεὶ δὲ πεπόνθαμεν ἀνάξια τοῦ γένους,
D ἀποθανεῖν οὐ φεύγομεν· οὐδὲ γὰρ ἄμεινον ἴσως ζῶσαν ἑτέρας πειρᾶσθαι νυκτὸς, εἰ σὺ τοῦτο μὴ κωλύσῃς. Οἱ μὲν οὖν ὑπηκέστατοι τῶν παρόντων ἐδάκρυσαν. Ἀλεξάνδρῳ δὲ οἰκτείρειν μὲν οὐκ ἐπῆλθε τὸ ἄνθρωπον ὡς μείζονα, θαυμάσας δὲ τὴν ἀρετὴν καὶ τὸν λόγον εὖ μάλα καθαφάμενον αὐτῆς, τοῖς μὲν ἡγεμόσι παρήγγειλεν προσ-

derunt atque obruerunt ſaxis. Macedones ubi de ea re facti ſunt certiores, ſublato cadavere, cum jam edictum eſſet ne quis Thebanorum occideretur, captam Timocleam ad regem adduxerunt, facinuſque narraverunt. Alexander ex vultus conſtantia, lentoque inceſſu gravitatem generoſamque indolem ratiocinatus, principio quæſivit quænam eſſet mulier. Illa vero impavide prorſus et confidenter, *Mihi*, inquit, *frater fuit Theagenes, qui ad Chæroneam dux exercitus et contra vos pro libertate Græciæ dimicans cecidit, ne quid nobis tale accideret: cum autem perpeſſa ſim genere meo indigna, mori non recuſo; potius enim hoc eſt, quam viventem aliam talem experiri noctem, niſi tu id prohibeas.* Humaniſſimus quiſque adſtantium ad hæc lachrymas emiſit. Alexandro miſerari mulierem, ut miſeratione ſuperiorem, non ſubiit: admiratus autem virtutem, orationemque, qua ſatis graviter ſe notatum ſentiebat, ducibus mandavit ut atten-

ἔχειν, καὶ φυλάττειν, μὴ πάλιν ὕβρισμα τοιοῦτον εἰς οἰκίαν ἔνδοξον γένηται· τὴν δὲ Τιμόκλειαν ἀφῆκεν, αὐτήν τε καὶ πάντας ὅσοι μετὰ γένους αὐτῆς προσήκοντες εὑρέθησαν.

κε'. ΕΡΥΞΩ.

Βάττου τοῦ ἐπικληθέντος Εὐδαίμονος, υἱὸς Ἀρκεσίλαος ἦν, οὐδὲν ὅμοιος τῷ πατρὶ τοὺς τρόπους· καὶ γὰρ ζῶντος ἔτι περὶ τὴν οἰκίαν προθείς ἐπάλξεις, ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐζημιώθη ταλάντῳ· καὶ τελευτήσαντος ἐκείνου, τοῦτο μὲν οὖν φύσει χαλεπὸς ὢν, ὅπερ ἦν ἐπεκλήθη, τοῦτο δὲ φίλῳ πονηρῷ Λαάρχῳ χρώμενος, ἀντὶ Βασιλέως ἐγένετο τύραννος. Ὁ δὲ Λάαρχος ἐπιβουλεύων τῇ τυραννίδι, καὶ τοὺς ἀρίστους τῶν Κυρηναίων ἐξελαύνων ἢ φονεύων, ἐπὶ τ' Ἀρκεσίλαον τὰς αἰτίας ἔτρεπε· καὶ τέλος ἐκεῖνον μὲν εἰς νόσον ἐμβαλὼν φθινάδα καὶ χαλεπὴν, λαγῶν πόντια θαλάττιον διέφθειρεν· αὐτὸς δὲ τὴν ἀρχὴν εἶχεν, ὡς τῷ παιδὶ τῷ ἐκείνου Βάττῳ διαφυλάττων. Ὁ μὲν οὖν παῖς

D. 8. ἔνδοξον] Restitui ex E. Venet. Ald. Bas. Xyl. Vulgo εὔδοξον.

derent præstarentque, ne porro talis contumelia familiæ alicui illustri inferretur: Timocleam autem dimisit, omnesque qui eam cognatione attingere inventi sunt.

XXV. Eryxo.

Batti, ejus qui Felicis cognomentum tulit, filius fuit Arcesilaus, moribus patri nequaquam similis. Nam et vivens eum pater talento mulctaverat, quod propugnacula ædibus suis circumposuisset: et mortuo patre, cum et ingenio esset aspero, (unde et cognomen Asperi reperit) et amico malo uteretur Laarcho, pro rege tyrannus fuit. Laarchus autem cum affectaret tyrannidem, ac Cyrenæorum optimos aut pelleret urbe aut interficeret, culpam in Arcesilaum conferebat: tandemque eum in morbum gravem ac tabificum propinato lepore marino conjecit, vitaque exuit: et ipse imperium occupavit, Batto ejus filio id se adservare prætendens. Filius porro Arcesilai

καὶ ἀφ' τὴν χωλότητα καὶ ἀφ' ἡλικίαν καταφρονεῖτο, τῇ δὲ μητρὶ πολλοὶ προσεῖχον αὐτῷ· σώφρων τε γὰρ ἦν καὶ φιλάνθρωπος, οἰκείας τε πολλὰς καὶ δυνατὰς εἶχε. Διὸ καὶ θεραπεύων αὐτὴν ὁ Λάαρχος ἐμνηστεύετο, καὶ τὸν Βάττον ἠξίου παῖδα θέσθαι, γήμας ἐκείνην, καὶ κοινωνὸν ἀποδείξας τῆς ἀρχῆς. Ἡ δὲ Ἐρυξὼ, τοῦτο γὰρ ἦν τοὔνομα τῇ γυναικὶ, βουλευσαμένη μετὰ τῶν ἀδελφῶν, ἐκέλευε τὸν Λάαρχον ἐντυγχάνειν ἐκείνοις, ὡς αὐ-
261 τῆς προσεμένης τὸν γάμον. Ἐπεὶ δ' ὁ Λάαρχος ἐνετύγχανε τοῖς ἀδελφοῖς, ἐκεῖνοι δὲ ὀπίτηδες παρῆγον καὶ ἀνεβάλλοντο, πέμπει πρὸς αὐτὸν ἡ Ἐρυξὼ θεραπαινίδα παρ' αὐτῆς, προαγγέλλουσαν ὅτι νυῖ μὲν ἀντιλέγουσιν οἱ ἀδελφοὶ, γενομένης δὲ τῆς συνόδου παύσονται διαφερόμενοι καὶ συγχωρήσουσι· δεῖ οὖν αὐτὸν, εἰ βούλεται, νύκτωρ ἀφικέσθαι πρὸς αὐτήν· καλῶς γὰρ ἕξειν καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἀρχῆς γενομένης. Ἦν οὖν ταῦτα πρὸς ἡδονὴν τῷ Λαάρχῳ, καὶ παντάπασιν ἀναπεισθεὶς πρὸς τὴν φιλοφροσύνην τῆς γυναικὸς, ὡμολόγησεν

et quia claudus erat, et propter ætatem contemnebatur: matrem ejus magni faciebant plerique, fœminam pudicam atque humanam, et familiaribus multis potentibusque ſtipatam. Itaque eam Laarchus demerens, nuptias ipſius expetebat, promittebatque ſe ea ducta Battum adoptaturum, et ſocium regni habiturum. Eryxo (ita enim appellabatur mulier) re cum fratribus deliberata, Laarchum cum his agere juſſit, ſe fingens aſſentiri. Laarcho cum fratribus Eryxus locuto, cum rem illi de induſtria traherent, moramque producerent, Eryxo ancillam ad eum mittit, nunciatque: *Fratres in præſentia repugnare: quod ſi ſecum concubuiſſet, finem eos diſſentiendi facturos, et conceſſuros nuptias: veniret itaque ad ſe noctu, ſi videretur: facto enim initio, reliqua facile ſucceſſura.* Voluptati hæc fuerunt Laarcho, animoque ob blanditias mulieris vana ſpe protinus in-

ἥξειν, ὅταν ἐκείνη κελεύῃ. Ταῦτα δὲ ἔπραττεν ἡ Ἐρυξὼ μὴ Πολυάρχῳ τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν ἀδελφῶν. Ὁρισθέντος δὲ καιροῦ πρὸς τὴν συνοδον, ὁ Πολύαρχος εἰς τὸ δωμάτιον τῆς ἀδελφῆς παρεισήχθη κρύφα νεανίσκους ἔχων δύο σὺν αὐτῷ ξιφήρεις, φόνῳ πατρὸς ἐπεξιόντας, ὃν ὁ Λάαρχος ἐτύγχανεν ἀπεκτονὼς νεωστί. Μεταπεμφαμένης δὲ τῆς Ἐρυξοῦς αὐτὸν ἄνδρ δορυφόρων εἰσῆλθε· καὶ τῶν νεανίσκων αὐτῷ προσπεσόντων, τυπτόμενος τοῖς ξίφεσιν ἀπέθανε. Τὸν μὲν οὖν νεκρὸν ἔρριψαν ὑπὲρ τὸ τεῖχος, τὸν δὲ Βάττον προσαγόντες ἀνέδειξαν ὑπὸ τοῖς πατρίοις βασιλέα, καὶ τὴν ἀπ' ἀρχῆς πολιτείαν ὁ Πολύαρχος ἀπέδωκε τοῖς Κυρηναίοις. Ἐτύγχανον δὲ Ἀμάσιδος τοῦ Αἰγυπτίων βασιλέως στρατιῶται συχνοὶ παρόντες, οἷς ὁ Λάαρχος ἐχρῆτο πιστοῖς, καὶ φοβερὸς ἦν οὐχ ἧττον δι' ἐκείνων τοῖς πολίταις· ὅθεν πρὸς Ἄμασιν ἔπεμψαν τοὺς κατηγορήσοντας τοῦ τε Πολυάρχου καὶ τῆς Ἐρυξοῦς. Χαλεπαίνοντος δὲ ἐκείνου καὶ διανοουμένου πολεμεῖν τοῖς Κυρηναίοις, συνέβη τὴν μητέρα τελευτῆσαι,

flato, venturum ſe, ubi ipſa juſſiſſet, pollicitus eſt. Hæc autem Eryxo agebat Polyarchi, qui fratrum natu erat maximus, conſilio. Conſtituto coitus tempore, Polyarchus occulte in cubile ſororis introductus eſt, ſtipatus duobus adoleſcentibus gladios tenentibus, pœnaſque de nece patris exacturis, quem Laarchus recens interfecerat. Laarchus ab Eryxone vocatus, ſine ſtipatoribus venit, et irruentibus in eum adoleſcentibus, gladiis confoſſus periit. Cadavere trans murum ejecto, Battum productum regni paterni ſucceſſorem declaraverunt, priſtinamque reipublicæ conſtitutionem Polyarchus Cyrenæis reſtituit. Aderant ea tempeſtate permulti milites Amaſidis regis Ægyptiorum, quorum fideli opera uſus Laarchus, et propter eos non minime terribilis civibus fuerat. Hi ad Amaſin miſerunt, qui Polyarchum et Eryxonem accuſarent. Is cum indignaretur, ac de bello Cyrenæis inferendo cogitaret, matrem ejus

καὶ ταφὰς αὐτῆς ἐπιτελοῦντος, ἀπαγγέλλοντας ἐλθεῖν πρὸς τὸν Ἀμάσιδος. Ἔδοξεν οὖν τῷ Πολυάρχῳ βαδίζειν ἀπολογησαμένῳ· τῆς δὲ Ἐρυξοῦς μὴ ἀπολειπομένης, ἀλλ' ἕπεσθαι καὶ συγκινδυνεύειν βουλομένης, ἐδέ-
D ξατο καὶ ἡ μήτηρ Κριτόλα, καίπερ ὑπὸ πρεσβύτις, ἀπολείπεσθαι· μέγιστον δὲ αὐτῆς ἦν ἄξίωμα, βάπτου γεγενημένης ἀδελφῆς τοῦ εὐδαίμονος. Ὡς οὖν ἦλθον εἰς Αἴγυπτον, οἵ τε ἄλλοι θαυμαστῶς ἀπεδέξαντο τὴν πρᾶξιν αὐτῆς, καὶ ὁ Ἄμασις ὑπερφυῶς ἀπεδέξατο τήν τε σωφροσύνην καὶ τὴν ἀνδρείαν τῆς Ἐρυξοῦς· δόσεις δὲ τιμήσας καὶ θεραπείᾳ βασιλικῇ, τόν τε Πολύαρχον καὶ τὰς γυναῖκας εἰς
E Κυρήνην ἀπέστειλεν.

κς'. ΞΕΝΟΚΡΙΤΗ.

Οὐχ ἧττον δ' ἄν τις ἀγάσαιτο τὴν Κυμαίαν Ξενοκρίτην ἐπὶ τοῖς πραχθεῖσι πρὸς Ἀριστόδημον τὸν τύραννον, ᾧ τινες μαλακὸν ἐπίκλησιν οἴονται γεγονέναι, τὸ ἀληθὲς ἀγνοοῦντες. Ἐπεκλήθη γὰρ ὑπὸ τῶν βαρβάρων μαλακός, ὅπερ ἐστὶν ἀντίπαις, ὅτι μειράκιον ὢν πανταχοῦ

mori contigit: juſtaque ipſo faciente, renunciatum eſt illud Cyrenam. Placuit itaque Polyarcho ſui excuſandi gratia ad Amaſidem proficiſci: cumque Eryxo una ire ac periculum obire vellet, mater etiam Critola, quantumvis vetula, comitem ſe adjunxit, maximæ auctoritatis mulier, utpote ſoror Batti quondam Felicis. Poſtquam in Ægyptum venerunt, cum aliis majorem in modum cauſam ſuam probavere, tum ipſe Amaſis maximo opere pudicitiam fortitudinemque Eryxonis eſt amplexus: doniſque honoris gratia affectos, et regio more tractatos, Polyarchum ac mulieres Cyrenam remiſit.

XXVI. XENOCRITA.

Non minorem admirationem meretur Xenocrita Cumana, ob facinus in Ariſtodemum tyrannum. Qui Mollem hunc a mollitie cognominatum putant, ignoratione veri id faciunt. Fuit enim Mollis dictus a barbaris, quaſi Ephebus: quod adoleſcentulus admodum inter æquales ad-

παση μὴ τῶν ἡλίκων ἔτι κομώντων, οὓς κορωνιστὰς, ὡς ἔοικεν, ἀπὸ τῆς κόμης ὠνόμαζον, ἐν τοῖς πρὸς τοὺς βαρβάρους πολέμοις ἐπιφανὴς ἦν καὶ λαμπρὸς, οὐ τόλμῃ μόνον οὐδὲ χειρὸς ἔργοις, ἀλλὰ συνέσει καὶ προνοίᾳ φανεὶς πρωτος. Ὅθεν εἰς τὰς μείζους προῆλθεν ἀρχὰς, θαυμαζόμενος ὑπὸ τῶν πολιτῶν, καὶ Ῥωμαίοις ἐπικουρίαν ἄγων ἐπέμφθη πολεμουμένοις ὑπὸ τῶν Τυρ- F
ρηνῶν, Ταρκυίνιον Σύπερβον ἐπὶ τὴν βασιλείαν καταγόντων. Ἐν ταύτῃ δὲ τῇ στρατιᾷ μακρᾷ γενομένῃ πάντα πρὸς χάριν ἐνδιδοὺς τοῖς στρατευομένοις τῶν πολιτῶν, καὶ δημαγωγῶν μᾶλλον ἢ στρατηγῶν, ἔπεισεν αὐτοὺς συνεπιθέσθαι τῇ βουλῇ, καὶ συνεκβαλεῖν τοὺς ἀρίστους καὶ δυνατωτάτους. Ἐκ δὲ τούτου γενόμενος τύραννος, οὐ μὴν ἐν ταῖς περὶ γυναῖκας καὶ παῖδας ἐλευθέρους ἀδικίαις αὐτὸς ἑαυτῷ μοχθηρότατος. Ἱστόρηται γοῦν ὅτι τοὺς μὲν ἁβρένας παῖδας ἤσκει κόμαις καὶ χρυσοφορεῖν, τὰς δὲ θηλείας ἠνάγκαζε πρωτόκαλα κείρεσθαι, καὶ φορᾶν 262

modum comam alentes, quos, ut apparet, coroniſtas a coma dicebant, in bellis contra barbaros claruit, non audacia modo et opere militari, ſed calliditate etiam ac providentia uſus ſingulari. Itaque a civibus in admiratione habitus, et ad maxima imperia evectus eſt. Romanis quoque miſſus eſt ſuppetias adducens, cum ii bello urgerentur ab Etruſcis Tarquinium Superbum in regnum reſtituere conantibus. In ea expeditione, quæ diu duravit, omnia in gratiam militum agens, magiſque popularem captantis favorem quam ducis perſonam gerens, perſuaſit eis ut ſe in invadendo ſenatu, ejiciendiſque urbe Cumana optimis potentiſſimiſque civibus adjuvarent. Inde potitus tyrannide, injuriis quas in mulieres et ingenuos pueros exercebat, omnia ſua ſuperavit flagitia. Memoriæ enim proditum eſt, maſculos eum pueros condocefeciſſe ut comam alerent aurumque geſtarent: mulieres autem coegiſſe ut tonderentur rotunde,

262 ἐφηβικὰς χλαμύδας καὶ τ̃ ἀνακώλων χιτωνίσκων. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐξαιρέτως ἐραθεὶς τῆς Ξενοκρίτης, εἶχεν αὐτὴν φυγάδος ὔσαν πατρὸς, ὃ καταγαγὼν οὐδὲ πεῖσας ἐκεῖνον, ἀλλ' ὁπωσοῦν ἡγεμὼν ἀγαπᾶν συνῦσαν αὐτῷ τ̃ κόρῃ, ἅτε δὴ ζηλωμένην καὶ μακαριζομένην ὑπὸ τῶν πολιτῶν. Τὴν δὲ ταῦτα μὴ ὄκνει ἐξέπληττεν· ἀχθομένη δὲ ὅτι τῷ συνοικεῖν ἀνέκδοτος καὶ ἀνέγγυος, οὐδὲν ἧττον ἐπόθει τῶν μισουμένων ὑπὸ τῦ τυράννυ τὴν τῆς πατρίδος ἐλευθερίαν. Ἔτυχε δὲ κατ' ἐκεῖνο καιρῦ τάφρον ἄγων κύκλῳ περὶ τὴν χώραν ὁ Ἀριστόδημος,
B ὅτε ἀναγκαῖον ἔργον ὅτε χρήσιμον, ἄλλως δὲ τείνειν καὶ ἀποκναίειν πόνοις καὶ ἀχολίαις τὰς πολίτας βουλόμενος· ἰῶ γὰρ προτεταγμένον ἑκάστῳ μέτρων τινῶν ἀριθμὸν ἐκφέρειν τῆς γῆς. Ὡς εἶδεν ἀπιόντα τὸν Ἀριστόδημον,

A. 3. ἐκεῖνον] Sic Venet. T. P. Vulgo ἐκεῖνῳ.

B. 4. Ὡς εἶδεν ἀπιόντα] Excidit nomen hujus mulieris, vel simile quid, Ἦν τότοις δὲ καὶ γυνή τις, ἃς εἶδε ἐπιόντα τὸν Α. Nam de muliere est sermo quæ simul cum aliis civibus humum egerebat. Amiotus ex duabus mulieribus unam facit Xenocritam, sed duas virtutes ejus: dum mox vertit ac si legisset δυαῖν ἀρεταῖν γυναικός. Perperam.

chlamydes epheborum gestarent, et tuniculas perbreves. Erat Xenocrita quædam Cumis, puella patre nata, qui tum in exilium actus erat. Hanc Aristodemus singulari amore ardens secum habuit, non adductam aut persuadendo conciliatam sibi, sed ratus utcunque gratum futurum puellæ, quod cum tyranno viveret, et a civibus suspiceretur ac beata putaretur. At Xenocritam hæc nihil movebant; sed cum molestе ferebat se nullis pactis nuptialibus, absque ulla desponsione cum viro degere, tum eorum qui tyrannum oderant libertatis patriæ cedebat desiderio nemini. Forte tum eo tempore Aristodemus fossa regionem quandam ambiebat: quod opus neque necessarium erat neque utile, tantum ad vexandos laboribusque atterendos cives excogitatum. Erat enim singulis certa mensura egerendæ terræ designata atque imperata. Ut vidit accedentem

ἐξέκλινε καὶ παρεκαλύψατο τῷ χιτωνίσκῳ τὸ πρόσωπον· ἀπελθόντος οὖν τοῦ Ἀριστοδήμου, σκώπτοντες οἱ νεανίσκοι καὶ παίζοντες ἠρώτων ὅτι δὴ μόνον ὑπ' αἰδοῦς φύγοι τὸν Ἀριστόδημον, πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους οὐδὲν πάθοι τοιοῦτον. Ἡ δὲ καὶ μάλα μετ' ἀπορρήτου ἀπεκρίνατο, Μόνος γὰρ, ἔφη, Κυμαίων Ἀριστόδημος ἀνὴρ ἐστί. Τοῦτο γὰρ λεχθὲν ὑπ' ῥῆμα πάντων μᾶλλον ἥψατο, τοὺς δὲ γενναίους καὶ παρώξυνεν αἰσχύνη τῆς ἐλευθερίας ἀντέχεσθαι. Λέγεται δὲ Ξενοκρίτου ἀκούσασαν εἰπεῖν, ὡς ἐβούλετο ἂν καὶ αὐτὴ γῆν ὑπὲρ τοῦ πατρὸς φέρειν παρόντος, ἢ τρυφῆς συμμετέχειν Ἀριστοδήμῳ καὶ δυνάμεως τοσαύτης. Ἐπέρρωσεν οὖν ταῦτα συνισαμένους ἐπὶ τὸν Ἀριστόδημον, ὧν ἡγεῖτο Θυμοτέλης· καὶ τῆς Ξενοκρίτης εἰσόδου παρεχούσης αὐτοῖς ἄδειαν, καὶ τὸν Ἀριστόδημον ἄοπλον καὶ ἀφύλακτον, οὐ χαλεπῶς παρελθόντες, διαφθείρουσιν αὐτόν. Οὕτω μὲν ἡ Κυμαίων πόλις ἠλευθερώθη δυοῖν ἀρετῇ γυναικοῖν,

B. 10. γὰρ λεχθὲν] Particula non ſatis congruens huic loco. Mez. corrig. γῆν. Poterat et ἄρα ſcriptum fuiſſe.

Ariſtodemum, declinavit, tunicaque faciem velavit, eoque digreſſo cum adoleſcentes per jocum et illudendi gratia quærerent, quid eſſet cauſæ, quod ſolum præ pudore fugeret Ariſtodemum, neque aliis maribus eodem modo afficeretur: plane ſerio reſpondit, *Solus enim inter Cumanos Ariſtodemus vir eſt.* Ea vox cum omnes tangeret, generoſos etiam pudor inſtigavit ad recuperandæ libertatis ſtudium. Et quidem ipſam Xenocritam aiunt cum hoc audiviſſet, dixiſſe: *Malle ſe quoque pro patre, ſi ei reditus eſſet in patriam datus, terram portare, quam in tanto luxu et potentia cum Ariſtodemo vivere.* Hæc confirmaverunt eorum animos, qui principe Tymotele in Ariſtodemum conſpiraverant: cumque eis aditum ſecurum præberet Xenocrita, et Ariſtodemum inermem atque cuſtodiæ expertem, non magno negotio irruerunt, eumque trucidaverunt. Hoc modo Cumæ duarum mulierum virtute libertatem receperunt: altera cogi-

τῆς μὴν ὀπίνοιαν αὐτοῖς καὶ ὁρμὴν ἐμβαλούσης τὸ ἔργον, τῆς δὲ πρὸς τὸ τέλος συλλαβομένης. Τιμῶν δὲ καὶ δωρεῶν μεγάλων τῇ Ξενοκρίτῃ προτεινομένων, ἐάσασα
D πάσας, ἓν ᾐτήσατο, θάψαι τὸ σῶμα τοῦ Ἀριστοδήμου. Καὶ τοῦτο οὖν ἔδοσαν αὐτῇ, καὶ Δήμητρος ἱέρειαν αὐτὴν εἵλοντο, οὐχ ἧττον οἰόμενοι τῇ θεῷ κεχαρισμένην ἢ πρέπουσαν ἐκείνῃ τιμὴν ἔσεσθαι.

κζ'. ΠΥΘΕΩ ΓΥΝΗ.

Λέγεται δὲ καὶ τοῦ Πύθεω, τοῦ κτίσαντος Ξέρξην, γυναῖκα σοφὴν γενέσθαι καὶ ἀξιοπίστου. Αὐτὸς μὲν γὰρ ὁ Πύθης, ὡς ἔοικε, χρυσείοις ἐντυχὼν μετάλλοις, καὶ ἀγαπήσας τὸν ἐξ αὐτῶν πλοῦτον ὑπὲρ μέτρον, ἀλλ' ἁπλήστως καὶ προπετῶς, αὐτός τε περὶ ταῦτα διέτριβε, καὶ τοὺς πολίτας καταβιάζων ἅπαντας ὁμαλῶς ὀρύττειν ἢ φορεῖν ἢ καθαίρειν ἠνάγκαζε τὸ χρυσίον, ἄλλο μηδὲν ἐργαζομένους
E τοιοῦτόν μηδὲ πράττοντας. Ἀπολυμένων δὲ πολλῶν, πάντων δὲ ἀπαγορευόντων, αἱ γυναῖκες ἱκετηρίαν

tationem eis rei gerendæ, ſtimulumque injiciente: altera ad rem conficiendam auxilium ferente. Cum autem magni honores et dona ampla Xenocritæ offerrentur, omnibus ea repudiatis hoc petiit, ut Ariſtodemi cadaver ſibi ſepelire liceret. Neque hoc tantum a civibus impetravit, ſed et Cereris eam ſacerdotem fecerunt: rati hunc honorem non minus gratum deæ, quam Xenocritæ decorum fore.

XXVII. Pythis uxor.

Pythis quoque uxor, qui Xerxis ætate vixit, a ſapientia et humanitate commendatur. Inciderat, ut aiunt, maritus ejus in metalla auri: et quas inde conſequebatur divitias, non moderate amplexus, ſed inexpleti animi ſtudio perſequens, cum ipſe ſupra modum ei negotio vacabat, tum univerſos cives eo adductos ex æquo fodere, aut egerere, aut purgare aurum cogebat, omnibus aliis actionibus operibuſque prorſum neglectis. Multis tum pereuntibus, omnibuſque animum deſpondentibus, mulieres ad januam Pythis uxoris ſeſe contulerunt, ibique

ἔθεσαν ὅπι τὰς θύρας ἐλθοῦσαι τῆς τοῦ Πύθεω γυναικός. Ἡ δὲ ἐκείνας μὲν ἀπέναι καὶ θαῤῥεῖν ἐκέλευσεν, αὐτὴ δὲ τῶν περὶ τὸ χρυσίον τεχνιτῶν οἷς ὄπιστευε μάλιστα καλέσασα καὶ καθείρξασα, ποιεῖν ἐκέλευεν ἄρτους τε χρυσοῦς, καὶ πέμματα παντοδαπά, καὶ ὀπώρας, καὶ ὅσοις δὴ μάλιστα τὸν Πύθην ἐλίνωσκεν ἡδόμενον ὄψοις καὶ F βρώμασι. Ποιηθέντων δὲ πάντων, ὁ μὲν Πύθης ἦκεν ἀπὸ τῆς ξένης· ἐτύγχανε γὰρ ἀποδημῶν· ἡ δὲ γυνὴ δεῖπνον αἰτοῦντι παρέθηκε χρυσῷ τράπεζαν οὐδὲν ἐδώδιμον ἔχουσαν, ἀλλὰ πάντα χρυσᾶ. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἔχαιρε Πύθης τοῖς μιμήμασιν, ἐμπλησθεὶς δὲ τ ὄψεως, ἤτει φαγεῖν· ἡ δὲ χρυσοῦν ὅ, τι τύχοι ποθήσας προσέφερε. Δυσχεραίνοντος δὲ αὖ καὶ πρὸς βοῶντος, Ἀλλὰ σύ γε τούτων, εἶπεν, ἄλλα δὲ οὐδενὸς εὐπορίαν πεποίηκας ἡμῖν· καὶ γὰρ ἐμπειρία καὶ τέχνη πᾶσα φεῦδος, γε- 263
ωργεῖ δὲ οὐδείς, ἀλλὰ τὰ σπειρόμενα καὶ φυτευόμενα καὶ τρέφοντα τῆς γῆς ὀπίσω καταλιπόντες, ὀρύσσομεν ἄχρηστα καὶ ζητοῦμεν, ἀποκναίοντες αὑτοὺς καὶ τοὺς πολίτας.

de more ſupplicationis ſignum depoſuerunt. Ea, diſcedere his, et bono eſſe animo juſſis, aurifabros, quibus maxime fidebat, ad ſe accivit, domique incluſos juſſit panes, bellaria, poma, et alios cibos quibus maxime delectari Pythen noverat, ex auro omnia conficere. Iverat tum forte Pythes peregre. Qui ut domum rediit, cœnamque popoſcit, auream ei mulier menſam appoſuit, nullo eſui apto cibo, ſed omnibus aureis inſtructam. Cum initio delectatus artificio naturam imitante, ſatur ſpectaculi poſceret cibum, quodcunque peteret id aureum ei mulier attulit. Indignanti, et eſurire ſe reſpondenti: Atqui, inquit, harum tu nobis rerum copiam nullius præterea paraviſti: omnia enim artificia, omnis uſus aliarum rerum deſertus eſt: agros nemo colit, et poſthabita ſatione, plantatione, alimentorumque e tellure comparatione, fodimus inutilia ac quærimus, nobis civibuſque extremam exhibentes moleſtiam. Permovit hæc

Ἐκίνησε ταῦτα τὸν Πύθην, καὶ πᾶσαν μὲν ὑ κατέλυσε τὴν περὶ τὰ μέταλλα περιγματείαν, ἀνὰ μέρος δὲ ὃ πέμπτον ἐργάζεσθαι κελεύσας τῶν πολιτῶν, τὰς λοιπὰς ὑπὲ γεωργίαν καὶ τὰς τέχνας ἔτρεψε. Ξέρξου δὲ καταβαίνοντος ὑπὲ τὴν Ἑλλάδα, λαμπρότατος ἐν ταῖς ὑποδοχαῖς καὶ ταῖς δωρεαῖς γενόμενος, χάριν ᾐτήσατο τοῦδε τοῦ βασιλέως, πλειόνων αὐτῷ παίδων ὄντων, ἕνα παρεῖναι τῆς στρατείας, καὶ καταλιπεῖν αὐτῷ γηροβοσκόν. Ὁ δὲ Ξέρξης ὑπ' ὀργῆς τοῦτον μόνον ὃν ἐξητήσατο σφάξας καὶ διατεμών, ἐκέλευσε τὸν στρατὸν διελθεῖν, τοὺς δὲ ἄλλους ἐπηγάγετο, καὶ πάντες ἀπώλοντο κατὰ τὰς μάχας. Ἐφ' οἷς ὁ Πύθης ἀθυμήσας ἔπαθεν ὅμοια πολλοῖς τῶν κακῶν καὶ ἀνοήτων. Τὸν μὲν γὰρ θάνατον ἐφοβεῖτο, τῷ βίῳ δὲ ἤχθετο. Βουλόμενος δὲ μὴ ζῆν, παθέσθαι δὲ τὸ ζῆν μὴ δυνάμενος, χώματος ὄντος ἐν τῇ πόλει μεγάλου καὶ ποταμοῦ διαῤῥέοντος, ὃν Πυθοπο-

B. 1. τῆς στρατείας] Dedi ex E. et Jun. Vulgo τῇ στρατιᾷ.

oratio Pythen: et quanquam a sectaris aureis non plane destitit, contentus tamen quinta civium parte ad hanc rem, reliquos agriculturæ et artibus incumbere jussit. Is Pythes cum Xerxem in Græciam proficiscentem splendidissime excepisset, donisque amplissimis demeritus esset, hanc sibi petiit a rege fieri gratiam, ut cum plures haberet filios, unus eorum immunitate militiæ donaretur, qui domi manens senem patrem curaret. Xerxes vero iratus, hunc unum, quem sibi relinqui pater oraverat, jugulari ac dissecari jussit: castrisque motis reliquos omnes abduxit ejus fratres: omnes diversis in prœliis perierunt. Qua ex re cum magnum animi dolorem cepisset Pythes, idem in se est expertus, quod vitiosis solet fatuisque evenire hominibus. Nam et mortem timebat, et vitam ægre tolerabat. Cumque et vivere nollet, et vitam projicere nequiret, hoc egit: Agger in urbe erat magnus, perque eam amnis labebatur, quem Pythopolitem

λίτλιω ὠνόμαζον, ἐν μὲν τῷ χώματι κατεσκεύασε μνημεῖον, ἐκτρέψας δὲ τὸ ῥεῖθρον, ὥστε μετὰ τοῦ χώματος φέρεσθαι ψαύοντα τοῦ τάφου τὸν ποταμόν· ὅπερ τούτοις συντελεσθεῖσιν, αὐτὸς μὲν εἰς τὸ μνημεῖον κατῆλθε, τῇ δὲ γυναικὶ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν πόλιν ἀναθεὶς ἅπασαν ἐκέλευσε μὴ προσιέναι, πέμπειν δὲ ὃ δεῖπνον αὐτῷ καθ' ἑκάστην ἡμέραν εἰς βάριν ἐντεθεῖσαν, ἄχρις ἂν τὸν τάφον ἡ βάρις παρέλθῃ τὸ δεῖπνον ἀνέφαπτον ἔχουσα, τότε δὲ παύσασθαι πέμπουσαν, ὡς αὐτὸς τεθνηκότος. Ἐκεῖνος μὲν οὕτω τὸν λοιπὸν βίον διῆγεν, ἡ δὲ γυνὴ τὰς ἀρχὰς καλῶς ἐπεμελήθη, καὶ μεταβολὴν κακῶν τοῖς ἀνθρώποις παρέσχεν.

nominabant. Eo in aggere monimentum ſibi paravit, fluviique alveum ita avertit, ut delapſu ſuo ſepulchrum attingeret: opere perfecto, uxori urbem imperiumque omne commiſit, mandato ne ad monimentum accederet, ſed ſibi quotidie cœnam lintri impoſitam per amnem demitteret, tantiſper dum linter cum cibo intacto ſepulchrum præterveheretur: hoc ſi eveniret, tum mittendi faceret finem, ſeque mortuum ſciret. Hoc ille modo vitæ reliquum conſumpſit. Uxor autem rebus præclare præfuit, civibuſque malorum mutationem paravit.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ.

ΡΩΜΑΙΚΑ.

D

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ.

ΡΩΜΑΙΚΑ.

PLUTARCHI

CAPITULORUM DESCRIPTIO.

QUÆSTIONES ROMANÆ.

α'.

E "ΔΙΑ τί τὰ γαμουμένῳ ἅπτεσθαι πυρὸς καὶ ὕδατος κελεύουσι;" Πότερον τύπων, ὡς ἐν στοιχείοις καὶ ἀρχαῖς, τὸ μὲν ἄρρεν ὄντι, τὸ δὲ θῆλυ· καὶ τὸ μὲν ἀρχὰς κινήσεως ἔνιοι, τὸ δὲ ὑποκειμένου καὶ ὕλης

E. 3. κινήσεως] κυήσεως Jun. In proximo τὸ δὲ ὑποκειμένου excidiſſe videtur ἔχει. In ultimo disjuncto Ἢ οὐκ ἀπολειπτέον, desidero ὅτι, ut ſit: Ἢ ὅτι οὐκ ἀπολειπτέον.

I.

QUID *cauſæ eſt cur ſponſa in nuptiis jubeatur aquam et ignem tangere?* An quod horum, quatenus in elementis ac principiis numerantur, alterum mas eſt, alterum fœmina: et ignis principia motionis ſuggerit, aqua ſubjecti ac materiæ facultatem

δυάμιν; Ἢ διότι τὸ πῦρ καθαίρει, καὶ τὸ ὕδωρ ἁγνίζει· δεῖ δὲ καθαρὰν καὶ ἁγνὴν φθαρῆναι τὴν γαμηθεῖσαν; Ἢ ὅτι καθάπερ τὸ πῦρ χωρὶς ὑγρότητος ἄτροφόν ἐστι καὶ ξηρόν, ὁ δὲ ὕδωρ ἄνευ θερμότητος ἄγονον καὶ ἀργόν, οὕτω καὶ τὸ ἄρρεν ἀφανὲς καὶ τὸ θῆλυ χωρὶς ἀλλήλων, ἡ δὲ συνωδὸς ἀμφοῖν ἐπιτελεῖ τοῖς γήμασι τὴν συμβίωσιν; Ἢ οὐκ ἀπολειπτέον, καὶ κοινωνητέον ἁπάσης τύχης, κἂν καλοῦ μηδενὸς, ἢ πυρὸς καὶ ὕδατος μέλλωσι κοινωνεῖν ἀλλήλοις; F

β'.

"Διὰ τί οὐ πλείονας ὧδε ἐλάττονας, ἀλλὰ πέντε "λαμπάδας ἅπτουσιν ἐν τοῖς γάμοις, ἃς κηρίωνας ὀνο- "μάζουσιν;" Πότερον, ὡς Βάρρων ἔλεγεν, ὅτι τῶν στρατηγῶν τρισὶ χρωμένων, οἱ τοῖς ἀγορανόμοις πλείονας, ὧδε δὲ τῶν ἀγορανόμων ἅπτουσι τὸ πῦρ οἱ γαμοῦν-

F. 1. κἂν καλῷ] Melius erat κἂν ἄλλου.

F. 6. σὺν τοῖς ἀγορανόμοις πλείονας] Corrupta hæc eodem in omnibus libris modo. Xylander vertit ut potuit: Amiotus in hanc ſententiam: *Quum Prætores tribus utantur facibus*, Ædiles duabus: non erat rationi conſentaneum ut pluribus uterentur facibus ſponſi præſertim quum ſuas apud Ædiles accendere deberent. Utrum e conjectura an veteris libri ſcriptura, non dicam.

obtinet? An quia ignis luſtrat, aqua purgat: debet autem quæ nubit puritatem ac caſtimoniam conſervare? An quod ſicut ignis abſque humore nutriendi vi deſtituitur, eſtque aridus, aqua autem abſque calore ſterilis eſt et otioſa, ita mas quoque et fœmina ſeorſim nihil valent, conjunctione eorum vitæ conſuetudo perfecta a nuptiis redditur? An id ſignificare volunt, alterum ab altero deſeri non debere, ſed eos in ſocietate qualiſcunque fortunæ perſiſtere, etiam ita rebus ferentibus, ut præter ignem et aquam nihil boni una frui detur?

II.

Cur in nuptiis quinque faces, (cereos ipſi vocant) non plures his aut pauciores accendunt? An quia, ut Varro ait, prætores trinis, pluribus ædiles utebantur, ab his autem

264 τες; Ἢ διότι πλέοσι χρωμένων ἀριθμοῖς, τοῦς τε τὰ ἄλλα βελτίων καὶ τελειότερος ὁ περιττὸς ἐνομίζετο, καὶ τοῦς γάμον ἁρμοδιώτερος; ὁ γὰρ ἄρτιος διῄρησίν τε δέχεται, καὶ τὸ ἴσον αὐτῷ μάχιμόν ἐστι καὶ ἀντίπαλον· ὁ δὲ περιττὸς ἃ δύναται διαιρεθῆναι πανταπάσιν, ἀλλὰ ὑπολείπει τι κοινὸν ἀεὶ μεριζόμενον. Τῇ δὲ περιττῇ μάλιστα γαμήλιος ἡ πεντάς ἐστι· τὰ γὰρ τρία τοῦ πρώτου περιττὸς, καὶ τὰ δύο τοῦ πρώτου ἄρτιος· ἐκ δὲ τούτων, ὥσπερ ἄῤῥενος καὶ θήλεος, ἡ πεντὰς μέμικται. Ἢ μᾶλλον ἐπεὶ τὸ φῶς γενέσεώς ἐστι σημεῖον, γυνὴ δὲ
B ἄχρι πέντε τίκτειν ὁμοῦ τὰ πλεῖστα πέφυκε, τοσαύταις χρῶνται λαμπάσιν; Ἢ ὅτι πέντε δεῖσθαι θεῶν τὰς γαμουμένας οἴονται, Διὸς τελείου, καὶ Ἥρας τελείας, καὶ Ἀφροδίτης, καὶ Πειθοῦς, ὅτι πᾶσι δὲ Ἀρτέμιδος, ἣν Εἰλείθυιαν καλοῦσι; ἢ ταῖς ὠδῖσιν αἱ γυναῖκες ὀπιπτεύουσι;

γ'.

" Διὰ τί πολλῶν ὄντων ἐν Ῥώμῃ ναῶν Ἀρτέμιδος,

sponsi accendunt ignem? An quod cum utantur compluribus alias etiam numeris, tum alioqui præstantior atque perfectior impar creditus est, tum ad nuptias melius quadrare visus? Par enim dividi se patitur, partesque ejus æquis inter se viribus contendunt: Impar autem omnino diffindi se non fert, sed divisus semper aliquid relinquit. Inter impares porro omnium maxime congruit nuptiis quinarius: nam ternarius primus est de imparibus, binarius primus de paribus: ex his tanquam mare et fœmina miscetur quinarius. Aut potius, quoniam lumen procreationis signum est, mulieres autem ad quinque plerunque pariunt, totidem utuntur facibus? Aut quia matrimonium contrahentes quinque deorum ope indigere putant, Jovis perfecti, Junonis perfectæ, Veneris, Suadæ, ac Dianæ, (ea Lucina est) quam parturientes invocant?

III.

Quamobrem de multis quæ Romæ sunt Dianæ templis, id

" εἰς μόνον τὸν ἐν τῷ καλουμένῳ Πατρικίῳ γενομένῳ
" ἄνδρες οὐκ εἰσίασιν;" Ἢ ἀφ' τὸν λεγόμενον μῦθον;
γυναῖκα γάρ αὐτόθι τιὺ θεὸν σεβομένην βιαζόμενός τις
ὑπὸ τῶν κυνῶν διεσπάσθη, καὶ ἀπὸ τούτου δεισιδαιμο-
νίας γενομένης, ἄνδρες οὐκ εἰσίασι.

δ'.

" Διὰ τί τοῖς ἄλλοις Ἀρτεμισίοις ὀπεικῶς ἐλάφων C
" κέρατα προσπαλεύουσι, τῷ δὲ ἐν Ἀβεντίνῳ,
" βοῶν;" Ἢ τῶ παλαιῶ συμπτώματος ἀπομνημονεύ-
οντες; Λέγεται γάρ ἐν Σαβίνοις Ἄντρωνι Κορατίῳ βοῦς
εὐπρεπὴς ὄψει καὶ μεγέθει διαφέρουσα τ' ἄλλων γενέσ-
θαι· μάντεως δέ τινος αὐτῷ φράσαντος ὅτι τῶ καθιε-
ρεύσαντος Ἀρτέμιδι τιὺ βοῶ ἐκείνῳ ἐν Ἀβεντίνῳ,
πέπρωται μείζων γενέσθαι καὶ βασιλεῦσαι τῆς Ἰτα-
λίας ἁπάσης τιὺ πόλιν, ἐλθεῖν μὴ εἰς Ῥώμην τὸν
ἄνθρωπον ὡς θύσοντα τιὺ βοῶ· οἰκέτης δὲ κρύφα τῷ
βασιλεῖ Σερουίῳ τὸ μάντευμα φράσαντος, ἐκείνος δὲ D
Κορνηλίῳ τῷ ἱερεῖ, προστάξαι τὸν Κορνήλιον τῷ Ἄντρωνι

ſolum non intrant viri quod eſt in vico patricio? An id ſit ob ſermonem vulgatum? narrant enim mulierem ibi deæ cultum exhibentem a quodam vi fuiſſe compreſſam, eumque a canibus diſcerptum: inde ſuperſtitionem natam, ne viri eo intrarent.

IV.

Cur reliquis Dianæ fanis ſoliti cervorum cornua affigere, ei quod in Aventino eſt, boum cornua affixerunt? Fortaſſis ut monimentum eſſet antiqui caſus. Fuit quidam in Sabinis Antro Coratius: is vaccam habebat magnitudine et forma reliquis præſtantem: monituſque a vate quodam qui in Aventino bovem hanc Dianæ immolaſſet, ei fata ſummam poteſtatem deferre, urbemque ipſius Italiæ totius regno potituram, Romam ſe contulit bovis ibi mactandæ gratia: ſervus autem regi Servio clam id vaticinium, idque rex Cornelio pontifici indicavit: tum Cornelius Antroni mandavit

λέσαθαι πρὸ τῆς θυσίας ἀπὸ τοῦ Θύμβρεως· νενομίσθαι γὰρ ὕστω τοὺς καλλιερουμένους· ἐκεῖνον μὲν οὖν ἀπελθόντα λέσεσθαι, τὸν δὲ Σερούιον φθάσαντα, θῦσαι τῇ θεῷ τὴν βοῦν καὶ τῷ ἱερῷ τὸ κέρατα προσπατάλευσαι. Ταῦτα καὶ ὁ Ἰόβας ἱστόρηκε καὶ Βάρρων· πλὴν ὅτι τὸν νόμον τοῦ Ἀντέρωτος Βάρρων ὁ γράψαντα, οὐδὲ ὑπὸ Κορνηλίου φησὶ τοῦ ἱερέως, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ νεωκόρου προσπαταλευθῆναι τὸν Σαβῖνον.

ε'.

"Διὰ τί τοὺς τεθνᾶναι φημισθέντας, ὅτε ξένης φύ-
Ε "σεως, καὶν ἐπανέλθωσιν, ὁ δέχονται κατ' οἴκους, ἀλλὰ
"τῷ κεράμῳ προσβαίνοντες εἴσω καθιᾶσιν αὐτούς;"
Ὁ μὲν γὰρ Βάρρων αἰτίαν μυθικὴν ὅλως ἀποδίδωσι. Φησὶ γὰρ ἐν τῷ περὶ Σικελίαν πολέμῳ ναυμαχίας μεγάλης γενομένης, καὶ κατὰ πολλῶν φήμης οὐκ ἀληθοῦς, ὡς ἀπολωλότων, ῥυείσης, ἐπανελθόντας αὐτοὺς ὀλίγῳ χρόνῳ πάντας τελευτῆσαι· ἑνὶ δὲ εἰσιόντι τὰς θύρας ἁπαντῆσαι κλειομένας ἀπὸ αὐτομάτου, καὶ μὴ χαλᾶν

V.

Cur quos peregre mortuos falso fama nunciavit, reverſos non per fores admittunt, ſed conſcenſo tecto in domum demittunt? Fabula omnino eſt quod Varro pro cauſa adfert. Cum bello apud Siciliam magnum navale prœlium fuiſſet commiſſum, multoſque fama mentiretur periiſſe qui erant ſuperſtites, hos domum reverſos, intra breve tempus univerſos fuiſſe mortuos: unum ex illis domi ſuæ januam forte

ut ante ſacrificium aqua Tiberis profluente ſeſe ablueret: ſic enim legibus præſcriptum eſſe litaturo: ita hic lotum abiit: interim Servius occaſionem immolandæ vaccæ in honorem Dianæ præcepit, mactatæque cornua templo affixit. Hoc et Juba narrat, et Varro: niſi quod hic Antronis nomen non habet, deceptumque non a Cornelio ſacerdote Sabinum, ſed ab ædituo refert.

ὀπχειεσιώτων ἀνοίγειν· τὸν δὲ ἄνθρωπον αὐτῷ καταδαρθέντα περὶ τῶν ἱερῶν ἰδεῖν κατ' ὄνειρον ἐπιστάντα κελεύοντα ὑφηγεῖσθαι τῷ ἱερεῖ τὴν ἐπὶ τὴν οἰκίαν κάθοδον· ποιήσαντα δὲ οὕτως, εὐτυχῆ γενέσθαι καὶ μεγαλόφρονα· ἐκ δὲ τούτου τὸ ἔθος καταφῆναι τοῖς ὕστερον. Ὅρα δὲ μὴ καὶ ταῦτα τέρπον τινὰ τοῖς Ἑλληνικοῖς ἔοικεν· οὐ γὰρ ἐνόμιζον ἁγνὰς, οὐδὲ κατεμίγνυσαν ἑαυτοῖς, οὐδὲ εἴων ἱερεῖς πλησιάζειν, οἷς ἐκφορὰ γεγόνῃ καὶ τάφος ὡς τεθνηκόσι. Λέγεται δέ τινα τῶν ἐνόχων ταύτῃ τῇ δεισιδαιμονίᾳ γενομένων Ἀριστῖνον, εἰς Δελφοὺς ἀποστέλλοντα δεῖσθαι τοῦ θεοῦ, καὶ καθαίρεσθαι τὰς παρούσας αὐτῷ διὰ τὸν νόμον ἀπορίας· τὴν δὲ Πυθίαν εἰπεῖν,

Ὅσσά περ ἐν λεχέεσι γυνὴ τίκτουσα τελεῖται, 265
Ταῦτα πάλιν τελέσαντα θύειν μακάρεσσι θεοῖσι.

τὸν οὖν Ἀριστῖνον εὖ φρονήσαντα καθέχειν ἑαυτὸν ὥσπερ

E. 9. καταδαρθέντα] Melius καταδαρθόντα. Vide ſupra ad p. 289. E.
A. 3. εὖ φρονήσαντα] Corrigendum συμφρονήσαντα.

fortuna occluſam offendiſſe, neque aperire potuiſſe: ipſum, cum ante fores obdormiviſſet, per quietem ſpectrum vidiſſe, quod ei præciperet, ut ſe de tecto in domum demitteret: eum conſilio huic paruiſſe, longamque vitam feliciter exegiſſe: atque hujus ab exemplo iſtam fuiſſe introductam conſuetudinem. Quid vero, ſi ea quoque Græcis moribus eſt ſimilis? Græci enim profanos habebant, neque iis ſeſe permiſcebant, neque ad ſacrificia admittebant eos quibus factum fuerat funus et ſepulchrum tanquam mortuis. Et relatum in commentarios reperi, Ariſtinum quendam ea ipſa obſtrictum religione Delphos miſiſſe, qui pro ſe deprecarentur, et quo pacto difficultatibus, in quas legum auctoritate compulſus erat, ſeſe extricaret, rationem oſtendi peterent: ei ſic a Pythia fuiſſe reſponſum:

His, peragit quæcunque puerpera, rite peractis
Omnibus, ad ſuperum tua dona altaria ſiſtes.

eumque oraculo probe intellecto, mulieribus ſeſe quaſi

ἐξ ἀρχῆς πατόμενον ταῖς γυναιξὶν ἀπολοῦσαι καὶ ἀπαργανῶσαι καὶ θηλεῖ ὀπισχεῖν, ὅπως τε δρᾶν καὶ τὰς ἄλλας ἅπασας, ὑστεροπότμους προσαγορευομένας. Ἔνιοι δὲ καὶ περὶ τοῦ Ἀριστίνου ταῦτα γίνεσθαι φασὶ τὰς ὑστεροπότμους, καὶ τὸ ἔθος εἶναι παλαιόν. Οὐδὲν οὖν θαυμαστὸν εἰ καὶ Ῥωμαῖοι τότε δοκοῦσιν ἅπαξ τεθάφθαι καὶ γεγονέναι τῆς
B τοῦ φυτοῦ μερίδος, οὐκ ᾤοντο δεῖν παριέναι τοὺς αὖλφον, ἢ θύσοντες ἐξίασι, καὶ θύσαντες εἰσίασιν, ἀλλὰ ἄνωθεν ἐκέλευον εἰς τὰ ὕπαιθρα καταβαίνειν ἐκ τοῦ προέχοντος. Καὶ γὰρ τὰς καθαρμοὺς ὑπερκαῦς πάντας ἐν ὑπαίθρῳ τελοῦσι.

ϛ'.

" Διὰ τί τὰς συγγενεῖς τῷ στόματι φιλοῦσιν αἱ γυ-
" ναῖκες;" Πότερον, ὡς οἱ πλεῖστοι νομίζουσιν, ἀπειρημένον ἦν πίνειν οἶνον ταῖς γυναιξίν· ὅπως οὖν αἱ πίθοι μὴ λανθάνωσιν, ἀλλὰ ἐλέγχωνται, προϊτυγχάνουσαι τοῖς

A. 9. τότε δοκοῦσιν] Corrigendum τοῖς δοκοῦσιν, vel τὰς δοκοῦντας.

renatum præbuiſſe lavandum, vinciendum, lactandum: idque reliquos deinde quos idem caſus excepiſſet, imitatos fuiſſe omnes: nomenque iis factum *Hyſteropotmi*, quod ſcilicet a credito exitio quaſi poſt liminio revertiſſent. Sunt qui hunc de Hyſteropotmis expiandis morem ipſo putent Ariſtino priorem, priſcumque fuiſſe. Non itaque mirum eſt ſi Romani tunc quoque eos quos ſemel ſepultos ac rebus humanis exemptos eſſe fuerat creditum, exiſtimaverunt non debere per oſtium ingredi, per quod ſacrificatum exitur, ac ſacrificatu reditur: ſed eum deorſum ex aëre voluerunt in atrium ſub dio poſitum demitti. Expiationes enim omnes ſolent fere ſub dio peragere.

VI.

Quare mulieres oſculo ſalutant cognatos ſuos? An id ſentiendum eſt quod pleriſque probatur? Interdictum uſu vini mulieribus fuiſſe: ac proinde ne latere poſſet ſi qua vinum bibiſſet, ſed a familiaribus inter congreſſum depre-

οἰκείοις, νομίζῃ καταφιλεῖν; Ἢ δι' ἣν Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος αἰτίαν ἱστορικε; τὸ γὰρ πολυθρύλλητον ἐκεῖνο, καὶ πολλαχοῦ γενέσθαι λεγόμενον, ὡς ἔοικεν, ἐτολμήθη ταῖς Τρωάσι καὶ περὶ τὴν Ἰταλίαν. Τῶν γὰρ ἀνδρῶν ὡς πορρωτέρω πλεύσαντων ἀποβάντων, ἐνέπρησαν τὰ πλοῖα, πάντως ἀπαλλαγῆναι τῆς πλάνης δεόμεναι καὶ τῆς θαλάττης· φοβηθεῖσαι δὲ τοὺς ἄνδρας, ἠσπάζοντο τοὺς συγγενῶν καὶ οἰκείων, μὴ τοῦ καταφιλεῖν καὶ περιπλέκεσθαι, τοὺς προσυγχώρησας· παυσαμένων δὲ τῆς ὀργῆς καὶ διαλλαγέντων, ἐχρῶντο καὶ τοιούτῳ ταύτῃ τῇ φιλοφροσύνῃ πρὸς αὐτούς. Ἢ μᾶλλον ἐδόθη τοῦτο ταῖς γυναιξίν, ὡς τιμὴν ἅμα καὶ δύναμιν αὐταῖς φέρον, εἰ φαίνοιντο πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἔχουσαι συγγενεῖς καὶ οἰκείους; Ἢ, μὴ νενομισμένου συγγενίδας γαμεῖν, ἄχρι φιλήματος ἡ φιλοφροσύνη προῆλθεν, καὶ τοῦτο μόνον ἀπελείφθη σύμβολον καὶ κοινώνημα τῆς συγγενείας; Πέπτωκεν δὲ οὐκ

C. 1. καὶ πολλοῦ—ἐτολμήθη ταῖς Τρωάσι καὶ περὶ τὴν Ἰταλίαν] Turbata verba ita reſtituenda: πολλαχοῦ—ἐτολμήθη καὶ ταῖς Τρ. π. τ. Ἰτ.

henderetur, oſculandi morem fuiſſe inſtitutum? An vero quam adfert Ariſtoteles philoſophus cauſam, ea recipienda eſt? Id enim quod fama pervulgatum eſt, multiſque locis adſcribitur, facinus Troadum, ab iis in Italia perpetratum fuit. Nam ibi cum poſt navium appulſum viri eſſent digreſſi, mulieres ignem navibus injecerunt, ut erroribus finem imponerent ac navigationi: deinde ſibi metuentes a maritis, cognatos et familiares, ut quiſque ſe obtulerat, cum ſuavio ſunt amplexæ: iraque placata, ut in gratiam fuit reditum, hoc deinde eis blandiendi genus retinuerunt. Aut potius datum eſt hoc mulieribus ut honorem ſimul ejus potentiamque concilians, ſi viderentur multos ac probos habere cognatos et propinquos? Sive hoc verius eſt? cum eſſet legibus interdictum cognatarum nuptiis, uſque ad oſculum tamen amori permiſſum progredi, eaque fuit conſanguinitatis teſſera et communicatio. Antiquitus enim ſangui-

ἐγάμουν τὰς ἀφ' αἵματος, ὥσπερ οὐδὲ νῦν πτῆδας οὐδὲ ἀδελφὰς γαμοῦσιν, ἀλλὰ ὀψὲ συνεχώρησαν ἀνεψιαῖς συνοικεῖν ἐκ τοιαύτης αἰτίας. Ἀνὴρ χρημάτων ἀδεὴς, τὰ δὲ ἄλλα χρηστὸς, καὶ παρ' ὀνπιναοῦσι τῷ δήμῳ τῶν πολιτευομένων ἀρέσκων, ἐπίκληρον ἀνεψιὰν ἔχειν ἔδοξε, καὶ πλουτεῖν ἀπ' αὐτῆς· ἐπὶ τούτῳ δὲ γενομένης αὐτῷ κατηγορίας, ὁ δῆμος ἀφεὶς τὴν αἰτίαν ἐλέγχειν, ἔλυσε τὸ ἔγκλημα, ψηφισάμενος πᾶσιν ἐξεῖναι γαμεῖν ἄχρις ἀνεψιῶν, τὰ δὲ ἀνωτέρω κεκωλύθαι.

ζ'.

"Διὰ τί δὲ δῶρον λαβεῖν ἀνδρὶ γυνὴ παρὰ γυναικὸς, "καὶ γυναικὶ ἀνδρὸς ἀπείρηται;" Πότερον, ὡς Σόλων, γράψας τὰς δόσεις κυρίας εἶναι τῶν τελευτώντων, πλὴν εἰ μή τις ἀνάγκη συνέχοιτο, καὶ γυναικὶ φειδόμενος, τὴν μὲν ἀνάγκην ὡς βιαζομένην ὑπεξείλετο, τὴν δὲ ἡδονὴν ὡς παλογιζομένην· ἕτως ὑπώπτευον αἱ γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν δόσεις; Ἢ φαυλότατον

ne junctas Romani non copulabant ſibi matrimonio, ut ne nunc quidem materteras aut ſorores. Sero conceſſum fuit ut ducere conſobrinas liceret: idque tali de cauſa. Vir quidam, pecuniæ indigens, alias honeſtus, et gratia populari nemine inferior, conſobrinam habere putabatur uxoris loco, ad quam hæreditate dos magna pervenerat, eaque ratione dives ipſe eſſe: cui cum eſſet eo nomine dies dicta, populus omiſſa cauſæ cognitione eum abſolvit, decretoque facto nuptias conſobrinarum permiſit publice, conjugio autem ſuperiorum graduum interdixit.

VII.

Cur donationes inter maritum et uxorem prohibitæ ſunt? An quemadmodum Solon donationes mortis cauſa factas valere voluit, iis tantum reſciſſis quæ neceſſitate extortæ, aut muliere perſuadente factæ eſſent: nimirum quod neceſſitas vim animo faceret, voluptas autem eidem imponeret: an, inquam, eodem modo Romanis ſuſpectæ erant conjugum donationes? Aut potius quod ſignum benevolentiæ fu-

ἡγούμενοι σημεῖον εὐνοίας τὸ διδόναι, (δίδοασι γὰρ καὶ ἀλλότριοι κ᾽ μὴ φιλοῦντες) ἐκ τοῦ γάμου τὴν τοιαύτην ἀρέσκειαν ἀνεῖλον, ὅπως ἄμισθον ἢ καὶ μετὰ χάριτος καὶ δι᾽ αὐτό, μὴ δι᾽ ἄλλο, τὸ φιλεῖσθαι καὶ φιλεῖν; Ἢ, ὅτι τῷ λαμβάνειν ἀλαφρὰ φερομένας, μάλιστα μετρίους τὰς ἀλλοτρίους, σεμνὸν ἐφάνη τὸ μὴ διδόντας ἀγαπᾶν τοὺς ἰδίους; Ἢ μᾶλλον ὅτι δεῖ κοινὰ καὶ γυναικὶν εἶναι τὰ ἀνδρῶν, καὶ ἀνδράσι τὰ γυναικῶν; μανθάνει γὰρ ὁ 266
λαβὼν τὸ δοθέν, ἀλλότριον ἡγεῖσθαι τὸ μὴ δοθέν· ὥστε ὀλίγον διδόντες ἀλλήλοις, τὸ πᾶν ἀφαιροῦνται.

η′.

" Διὰ τί δὲ τοῖς γαμουμένοις καὶ τοῖς πενθεροῖς λα-
" βεῖν ἐκείνοις κεκώλυται δῶρον;" Ἢ τοῖς γαμουμένοις μὲν, ἵνα μὴ δόξῃ διὰ τὸν πατέρα εἰς τὴν γυναῖκα μεταχωρεῖν τὸ δῶρον· τοῖς πενθεροῖς δὲ, ὅτι τὸν μὴ δι-δόντα δίκαιον ἐφάνη μηδὲ λαμβάνειν;

θ′.

" Διὰ τί, κἂν ἐξ ἀγροῦ κἂν ἀπὸ ξένης ἐπανίωσιν,

tiliſſimum putarent eſſe donum, (dant enim etiam alieni et non amantes) ideo iſtud demerendi genus e conjugio ſuſtulerunt, ut abſque mercede gratis, ac propter ſe, non alius cauſa, conjuges invicem amarent? An quia muneribus capiundis maxime corrumpuntur mulieres ut alienos admittant viros, gravitatem iis conciliare cenſuerunt quod ſuos nihil dantes diligerent? An hæc eſt verior ratio, quod mariti et uxoris omnia debent eſſe communia? Qui enim accipit quod datur, is diſcit pro alieno putare quod datum non eſt: itaque pauca invicem dantes, reliqua omnia adimunt.

VIII.

Cur a genero aut ſocero donum capere vetitum fuit? A genero, quia id per patrem videbatur ad uxorem redituru: a ſocero, quod juſtum videbatur nihil accipere eum qui nihil daret.

IX.

Quamobrem rure aut pere-

B " ἔχοντες οἶκοι γυναῖκας, προπέμπουσι δηλοῦντες αὐ-
" ταῖς ὅτι προσήκουσι; " Πότερον ὅτι τοῦτο πιστεύοντος
ὑπὸ τοῦ γυναῖκα μηδὲν ῥαδιουργεῖν· τὸ δὲ ἐξαίφνης καὶ
ἀπροσδοκήτως, οἷον ἐνέδρα καὶ προσπήδησις ἀπύδουσιν
ὡς ποθούσαις καὶ προσδεχομέναις εὐαγγελίζεσθαι περὶ
αὐτοῦ; Ἢ μᾶλλον αὐτοὶ περὶ ἐκείνων πυθέσθαι προ-
θοῦσιν εἰ σωζομένας καὶ ποθούσας ὑπὸ τῆς οἰκίας κατα-
λαμβάνουσιν; Ἢ πλείονες ταῖς γυναιξὶν οἰκονομίαι καὶ
ἀσχολίαι τοῦ ἀνδρῶν ἀπόντων τυγχάνουσι, καὶ διαφοραὶ
καὶ ὁρμαὶ πρὸς τὰς ἔνδον, ἵνα οὖν ἀπαλλαγεῖσα τούτων
ἀθόρυβον τῷ ἀνδρὶ παρέχῃ τὴν ὑποδοχὴν καὶ ἡδεῖαν,
ἡ προδήλωσις γίνεται;

ι'.

C " Διὰ τί τοὺς θεοὺς προσκυνοῦντες ὑπικαλύπτονται
" τὴν κεφαλήν, τοῦ δὲ ἀνθρώπων τοῖς ἀξίοις τιμῆς
" ἀπαντῶντες, κἂν τύχωσιν ὑπὸ τῆς κεφαλῆς ἔχοντες ὃ

B. 4. παρατηρήσει σπεύδουσιν] Excidisse videtur disjunctionis formula: qua addenda, ita expletur oratio, παρατηρήσει ἔοικεν; Ἢ σπεύδουσιν. Ita Mez. et Amiot.
B. 10. ὀχμαὶ] Forte vera lectio est ὀχγαί.

gre domum redeuntes mariti, præmittunt qui adesse ipsos significet? An quia hoc est probitati uxoris suæ confidentis viri, (nam ex improviso et subito supervenire, speciem insidiarum et infensæ observationis habet) ideo dant operam ut desiderantibus se atque exspectantibus uxoribus lætum sui adventus nuncium offerant? Aut potius quod ipsi rescire cupiunt salvasne et desiderio sui affectas uxores domi sint offensuri? Vel quum plura sint mulieribus domestica negotia et rei familiaris occupationes plures, mariti ubi absunt, variæque curæ et discursus; ideo adventus nuncium accipiunt, ut, omissis istis negotiis, absque tumultu ac suaviter maritum excipiant?

X.

Cur deos velato capite adorant, cum alioquin hominibus obviam facti venerandis, caput, si forte eo tecto incedunt,

ἱμάτιον, ἀποκαλύπτονται;" Τοῦτο γὰρ ἔοικε καὶ κεῖνῳ ὑπτεύειν τὴν ἀπορίαν. Εἰ μὲν οὖν ὁ περὶ Αἰνείαν λεγόμενος λόγος, ἀληθής ἐστι, καὶ τῆς Διομήδους παρεξιόντος, ἐπικαλυψάμενος τὴν θυσίαν ἐπετέλεσε, λόγον ἔχει καὶ ἀκολουθεῖ τῷ συγκαλύπτεσθαι πρὸς τοὺς πολεμίους, τὸ τοῖς φίλοις καὶ ἀγαθοῖς ἐντυγχάνοντας ἀποκαλύπτεσθαι· τὸ γὰρ πρὸς τοὺς θεοὺς οὐκ ἰδιόν ἐστι, ἀλλὰ κατ' συμβεβηκός, καὶ ἀπ' ἐκείνου μεμίμηκε τηρούμενον. Εἰ δὲ ἄλλό τι λέγειν χρὴ, σκόπει μὴ μόνον ἐκεῖνο δεῖ ζητεῖν δι' ὃ τοὺς θεοὺς προσκυοῦντες ἐπικαλύπτονται, θάτερον δὲ ἀκόλουθόν ἐστι. Τῶν γὰρ ἀνθρώπων ἀποκαλύπτονται τοῖς δυνατωτέροις, οὐ τιμὴν αὐτοῖς D προσιέντες, ἀλλὰ τὸ φθόνον αὐτῶν μᾶλλον ἀφαιροῦντες, ἵνα μὴ δίξωσι τὰς αὐτὰς τοῖς θεοῖς τιμὰς ἀπαιτεῖν, μηδὲ ὑπομένειν, μηδὲ χαίρειν θεραπευόμενοι προσπλησίως ἐκείνοις. Τοὺς δὲ θεοὺς ἔτω προσκυοῦσι, ἢ ταπεινοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἐπικρύψει τῆς κεφαλῆς, ἢ μᾶλ-

detegant? hoc enim eſt quod quæſtionem videtur facere difficiliorem. Narrant Æneam cum rem ſacram faceret, Diomede prætereunte caput velaſſe, itaque ſacrificium abſolviſſe. Hoc ſi verum ſit, non eſt alienum a ratione, ſed conſentaneum, ut quemadmodum adverſus hoſtem caput tegimus, ita amicis et præſtantibus hominibus obviam dati idem nudemus: et quod deos velato capite venerantur, non proprium id eſt, ſed fit per accidens, facto iſto Æneæ in conſuetudinem tracto. Quod ſi alia eſt afferenda cauſa, vide ne id modo quærendum ſit, cur in veneratione deorum caput tegatur: alterum vero ejus ſit conſectarium. Nam quod coram potentioribus hominibus caput nudant, non faciunt augendi honoris eorum gratia, ſed ut eos invidia liberent potius, oſtendantque eos non poſcere ſibi eoſdem cum divinis honores, neque ferre aut gratum habere eodem ſe quo deos modo coli. Deos autem operto capite adoraverunt, vel quod ea re animi demiſſionem confiterentur, vel

λον εὐλαβούμενοί τινα φωνὴν ἀφαπτεῖν αὐτοῖς ἔξωθεν εὐχομένοις ἀπαίσιον καὶ δύσφημον, ἄχρι τοῦ ὤτων ἀνελάμβανον τὸ ἱμάτιον. Ὅτι γὰρ ἰσχυρῶς ἐφυλάττοντο ταῦτα, δῆλόν ἐστι τῷ ἀφαιρεῖσθαι ἐπὶ μαντείαν χαλκωμάτων παράγῳ ἀδιψφεῖσθαι. Ἢ, ὡς Κάστωρ λέγει, τὰ Ῥωμαϊκὰ τοῖς Πυθαγορικοῖς συνοικείων, τὸν ἐν ἡμῖν δαίμονα δεῖσθαι τῶν ἐκτὸς θεῶν, καὶ ἱκετεύειν τῇ τῆς κεφαλῆς ἐπικαλύψει τὸν τῆς ψυχῆς αἰνιττόμενον ὑπὸ τοῦ σώματος ἐγκάλυψιν καὶ ἀπόκρυψιν.

ια'.

"Διὰ τί τῷ Κρόνῳ θύουσιν ἀποκαλύπτῳ τῇ κε-
"φαλῇ;" Πότερον ὅτι τὸν ἐγκάλυψιν Αἰνείας παρέδωκεν· ἢ δὲ τοῦ Κρόνου θυσία παμπάλαιός ἐστι; Ἢ ὅτι τοῖς ἀφανέσιν ἐπικαλύπτονται, τὸν δὲ Κρόνον ἠρωϊκὸν θεὸν ὑπουδαῖον καὶ χθόνιον; Ἢ ὅτι τῆς ἀληθείας οὐδὲν ἐπίκρυφον ἢ ἐπίσκιον· ἀληθείας δὲ νομίζουσι Ῥωμαῖοι πατέρα τὸν Κρόνον εἶναι;

potius quod verentes ne qua vox mali ominis foris accideret, usque ad aures vestem sursum attrahunt. Hoc enim eos admodum vitare, ex eo liquet quod ad oraculum consulendum accedentes, tinnitu æris circumsonantur. Aut, ut Castor tradit, qui Romana instituta Pythagoricis accommodat, ut ostendant genium qui in nobis est deorum qui extra sunt ope indigere iisque supplicare: capite operiendo per ambages arguentes animum a corpore occultari atque tegi.

XI.

Cur Saturno sacrificantes capita habent retecta? An quia velare caput institutum est Æneæ, Saturni autem sacrificium multo est vetustius? An quod capita operiunt coram cœlestibus diis: Saturnum autem inter inferos terrestresque deos numerant? An quod veritati nihil opertum est, nihil occultum? nam veritatis patrem Romani Saturnum, qui Cronos Græcis dicitur, esse censent.

ιβ'.

" Διὰ τί δὲ τὸν Κρόνον πατέρα τῆς ἀληθείας νομί-
" ζουσι;" Πότερον, ὥσπερ ἔνιοι τῶν φιλοσόφων, χρόνον F
οἴονται τὸν Κρόνον εἶναι· τὸ δὲ ἀληθὲς εὑρίσκει χρόνος;
Ἢ τὸν μυθολογούμενον ὅτι Κρόνου βίον, εἰ δικαιότατος
ἦν, εἰκὸς ὅτι μάλιστα μετέχειν ἀληθείας;

ιγ'.

" Διὰ τί καὶ τῷ λεγομένῳ Ὀνώρᾳ θύουσιν ἀκαλύπτῳ
" τῇ κεφαλῇ; τὸν δὲ Ὀνόρεμ, δόξαν ἄν τις ἢ τιμὴν
" μεθερμηνεύσαι;" Πότερον δὲ ὅτι λαμπρὸν ἡ δόξα καὶ
φανερὸς καὶ ἀναπεπταμένον, δι' ἣν αἰτίαν τοῖς ἀγα-
θοῖς καὶ τιμωμένοις ἀνδράσιν ἀποκαλύπτουσι; διὰ ταύ- 267
την καὶ τὸ ἐπώνυμον τῆς τιμῆς θεὸν ἔτι σέβουσι;

ιδ'.

" Διὰ τί τὰς γυναῖκας ἐκκομίζουσιν, οἱ μὲν υἱοὶ συγκε-
" καλυμμέναις, αἱ δὲ θυγατέρες γυμναῖς ταῖς κεφαλαῖς
" καὶ ταῖς κόμαις λελυμέναις;" Πότερον ὅτι τιμᾶσθαι
μὲν ὑπὸ τῶν ἀρρένων δεῖ τοὺς πατέρας ὡς θεούς, σεν-

F. 7. δὲ ἔτι.] Corrigendum διότι.

XII.

Cur vero Cronum hunc veritatis patrem faciunt? Sive quod tempus eſt Cronus, ut nonnulli philoſophorum interpretantur: veritatem autem eruit tempus. Sive quod ſæculum Saturni cum fabulæ ferant juſtiſſimum fuiſſe, probabile eſt plurimum fuiſſe uſum veritate.

XIII.

Cur Honori ſacra faciunt aperto capite? An quod Honor ſplendida eſt res, illuſtriſque et aperta: qua de cauſa etiam egregios honoratoſque viros capite retegendo venerantur: ideo numini quoque ejuſdem nominis hunc ritum exhibent?

XIV.

Cur parentes efferunt filii velatis capitibus, filiæ nudis capitibus, ſparſiſque crinibus? An quia filiis venerandi ſunt patres tanquam dii, filiabus autem lugendi ut mortui, lex

θεῖναι δὲ ἐπὶ τῶν θυγατέρων ὡς τεθνηκόσας, ἑκατέρῳ τὸ οἰκεῖον ὁ νόμος ἀποδιδοὺς, ἐξ ἀμφοτέρων ἐποίησε τὸ ἁρμόττον; Ἢ πένθος μὲν οἰκεῖον τὸ μὴ συνήθες, συνηθέστερον δὲ ταῖς μὲν γυναιξὶν, ἐγκεκαλυμμέναις, τοῖς δὲ ἀνδράσιν, ἀκαλύπτοις εἰς τὸ δημόσιον προϊέναι; καὶ γὰρ
B παρ' Ἕλλησιν ὅταν δυσχλία τις γένηται, κείρονται μὲν αἱ γυναῖκες, κομῶσι δὲ οἱ ἄνδρες· ὅτι τοῖς μὲν τὸ κείρεσθαι, ταῖς δὲ τὸ κομᾶν συνήθες ἐστιν. Ἢ τὰς μὲν ὑὰς ἐπικαλύπτεσθαι δι' ἣν εἰρήκαμεν αἰτίαν νομίσαι; (καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν τάφων, ὥς φησι Βάρρων, προσφέρουσι), καθάπερ θεῶν ἱερὰ τιμῶντες τὰ τῶν πατέρων μνήματα, καὶ καύσαντες τὰς γονεῖς, ὅταν ὀστέων πρῶτον ἐντύχωσι, θεὸν γεγονέναι τὸν τεθνηκότα λέγουσι· ταῖς δὲ γυναιξὶν οὐδὲ ὅλως ἐξῆν ἐπικαλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν; ἱστοροῦσι γὰρ ὅτι πρῶτος μὲν ἐξέβαλε γυναῖκα Σπόριος Καρ-
C βίλιος ἐπ' ἀτεκνίᾳ, δεύτερος δὲ Σουλπίκιος Γάλλος ἐφελκυσαμένην ἰδὼν τὴν κεφαλῆς τὸ ἱμάτιον, τρίτος δὲ Πόπλιος Σεμπρώνιος ἀγῶνα θεωρήσασαν ἐπιτάφιον.

utrique parti ſuum decoro conveniens aſſignavit officium? An quia luctui maxime congruit quod eſt alienum a conſuetudine? ſolent autem fere mulieres tectis, mares nudis capitibus in publicum progredi. Nam apud Græcos etiam, ſi qua calamitas incidit, tondentur mulieres, viri comam alunt: cum alioquin hi tonderi, illæ crinem geſtare ſoleant. Aut potius de filiis prior cauſa melius eſt allata? nam ſuper ſepulchris parentum circumagunt ſe, ut Varro ſcribit, ea tanquam deorum templa colentes: crematiſque parentibus cum primum os reperiunt, *mortuum divinam eſſe conſecutum naturam* dicunt. Mulieribus omnino non licebat caput obnubere? Etenim narrant hiſtoriæ, primum omnium Spurium Carbilium uxori nuncium remiſiſſe ob ſterilitatem: ſecundum Sulpitium Gallum, quod ſuam vidiſſet veſte attracta caput tegere: tertium Publium Sempronium, quod ſua uxor ludos funebres ſpectaſſet.

ιε'.

" Διὰ τί τὸν Τέρμινον, ᾧ τὰ Τερμινάλια ποιοῦσι, " θεὸν νομίζοντες, οὐδὲν ἔθυον αἱποῦ ζῶον;" Ἡ Ῥωμύλος μὲν ὅρους οὐκ ἔθηκε τῆς χώρας, ὅπως ἐξῇ πορθιέναι καὶ ἀποτέμνεσθαι καὶ νομίζειν πᾶσαν ἰδίαν, ὥσπερ ὁ Λάκων εἶπεν, ἧς ἂν τὸ δόρυ ἐφικνῆται· Νομᾶς δὲ Πομπίλιος, ἀνὴρ δίκαιος καὶ πολιτικὸς ὢν, καὶ φιλόσοφος γενόμενος, τὴν τε χώραν ὡρίσατο πρὸς τοὺς γειτνιῶντας, καὶ τοῖς ὅροις ὑποφήμισας τὸν Τέρμινον ὡς ὑπίσκοπον καὶ φύλακα φιλίας καὶ εἰρήνης, ᾤετο δεῖν αἵματος καὶ φόνου καθαρὸν καὶ ἀμίαντον διαφυλάττειν;

ις'.

" Διὰ τί δούλαις τὸ τῆς Λευκοθέας ἱερὸν ἄβατόν D
" ἐστι; μίαν δὲ μόνην αἱ γυναῖκες εἰσάγουσαι, παίουσιν
" ὑπὶ κόρρης καὶ ῥαπίζουσιν;" Ἢ τὸ μὲν ταύτην ῥαπίζεσθαι, σύμβολόν ἐστι τοῦ μὴ ἐξεῖναι, κωλύουσι δὲ τὰς

C. 6. οὐκ ἔθηκε] Sumpſi οὐκ ex Voſſ. Anon. P. Mez. Xyl. In aliis libris deeſt.

XV.

Cur Termino, quem Deum cenſent, et ſacris Terminalibus honorant, nullum animal immolatur? An quia Romulus terminos agro populi nullos poſuit, ut liceret progredi, aliiſque ademptum adjicere ſuo, et putare omnem ditionem ad ſe pertinere, quam, ut Laco ille dicebat, haſta aſſequi poſſent: Numa autem Pompilius, homo juſtus, civilis, ac philoſophus, limitibus ſuum agrum a vicino diſtinxit, iiſque Terminum nuncupans inſpectorem atque cuſtodem amicitiæ et pacis, exiſtimavit ſanguinis purum, nullaque inquinatum cæde debere ſervari?

XVI.

Cur ſervæ aditu templi Matutæ, quæ Leucothea Græcis eſt, prohibentur: unam duntaxat matronæ introducunt, et colaphos genis ejus infligunt? An hæ ipſæ alapæ ſignum ſunt interdicti: reliquas au-

ἄλλας ἀφ' ὧν μῶθον; Ἡ γὰρ Ἰνὼ ζηλοτυπήσασα δούλιον ὄπι τῷ ἀνδρὶ, λέγεται τὸν υἱὸν ἐκμανῖναι· τὴν δὲ δούλιον Ἕλλωες Αἰτωλίδα γένει φασὶν εἶναι, καλεῖσθαι δὲ Ἀντιφέραν. Διὸ καὶ παρ' ἡμῖν ἐν Χαιρωνείᾳ τοῦ τοῦ σηκοῦ τῆς Λευκοθέας ὁ νεωκόρος λαβὼν μάστιγα, κηρύσσει, Μὴ δοῦλον εἰσιέναι, μὴ δούλαν, μηδὲ Αἰτωλὸν μηδὲ Αἰτωλάν.

ιζ'.

E "Διὰ τί τοῦτο τῇ θεῷ ταύτῃ τοῖς μὲν ἰδίοις τέκνοις οὐκ εὔχονται τἀγαθὰ, τοῖς δὲ τῶν ἀδελφῶν;" Πότερον ὅτι φιλάδελφος μέν τις ἡ Ἰνὼ καὶ τὸν ἐκ τῆς ἀδελφῆς ἐτιθηνήσατο· ἡ δὲ τοὺς ἑαυτῆς παῖδας ἐδυστύχησεν; Ἢ δὲ ἄλλως ἠθικὸν καὶ καλὸν τὸ ἔθος, καὶ πολλοῦ δεῖ σκυβάζον εὔνοιαν ταῖς οἰκειότησι;

ιη'.

"Διὰ τί τῷ Ἡρακλεῖ πολλοὶ τῶν πλουσίων ἐδεκάτευον τὰς οὐσίας;" Πότερον ὅτι κἀκεῖνος ἐν Ῥώμῃ τῶν Γηρυόνου βοῶν ἀπέθυσε τὴν δεκάτην; Ἢ ὅτι Ῥω-

tem arcent fabulam ſecutæ? Fertur enim Ino ex æmulatione adverſus maritum, quem ancillam amare ſuſpicabatur, in inſaniam prolapſa filium perdidiſſe. Eam ancillam Græci Ætolam domo, nomine Antipheram fuiſſe tradunt. Itaque apud nos Chæroneæ ædituus ante fanum Leucotheæ ſtans, accepto flagello edicit, *Ne quis ſervus intret, ne qua ſerva, ne quis Ætolus, neve ulla Ætola.*

XVII.

Cur ab hac dea nulla ſuis, ſed ſororum liberis bona precantur? An quod Ino ſororis ſtudioſa fuit, ejuſque filium enutriit: in propriis autem liberis infelix fuit? aut alias etiam conſuetudo hæc boni moris eſt, multumque neceſſitatibus conciliat benevolentiæ?

XVIII.

Cur multi divitum Herculi decimam ſuorum bonorum conſecrant? An quod is quoque Romæ decimam boum Geryonis partem depoſuit? Aut quod effecit, ne Romani por-

μαίως ὑπὸ Τυρρηνῶν δεκατευομένους ἀπήλλαξεν; Ἢ F
ταῦτα μὲν οὐκ εἶχε τινὰ ἱστορίαν ἀξιόπιστον, ὡς δὲ ἀδ-
δηφάγῳ τινὶ τῷ Ἡρακλεῖ καὶ εὐθοίνῳ δαψιλῶς καὶ
ἀφθόνως ἀπέθυον; Ἢ μᾶλλον ὡς ἐπαχθῆ ταῖς πολι-
τείαις τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον κολούοντες, καὶ κα-
θάπερ εὐεξίας ἐπ' ἄκρον εὐσωματούσης ἀφαιρούμενοι,
ᾠοντο μάλιστα τιμᾶσθαι τὸν Ἡρακλέα, καὶ χαίρειν ταῖς
τοιαύταις ἀποχρήσεσι καὶ συσολαῖς τῶν πλουσίων, εὐτελῆ
καὶ αὐτάρκη καὶ ἀπέριττον τὸν βίον γενόμενον;

ιθ'.

"Διὰ τί τὸν Ἰανουάριον μιᾶς νέους ἔτους ἀρχὴν
"λαμβάνουσι;" Τὸ γὰρ παλαιὸν ὁ Μάρτιος ἠριθμεῖτο 263
πρῶτος, ὡς ἄλλοις τε πολλοῖς δῆλόν ἐστι τεκμηρίοις,
καὶ μάλιστα τῷ τὸν πέμπτον ἀπὸ τοῦ Μαρτίου, Πέμπτον·
καὶ τὸν ἕκτον, Ἕκτον ὀνομάζεσθαι, καὶ τοὺς ἄλλους ἑφεξῆς,
ἄχρι τοῦ τελευταίου, ὃν Δεκέμβριον καλοῦσιν, ἀπὸ τοῦ
Μαρτίου δέκατον ἀριθμούμενον. Ἐξ ὧν δὴ καὶ παρέστη

F. 8. ἀποχρήσεσι] Forte auctor ſcripſit ἀποκρίσεσι vel ἀποχωρίσεσι.

ro decimas Etruſcis penderent? Aut hæc quidem fide digna hiſtoria nulla confirmantur: Herculi autem, ut voraci et largiter cœnanti, copioſius ſacrificaverunt? Aut potius nimias divitias civibus inviſas carpentes, iiſque tanquam corpori nimio incremento turgenti aliquid detrahentes, maxime honorari ac delectari hujuſmodi contractione abundantiæ putaverunt Herculem, cujus vita fuit modicis contenta rebus et frugalis?

XIX.

Cur a Januario novum annum auſpicantur? Antiquitus enim Martius primus fuit menſis numeratus: quod cum aliis multis manifeſtum fit indiciis, tum eo præcipue, quod quintus a Martio menſis Quintilis, ſextus Sextilis, reliquique ſic deinceps nominantur uſque ad ultimum, qui December appellatur, numero decimus a Martio. Quæ res

τισὶν οἴεσθαι καὶ λέγειν ὡς ὁ δώδεκα μησὶν, ἀλλὰ δέκα συνεπλήρουν οἱ τότε Ῥωμαῖοι τὸν ἐνιαυτὸν, ἐνίας τῶν μηνῶν ἡμέρας πλείονας τῶν τριάκοντα προστιθέντες. Ἄλλοι δὲ ἱστοροῦσι, τὸν μὲν Δεκέμβριον ἀπὸ τοῦ Μαρτίου
B δέκατον ὄντα, τὸν δὲ Ἰανουάριον ἑνδέκατον, τὸν δὲ Φεβρουάριον δωδέκατον, ἐν ᾧ καθαρμοῖς τε χρῶνται, καὶ τοῖς φθιμένοις ἐναγίζουσι τοῦ ἐνιαυτοῦ τελευτῶντος· μεταπεθεῖναι δὲ τούτους, καὶ γενέσθαι τὸν Ἰανουάριον πρῶτον, ὅτι τῇ νομηνίᾳ τούτου τοῦ μηνὸς, ἣν ἡμέραν καλάνδας Ἰανουαρίας καλοῦσιν, οἱ πρῶτοι κατεστάθησαν ὕπατοι, τῶν βασιλέων ἐκπεσόντων. Πιθανώτεροι δὲ εἰσιν οἱ λέγοντες, ὅτι τὸν μὲν Μάρτιον ὁ Ῥωμύλος πολεμικὸς ὢν καὶ ἀρειμάνιος ὢν, καὶ δοκῶν ἐξ Ἄρεος γεγονέναι, προέταξε τῶν μηνῶν, ἐπώνυμον ὄντα τοῦ Ἄρεως· Νεμᾶς δὲ αὖθις
C εἰρηνικὸς γενόμενος καὶ πρὸς ἔργα τὰ γῆς φιλοπονούμενος πρέψαι τοῖς πόλιν, ἀποφῆναι δὲ τῶν πολεμικῶν, τῷ Ἰανουαρίῳ τὴν ἡγεμονίαν ἔδωκε, καὶ τὸν Ἴανον εἰς τιμὰς

A. 8. ἐνίας] Corrigendum ἐνάτας.

nonnullos movit ut opinarentur atque affirmarent etiam antiquos Romanos non duodecim, ſed decem menſibus annum compleviſſe, quorum nonnulli plures triginta diebus haberent. Alii ſic tradunt, Decembrem a Martio menſem eſſe decimum, Januarium undecimum, Februarium duodecimum, quo menſe luſtrationibus utuntur, et defunctis parentant anno finiente: mutato autem ordine Januarium primum factum, quod Kalendis Januarii conſules primi ejectis regibus Romæ magiſtratum iniverunt. Probabilius eſt quod alii dicunt, Martium a Romulo, homine bellicoſo Martiſque cupido, et qui Martis filius putaretur, cæteris menſibus præpoſitum eſſe, utpote Martis cognominem. Numam vero pacis ſtudioſum, et qui cives a re bellica ad agriculturam tranſdere cuperet, Januario principem locum aſſignaſſe,

προήγαγε μεγάλας ὡς πολιτικὸν καὶ γεωργικὸν μᾶλλον ἢ πολεμικὸν γενόμενον. Ὅρα δὲ μὴ μᾶλλον ὁ Νομᾶς τῇ φύσει προσήκουσαν ἀρχὴν ἔλαβεν τοῦ ἔτους ὡς πρὸς ἡμᾶς. Καθόλου μὲν γὰρ οὐδέν ἐστι φύσει τῶν ἐν κύκλῳ περιφερομένων, οὔτε ἔσχατον, οὔτε πρῶτον, νόμῳ δὲ ἄλλην ἄλλοι τοῦ χρόνου λαμβάνουσιν ἀρχήν· ἄριστα δὲ οἱ τὴν μετὰ τροπὰς χειμερινὰς λαμβάνοντες, ὁπηνίκα τοῦ πρόσω βαδίζειν πεπαυμένος ὁ ἥλιος ὑποτρέφει καὶ ἀνακάμπει πάλιν πρὸς ἡμᾶς· γίνεται γὰρ αὐτοῖς τρόπον τινὰ καὶ φύσις, τὸν μὲν τοῦ φωτὸς αὔξουσα χρόνον ἡμῖν, μειοῦσα δὲ τὸν τοῦ σκότους, ἐγγυτέρω δὲ ποιοῦσα τὸν κύριον καὶ ἡγεμόνα τῆς ῥυτῆς οὐσίας ἁπάσης.

κ'.

"Διὰ τί τῇ γυναικείᾳ θεῷ, ἣν Ἀγαθὴν καλοῦσιν, "κοσμοῦσαι σηκὸν αἱ γυναῖκες, οἶκοι μυρσίνας οὐκ εἰσ- "φέρουσι, καίτοι πᾶσι φιλοτιμούμεναι χρῆσθαι τοῖς

D. 1. χειμερινὰς] Sumpſi a P. Mez. Vulgo χειμερίας.
D. 3. γίνεται γὰρ αὐτοῖς τ. τ. κ. φ.] Locus mancus, ut vere monuit Xyl. Puto corrigendum, γίνεται γὰρ αὖθις τρόπόν τινα ἡ φύσις. *Naſcitur enim denuo quodammodo natura.*

Janoque magnos honores detuliſſe, ut qui civilis et terræ colendæ quam belli fuiſſet ſtudioſior. Verum hoc conſidera, an non potius Numa anni principium ſumpſerit noſtræ naturæ magis accommodatum. In univerſum enim in his quæ circulo circumaguntur, natura nihil eſt primum aut ultimum: ſed arbitrio hominum alius aliud temporis ſtatuit initium. Optime vero, qui poſt ſolſtitium hybernum anni exordium faciunt, quando Sol progrediendi fine facto convertitur, et ad nos curſum reflectit: tunc enim in ipſa quoque natura converſio quædam fit, quæ luminis tempus auget, et tenebrarum minuit, nobiſque propius admovet principem atque dominum univerſæ fluxæ naturæ.

XX.

Cur matronæ domi ſuæ ſacellum muliebris deæ, quam Bonam vocant, ornantes, myrtum non inferunt: quanquam omnibus germinantibus et flo-

"βλαφάνσι καὶ ἀνθοῦσι;" Πότερον, ὡς οἱ μυθολογοῦντες ἱστοροῦσι, Φαυλίου μὲν τοῦ μάντεως, οἴνῳ δὲ λησταμένην κρύφα, καὶ μὴ λαθοῦσα, ῥάβδοις ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἐκολάσθη μυρσίνης· ὅθεν μυρσίνου μὲν οὐκ εἰσφέρουσιν, οἶνον δὲ αὐτῇ σπένδουσι, γάλα προσαγορεύουσαι. Ἢ πολλῶν μὲν ἀγαθῶν, μάλιστα δὲ ἀφροδισίων, τὴν ἱερουργίαν ἐκείνην ὠφελοῦσιν; οὐ γὰρ μόνον ἐξοικίζουσι τοὺς ἄνδρας, ἀλλὰ καὶ πᾶν ἄῤῥεν ἐξελαύνουσι τῆς οἰκίας, ὅταν τὰ νενομισμένα τῇ θεῷ ποιῶσι· τὴν οὖν μυρσίνην ὡς ἱερὰν Ἀφροδίτῃ ἀφοσιοῦνται. Καὶ γὰρ τὴν νῦν Μυρτίαν Ἀφροδίτην καλοῦσιν, Μυρτέαν τοπαλαιὸν, ὡς ἔοικεν, ὠνόμαζον.

κα'.

"Διὰ τί τὸν δρυοκολάπτην οἱ Λατῖνοι σέβονται, καὶ "ἀπέχονται πάντες ἰσχυρῶς τοῦ ὄρνιθος;" Πότερον ὅτι τὸν Πίκον λέγουσιν ὑπὸ φαρμάκων τῆς γυναικὸς μεταβαλεῖν τὴν φύσιν, καὶ γενόμενον δρυοκολάπτην ὑπο-

D. 11. Φαυλίου] Φαύνου Mez.

rentibus ſtudioſe ad eam rem utantur? An credendum eſt fabulæ, quæ perhibet Faulii cujuſdam aruſpicis uxorem cum clam poto vino non fefelliſſet, a marito virgis myrteis fuiſſe caſtigatam: ideoque mulieres myrtum non inferre, ſed vinum ei ſub lactis appellatione libare? An vero quod cum ab aliis rebus puræ, tum maxime rei Venereæ, ſacra iſta peragunt? non enim ſolum maritos, ſed omnes in univerſum mares domo exterminant, cum deæ ſacris operantur ritibus. Itaque myrtum ut Veneri ſacram abominantur. Nam quæ hodie Murtia Venus dicitur, ea ſcilicet olim Myrtia fuit dicta.

XXI.

Cur picum Latini venerantur, eoque univerſi magnopere abſtinent? An quia Picum veneficio uxoris mutatum in picum avem fabula fert, et oracula pronunciaſſe, ac reſponſa

φλέγεσθαι λύγια, καὶ χρησμῳδεῖν τοῖς ἐρωτῶσιν; Ἢ τοῦτο μὲν ἄπιστόν ἐστιν ὅλως καὶ τερατῶδες· ἄπεστι δὲ τοῦ μύθου πιθανώτερος, ὡς ἄρα τοῖς περὶ Ῥωμύλον καὶ Ῥῶμον ἐκτεθεῖσιν, οὐ μόνον ἡ λύκαινα θηλὴν ἐπεῖχεν, ἀλλὰ καὶ δρυοκολάπτης τις ὀπτοῖτο ἐφώμιζεν; ὀπτεικὼς γὰρ ἔτι καὶ νῦν τοῖς ὑπωρείοις καὶ δρυμώδεσι τόποις, ὅπου φαίνεται δρυοκολάπτης, ἐκεῖ καὶ λύκος, ὡς Νιγίδιος ἱστορεῖ. Ἢ μᾶλλον, ὡς ἄλλον ἄλλῳ θεοῦ, καὶ τοῦτον Ἄρεος ἱερὸν νομίζουσι τὸν ὄρνιν; καὶ γὰρ εὐθαρσὴς καὶ γαῦρός ἐστι, καὶ τὸ ῥύγχος οὕτως ἔχει κραταιὸν ὥστε 269
δρῦς ἀνατρέπειν ὅταν κόπτων τοῦ στερεώνιου ἐξίκηται.

κβ'.

"Διὰ τί τὸν Ἰανὸν δικρόσωπον οἴονται γεγονέναι, καὶ "γεφύρεσιν ὕπας καὶ πλάτεσιν;" Πότερον ὅτι τῷ μὲν γένει Ἕλλην ἦν Περῥαιβίας ἰών, ὡς ἱστοροῦσιν, Ἀλβὰς δὲ εἰς Ἰταλίαν, καὶ συνοικήσας τοῖς αὐτόθι βαρβάροις,

F. 9. ἔτι καὶ νῦν—ἐκεῖ καὶ λύκος] Videtur quid labis esse in verbis: sententia quidem non obscura.

interrogantibus dedisse? An hoc quidem omnino incredibile est et monstrosum: alia vero fabula probabilior, Romulo et Remo expositis non tantum ubera lupam præbuisse, sed et picum frequenter advolasse ac bucceas in ora inseruisse? Frequenter enim etiamnum in locis quæ sub montibus sita sunt ac sylvestria, ubi picus, ibi etiam lupus visitur, ut narrat Nigidius. Aut potius sicut aliæ aves aliis diis sacræ, ita picus Marti sacer est? est enim audax et ferox avis, rostrumque habet ita robustum, ut quercus etiam exscindat, cum rostri ictibus usque ad medullam pervenerit.

XXII.

Cur Janum bifrontem fuisse credunt, talemque fingunt et pingunt? Num quia genere Græcus ex Perrhœbia fuit, ac profectus in Italiam, sedibus apud Barbaros positis linguam vitæque rationem mutavit?

μετέβαλε καὶ γλῶτταν καὶ δίαιταν; Ἢ μᾶλλον ὅτι τὰς πρὸς τοὺς Ἰταλίαν αὐτὸς ἀγρίοις καὶ ἀνόμοις χρωμένους ἔθεσιν, εἰς ἕτερον βίου σχῆμα, πείσας καὶ γεωργεῖν καὶ πολιτεύεσθαι, μετέβαλε καὶ μετεκόσμησε;

κγ'.

"Διὰ τί τὰ πρὸς τὰς ταφὰς πυρράσκουσιν ἐν
B "τῷ τεμένει τῷ Λιβιτίνης; νομίζοντες Ἀφροδίτῃ εἶ-
"ναι τὴν Λιβιτίνην;" Πότερον καὶ τοῦτο τῶν Νομᾶ τοῦ βασιλέως φιλοσοφημάτων ἔν ἐστιν, ὅπως μανθάνωσι μὴ δυσχεραίνειν τὰ τοιαῦτα, μηδὲ φεύγειν ὡς μιασμόν; Ἢ μᾶλλον ὑπόμνησίς ἐστι τοῦ φθαρτὸν εἶναι τὸ γεννητόν; ὡς μιᾶς θεοῦ τὰς γενέσεις καὶ τὰς τελευτὰς ἐπισκοπούσης. Καὶ γὰρ ἐν Δελφοῖς Ἀφροδίτης Ἐπιτυμβίας ἀγαλμάτιόν ἐστι, πρὸς ὃ τοὺς κατοιχομένους ἐπὶ τὰς χοὰς ἀναπαλοῦσιν.

κδ'.

"Διὰ τί τρεῖς τοῦ μηνὸς ἀρχὰς καὶ προθεσμίας

B. 2. τῶν Νομᾶ] Sic P. Mez. τοῦ Νομᾶ dederat Steph. in quo ab eo non diſſentiunt noſtri ſcripti E. H. Ven. Voſſ. In Ald. et Baſ. fuerat τοῦτο μα. In P. τῶν Νομᾶ, varietate pervulgata.

hoc enim narratur. An vero, quod Italos, feris utentes injuſtiſque moribus, ſuadendo ad aliud vitæ genus traduxit, agriculturaque et civili inſtitutione compoſuit?

XXIII.

Cur quæ ad funera pertinent, in templo Libitinæ vendunt, quam eandem eſſe cum Venere cenſent? An hoc quoque unum eſt de Numæ regis ſapienter inſtitutis, quo diſcerent ab his rebus non abhorrere, neque pro piaculis eas ducere? Aut potius eo monebantur caducum eſſe quod eſſet natum, una eademque dea et ortibus et interitibus præſidente? Nam Delphis quoque Veneris Sepulchralis, Epitymbiam ipſi dicunt, eſt imaguncula, ad quam evocant eorum manes quibus libant.

XXIV.

Cur tria principia menſis

" ἔχουσιν ὁ ταὐτὸ ἀφάσημα τῶν ἡμερῶν μεταξὺ λαμ-
" βάνοντες;" Πότερον, ὡς οἱ περὶ τὸν Ἰόβαν ἱστοροῦσιν, C
ὅτι ταῖς Καλάνδαις ἐκάλεν τὸν δῆμον οἱ ἄρχοντες, καὶ
κατήγγελλον εἰς πέμπτην τὰς Νόνας, Εἰδοῦς δὲ ἡμέραν
ἱερὰν ἐνόμιζον; Ἢ μᾶλλον ὅτι ταῖς τῆς σελήνης
ἀφάσεσιν ὁρίζοντες τὸν χρόνον, ὥρων ἐν τρισὶ γινο-
μένην ἀφάσεσιν τὴν σελήνην πρὸς μίαν ταῖς μετέσ-
ταις; πρώτη μέν, ὅτε κρύπτεται, συνόδου ποιοῦσα
πρὸς ἥλιον· δευτέρα δέ, ὅταν ἐκφυγοῦσα τὰς αὐγὰς
τοῦ ἡλίου, καταφανὴς πρῶτον ὀπὶ δυσμῶν γένηται· τρίτη
δέ, τῇ πρὸς τὴν πλήρωσιν αὐτῆς πρωτομηνίᾳ γινομένῃ·
ὀνομάζουσι τὸν μὲν ἀφανισμὸν αὐτῆς καὶ τὴν κρύψιν,
Καλάνδας, ὅτι πᾶν τὸ κρύφα καὶ λάθρα Κλάμι, καὶ D
Κελᾶρε τὸ λανθάνειν· τὴν δὲ πρώτην φάσιν Νόνας
τῷ δικαιοτάτῳ τῶν ὀνομάτων, νουμηνίαν οὖσαν· καὶ γὰρ

B. 11. ὁ ταὐτὸ] Sic E. H. Venet. Voſſ. Xyl. Mez. P. At Steph. ex Ald. et Baſ. propagaverat vitioſe οἱ ταυτό.

D. 1. ὅτι πᾶν] Dura conſtructio, ſubaudiendo ὀνομάζουσιν. Quod lenius ac facilius ſubaudiatur ὅτι mutato in ὡς.

D. 2. φάσιν] Dedi ex Pol. et Leonic. et notis Xylandri: quod Steph. cum item reperiret in iiſdem Collationibus, non intellexiſſe videtur, exhibens φασὶν *dicunt*. In Ald. Baſ. Xyl. erat φασί. Significatur *Phaſis Lunæ*.

habent non eodem dierum numero diſtincta? An Jubæ fides habenda eſt? is Kalendis dicit populum fuiſſe a magiſtratibus vocatum, et ei indictas in quintum abinde diem Nonas: Idus autem diem ſacram habitas. Aut potius cum tempus Lunæ varietatibus definirent, animadverterunt quovis menſe tribus eam maximis variari differentiis: quarum prima eſt, cum occultatur congreſſa cum ſole: altera, cum radiis ſolaribus elapſa, primum in occidua plaga conſpectui ſeſe offert: tertia, cum Soli oppoſita pleno orbe fulget: itaque occultationem ejus vocant calendas, quia omne quod occulte et furtim fit, Clam appellant, tracto inde verbo Celare. Primum autem Lunæ conſpectum Nonas aiunt juſtiſſimo nomine vocari, cum ſit novilunium. Idus aut ob pul-

αὐτοὶ τὸν νέον καὶ καινὸν ὥσπερ ἡμεῖς προσαγορεύουσι· τὰς δὲ Εἰδοῦς, ἢ ἀφ' τὸ κάλλος καὶ τὸ εἶδος, ὁλοκλήρου καθισαμένης τῆς σελήνης, ἢ τῷ Διὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἀποδιδόντες. Οὐ δεῖ δὲ τ' ἡμερῶν τὸν ἀκριβέστατον ἀριθμὸν διώκειν, οὐδὲ τῷ παρ' ὀλίγον συκοφαντεῖν· ὅπου καὶ νῦν ὀπίδοσιν τοσαύτην ἀστρολογίας ἐχούσης, πρὸς τῆς ἐμπειρίας τῷ μαθηματικῷ ἡ τῆς κινήσεως ἀνωμαλία ἀφαφεύγουσα τὸν λόγον.

κέ.

E "Διὰ τί τὴν μὲν Καλάνδας ἡμέραν καὶ Νόνας καὶ "Εἰδοῦς ἀνέξοδον καὶ ἀνεκδήμητον τίθενται;" Πότερον, ὡς οἱ πλεῖστοι νομίζουσι, καὶ Λίβιος ἱστορεῖ, μὲν τὰς Κουϊντιλίας Εἰδοῦς, ἃς νῦν Ἰουλίας καλοῦσιν, ἐξάγοντες αἱ χιλίαρχοι τὸ στράτευμα πρὸς τ' Ἄλλιαν ποταμὸν, ἐκρα-

D. 4. τὸν νέον καὶ καινὸν] Corrigendum puto νέον τὸ καινόν.

D. 6. ἀποδιδόντες] Repoſui ex E. pro vulgato ἐπιδιδόντες. D. Lambin. ad Horat. Carm. IV. 11, 16. hujus loci ſummam referens, addit: "*vel* "*ἀπὸ τῦ ἰδυάρε iduare, quod eſt μερίζειν, id eſt, dividere: idus enim δίχο-* "*τομῦσι τὸν μῆνα*:" tum ſubjungit, "*hæc non reperiri in vulgatis* "*Plutarchi codicibus.*" Ne in meis quidem ſcriptis reperiuntur. Forte ſunt ex pleniore codice quem et ipſe habuerit Lambinus, et cujus ſimilem olim Macrobius ſecutus ſit Sat. I. 15. eadem fere tradens nulla Plutarchi facta mentione. Lambinus quidem Macrobium memorare debebat; ſi volebat a varietatis ſuſpicione vacare.

chritudinem dici creditur, quod tum integra Luna eſt lucida: aut cognomines eſſe Jovi: hunc *Dia*, ſpeciem ſeu formam Græci *eidos* appellant. Neque vero oportet numerorum ſubtiliſſimam rationem conſectari, aut ſi quid exiguum rationes offendat, calumniari; quando hodieque, cœleſtium motuum obſervatione artificioſa interim tanto aucta incremento, tamen inæqualitas motionum peritiam mathematicorum vincit, ratiocinationemque ſubterfugit.

XXV.

Cur diebus poſtridie Kalendarum, Nonarum, atque Iduum exire urbe aut peregrinari non licet? An id fit ea de cauſa quam plerique putant, et Livius tradidit? Poſtridie Idus Quinctiles, quas nunc Julias vocant, Tribuni militum legiones ad Alliam fluvium

τήθησαν ὑπὸ Κελτῶν μάχῃ, καὶ τὴν πόλιν ἀπώλεσαν· νομισθείσης δὲ μὴ τὰς εἰδοῦς ἀποφράδος, προήγαγεν, ὥσπερ φιλεῖ, πρόρρωτέρω τὸ ἔθος ἡ δεισιδαιμονία, καὶ κατέστησεν εἰς τὴν αὐτὴν εὐλάβειαν, τήν τε μετὰ τὰς Νόννας καὶ τὴν μετὰ Καλάνδας; Ἢ τοῦτο μὲν ἔχει πολλὰς ἀντιλογίας; ἄλλη τε γὰρ ἡμέρα τὴν μάχην ἥτήθησαν, ἣν Ἀλλιάδα ἀπὸ τὸν ποταμὸν καλοῦντες ἀφοσιοῦνται· καὶ πολλῶν ἀποφράδων ὄντων, οὐκ ἐν παντὶ μηνὶ τὰς ὁμωνύμους φυλάττουσιν, ἀλλὰ ἑκάστην ἐν ᾧ συνέτυχε· τό, τε ταῖς μὴ Νόννας καὶ Καλάνδας ἁπλῶς ἁπάσαις προστρίψασθαι τὴν δεισιδαιμονίαν ἀπιθανώτατον. Ὅρα δὴ μὴ καθάπερ τῶν μηνῶν μὲν πρῶτον ὀλυμπίοις θεοῖς ἱέρωσαν, τὸν δὲ δεύτερον χθονίοις, ἐν ᾧ καὶ καθαρμούς τινας τελοῦσι, καὶ τοῖς κατοιχομένοις ἀναλίζουσιν, οὕτω τῶν ἡμερῶν τὰς μὲν οἷον ἀρχὰς καὶ κυρίας, 290

E. 7. δὲ μετὰ—προήγαγεν] Mez. recte corrigit δὲ τῆς μετά. Loco verbi προήγαγεν quod reposui e correctione mea, in omnibus libris est vitiosum προσαγέν.

educentes, a Gallis pugna sunt victi, urbemque amiserunt. Is dies cum nefastus esset judicatus, superstitio, ut solet, morem hunc amplificavit, eidemque religioni obnoxios fecit etiam dies postridie Kalendarum et Nonarum. Aut multa sunt, quæ contra hanc opinionem dicuntur? nam et alia die clades ea accepta fuit, quam diem Allienſem a flumine dictam abominantur: et cum multi sint atri sive nefasti dies, non eosdem in omnibus observant mensibus, sed in unoquoque prout res tulit: et veri speciem nullam habet, unam Idibus proxime posteriorem diem omnibus quæ Nonas atque Kalendas continenter insequuntur, hanc superstitionem conciliasse. Videndum igitur, numnam sicut de mensibus primum diis cœlestibus consecrarunt, secundum diis manibus, quo mense et lustrationes quasdam peragunt, et defunctis parentant: ita etiam dierum initia quasi et principes statuerint tres eos quos diximus cujusque mensis, ses-

ὥσπερ εἴρηται, τρεῖς οὔσας, ἑορτασίμους καὶ ἱερὰς ἔθεντο, τὰς δὲ ἑφεξῆς δαίμοσι καὶ φθιτοῖς ὀπιφημίσαντες, ἀποφράδας καὶ ἀποφάκτους ἐνόμισαν. Καὶ γὰρ Ἕλληνες ἐν τῇ νεμηνίᾳ τὰς θεὰς σεβόμενοι, τῇ δευτέραν ἥρωσι καὶ δαίμοσιν ἀποδεδώκασιν, ᾗ τῶν κρατήρων ὁ δεύτερος ἥρωσιν ὀπικίρναται καὶ ἡρῴσι. Καὶ ὅλως ἀριθμός τις ὁ χρόνος· ἀριθμῶ δὲ θεῖον ἡ ἀρχή· μονὰς γὰρ ἐστιν· ἡ δὲ μετ' αὐτὴν δυὰς, ἀντίπαλον τῇ ἀρχῇ καὶ ἀρτίων πρώτη· τὸ δὲ ἄρτιον, ἀνδρὲς καὶ ἀτελὲς καὶ ἀόριστον, ὥσπερ αὖ ὃ
B περιττὸν ὥρισται καὶ περαίνει καὶ τελειόν ἐστι. Διὸ καὶ Νόνναι μὲν ἐπιβάλλουσι μὲν πέμπτης Καλάνδαις, Νόναις δὲ Εἰδοῖ δι' ἑνάτης· ὁρίζουσι γὰρ οἱ περιττοὶ τὰς ἀρχάς· οἱ δὲ μὴ, τὰς ἀρχὰς ἄρτιοι ὄντες, οὐκ ἔχουσι τάξιν οὐδὲ δύναμιν· ὅθεν οὐκ ἄρχονται περάξεως οὐδὲ ἀποδημίας ἐν ταύταις. Ἢ καὶ τὸ τῶ Θεμιστοκλέους ἔχει λόγον· ἐρίσαι ποτὲ τὴν ὑστεραίαν πρὸς τὴν

toſque hos dies et ſacros eſſe voluerint: proximos autem ab his dæmonibus et vita defunctis deſtinaverint, nefaſtoſque et ad agendum ineptos eſſe jufſerint. Nam Græci etiam in novilunio diis rem ſacram facientes, proximum ab eo diem heroibus ac geniis addixerunt, craterumque ſecundus heroibus heroiniſque miſcetur. Omnino autem tempus quidam eſt numerus: numeri autem principium Unitas, ſacra habetur: binarius, qui eam excipit, principio opponitur, ut parium primus: Par autem numerus imperfectus eſt et mancus atque infinitus; ſicut contra Impar definitus, finiens, atque perfectus. Ideo Nonæ quinto die Kalendas, Idus nono die Nonas ſubſequuntur: imparibus enim principia definiuntur. Qui vero principia inſequuntur dies, pari numero cum cenſeantur, ordinis eam dignitatem ac vim non habent; itaque his diebus actionem nullam aut peregrinationem ordiuntur. Quid ſi huc pertinet fabula Themiſtoclis? contendiſſe aliquando diem poſt feſtum diem prox-

ἑορτὴν, ἐκείνης μὲν ἀσχολίαν καὶ κόπον ἐχούσης πολὺν, αὐτὴ δὲ παρέχουσα μετὰ σχολῆς καὶ ἡσυχίας ἀπολαῦσαι τῶν παρεσκευασμένων τοῖς τὴν ἑορτήν· ἀποκρίνασθαι δὲ τοῖς ταῦτα τὴν ἑορτήν, Ἀληθῆ λέγεις, ἀλλ' ἐμοῦ μὴ γενομένης, οὐδ' ἂν σὺ ἦς. Ταῦτα δὲ ὁ Θεμιστοκλῆς τοῖς τὰς αὐθις ἔλεγε στρατηγοὺς τῶν Ἀθηναίων, ὡς οὐκ ἂν ἀδαμοῦ φανέντες, εἰ μὴ τὴν πόλιν αὐτὸς ἔσωσεν. Ἐπεὶ τοίνυν πᾶσα μὲν ἀξία σπουδῆς ἀποδημία καὶ παρασκευῆς οἰκονομίας δεῖται καὶ διαθέσεως· Ῥωμαῖοι δὲ τοπαλαιὸν ἐν ταῖς ἑορταῖς οὐδὲν ᾠκονόμουν οὐδὲ ἐφέλκυστιζον, ἀλλ' ἢ περὶ τοὺς θεοὺς ἠσχολοῦντο, καὶ τοῦτο ἔσφαλτον, ὥσπερ ἔτι νῦν παροξύνουσιν οἱ ἱερεῖς, ὅταν τὰς θυσίας βαδίζοντες, εἰκότως εὐθὺς οὐκ ἐξεδήμουν μετὰ τὰς ἑορτὰς οὐδὲ ἔπραττον· ἀπαρασκεύοι γὰρ ἦσαν· ἀλλὰ ἐκφερόντιζοντες οἶκοι καὶ παρασκευαζόμενοι τὴν ἡμέραν ἐκείνην διετέλουν. Ἢ καθάπερ ἔτι νῦν παρευξάμενοι καὶ παρακαθήσαντες, ἐν τοῖς ἱεροῖς ὀπισθίειν καὶ καθίζειν

ime ſuccedentem cum feſto die, objeciſſeque, hunc multum habere laboris ac moleſtiarum, ſe otium præbere, et facultatem per quietem fruendi iis quæ ad feſtivitatem fuiſſent parata: reſpondiſſe feſtum diem: Vera dicis, ſed ego niſi fuiſſem, nunquam tu eſſes. Hoc autem Themiſtocles dicterio duces Athenienſium, qui ipſi ſucceſſerant, refutavit, *Nunquam eos fuiſſe exſtituros ſignificans, ſi ipſe urbem non conſervaſſet.* Cum itaque omnis feria profectio et actio apparatum requirat et diſpoſitionem, Romani autem feſtis diebus nihil adornare conſueviſſent, neque ulli curæ extra cultum deorum intenti eſſent, adeoque quod etiamnum edicunt pontifices ad ſacrificia accedentes, *Hoc agerent*; haud abs re fuit, quod ſtatim a feriis iter ingredi aut actionem ſuſcipere noluerunt: quippe imparati cum eſſent, domi diem a feriis proximum meditandis apparandiſque rebus conſumpſerunt. An quemadmodum hodieque cum in templis deos adoraverunt, manere ſolent atque aſſidere, ita

εἰώθασιν, ὅπως οὐκ εὐθὺς ἐπέβαλλον ταῖς ἱεραῖς ἡμέραις τὰς ἐνεργὰς, ἀλλ' ἐποίουν τι ἀφάλειμμα καὶ ἄφαγμα, πολλὰ τῶν πραγμάτων δυσχερῆ καὶ ἀβούλητα φερόντων;

κϛ'.

"Διὰ τί λευκὰ φοροῦσιν ἐν τοῖς πένθεσιν αἱ γυναῖ-"κες ἱμάτια, καὶ λευκοὺς κεκρυφάλους;" Πότερον, ὡς τοὺς Μάγους φασὶν πρὸς τὸν ἄδυν καὶ τὸ σκότος ἀντιταττομένους, τῷ δὲ φωτεινῷ καὶ λαμπρῷ σωνεξομοιοῦν ἑαυτούς, τοῦτο ποιεῖν; Ἢ, καθάπερ τὸ σῶμα τοῦ τεθνη-
E κότος ἀμφιεννύσι λευκοῖς, καὶ τοὺς προσήκοντας ἀξιοῦσι; τὸ δὲ σῶμα κοσμοῦσιν ὅπως, ἐπεὶ μὴ δύανται τὴν ψυχήν· βάλλονται δὲ ἐκείνῃ λαμπρὰν καὶ καθαρὰν προπέμπειν, ὡς ἀφειμένην ἤδη καὶ διηγωνισμένην μέγαν ἀγῶνα καὶ ποικίλον. Ἢ, τὸ μὲν λιτὸν ἐν τούτοις μάλιστα καὶ τὸ ἁπλοῦν πρέπει; τῶν δὲ βαπτῶν τὰ μὲν τὴν πολυτέλειαν ἐμφαίνει, τὰ δὲ περιεργίαν· ὁ γὰρ ἥττων

D. 5. τῶν πραγμάτων] i. e. *illo, qui tunc erat, reipublicæ ſtatu, bellis ac turbis agitato.*

ſacris quoque diebus non ſtatim agendo dicatas ſubjecerunt, ſed intercapedinem quandam fecerunt, cum difficilia multa et præter voluntatem hominibus inter agendum eveniant?

XXVI.

Cur in luctu mulieres albas gerunt veſtes, albaſque vittas? An id faciunt exemplo Magorum, qui adverſus Plutonem et tenebras lucido et illuſtri amictu ſe muniunt? Aut ſicut defuncti cadaver albo involvunt tegmine, ita etiam amictos volunt eſſe neceſſarios? Corpus autem hoc modo ornant, quia animam non poſſunt, quam volunt puram illuſtremque proſequi, ut peracto difficili ac vario certamine jam dimiſſam. Sive luctum maxime decent vilia et ſimplicia? quæ autem colore infecta ſunt, partim luxum, partim ſupervacanearum rerum ſtudium arguunt: non

ὅτι πρὸς τὸ μέλαν ἢ τὸ ἀλυπὸν εἰπεῖν, δολερὰ μὲν τὰ ἱμάτια, δολερὰ δὲ τὰ χρώματα· τὸ δὲ αὐτόχρων μέλαν, οὐχ ὑπὸ τέχνης ἀλλὰ φύσει βαπτόν ὅτι, καὶ μεμιγμένον τῷ σκιώδει κέκραται· μόνον οὖν τὸ λευκόν, εἰλικρινὲς καὶ ἀμιγὲς καὶ ἀμίαντόν ὅτι βαφῇ καὶ ἀμίμητον· οἰκειότατον οὖν τοῖς θαπτομένοις. Καὶ γὰρ ὁ τεθνηκὼς ἁπλοῦν τι γέγονε καὶ ἀμιγὲς καὶ καθαρὸν ἀτεχνῶς, οὐδὲν ἄλλ' ἢ φαρμάκου δεύσοποιόν, τοῦ σώματος ἀπηλλαγμένος. Ἐν δὲ Ἄργει λευκὰ φοροῦσιν ἐν τοῖς πένθεσιν, ὡς Σωκράτης φησὶν, ὑδατόκλυστα.

κζ'.

"Διὰ τί πᾶν τεῖχος ἀδέβηλον καὶ ἱερὸν νομίζουσι, "τὰς δὲ πύλας οὐ νομίζουσιν;" Ἢ, καθάπερ ἔλεγε 27
Βάρρων, τὸ μὲν τεῖχος ἱερὸν δεῖ νομίζειν, ὅπως ὑπὲρ αὐτοῦ μάχονται προθύμως καὶ ἀποθνήσκωσιν; ὅπου γὲ δοκεῖ καὶ Ῥωμύλος ἀπεκτεῖναι τὸν ἀδελφὸν, ὡς ἄβατον

F. 3. κέκραται] κεκράτηται E. Voss. P. quod item bonum.
F. 4. ἀμίμητον] Varie dissentiunt libri: verisimilis est Mez. correctio ἄμικτον.

enim minus de nigro, quam de cœruleo colore dici potest, *dolosæ sunt vestes, dolosus color:* jam nigra ex sese quæ sunt, non arte, sed natura tincta sunt, umbrosoque colore permixta. Solum itaque album sincerum est mixturæque expers, purum, et tinctura non imitabile, ac proinde optime convenit iis qui sepeliuntur. Mortuus enim simplex quippiam factus est et impermixtum, ac purum: scilicet nihil aliud quam a corpore tanquam succo colorem inducente liberatus. Socrates scribit, Argis in luctu albas geri vestes aqua elutas.

XXVII.

Cur omnem murum sacrum intaminatumque habent, portas non item? An vera est Varronis sententia? muros propterea sacros existimandos, ut pro iis propugnare alacrius cives, mortemque etiam oppetere sustineant. Et videtur Romulus quoque fratrem propterea interfecisse, quod sacrum

καὶ ἱερὸν τόπον ὑπερβαίνοντα ἀφαιρεῖσθαι, καὶ ποιεῖν ὑπέρβατον καὶ βέβηλον· τὰς δὲ πύλας οὐχ οἷόν τε ἦν ἀφιερῶσαι, δι' ὧν ἄλλά τε πολλὰ τῶν ἀναγκαίων καὶ τοὺς νεκροὺς ἐκκομίζουσιν. Ὅθεν οἱ πόλιν ἀπ' ἀρχῆς κτίζοντες, ὅσον ἂν μέλλωσι τόπον ἀνοικοδομεῖν, ἐπιάσιν ἀρότρῳ, βοῦν ἄρρενα καὶ θήλειαν ὑποζεύξαντες· ὅταν δὲ τὰ τείχη περιορίζωσι, τὰς τῶν πυλῶν χώρας ἀφα-
B μετροῦντες τὸν ὖννιν ὑφαιροῦσι, καὶ μεταφέρουσιν ὅπῃ ὃ ἄροτρον, ὡς τὸν ἀρραμμένον πᾶσαν ἱερὰν καὶ ἄσυλον ἐσομένην.

κη'.

" Διὰ τί τοὺς παῖδας, ὅταν ὀμνύωσιν τὸν Ἡρακλέα, " κωλύουσιν ὑπὸ στέγῃ τοῦτο ποιεῖν, καὶ κελεύουσιν εἰς " ὕπαιθρον προϊέναι;" Πότερον, ὡς ἔνιοι λέγουσιν, οὐκ οἰκουρίαν τὸν Ἡρακλέα χαίρειν, ἀλλὰ ὑπαίθρῳ βίῳ καὶ θυραυλίαις νομίζοντες; Ἢ μᾶλλον ὅτι τῶν θεῶν οὐκ ἐπιχώριος ἦτος, ἀλλὰ πόρρωθεν ξένος; οὐδὲ γὰρ τὸν Λιόνυσον ὀμνύουσιν ὑπὸ στέγῃ, ξένον ὄντα καὶ αὐτόν·

locum et inacceſſum tranſilire aggreſſus, tranſcendendum profanumque reddidiſſet. Portæ autem ſacræ eſſe non poterant, cum per eas et alia neceſſaria, et cadavera etiam efferrentur. Itaque urbem qui de novo condebant, aratro, cui bovem marem et fœminam ſubjunxiſſent, locum quantum erat murus occupaturus deſignabant: portarumque dimenſi ſpatia, vomere exempto aratrum earum locis intactis transferebant: quod omnem terram aratam ſacram et inviolabilem cenſerent futuram.

XXVIII.

Cur pueros Herculem juraturos non ſinunt jurejurandum hoc intra domum facere, ſed exire ſub dium jubent? An ea eſt vera quorundam opinio, quia Hercules non ſit delectatus vita parietibus cincta, ſed ſub dio et peregre ſolitus degere? Aut quia deus iſte non indigena ſed peregrinus et hoſpes fuit? Nam Bacchum quoque non jurant ſub tecto, hunc

εἴπερ ἐστὶ Διόνυσος. Ἢ ταῦτα μὲν λέγεται καὶ παίζειν πρὸς τοὺς παῖδας, ἄλλως δὲ ὑπόκεισθαι τῆς πρὸς τὸν ὅρκον εὐχερείας καὶ ταχυτῆτος τὸ γινόμενον; ὡς Φαβωρῖνος ἔλεγε· τὸ γὰρ ὥσπερ ὀκνηρίας μέλλησιν ἐμποιεῖ, καὶ βουλεύσασθαι δίδωσι. Συμβάλοιτο δ' ἄν τις τῷ Φαβωρίνῳ πρὸς τὸ μὴ κοινὸν ἀλλὰ ἴδιον εἶναι τοῦ θεοῦ τοῦτο τὸ νόμιμον ὀκνῶ πρὸς Ἡρακλέους λεγομένων· ἱστορεῖται γὰρ ὕστερον εὐλαβὴς γεγονέναι πρὸς ὅρκον, ὥστε ἅπαξ ὀμόσαι καὶ μόνῳ Φυλεῖ τῷ Αὐγέου· διὸ καὶ τὴν Πυθίαν προφέρειν τὰ ὅρκια ταῦτα Λακεδαιμονίοις, ὡς ἐμπεδοῦσι λῷον εἴη καὶ ἄμεινον.

κθ'.

"Διὰ τί τὴν γαμουμένην οὐκ ἐῶσιν αὐτὴν ὑπερβαίνειν τὴν θύραν τῆς οἰκίας, ἀλλ' ὑπαίρουσιν οἱ προπέμποντες;" Πότερον ὅτι τὰς προτέρας γυναῖκας

B. 11. εἴπερ ἐστὶ Διόνυσος] Omisit Xyl. vertendo, nec rationem reddidit. Forte est notula ab aliena manu in margine posita, tum ut fit in contextum recepta: *si quidem Romanorum Bacchus idem est qui Græcorum Dionysus.*

B. 12. ἄλλως δὲ ἐπίσχεσις] ἄλλως cum antecedentibus potius quam sequentibus jungendum. Credo corrigendum ἀληθὰς δὲ ἐπίσχεσις: vel ἄλλως, ἀληθὰς δὲ ἐπίσχεσις: vel ἄλλως, ἐπίσχεσις δέ.

quoque peregrinum. An vero hæc joco tantum pueris dicuntur, alias vero hac ratione cohibere eos a levitate et jurandi temeritate voluerunt? sicut Favorino placet: nam iste quasi apparatus cunctationem injicit, facultatemque deliberandi præbet. Hunc ritum non communem, sed Herculi peculiarem fuisse, cum Favorino aliquis affirmaverit, iis quæ de eo narrantur consideratis; adeo enim religiosum hac in re fuisse tradunt Herculem, ut semel duntaxat juraverit, soli nimium Phyleo Augeæ filio. Ideoque etiam Pythiam hæc sacramenta Lacedæmoniis exprobrasse, quod diceret, *melius utiliusque fore, citra jurejurandum promissa implere.*

XXIX.

Cur nuptam non patiuntur ipsam transcendere limen domus, sed sublatam transportant pronubi? An quia in prima

ἁρπάσαντες, ὅπως εἰσήνεγκαν, αὐταὶ δὲ οὐκ εἰσῆλθον; Ἢ βέλονται δοκεῖν εἰσιέναι βιαζομένας, οὐχ ἑκούσας, ὅπου μέλλουσι ἁλῶναι τὴν παρθενίαν; Ἢ σύμβολόν ἐστι τὸ μηδὲ ἐξιέναι δι' αὐτῆς, μηδὲ καταλιπεῖν τὴν οἰκίαν, εἰ μὴ βιαθεῖσα, καθάπερ καὶ εἰσῆλθε βιαθεῖσα; Καὶ γὰρ παρ' ἡμῖν ἐν Βοιωτίᾳ καίουσι περὶ τῆς θύρας τὸν ἄξονα τῆς ἁμάξης, ἐμφαίνοντες δεῖν τὴν νύμφην ἐμμένειν ὡς ἀνηρημένου τοῦ ἀπάξοντος.

λ'.

" Διὰ τί τὴν νύμφην εἰσάγοντες, λέγειν κελεύουσιν, " Ὅπου σὺ Γάϊος, ἐγὼ Γαΐα;" Πότερον, ὥσπερ ἐπὶ ῥητοῖς εὐθὺς εἰσὶ τῷ κοινωνεῖν ἁπάντων καὶ συνάρχειν; καὶ τὸ μὴ δηλούμενόν ἐστιν, Ὅπου σὺ κύριος καὶ οἰκοδεσπότης, καὶ ἐγὼ κυρία καὶ οἰκοδέσποινα· τοῖς δὲ ὀνόμασι τούτοις ἄλλως κέχρηνται κοινοῖς οὖσιν, ὥσπερ οἱ νομικοὶ Γάϊον, Σήϊον, καὶ Λούκιον, Τίτιον, καὶ οἱ φιλόσοφοι

D. 10. ἐμμένειν] Dedi hoc ex E. H. Voſſ. P. vertendo reddidit Xyl. in ſcriptis ita legi monuit B. Briſſon. De Ritu Nupt. p. 327. Mez. et Valckenarius ad Herod. IV. 114. item correxerunt.

XXX.

raptione mulieres non ultro intraverunt domos, ſed illatæ ſunt? Aut quia videri volunt non volentes, ſed vi coactæ eo ingredi, ubi ſunt virginitatem amiſſuræ? Aut hoc ſignum eſt, exire etiam eas domumve relinquere non debere, niſi vi ejiciantur, ſicut vi introductæ ſunt? Nam etiam apud nos in Bœotia in nuptiis axem plauſtri ante fores cremant, oſtendentes, *ſponſæ manendum eſſe, ſublato avehendi inſtrumento.*

Cur ſponſam introducentes dicere jubent, Ubi tu Caius, ego Caia? An quia hac conditione pacta intrat, ut particeps omnium rerum et gubernandæ familiæ ſit? itaque hæc verba id ſignificant, Ubi tu dominus eris et paterfamilias, ego domina ero et materfamilias. Nomine autem Caii et Caiæ communibus uſi ſunt peculiariter, quomodo Jureconſulti Caium, Seium, Lucium, Titium, nomen ei de quo agitur imponunt: et Phi-

Δίωνα καὶ Θέωνα προσλαμβάνουσιν; Ἢ ὅτι Γαΐαν Κεκιλίαν καλὴν καὶ ἀγαθὴν γυναῖκα τῶν Ταρκυνίου παίδων ἑνὶ συνοικήσασαν, ἧς ἐν τῷ τοῦ Σάγκτου ἱερῷ χαλκοῦς ἀνδριὰς ἕστηκεν; ἔκειτο δὲ πάλαι καὶ σανδάλια καὶ ἄτρακτοι, τὸ μὲν, οἰκουρίας αὐτῆς, τὸ δὲ, ἐνεργείας σύμβολον.

λά.

"Διὰ τί ὁ πολυθρύλλητος ᾄδεται Ταλάσιος ἐν F B'
"τοῖς γάμοις;" Πότερον ἀπὸ τῆς ταλασίας; καὶ γὰρ τὸν τάλαρον τάλαντον ὀνομάζουσι· καὶ τὴν νύμφην εἰσάγοντες, νάκος ὑποστρωννύουσιν· αὐτὴ δὲ εἰσφέρει μὲν ἠλακάτην καὶ τὴν ἄτρακτον, ἐρίῳ δὲ τὴν θύραν περιτίθησι τοῦ ἀνδρός. Ἢ τὸ λεγόμενον ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν, ἀληθές, ὅτι νεανίας ἦν τις λαμπρὸς ἐν τοῖς πολεμικοῖς καὶ τἄλλα χρηστός, ὄνομα Ταλάσιος; ἐπεὶ δὲ ἥρπαζον οἱ Ῥωμαῖοι τὰς τῶν Σαβίνων θυγατέρας ἐλθούσας ἐπὶ θέαν, ἐκομίζετο τῷ Ταλασίῳ παρθένος ἐκπρεπὴς τὴν 272

F. 3. τάλαντον] Legendum puto ταλασσίουα vel ταλάσσιον, ex Varrone ap. Feſtum Voc. *Talaſſionem*, quem Plutarchus hic ſecutus videtur. Conſulatur et B. Briſſon. De Ritu Nupt. p. 333.

A. 1. ἐκπρεπὴς] Sic Venet. Voſſ. P. Vulgo εὐπρεπὴς. Illud in hac re verum et proprium.

loſophi Dionis aut Theonis voces uſurpant? Aut quia Caia Cæcilia honeſta fuit ac proba matrona, uxor unius de filiis Tarquinii? cui Caiæ in Sancti templo ſtatua priſcis temporibus poſita fuit cum ſandaliis et fuſo: quæ domi actæ vitæ, induſtriæque ſunt ſigna.

XXXI.

Cur in nuptiis canitur iſte omnium ſermone notus Talaſius? An a lanificio, quæ Græcis eſt talaſia, talaſum pro talaro dicentibus? nam ſponſæ introductæ vellus ſubſternunt, ipſaque ſecum colum et fuſum importat, ac mariti januam lana coronat. An verum eſt, quod Hiſtorici tradiderunt? eſt autem tale. Quo tempore Romani Sabinarum filias Romam ad ſpectaculum profectas rapuerunt, Talaſio (erat autem hic Talaſius juvenis re bellica præclarus, et cætera probus) virginem inſigni for-

ὄψιν ὑπὸ δημοτικῶν τινῶν καὶ πελαςῶν τῦ Ταλασίου, βοώντων ὑπὲρ ἀσφαλείας, καὶ τῦ μηδένα πελάζειν, μηδὲ ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς παιδός, ὡς Ταλασίῳ γαμὴ φέροιτο· πομπεύοντες οὖν οἱ λοιποὶ τ' Ταλάσιον, καὶ συνδυχόμενοι καὶ συμβοηθοῦντες, εἵποντο καὶ παρέπεμπον· ὅθεν εὐτυχοῦς γάμυ γενομένυ, καὶ τοῖς ἄλλοις εἰθίσθησαν
B ὑποφωνεῖν τὸν Ταλάσιον, ὥσπερ Ἕλληνες τ' Ὑμέναιον.

λβ'.

" Διὰ τί τῦ Μαΐυ μηνὸς ἀπὸ τῆς ξυλίνης γε-
" φύρας εἰδώλα ῥιπτοῦσιν ἀνθρώπων εἰς τὸν ποταμόν,
" Ἀργείυς τὰ ῥιπτέμενα καλοῦσιν;" Ἢ τοπαλαιὸν οἱ περὶ τὸν τόπον οἰκοῦντες βάρβαροι τὺς ἁλισκομένους Ἕλληνας ὕτως ἀπώλλυσαν. Ἡρακλῆς δὲ θαυμασθεὶς ὑπ' αὐτῶν, ἔπαυσε μὲν τὴν ξενοκτονίαν, ἐδίδαξε δὲ ὅ ἔθος καὶ τὴν δεισιδαιμονίαν ἀπομιμεμένυς εἰδώλα ῥιπτεῖν; Ἀργείυς δὲ τὺς Ἕλληνας οἱ παλαιοὶ πάντας

A. 2. πελαςῶν] Scribendum πελατῶν. Illam formam non niſi ex Ammonio noſcimus quem corruptum judicat Valckenarius.

ma plebeii quidam et ejus clientes afferebant, utque id eo poſſent tutius, neque interciperentur aut virgo ipſis eriperetur, vociferabantur eam ſe Talaſio adducere: ita reliqui honorem Talaſio habentes, fauſtis acclamationibus et comprecationibus eos ſunt proſecuti ac comitati: cumque feliciter iſtud conjugium cecidiſſet, morem introduxerunt aliis quoque Talaſium accinendi, ut Hymenæum ſolent Græci.

XXXII.

Cur ſimulachra hominum, quæ Maio menſe de ponte ligneo in flumen abjiciuntur, Argeos vocant? An quod antiquitus barbari iſta loca incolentes hoc modo interficiebant ſi quos Græcorum cepiſſent: Hercules autem, cujus virtutem admirabantur, docuit eos, more interficiendi peregrinos dimiſſo, ſimulachris eum repræſentare, iiſque jaciundis religione ſe ſolvere? Argeos autem, ſive Argivos antiquitas

ὁμαλῶς προσηγόρευον. Εἰ μὴ νὴ Δία τῶν Ἀρκάδων πολεμίως καὶ τοὺς Ἀργείους διὰ τὴν γειτνίασιν ἡγεμόνων, οἱ περὶ Εὔανδρον ἐκ τῆς Ἑλλάδος φυγόντες καὶ καθοικήσαντες αὐτόθι, τὴν μνησικακίαν καὶ τὴν ἔχθραν διεφύλαττον. C

λγ'.

" Διὰ τί τοπαλαιὸν οὐκ ἐδείπνουν ἔξω χωρὶς τῶν " υἱῶν, ἔτι τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ἐχόντων;" Ἢ τοῦτο μὲν καὶ Λυκοῦργος εἴθισε, τοὺς παῖδας ἐπεισάγων τοῖς φιδιτίοις, ὅπως ἐθίζωνται μὴ θηριωδῶς, μηδὲ ἀτάκτως, ἀλλὰ μετ' εὐλαβείας ταῖς ἡδοναῖς προσφέρεσθαι, τοὺς πρεσβυτέρους οἷον ὀπισκόπους καὶ θεατὰς ἔχοντες; Οὐκ ἔλαττον δὴ τοῦτο καὶ τοὺς πατέρας αὐτοὺς μᾶλλον αἰδεῖσθαι καὶ σωφρονεῖν τῶν υἱῶν παρόντων. Ὅπου γὰρ ἀναισχυντοῦσι γέροντες, ὡς φησιν ὁ Πλάτων, ἐνταῦθα ἀνάγκη καὶ νέους ἀναιδεστάτους εἶναι. D E

λδ'.

" Διὰ τί τῶν ἄλλων Ῥωμαίων ἐν τῷ Φεβρουαρίῳ

simpliciter quosvis Græcos nominavit. Nisi hoc potius sentiendum est: Cum Arcadibus Argivi ob viciniam inimici haberentur, Evandrum e Græcia profugum, cum istis consedisset Italiæ locis, istam odii et inimicitiarum memoriam conservasse?

XXXIII.

Cur antiquitus foris non cœnabant absque filiis pueritiam etiamnum agentibus? An hoc est quod etiam Lycurgus instituit, ut pueri in phiditia introducerentur, assueturi non belluino more aut incomposite, sed modeste voluptates adire, cum haberent senes qui inspicerent ac moderarentur? Immo vel magis hæc causa fuit ut filiis præsentibus ipsi patres verecundius ac modestius sese gererent. Ubi enim, inquit Plato, inverecunde agunt senes, ibi necesse est adolescentes fieri impudentissimos.

XXXIV.

Cur cum reliqui Romani Februario mense mortuis paren-

D " μὴν ποιεμένων χρὰς καὶ ἀναγισμὸς τοῖς τεθνηκόσι,
" Δέκιμος Βροῦτος, ὡς Κικέρων ἱστόρηκεν, ἐν τῷ Δε-
" κεμβρίῳ τοῦτ' ἔπραττεν; ἢ διὰ ὅτος ὁ Λυσιτάνειαν
" ἐπελθὼν, καὶ πρῶτος ἐπέκεινα στρατῷ διαβὰς τὸν
" τῆς Λήθης ποταμόν." Πότερον, ὥσπερ ἡμέρας λη-
γούσης καὶ μηνὸς φθίνοντος εἰώθασιν ἀναγίζειν οἱ πολλοὶ,
λόγον ἔχει, καὶ τῷ ἀπαυτῷ καταφρέοντος, ἐν τῷ τε-
λευταίῳ μηνὶ τιμᾶν τοὺς τεθνηκότας; ἔστι δὲ τῶν μηνῶν
τελευταῖος ὁ Δεκέμβριος. Ἢ χθονίων μὲν αἱ τιμαὶ
θεῶν, τιμᾶν δὲ τοὺς χθονίους ὠφελίον ὄντι, τῶν καρπῶν
ἁπάντων εἰληφότων σωτέλειαν; Ἢ, ὅτε κινοῦσι τὴν
E γῆν ἀρχόμενοι σπείρειν, μεμνῆσθαι μάλιστα τῶν κάτω
προσήκει; Ἢ Κρόνῳ μὲν ὅτος ὁ μὴν ὑπὸ Ῥωμαίων
καθιέρωται, Κρόνον δὲ τοὺς κάτω θεῶν, οὐ τοὺς ἄνω, νομίζουσιν;
Ἢ, μεγίστης αὐτοῖς ἑορτῆς τὰ Κρονίων καθεστώσης, καὶ συνου-
σίας τε πλείστας καὶ ἀπολαύσεις ἔχειν δοκούσης, ἔδοξε καὶ
ταύτης ἀπονέμειν τινὰς ἀπαρχὰς τοῖς τεθνηκόσιν; Ἢ τοῦτο,

E. 6. Ἢ τοῦτο, μόνον B. ἐναγίζειν] Corrigendum videtur Ἢ, τὸ μόνον B. ἐναγίσαι.

tent, Decimus Brutus, ut Cicero narrat, menſe Decembri hoc egit? Is autem Brutus eſt qui Luſitaniam peragravit, primuſque cum exercitu Oblivionem fluvium tranſiit. An quemadmodum ſub menſis et diei finem ſolent vulgo mortuis juſta perſolvere, ita rationi conſentaneum eſt etiam ultimo menſe et anno deſinente id fieri? ultimus autem menſium eſt December. An quia diis manibus iſti honores habentur, quos venerari tempeſtivum eſt omnibus fructibus jam perfectis? Aut quia tunc potiſſimum mentio inferorum eſt facienda, cum appetente ſatione terra incipit moveri? Aut quia Saturno a Romanis eſt hic menſis conſecratus, quem in Manibus, non ſuperis diis cenſent? Aut cum Saturnalia ſint inſtituta, feſtivitas facile maxima, et in qua conviviorum oblectationiſque plurimum uſurparetur, horum quoque primitias quaſdam mortuis tribuere placuit? Quid ſi

μόνον Βρῦτον ἀναίζειν ἐν τῷ μηνὶ τούτῳ, καθόλου ψεῦδός ἐστι; καὶ γὰρ τῇ Λαρεντίᾳ ποιοῦσι τὸν ἐναγισμὸν, καὶ χοὰς ἐπιφέρουσιν ἐπὶ τὸν τάφον, τῷ Δεκεμβρίῳ μηνός.

λέ.

" Διὰ τί δὲ τὴν Λαρεντίαν ἑταίραν γεγενημένην, " ἔτω τιμῶσιν; Ἄλλην γὰρ τινὲς Λαρεντίαν Ἄκκαν F " ἱστοροῦσι, τὴν Ῥωμύλου τροφὸν, ἣν τῷ Ἀπριλλίῳ " μηνὶ τιμῶσι." Τῇ δὲ ἑτέρᾳ Λαρεντίᾳ Φαβόλαν ἐπίκλησιν τινὲς λέγουσιν· ἐγωρίαθη δὲ διὰ τοιαύτην αἰτίαν. Ζάκορός τις Ἡρακλέους, ὡς ἔοικεν, ἀπολαύων σχολῆς, ἔθος εἶχεν ἐν πεττοῖς καὶ κύβοις τὰ πολλὰ διημερεύειν· καί ποτε τῶν εἰωθότων παίζειν σὺν αὐτῷ καὶ μετέχειν τοιαύτης διατριβῆς, κατὰ τύχην μηδενὸς παόντος, ἀδημονῶν, τὸν θεὸν προκαλεῖτο διαβαλέσθαι τοῖς κύβοις πρὸς αὐτόν, ὥσπερ ἐπὶ ῥητοῖς· νικήσας μὲν, εὑρέσθαι τι παρὰ τοῦ θεοῦ χρηστόν· ἂν δὲ λειφθῇ, δεῖπνον 273 αὐτὸς τῷ θεῷ παρασχεῖν, καὶ μείρακα καλὴν συναναπαυσομένην· ὑπὸ τούτου δὲ τοῦ κύβου προτρεπόμενος, τὴν

falsum omnino est, solum Brutum isto mense parentasse? cum Larentiæ quoque mense Decembri parentetur, et ad sepulchrum ejus libationes offerantur.

XXXV.

Quid vero causæ est, quod Larentiam tanto afficiunt honore, cum fuerit meretrix? Aliam enim fuisse perhibent Accam Larentiam Romuli nutricem, quam Aprili mense venerantur. Sed Larentia scortum, cujus cognomen *Fabula* editur, hac ratione innotuit. Ædituus quidam Herculis abundans, ut fit, otio, solebat dies ludo talorum ac cuborum consumere: et quodam tempore, cum casu factum esset ut sociorum ludi nemo adesset, tædii impatiens ipsum deum ad cuborum ludum provocavit, hoc pactus, ut si vicisset deum, aliquid ab eo beneficii consequeretur: sin victus ipse esset, se deo cœnam exhibi-

μὴν ὑπὲρ ἑαυτῆ, τὴν δὲ ὑπὲρ τῆ θεῆ βαλὼν ἐλείφθη· ταῖς οὖν προκλήσεσιν ἐμμείνων, τράπεζάν τε λαμπροτέραν παρεσκεύασε τῷ θεῷ, καὶ τὴν Λαρεντίαν ὡραλαβὼν ἐμφανῶς ἑταιρήσαν εἱστίασε, καὶ κατέκλινεν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς θύρας ἀπιὼν ἔκλεισε. Λέγεται δὲ νύκτωρ ἐντυχεῖν αὐτῇ τὸν θεὸν οὐκ ἀνθρωπίνως, καὶ κελεῦσαι βαδίζειν ἕωθεν εἰς ἀγορὰν, ᾧ δ' ἂν ἐντύχῃ
B πρώτῳ, προσέχειν μάλιστα καὶ ποιεῖσθαι φίλον. Ἀναστᾶσαν οὖν τὴν Λαρεντίαν βαδίζειν, καὶ συντυχεῖν τινι τῶν πλουσίων, ἀγάμων δὲ καὶ πατρικίων, ὄνομα Ταρρουτίῳ· γνωρισθεῖσαν δὲ τούτῳ, καὶ ζῶντος, ἄρχειν τῆ οἴκου, καὶ κληρονομῆσαι, τελευτήσαντος· ὕστερον δὲ χρόνοις αὐτὴν τελευτῆσαν τῇ πόλει τὴν οὐσίαν ἀπολιπεῖν, διὸ τὰς τιμὰς ἔχειν ταύτας.

λϛ'.

" Διὰ τί πυλὴν μίαν θυρίδα καλῶσι, (τὴν γὰρ
" φαινέστραν τοῦτο σημαίνειν) ἣ παρ' αὐτὴν ὁ καλούμενος

turum, et puellam elegantem quicum concumberet: tesseris deinde duabus, una pro deo, altera pro se propositis ac jactis, superatus stetit pactis, ac deo et cœnam adornavit splendidiorem, et Larentiam, quæ palam corpore quæstum faceret, ei cœnæ adhibuit, fanique foribus clausis intus eam reliquit. Porro aiunt eam a deo cognitam non humano fuisse more, jussamque prima luce in forum prodire, et in quem primum incideret, eum observare amicitiamque ejus captare. Larentiam, ut surrexit et ivit, Tarruntio cuidam occurrisse, homini opulento, sed liberorum experti, et jam ætate ad senium vergente: qui postquam notitiam ipsius habuit, cum vivus familiæ præfecerit, tum moriens hæredem instituerit. Larentiam postea temporis sub mortem opum suarum hæreditatem P. R. nuncupasse: ideoque honores ei istos haberi.

XXXVI.

Cur Romæ portarum una appellatur Fenestra, juxta quam

" τύχης θάλαμός ἐστι;" Πότερον ὅτι Σέρβιος ὁ βασιλεὺς εὐτυχέσας γενόμενος, δόξαν ἔσχε τῇ τύχῃ συνδυαφοιτώσῃ διὰ θυρίδος πρὸς αὐτόν; Ἢ τοῦτο μὲν μῦθός ἐστιν· ἐπεὶ δὲ Ταρκυίου Πρίσκου τοῦ βασιλέως ἀποθανόντος ἡ γυνὴ Τανακυλλὶς, ἔμφρων ἅμα καὶ βασιλικὴ, διὰ θυρίδος προκύψασα τοῖς πολίταις ἐνέτυχε, καὶ συνέπεισεν ἀποδεῖξαι βασιλέα τὸν Σέρβιον, ἔσχε ταύτην ὁ τόπος τὴν ἐπωνυμίαν; C

λζ'.

" Διὰ τί τῶν τοῖς θεοῖς ἀνατιθεμένων μόνα τὰ " σκῦλα νενόμισαν πρέπειν ἀφανιζόμενα τῷ χρόνῳ, καὶ " μήτε προσκαινεῖν, μήτε ἀνασκευάζειν;" Πότερον ἵνα τὴν δόξαν οἰόμενοι τοῖς πρώτοις συνεκλιπεῖν, ἀεί τι πρόσφατον ὑπόμνημα τῆς ἀρετῆς ζητῶσι κομίζειν; Ἢ μᾶλλον ὅτι τοῦ χρόνου τὰ σημεῖα τῆς πρὸς τοὺς D πολεμίους διαφορᾶς ἀμαυροῦντος, αὐτὰς ἀναλαμβάνειν

C. 8. προσκυνεῖν] Sine dubio corruptum. Forte ſcriptum fuerat προσκαινεῖν, vel προσκονιᾶν: quorum illud et Xylandro in mentem venerat.

eſt Fortunæ qui vocatur thalamus? An quod Servius fortuna uſus ſecundiſſima, cum Fortuna conſueſcere creditus eſt, per feneſtram ad ipſum commeante? An hoc quidem fabuloſum eſt? quoniam autem rege Tarquinio Priſco mortuo Tanaquil uxor Servii, mulier prudens et regia, capite per feneſtram exſerto cives allocuta permovit ut Servio regnum deferrent: loco id cognominis fuit inditum?

XXXVII.

Cur inter ea quæ diis conſecrantur, lege permiſſum eſt ut ſola ſpolia ſinantur tempore corrumpi atque aboleri, neque ea licet reparare aut inſtaurare? An ut exiſtimantes gloriam priorem ſimul cum ſpoliis intercidere, ſemper novum aliquod virtutis monimentum parare operam dent? Aut potius, quod cum tempus ſigna contentionum cum hoſtibus habitarum obſcuret, odioſum eſt et nimii diſcordiarum ſtu-

καὶ καινοποιεῖν ὑπίφθενόν ἐϛι καὶ φιλαπεχθῆμον; Οὐδὲ γὰρ παρ' Ἕλλησιν οἱ σοφῶτοι λίθινον καὶ χαλκοῦν ϛήσαντες τρόπαιον εὐδοκιμοῦσι.

λή.

" Διὰ τί Κόϊντος Μέτελλος ἀρχιερεὺς γενόμενος, καὶ " τἆλλα δοκῶν φρόνιμος εἶναι) καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ, ἐκώ- " λυεν οἰωνίζεσθαι μετὰ τὸν Σεξτίλιον μῆνα, τὸν νῦν " Αὔγουϛον σεσαγορευόμενον;" Πότερον ὅτι, καθάπερ ἡμέρας ἀκμαζούϛης ἢ ἀρχομένης σεφάπομεν τὰ τοιαῦτα, καὶ μικρὸς ἱϛαμένου καὶ αὐξομένου, τὰς δὲ ἀποκλίνους ὡς Ε ἀχρηματίϛους φυλαττόμεθα· ὡδὶ πλησίον τὸν μετὰ μῆνας ὀκτὼ χρόνον, ὥσπερ ἑσπέραν τινὰ τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ δείλην ἀποκλίνοντος ἤδη καὶ φθίνοντος νομίζειν; Ἢ καὶ τοῖς ὄρνισι χρηϛέον ἀκμαίοις καὶ τελείοις; εἰϛὶ δὲ σεὶ τοῦ θέρους τοιοῦτοι· σεὶ δὲ τὸ φθινόπωρον οἱ μὲ ἀσθενεῖς καὶ νοσώδεις, οἱ δὲ νεοσσοὶ καὶ ἀτελεῖς, οἱ δὲ σαντάπασι φεῦδοι διὰ τὴν ὥραν ἐκτοπίζοντες.

E. 3. νομίζειν] Excidit δεῖ aut ſimile quid: ut et Mez. monuit.

dii ea reficere atque innovare? Nam apud Græcos etiam parum laudis adepti ſunt, qui primi lapidea aut ærea ſtatuerunt trophæa.

XXXVIII.

Cur Quinctius Metellus, vir prudens ac civilis creditus, cum eſſet factus ſummus Pontifex, auſpiciis uti poſt Sextilem menſem, qui nunc eſt Auguſtus, prohibuit? An quoniam ſicut die naſcente aut adulta iſtas res agitamus, itemque initio et medio menſis: cavemus autem a diei fine et menſis tanquam agendo inutilibus: ita ipſe etiam tempus anni poſt finitos octo menſes reliquum pro veſpera quadam anni jam ad exitum vergentis ac deficientis habuit? An vero avibus utendum eſt vigentibus et integris? tales autem ſunt ante æſtatem: circa autumnum morbis et imbecillitate languent aliæ, aliæ pulli adhuc ſunt et imperfectæ, aliæ omnino ob anni tempeſtatem nuſquam viſuntur, in alias avectæ regiones.

λϑ'.

" Διὰ τί τοῖς μὴ στρατευομένοις μέν, ἐν στρατοπέδῳ
" δὲ ἄλλως ἀναστρεφομένοις ὅσι ἐξεῖν ἄνδρα βαλεῖν
" πολέμιον οὐδὲ πτεῖναι;" Καὶ τοῦτο Κάτων ὁ πρεσ-
βύτης ἐν ἐπιστολῇ τινι δεδήλωκε, γράφων πρὸς τὸν υἱὸν
καὶ κελεύων, εἰ παρεθείη τῆς στρατείας ἀποπληρώσας F
τὸν χρόνον, ἐπανιέναι· ἢ μένοντα, λαβεῖν παρὰ
τοῦ στρατηγοῦ τὸ ἐξεῖναι πτεῖναι καὶ ἀνελεῖν πολέμιον.
Πότερον ὅτι τὴν ἀνάγκην μόνην ἐξυσίαν ἔχει δεῖ τοῦ
ἀνελεῖν ἄνθρωπον· ὁ δὲ ἄνευ νόμου καὶ προστάγματος
τοῦτο ποιῶν, ἀνδροφόνος ἐστίν; διὸ καὶ Χρυσάνταν ἐπή-
νεσεν ὁ Κῦρος, ὅτι μέλλων ἀναιρεῖν πολέμιον, καὶ τὴν
κοπίδα δυσμενῆ, ἀκούσας τὸ ἀνακλητικόν, ἀφῆκε τὸν
ἄνδρα, καὶ οὐκ ἔπαισεν, ὡς κεκωλυμένος. Ἢ δεῖ τὸν
σωφρονοῦντα πολεμίοις καὶ μαχόμενον, ἂν ἀποδειλιάσῃ, 274
μὴ ἀνυπεύθυνον ἔχειν μηδὲ ἀθῷον; ὁ γὰρ ἅτω βαλών
τινα καὶ πτώσας ὠφέλησεν, ὡς φυγὼν καὶ ἀναχωρήσας

XXXIX.

Cur qui ſacramento militari non tenebantur, etiamſi alias in caſtris et exercitu verſarentur, non habebant jus interficiendi aut vulnerandi hoſtis? Rem ſic habere, Cato Major in epiſtola quadam ad filium demonſtravit, qua jubet eum ſi tempore completo militiæ exautoratus eſſet, domum redire: aut ſi manere vellet cum exercitu, ab imperatore poteſtatem cædendi necandique hoſtis impetrare. An quod ſolam neceſſitatem oportet homini hominis necem permittere: qui nulla lege nullove mandato hominem occidit, is homicida eſt? ideoque Chryſantam laudavit Cyrus, quod ſublato jam gladio hoſtem interfecturus, ut receptui cani audivit, cæde ſibi interdictum putans, hominem intactum dimiſit. Aut quod qui in prœlio manum cum hoſte eſt conſerturus, ſi formidine victus pedem referat, non debet hoc impune ferre, aut exlex eſſe? non enim tantum utilitatis feriendo hoſtem adfert, quantum

ἔλαφεν. Ὁ μὴ οὖν ἀφειμένος στρατείας, ἀπήλλαχε τῶν στρατιωτικῶν νόμων· ὁ δὲ αἰτησάμενος τὸ φείδεσθαι τὰ τῶν στρατευομένων, πάλιν ἑαυτὸν ὑπεύθυνον τῷ νόμῳ καὶ τῷ στρατηγῷ ἔδωκεν.

μ'.

" Διὰ τί τῷ ἱερεῖ τοῦ Διὸς οὐκ ἔξεστιν ἐν ὑπαίθρῳ " ἀλείφεσθαι;" Πότερον ὅτι καὶ παῖδας γυμνοῦσθαι, πατρὸς ὁρῶντος, καὶ πενθερᾷ γαμβρὸν, οὐχ ὅσιον ἐῶ οὐδὲ καλόν· οὐδὲ συνελούοντο τοπαλαιὸν ἀλλήλοις; πατὴρ
B δὲ ὁ Ζεὺς, καὶ τὸ ἐν ὑπαίθρῳ μάλιστά πως τῷ εἰ) δοκεῖ τοῦ Διὸς ἐνώπιον; Ἢ, καθάπερ ἐν ναῷ καὶ ἱερῷ γυμνοῦν ἑαυτὸν ἀθέμιτόν ἐστιν, ὕπω τὸν ὕπαιθρον ἀέρα καὶ τ' ὑπαίθριον, ὄντα καὶ θεῶν καὶ δαιμόνων μεστὸν ἐξυλαβοῦντο; διὸ καὶ τὰ πολλὰ τῶν ἀναγκαίων ὑπὸ στέγῃ δρῶμεν ὑπικρυπτόμενοι καὶ ὑπικαλυπτόμενοι ταῖς οἰκίαις

B. 4. ὑπαίθριον, ὄντα] Ita distinxi ut, nisi vera, at melior esset oratio. Pro ὄντα Ald. habet ὁ τά: in Voss. plane deest. Bas. Xyl. Steph. Pol. Leonic. Schott. diserte ὄντα, nec reliquis dissentientibus: at jungunt cum antecedentibus: malim ponere post μεστόν: quamquam, ut nunc est junxi cum proximo καὶ θ. Conjeceram aliquando ἅτε.

damni fugiendo. At qui exautoratus est, legibus proinde militaribus non tenetur: is vero qui rogavit ut quæ militum sunt sibi liceat agere, rursum se legibus jam et imperatoris judicio submisit.

XL.

Cur Jovis flamini non licet sub dio inungi? An quia etiam filios in conspectu patrum, aut generum vidente socero nudari inhonestumque nefasque putabatur, neque antiquitus una lavabant? Pater autem est Jupiter, et ejus oculis maxime expositum videtur quod est sub dio? An quemadmodum in templo aut fano nudare sese nefas est, ita aërem etiam sub aperto cœlo et dio reverebantur, ut diis geniisque refertum? itaque ergo pleraſque res necessarias sub tecto facimus, domi nosmet occultantes, et deorum

περὶς τὸ θεῖον, καὶ τὰ μὲν μόνῳ τῷ ἱερεῖ, τὰ δὲ πᾶσιν ὑπὸ τοῦ νόμου προστέτακται διὰ τοῦ ἱερέως. Διὸ καὶ παρ' ἡμῖν τὸ μὲν στεφανηφορεῖν καὶ κομᾶν καὶ σιδηροφορεῖν, μηδὲ τοῖς Φωκέων ὅρεσιν ἐμβαίνειν, ἴδια λειτουργήματα τοῦ ἄρχοντός ἐστιν· τὸ δὲ ὀπώρας μὴ γεύεσθαι πρὸ ἰσημερίας μετοπωρινῆς, μηδὲ ἄμπελον τέμνειν πρὸ ἰσημερίας C ἐαρινῆς, ὁμοῦ τι πᾶσι δηλοῦται διὰ τοῦ ἄρχοντος· ἑκατέρου γὰρ ὁ καιρὸς ἐκείνου ἐστί. Τὸν αὐτὸν οὖν τρόπον, ὡς ἔοικε, καὶ τοῦ παρὰ Ῥωμαίοις ἱερέως ἴδιόν ἐστι τὸ μήτε ἵππῳ χρῆσθαι, μήτε πλείονας νύκτας ἀποδημεῖν πόλεων, μήτε ἀποτίθεσθαι τὸν πῖλον, ἀφ' οὗ καὶ φλάμων κέκληται. Πολλὰ δὲ ἄλλα δηλοῦται πᾶσι διὰ τοῦ ἱερέως· ὧν ἕν ἐστι καὶ τὸ ἐν ὑπαίθρῳ μὴ ἀλείφεσθαι· τὸ γὰρ ξηραλοιφεῖν ὑφεωρῶντο Ῥωμαῖοι σφόδρα, καὶ τοῖς Ἕλλησιν οἰόμενοι μηδὲν ἄλλο πεποιηκέναι καὶ D

B. 7. καὶ τὰ μὲν μόνῳ] καὶ assumpsi ex E. Tale quid desiderabatur. Mez. supplet ἤ; quod fere malim.

B. 9. καὶ σιδηροφορεῖν] Mez. corrigit καὶ μὴ σιδηροφορεῖν. Simile quid vertendo secutus est Xyl.

subtrahentes conspectui. Aut alia quidem soli sacerdoti, alia lex per sacerdotem omnibus imperat? Hoc sane modo apud nos coronatum esse, comam alere, ferro armatum Phocensium fines non ingredi, propria sunt sacerdotis munia: pomum non gustare ante æquinoctium autumnale, vitem non putare ante æquinoctium vernum, fere a magistratu universis imperatur: utrumque enim ut suo fiat tempore, edicitur. Eodem plane modo apparet apud Romanos proprium esse hoc pontificis, ut equo non vehatur, neque plures tribus noctes ab urbe absit, neque pileum (apicem ipsi vocant) unde flaminis habet nomen, unquam deponat. Multa vero alia pontifici dicta, ad omnes alios pertinent: de quibus hoc etiam est, *sub dio non inungi*. Ista enim sicci (ut verbum exprimamus) corporis inunctio valde male apud Romanos audit: et existimant non ullam aliam rem magis in causa fuisse quod Græci ita emollirentur, et in servitutem

μαλακίας, ὡς τὰ γυμνάσια καὶ τὰς παλαίστρας, πολὺ ἄλλω καὶ χολῷ ἐντεκούσας ταῖς πόλεσι καὶ κακοχολίαν, καὶ τὸ παιδερασταῖν, καὶ τὸ ἀφθείρειν τὰ σώματα τῶν νέων ὕπνοις καὶ περιπάτοις καὶ κινήσεσιν εὐρύθμοις καὶ ἀφαίταις ἀκριβέσιν, ὑφ' ὧν ἔλαθον ἐκρυέντες τὸ ὅπλων, καὶ ἀγαπήσαντες ἀντ' ὁπλιτῶν καὶ ἱππέων ἀγαθῶν, εὐτράπελοι καὶ παλαιστῖται καὶ καλοὶ λέγεσθαι. Ταῦτα γοῦν ἔργον ἐστὶν ἀποφυγεῖν εἰς ὕπαιθρον ἀποδυομένους. Ε Οἱ δὲ καθ' οἰκίαν ἀλειφόμενοι καὶ θεραπεύοντες ἑαυτοὺς, οὐδὲν ἁμαρτάνουσι.

μα'.

" Διὰ τί τὸ παλαιὸν νόμισμα, πῇ μὲν εἶχεν Ἰανοῦ
" δικρόσωπον εἰκόνα, ᾗ δὲ πλοίου πρύμναν ἢ πρῷραν
" ἐγκεχαραγμένην;" Πότερον, ὡς οἱ πολλοὶ λέγουσιν, ὑπὲ τιμῇ Κρόνου πλοίῳ διαπεράσαντος εἰς Ἰταλίαν; Ἢ τοῦτο μὲν ἐστιν ὑπὲ πολλῶν λέγεν; καὶ γὰρ Ἰανὸς

D. 3. κακοσχολίαν] Non repudio vocis auctoritatem ac probitatem: ejus etiam cum σχολῇ conjunctionem feram aliis locis, hoc non item. Igitur correxi ἀδολεσχίαν quod adhuc mihi placet.

redigerentur, atque fuere gymnasia et palæstræ: quæ res multum tædii, malique otii urbibus inferrent, unde extiterint puerorum obscœni amores, et corruptelæ corporum apud adolescentes ob somnos, ambulationes, motusque suis omnia legibus determinata, ac victus exquisitiorem vulgari rationem: quibus rebus Græci paulatim, ac ne sentientes quidem, armorum usu abdicato, gratum habuerunt loco bonorum gravis armaturæ militum et equitum, agiles, palæstritæ, formosique nominari. Hanc vero mollitiem difficulter possunt effugere, qui sub dio nudantur: qui vero domi inunguntur, et corpora sua curant, ii nihil peccant.

XLI.

Cur antiquum nomisma ab una parte Jani bifrontis imaginem, ab altera navis aut puppim aut proram insculptam habet? An, quæ vulgata est opinio, in honorem hoc fit Saturni, navigio in Italiam advecti? Aut hoc ei cum multis aliis est commune? nam

καὶ Εὔανδρος καὶ Αἰνείας ἐκ θαλάττης προσεκομίσθησαν· ἐκεῖνο δὲ ἄν τις μᾶλλον εἰκάσειεν, ὅτι τὰ μὲν καλὰ ταῖς πόλεσίν ἐστι, τὰ δὲ ἀναγκαῖα· καὶ μέγιστον τῶν μὲν καλῶν, ἡ εὐνομία, τῶν δὲ ἀναγκαίων ἡ εὐπορία. Ἐπεὶ τοίνυν εὐκοσμίαν μὲν Ἰανὸς κατέστησεν αὐτοῖς, ἐξημερώσας F τὸν βίον, ἀφθονίαν δὲ παρέχει τῶν ἀναγκαίων ὁ ποταμὸς πλώϊμος ὢν, καὶ τὰ μὲν ἐκ θαλάττης, τὰ δὲ ἀπὸ τῆς χώρας κατακομίζων, σύμβολον ἔσχε τὸ νόμισμα, τὸ μὲν νομοθέτου τὸ δίμορφον, ὡς εἴρηται, διὰ τὴν μεταβολήν· τὸ δὲ ποταμοῦ, πορθμεῖον. Ἑτέρῳ δὲ ἐχρήσαντο νομίσματι βοῦν ἔχοντι καὶ πρόβατον καὶ ὗν προσήμαινον, εὐπορουῦντες ἀπὸ τῶν θρεμμάτων μάλιστα, καὶ τὴν πρόσοδον ἀπὸ τούτων ἔχοντες. Διὸ καὶ τῶν ὀνομάτων πολλὰ τοῖς παλαιοῖς Συέλλιοι καὶ Βουβολκοὶ καὶ Πόρκιοι ἦσαν, 275 ὡς Φαινεστέλλας εἴρηκεν.

μβ'.

"Διὰ τί τῷ τοῦ Κρόνου ναῷ χρῶνται ταμείῳ τὸ δη-

Janus quoque, Evander, et Æneas mari in Italiam appulerunt. Id profecto probabilius est, cum urbibus alia bono sint, alia necessitatibus inserviant: ac bonorum maximum sit bona legum constitutio, necessariarum autem rerum copia. Quandoquidem Janus eis vitæ rationem tradidit ordinatam moribus ad mansuetudinem redactis, abundantiam autem rerum necessariarum præbet fluvius, eas partim a mari, partim ex agris convehens: ideo nomisma monimentum legumlatoris quidem habuit caput bifrons ob mutationem, ut docuimus, factam: fluvii autem, navigium. Alio etiam usi sunt nomismate, cui bos erat insculptus, et ovis, et sus; quod re maxime pecuaria se alerent, indeque opes pararent. Hinc et nomina apud veteres multa sunt deducta, ut Suilliorum, ut Bubulcorum, ut Porciorum: auctor Fenestella.

XLII.

Cur Saturni templo utuntur loco ærarii, ibidemque contrac-

" μοσίων χρημάτων, ἅμα δὲ καὶ φυλακτηρίῳ τῶ συμ-
" βολαίων;" Πότερον ὅτι δίξα κατεῖχε τὸν λόγον, οὐκ
ἔτι) πλεονεξίαν ἐν ἀνθρώποις οὐδὲ ἀδικίαν, Κρόνου βασι-
λεύοντος, ἀλλὰ πίστιν καὶ δικαιοσύνην; Ἢ ὅτι καρπῶν
ἀρετῆς, ἢ γεωργίας ἡγεμὼν ὁ θεός; ἡ γὰρ ἅρπη τοῦτο
σημαίνει· καὶ οὐκ ὡς γέγραφεν Ἀντίμαχος Ἡσιόδῳ
πειθόμενος,

Λέχριε δὲ δρεπάνῃ τέμνων ἀπὸ μήδεα πατρὸς
Οὐρανοῦ Ἀκμονίδεω λάσιος Κρόνος ἀντιτέτυκτο.

Καρπῶν δὲ ἀφθονία καὶ ἀμάθεσις, γένεσίς ἐστι νομίσμα-
Β τος· διὸ τὸν αἴτιον καὶ φύλακα ποιοῦνται τῆς εὐδαιμο-
νίας. Μαρτυρεῖ δὲ τούτῳ, τὸ τὰς ἀγορὰς δι' ἐννέα
ἡμερῶν ἐπ' ἀγορὰν συνόδους, νουνδίνας δὲ καλουμένας,
ἱερὰς τοῦ Κρόνου νομίζεσθαι· πράσεως γὰρ καὶ ὠνῆς
πρῶτον ἀφορμὴν περιουσία καρπῶν παρέσχεν. Ἢ ταῦτα μὲν ἐστι
παλαιὰ, πρῶτος δὲ ταμεῖον ἀπέδειξε τὸ κρόνιον τῶν
βασιλέων καταλυθέντων, Οὐαλέριος Ποπλικόλας, πει-

B. 4. πράσεως γὰρ καὶ κ. τ. λ.] Credo veram ſcriptionem eſſe πράσεως γὰρ καὶ ὠνῆς ἀφορμὴν περιουσία καρπῶν παρέσχεν.

tuum monimenta adſervant? An quia obtinuit opinio, regnante Saturno avaritiam apud homines injuſtitiamque locum non habuiſſe, ſed fidem et juſtitiam? Aut quia deus ille fructuum atque agriculturæ præeſſe creditur? Hoc enim falx deſignat: non id quod Heſiodum imitatus dixit Antimachus:

Hunc contra ſitus eſt hirtus, genitalia patris
Acmonidæ Cœli Saturnus falce reveilens.

Ex ubertate autem frugum et venditione pecuniæ naſcitur copia. Itaque Saturnum autorem cuſtodemque ejus faciunt. Huic ſententiæ teſtimonio eſſe id poteſt, quod coitus in forum, qui nono quoque die celebrantur, *Nundinas* vocant, Saturno ſunt conſecrati: frugum quippe abundantia, venditioni et emptioni præbuit initium. Aut hæc quidem vetuſta ſunt? Primus autem ædem Saturni ærarium feci poſt exactos reges Valerius Poplicola, cum ſentiret locum

θόμβος εὐερκὴ καὶ καταφανὴ καὶ δυσεπιβούλευτον τοῖς τὸν τόπον;

μγ'.

"Διὰ τί δὲ οἱ πρεσβεύοντες εἰς Ῥώμην ὁπόθεν οὖν, "ὅπου τὸν τοῦ Κρόνου ναὸν βαδίζοντες, ἀπογράφονται "πρὸς τοὺς ἐπάρχους τοῦ ταμείου;" Πότερον ὡς ξένου τοῦ Κρόνου γενομένου, καὶ διὰ τοῦτο τοῖς ξένοις χαίρουσος; Ἢ καὶ τοῦτο λύεται τῇ ἱστορίᾳ; τὸ γὰρ παλαιὸν, ὡς ἔοικεν, οἱ ταμίαι ξένια τοῖς πρεσβεύουσιν ἔπεμπον, ἐκαλεῖτο δὲ λαύτια τὰ πεμπόμενα, καὶ νοσούντων ἐπεμέλοντο, καὶ τελευτήσαντας ἔθαπτον ἐκ δημοσίου· νῦν δὲ διὰ πλῆθος τῶν ἀφικνουμένων πρέσβεων ἐκλέλειπται τὸ τῆς δαπάνης, μένει δὲ ἔτι τὸ τοῖς ἐπάρχοις τοῦ ταμείου προσεντυγχάνειν διὰ τῆς ἀπογραφῆς.

με'.

"Διὰ τί τῷ ἱερεῖ τοῦ Διὸς οὐκ ἔξεστιν ὀμόσαι;" Πότερον ὅτι βασανός τις ἐλευθέρων ὁ ὅρκος ἐστὶ, δεῖ δὲ ἀβασάνιστον εἶναι καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ ἱερέως; Ἢ

istum munitum esse et conspicuum atque ab insidiis tutum?

XLIII.

Cur legati, undecunque Romam missi, ad Saturni ædem accedunt, ibique nomina sua dant præfectis ærarii? An hoc fit eo quod Saturnus cum fuerit peregrinus, hospitibus gaudeat? Aut historia potius quæstionem solvit? Antiquitus enim, ut apparet, quæstores legatis munera mittebant, quæ *lauteia* dicebantur, ægrotantium curam suscipiebant, mortuisque funus e publico faciebant: nunc autem ob multitudinem legatorum qui veniunt, sumptu omisso id tamen servatur ut legati accedant præfectos ærarii, qui eorum nomina in tabulas referunt.

XLIV.

Cur flamini Diali non licet jurare? An quia tormentum liberorum est jusjurandum, sacerdotis autem et animum et corpus oportet torturæ esse expers? Aut quia non con-

D ὅτι δεῖ μικρῶν ἀπιστεῖσθαι τὸν τὰ θεῖα καὶ μέγιστα πεπιστευμένον οὐκ εἰκός ἐστιν; Ἢ ὅτι πᾶς ὅρκος εἰς καλὰ ἔργα τελευτᾷ τῆς ἐπιορκίας, κατάρα δὲ δύσφημον καὶ σκυθρωπόν; ὅθεν οὐδὲ ἄλλοις ἐπαρᾶσθαι νομίζεται τοὺς ἱερεῖς. Ἐπῃνέθη γοῦν Ἀθηναίοις ἡ ἱέρεια μὴ θελήσασα καταράσασθαι τῷ Ἀλκιβιάδῃ τοῦ δήμου κελεύοντος· ἔφη γὰρ εὐχῆς ἐπὶ κατάρας ἱέρεια γεγονέναι. Ἢ κοινὸς ὁ τῆς ἐπιορκίας κίνδυνος, ἂν ἀνὴρ ἀσεβὴς καὶ ἐπίορκος εὐχῶν καταρχηται καὶ ἱερῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως;

με'.

"Διὰ τί τοῖς Οὐενεραλίοις τῇ ἑορτῇ πολὺν οἶνον
E "ἐκχέουσιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀφροδίτης;" Πότερον, ὡς οἱ πλεῖστοι λέγουσιν, Μεζέντιος ὁ Τυῤῥηνῶν στρατηγὸς ἔπεμψε πρὸς Αἰνείαν σπενδόμενος ἐπὶ τῷ λαβεῖν τὸν ἐπέτειον οἶνον· ἀρνησαμένου δὲ ἐκείνου, τοῖς Τυῤῥηνοῖς ὑπέσχετο κρατήσας μάχῃ δώσειν τὸν οἶνον· Αἰνείας δὲ

D. 8. ἀσεβὴς] Sic unus Voſſ. nec in contextu ſed ſupra ſcriptum. Res ipſa reponi jubebat, vel omnibus libris repugnantibus.

venit de rebus parvis fidem non haberi ei cui ſacræ et maximæ ſunt creditæ? Aut quia omne jusjurandum in exſecrationem perjurii deſinit, eſt autem exſecratio triſtis res et mali ominis? quæ cauſa eſt ut dira imprecari aliis ſacerdotes per leges non poſſint. Et ſane laudi datum eſt Athenis ſacerdoti quæ populo jubente Alcibiadem devovere noluit, votorum ſe, non deteſtandi cauſa, antiſtitam eſſe inquiens. Aut quia publicum eſt perjurii periculum, ſi homo impius ac perjurus pro civitate vota nuncupet ac ſacris operetur?

XLV.

Cur Veneralibus multum vini effunditur e templo Veneris? An verum eſt quod plurimi narrant: Mezentium Etruſcorum imperatorem Æneæ per internuncios pacem ea conditione obtuliſſe, ut ſibi is annuum vinum daret: et abnuente Ænea, ſuis id vinum promiſiſſe ſi prœlio victor diſceſ-

ἢ ὑποσχέσιν αὐτῷ πυθόμενος, τοῖς θεοῖς τὸν οἶνον καθιέρωσε, καὶ μὴ τὸ νικῆσαι συναγαγὼν τὸ καρπευθὲν, ἐξέχεε πρὸ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀφροδίτης; Ἢ καὶ τοῦτο σύμβολόν ἐστι τοῦ χειμῶνας νήφοντας ἑορτάζειν, ἀλλὰ μὴ μεθύοντας, ὡς τοῖς θεῶν μᾶλλον τοῖς ὀχλήσει χαιρόντων τὸν πολὺν ἄκρατον, ἢ τοῖς πίνουσι;

μϛ'.

" Διὰ τί τὸν τῆς Ὥρας ναὸν ἀνεῳγμένον εἶχον οἱ F
" παλαιοὶ διαπαντός;" Πότερον ὡς Ἀντίστιος Λαβεὼν ἱστόρηκε, τοῦ παρορμᾶν Ὀρτάρι λεγομένου, τὴν οἷον ἐγκελευομένην πρὸς τὰ καλὰ καὶ παρορμῶσαν θεὸν, Ὥραν λεγομένην, ᾧοντο δεῖν ὡς ἐνεργὸν ἀεὶ μηδέποτε μέλλειν, μηδὲ ἀποκεκλεῖσθαι, μηδὲ ἐλλιννύειν; Ἢ μᾶλλον ὡς νεῦ ὀνομάζουσιν αὐτὴν Ὥρεαν μικρομένης τῆς πρώτης συλλαβῆς, ὑπορρέπῃ τινα καὶ πολυωρητικὴν θεὸν, ἣν 276
διαφυλακτικὴν καὶ φρουρητικὴν οὖσαν, οὐδέποτε ῥᾴθυμον οὐδὲ ὀλίγωρον τῶν ἀνθρωπίνων ἐνόμιζον; Ἢ, καθάπερ ἄλλα πολλὰ, καὶ τοῦτο τῶν Ἑλληνικῶν ὀνο-

sisset: Æneam cognita ejus pollicitatione, diis vinum id consecrasse, partaque victoria vinum e congestis uvis factum ante fanum Veneris effudisse? An hoc signo monebant festos dies sobrie, non per ebrietatem debere agitari, quod dii magis delectentur nimium merum effundentibus, quam bibentibus?

XLVI.

Cur Hortæ templum antiquitus semper mansit apertum? An quia, ut Antistius Labeo tradit, ab hortando dictam deam, quæ ad honestas actiones exhortaretur et incitaret, existimaverunt ut industriam semperque occupatam nunquam cunctari debere, nunquam inclusam impeditamve teneri? Aut potius ea est quam nunc Horam dicunt, agilis dea et multis intenta negotiis, quæ cum observet omnia et solicita sit, nunquam ab ea res humanas negligi voluerunt indicare? Aut potius id quoque nomen, ut multa alia, Græ-

μάτων ὀφῇ, καὶ δηλοῖ θεὸν ὀπισθοπῆσαν καὶ ἐφορῶσαν; ὅθεν, ὡς ἀκοιμήτῳ καὶ ἀΰπνῳ, ἀμφιπαντὸς ἀνεῳγμένον ἑῷ ὁ ἱερὸν αὐτῆς. Εἰ μὲν τοι τὴν ὥραν ὀρθῶς ὁ Λαβεὼν ἀπὸ τῆς παρορμᾶν ὠνομάσθαι δέδεικται, σκόπει μὴ τὸν ὠφέλιμον παρηγορικόν τινα καὶ παρορμητικὸν ὄντα σύμβουλον ἢ δημαγωγὸν, ἔτως ὠνομάσθαι φατέον, οὐκ ἀπὸ τῆς ἀρᾶς καὶ εὐχῆς, ὡς ἔνιοι λέγουσι.

μζ'.

B "Διὰ τί τὸ τῦ Ἡφαίστου ἱερὸν ἔξω πόλεως ὁ Ῥω-
"μύλος ἱδρύσατο;" Πότερον ἅμα τῷ μυθολογου-
μένῳ περὶς Ἄρη ζηλοτυπίαν τῦ Ἡφαίστου δι' Ἀφρο-
δίτην, ὑὸς ὄντα Διὸς δοκοῦντα Ἄρεως, οὐκ ἐποίησατο σύνοικον οὐδὲ ὁμόπολιν αὐτόν; Ἢ τῦτο μὲν ἀβέλτερον, ᾠκοδομήθη δὲ ὁ ναὸς ἐξ ἀρχῆς, συνέδριον καὶ βουλευτήριον ἀπόῤῥητον αὐτῷ μετὰ Τατίου τῦ συμβασιλεύσαντος, ὅπως συνιόντες ἐνταῦθα μετὰ τῶν γερόντων, ἄνευ τῦ παρενοχλεῖσθαι καθ' ἡσυχίαν βουλεύοιντο περὶ τῶν πραγμάτων; Ἢ,

A. 8. δέδεικται] Rectius E. δέδειχε.

cum eſt, ſignificatque *deam inſpicientem res: (horan* Græcis eſt *videre)* ideoque ejus pervigilis ſemper apertum eſt templum? Quod ſi Horam ab hortando recte deducit Labeo, videndum an non potius indidem dicatur orator, qui conſulendo ſuadendoque exhortetur et incitet, quam ab orando ſeu precando, ut nonnulli volunt.

XLVII.

Cur Vulcani fanum Romulus extra urbem poſuit? An quod filius Martis cum exiſtimaretur, propter fabuloſam illam Vulcani adverſus Martem Veneris cauſa ſimultatem, Vulcanum in eadem urbe eodemque cum Marte domicilio eſſe noluit? Aut hoc quidem ineptum eſt: ſed illud templum jam inde ab initio ædificatum a Romulo fuit, ut ibi una cum collega ſuo Tatio curiam haberet, in qua de rebus arcanis cum ſenatu abſque interventoribus quiete poſſent conſultare? Aut cum Romæ ab in-

τοὺς ἐμπρησμὸν ἄνωθεν ὀπισφαλῶς τὴν Ῥώμης ἔχουσης, ἔδοξε τιμᾶν μὲν, ἐξοικίσαι δὲ τῆς πόλεως τὸν θεόν;

μή.

" Διὰ τί τῇ τοῦ Κωνσαλίων ἑορτῇ καὶ τοὺς ἵππους C
" καὶ τοὺς ὄνους στεφανοῦσιν καὶ ἀναπαύειν ἐῶσι;" Πότερον ὅτι Ποσειδῶνι μὲν ἄγουσιν Ἱππείῳ τῷ ἑορτῷ, ὁ δὲ ὄνος τῷ ἵππῳ συναπολαύει καὶ συμμετέχει τῆς ἀδείας; Ἢ ὅτι, ναυτιλίας φανείσης καὶ κομιδῆς κατὰ θάλατταν, ἐπῆρξέ τις ἀμωσγέπως ῥαστώνη καὶ ἀνάπαυσις τοῖς ἐπιζυγίοις;

μθ.

" Διὰ τί τοὺς προαγγέλλοντας ἄρχειν, ἔθος ὂν ἐν " ἱματίῳ τοῦτο ποιεῖν ἀχίτωνας, ὡς Κάτων ἱστόρηκε;" Πότερον ἵνα μὴ δεκάζωσιν, ἀργύριον ἐν τῷ κόλπῳ κομίζοντες; Ἢ μᾶλλον ὅτι τοὺς ἀξίους ἄρχειν, οὐ γένεσιν οὐδὲ χρήμασιν οὐδὲ δόξαις, ἀλλὰ τραύμασι καὶ D

C. 1. Κωνσαλίων] Ita libri. Legendum vel Κωνσαλίων, vel Κωνσυαλίων ut Mez. corrigit.

cendiis ſtatim a primis temporibus multum eſſet periculi, colendum quidem deum igni præfectum, ſed extra urbem locum ei aſſignandum ſtatuerunt?

XLVIII.

Cur Conſalibus feriis equos aſinoſque coronant, et otiari ſinunt? An quia feriæ iſtæ Conſo, qui equeſter Neptunus eſt, aguntur, aſinus tum equo conſors eſt, juxtaque fruitur vacatione laboris? Aut quia tum commoda navigandi maris tempeſtas exhibita, jumentis qualemcunque quietem præbet?

XLIX.

Cur qui magiſtratum petebant, mos erat ut hoc abſque togis in induſio facerent: ſic enim Cato tradit? An ne argentum in ſinu geſtantes ſuffragia redimerent? Aut potius quod magiſtratu dignos non generis nobilitate, opibus, aut fama, ſed vulneribus et ci-

ὠτειλᾶις ἔκρινον; ὅπως οὖν ταῦτα καθορῶτο τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ἀχίτωνες ὑπὶ τὰς ἐπαγγελίας κατήεσαν; Ἢ καθάπερ τῷ δεξιοῦσθαι καὶ παρακαλεῖν καὶ ὑποπίπτειν, ὕπω τῇ γυμνότητι ταπεινοῦντες ἑαυτὰς ἐδημαγώγουν;

V.

"Διὰ τί ὁ ἱερεὺς τοῦ Διὸς, ἀποθανόσης αὐτῷ τῆς "γυναικὸς, ἀπεπήδετο τὴν ἀρχὴν, ὡς Τήϊος ἱστόρηκε;" Πότερον ὅτι τοῦ μὴ λαβόντος ὁ λαβὼν, εἶτα ἀποβαλὼν γυναῖκα γαμετὴν ἀτυχέστερος; ὁ μὲν γὰρ τοῦ γεγαμηκότος οἶκος, τέλειος· ὁ δὲ τοῦ γήμαντος εἶτα ἀποβαλόντος, οὐκ ἀτελὴς μόνον, ἀλλὰ καὶ πεπηρωμένος. Ἢ
E συνιερᾶται μὲν ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ· ὡς καὶ πολλὰ τῶν ἱερῶν οὐκ ἔστι δρᾶσαι μὴ γαμετῆς συμπαρούσης· τὸ δὲ γαμεῖν εὐθὺς ἑτέραν, ἀποβαλόντα τὴν πρώτην, οὔτε ἴσως δυνατὸν ἦν ἄλλως ὑπεικές; Ὅθεν οὐδὲ ἀποπέμψασθαι πρώτην ἐξῆν, οὐδὲ νῦν, ὡς ἔοικεν, ἔξεστιν· ἀλλὰ ἐφ' ἡμῶν ἐπέτρεψεν ἐντυχὼν Δομετιανός· οἱ

catricibus cum judicarent, ut conſpicua hæc eſſent, abſque toga comitia obibant? Aut quemadmodum prenſando, orando, et ſeſe ſubmittendo, ita nuditate quoque corporis humiliter gratiam populi captabant?

L.

Cur flamen Dialis uxore mortua flaminio decedit: ſic enim Ateius tradidit? An quia cœlibe miſerior eſt qui uxorem amittit? qui enim uxorem duxit, ejus domus perfecta eſt: qui ductam amiſit, ejus non imperfecta modo, ſed et mutilata eſt familia. Aut quia in pleriſque ſacris rebus obeundis uxor ei adeſt, neque ea abſente peragi eas fas eſt? Cæterum uxore mortua confeſtim aliam ducere, neque factu fortaſſis facile, neque, ut ſit, humanum videtur. Itaque etiam antiquitus uxorem repudiare non licuit, ac ne nunc quidem licet: niſi quod hoc permiſit ejus rei gratia interpellatus noſtra ætate Domi-

δὲ ἱερεῖς παρεγένοντο τῇ τοῦ γάμου ἀγωγῇ, πολλὰ φρικώδη καὶ ἀλλόκοτα καὶ σκυθρωπὰ δρῶντες. Ἦθον δ' ἄν τις τοῦτο θαυμάσαι παρασκευάσας ὅτι καὶ τοῦ πρώτου θατέρου τελευτήσαντος, ἔδει καὶ τὸν ἕταιρον πεπαῦθαι τῆς ἀρχῆς· ἀποθανόντος δὲ πρώτου Λιβίου Δρούσου, F Σκαῦρος Αἰμίλιος συνάρχων οὐκ ἐβούλετο τῇ ἀρχῇ ἀπείπασθαι, μέχρις οὗ τῶν δημάρχων τινὲς αὐτὸν ἐκέλευον εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀπάγεσθαι·

να'.

"Διὰ τί τῶν Λαρητῶν οὓς ἰδίως παραιτίας καλοῦσι, "τούτοις κύων παρέσηκεν, αὐτοὶ δὲ κυνῶν διαφέρειν ἀμ- "πέχονται;" Ἡ παραιτία μὲν οἱ παραστάται εἰσι, τοὺς δὲ παραστάς, οἷον φυλακτικοὺς εἶ) παρασήκει, καὶ φοβερὰς μὲν τοῖς ἀλλοτρίοις, ὥσπερ ὁ κύων ἐστίν, ἥπιους δὲ καὶ πράους τοῖς συνοικοῦσιν; Ἢ μᾶλλον, ὃ λέγουσιν ἔνιοι Ῥωμαίων ἀληθές ἐστι; καὶ, καθάπερ οἱ περὶ Χρύσιππον οἴονται φιλόσοφοι φαῦλα δαιμόνια πανοσφεῖν, οἷς 277 οἱ θεοὶ δημίοις χρῶνται κολασταῖς ἐπὶ τοὺς ἀνοσίους καὶ

tianus: aderant autem diſſidio matrimonii ſacerdotes, terribilia multa et inuſitata atque triſtia agentes. Minus autem hunc morem flaminis Dialis mirabitur, qui obſervavit etiam cenſorum altero vita defuncto, alterum abdicare ſe cenſura opus habuiſſe. Mortuo quidem Livio Druſo cenſore, collega ejus Æmilius Scaurus abdicare non ante voluit quam eum tribunorum plebis quidam duci in carcerem juſſerunt.

LI.

Cur Laribus, quos Præſtites proprie vocant, canis præficitur, ipſi autem caninis pellibus amiciuntur? An præſtites ſunt qui præſunt, ideoque cuſtodiam domus ejus curæ, alieniſque eos terrori eſſe par eſt, domeſticis manſuetos? qualis eſt canum natura. Aut id verius eſt, quod nonnulli Romanorum dicunt? ſicut qui Chryſippum ſectantur philoſophi dicunt oberrare quoſdam malos genios, quibus loco carnificum dii utantur in puni-

ἀδίκους ἀνθρώπους· ὅπως οἱ Λάρητες ἐριννυώδεις τινές εἰσι καὶ ποίνιμοι δαίμονες, ἐπίσκοποι βίων καὶ οἴκων· διὸ καὶ κυνῶν δέρμασιν ἀμπέχονται, καὶ κύων πάρεδρός ἐστιν, ὡς δεινοῖς ὄσιν ἐξιχνεῦσαι καὶ μετελθεῖν τὰς πονηράς;

νβ'.

" Διά τί τῇ καλουμένῃ Γενείτῃ Μάνῃ κυνᾶ θύουσι, " καὶ κατεύχονται μηδένα γενικὸν ἀποδιῦναι τῶν οἰκο- " γενῶν;" Ἢ ὅτι δαίμων ἐστὶν ἡ Γενείτα περὶ τὰς γενέσεις καὶ τὰς λοχείας τῶν φθαρτῶν; ῥύσιν γὰρ τινα σημαίνει τοὔνομα καὶ γένεσιν, ἢ ῥέουσαν γένεσιν· ὥσπερ οὖν Β οἱ Ἕλληνες τῇ Ἑκάτῃ, καὶ τῇ Γενείτῃ κυνᾶ Ῥωμαῖοι θύουσιν ὑπὲρ τῶν οἰκογενῶν. Ἀργείους δὲ Σωκράτης φησὶ τῇ Εἰλιονίᾳ κυνᾶ θύειν διὰ τὴν ῥαστώνην τῆς λοχείας. Τὸ δὲ τῆς εὐχῆς πότερον οὐκ ἐπ' ἀνθρώπων ἀλλὰ ἐπὶ κυνῶν ἐστιν οἰκογενῶν, μηδένα γενικὸν γενέσθαι;

A. 4. καὶ κυνῶν] Ita E. H. Venet. Voſſ. Amiot. Xylandri verſio, et una Græco-Latina 1624, neſcio unde. Vulgo καὶ νῦν.

B. 3. Εἰλιονίᾳ] Εἰλειθυίᾳ reddiderunt Amiot. et Xyl. hic item edidit.

endis flagitioſis et impiis hominibus: ita Lares genios quoſdam eſſe diros ac furiarum naturæ affines ad puniendum factos, qui in vitas et familias hominum inſpiciant: itaque canum exuviis veſtiri, et canem eis adſidere, ut callidis ſcrutari atque ulciſci malorum facinora?

LII.

Cur Manæ Genetæ canem immolant, votoque petunt ne quis domi natorum bonus fiat? An quod hæc dea ortui ac partui præeſt obnoxiorum interitui ac fluxorum corporum? *fluxum* enim quendam et *generationem*, ſeu *generationem fluxam* vox a manando ducta indicat: ut igitur Græci Hecatæ, ſic Romani Genetæ canem immolant pro domi naſcentibus. Argivos etiam Socrates ait cane Lucinæ rem ſacram facere, ob facilitatem pariendi. Votum autem quid ſi non ad homines pertinet domi naſcentes, ſed ad canes? ut hos optent non bonos aut placidos,

χαλεπὸς γὰρ ἂν εἴη δεῖ καὶ φοβερὸς τοῖς κύοις. Ἢ διὰ τὸ χρηστοὺς καὶ κομψοὺς λέγεσθαι τοὺς τελευτῶντας, αἰνιττόμενοι διὰ τῆς εὐχῆς, αἰτοῦνται μηδένα τῶν οἰκείων ἀποθανεῖν; Οὐ δεῖ δὲ τοῦτο θαυμάζειν· καὶ γὰρ Ἀριστοτέλης ἐν ταῖς Ἀρκάδων πρὸς Λακεδαιμονίους συνθήκαις γεγράφθαι φησί, μηδένα χρηστὸν ποιεῖν βοηθείας C χάριν τοῖς λακωνίζουσι τῶν Τεγεατῶν, ὅπερ ἂν εἴη, μηδένα ἀποκτιννύειν.

νγ'.

"Διὰ τί τοῖς Καπιτωλίοις θέας ἄγοντες ἔτι νῦν "κηρύττουσι Σαρδιανὸς ὠνίους, καὶ γέρων τις ὑπὸ χλευ- "ασμοῦ προάγεται, παιδικὸν ἀναβάμενος προσέρμιον, "ὃ καλοῦσι βύλλαν;" Ἢ ὅτι Ρωμύλῳ πολὺ χρόνον ἐπολέμησαν οἱ λεγόμενοι Οὐήϊοι Τυρρηνῶν, καὶ ταύτην πόλιν ἐσχάτην εἷλε, καὶ πολλοὺς αἰχμαλώτους ἀπεκήρυξε μετὰ τοῦ βασιλέως, ὑποσκώπτων αὐτοῦ τὴν ἠλιθιότητα καὶ τὴν

B. 7. χρησοὺς] Sumpsi a Pol. Leonic. Schott. Reliqui ἀχρήσους· falso.
B. 8. διὰ τῆς εὐχῆς] Sic Voss. Mez. Cæteri διὰ τῆς ἀρχῆς.
C. 1. μηδένα χρηστὸν] Item ex Pol. Leonic. Schott. Vulgo μηδὲν ἄχρηστον. Venet. Voss. μηδένα ἄχρηστον.
C. 4. τοῖς Καπιτωλίοις] Secutus sum E. H. P. Cæteri, τῆς Καπιτωλίου.

sed iracundos fieri et terribiles. Aut quoniam venuste boni dicuntur, qui mortem cum vita commutaverunt, hoc voto oblique precantur ne quis domesticorum moriatur? Atque hoc alienum putare nemo debet: nam in fœdere Arcadum cum Spartanis facto scriptum esse Aristoteles testatur, *Neminem Tegeatarum debere bonum reddi*, (id est *interfici*) *si auxilii causa rebus Lacedæmoniorum studeat.*

LIII.

Cur ludis Capitolinis etiamnum præconis voce proclamant Sardianos vænales, et senex quidam ludibrii gratia producitur bullam collo appensam gerens puerilem? An quia Veientes Etruscorum populus per longum tempus Romulo bello restiterunt, hancque is ultimam urbem cepit, multosque captivos sub hasta vendidit una cum ipsorum rege, futilitatem ejus et stultitiam deridens?

D ἀβελτηρίαν; ἐπεὶ δὲ Λυδοὶ μὴν ἦσαν οἱ Τυῤῥηνοὶ ἐξ ἀρχῆς, Λυδῶν δὲ μητροπόλεις Σάρδεις, ἔπω τὰς Οὐηίους ἀπεκήρυττον· καὶ μέχρι νῦν ἐν παιδιᾷ τὸ ἔθος διαφυλάττουσι.

νδ'.

"Διὰ τί τὰ κρεωπώλια μάκελλα καὶ μακέλλας "καλοῦσι;" Πότερον ἀπὸ τῶν μαγείρων τοὔνομα διαφθαρέν, ὥσπερ ἄλλα πολλὰ, τῇ συνηθείᾳ κεκράτηκε; Καὶ γὰρ τὸ κ' πρὸς τὸ γ' συγγένειαν ἔχει παρ' αὐτοῖς· ὅθεν καὶ ἐχρήσαντο τῷ Γάμμᾳ, Καρβιλίου Σπορίου πρώτου ξυγγράψαντος. Καὶ τὸ λ' πάλιν τοῖς ἀπολιθαίνουσιν τὸ ρ', διὰ ἀμβλύτητα τῆς γλώττης, ὑποκεῖ) τραυλιζόμενον. Ἢ καὶ τοῦτο λυτέον τῇ ἱστορίᾳ; λέγεται γὰρ E ἐν Ῥώμῃ βίαιον ἄνδρα καὶ λῃστρικὸν γενόμενον, καὶ πολλοὺς πολλὰς, μόγις ἁλῶναι, καὶ κολασθῆναι, τὄνομα Μάκελλον· ἐκ δὲ τῶν χρημάτων αὐτοῦ δημόσιον οἰκοδομηθῆναι κρεωπώλιον ἀπ' ἐκείνου κλησάμενον τὴν πρόσηγορίαν.

D. 2. μητροπόλεις] Rectius μητρόπολις.

nam Etruſci a Lydis originem trahunt, Lydorum primaria urbs Sardes: ideo Veientes Sardianorum nomine proclamant, et in hunc uſque diem ludicri gratia morem iſtum conſervant.

LIV.

Cur locus ubi carnes publice venduntur, macellum dicitur? An conſuetudo ut multa alia, ita hoc quoque vocabulum a *mageiris* (qui Græca lingua ſunt *coci*) depravatum retinuit? ſunt enim C et G cognatæ litteræ, et G littera ſero uti ceperunt, a Spurio Carbilio adjecta reliquis: et qui blæſi ſunt, lingua ob hebetudinem aberrante a R littera ad L delabuntur. Aut hiſtoria rem explicabit? Ferunt enim Romæ latronem truculentum fuiſſe, nomine Macellum, qui multis deverberatis vix tandem captus, ſupplicioque affectus, et ex pecunia ejus locus carnibus publice vendendis ædificatus fuerit, nomen ab ipſo habens.

νε'.

"Διὰ τί ταῖς Ἰανουαρίαις εἰδοῖς ἐξεῖναι δέδοται
"τοῖς αὐληταῖς τὴν πόλιν ἐσθῆτας γυναικείας φορῶν-
"τας;" Ἢ διὰ τὴν λεγομένην αἰτίαν; Μεγάλας γὰρ, ὡς ἔοικεν, τιμὰς ἐκαρποῦτο, τοῦ βασιλέως Νομᾶ F
δόντος αὐτοῖς, διὰ τὴν πρὸς τὸ θεῖον ὁσιότητα· τού-
τους, δὲ ὕστερον ἀφαιρεθέντες ὑπὸ τῆς ἀνθυπατικῆς δεκα-
δαρχίας, ἀπεχώρησαν ἐκ τῆς πόλεως· ἐν οὖν ὀπτήσ-
τησις αὐτοῖς, καὶ τις ἤπλετο δεισιδαιμονία τοῦ ἱερέων
ἀνάυλα θυόντων. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐπείθοντο μεταπεμπο-
μένοις, ἀλλ' ἐν τῇ Τιβυρίδι διέτριβον, ἀνὴρ ἀπελεύθερος
κρύφα τοῖς ἄρχουσιν ἐπηγγείλατο καταξειν αὐτούς. Καὶ
προθυσιβιάσας θείῳ ἄφθονον, ὡς τεθυκὼς θεοῖς, κάλ-
λεσε τοὺς αὐλητάς· καὶ γυναῖα παρῆν ἅμα τῷ πότῳ,
καὶ παννυχὶς συνεστήκει παιζόντων καὶ χορευόντων· εἶτα
ξαίφνης ὁ ἄνθρωπος ἐμβαλὼν λόγον ὡς τοῦ πάππου 273

E. 5. Ἰανουαρίαις] Immo Ἰουνίαις: ut res desiderat et monet Neapolis ad Ovid. Fast. VI, 651.
F. 7. τῇ Τιβυρίδι] τῷ Τίβυρι Mez.

LV.

Cur Idibus Januarii tibicinibus permissum est per urbem circuire, vestem indutis muliebrem? An hoc fit propter causam quæ subjicietur? Magnos illis honores Numa rex religionis causa contulerat: quibus cum postea tribunis militum consulari potestate rempublicam administrantibus privarentur, universi Roma Tibur secessserunt: desiderati inde, quod religio animos tenebat Romanorum, nemine sacrificiis præcinente, accitique cum non obtemperarent, sed Tibure manerent, libertus quidam magistratibus promisit occulte, se eos Romam reducturum. Instructo proinde polluctu, tanquam si diis rem sacram fecisset, invitat tibicines, adhibitis etiam convivio mulieribus, et per totam noctem compotatio, joci choreæque protrahuntur: tum subito ficta trepidatione, improviso patroni

βπόντος αὐτῷ, ϗ παρατρόμψος, συνέπεισε τὸς αὐλητὰς ἀναβάνζας ἐφ' ἁμάξας δέρρεσι κύκλῳ περικαλυπομμύας, εἰς τὸ Τίβυρι κομίζεσθαι. Τοῦτο δὲ ἰῷ ἀπάτη· περιαγαγὼν γὰρ τὰς ἁμάξας οὐ συνορῶνζας αὐτὸς διὰ τὸν οἶνον καὶ τὸ σκότος, ἔλαθεν εἰς Ῥώμιν καταγαγὼν ἅπανζας ἔωθεν· ἐτύγχανον δὲ οἱ πολλοὶ μετὰ τὴν παννυχίδα καὶ τὸν πότον ἐν ἐσθῆσιν ἀνθιναῖς καὶ γυναικείαις ὄντες. Ὡς οὖν ἐπείσθησαν ὑπὸ τῶ ἀρχόντων ϗ διηλλάγησαν, ἐνομίσθη τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὅπως ἀμπεχομμύους, σοβεῖν μετὰ τῆς πόλεως.

Β

νϛ'.

" Διὰ τί τὸ τῆς Καρμήντης ἱερὸν ἐξ ἀρχῆς δυκῶσιν " αἱ μητέρες ἱδρύσασθαι, καὶ νῦν μάλιστα σέβονται;" Λέγεται γὰρ τις λόγος, ὡς ἐκωλύθησαν ὑπὸ τῆς βουλῆς αἱ γυναῖκες ὀχήμασι χρῆσθαι ζυκτοῖς, συνέθεντο ἀλλήλαις μὴ κύεσθαι μηδὲ τίκτειν, ἀμυνόμεναι τὸς

B. 4. ὡς ἐκωλύθησαν] Forte ὅτι, ὡς ἐκωλύθησαν: vel, ὡς κωλυθεῖσαι.

ſuperventu ſe perturbatum ait, perſuadetque tibicinibus ut vehicula circumquaque pellibus obtecta conſcendant, Tibur ſe eos revecturum doloſe promittens. Ibi circumactis vehiculis eos, qui per temulentiam et tenebras animadvertere ubi locorum eſſent nequibant, univerſos Romam prima luce perfert: erant autem plerique veſtibus floridis et muliebribus amicti ob nocturnam comeſſationem et convivium. Exinde cum magiſtratu tibicines in gratiam redierunt, decretumque eſt ut tali habitu iſtum diem eis per urbem vagari liceret.

LVI.

Quamobrem Carmentæ templum matronæ et antiquitus dedicaverunt, et hodie in primis colunt? Memoria proditum eſt matres, cum uſu vehiculorum quibus jumenta trahendis jungerentur Senatus ipſis interdixiſſet, inter ſe conſpiraſſe, neque uterum gerere ſe neque parere velle, ac viros hac ra-

ἄνδρας, ἄχρις ἃ μετέγνωσαν καὶ συνεχώρησαν αὐταῖς· γενομένων δὲ παίδων εὐτεκνοῦσαι καὶ πολυτεκνοῦσαι τὸ τῆς Καρμέντης ἱερὸν ἱδρύσαντο. Τὴν δὲ Καρμέντην οἱ μὲν Εὐάνδρου μητέρα λέγουσιν ἔσαν ἐλθεῖν εἰς Ἰταλίαν, ὀνομαζομένην Θέμιν· ὡς δ' ἔνιοι, Νικοστράτην· ἐμμέτρους δὲ χρησμὰς ᾄδουσαν, ὑπὸ τῶν Λατίνων Καρμέντην ὀνομάζεσθαι· τὰ γὰρ ἔπη, ΚΑΡΜΙΝΑ καλοῦσιν. Οἱ δὲ μοῖραν ἡγοῦνται τὴν Καρμέντην εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο θύειν αὐτῇ τὰς μητέρας. Ἔστι δὲ τοῦ ὀνόματος ὁ ἔτυμον, ἐστερημένη νοῦ, διὰ τὰς θεοφορήσεις. Ὅθεν ἡ τὰ κάρμινα τῇ Καρμέντῃ τὄνομα παρέσχεν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπ' ἐκείνης ἐκλήθη, διὰ τὸ τὰς χρησμὰς ἐν ἔπεσι καὶ μέτροις ἐνθουσιῶσαν ᾄδειν. C

νζ'.

"Διὰ τί τῇ Ῥουμίνᾳ θύουσαι, γάλα καταπένδουσι "τῶν ἱερῶν, οἶνον δὲ οὐ προσφέρουσιν;" Ἡ ῥοῦμαν Λατῖνοι τὴν θηλὴν καλοῦσι, καὶ Ῥουμινάλιν ὀνομασθῆναι λέγουσιν, παιδὸς ἡ λύκαινα τῷ Ῥωμύλῳ τὴν

tione ulciſci: idque feciſſe, donec mutata ſententia uſus vehiculorum conceſſus fuit. Exinde cum parerent, fœcundæ et liberorum copia claræ, templum Carmentæ poſuerunt. Ea Carmenta nimirum Evandri mater fuit, nomine ſuo Themis, aut, ut alii volunt, Nicoſtrata: quæ cum in Italiam veniſſet, oraculaque verſibus illigata caneret, a Latinis Carmenta dicta eſt, voce a *carmine* deducta. Sunt qui Carmenta putent eſſe Parcam, ideoque ei matronas ſacrificare. Ratio autem nominis hæc eſt, *Carens mente*, ob inſtinctus videlicet divinos, quibus ad fatiloqua fundenda carmina impellebatur.

LVII.

Cur Ruminæ ſacrificantes mulieres, lac victimæ invergunt, vinum non adhibent? An quia Ruma Latinis mammam ſignificat: et ruminalem ficum cam appellant, ad quam

θηλὴ παρέχειν; ὥσπερ οὖν ἡμεῖς τὰς τεθούσας τὰ
D παιδία γάλακτι, θηλονὰς ἀπὸ τῆς θηλῆς καλοῦμεν, οὕτως ἡ Ῥωμίνα θηλὴ τις ἦσα ἢ τιθήνη ἢ νεοτρόφος, ἃ προσίεσθαι τὰ ἄκρατον, ὡς βλαβερὸν ὄντα τοῖς νηπίοις;

νή.

"Διὰ τί τῶν συγκλητικῶν τοὺς μὲν, πατέρας συγ-
"γεγραμμένους, τοὺς δὲ, ἁπλῶς πατέρας προσηγό-
"ρευον;" Ἢ τοὺς μὲν ἐξ ἀρχῆς καταναμηθέντας ὑπὸ τοῦ Ῥωμύλου, πατέρας ἐκάλουν καὶ πατρικίους, οἷον εὐπατρίδας ὄντας, πατέρας αὐτῶν ἔχοντας ἀποδείξαι· τοὺς δὲ ὕστερον ἐπιγραφέντας ἐκ τῶν δημοτικῶν συγγεγραμμένους, πατέρας ὠνόμασαν;

νθ'

"Διὰ τί κοινὸς ἐστὶν βωμὸς Ἡρακλέους καὶ Μουσῶν;"
E Ἢ ὅτι γράμματα τοὺς περὶ Εὔανδρον ἐδίδαξεν Ἡρακλῆς, ὡς Ἰόβας ἱστόρηκε· καὶ τὸ πρᾶγμα σεμνὸν ἐνομίζετο, φίλους καὶ συγγενεῖς διδασκόντων· ὀψὲ δὲ ἤρξαντο μισθοῦ διδάσκειν, καὶ πρῶτος ἀνέῳξε γραμματοδιδασκα-

D. 2. θηλώ τις] Sic legendum. Vulgo, operarum vitio, θηλωτίς.

lupa mammam Romulo præbuit: ergo Rumina, id est lactentibus ac nutricibus et alendis pueris præfecta, merum non admittit, quod est infantibus pernicioſum?

LVIII.

Cur ſenatorum alios patres conſcriptos, alios ſimpliciter patres vocant? An patres et patricii vocantur qui initio a Romulo ſunt lecti, qui poſſent ſuos patres ciere; qui vero poſtmodo e plebeiis adſcripti ſunt, patres conſcripti dicuntur?

LIX.

Cur communis fuit ara Herculis et Muſarum? An quia Evandrum litteras docuit Hercules, ut Juba narrat: reſque ea videtur perhoneſta, cum litteras priſci amicis ac coghatis traderent. Sero cœptum eſt mercede doceri, primuſque ludum litterarium aperuit Spu-

λεῖον Σπόριος Καρβίλιος ἀπελεύθερος Καρβιλίᾳ τῇ πρώτῃ γαμετῇ ἐκβαλόντος.

ξ'.

" Διὰ τί δυεῖν βωμῶν Ἡρακλέους ὄντων, ἃ μετα-
" λαμβάνουσι γυναῖκες οὐδὲ γεύονται τῶν ἐπὶ τῇ μέι-
" ζονος θυομένων;" Πότερον ὅτι τῶν ἱερῶν αἱ περὶ τὴν Καρμήνταν ὑστέρησαν, ὑστέρησε δὲ καὶ τὸ Πειναρίων γένος· ὅθεν εἰρόμενοι τῆς θοίνης ἐστιωμένων τῶν ἄλλων, Πεινάριοι προσηγορεύθησαν; Ἢ διὰ τὰ μυθολογούμενα περὶ τὸ χιτῶνος καὶ τῆς Δηϊανείρας;

ξα'.

" Διὰ τί τὸν θεὸν ἐκεῖνον ᾧ μάλιστα τὴν Ῥώμην
" σώζειν προσήκει καὶ φυλάττειν, εἴτε ὄρρην ἄρρεν εἴτε
" θῆλεια, καὶ λέγειν ἀπείρητα καὶ ζητεῖν καὶ ὀνομάζειν·
" ταύτην δὲ τὴν ἀπόρρησιν ἐξάπουσι δεισιδαιμονίας,
" ἱστορεῖτες Οὐαλέριον Σωρανὸν ἀπολέσθαι κακῶς διὰ
" τὸ ἐξειπεῖν;" Πότερον, ὡς τῶν Ῥωμαϊκῶν τινες ἱστορήκασιν, ἐκκλήσεις εἰσὶ καὶ γοητεῖαι θεῶν, αἷς νομίζοντες καὶ

rius Carbilius, Carbilii libertus, ejus qui primus uxorem dimisit.

LX.

Quare cum duæ sint aræ Herculis, mulieres nihil sumunt neque gustant de iis, quæ in earum altera immolantur? An quia post sacrificium jam peractum supervenit Carmenta? Hoc idem familiæ Pinariorum accidit, qui inde nomen habent; nam exclusi ab epulis, aliis edentibus esuriunt, quod Græce est *peinan*. Aut propter fabulam quæ de tunica et Deianira fertur?

LXI.

Cur tutelarem Romæ deum, masne sit an fœmina, dicere aut quærere, ejusque nomen efferre nefas est: quod quidam interdictum a superstitione repetunt, narrantes Valerium Soranum male periisse, quod nomen illud edidisset? An quia, ut nonnulli rerum Romanarum scriptores tradunt, carmina quædam sunt et præstigiæ, quibus dii eliciuntur, quibus usi Ro-

αὐτοὶ θεούς τινας ἐκκεκλῆσθαι παρὰ τῶν πολεμίων, καὶ
279 μετοικισθέντας πρὸς αὐτούς, ἐφοβοῦντο ὅ αὐτὸ παθεῖν ὑφ' ἑτέρων; ὥσπερ οὖν Τύριοι δεσμοὺς ἀγάλμασι λέγονται προσβαλεῖν, ἕτεροι δὲ αἰτεῖν ἐγγυητὰς ὑπὲρ λουτρὸν ἢ καθαρμόν τινα προπέμποντες, ὅπως ᾖ σὸν τὸ ἄρρητον καὶ τὸ ἄγνωστον ἀσφαλεστάτῳ εἰ θεῷ καὶ βεβαιοτάτῳ φρουρᾷ. Ἢ, καθάπερ Ὁμήρῳ πεποίηται, ὅ,

Γαῖα δ' ἐστὶ ξυνὴ πάντων,

ὅπως οἱ ἄνθρωποι τοὺς θεοὺς πάντας σέβωνται, καὶ τιμῶσι τῷ γῷ κοινῶς ἔχοντες, ὅπως ἀπεκρύψαντο τὸν κύριον τῆς σωτηρίας οἱ παλαιοὶ Ῥωμαῖοι, βουλόμενοι μὴ μόνον τοῦτον, ἀλλὰ πάντας ὑπὸ τῆ πολιτῶν τοὺς θεοὺς τιμᾶσθαι;

ξβ'.

B "Διὰ τί τῶν λεγομένων Φητιαλίων, Ἑλληνιστὶ δὲ
" οἷον εἰρηνοποιῶν, σπονδοφόρων, ὁ καλούμενος Πάτερ
" Πατρᾶτος, νομίζετο μέγιστος; ἔστι δὲ οὗτος ᾧ πα-

A. 9. ἔχοντες;] Legendum ἔχοντας, ut Mez.

mani, cum putarent ſe quoſdam hoſtium deos ad ſe traduxiſſe, cavere voluerunt ne idem ſibi ab aliis eveniret? Itaque ſicut Tyrii vincula injicere ſimulachris dicuntur, alii autem cum ea ad lavacrum aut luſtrationem aliquam deducunt, fidejuſſores pro reditu exigunt: ita Romani tutiſſime ac conſtantiſſime adſervari deum crediderunt, qui neque de nomine notus aliis eſſet. An quemadmodum Homerus ſcripſit:

Terra eſt communis cunctis cæleſtibus una,

ut homines univerſos deos colerent æquo jure terram tenentes: ita priſci Romani ſalutis publicæ auctorem occultaverunt, quod vellent non iſtum duntaxat, ſed omnes etiam alios deos a civibus ſuis coli?

LXII.

Cur inter Feciales maximus eſt is, quem Patrem Patratum appellant? is autem eſt qui liberos habet vivo adhuc patre

" τὴρ ζῇ καὶ παῖδές εἰσιν· ἔχει δὲ καὶ νεῶ τοῦ θνομίαν
" τινὰ καὶ πίστιν· οἱ γὰρ φρατηρὶ τὰ δι' εὐμορφίαν καὶ
" ὥραν ὀπιμελοῦς δέσμωμα καὶ σώφρονος φυλακῆς σώ-
" ματα, τούτοις τοὺς καταπίστευται." Πότερον ὅτι τὸ αἰδεῖσθαι τοὺς παῖδας αὐτοῖς καὶ τὸ φοβεῖσθαι τοὺς πατέρας τοῦτ' ἔστιν; Ἢ τὄνομα τὴν αἰτίαν ὑπαγορεύει; βούλεται γὰρ εἶναι τὸ πατρῷον, οἱονεὶ συμπεπερασμένον καὶ τετελεσμένον, ὡς τελειοτέρου τῶν ἄλλων ὄντος ᾧ συμβέβηκε πατέρα κεκτημένῳ πατρὶ γενέσθαι. Ἢ δεῖ c τὸν ὅρκων καὶ εἰρήνης τοῦτον ἅμα τοῦτο καὶ ὀπίσω καθ' Ὅμηρον ὁρᾶν; εἴη δ' ἂν μάλιστα βέβαιος ᾧ παῖς ἐστιν ὑπὲρ οὗ βουλεύεται, καὶ πατὴρ μεθ' οὗ βουλεύεται.

ξγ'.

" Διὰ τί τῷ καλουμένῳ ΡΗΓΙ ΣΑΚΡΩΡΟΥΜ (ἔστι
" δὲ ἐστὶ βασιλεὺς ἱερῶν) ἀπείρηται καὶ ἄρχειν καὶ δημη-
" γορεῖν;" Ἢ τοπαλαιὸν οἱ βασιλεῖς τὰ πλεῖστα καὶ μέγιστα τῶν ἱερῶν ἔδρων, καὶ τὰς θυσίας ἔθυον αὐτοὶ μὴ τῶν ἱερέων; ἐπεὶ δ' οὐκ ἐμετρίαζον, ἀλλ' ἦσαν ὑπερήφανοι

suo: atque etiamnum privilegium auctoritatemque aliquam retinet: prætores enim corpora quæ ob formam et florem ætatis custodia opus habebant pudica, eorum fidei commendant. An quia et liberos reverentur suos, et timent genitores? An ipsum nomen rem explicat? est enim *patratum* quasi perfectum et absolutum: et perfectior aliis putabatur, qui vivo patre pater esset factus. Aut jurejurandi et pacis præsidem oportet simul, ut ait Homerus, prorsum et retrorsum videre? id vero maxime præstare possit, qui et filium habet de quo, et patrem qui cum, deliberet.

LXIII.

Cur Regi Sacrorum magistratum gerere aut orationem ad populum habere non licet? An quod antiquitus reges pleraque et potissima sacra peragebant, inque immolandis hostiis sacerdotibus aderant? cum vero modum non servarent, sed superbe iniqueque dominaren-

D καὶ βαρεῖς, τῶν μὲν Ἑλλήνων οἱ πλεῖστοι τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν ἀφειλόμενοι μόνον τὸ θύειν τοῖς θεοῖς ἀπέλιπον. Ῥωμαῖοι δὲ παντάπασι τοὺς βασιλεῖς ἐκβαλόντες, ἄλλον ὀπὶ τὰς θυσίας ἔταξαν, ἢτε ἄρχειν ἐάσαντες, οὔτε δημαγωγῆν, ὅπως μόνον ἐν τοῖς ἱεροῖς βουλεύεσθαι δοκῶσι, καὶ βασιλείαν διὰ τοὺς θεοὺς ὑπομένῃν. Ἔστι γοῦν τις ἐν ἀγορᾷ θυσία πρὸς τῷ λεγομένῳ Κομιτίῳ πάτριος, ἣν θύσας ὁ βασιλεύς, καὶ τάχος ἄπεισι φεύγων ἐξ ἀγορᾶς.

ξδ'.

" Διὰ τί τὴν τράπεζαν οὐκ εἴων ἀναιρεῖσθαι κενήν, " ἀλλὰ πάντως τινὸς ἐπόντος;" Πότερον αἰνιττόμενοι ὅ
E δεῖν ἀεί τι τῶν παρόντος εἰς τὸ μέλλον ὑπολιπεῖν, καὶ τῆς αὔριον ἐν τῇ σήμερον μνημονεύειν; Ἢ νομίζοντες ἀρχεῖον εἶναι τὸ συστέλλειν καὶ ἀνέχειν τὴν ὄρεξιν, ἐπὶ παρούσης τῆς ἀπολαύσεως; ἧττον γὰρ ὀπιθυμοῦσι τῶν ἀπόντων, ἐθισθέντες ἀπέχεσθαι τῶν παρόντων. Ἢ καὶ τοὺς

D. 5. βουλεύεσθαι δοκῶσι] Corrigendum βασιλεύεσθαι δοκῶσι.

tur, Græci plerique iis omnem ademerunt potentiam, id tantum relinquentes ut diis ſacra facerent. Romani autem regibus omnino ejectis, ſacrificiis alium præfecerunt, neque magiſtratum gerere eum, neque cum populo agere ſinentes: ut nunquam niſi in ſacris ſervire, et in gratiam deorum ſuſtinere regnum viderentur. Sane a majoribus tradito ritu ante Comitium Rex Sacrorum poſtquam rem divinam fecit, fuga ſeſe inde e foro proripit.

LXIV.

Cur menſa cum tolleretur, ſemper omnino aliquid ſuper ea volebant relinqui? An hac ambage ſignificabant ſemper ex partis aliquid in futurum reſervandum, et in præſenti die ſubſecuturæ aliquam habendam rationem? Aut ſcitum putabant appetitum cohibere, eumque reprimere dum adhuc aliquid ad fruendum in promptu eſt? minus enim appetunt abſentia, qui præſentibus abſtinere didicerunt. Aut erga famulos aliquid habet huma-

οἰκέσας φιλάνθρωπον τὸ ἔθος; οὐ γὰρ ἅπω λαμβάνοντες ὡς μεταλαμβάνοντες ἀγαπῶσι, κοινωνεῖν τέθριπον τινὰ τραπέζης ἡγούμενοι τοῖς δεσπόταις. Ἡ τῶν ἱερῶν ἀδέποτε δεῖ κενὸν ἄθεν φέρεσθαι; ἱερὰ δὲ ἡ τράπεζα.

ξε'.

"Διὰ τί τῇ νύμφῃ τοιοῦτον οὐκ ἐντυγχάνει μεθ' "ἡμέραν ὁ ἀνὴρ, ἀλλὰ μετὰ σκότους;" Πότερον ὅτι αἰ- F δεῖται φρενὶ συνελθεῖν ἀλλοτρίαν νομίζων; Ἢ καὶ φεύγει ἰδίαν φρόνησιν μὴ αἰδοῦς ἐπιζόμενος; Ἢ, καθάπερ ὁ Σόλων ἔγραψε, μήλου κυδωνίου τὴν νύμφην ἐντραγοῦσαν εἰς τὸν θάλαμον βαδίζειν, ὅπως τὸ πρῶτον ἄσπασμα μὴ δυσχερὲς γένηται μηδὲ ἀχάριστον, ἅπω Ῥωμαῖος νομοθέτης, εἰ δή τι φρονεῖ ἄτοπον τῷ σώματι καὶ δυσχερές, ἔκρυψεν; Ἢ μεταβολή τις ἐστὶν ἀφροδισίων παρανόμων τὸ νενόμιμον, ὡς ἐν τοῖς νόμοις αἰσχύνης τινὸς φρονούσης;

ξϛ'.

"Διὰ τί τῶν ἱπποδρόμων εἷς Φλαμίνιος καλεῖται;" Ἢ

nitatis mos iſte, qui ſic quodam modo videntur a dominis ad ſocietatem menſæ admitti? non enim tantum delectantur accipiendo, quantum participando. Aut rerum ſacrarum nulla unquam debet inanis relinqui? eſt autem menſa ſacra.

LXV.

Cur vir primo cum ſponſa non congreditur luce, ſed in tenebris? An præ verecundia, quod ante coitum alienam exiſtimat? An etiam cum propria verecunde coire doctus? Aut quemadmodum Solon mandavit ut ſponſa manducato malo Cydonio in thalamum veniat, ut prima ſalutatio non injucunda ſit aut ingrata: ſic Romanus legiſlator occultari voluit ſi quod eſſet corporis ſponſæ vitium? Aut eo more illiciti coitus damnantur, ubi etiam legitimis pudor adhibetur?

LXVI.

Cur Circorum uni nomen eſt Flaminio? An quod cum de

280 ὅτι Φλαμινίῳ τινὸς τῶν παλαιῶν τῇ πόλει χώραν ὀπ-
δόντος, ἐχρῶντο ταῖς προσόδοις εἰς τοὺς ἱππικοὺς ἀγῶ-
νας; ἔτι δὲ πλειόντων χρημάτων, κατεσκεύασαν ὁδὸν ἣν
καὶ αὐτὴν Φλαμινίαν προσηγόρευσαν;

ξζ'.

"Διὰ τί Λικτόρεις τοὺς ῥαβδούχους ὀνομάζουσι;" Πότερον ὅτι καὶ συνέδεον τοὺς ἀκολουθοῦντας, ὅτοι, καὶ τῷ Ῥωμύλῳ παρηκολούθουν ἰμάντας ἐν τοῖς κόλποις κομίζοντες; τὸ δὲ δεσμεύειν ΑΛΛΙΓΑΡΕ λέγουσιν οἱ πολλοὶ Ῥωμαίων· οἱ δὲ καθαρεύοντες ἐν τῷ διαλέκτῳ, ΛΙΓΑΡΕ. Ἢ νῦν μὲν παρεγκείται τὸ κ', πρότερον δὲ ΛΙΤΩΡΕΙΣ ἐκαλοῦντο, λειτουργοί τινες ὄντες περὶ τὸ
Β δημόσιον; ὅτι γὰρ ΛΗΙΤΟΝ ἄχρι νῦν τὸ δημόσιον ἐν πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων νόμων γέγραπται, οὐδένα, ὡς ἔπος εἰπεῖν, λέληθε.

ξη'.

"Διὰ τί κυνᾶ θύουσιν οἱ Λύπερκοι; (Λύπερκοι δέ "εἰσιν οἱ τοῖς λυπερκαλίοις γυμνοὶ περιθέοντες ἐν περι-

prisci Romanis quidam Flaminius urbem agro donasset, ejus reditibus usi sunt ad equestria certamina? cumque adhuc supererent pecuniæ, viam ex ea straverunt, quam ipsam quoque Flaminiam appellaverunt?

LXVII.

Cur qui fasces gerunt, lictores dicuntur? An quia Romulum sequebantur lora in sinubus gerentes, quibus vincirent fontes? vulgus enim Romanum Alligare: qui purius loquuntur, Ligare usurpant pro vincire. An hodie littera c vocabulo intercalata usurpatur: antiquitus autem litores, quasi liturgi, id est qui publica ministeria exequerentur, dicti sunt? Nemo enim fere nescit, etiamnum in multis Græcorum legibus, liton legi pro publico.

LXVIII.

Cur Luperci (hi sunt qui Lupercalibus nudi, soliisque præcincti subligaculis discurrunt, et scutica obvios feriunt)

" ζώμασι, καὶ καθικνέμθνοι σκύτει τῶν ἀπαντώντων.)" Πότερον ὅτι καθαρμός ἐστι τῆς πόλεως, τὰ δρώμενα, καὶ τὸν μῆνα Φεβρουάριον καλοῦσι, καὶ νὴ Δία τὴν ἡμέραν ἐκείνην Φεβράτιν, καὶ Φεβράριν τὸ τῶν σκυτῶν ἦμα καθικνεῖσθαι, τοῦ ῥήματος τὸ καθαίρειν σημαίνοντος; ἢ δὲ κυνὶ πάντες, ὡς ἔπος εἰπεῖν, Ἕλλησιν ἐχρῶντο, καὶ χρῶνταί γε μέχρι νῦν ἔνιοι σφαγίῳ πρὸς τὰς καθαρμούς· καὶ τῇ Ἑκάτῃ σκυλάκια μετὰ τῶν ἄλλων καθαρσίων ἐκφέρουσι, καὶ περιμάττουσι σκυλακίοις τὰς ἀγισμοῦ δεομένους, περισκυλακισμὸν τὸ τοιοῦτον γένος τοῦ καθαρμοῦ καλοῦντες. Ἢ λύκος μὲν ὁ ΛΟΥΠΟΣ ἐστι, καὶ λύκαια τὰ ΛΟΥΠΕΡΚΑΛΙΑ· λύκῳ δὲ κύων πολέμιος, καὶ διὰ τοῦτο θύεται τοῖς λυκαίοις; Ἢ ὅτι τὰς Λουπέρκους ὑλακτοῦσι καὶ περιλυποῦσιν οἱ κύνες ἐν τῇ πόλει διαθέουσαι; Ἢ Πανὶ μὲν ἡ θυσία γίνεται, Πανὶ δὲ κύων περιφιλὴς διὰ τὰ αἰπόλια;

ξθ'.

" Διὰ τί τῷ καλουμένῳ Σεπτομοιτίῳ παρεφύ-

B. 9. Φεβράτην καὶ Φεβράριν] Venet. Φεβράτιν καὶ Φερβράριν. Voss. Φεβράτιν καὶ Φεβράριν. Mez. Φεβρατην καὶ Φεβραριν.

canem immolant? An quia Lupercalia urbis ſunt luſtratio, et fiunt menſe Februario, cui ab expiando nomen eſt: ipſorumque dies *Februatus* dicitur, cum februatio purgamentum ſignificet? Jam cane in piaculis fere omnes uſi ſunt Græci, utunturque in hunc uſque diem eo pro piaculari hoſtia nonnulli: Hecatæque inter alia purgamenta etiam catuli offeruntur, expiandoſque catulis tangunt, quam februationem ſua lingua periſcylaciſmum vocant. Aut lycus lupus eſt, Lycæa Lupercalia? canis ergo animal lupo inimicum Lycæis immolatur. Aut quia Lupercos per urbem diſcurrentes allatrant et vexant canes? Aut quia Pani iſta fiunt ſacra, cui canis gratus eſt ob caprarum cuſtodiam?

LXIX.

Cur feſto die, qui Septimon-

" λαπον ὀχήμασι ζυκτοῖς μὴ χρῆσθαι, καὶ μέχρι νῦν
" οἱ τῶν παλαιῶν μὴ καταφρονοῦντες ταῦτα φυλάττουσι·
D " ὃ δὲ σεπτομοῦπιον ἄγουσιν ὅτι τῷ τὸν ἕβδομον λόφον
" τῇ πόλει προσκατανεμηθῆναι, καὶ τὴν Ῥώμην ἐπ-
" τάλοφον γενέσθαι;" Πότερον, ὡς ἔνιοι τῶν Ῥωμαϊκῶν
ὑπονοῦσι, διὰ ὃ μήπω συνεζεῦχθαι τοῖς μέρεσι παντε-
λῶς τὴν πόλιν; Ἢ τοῦτο μὲ ἄλλως ὁ πρὸς Διόνυσόν
ἐστιν· ἔργου δὲ μεγάλου τοῦ πρὸς τὸν συνοικισμὸν ἐκτε-
λεσθέντος, οἰόμενοι τὴν πόλιν ἤδη πεπαῦσθαι προϊοῦσαν
εἰς τὸ πρόσθεν, ἔπαυσαν μὲν αὐτούς, ἀνέπαυσαν δὲ τῶν
ὑποζυγίων τὰ συμπονήσαντα, καὶ παρέχον ἀπολαῦσαι
τῇ σχολῇ τῆς κοινῆς ἑορτῆς; Ἢ πᾶσαν μὲν ἐβούλοντο
E κοσμεῖν αἰεὶ καὶ τιμᾶν ἑορτὴν τὰς πολίσεις προήκας,
μάλιστα δὲ τὴν ὅτι τῷ συνοικισμῷ τῆς πόλεως ἀγο-
μένην, ἵνα τὴν πόλιν ἧς ἐστιν ἡ ἑορτὴ μὴ ἀπολεί-
πωσιν, οὐκ ἐφεῖτο χρῆσθαι ζεύγεσιν ἐκείνην τὴν
ἡμέραν;

D. 4. πανταχῶς τὴν πόλιν] Ita E. Vulgo πανταχῶς τῇ πόλει.

tium dicitur, uſu vehiculorum quæ jumentis traherentur, antiquitus abſtinuerunt, idque etiamnum obſervant antiquitatis ſtudioſi? Feriæ autem iſtæ inſtitutæ ſunt propter adjectum ſeptimum Romæ collem, quo facta eſt ſepticollis. An, ut quidam Romanarum rerum ſcriptores putant, quia urbis partes non ſunt omnino inter ſe conjunctæ? Aut hoc quidem nihil ad rem facit: ſed cum urbe condenda magnum opus peregiſſent, jamque ulterius incrementum urbis nullum animo conciperent, quietem cum ſibi tum jumentis quorum opera fuiſſent uſi, per iſtas ferias paraverunt? Aut cum vellent omnes feſtivitates civium præſentia ornari, eam vero inprimis quæ ob contractas in unam multas urbis partes inſtituta erat, civibus uſu vehiculorum jumentariorum iſta die interdixerunt, ne urbe, cui dies agebatur feſtus, exirent?

ο'.

" Διὰ τί τὸς ἀπεγνωσμένους ὑπὸ κλοπαῖς, ἢ δουλι-
" κοῖς ἄλλοις ἁμαρτήμασι, ΦΟΥΡΚΙΦΕΡΑΣ κα-
" λοῦσιν;" Ἢ καὶ τοῦτο τῆς τῶν παλαιῶν ὀπιμελείας τεκμήριόν ἐστιν; ὁ γὰρ οἰκότριβος ἴδιόν καταγνούς τινα μοχθηρίαν, ἐκέλευε διπλοῦν ξύλον, ὃ ταῖς ἁμάξαις ὑφιστᾶσιν, ἀράμενον, μετὰ τῆς συνοικίας ἢ γειτνιάσεως διεξελθεῖν ὑπὸ πάντων ὁρώμενον, ὅπως ἀπιστοῖεν αὐτῷ F
καὶ φυλάττοιντο πρὸς τὸ λοιπόν· τὸ δὲ ξύλον ἡμεῖς μὲν φίριγγα, Ῥωμαῖοι δὲ ΦΟΥΡΚΑΝ ὀνομάζουσι· διὸ καὶ ΦΟΥΡΚΙΦΕΡ ὁ τοῦτο πρεσενεγκὼν καλεῖται.

οα'.

" Διὰ τί τῶν κυριττόντων βοῶν, ὑπὲρ τῶ φυλάτ-
" τεσθαι τὸν ἐντυγχάνοντα, χόρτον τῷ κέρατι προσ-
" δέουσιν;" Ἢ μᾶλλον κέρων καὶ πλησμονὴν ὑβρίζουσι καὶ βόες καὶ ἵπποι καὶ ὄνοι καὶ ἄνθρωποι; ὡς που καὶ Σοφοκλῆς πεποίηκε,

Σὺ δὲ σφαδάζεις πῶλος ὡς εὐφορβίᾳ,
Γαστήρ τε γὰρ σοῦ καὶ γνάθος πλήρης.

LXX.

Cur furti, aut alius ſervilis delicti damnatos furciferos dicunt? Nonne hoc quoque vetuſtæ accurationis argumentum eſt? Qui enim ſervi ſui nequitioſum factum comperiſſet, coegit eum duplex lignum, quod curribus ſubjici ſolet, (furcam Romani appellant) per viciniam circumgeſtare in conſpectu hominum, ut ab eo ſibi porro cavendum eſſe ſcirent. Itaque a furcæ geſtatione dicebatur furcifer.

LXXI.

Cur ad cornua boum cornipetarum fœnum alligabant, quo obvii monebantur ut ſibi caverent? An quia ob ſatietatem luxuriant petulanteſque ſunt boves, equi, aſini, et homines? ſicut alicubi ait Sophocles:

At tu ferocis pullus ut paſtus nimis,
Buccis et ventre plenis—

Διὸ καὶ Μάρκον Κράσσον οἱ Ῥωμαῖοι χόρτον ἔχειν ἔφασαν· ἐφυλάττοντο γὰρ αὐτὸν οἱ τὰς ἄλλας ἐν τῇ
281 πολιτείᾳ παρατάττοντες, ὡς ἀμυντικὸν καὶ δυσεπιχείρητον· ὕστερον δὲ ἐλέχθη πάλιν ὅτι Κράσσῳ Καῖσαρ ἀφῄρηκε τὸν χόρτον· ἀντέστη γὰρ αὐτὸς πρῶτος ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ κατεφρόνησε.

οβ'.

" Διὰ τί τοὺς ἐπ' οἰωνοῖς ἱερέων, οὓς ΑΥΣΠΙΚΑΣ πρό-
" τερον, ΑΥΓΟΥΡΑΣ δὲ νυνὶ καλοῦσιν, ᾠόν δεῖν ἀεὶ τοὺς
" λαμπῆρας ἀνεῳγμένους ἔχειν, καὶ τὸ πῶμα μὴ ἐπικεῖ-
" σθαι;" Ἢ καθάπερ οἱ Πυθαγορικοὶ μικρὰ μεγάλων ἐποιοῦντο σύμβολα, κωλύοντες ἐπὶ χοίνικος καθῆσθαι, καὶ
πῦρ μαχαίρᾳ σκαλεύειν, ὕστως οἱ παλαιοὶ πολλοῖς αἰνίγ-
Β μασιν ἐχρῶντο; καὶ μάλιστα περὶ τοὺς ἱερεῖς· οἷον ἆρα καὶ τὸ τὸν λαμπῆρος; ἔοικε γὰρ ὁ λαμπὴρ τῷ περιέχοντι τὸ ψυχικὸν σῶμα· φῶς γάρ ἐστιν ἡ ἐντὸς ψυχὴ, καὶ δεῖ τὸ συνετὸν καὶ φρόνιμον, ἀεὶ ἀναπεπταμένον

Β. 4. τὸ συνετὸν] Sic Ald. Baſ. Xyl. E. Vulgo τὸν συνετόν.

Ideoque Marcum Craſſum fœnum in cornu habere dicebant Romani: et qui alios in republica ſolebant exagitare, ab illo ſibi cavebant, et prætereibant hominem paratum ad ulciſcendum et oppugnatu difficilem: quanquam poſtmodo dictum fuit, Cæſarem Craſſo fœnum ademiſſe, cum is primus in republica eum contempſiſſet, ſeque ei oppoſuiſſet.

LXXII.

Cur augurum, quos ante auſpices nominabant, laternas ſemper eſſe apertas voluerunt, neque operculo unquam tegi? An parvas res magnarum voluerunt eſſe teſſeras, more Pythagoricorum? Ut enim hi chœnici inſidere, ac ignem gladio agitare vetabant: ita priſci multis uſi ſunt obſcuris ſignificationibus, maxime rerum ſacrarum: de quibus etiam lucernæ hoc inſtitutum eſt. Nam lucerna reſpondet corpori animum continenti, qui lumen eſt, ſemperque de-

αὐτῆς τῆ) καὶ δεδορκὸς, καὶ μηδέποτε συγκεκλεῖσθαι μηδὲ ἀποπνεόμενον. Πνευμάτων δὲ ὄντων, οὐκ εὐσαθοῦσιν οἱ ὄρνιθες, οὐδὲ βέβαια σημεῖα παρέχουσι, διὰ τ πλάνην καὶ τὴν ἀνωμαλίαν. Διδάσκουσιν οὖν τῷ ἔθει, μὴ πνευμάτων ὄντων, ἀλλὰ γαλήνης καὶ καταστάσεως, ὅτε δυνατὴ) τοῖς λαμπροῖς ἀνεφγμένοις χρῆσθαι.

ογ'.

" Διὰ τί δὲ ἀπείρητο τοῖς ἕλκος ἔχουσιν ἱερεῦσιν ἐπὶ C
" οἰωνῶν καθίζεσθαι;" Πότερον καὶ τοῦτο σύμβολόν ἐστι τοῦ μηδὲν δακνομένους, μηδὲ οἷον ἕλκος ἴδιον καὶ πάθος ἔχοντας, ἐν τῇ ψυχῇ, τὰ θεῖα χρηματίζειν, ἀλλὰ ἀλύπους καὶ ἀκεφάλους καὶ ἀπερισπάστους ὄντας; Ἢ κρεῖττον ἐστὶν, εἰ μήτε ἱερείῳ χρήσαιτο ἄν τις ἕλκος ἔχοντι πρὸς θυσίαν, μήτε ὄρνιτι πρὸς οἰωνισμὸν, ἐπὶ μᾶλλον ἐφ' ἑαυτοῦ φυλάττεσθαι τὰ τοιαῦτα, καθαρὰς γενομένους καὶ ἀσινεῖς καὶ ὁλοκλήρους, ὅτι τὰ πρὸς τ θεῶν σημαινόμενα

bet intellectus esse apertus ac perspicax, nunquam includi aut flatu extingui. Jam cum venti spirant, aves non constanter manent, neque firma auguria exhibent, quia tum vagantur et inæqualibus aguntur volatibus. Ista igitur consuetudine docent captanda auguria, non cum venti flant, sed cum est tranquillitas, et apertis licet uti lucernis.

LXXIII.

Cur interdictum erat auguri, si ulcus haberet, aves observare? An id quoque argumento est, animo ab omnibus molestiis ac quasi ulceribus et morsibus vacuo, sinceroque et otioso debere sacras res tractari? An rationi consentaneum est, cum neque victimam aut avem ulcerosam usurparet quisquam rei sacræ faciundæ gratia, capiendive augurii; multo magis ipsos augures curare, ut puri sincerique et integri ad divina indicia observanda se

βαδίζειν; τὸ γὰρ ἕλκος ἔοικε πήρωσίς τις τοῦ εἴδους καὶ μι-
D ασμὸς τοῦ σώματος.

οδ'.

"Διὰ τί μικρᾶς Τύχης ἱερὸν ἱδρύσατο Σερούιος "Τύλλιος ὁ βασιλεύς, ἣν BREBEM καλοῦσι;" Πότερον ὅτι μικρὸς ὢν ἐν ἀρχῇ καὶ ταπεινὰ φρονῶν, καὶ γεγονὼς ἐκ μητρὸς αἰχμαλώτου, διὰ τὴν τύχην ἐβασίλευσε τῆς Ῥώμης; Ἢ αὐτὴ μὲν ἡ μεταβολὴ μέγεθος ἐμφαίνει τύχης μᾶλλον ἢ μικρότητα; πάντων δὲ μάλιστα Σερούιος ἔοικε τῆς τύχης ἐκφάσας δύναμιν ὑπερφυεῖ φρονήσει ἀπάσαις. Οὐ γὰρ μόνον τύχης εὐέλπιδος καὶ ἐπολισθαίου καὶ μειλιχίας καὶ θρεπτογενείας
E καὶ ἄρρενος ἱερὰ κατεσκεύασεν, ἀλλ' ἔστιν ἰδίας τύχης ἱερόν, ἕτερον δὲ ὑπερφερομένης, ἄλλο δὲ εὐέλπιδος, ἄλλο παρθένου· καὶ τί ἂν τις ἐπεξίοι τὰς ἄλλας ἐπωνυμίας, ὅπου τύχης ἐξυπηρίας ἱερόν ἐστιν, ἣν BISKATAN ὀνομάζουσιν, ὡς πόρρωθεν ἡμῶν ἁλισκομένων ὑπ' αὐτῆς καὶ

C. 10. πήρωσις] Ita T. Mez. varia lectio Voss. Vulgo πάρωσις.
E. 4. BISKATAN] Mez. βισκατρίκεμ.

conferant? Ulcus enim videtur quædam esse mutilatio et pollutio corporis.

LXXIV.

Cur parvæ Fortunæ quam Brevem vocant, fanum Servius Tullius dedicavit? An quod initio humilis et obscurus, matre natus captiva, Fortunæ beneficio ad regnum Romæ evectus fuit? Aut magnitudinem potius mutatio ista quam exiguitatem Fortunæ indicat? Omnium vero maxime videtur Servius Fortunæ vim divinam extulisse, omnibusque eam inscripsisse actionibus. Non enim Fortunæ duntaxat bonæ spei, averruncæ, blandæ, primigeniæ, et virilis templa condidit: sed et propriæ Fortunæ ædes est, et convertentis, et bene sperantis, et virginis: et quid reliqua persequar cognomina: cum viscatæ etiam Fortunæ templum

προσιρημένων τοῖς προφάσμασιν. Ὅρα δὴ μὴ καταμαθὼν τῷ τὸ μικρὸν ἀεὶ τῆς τύχης μέγα δυνάμενον, καὶ ὅτι τὸ γενέσθαι τι μικρὸν ἢ μὴ γενέσθαι τὶ πολλάκις ὑπῆρξεν ἐνίοις τυχεῖν ἢ διαμαρτεῖν τῶν μεγίστων, μικρᾶς τύχης ἱερὸν ἱδρύσασθαι, προσέχειν διδάσκων τοῖς προφάσμασι, F
καὶ μὴ καταφρονεῖν διὰ μικρότητα τῶν ἐντυγχανόντων.

οε'.

"Διὰ τί λύχνον οὐκ ἐσβέννυσαν, ἀλλὰ αὐτὸν ὑφ' "ἑαυτῶν προιέμενον;" Πότερον ὡς συγγενὲς καὶ ἀδελφικὸν σεβόμενοι τὸ ἀσβέστου καὶ ἀθανάτου πυρός; Ἢ καὶ τοῦτο συμβόλαιόν ἐστι τοῦ μὴ δεῖν τὸ ἔμψυχον, ἂν μὴ βλάπτῃ, διαφθείρειν μηδὲ ἀναιρεῖν, ὡς ζῴου τοῦ πυρὸς ἐοικότος; καὶ γὰρ τροφῆς δεῖται, καὶ αὐτοκίνητόν ἐστιν, καὶ σβεννύμενον φωνῇ ἀφίησιν, ὥσπερ φονευόμενον. Ἢ διδάσκει τὸ ἔθος ἡμᾶς, ὅτι δεῖ μήτε πῦρ μήτε ὕδωρ, μήτε ἄλλό τι τῶν ἀναγκαίων αὐτός ἄδην

E. 7. τῷ παρὰ μικρὸν] Sic Mez. Vulgo τὸ παρὰ μικρόν.

sit quasi eminus nos captantis et rebus adhibentis? Quin hoc vide, an non deprehenso Fortunam minimis momentis plurimum posse, multisque usu venisse ut exiguis plane rebus aut evenientibus aut non contingentibus maxima consequerentur vel perderent, parvæ Fortunæ templum dedicarit: docens animum rebus esse advertendum, nihilque eorum quæ offeruntur, ob parvitatem esse negligendum.

LXXV.

Cur lucernam non exstingue-

bant, sed ultro consumi atque extingui sinebant? An venerabantur eam ut cognatam et germanam ignis perennis et inexstinguibilis? An eo significabant, animata nisi noceant, interficienda non esse? animalis autem similis est lucerna, quod et alimento habet opus, et a seipsa motum habet, et cum exstinguitur, vocem edit quasi necata. Aut hic mos docet, neque ignem, neque aquam, neque ullam rem necessariam, cujus copia nobis suppeditet, perdere nos debere,

ἔχοντας ἀμαφθείρειν, ἀλλὰ ἐᾶν χρῆσθαι τὰς δεομένους, καὶ ἀπολείπειν ἑτέροις ὅταν αὐτοὶ μηκέτι χρείαν ἔχωμεν; οϛ'.

282 "Διὰ τί τὰς ἐν τοῖς ὑποδήμασι σελήνας οἱ "ἀμαφέρειν δοκοῦντες εὐγενείας φορεῦσιν;" Πότερον, ὡς Κάστωρ φησὶ, σύμβολόν ἐστι τοῦτο τῆς λεγομένης οἰκήσεως ὑπὲρ τῆς σελήνης, καὶ ὅτι μετὰ τὸν τελευτὸν αὖθις αἱ ψυχαὶ τὸν σελήνην ὑπὸ πόδας ἔξουσιν; Ἢ τοῖς παλαιοτάτοις τοῦτο ὑπῆρχεν ἀξίωμα; ἦτοι δὲ ἦσαν Ἀρκάδες τῶν ἀπὸ Εὐάνδρου Προσελήνων λεγομένων. Ἢ, καθάπερ ἄλλα πολλὰ, καὶ τοῦτο τοὺς ἐπαιρομένους καὶ μέγα φρονοῦντας ὑπομιμνήσκει τῆς ἐπ' ἀμφότερα τῶν ἀνθρωπίνων μεταβολῆς; ὑπόδειγμα ποιούμενοι τὸν σελήνην,

B Ὡς ἐξ ἀδήλου πρῶτον ἔρχεται νέα,
Πρόσωπα καλλύνουσα καὶ πληρουμένη,
Χ' ὅταν περ αὐτῆς εὐγενεστάτη φανῇ,
Πάλιν διαῤῥεῖ κἀπὶ μηδὲν ἔρχεται.

B. 3. αὐτῆς εὐγενεστάτη] Ita Ald. Baſ. Xyl. Mez. E. Venet. Voſſ. At Leonic. Pol. Schott. αὖθις εὐφανεστάτη: utrumque pejus. Stephanus tamen hinc aſſumpſit αὖθις.

ſed aliis relinquenda eſſe quibus uſus eſt iis, ubi nos non amplius indigemus?

LXXVI.

Cur qui nobilitate generis aliis præſtare videbantur, lunulas in calceis geſtabant? An, ut Caſtor ait, ſignum hoc eſt habitationis ſupra Lunam quæ fertur, et quod poſt mortem rurſus animæ Lunam ſub pedibus habebunt? An hoc priſci habuerunt eximium, qui erant Arcades cum Evandro, et ante Lunam nati dicebantur? Aut, ut multa alia, hoc quoque inſtitutum erat, ut rebus ſecundis elati ac ſuperbientes, mutationis Fortunæ in alteram partem admonerentur? Exemplo videlicet Lunæ, quæ

Primum recens exiſtit e caligine:
Fulgore dehinc ſubinde faciem ſplendido
Augeſcit illuſtrans: et cum pulcherrima
Renidet orbe pleno, rurſus exuit
Lumen ſuum paulatim, et ad nihilum redit.

Ἢ πειθαρχίας ἰῶ μάθημα βελευομένων μὴ δυσχεραίνειν, ἀλλ' ὥσπερ ἡ σελήνη πεφύκειν ἐθέλει τῷ κρείττονι, καὶ δευτερεύειν,

Ἀεὶ παπλαίνεσα πρὸς αὐγὰς ἠελίοιο,

καθ' τὸν Παρμενίδην· ὕπω τιὼ δευτέραν τάξιν ἀγαπᾶν χρωμένους τῷ ἡγεμόνι, καὶ τῆς ἀπ' ἐκείνου δυνάμεως καὶ τιμῆς ἀπολαύοντας;

οζ'.

"Διὰ τί τὸν μὲν ἑνιαυτὸν, τοῦ Διὸς νομίζουσι, τοὺς "δὲ μῆνας, τῆς Ἥρας;" Ἢ ὅτι τῶν μὲν ἀοράτων θεῶν καὶ νοητῶν βασιλεύουσι Ζεὺς καὶ Ἥρα· τῶν δὲ C ὁρατῶν, ἥλιος καὶ σελήνη; ποιεῖ δὲ ὁ μὲν ἥλιος τὸν ἑνιαυτὸν, ἡ δὲ σελήνη τοὺς μῆνας. Δεῖ δὲ μὴ νομίζειν ἁπλῶς εἰκόνας ἐκείνων τούτους, ἀλλ' αὐτὸν ἐν ὕλῃ Δία, τὸν ἥλιον, καὶ αὐτῇ τῇ Ἥρᾳ ἐν ὕλῃ, τὴν σελήνην· διὸ καὶ Ἰουνίαν ἐπονομάζουσιν τὴν Ἥραν, τὸ νέον ἢ τὸ νεώτερον ἐμφαίνοντος τοῦ ὀνόματος ἀπὸ τῆς σελήνης· καὶ

C. 6. Ἰουνίαν] Ἰουνάνεμα var. lect. Voſſ. Ἰουνᾶνα Mez.

Aut obedientiæ ſic adſueſcere diſcebant, Lunæ exemplo præſtantiori parere non recuſantes? et quemadmodum illa ſecundas obit partes,

Phœbei ſemper radiis intenta nitoris,

ut canit Parmenides: ita ipſi quoque contenti eſſe ſecundo loco magiſtratibuſque obtemperare, ab iiſque potentiæ et honorum fructu aliquo impertiri?

LXXVII.

Cur annum Jovi, menſes Junoni conſecrant? An quod in deos inviſibiles et ſoli intelligentiæ notos regnum obtinent Jupiter et Juno: in eos qui conſpectui patent, Sol et Luna? Efficit autem Sol annum, Luna menſes. Neque ſimpliciter cenſendum eſt hos iſtorum eſſe imagines, ſed ipſum in materia Jovem eſſe Solem, ipſamque in materia Junonem eſſe Lunam: ideoque Junoni nomen eſt a juveneſcendo: et Junonem vocant Lucinam,

Λευκίναν, Ἥρην καλοῦσιν, οἷον φαεινὴν ἢ φωτίζουσαν· ᾗ νομίζουσιν ἐν ταῖς λοχείαις καὶ ὠδῖσι βοηθεῖν, ὥσπερ καὶ τῇ σελήνῃ, ἀφ' κυάνεον πόλον ἄστρων, διά τε ὠκυ-
D τόκιον σελάνας· εὐτοκεῖν γὰρ ἐν ταῖς πανσελήνοις μάλιστα δοκοῦσι.

οη'.

"Διὰ τί τῶν οἰωνῶν ὁ καλούμενος ἀριστερὸς, αἴσιος;" Πότερον οὐκ ἔστι τοῦτο ἀληθὲς, ἀλλὰ ψευδικρέμη πολλοὺς ἡ διάλεκτος; τὸ γὰρ ἀριστερὸν, ΣΙΝΙΣΤΡΟΝ ὀνομάζουσι, τὸ δὲ ἀφεῖναι, ΣΙΝΕΡΕ, καὶ ΣΙΝΕ λέγουσιν ὅταν ἀφεῖναι προκαλῶσι· τὸν οὖν ἐφιέντα τὴν πρᾶξιν οἰωνὸν, σινιστέριον ὄντα, ΣΙΝΙΣΤΡΟΝ οὐκ ὀρθῶς ὑπολαμβάνουσιν οἱ πολλοὶ καὶ ὀνομάζουσιν. Ἢ, καθάπερ Διονύσιός φησιν, Ἀσκανίῳ τῷ Αἰνείου προταπομένῳ τοὺς Μεζέντιον, ἀστραπὴς ἐν ἀριστερᾷ νικηφόρου γενο-
E μένης, οἰωνισάμενοι, καὶ τοὺς τὸ λοιπὸν ὧδε φυλάττουσιν; Ἢ, ὡς ἄλλοι τινὲς, Αἰνείᾳ τότε συμπεσόντος; ἢ γὰρ Θηβαῖοι τῷ ἀριστερῷ κέρατι πεφάμενοι

quasi Lucidam diceres: putantque eam in partubus auxilium ferre mulieribus, ut et Lunam: unde illud:

Per cœruleum astrorum polum,
Partus celerantemque Lunam.

facillime enim mulieres sub plenilunium videntur prolem eniti.

LXXVIII.

Cur aves siniſtræ quæ dicuntur, in auſpicio habentur pro addicentibus? An verum hoc non eſt, multoſque decepit? An ſiniſtrum (ſi quis probabilibus argumentis velit uti) a *ſinendo* dictum eſt? ideoque avem quæ actionem ſuſcipi permittit, *ſiniſtram* pro ſiniſteria vulgus male dicit. An res ita habet? cum Aſcanio Æneæ filio ſigna cum Mezentio collaturo fulgur a læva victoriam portendiſſet, rem in omen tractam in poſterum quoque fuiſſe obſervatam. Alii tamen Æneæ hoc uſu veniſſe dicunt. Et quidem Thebani, quod lævo cornu in pug-

τὰς Πτολεμαΐδας καὶ κρατήσαντες ἐν Λεύκτροις, διετέλεσαν ἐν πάσαις ταῖς μάχαις τῷ ἀριστερῷ τὴν ἡγεμονίαν ἀποδιδόντες. Ἢ μᾶλλον, ὡς Ἰόβας φησί, τοῖς περὶ τὰς ἀνατολὰς ἀποβλέπουσιν, ἐν ἀριστερᾷ γῆς τὸ βόρειον; ὁ δὴ τῷ κόσμῳ δεξιὸν ἔνιοι τίθενται καὶ καθυπέρτερον. Ὅρα δὲ μὴ φύσει σοῖς εὐωνύμοις ἀσθενέστερόν ἐστιν οἱ παριζάνοντες τοῖς οἰωνοῖς οἷον ἀναῤῥωννύουσι καὶ ἐπαρείδουσι τὸ ἐλλιπὲς τῆς δυνάμεως ἐπανισοῦντες. Ἢ τὰ ὄπιγα καὶ ὄπτια τοῖς ἀρρενίοις καὶ θείοις ἀντικεῖσθαι νομίζοντες, ᾤοντο τὰ περὶ ἡμᾶς ἀριστερὰ τοὺς θεοὺς ἀπὸ τῶν δεξιῶν περιπέμπειν.

οθ'.

" Διὰ τί τὸν θριαμβεύσαντος, εἶτα ἀποθανόντος καὶ
" καέντος, ὀστέον λαβόντας εἰς τὴν πόλιν εἰσφέρειν
" καὶ καταπίθεσθαι, ὡς Πύῤῥων ὁ Λιπαραῖος ἱστόρηκεν;"
Ἢ τιμῆς ἕνεκα τοῦ τεθνηκότος; καὶ γὰρ ἄλλοις ἀριστεῦσι καὶ στρατηγοῖς ἔδωκαν οὐκ αὐτοῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπ' αὐτῶν ἐνθάπτεσθαι τῇ ἀγορᾷ, καθάπερ Οὐαλερίῳ

na Leuctrica fudiſſent hoſtem atque viciſſent, deinceps omnibus in prœliis principem locum ſiniſtræ aciei attribuerunt. Aut potius verſus ortum Solis intuentibus ad lævam eſt ſeptentrionalis mundi plaga, quam nonnulli dextram et ſuperiorem mundi partem appellant? hæc eſt Jubæ opinio. Quid ſi ſiniſtris natura imbecillioribus augures quaſi vim quandam addere, et defectum exſarcire iſta ratione voluerunt? aut terreſtria cœleſtibus oppoſita cenſentes, quæ nobis læva videntur, arbitrati ſunt deos a dextra mittere?

LXXIX.

Cur ejus qui triumphum egiſſet, ac deinde mortuus crematuſque eſſet, licebat os ſumptum in urbem inferre ac deponere? hoc enim Pyrrho Liparæus tradidit. An hoc fit in mortui honorem? Nam iis qui res præclare geſſiſſent, atque imperatoribus hoc dederunt Romani, ut in foro ſepeliren-

283 καὶ Φαβρικίῳ· καί φασι τούτων ἀπογόνοις ἀποθανοῦσι καὶ κομισθεῖσιν εἰς ἀγορὰν, ὑφίεσθαι δᾷδα καιομένην, εἶτα εὐθὺς αἴρεσθαι, ἀγομένων ἀνεπιφθόνως τῇ ταφῇ, καὶ τὸ ἄξειναι μόνον ἐκβεβαιουμένων.

π'.

" Διὰ τί τὰς θριαμβεύσαντας ἐσιόντες ἐν δημοσίῳ, " παρητοῦντο τὰς ὑπάτους, καὶ πέμποντες παρεκά- " λουν μηδὲ ἐλθεῖν ἐπὶ τὸ δεῖπνον;" Ἢ καὶ τόπον ἔδει τῷ θριαμβεύσαντι καὶ σίαγον ἐντιμότατον ἀποδι- δόσθαι, καὶ παραπέμπειν μὲν τὸ δεῖπνον; ταῦτα δὲ οὐκ ἔξεστιν ἑτέρῳ γίνεσθαι τῶν ὑπάτων παόντων, ἀλλὰ ἐκείνοις.

πα'.

" Διὰ τί παρεπόρφυρον ὁ δήμαρχος οὐ φορεῖ, τῶν B " ἄλλων ἀρχόντων φορούντων;" Ἢ τοιαύτην οὐδὲ ἔστιν ἄρχων; οὐδὲ γὰρ ῥαβδούχους ἔχουσι, οὐδὲ ἐπὶ δί- φρου καθήμενοι χρηματίζουσιν, οὐδὲ ἔτους ἀρχῇ, κα-

A. 7. μηδὲ ἐλθεῖν] Forte rectius E. μὴ ἐλθεῖν.
A. 8. σίαγον] κύαθον var. lect. Voss. Amiot. Mez.

tur: ut Valerio et Fabricio: quorum tamen posteros aiunt ita invidiam honoris istius declinare solitos, ut funeri in forum allato fax ardens subjiceretur, statimque auferretur: facultate duntaxat sepulturæ in foro sic confirmata.

LXXX.

Cur cum publico epulo excipierent eum qui triumphum duxisset, a consulibus missis internunciis petebant, ne ad cœnam venirent? An quod locum assignari honoratissimum triumphatori oportebat, tractarique eum magnificentissime, et domum deduci peracta cœna: quæ omnia consulibus, si interessent, nulli alii licebat deferri?

LXXXI.

Cur purpura prætextam vestem tribunus plebis non gestat, aliis magistratibus gerentibus? An quia omnino magistratus non est? nam neque lictores habet tribunus plebis, neque pro tribunali sedens responsa dat, neque initio anni,

ϑάπερ οἱ λοιποὶ πάντες, ἄρχοντές, εἰσιν, οὐδὲ παύονται δικτάτωρος αἱρεθέντος, ἀλλὰ πάσαν ἀρχὴν ἐκείνου μεταπεθέντος εἰς ἑαυτὸν, αὐτοὶ μόνοι διαμένουσιν, ὥσπερ οὐκ ὄντες ἄρχοντες, ἀλλ' ἑτέραν τινὰ τάξιν ἔχοντες· ὡς δὲ τῶν ῥητόρων ἔνιοι τὴν παραγραφὴν οὐ βάλλονται δίκην τινές), τοιοῦτόν τῇ δίκῃ δρῶσαν· ἡ μὲν γὰρ εἰσάγει καὶ ποιεῖ κρίσιν, ἡ δὲ ἀναιρεῖ καὶ λύει· τὸν αὐτὸν τρόπον οἱονεὶ τὴν δημαρχίαν κώλυσιν ἀρχῆς μᾶλλον τινές), καὶ πρὸς ἀρχὴν ἀντίταξιν ἢ ἀρχήν· τὸ γὰρ ἐνεῖναι πρὸς δύναμιν C ἄρχοντος, καὶ τὴν ἄγαν ἐξουσίαν ἀφελεῖν, ἐξουσία καὶ δύναμίς ἐστιν αὐτῆς. Ἢ ταῦτα μὲν ἄν τις εἴποι καὶ τὰ τοιαῦτα, χρώμενος εὑρεσιλογίᾳ· τῆς δὲ δημαρχίας τὴν γένεσιν οὐκ ἐκ τοῦ δήμου λαμβανούσης, τὸ δημοτικὸν ἰσχυρόν ἐστι, καὶ μέγα τὸ μὴ μεῖζον φρονεῖν τῶν λοιπῶν, ἀλλ' ὁμοιοῦσθαι καὶ σχήματι καὶ στολῇ καὶ διαίτῃ τοῖς

B. 4. ἄρχοντές, εἰσιν] Mez. ἄρχοντες εἰσίασιν.
C. 7. καὶ σχήματι] Sic Venet. Voſſ. Vulgo μὲν σχήματι.

quod alii ſolent magiſtratus, ineunt, neque dictatore creato abdicat, ſed omni magiſtratuum jure in hunc tranſlato, ipſe ſolus officium retinet ſuum: utpote non magiſtratum gerens, ſed diverſæ functionis ordiniſque perſona. Atque ut oratores nonnulli exceptionem negant eſſe judicii genus, cum contrarium ejus quod judicii eſt præſtet: judicio enim ſententia fertur, exceptione infringitur et aboletur: eodem modo cenſent tribunatum plebis impedimentum potius magiſtratus eſſe, aliquidque huic adverſum, quam magiſtratum. Obviam enim ire potentiæ magiſtratus, nimiamque ejus licentiam retundere, munus eſt et poteſtas tribunatus plebis. An vero hæc et horum ſimilia afferunt, qui cauſas comminiſcuntur? Sed cum tribunatus plebis populi voluntate extiterit, popularis etiam ratio vim in eo obtinet, magnumque habetur non ſupra plebem ſe in tribunatu efferre, ſed intervenientibus civibus habitu, amictu, victuſ-

ὑπὸ τῶν πολιτῶν. Ὁ γὰρ ὄγκος τῷ σώματι πρέπει καὶ στρατηγῷ· τὸν δὲ δήμαρχον, ὡς Γάϊος Κυρίων ἔλεγε, καταπατεῖσθαι δεῖ, καὶ μὴ σεμνὸν εἶναι τῇ
D ὄψει, μηδὲ δυσπρόσοδον, μηδὲ τοῖς πολλοῖς χαλεπόν, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἄλλων, τοῖς δὲ πολλοῖς εὐμεταχείριστον. Ὅθεν οὐδὲ οἰκίας αὐτῷ κλείεσθαι νενόμισται θύραν, ἀλλὰ καὶ νύκτωρ ἀνέῳγε καὶ μεθ' ἡμέραν, ὥσπερ λιμένι καὶ καταφυγὴ τοῖς δεομένοις. Ὅσῳ δὲ μᾶλλον ὑπτιεῖται τῷ σώματι, τοσούτῳ μᾶλλον αὔξεται τῇ δυνάμει· κοινὸν γὰρ αὐτὸν ἀξιοῦσι τῆς χρείας, καὶ πᾶσιν ἐφικτόν, ὥσπερ βωμόν, εἶναι, τῇ δὲ τιμῇ ποιοῦσιν ἱερὸν καὶ ἅγιον καὶ ἄσυλον· ὅπου καὶν βαδίζων ἐν δημοσίῳ, πᾶσι νόμος ἐστὶ καθαίρεσθαι καὶ ἁγνίζεσθαι τὸ σῶμα καθάπερ μεμιασμένον.

πβ'.

E "Διὰ τί τῶν στρατηγῶν αἱ ῥάβδοι συνδεδεμέναι

D. 6. τῷ σώματι] Legendum τῷ σχήματι.

D. 9. δημοσίῳ, πᾶσι] Inter has duas voces multa excidiſſe ſuſpicantur Xyl. et Mez. non repugno. Supra, poſt ὑπὲρ τῶν ἄλλων lacunam habet E. proxima tamen retinens.

que ratione eſſe ſimilem. Faſtus enim conſulem prætoremque decet: tribunum plebis (ut dicebat Caius Curio) conculcandum ſe præbere convenit, neque majeſtatem in vultu præ ſe ferre, aut aditus ad ſe difficiles facere, vel moleſtum multitudini, ſed propter hanc aliis odioſum, popularibus autem tractabilem promptumque eſſe. Eam ob rem id quoque receptum fuit, ut tribunorum januæ nunquam clauderentur, ſed noctes dieſque apertæ eſſent, tanquam portus et perfugium ope indigentibus. Quanto autem ſubmiſſius ſe pro ſua perſona gerit, tanto magis augetur potentia tribunus; publicus enim exiſtimatur, quod ad uſum attinet, omnibuſque acceſſus veluti ara: eſtque honoris gratia ſacroſanctus et inviolabilis: quando etiam incedens in publico ** omnibus lege piacularis luſtratio mandatur, tanquam pollutis.

LXXXII.

Cur Prætorum faſces colli-

" πρὸς πρυμνίων τῶν πελέκεων φέρονται;" Πότερον ὅτι σύμβολόν ἐστι τοῦ μὴ δεῖν πρόχειρον εἶναι καὶ λελυμένην τὴν ὀργὴν τοῦ ἄρχοντος; Ἢ, βραδεῖαν καὶ μέλλησιν ἐμποιοῦσα τῇ ὀργῇ τὸ λύειν ἀτρέμα τὰς ῥάβδους, πολλάκις ἐποίησε μεταγνῶναι περὶ τῆς κολάσεως; Ἐπεὶ δὲ τῆς κακίας τὸ μὲν ἰάσιμόν ἐστι, τὸ δὲ ἀνήκεστον, αἱ μὲν ῥάβδοι νουθετοῦσι τὸ μεταθέσθαι δυνάμενον, αἱ δὲ πελέκεις ἀποκόπτουσι τὸ ἀνεπίδεκτον. F

πγ'.

" Διὰ τί τοὺς καλουμένους Βλετονησίους βαρβάρους
" ὄντας, ἄνθρωπον τεθυκέναι θεοῖς πυθόμενοι, μετε-
" πέμψαντο τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν ὡς κολάσοντες· ἐπεὶ
" δὲ νόμῳ τινὶ τοῦτο ἐφαίνοντο πεποιηκότες, ἐκείνους μὲν
" ἀπέλυσαν, ἐκώλυσαν δὲ περὶ τὸ λοιπόν· αὐτοὶ δὲ
" ὀλίγοις ἔτεσιν ἔμπροσθεν, δύο μὲν ἄνδρας, δύο δὲ
" γυναῖκας ἐν τῇ βοῶν ἀγορᾷ λεγομένῃ, τοὺς μὲν, Ἕλ-
" ληνας, τοὺς δὲ, Γαλάτας, ζῶντας κατώρυξαν; φαίνε-
" ται γὰρ ἄτοπον, ταῦτα μὲν ποιεῖν αὐτοὺς, ὑπερημᾶν δὲ

LXXXIII.

gati feruntur, appenſis ſecuribus? An id ſigno eſt iram magiſtratus non debere eſſe in proclivi et ſolutam? an ſolutio faſcium, quæ paulatim fit, moram aliquam iræ injicit et cunctationem, et nonnunquam fecit ut ſententia de ſupplicio exigendo mutaretur? Jam cum vitiorum alia ſint ſanabilia, alia inſanabilia: virgis corrigebantur qui emendari poterant, ſecuribus amputabantur immedicabiles.

Cur Romani cum inaudiviſſent a Bletoneſiis, qui eſt populus barbarus, immolatum diis hominem eſſe, eorum magiſtratus acciverunt, ut pœnas de iis ſumerent: cum autem appareret legis cujuſdam juſſu id factum, miſſos eos fecerunt, ſed iſto ſacrificio in poſterum interdixerunt: ipſi autem non multis ante annis, duos viros totidemque mulieres in foro boario, alteros Græcos, alteras Gallas, vivos defoderunt? Videtur e-

" βαρβάροις ὡς ἐχ ὅσια ποιῆσι." Πότερον τὸ μὴ, θεοῖς θύειν ἀνθρώπους, ἀνόσιον ἡγοῦντο· τὸ δὲ, δαίμοσιν, 284 ἀναγκαῖον; Ἢ τοὺς μὴ ἔθει καὶ νόμῳ τοῦτο ποιοῦντας ἁμαρτάνειν ἐνόμιζον, αὐτοὶ δὲ προσδεχθέντες ἐκ τῶν Σιβυλλείων ἔπραξαν; Λέγεται γὰρ Ἐλβίαν τινὰ παρθένον ὀχουμένην ἐφ' ἵππου βληθῆναι κεραυνῷ, καὶ γυμνὸν μὲν εὑρεθῆναι κείμενον τὸν ἵππον, γυμνὴν δὲ αὐτὴν ὡς ὑπόπτους ἀνηγμένην τοῦ χιτῶνος ἀπὸ τῶν ἀπορρήτων, ὑποδημάτων δὲ καὶ δακτυλίων καὶ κεκρυφάλου διερριμμένων χωρὶς ἄλλων ἄλλαχόθι, τοῦ δὲ φόματος ἔξω προβεβληκότος τὴν γλῶσσαν· ἀποφηναμένων δὲ τῶν μάντεων, δεινὴν μὲν αἰσχύνην ταῖς ἱεραῖς παρθένοις εἶναι, καὶ γενέσθαι πρόδηλον, ἄφθαι δέ τινα καὶ ἱππέων ὕβριν, ἐμήνυσε βαρβάρου τινὸς ἱππικοῦ θεράπων τρεῖς παρθένους τῶν ἑπτάδων, Αἰμιλίαν καὶ Λικινίαν καὶ Μαρτίαν ὑπὸ τὸ αὐτὸ διεφθαρμένας, καὶ συνούσας πολὺν χρόνον ἀν-

A. 1. τοῦτο πράττοντας] Ita Voſſ. Vulgo τάττω πράττοντας. P. τοῦτο προσάττοντας.

nim abſurdum iſta facere, et barbaris tanquam nefaria exprobrare eadem. An diis immolare homines nefas putabant: geniis autem, neceſſitatem cogere? Aut qui conſuetudine ac lege iſta ſacrificia recepiſſent, eos peccare exiſtimantes, ipſi Sibyllinis libris mandantibus iſtud fecerunt? Narrant enim Elbiam quandam virginem equo vehentem fulmine ictam, repertumque fuiſſe equum nudum jacentem, nudam quoque virginem ipſam, tanquam dedita opera veſtibus a genitali membro reductis, calceis, annulis, capitiſque redimiculo hinc inde diſperſis, lingua extra os exſerta. Tum vates reſpondiſſe, ingens opprobrium ſacris virginibus oblatum, foreque ut publice id innoteſceret, ſed et equitum conjunctum fore quoddam dedecus. Ibi barbari cujuſdam equitis ſervum indicium detuliſſe de tribus Veſtalibus virginibus Æmilia, Licinia, et Martia, ſub idem tempus vitiatis, et quæ jam diu cum viris inceſtam con-

δεφάσιν, ὧν εἷς ἦν Βουτέπιος βάρβαρος τῶ μίσυϊ δεσπότης· ἐκεῖναι μὲν οὖν ἐκολάσθησαν ἐξελεγχθεῖσαι· τῆς δὲ πρᾶξεως δεινῆς φανείσης, ἔδοξεν ἀναιρεῖσθαι τὰ Σιβύλλεια τὰς ἱερεῖς· εὑρεθῆναι δὲ φασὶ χρησμὰς ταῦτά τε προδηλοῦντας ὡς ὀπὶ κακῷ γενησόμενα, καὶ προστάττοντας ἀλλοκότοις τισὶ δαίμοσι καὶ ξένοις, ἀποτροπῆς C ἕνεκα τοῦ ὀπίοντος, θεῖσθαι δύο μὲν Ἕλληνας, δύο δὲ Γαλάτας ζῶντας αὐτόθι κατορυγέντας.

πδ'.

"Διὰ τί τὴν τῆς ἡμέρας ἀρχὴν οὐ μέσης νυκτὸς "λαμβάνουσι;" Πότερον ὅτι ἡ πολιτεία στρατιωτικὴν ἐν ἀρχῇ σύνταξιν εἶχε· τὰ δὲ πολλὰ νύκτωρ ἐν ταῖς στρατείαις προλαμβάνεται τῶν χρησίμων; Ἢ πρᾶξεως μὲν ἐπιοιοῦτο τὴν ἀνατολήν, παρασκευὴν δὲ τὴν νύκτα; δεῖ γὰρ παρασκευασαμένους πρᾶττειν, ἀλλὰ μὴ παρασκευάζεσθαι πράττοντας, ὡς Μύσωνα πρὸς Χίλωνα τὸν σοφὸν εἰπεῖν λέγεται ἐν χειμῶνι θρίνακα

B. 7. ἀναιρεῖσθαι] Legendum puto ἀνέρεσθαι: quo tendit T. ἀνειρεῖσθαι.

ſuetudinem habuiſſent, de quibus viris eſſet etiam Butetius, indicis dominus. Et Veſtales quidem criminis convictas, pœnas dediſſe: cæterum, ut atroci in re, placuiſſe, ut a ſacerdotibus Sibyllini libri conſulerentur. Ibi inventa fuiſſe oracula, quæ eventura iſthæc et malum publicum allatura prædicerent: cujus avertendi cauſa peregrinis quibuſdam et alienis geniis duos Græcos, totidem Gallos homines vivos eo in loco defoſſos Romani jubebantur dedere.

LXXXIV.

Cur a media nocte diei ſumunt initium? An quia reipublicæ conſtitutio principio fuit militaris? nam in re bellica pleraque noctu ante capiuntur utilia conſilia. Aut actionem ordiri ſub ortum ſolis volentes, apparatui noctem deſtinaverunt? Prius enim paratos ad agendum par eſt accedere, non inter agendum ſe parare: quod Myſo Chiloni ſapienti reſpondit, hyeme ven-

D τεκταινόμθ@. Ἢ καθάπερ ἡ μεσημβρία πέρας ἐστὶ τοῖς πολλοῖς τῶ τὰ δημόσια καὶ ἀτυδαῖα πράττειν, ἵνα ἀρχὴν ἔδοξε ποιεῖσθαι τὸ μεσονυκτίον; τεκμήριον δὲ τοῦτο μέγα, τὸ μὴ ποιεῖσθαι Ῥωμαίων ἄρχοντα σπονδὰς μηδὲ ὁμολογίας μεῖ μέσον ἡμέρας. Ἢ δύσι μὴν καὶ ἀνατολῇ λαμβάνειν ἀρχὴν ἡμέρας καὶ τελευτὴν οὐ δυνατόν ἐστιν· ὡς μὴν γὰρ οἱ πολλοὶ τῇ αἰσθήσι διορίζουσιν ἡμέρας μὴν ἀρχὴν τὴν πρώτην ἀνάτασιν τῶ ἡλίου, νυκτὸς δὲ, τελευταίαν ἀπόκρυψιν λαμβάνοντες, οὐχ ἕξομεν ἰσημερίαν, ἀλλ' ἣν μάλιστα τῇ ἡμέρᾳ νύκτα παρ-
E ισοῦσθαι δοκοῦμεν, αὐτὴ τῆς ἡμέρας ἐλάττων φανεῖ) τῷ τῶ ἡλίου μεγέθι· ὁ δὲ αὖ πάλιν οἱ μαθηματικοὶ, ταύτην ἰώμενοι τὴν ἀτοπίαν, τίθενται τὸ τῶ ἡλίου κέντρον ὅταν ἅψηται τῶ ὁρίζοντος, ἡμέρας διορισμὸν εἶ) καὶ νυκτὸς, ἀναίρεσίς ἐστι τῆς ἐναργείας· συμβήσεται γὰρ, ἐπὶ πολλῶ φωτὸς ὑπὲρ γῆν ὄντος, καὶ τῶ ἡλίου κατα-

D. 4. τοῦτο μέγα] Forte τόδε μέγα.

D. 6. ἐ δυνατὸν] ἐ adjecimus ex Voſſ. ita jam Petavius correxerat: vid. Bryan. ad Plut. Vit. vol. i. p. 85, 1. Mez. ἀδύνατον.

tilabrum fabricans. Aut quia meridies pleriſque finis eſt publicas et ſerias res agendi, mediam noctem placuit pro exordio ſumi? cujus rei magnum argumentum eſt, quod nullus Romanus magiſtratus poſt meridiem fœdus aut pactum icit. Aut quia ortu occaſuque Solis principium et finis diei definiri non poſſunt? Quo enim modo plerique ſenſus arbitrio diei principium dijudicant primum Solis ortum, noctis autem plenam ejuſdem occultationem; nullum habebimus æquinoctium, ſed ob magnitudinem Solis nox etiam illa quam maxime æqualem diei credimus, die erit brevior. Quod autem mathematici abſurdo huic medentes diei ac noctis diſcrimen in appulſu centri Solis ad horizontem ſeu finitorem circulum conſtituunt, id evidentiam evertit; fit enim iſta ratione, ut diem eſſe negare, et noctem etiamnum du-

λάμποντος ἡμᾶς, μηδέπω ἡμέραν ὁμολογεῖν, ἀλλὰ ἔτι νύκτα εἶ). Ἐπεὶ τοίνυν ἐν ταῖς ἀνατολαῖς καὶ δύσεσι τοῦ ἡλίου, δυσληπτός ἐστιν ἡ ἀρχὴ διὰ τὰς εἰρημένας ἀλογίας, ἀπολείπεται τὸ μεσουρανεῖν ἢ τὸ ἀντιμεσουρανεῖν αὐτῷ λαμβάνειν ἀρχήν· βέλτιον δὲ τὸ δεύτερον· φέρεται γὰρ ἐκ μεσημβρίας ἐπὶ τὰς δύσεις ἀπὸ ἡμῶν, ἐκ δὲ μεσονυκτίου πρὸς ἡμᾶς ἐπὶ τὰς ἀνατολάς. F

πε'.

"Διὰ τί τὰς γυναῖκας ὅτε ἀλεῖν ἐῶν, ὅτε ὀψοποιεῖν τοπαλαιόν;" Ἢ, τὰς συνθήκας διαμνημονεύοντες ἃς ἐποιήσαντο πρὸς τοὺς Σαβίνους; ἐπεὶ γὰρ ἥρπασαν τὰς θυγατέρας αὐτῶν, εἶτα πολεμήσαντες διηλλάγησαν, ἐν ταῖς ἄλλαις ὁμολογίαις καὶ τοῦτο ἐγράφη, μήτε ἀλεῖν ἀνδρὶ Ῥωμαίῳ γυναῖκα, μήτε μαγγρεύειν.

πς'.

"Διὰ τί τῷ Μαΐῳ μηνὶ οὐκ ἄγονται γυναῖκας;" Πότερον ὅτι μέσος ἐστὶ τοῦ Ἀπριλλίου καὶ τοῦ Ἰουνίου

rare cogamur fateri, cum adhuc infra terram multa luce manente Sol noſtram plagam illuſtrat. Quando igitur ortu et occaſu Solis principium diei et noctis ob dictas difficultates non poteſt percipi, reſtat ut pro principio diei ſumamus illum articulum temporis, quo Sol vel in medio cœli eſt, vel in oppoſito ejus puncto: hoc autem poſterius melius congruit. Sol enim a meridie verſus occaſum a nobis fertur: a mediæ noctis puncto verſus ortum ad nos.

LXXXV.

Cur antiquitus mulieres neque molere ſinebant, neque coquere? An memoria pactorum cum Sabinis initorum? Poſt raptum enim Sabinarum, et bellum pace mutatum, id quoque in pactis ſcriptum fuit, Mulierem viro Romano neque molere debere neque coquere.

LXXXVI.

Cur menſe Maio mulieres non ducuntur? An quia is medio loco inter Aprilem eſt et Ju-

285 μιωὸς, ὧν τὸν μὲν Ἀφροδίτης, τὸν δὲ Ἥρας, γαμηλίων θεῶν, ἱερὸν νομίζοντες, προλαμβάνουσι μικρὸν ἢ προμήνυσιν; Ἢ, ὅτι τῷ μιῷ τούτῳ τὸν μέγιστον ποιοῦσι τῶν καθαρμῶν, νεῶν μὲν εἰδώλα ῥιπτοῦντες ἀπὸ τῆς γεφύρας εἰς τὸν ποταμὸν, πάλαι δὲ ἀνθρώπους; διὸ καὶ τὴν Φλαμινίκαν ἱερὰν τῆς Ἥρας εἶναι δοκοῦσαν, νενόμισαι σκυθρωπάζειν, μήτε λουομένην τινὶ καῦτα, μήτε κοσμουμένην. Ἢ, ὅτι πολλοὶ Λατίνων ἐν τῷ μηνὶ τούτῳ τοῖς κατοιχομένοις ἀναγίζουσι; καὶ διὰ τοῦτο ἴσως Ἑρ-
B μιῶν ἐν αἰτῷ σέβονται, καὶ Μαίας ἐπώνυμός ἐστιν. Ἢ, καθάπερ ἔνιοι λέγουσιν, ὁ μὲν Μάϊος ἀπὸ τῆς πρεσβυτέρας, ὁ δὲ Ἰούνιος, ἀπὸ τῆς νεωτέρας ἡλικίας ὠνόμασαι; γάμῳ δὲ ἁρμοδιώτερον τὸ νέον, ὡς καὶ Εὐριπίδης φησὶν,

Ἀλλ' ἢ τὸ γῆρας τὴν Κύπριν χαίρειν ἐᾷ,
Ἥ τ' Ἀφροδίτη τοῖς γέρουσιν ἄχθεται.

ὑ γαμοῦσιν οὖν ἐν τῷ Μαΐῳ, προμήνοντες τὸν Ἰούνιον, ὃς εὐθὺς ἐστὶ μετὰ τὸν Μάϊον.

nium, quorum ille Veneri, hic Junoni ſacer eſt, numinibus matrimoniorum tutelaribus, vel antevertunt Maium, vel Junium præſtolantur? Aut quia menſe iſto maximam expiationem peragunt, ſimulachra nunc de ponte in fluvium, antiquitus homines jacientes? ideoque etiam Flaminicam, quæ Junonis habetur antiſtita, leges tunc jubent eſſe tetricam, lavacroque et ornatu abſtinere. Aut quia multi Latinorum iſto menſe parentant mortuis? atque ideo fortaſſis Mercurius eo menſe colitur, a Maia nomen ducente. Aut verius eſt quod alii dicunt? Maium a ſeniorum, qui ſunt majores, Junium a minorum ætate nomen habere, qui ſunt juniores: magis autem convenit nuptiis juventus, ut et Euripides monet,

Etenim ſenectus Cypridam miſſam facit:
Anniſque onuſtos Venus averſatur viros.

itaque Maio non contrahunt matrimonium, ſed in Junium continuo ſequentem differunt.

πζ'.

"Διὰ τί τῶν γαμουμένων αἰχμῇ δορατίου τὴν κό-
"μην ἀφαιροῦσιν;" Ἆρα σύμβολόν ἐστι τοῦτο τῆς
βίᾳ καὶ μετὰ πολέμου γαμηθῆναι τὰς γυναῖκας; Ἢ
μανθάνουσιν, ἀνδράσι συνοικοῦσαι μαχίμοις καὶ πολεμι- C
κοῖς, ἄθρυπτον καὶ ἄθηλυν καὶ ἀφελῆ θεραπείαν κοσμου
λωπισμόν; ὥσπερ ὁ Λυκοῦργος ἀπὸ θριόνος καὶ πελέ-
κεως κελεύσας τὰ θυρώματα ταῖς οἰκίαις ποιεῖν καὶ τὰς
ὀροφὰς, ἄλλῳ δὲ μὴ ἐξεῖναι τὸ σκεῦος ἐργαλείῳ,
πᾶσαν ἐκβαλὼν τρυφερίαν καὶ πολυτέλειαν; Ἢ τὴν
ἁφὴν αἰνίττεται τὸ γινόμενον, ὡς μόνῳ σιδήρῳ τοῦ
γάμου ἀφαιρουμένου; ἢ τὰ μὲν πλῆκτρα τῶν γαμι-
κῶν εἰς τὴν Ἥραν ἄνιππον; Ἥρας δὲ ἱερὸν τὸ δόρυ
νενόμισται, καὶ τῶν ἀγαλμάτων αὐτῆς δόρατι στηρίζεται
τὰ πλεῖστα, καὶ Κυρῖτις ἡ θεὸς ἐπωνόμασται· τὸ γὰρ E
δόρυ, ΚΟΥΡΙΝ ἐκάλουν οἱ παλαιοί· διὸ καὶ φασι Κυρῖνον D
ὀνομασθῆναι Ἐνυάλιον.

D. 1. ΚΟΥΡΙΝ] Ald. Baſ. Xyl. rectius κῦριν.

LXXXVII.

Cur nuptarum comam diſcriminant haſtæ cuſpide? An id ſignum eſt primas vi et bello fuiſſe ductas? Aut monentur nuptæ, quia bellicoſis jungantur maritis, debere ipſas ornatu uti ſimplici et a luxu ac mollitie alieno? quemadmodum Lycurgus fores et faſtigia ædium jubens ſerra et ſecuri, nullo alio adhibito inſtrumento, fabricari, omnem luxum ſupervacaneamque operam præcidit. Aut per ambages ſignificatur, ſolo ferro conjugium diſciſſum iri? Aut quia pleraque ad nuptias pertinentia ad Junonem referuntur? Junoni autem ſacra habetur haſta, et pleræque ejus ſtatuæ haſta nituntur, ipſaque dicitur dea Quiritis; haſta enim antiquis Quiritis nominabatur: inde Mars Quirinus uſurpabatur.

πή.

" Διὰ τί τὸ τελούμενον εἰς θεὰς, λοῦκαρ καλοῦσιν;" Ἢ, ὅτι πολλά ἐστιν ἄλλα περὶ τὴν πόλιν ἀνειμένα θεοῖς, ἃ καλοῦσι λούκους, καὶ τὴν ἀπὸ τούτων πρόσοδον εἰς τὰς θεὰς ἀνήλισκον;

πθ.

" Διὰ τί τὰ Κυρινάλια, μωρῶν ἑορτὴν ὀνομάζουσιν;" Ἢ, ὅτι τὴν ἡμέραν ταύτην ἀπεδεδώκεσαν, ὡς Ἰόβας φησὶ, τοῖς τὰς αὑτῶν φατρίας ἀγνοοῦσιν; Ἢ τοῖς μὴ θύσασιν, ὥσπερ οἱ λοιποὶ, ἐν φυλαῖς ἐν τοῖς Φουρνικαλίοις, δι' ἀσχολίαν ἢ ἀποδημίαν ἢ ἄγνοιαν, ἐδόθη τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ τὴν ἑορτὴν ἐκείνην ἀπολαβεῖν;

ϟ.

E " Διὰ τί τῷ Ἡρακλεῖ γινομένης θυσίας, ἄλλον " οὐδένα θεῶν ὀνομάζουσιν, οὐδὲ φαίνεται κύων ἐντὸς " τῶν περιβόλων, ὡς Βάρρων ἱστόρηκεν;" Ἢ, θεὸν μὲν ἄλλον οὐκ ὀνομάζουσιν, ἀφ' ὃ τοῦτον ἡμίθεον νομί-

D. 4. πολλὰ ἄλλα] Vere et acute Mez. et Xyl. πολλὰ ἄλση.

LXXXVIII.

Cur pecunia quæ ſpectaculis impenditur, Lucar dicitur? An quia multi circa urbem ſunt luci diis conſecrati, quorum reditus in ſpectacula inſumebant?

LXXXIX.

Cur Quirinalia feſtum ſtultorum appellant? An quod dies iſte his erat deſtinatus, ut Juba ſcribit, qui ſuam curiam ignorabant? Aut quod qui Fornacalibus feriis ob occupationes, peregrinationem, vel ignorationem non ſacrificaſſent in ſua tribu, iis permiſſæ fuerunt iſtæ feriæ harum loco obeundæ?

XC.

Cur in ſacrificio Herculis nullus alius deus nominatur, neque intra ſepimenta canis conſpicitur? ſic enim tradit Varro. An ideo alium deum non nominant, quia ſemideus

ζειν; ὡς δέ φασιν ἔνιοι, καὶ μὴ τῶν ἀνθρώπων ὄντος ἔτι βωμὸν ἱδρύσασθαι τὸν Εὔανδρον αὐτῷ, καὶ θυσίαν προσαγαγεῖν. Κυνὶ δὲ πάντων μάλιστα τῶν ζώων ἐπολέμησε· καὶ γὰρ ὅτος αὐτῷ ἀεὶ πολλὰ προσήγματα παρέσχε, καὶ ὁ Κέρβερος· καὶ ὅτι πᾶσι, τὸν Λικυμνίου παιδὸς Οἰωνοῦ διὰ κύνα φονευθέντος ὑπὸ τῶν Ἱπποκοωντιδῶν, ἀναγκασθεὶς μάχῃ συνάψαι, τῶν τε ἄλλων φίλων πολλοὺς ἀπέβαλε, καὶ τὸν ἀδελφὸν Ἰφικλέα. F

ϛα'.

"Διὰ τί τοῖς πατρικίοις οὐκ ἔξεστι περὶ τὸ Καπιτώλιον κατοικεῖν;" Πότερον ὅτι Μάρκος Μάλιος αὐτόθι κατοικῶν ἐπεχείρησε τυραννίδι; ὃν ἀπώμοτόν φασιν τῷ οἴκῳ, μηδενὶ Μαλίῳ ὄνομα Μάρκου γενέσθαι; Ἢ παλαιὸς ἦν φόβος ὅτος; Ποπλικόλαν γοῦν ἄνδρα δημοτικώτατον οὐκ ἐπαύσαντο συκοφαντοῦντες οἱ δυνατοί, δεδιότες δὲ οἱ πολλοί, μέχρις οὗ τὴν οἰκίαν αὐτὸς κατέσκαψεν, ὑπεκεῖσθαι τῇ ἀγορᾷ δοκοῦσαν. 286 B

XCI.

Cur patriciis non licebat prope Capitolium habitare? An quia Marcus Manlius ibi habitans tyrannidem affectavit? propter quem illa familia jurejurando ſeſe obſtrinxit, nemini ſe ex ea Marci prænomen facturam. Aut antiquus tenebat metus? etenim Poplicolam hominem magis quam quiſquam fuerit alius popularem non deſtiterunt calumniis impetere potentiores, metuere vero plebs, antequam domum ſuam ipſe diruit, quod ea imminere foro videretur.

cenſetur Hercules? Aut quia adhuc inter homines degenti Evander aram poſuit, et victimam obtulit? id enim nonnulli tradunt. Omnium autem animalium nullum infeſtius habuit Hercules cane: hic enim ei plurimum negotii identidem exhibuit: et Cerberus canis fuit: ac præter omnia, cum Licymnii filium Oeonum canis cauſa interfeciſſent Hippocoontidæ, coactus pugnam committere, cum alios ſociorum multos, tum Iphiclum amiſit.

ϛβ'.

" Διὰ τί τῷ σώσαντι πολίτην ἐν πολέμῳ, δρυΐνον
286 " διδόασι στέφανον;" Πότερον ὅτι πανταχοῦ καὶ ῥᾳδίως ἐστὶν εὐπορῆσαι δρυὸς ἐπὶ στρατείας; Ἢ ὅτι Διὸς καὶ Ἥρας ἱερὸς ὁ στέφανός ἐστιν, οὓς πολιούχους νομίζουσιν; Ἢ παλαιὸν ἀπ' Ἀρκάδων τὸ ἔθος, οἷς ἐστί τις συγγένεια πρὸς τὴν δρῦν; φασὶ γὰρ ἀνθρώπων γενομένην δοκοῦσιν ἐκ γῆς, ὥσπερ ἡ δρῦς τῶν φυτῶν.

ϛγ'.

" Διὰ τί γυπὶ χρῶνται μάλιστα πρὸς τὰς οἰωνισ-
" μούς;" Πότερον ὅτι καὶ Ῥωμύλῳ δώδεκα γύπες ἐφάνησαν ἐπὶ τῇ κτίσει τῆς Ῥώμης; Ἢ ὅτι τῶν ὀρνίθων ἥκιστα σπουδῆς ἄξιος; οὐδὲ γὰρ νεοττίᾳ γυ-
B πὸς ἐντυχεῖν ῥᾳδίως ἐστὶν, ἀλλὰ πόρρωθεν ποθὲν ὑπερπίπτης καταίρουσι· διὸ καὶ σημειώδης ἡ ὄψις αὐτῶν ἐστίν. Ἢ καὶ τοῦτο παρ' Ἡρακλέους ἔμαθον; εἰ λέγει ἀληθῶς Ἡρόδωρος ὅτι πάντων μάλιστα γυπὶν ἐπὶ προέξεως

XCII.

Cur eum qui civem ſervaſſet, corona donabant querna? An quod ubique copia in expeditionibus eſt quercus, et quidem nullo negotio? Aut quia Jovi et Junoni ſacra eſt iſta corona, quibus diis urbium tutelam adſignant? Aut priſca eſt hæc Arcadum conſuetudo, quibus aliqua eſt cum quercu cognatio? Primi enim hominum e terra enati creduntur, ſicut quercus inter ſtirpes prima.

XCIII.

Cur ad auſpicia maxime uſi ſunt vulturibus? An quod Romulus Romam condens duodecim vultures obſervavit? An quia avium omnium minime iſta frequenter conſpici ſolet? non enim facile in pullos vulturis incideris: ſed ex remotis locis alicunde ſubito advolant: unde ſequitur, eorum conſpectu aliquid portendi. An hoc quoque ab Hercule didicerunt? Si tamen verum eſt quod Herodorus ſcripſit, Herculem in auſpicio ca-

ἀρχῇ φανεῖσιν ἔχαιρεν Ἡρακλῆς, ἡγούμενος δικαιότατον εἶ τὸν γῦπα τῶν σαρκοφάγων ἁπάντων· θεῶτον μὲν γὰρ οὐδένος ἅπτεται ζῶντος, οὐδὲ ἀποκτίννυσιν ἔμψυχον ἐσθίει, ὡς αἰετοὶ καὶ ἱέρακες καὶ τὰ νυκτινόμα· λῃστὴς δὲ τοῖς ἄλλοις ἀποθανοῦσιν· ἔπειτα καὶ τούτων τὰ ὁμοφυλα παρίησι· πετεινῶ γὰρ οὐδεὶς ἑώρακε γῦπα γλυόμενον, ὡς αἰετοὶ καὶ ἱέρακες μάλιστα τὰ συγγενῆ διώκουσι καὶ κόπτουσιν· καίτοι κατ' Αἰσχύλον, C

Ὄρνιθος ὄρνις πῶς ἂν ἀγνεύοι φαγών;

ἀνθρώποις δὲ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἀβλαβέστατός ἐστιν, οὔτε καρπὸν ἀφανίζων ὅτε φυτὸν, ὅτε ζῶον ἥμερον κακουργῶν. Εἰ δὲ, ὡς Αἰγύπτιοι μυθολογοῦσι, θῆλυ πᾶν ὃ γένος ἐστὶ, καὶ κύεσκονται δεχόμενοι καταπνέοντα τὸν ἀπηλιώτην, ὥσπερ τὰ δένδρα τὸν ζέφυρον, καὶ παντάπασιν ἀπλανῆ τὰ σημεῖα καὶ βέβαια γίνεσθαι πιθανόν ἐστιν ἀπ' αὐτῶν· ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις αἱ περὶ τὰς ὀχείας συβόσεις, ἔτι δὲ D

E

B. 9. τοῖς ἄλλοις] Legendum τοῖς ἄλλως. Voſſ. τοῖς ὅλοις.

piendo maxime delectatum fuiſſe vulturibus oblatis, quod hanc omnium volucrium carnivorarum juſtiſſimam cenſeret. Primum, quia nihil animatum tangit aut necat: id quod aquilæ faciunt, accipitres, et quæ noctu volant aves: ſed ſolis veſcitur cadaveribus. Deinde quod ſuæ quoque naturæ et generis cadavera præterit: nemo enim unquam vidit a vulture avem guſtari; cum aquilæ et accipitres maxime inſectentur et occidant aves: at vero ut eſt apud Æſchylum,

Inceſta avis ſit oportet, ſi volucrem voret.

Præterea hæc avis minime omnium aliarum homini nocet, cum neque fruges perdat, neque plantas, neque ullum manſuetum animal lædat. Denique ſi verum eſt quod Ægyptii perhibent, totum vulturum genus eſſe fœmininum, et concipere ſubſolani flatu excepto, ſicut arbores Favonii admiſſo ſpiritu; omnino probabile eſt præſagia ab iis ducta, firma eſſe et erroris vacua: cum in

ἁρπαγαὶ καὶ φυγαὶ καὶ διώξεις πολὺ τὸ θορυβῶδες καὶ ἀκατάστατον ἔχουσι.

ξδ'.

" Διὰ τί τῷ Ἀσκληπιῷ τὸ ἱερὸν ἔξω πόλεώς ἐστι;" Πότερον ὅτι τὰς ἔξω διαιτωμένας ὑγιεινοτέρας νόμιζον τῶν ἐν τῷ ἄστει; καὶ γὰρ Ἕλληνες ἐν τόποις καθαροῖς καὶ ὑψηλοῖς ὡσαύτως ἱδρυμένα τὰ Ἀσκληπίεια ἔχουσιν. Ἢ, ὅτι τὸν θεὸν ἐξ Ἐπιδαύρου μεταπεμπτὸν ἥκειν νομίζουσιν, Ἐπιδαυρίοις δὲ ὁ κατὰ πόλιν, ἀλλὰ πόρρω τὸ Ἀσκληπιεῖόν ἐστιν; Ἢ, ὅτι τῷ δράκοντος ἐκ τῆς τελέσεως κτὶ τὴν νῆσον ἀποβάντος καὶ ἀφανισθέντος, αὐτὸν ᾤοντο τὴν ἵδρυσιν ὑφηγεῖσθαι τὸν θεόν;

ξε'.

" Διὰ τί νενόμισται τοὺς ἁγνεύοντας, ὀσπρίων ἀπέχεσθαι;" Πότερον, ὡς οἱ Πυθαγορικοὶ, τοὺς μὲν κυάμους ἀφωσιοῦτο διὰ τὰς λεγομένας αἰτίας, τὸν δὲ λάθυρον καὶ τὸν ἐρέβινθον ὡς παρωνύμους τῷ ἔρεβος καὶ τῆς λήθης;

D. 3. Ἀσκληπίεια—Ἀσκληπιείων] Ita E. Vulgo Ἀσκλήπεια—Ἀσκλήπειόν.

aliis agitatio circa coitum, tum rapinæ, fugæ, infectationeſque multum tumultuationis et incertitudinis exhibeant.

XCIV.

Cur Æſculapii fanum extra urbem eſt? An quia ſalubrius extra quam intra urbem degi putant? nam Græci quoque fere locis puris et ſublimibus poſita Æſculapii habent ſacraria. Aut quod deum illum Epidauro arceſſitum veniſſe Romam exiſtimant? Epidaurii autem non in urbe, ſed procul inde templum Æſculapii habent. Aut quod angue apud inſulam e trireme egreſſo et e conſpectu hominum ſublato, ipſum deum arbitrantur locum ſui templi indicaſſe?

XCV.

Cur caſtimoniam ſervantibus uſu leguminum eſt interdictum? An fabam ob eaſdem quas Pythagorici cauſas abominati ſunt? lathyrum autem et erebinthum *(hoc eſt piſum, puto, et cicerem)* quod *lathæ* et *erebo, id eſt letho et orco*, nomina

Ἢ ὅτι πρὸς τὰ περίδειπνα καὶ τὰς προκλήσεις τῶν νεκρῶν μάλιστα χρῶνται τοῖς ὀσπρίοις; Ἢ μᾶλλον, ὅτι δεῖ πρὸς τὰς ἁγνείας καὶ ἁγιτείας καθαρὰ καὶ λιτὰ τὰ σώματα ἔχειν; ἔτι δὲ τὰ ὄσπρια πνευματώδη, καὶ περίστυμα ποιεῖ πολλῆς καθάρσεως δεόμενον. Ἢ ὅτι καὶ πρὸς σπουδὴν παρορμᾷ λέγει τὸ φυσώδες καὶ πνευματικόν;

ϛ΄.

"Διὰ τί τῶν παναγῶν παρθένων τὰς ἁμαρτούσας, "ἄλλως οὐ κολάζουσιν, ἀλλὰ ζώσας κατορύττουσιν;" F Πότερον ὅτι καίουσι τοὺς ἀποθανόντας, θάπτειν δὲ πυρὶ τὸ πῦρ ὃ θεῖον ὁσίως μὴ φυλάξασαν, οὐκ ἰῶ δίκαιον; Ἢ σῶμα ταῖς μεγίσταις καθωσιωμένον ἁγιτείαις ἀναιρεῖν, καὶ προσφέρειν ἱερᾷ γυναικὶ χεῖρας, ὃ δεμιτὸν ὁμίζον; B αὐτὴν οὖν ἀποθανεῖν μηχανώμενοι, δι' αὐτῆς κατεβίβαζον ὑπὸ γῆν εἰς οἴκημα πεποιημένον, ὅπου καὶ λύχνος ἐκαίετο καιόμενος, καὶ ἄρτος καὶ γάλακτός τι καὶ ὕδατος· εἶτα

horum ſunt affinia? Aut quod ad circumpotationes funebres et mortuorum evocationes maxime utuntur leguminibus? Aut potius quia ad caſtimoniam afferre oportet corpora pura et tenuia? legumina autem flatus generant, et ſuperfluitatem gignunt multa opus habentem expurgatione. Aut quia etiam ad rem veneream inſtigant ob flatuum et ſpirituum generationem?

XCVI.

Cur Veſtales virgines ſi pudicitiam prodiderunt, non alio afficiunt ſupplicio, quam quod vivas defodiunt? An quia mortuos cremant: cremare autem eam quæ ignem ſacrum non cuſtodiverit pie, injuſtum eſſet? Aut quia corpus ſummis conſecratum cæremoniis interficere, et manus adferre ſacræ mulieri, nefas cenſentes, ipſam ultro mori volentes infra terram demiſerunt, in exſtructum ad hoc domicilium, ubi et lucerna ponebatur ardens, et panis, atque lactis et aquæ nonnihil, deinde terra ſuperne ingeſta occultabatur

287 γῇ τὸ οἴκημα κατέκρυπτον ἄνωθεν. Καὶ οὐδὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἀφοσιωσάμενοι τὴν δεισιδαιμονίαν ἐξεφεύγασιν, ἀλλὰ μέχρι νῦν ἀναγίζουσιν οἱ ἱερεῖς ἐκεῖ βαδίζοντες ὑπὲρ τὸν τόπον.

ιζ'.

" Διὰ τί ταῖς Δεκεμβρίαις εἰδοῖς ἱπποδρομίας γε-
" νομένης, ὁ νικήσας δεξιὸς ἱερὸς Ἄρει θύεται, καὶ τὴν
" μὲν ἀρὰν ἀποκόψας τις ὑπὲρ τὴν Ῥηγίναν καλουμένην
" κομίζει, καὶ τὸν βωμὸν αἱμάσσει, περὶ δὲ τῆς κεφα-
" λῆς, οἱ μὲν ἀπὸ τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ λεγομένης, οἱ δὲ ἀπὸ
" τῆς Σιβύρης καταβάντες ἀμφιμάχονται;" Πότερον,
ὡς ἔνιοι λέγουσιν, ἵππῳ τὴν Τροίαν ἁλωκέναι νομίζοντες,
ἵππον κολάζουσιν, ἅτε δὴ καὶ γεγονότες

B Τρώων ἀγλαὰ τέκνα μεμιγμένα παισὶ Λατίνων;

Ἢ, ὅτι θυμοειδὲς καὶ πολεμικὸν καὶ ἀρήϊον ὁ ἵππος ὄν,
τὰ δὲ πολεμικὰ μάλιστα καὶ πολεμόφορα θύουσι τοῖς
θεοῖς· ὁ δὲ νικήσας θύεται ἀφ' ὧν νίκης καὶ κράτος οἰ-

B. 4. κράτ⊙] Legendum κράτες Mez.

locus? Ac ne hoc quidem modo defunctos se religione putabant, sed hodieque mos obtinet ut ad illum locum sacerdotes accedentes parentent.

XCVII.

Cur Idibus Decembribus exhibitis equestribus ludis, dexter equus victor Marti sacer immolabatur, et caudam aliquis amputatam fert ad locum cui Regia nomen, aramque cruentat, de capite alii a sacra via, alii a Suburra descendentes depugnant? An, quæ est quorundam opinio, equo Trojam captam putantes, equum plectunt? utpote qui sint

Troum splendida proles natis mixta Latinum.

Aut quia animosa est bestia, et bello apta atque Martialis equus? diis vero ea potissimum immolant, quæ iis accepta sunt et convenientia? victor autem equus mactatur, quia deo vic-

κεῖον τῇ τὸν θεόν. Ἢ μᾶλλον ὅτι τῷ θεῷ φάσιμον τὸ ἔργον ἐστὶ, καὶ νικῶσιν οἱ μένοντες ἐν τάξει τοὺς μὴ μένοντας ἀλλὰ φεύγοντας, καὶ κολάζεται τὸ τάχος ὡς δειλίας ἐφόδιον, καὶ μανθάνουσι συμβολικῶς ὅτι σωτήριον οὐκ ἔστι τοῖς φεύγουσι;

ιη'.

"Διὰ τί οἱ πρυτανεῖς τὴν ἀρχὴν παραλαβόντες, "οὐδὲν ἄλλο πράττουσι πρῶτον, ἢ τὴν τροφὴν ἀπο- "μισθοῦσι τῶν ἱερῶν χηνῶν, καὶ τὴν χάνωσιν τῷ ἀγάλ- C "ματος;" Πότερον ἀπὸ τῶν εὐτελεστάτων ἀρχόμενοι, καὶ μὴ πολλῆς δεομένων δαπάνης μηδὲ πραγματείας; Ἢ, παλαιά τις αὕτη χάρις ἀπομνημονεύεται τοῖς ζώοις ἀπὸ τῶν Κελτικῶν, ὅτι τοὺς βαρβάρους ὑποβαίνοντας ἤδη τὸ περιτείχισμα τῆς Καπιτωλίου νύκτωρ οἱ χῆνες ἤσθοντο, τῶν κυνῶν καθευδόντων, καὶ βοῇ τοὺς φύλακας ἐπήγειραν; Ἢ φύλακες ὄντες οἱ πρυτανεῖς τῶν μείζων, καὶ πρέπον ὑποσκοπεῖν καὶ πολυπραγμονεῖν αὐτοῖς

C. 9. προσῆκον] Ita Voss. Vulgo προσηκόντων. Mez. προσήκοντος.

toria est accepta ferenda. Aut rectius hoc dicetur, opus illius dei statariam esse pugnam, victoriamque stando suos ordines qui servant de fugientibus reportare; itaque puniri celeritatem ut fugæ commeatum, monerique isto argumento cives, fugientibus nullam esse salutis iuduciam?

XCVIII.

Cur censores ubi magistratum acceperunt, nihil prius habent locatione alimentorum pro sacris anseribus, et simulachri exornatione? An quia volunt ab iis ordiri, quæ sumptuum et occupationis minimum desiderant? Aut pro veteri beneficio animalibus hæc refertur gratia, quod Gallos Roma capta jam muros Capitolii superantes canibus dormientibus sensernnt anseres, vigilesque suo clangore excitaverunt? Aut censores, cum rerum maximarum custodia ipsis demandata, officiique ipsorum esset

ἱερὰ καὶ δημόσια καὶ βίους καὶ ἤθη καὶ ἀφελίτας, τὸ φυλακτικώτατον ζῶον εὐθὺς ἐν λόγῳ τίθενται, καὶ ἅμα τῇ
D τούτων ἐπιμελείᾳ παρεπέπνυται τοὺς πολίτας μὴ ἀμελεῖν μηδὲ ῥαθυμεῖν τῶν ἱερῶν; Ἡ δὲ γάνωσις τοῦ ἀγάλματος ἀναγκαία· ταχὺ γὰρ ἐξανθεῖ τὸ μίλτινον, ᾧ τὰ παλαιὰ τῶν ἀγαλμάτων ἔχρωζον.

ϛϑ'.

" Διὰ τί τῶν ἄλλων ἱερέων τὸν καταδικασθέντα καὶ
" φυγόντα παύοντες, ἕτερον αἱροῦνται, τὸν δὲ αὔγυρος,
" ἕως ζῇ, κἂν ὑπὸ τοῖς μεγίστοις ἀδικήμασι καταγνῶσιν
" οὐκ ἀφαιροῦνται τὴν ἱερωσύνην; (αὐγύρας δὲ τοὺς
" ὑπὸ τῶν οἰωνῶν καλοῦσι.)" Πότερον, ὡς ἔνιοι λέγουσι, βέλονται μηδένα τὰ τῶν ἱερῶν ἀπόῤῥητα γινώσκειν, ὃς οὐκ ἔστιν ἱερεύς; Ἢ κατειλημμένον ὅρκοις τὸν αὔγυρα μηδενὶ φράσειν τὰ τῶν ἱερῶν, ἀπολῦσαι τῶν ὅρκων ὑ θέ-
E λουσιν ἰδιώτην γενόμενον; Ἢ τιμῆς ἐκ ἔστιν οὐδὲ ἀρχῆς, ἀλλὰ ἐπιστήμης ὄνομα καὶ τέχνης, ὁ αὔγυρ; ὅμοιον ἐν

accurate obſervare et inſpicere in ſacra, res publicas, vitas, mores, rationemque victus; initio ſtatim vigilantiſſimum animal procurant, eaque induſtria cives hortantur, ut ſacrorum curam diligentem gerant? Simulachri autem illuſtratio neceſſaria eſt; minium enim quo antiqua ſimulachra inducebant, colorem habet facile evaneſcentem.

XCIX.

Quid cauſæ eſt, quod, cum alios ſacerdotes in locum damnatorum atque ſolum vertere juſſorum ſacerdotioque privatorum ſacerdotum ſufficiant; ſoli auguri, etiamſi ſummorum flagitiorum compertus habeatur, non abrogant ſacerdotium, quandiu vivit? An quod ſacrorum arcana a quoquam qui ſacerdos non ſit, cognoſci nolunt? Aut quia jurejurandi, quo ſanxit ſe nemini diſciplinam iſtam traditurum, eum abrogata dignitate factum privatum ſolvere nolunt religione? Aut non magiſtratus vel dignitatis, ſed ſcientiæ artiſque nomen eſt augur? ut qui va-

τῷ τὸν μυσικὸν ἀποψηφίσαθαι μυσικὸν μὴ εἶ), καὶ τὸν ἰατρὸν, ἰατρὸν, τὸ κωλύειν μάντιν εἶ) τὸν μάντιν, ἀφελέσθαι μὴ δυναμένους τιὼ δύναμιν αὐτῷ, κἂν ἀφέλωνται τιὼ πρόσηγορίαν. Ἄλλον δὲ ὃ καθιεροῦσιν, εἰκότως τὸν ἐξ ἀρχῆς ἀριθμὸν τῶν αὐγούρων φυλάττοντες.

ρ'.

" Διὰ τί ταῖς Αὐγούσαις εἰδοῖς, Σεκστιλίαις δὲ " πρότερον λεγομέναις, ἑορτάζουσιν αἱ τε δοῦλαι καὶ οἱ " δοῦλοι πάντες, αἱ δὲ γυναῖκες μάλιστα ῥύπτεσθαι τοὺς F " κεφαλὰς καὶ καθαίρειν ὀπτινδεύουσιν;" Ἢ ἀφ' τὸν Σερούιον τὸν βασιλέα κτ' ταύτην τὴν ἡμέραν ἐξ αἰχμαλώτου γενέσθαι θεραπαινίδος, ἄδειαν ἔργων ἔχουσιν οἱ θεράποντες; τὸ δὲ πλύνειν τὰς κεφαλὰς, ἀρξάμενον ἀπὸ τῶν θεραπαινίδων ἀφ' τιὼ ἑορτιὼ, ἄχρι τ' ἐλευθέρων προῆλθεν;

ρα'.

" Διὰ τί κοσμοῦσι τοὺς παῖδας τοῖς προιδεραίοις ἀ " βύλλας καλοῦσι;" Πότερον ὅτι τιμὴ τῶν ἡρπασμένων γυναικῶν, ὥσπερ ἄλλα πολλὰ, καὶ τοῦτο ἐψηφίσαντο

tem ne vates ſit prohibere conetur, perinde agat ac ſi muſico ne muſicus, aut medico ne medicus ſit, velit edicere: cum, ut maxime titulum deroget, ſcientiam tamen adimere non poſſit. Alium porro non creant, quod numerum augurum ab initio conſtitutum retinere volunt.

C.

Cur Idibus Sextilis, qui nunc Auguſtus dicitur, feriæ ſunt utriuſque ſexus ſervis, mulieres autem tum maxime lavare et purgare capita ſtudent? An hoc ſervis datum, quod ea die Servius rex natus e captiva fuit ancilla? lotio autem capitis ab ancillis feriarum cauſa cœpta, etiam ad liberas pervaſit?

CI.

Quare pueros bullis ornant? An in honorem raptarum id quoque, ut multa alia, decre-

τοῖς ἐξ αὐτῶν γεννωμένοις ὑπάρχειν; Ἢ τὴν Ταρκυνίου τιμῶντες ἀνδραγάθιαν; λέγεται γὰρ ἔτι παῖς ὢν ἐν τῇ
288 μάχῃ τῇ πρὸς Λατίνους ἅμα καὶ Τυρρηνοὺς, ἐμβαλεῖν εἰς τοὺς πολεμίους, ἐπιππεύσας δὲ τῷ ἵππῳ, καὶ τοὺς ὑπερεσχημένους ἰταμῶς ὑποστάς, ὑπερῶσαι τοὺς Ῥωμαίους· γενομένης δὲ λαμπρᾶς τροπῆς τῶν πολεμίων, καὶ μυρίων ἑξακισχιλίων ἀναιρεθέντων, τοῦτο λαβεῖν ἀριστεῖον πρὸς τοῦ πατρὸς καὶ βασιλέως. Ἢ τοῖς παλαιοῖς οἰκετῶν μὴ ἐρᾶν ὥραν ἐχόντων, οὐκ ἰῶ ἄδοξον οὐδὲ αἰσχρὸν, ὡς ἔτι νεῦν αἱ κωμῳδίαι μαρτυροῦσιν, ἐλευθέρων δὲ παίδων ἰσχυρῶς ἀπείχοντο, καὶ ὅπως μηδὲ γυμνοῖς ἐντυχόντες ἀμφιγνοήσαιεν, ἐφόρουν οἱ παῖδες τὸ προβλημα; Ἢ καὶ πρὸς εὐταξίαν ἦν φυλακτήριον τοῦτο, καὶ τέρπον τινὰ
B τοῦ ἀκολάστου χαλινὸς, αἰσχυνομένων ἀνδρεῖόν τι πρὶν τὸ παιδικὸν ἀποθέσθαι προβλημα; Ὃ μὲν δὴ οἱ περὶ Βάρρωνα λέγουσιν, οὐ πιθανόν ἐστιν, ἡ βέλλης ὑπὸ Αἰολέων βόλλας

B. 3. βέλλης] Xyl. Mez. βελῆς. Proxime E. βολᾶς.

tum earum natis eſt? Aut Tarquinii virtutem hoc modo venerantur? Is enim etiamnum puer in pugna adverſus Latinos ſimul Etruſcoſque commiſſa, fertur in hoſtes impetum dediſſe, delapſuſque de equo irruentes audacter ſubſtitiſſe, Romanorumque animos auxiſſe: fuſiſque magno prœlio hoſtibus, quorum interfecti ſunt ſedecim millia, a rege patre ſuo virtutis ac rei optime geſtæ illud præmium accepiſſe. An quia antiquis formoſos ſervos amare inhoneſtum non erat, (quod etiamnum comœdiæ teſtatum faciunt) ab ingenuis autem maximopere abſtinebant: ideoque ut ne nudis quidem incidentes errarent, id inſigne liberi geſtabant? An ad ordinis hoc quoque ſignum rationem commodam pertinebat, tanquam frænum immodeſtiæ injectum, cum puderet in viros evadere priuſquam pueritiæ ſignum depoſuiſſent? Probabile enim non eſt quod Varro tradit, quia conſilium (Græcis hoc *bule* eſt) Æolice *bolla* dicatur,

περιγραφομένης, τοῦτο σύμβολον εὐβουλίας προστίθεσθαι τοῖς παιδίοις. Ἀλλὰ ὅρα μὴ καὶ τοῦτο ἀφὰ τῆς σελήνης φορεῖσι· τὸ γὰρ φαινόμενον σχῆμα τῆς σελήνης ὅταν ᾖ διχόμηνος, οὐ σφαιροειδές, ἀλλὰ φακοειδές ἐστι καὶ δισκοειδές· ὡς δὲ Ἐμπεδοκλῆς οἴεται, καὶ τὸ ὑποκείμενον.

ρβ'.

"Διὰ τί τὴν μὲν παίδων τοῖς μὲν ἄρρεσιν ὀναζαίοις, "τοῖς δὲ θήλεσιν ὀγδοαίοις τὰ ὀνόματα τίθενται;" Ἢ τὸ μὲν πρότερον τοῖς θήλεσιν, αἰτίαν ἔχει τὴν φύσιν; καὶ γὰρ αὔξεται τὸ θῆλυ, καὶ ἀκμάζει καὶ τελειοῦται πρότερον τοῦ ἄρρενος. Τῶν δὲ ἡμερῶν τὰς μετὰ τὴν ἑβδόμην λαμβάνουσιν· ἡ γὰρ ἑβδομὴ, σφαλερὰ τοῖς νεογνοῖς πρός τε τἆλλα καὶ τὸν ὀμφαλόν· ἑβδομαῖος γὰρ ἀπολύεται τοῖς πλείοσις· ἕως δὲ ἀπολυθῇ, φυτῷ μᾶλλον ἢ ζώῳ προσέοικε τὸ νήπιον. Ἢ, καθάπερ οἱ Πυθαγορικοὶ, τοῦ ἀριθμοῦ τὸ μὲν ἄρτιον, θῆλυ, ἄρρενα

B. 8. καὶ τὸ ὑποκείμενον] Non integrum videtur. Vel Plutarchi eſt perditis proximis, vel librarii omittentis proxima.

hoc pueris ſignum probi conſilii fuiſſe additum. Sed vide an non bullam quoque propter Lunam geſtent? Lunæ enim figura, cum dimidiato fulget orbe, non eſt globi ſimilis, ſed lentis aut diſci formam præ ſe fert: utque opinatur Empedocles, etiam ſubjecta ei materia.

CII.

Cur pueris nono, puellis octavo die nomen imponitur? An cauſa eſt naturalis, quod prius puellis? fœmina enim citius augetur, ad vigorem pervenit, atque abſolvitur, quam mas. Dies porro poſt ſeptimam ſumunt. Septima enim periculoſa eſt infantibus, cum alias, tum quod ea die umbilicus decidit pleriſque: quod antequam fit, plantæ quam animalis ſimilior eſt infans. Aut maribus et fœminis hunc dierum numerum cenſuerunt congru-

δὲ τὸν τρίτον ἀνόμιζον; γόνιμος γὰρ ὅτι καὶ κρατεῖ
D τῇ ἀρτίᾳ σωτηθέντος· καὶ διαιρεθέντων εἰς τὰς μονάδας, ὁ μὲν ἄρτιος, καθάπερ τὸ θῆλυ, χώραν μεταξὺ κενὴν ἀνέδωσι· τῇ δὲ τρίτῃ μόριον ἀεί τι πλῆρες ὑπολείπεται· διὸ τὸν μὲν ἄῤῥενι, τὸν δὲ θήλει τρόφορον νομίζουσιν. Ἢ ὅτι τῶν ἀριθμῶν ἁπάντων, τὰ μὲν ἀνέα, τρίτος ὅτι τετράγωνος, ἀπὸ τρίτης καὶ τελείας τῆς τριάδος· τὰ δὲ ἀκτώ, τρίτος κύβος ἀπὸ ἀρτίας τῆς δυάδος; δεῖ δὲ τὸν μὲν, τετράγωνον εἶναι καὶ τρίτον καὶ τέλειον· τὴν δὲ γυναῖκα, καθάπερ τὸν κύβον, ἑδραῖον καὶ οἰκουρὸν καὶ δυσμετακίνητον. Τοῦτο δὲ προσληπ-
E τέον, ὅτι τὰ μὲν ἀκτὼ κύβος ἐστὶν ἀπὸ δυάδος, τὰ δὲ ἀνέα, τετράγωνος ἀπὸ τριάδος· λέγονται δὲ δυσὶ μὲν ὀνόμασιν αἱ θήλειαι, τρισὶ δὲ οἱ ἄῤῥενες.

ργ'.

"Διὰ τί τὰς ἀπάτορας, σπορίους ἵππους καλοῦσιν;" Οὐ γὰρ, ὡς Ἕλληνες νομίζουσι, καὶ λέγουσιν οἱ ῥήτορες

D. 1. μονάδας] Mez. β. μερίδας.
D. 10. Τοῦτο δὲ προσλ.] Legendum Τούτῳ δὲ προσλ.

ere, Pythagoricos ſecuti? Hi enim marem imparem numerum vocant, parem fœminam. Impar enim fœcundus eſt, et in compoſitione præſtat pari: diviſiſque in unitates ambobus, par inſtar fœminæ vacuum in medio relinquit ſpatium, impar ſemper medium habet plenum. Aut quia omnium numerorum novem primus eſt quadratus, natus ex ternario qui eſt impar et perfectus: octo autem, primus eſt cubus natus e binario pari? oportet autem marem quadratum eſſe, et agilem, et perfectum: fœminam cubi inſtar ſtabilem, domi affixam, et non facile mobilem. Hoc addendum, ſicut novem quadratus eſt ternarii, octo cubus binarii: ita mares tribus, fœminas duobus uti nominibus.

CIII.

Cur eos, qui patrem certum non habent, ſpurios appellant? Eſt quidem Græcis *ſporos* ſe-

ἐν ταῖς δίκαις, συμφορητῷ τινος καὶ κοινῷ σπέρματι γεγόνασιν, ἀλλὰ ἔστιν ὁ Σπόριος τῶν προσφτων ὀνομάτων, ὡς ὁ Σέξτος καὶ ὁ Δέκιμος καὶ ὁ Γάϊος· τὰ δὲ πρόσφατα τῶν ὀνομάτων οὐχ ὁλογράφοσιν, ἀλλ' ἢ δι' ἑνὸς γράμματος, ὡς τὸν Τίτον καὶ τὸν Λούκιον καὶ τὸν Μάρκον· ἢ ἀφὰ δυοῖν, ὡς τὸν Τιβέριον καὶ τὸν Γνέον· ἢ ἀφὰ τριῶν, ὡς τὸν Σέξτον καὶ τὸν Σερούϊον. Ἔστιν οὖν καὶ ὁ Σπόριος τ διὰ δυοῖν γραφομένων, τοῦ Σ καὶ τοῦ Π· γράφουσι δὲ ἀφὰ τούτων καὶ τὸς ἀπάτορας, ΣΙΝΕ ΠΑΤΡΙΣ οἷον ἄνευ πατρός· τῷ μὲν Σίγμα τὸ ΣΙΝΕ, τῷ δὲ Π τὸ ΠΑΤΡΙΣ σημαίνοντες. Τοῦτο οὖν τ πλάνην ἐποίησε, τὸ ἀφὰ τὸ αὐτῶν γραμμάτων τὸ ΣΙΝΕ ΠΑΤΡΙΣ καὶ τ Σπόριον γράφεσθαι. Λεκτέον δὲ καὶ τ ἕτερον λόγον· ἔστι δὲ ἀποπώτερος· τὸς γὰρ Σαβίνους φασὶ τὸ τ γυναικὸς αἰδοῖον ὀνομάζειν ΣΠΟΡΙΟΝ· εἶτα οἷον ἐφυβρίζοντας ὅτω προσαγορεύειν τὸν ἐκ γυναικὸς ἀγάμου καὶ ἀνεγγύου γεγενημένον.

men: sed tamen verum non est quod iidem putant, et rhetores in orandis causis afferunt, sic dictos quod promiscuo semine sint nati. Sed *Spurius* prænomen est, ut *Sextus*, *Decimus*, *Caius*. Porro non integra scribunt Romani prænomina, sed aut unica litera notant, ut *Titum*, *Lucium*, *Marcum*, sic, *T. L. M.* aut duabus, ut *Tiberium*, *Cneum*, sic, *Ti. Cn.* aut tribus, ut *Sextum*, *Servium*, sic, *Sex. Ser.* *Spurius* quoque duabus literis indicatur, *Sp.* Iisdem literis etiam nothos significant *S. P.* nimirum *Sine Patre*. Quæ res errori ansam præbuit, cum *Spurius* et *incerto patre natus* iisdem elementis notarentur, ut hi quoque spurii usurparentur. Est et alia, verum absurdior ratio. Aiunt a Sabinis pudenda mulieris *spurium* nominari: itaque sic ignominiose appellari qui ex non nupta muliere natus esset.

ρδ'.

" Διὰ τί τὸν Διόνυσον ΛΙΒΕΡΟΥΜ ΠΑΤΡΕΜ κα-
" λοῦσι;" Πότερον ὡς ἐλευθερίας πατέρα τοῖς πίνουσι
A 89 γενόμενον; γίνονται γὰρ οἱ πολλοὶ θρασεῖς καὶ παῤῥησίας ὑπο-
πιμπλῶντες εἰς τὰς μέθας. Ἢ ὅτι τὴν λοιβὴν παρέσχεν;
Ἢ, ὡς Ἀλέξανδρός φησιν, ἀπὸ τοῦ εἰς Ἐλευθέρας
Βοιωτίας, ἐλευθερέως Διωνύσου πεπαρουσιάσθαι;

ρε'.

" Διὰ τίνα αἰτίαν ἐν ταῖς δημοσίαις ἑορταῖς ἔθος
" ἐστὶ γαμεῖσθαι παρθένους, αἱ δὲ χῆραι γαμοῦνται;"
Πότερον, ὡς ὁ Βάῤῥων εἴρηκεν, ὅτι λυπούμεναι μὲν αἱ
παρθένοι γαμοῦνται, χαίρουσαι δὲ αἱ γυναῖκες· ἑορτὴ δὲ
μηδὲν λυπουμένους ποιεῖν, μηδὲ πρὸς ἀνάγκην; Ἢ
μᾶλλον ὅτι ταῖς μὲν παρθένοις καλὸν μὴ ὀλίγων, ταῖς δὲ
B χήραις αἰσχρὸν πολλῶν ὄντων γαμεῖσθαι; ζηλωτὸς γὰρ ὁ
πρῶτος γάμος, ὁ δὲ δεύτερος ἀπευκταῖος· αἰσχύνονται γὰρ

A. 8. ἑορτὴ δὲ] Legendum ἑορτῇ δὲ, *est hoc festi dici, ut nil cum molestia agatur:* vel ἑορτῇ δὲ δεῖ.

B. 1. πολλῶν ὄντων] Mez. recte πολλῶν παρόντων.

CIV.

Cur Baccho Liberi Patris nomen imposuerunt? An quod bibentibus libertatem ingenerat? plerique enim per ebrietatem feroces, liberique nimium sunt. Aut quia liba exhibuit? Aut, ut Alexander tradit, ab eo, quod Bacchus apud Eleutheras Bœotiæ urbem Eleutherius, id est liber, dictus fuit?

CV.

Cur publicis feriis mos non est nubere virgines, nubunt tamen viduæ? An causa est, quam adfert Varro? Virgines nubere invitas et tristes, mulieres autem cum lætitia: festo autem die nihil cum molestia, omnia lubenti animo sunt agenda? Aut quia decori est virginibus nuptias earum multis præsentibus peragi, idemque viduis dedecori? primæ enim nuptiæ optandæ sunt et in pretio: secundæ votis recusandæ, quod vel cum turpi-

ἀν ζώντων τῶν πρότερων ἑτέρους λαμβάνωσιν, ὀδύρονται δὲ ἂν ἀποθανόντων· ὅθεν ἡσυχίαι χαίρουσι μᾶλλον ἢ θορύβοις καὶ πομπαῖς· αἱ δὲ ἑορταὶ πλείονας τοὺς πολλοὺς, ὥστε τοῖς τοιούτοις μὴ χολάζειν. Ἢ, ὅτι καὶ τὰς Σαβίνων θυγατέρας ἁρπάσαντες ἐν ἑορτῇ παρθένους οὔσας, εἰς πόλεμον κατέστησαν, ἐξοιωνίσαντο γαμῶν παρθένους ἐν ἱεραῖς ἡμέραις;

ρζ'.

"Διὰ τί Ῥωμαῖοι τύχην σέβουσι ΠΡΙΜΙΓΕΝΕΙΑΝ, "ἢ οὐκ ἄν τις εἴποι πρωτογένειαν;" Ἆρα ὅτι Σερουίῳ ἐκ τύχης, ὡς φασιν, ἐκ θεραπαινίδος γενομένῳ, βασιλεῦσαι τῆς Ῥώμης ὑπῆρξεν; ἔστω γὰρ οἱ πολλοὶ Ῥωμαῖοι ἐπαινέσαντες. Ἢ μᾶλλον ὅτι τῆς Ῥώμης ἡ τύχη παρέσχε τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν γένεσιν; Ἢ φυσικώτερον ἔχει λόγον τὸ πρᾶγμα καὶ φιλοσοφώτερον, ὡς τὴν τύχην πάντων οὖσαν ἀρχὴν, καὶ τὴν φύσιν ἐκ τοῦ ἐκ τύχης συνιστάμενον, ὅταν πάντων ὡς ἔτυχεν ἀποκειμένοις τάξις ἐγγένηται;

tudine nubunt vivente priore marito, vel cum luctu, si is sit mortuus. Itaque viduæ ad suas nuptias quiete magis gaudent quam frequentia hominum et tumultu: festivitates porro multitudinem ad se trahunt, neque nuptiis vacare patiuntur. Aut quia festo die raptis Sabinis virginibus bellum est exortum, religio ipsis inde fuit virginum nuptias festis diebus celebrare?

CVI.

Cur Fortunam Primigeniam Romani venerantur? An, quæ multorum est Romanorum opinio, Servio Tullo ex ancilla, ut fertur, nato Romæ regnum Fortunæ beneficio obtigit? Aut potius quod ipsi Romæ sui ortus initia suggessit Fortuna? Aut causam res habet magis ad naturalium rerum contemplationem referendam? nimirum omnium rerum principium esse fortunam, et naturam ex eventis fortuitis constitui, quando fortuita eventa ordinem inter se sortiuntur?

ρζ'.

" Διὰ τί τὰς περὶ τὸν Διόνυσον τεχνίτας, ΙΣΤΡΙΩ-
" ΝΑΣ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν;" Ἡ δι' ἣν αἰτίαν Κλού-
βιος Ῥοῦφος ἱστόρηκεν; φησὶ γὰρ ἐν τοῖς πάνυ παλαιοῖς
D χρόνοις Γαΐου τε Σουλπικίου καὶ Λικινίου Στόλωνος ὑπα-
τευόντων, λοιμώδη νόσον ἐν Ῥώμῃ γενομένην, πάντας
ὁμαλῶς διαφθεῖραι τοὺς ἐπὶ σκηνὴν παρερχομένους·
δεηθεῖσιν οὖν αὐτοῖς ἐκ Τυρρηνίας ἐλθεῖν πολλοὺς καὶ
ἀγαθοὺς τεχνίτας, ὧν τὸν παρατεύοντα δόξῃ καὶ χρόνῳ
πλεῖστον ἐνδιημερεύοντα τοῖς θεάτροις, Ἵστορα ὀνομάζε-
σθαι· καὶ διὰ τοῦτο πάντας, ΙΣΤΡΙΩΝΑΣ ἀπ' ἐκείνου
προσαγορεύεσθαι.

ρη'.

" Διὰ τί δὲ τὰς ἐγγὺς γένους οὐ γαμοῦσιν;" Πό-
τερον αὔξειν τοῖς γάμοις βουλόμενοι τὰς οἰκειότητας,
καὶ συγγενεῖς πολλοὺς ἐπικτᾶσθαι, διδόντες ἑτέροις
καὶ λαμβάνοντες παρ' ἑτέρων γυναῖκας; Ἢ φοβού-
E μενοι τὰς ἐν τοῖς γάμοις τῶν συγγενῶν διαφοράς,

CVII.

Cur ſcenici artifices Baccho ſacri, hiſtriones dicuntur? An veram cauſam Cluvius Rufus? Is narrat priſcis temporibus Caio Sulpicio et Licinio Stolone Conſulibus peſtem Romæ graſſatam omnes ad unum ſcenæ adminiſtros extinxiſſe; itaque alios requirentibus adveniſſe ex Etruria multos bonoſque ejus rei artifices: inter quos gloria et uſu artificii longiſſimo præſtantem reliquis fuiſſe Hiſtrum nomine: ab eo cæteris quoque hiſtrionum nomen factum.

CVIII.

Cur cognatas non ducunt uxores? An ut conjugiis augeant neceſſitudines, multoſque ſibi parent cognatos aliis dando, ab aliis accipiendo mulieres? Aut metuentes ſibi a diſcordiis conjugialibus, quæ exortæ inter cognatos, præter conjugum debitum amorem etiam naturæ jura eſſent abo-

ὡς τὰ φύσει δίκαια πεφσαπολλυόσας; Ἢ, πολλῶν βοηθῶν τὰς γυναῖκας ὁρῶντες δι' ἀσθένειαν δεομένας, οὐκ ἐβούλοντο τὰς ἐγγὺς γένους συνοικίζειν, ὅπως ἂν οἱ ἄνδρες ἀδικῶσιν αὐτάς, οἱ συγγενεῖς βοηθῶσιν;

ρθ'.

"Διὰ τί τῷ ἱερεῖ τοῦ Διὸς, ὃν ΦΛΑΜΙΝΑ ΔΙΑΛΙΝ "καλοῦσιν, οὐκ ἔξεστιν ἀλεύρου ζύμην οὐδὲ ζύμης;" Ἢ τὸ μὲν ἄλευρον ἀτελὴς τροφὴ καὶ ἄπεπτός ἐστιν; οὔτε γὰρ ὁ σῖτος μεμένηκεν ὁ πυρὸς, οὔτε ὁ δεῖ γενέσθαι γέγονεν ὁ ἄρτος, ἀλλὰ καὶ τὴν σπέρματος δύναμιν ἀπολώλεκεν ἅμα, καὶ τὴν σίτου χρείαν οὐκ ἔσχηκε· διὸ καὶ ΜΥΛΗΦΑΤΟΝ ὁ ποιητὴς ἄλφιτον οὐ μεταφορᾶς ὠνόμακεν, ὥσπερ φονευόμενον ἐν τῷ ἀλέτῳ καὶ φθειρόμενον· ἡ δὲ ζύμη καὶ γέγονεν ἐκ φθορᾶς αὐτὴ, καὶ φθείρει τὸ φύραμα μιγνυμένη· ὥσπερ γὰρ ἄτονον καὶ ἀδρανές, καὶ ὅλως ἔοικε σηπεδόνι ἡ ζύμωσις τις· πλεονάσασα γοῦν ἀποξινοῖ παντάπασι καὶ φθείρει τὸ ἄλευρον.

E. 2. ὡς τὰ φύσει] Voſſ. ὡς καὶ τὰ φύσει.

litura? Aut videntes mulieribus ob imbecillitatem opus eſſe multis defenſoribus, noluerunt cognatas ducere, ut ipſis auxilio eſſe poſſent ſi a maritis injuria afficerentur?

CIX.

Quamobrem flamini Diali non licebat farinam aut fermentum tangere? An quia farina alimentum eſt imperfectum et crudum? nam neque manſit triticum id quod erat, neque factum eſt quod fieri debet, nimirum panis: ſed ſimul et feminis vim amiſit, et uſum cibi non eſt aſſecutum. Itaque poeta farinam *mylephaton* tranſlatione uſus dixit, quaſi interfectum et perditum molendo frumentum. Fermentum cum ipſum natum eſt ex corruptione, tum farinam cui admiſcetur, corrumpit, ut languidior fiat et inefficax: omninoque fermentatio putrefactionis ſpeciem gerit; quæ ſi modum excedat, plane acidam reddit et perdit farinam.

ρί.

" Διὰ τί καὶ σαρκὸς ὠμῆς ἁπείρῃ) τῷ ἱερεῖ ψαύειν;" Πότερον ὠμοφαγίας πάνυ πόρρωθεν ἀποτρέπει τὸ ἔθος; Ἢ, δι' ἣν τὸ ἄλευρον αἰτίαν ἀφοσιοῦται, καὶ τὸ κρέας; ἔτε γὰρ ἔθι ζῶον, ἔτε ὄψον ἤδη γέγονεν· ἡ γὰρ ἕψησις καὶ ὄπησις, ἀλλοίωσις ἅσα καὶ μετακόσμησις, ἰξίσησι τ' μορφώ· τὸ δὲ ωεῴσφατον καὶ ὠμόν, οὐδὲ τὴν ὄψιν ἔχει καθαρὸν καὶ ἀμίαντον, ἀλλὰ εἰδεχθῆ καὶ ἑλκώδη.

ρια'.

" Διὰ τί δὲ κυνὸς καὶ αἰγὸς ἀκέλευον ἀπέχεσθαι " τὸν ἱερέα, μήτε ἁπτόμενον μήτε ὀνομάζοντα;" Πότερον τῆς μὲν αἰγὸς βδελυττόμενοι τὸ ἀκόλαστον καὶ δυσῳδες, ἢ φοβούμενοι τὸ νοσηματικόν; δοκεῖ γὰρ ἐπιληψία καταλαμβάνεσθαι μάλιστα τῶν ζώων, καὶ ωεῴσαναχρώννυσθαι τοῖς φαγοῦσιν, ἢ θιγοῦσιν ὑπὸ τῶ πάθους ἐχμυήνης· αἰτίαν δὲ λέγουσι τὴν στενότητα τῶν πνευματικῶν πόρων ωολλάκις ἐπιλαμβανομένην, τεκμαιρόμενοι

CX.

Quare eidem interdictum eſt contactu carnis crudæ? An is mos quam longiſſime a crudorum eſu abducit? Aut eadem quam de farina attulimus cauſa ſubeſt? Caro enim neque animal eſt, neque cibus adhuc eſt reddita: aſſatio et elixatio qualitatibus ejus mutandis formam demum aliam inducunt: recens autem et cruda caro neque adſpectum quidem habet purum et labis expertem, ſed deformem viſuique adverſum, et ulceroſum.

CXI.

Cur eundem lex jubebat canis et capræ cum tactu, tum nominatione omnino abſtinere? An capræ abominabantur laſciviam, fœtoremque? an quod morbo comitiali animal iſtud obnoxium eſt, contagionem mali metuebant ad eos perventuram, qui tum veſcerentur capra, aut eam tangerent, cum in morbo eſt? Cauſam morbi tradunt eſſe anguſtiam meatuum per quos ſpiritus fertur, ob quam is ſæpe intercipitur: pro argumento uſur-

τῇ λεπτότητι τῆς φωνῆς· καὶ γὰρ ἀνθρώπων ὅσοις ὑπολυπίζεσι συμβαίνει φθέγγεσθαι, μιμησμῷ τινὶ παραπλησίαν φωνὴν ἀφιᾶσι. Τῷ δὲ κυνὶ τῶν μὴ ἀκολάστου καὶ δυσῴδους ἧττον ἴσως μέτεστι· καίτοι φασίν ἔνιοι, μήτε τῆς Ἀθηναίων ἀκροπόλεως ὑπαίνειν κύνα, μήτε τῆς Δηλίων νήσου, ἀφὴ τὴν ἐμφανῆ μίξιν, ὥσπερ βοῶν καὶ συῶν καὶ ἵππων ἐν θαλάμοις, ἀλλ' οὐκ ἐμφανῶς καὶ ἀνέδην ὀχεύοντων· τὴν γὰρ ἀληθινὴν αἰτίαν ἀγνοοῦσιν, ὅτι μάχιμον ὄντα τὸν κύνα, τῶν ἀσύλων καὶ ἁγίων ἐξείργουσιν ἱερῶν, ἀσφαλῆ καταφυγὴν τοῖς ἱκέταις διδόντες. C Εἰκὸς μὲν οὖν ἐστι καὶ τὸν ἱερέα τοῦ Διὸς, ὥσπερ ἔμψυχον καὶ ἱερὸν καὶ ἄγαλμα καταφύξιμον ἀνεῖσθαι τοῖς δεομένοις καὶ ἱκετεύουσι, μηδενὸς ἀπείργοντος μηδὲ ἐκφοβοῦντος. Διὸ κλινίδιον μὲν ἦν αὐτῷ κείμενον ἐν τῷ θυρῶνι τῆς οἰκίας· ὁ δὲ παρεστὼς τοῖς γόνασι τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἄδειαν εἶχε πληγῶν καὶ κολάσεως· εἰ δὲ δεσμώτης φθάσειε παρελθών, ἐλύετο· τοὺς δὲ δεσμοὺς

pant vocis tenuitatem; nam et homines morbo Herculeo correpti exilem vocem emittunt, balatui adſimilem. Cani fortaſſis minus adeſt fœtoris et laſciviæ: quanquam ſunt qui canem et arce Athenienſi, et Delo inſula aiunt arceri, propter coitum in propatulo: quaſi vero boves, ſues, et equi non promiſcue et palam, ſed intra thalamos proli dent operam. Iſti veram cauſam ignorant. Quia canis animal eſt pugnax, ideo aſylis et ſacroſanctis prohibetur ſacrificiis, in quibus omnis periculi exſors perfugium ſupplicibus conceditur. Veri ergo ſimile eſt Jovis quoque ſacerdotem, utpote vivum, ſacrumque perfugii ſimulachrum, ad ſe libere admitterè quoſvis ſupplices et deprecantes, nemine arcente aut terrente. Itaque lectulus ei poſitus erat ad ipſum domus veſtibulum: et qui ad genua ejus accidiſſet, is ea die a verberibus et ſupplicio immunis erat: ac ſi vinctus acceſſiſſet, ſolvebatur. Vincula autem foras non per januam,

ἐκτὸς ἐ κῦ ἡύρας, ἀλλὰ ὑπὸ τῶ φέγγις ἀπερρίπτουν. Οὐδὲν οὖν ὄφελος ἰῶ ἔτως αὐτὸν ἥμερον παρέχειν καὶ φιλάνθρωπον, εἰ κύων παρεισήκει, δεδιτιόμενος καὶ ἀπερύκων τὰς παρόφυγεῖν δεομένας. Οὐ μὴν οὐδὲ καθα-
D ρεύειν ᾤοντο παντάπασιν οἱ παλαιοὶ τὸ ζῶον· καὶ ὀλυμπίων μὲν γὰρ οὐδενὶ θεῶν καθιέρω, χθονία δὲ δεῖπνον Ἑκάτη πεμπόμενος εἰς τριόδους, ἀποτροπαίων καὶ καθαρσίων ἐπέχει μοῖραν· ἐν δὲ Λακεδαίμονι τῷ φονικωτάτῳ θεῶν Ἐνυαλίῳ σπύλακας ἀντέμνουσι· Βοιωτοῖς δὲ δημοσία καθαρμὸς ἔστι, κυνὸς διχοτομηθέντος τὰ μέρων διεξελθεῖν· αὐτοὶ δὲ Ῥωμαῖοι τοῖς Λυκαίοις, ἃ Λυπερκάλια καλοῦσιν, ἐν τῷ καθαρσίῳ μηνὶ κύνα θύουσιν. Ὅθεν οὐκ ἄπο τρόπου τοῖς τὸν ὑπάτατον καὶ καθαρώτατον εἰληφόσι θεραπεύειν θεὸν, ἀπείρηται κύνα τρέφεσθαι σπανίως καὶ σπάνιον.

D. 1. καὶ ὀλυμπίων μὲν γὰρ οὐδενὶ] Vix ſincera hæc compoſitio. Rectius legatur: καὶ γὰρ ὀλυμπίων μὲν οὐδενί.

ſed de tecto in publicum projiciebantur. Nihil vero ſupplicibus profuturum erat, ſi ita benigno, et humano ſe præbente flamine, canis adſiſtens hanc veniam petituros terruiſſet atque arcuiſſet. Enimvero canem antiqui non uſquequaque mundum eſſe judicabant; nam et nulli cœlitum is immolabatur: et Hecatæ terreſtri in trivio cœnæ loco miſſus, piacularis ſacri, avertendi mala expiandique gratia facti partes obibat. Lacedæmone porro Marti, deo cædibus deditiſſimo, catulos inſecabant: apud Bœotos publicum eſt ſacrificium, quo cane in duas diſciſſo partes, per earum medium tranſibant: ipſi Romani Luperçalibus menſe Februario cane litant. Itaque abs re non eſt, quod ſacerdoti ſupremi ac puriſſimi numinis familiæ ſuæ canem aut aliquid cum eo rei habere nefas ſtatuerunt.

ριβ'.

" Διὰ τίνα δὲ αἰτίαν οὐδὲ κιττῷ θίγειν ἐφίετο τῷ E
" ἱερεῖ τοῦ Διός, οὐδὲ ὁδὸν διελθεῖν ἀναδενδράδος ἄνω-
" θεν ἀμπεταμένης;" Ἢ τοῦτο μὲν ὅμοιόν ἐστι τῷ μὴ ἐλαίειν ἀπὸ δίφρου, μηδὲ ὑπὸ χοίνικι καθῆσθαι, μηδὲ σάγον ὑποβαίνειν; οὐ ταῦτα τοῖς Πυθαγορικοῖς δεδιόσιν ἢ φυλαττομένοις, ἀλλὰ ἕτερα τούτοις ἀπαγορευόντων; καὶ γὰρ τὸ ὑπὸ ἄμπελον ὑποπορεύεσθαι, τὴν ἀναφορὰν ὑπὸ τὸν οἶνον εἶχεν, ὡς ὁ θεμιτὸν τῷ ἱερῷ μεθύσκεσθαι· τοῖς γὰρ μεθυσκομένοις ὑπὲρ κεφαλῆς ὁ οἶνός ἐστι, καὶ πιέζουσι καὶ ταπεινοῦσι· δέον ὑπερτέρους εἶ) καὶ κρατεῖν ἀεὶ τῆς ἡδονῆς ταύτης, ἀλλὰ μὴ κρατεῖσθαι. Τὸν δὲ κιττὸν πότερον ὡς ἄχαρ- F
πον καὶ ἄχρηστον ἀνθρώποις, ἀφαιρεῖ δὲ καὶ δι' ἀσθένειαν, ἑτέρων ὀχουμένων δέομενον, σκιᾷ δὲ καὶ χλωρότητος ὄψει γοητεύοντα τὰς πολλάς, οὐκ ᾤοντο δεῖν ἀσύμβολον ἐν ταῖς οἰκίαις μάτην ἐντρέφεσθαι καὶ περιπλέκεσθαι, βλαβερὸν ὄντα τοῖς προσδεχομένοις φυτοῖς, τῆς γῆς

CXII.

Cur eidem non licet hederam tangere, neque per viam transire ubi vitium propagines in ſublimi ſunt prætentæ? An hæc horum ſunt ſimilia, *Non edere in curru, Neque inſidere chænici, Neque ſcopas transcendere?* non iſta metuentibus aut caveri volentibus Pythagoricis, ſed aliis rebus per has ambages interdicere. Ad vinum enim refertur, quod ſubire viti prohibetur ſacerdos: ſcilicet nefas eſſe eum inebriari; qui enim ebrii ſunt, eorum ſuperius capitibus eſt vinum, atque ea degravat et premit: cum par ſit voluptate iſta ſuperiores eſſe, et non vinci a vino, ſed ei moderari. Hederam autem an ut ſterilem et inutilem hominibus, imbecillamque et ea de cauſa aliis quibus innitatur opus habentem, umbraque et virore ſuo multis quaſi præſtigiando imponentem, non voluerunt abſque emolumento et fruſtra in domibus ali, et circumplicare ſe aliis ſtirpibus, quibus ea re no-

291 ἐχόμενον. Διὸ τῶν μὲν ὀλυμπίων ἱερῶν εἴργεται, καὶ
ὅτε ἐν Ἥρας Ἀθλώσιν, οὔτε Θήβησιν ἐν Ἀφροδίτης,
ἴδοι τις ἂν κιττόν· ἀγριωνίοις δὲ καὶ νυκτελίοις, ὧν τὰ
πολλὰ σφὰ σκότους δρᾶται, πάρεστιν. Ἢ καὶ τοῦτο
συμβολικὴ θιάσων καὶ βακχεύματων ἀπαγόρευσις ἦν ;
αἱ γὰρ ἔνοχοι τοῖς βακχικοῖς πάθεσι γυναῖκες, εὐθὺς
ὑπὸ τὸν κιττὸν φέρονται, καὶ παραφέρουσι δεφτιδόμεναι
ταῖς χερσὶ, καὶ διέθουσαι τοῖς στόμασιν· ὥστε μὴ πα-
τελῶς ἀπιθάνους εἶναι τὰς λέγοντας, ὅτι καὶ πνεῦμα
μανίας ἔχων ἐγερτικὸν καὶ παραπληκτικὸν, ἐξίστησι καὶ
Β παραφέρει, καὶ ὅλως ἄοινον ἐπάγει μέθην καὶ χάριν τοῖς
ὑπισχνουμένοις τὸν ἐνθουσιασμὸν ἔχουσι.

ριγ'.

" Διὰ τί τοῖς ἱερεῦσι τούτοις ἀρχὴν οὐκ ἐφεῖτο
" λαβεῖν οὐδὲ μετελθεῖν, ἀλλὰ ῥαβδούχῳ τε χρῶνται,

A. 3. ἀγριωνίοις] Non dubitavi recipere ex noſtra correctione, præſertim a Mez. confirmata. Vulgo, κιττὸν ἄγριον, ἴοις δὲ καὶ ν.
B. 1. σπαράττει—χάριν] Forte ταράττει—ταραχήν. Poſſis χάριν item mutare in χάραν: Mez. in κάρον.

cet, ſolumque occupat? Hanc quidem ob rem hedera et Olympiis ſacris arcetur: et neque Athenis in Junonis, neque Thebis in Veneris ſacris rebus ullus hederæ ſylveſtri locus eſt: Agrioniis et Nycteliis Bacchanalibus, quorum major pars peragitur in tenebris, adhibetur. An hoc ipſo etiam ſigno orgia Bacchi volebant eſſe vetita? Bacchicis enim furoribus deditæ mulieres, recta ad hederam feruntur, eamque diſcerpunt manibus arripientes, et vorantes: ita ut non plane fide careat quod nonnulli dicunt, ineſſe ſpiritum hederæ, qui de ſtatu rationis deturbet, mentemque abalienet, exagitetque et prorſus ebrietatem a nullo ortam vino inducat, ac permoleſtam: ſi quis alioquin hominum ad concitationes animi furioſas, inſtinctuſve divinos ſit proclivis.

CXIII.

Cur iiſdem flaminibus Dialibus permiſſum non eſt ut magiſtratum ſuſcipiant aut ambiant? cum tamen et lictorem

" καὶ δίφρον ἡγεμονικὸν ἐπὶ τιμῇ καὶ εὐδαιμονίᾳ τοῦ
" μὴ ἄρχειν ἔχουσι;" Πότερον, ὡς ἐναγῶς τῆς Ἑλ-
λάδος ἀντίρροπον ἦν τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα πρὸς τὸ
τῆς βασιλείας, μὴ τυχόντας ἱερεῖς ἀπεδείκνυσαν; Ἢ
μᾶλλον ὅτι τοῖς μὲν ἱερῶν ἀφορισμοὺς πράξεις εἰχόντων,
τοῖς δὲ δημοσίων ἀτάκτους καὶ ἀορίστους, οὐκ ἦν δυνα-
τὸν εἰς ἓν ἅμα τοῖς καιρῶν συμπεσοῦντων ἑκατέρῳ παρ- c
εῖναι τὸν αὐτόν, ἀλλὰ ἔδει θάτερα πολλάκις ἀμφο-
τέρων ἐπειγόντων ἀπολείποντα, νεῷ μὲν ἀσεβεῖν τοὺς
θεούς, νεῷ δὲ βλάπτειν τοὺς πολίτας; Ἢ ταῖς ἀνθρω-
πίναις ὁρῶντες ἀρχαῖς οὐκ ἐλάττονα τῆς ἐξουσίας
τοῦ ἀναγκαίου προσοῦσαν, καὶ τὸν ἄρχοντα δήμου,
καθάπερ Ἱπποκράτης ἔφη τὸν ἰατρόν, δεινὰ μὲν
ὁρῶντα, δεινῶν δὲ ἀπόμβμον, ἐπ' ἀλλοτρίοις δὲ κακοῖς

B. 8. βασιλείας, μὴ τυχόντας] Supplendus locus ita, βασιλείας, ἧς τὰς μὴ τυχόντας.
B. 10. τῶν δὲ δημοσίων] Addidimus ex Voſſ. Xylander vertendo ſupplet τῶν δὲ βασιλέων Melius Mez. τῶν δὲ ἀρχῶν.
C. 4. Ἢ ταῖς ἀνθρωπίναις] Ἢ ſumpſimus a P. Xyl. Mez. Vulgo οἱ.

habeant, et ſellam curulem, honoris gratia, utque ferant æquiore animo magiſtratuum gerundorum facultatem ſibi ademptam? An quia in Græcia etiam aliquibus in locis ſacerdotium dignitate regno cum æquale eſſet, repulſam paſſos ſacerdotio dignati ſunt? Aut potius, quod, cum certæ et ordine definitæ eſſent ſacerdotum actiones, regum vero ordine carentes et infinitæ, fieri non poterat ut qui rex ſimul ſacerdoſque eſſet, diverſi generis in eundem temporis articulum incidentibus negotiis utrumque procuraret: ſed neceſſe erat futurum ut utroque urgente alterum omitteret, itaque interdum deos rite non coleret, interdum civibus eſſet damno? Aut quod in magiſtratus humanos intuentes, cum non minus neceſſitate eos, quam poteſtate adminiſtrari obſervarent: populique principem, quod de medico Hippocrates pronunciavit, *multa horrenda adſpectu videre, multa tangere, et ex alienis miſeriis pro fructu ſuas capere ma-*

ἰδίας λύπας καρπούμενον, οὐχ ὅσιον ἡγεῖτο θύειν θεοῖς, καὶ ἱερῶν καθάρχεσθαι, γενόμενον ἐν καταδίκαις καὶ θανατώσεσι πολιτῶν, πολλάκις δὲ καὶ συγγενῶν καὶ οἰκείων, οἷα καὶ Βρούτῳ συνέτυχε;

leſtias; impium rati ſunt iſtum diis ſacrificare, et auſpicem eſſe divini cultus, qui damnationibus et capitalibus, lethoque finitis ſuppliciis civium, non raro etiam cognatorum et domeſticorum, ut Bruto uſu venit, interfuiſſet?

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

D

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

PLUTARCHI

CAPITULORUM DESCRIPTIO.

QUÆSTIONES GRÆCÆ.

α'.

" ΤΙΝΕΣ ἐν Ἐπιδαύρῳ Κονίποδες καὶ Ἄρτυνοι;"
E Οἱ μὲν τὸ πολίτευμα ἐγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν ἄνδρες ἦσαν· ἐκ δὲ τούτων ἡρεῖτο βουλευτὰς, οὓς Ἀρτύνας ἐκάλουν. Τῶν δὲ δήμου τὸ πλεῖστον, ἐν ἀγρῷ διέτριβεν· ἐκαλοῦντο δὲ Κονίποδες, ὡς συμβαλεῖν ἔξιν,

I.

QUI *sunt apud Epidaurios Conipodes et Artyni?* Rempublicam tractabant centum et octoginta viri. Ex his ſenatores deligebant, quos appellabant *Artynos*. Major porro populi pars ruri ſolebat verſari: vocabantur autem *Conipodes*, quaſi *pulveripedes*, quod

ἀπὸ τῶν ποδῶν γνωριζόμενοι κεκονιμένων ὁπότε καταλθοιεν εἰς τὴν πόλιν.

β'.

" Τίς ἡ παρὰ Κυμαίοις Ὀνοβάτις ;" Τῶν γυναικῶν τὴν ὑπὸ μοιχείας ληφθεῖσαν ἀγαγόντες εἰς ἀγορὰν, ὑπὸ λίθου τινὸς ἐμφανῆ πᾶσι καθίσασαν· εἶτα ὄνῳ ἀνεβίβαζον ἐπ' ὄνον, καὶ τὴν πόλιν κύκλῳ περιαγθεῖσαν, ἔδει πάλιν ὑπὸ τὸν αὐτὸν λίθον καταστῆναι, καὶ τοὐλοιπὸν ἄτιμον διατελεῖν, Ὀνοβάτην προσαγορευομένην. Τὸν δὲ λίθον ἀπὸ τούτου οὐ καθαρὸν νομίζοντες, ἀφωσιοῦντο. Ἦν δὲ καὶ Φυλάκτης τις ἀρχὴ παρ' αὐτοῖς· ὁ δὲ, ταύτην ἔχων, τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἐτήρει τὸ δεσμωτήριον, εἰς δὲ τὴν βουλὴν ἐν τῷ νυκτερινῷ συλλόγῳ παριὼν, ἔλεγε τοὺς βασιλεῖς τῆς χειρὸς, καὶ κατεῖχε, 292
μέχρι περὶ αὐτοῦ ἡ βουλὴ διαγνοίη, πότερον ἀδικοῦσιν ἢ οὔ, κρύβδην φέρουσα τὴν ψῆφον.

γ'.

" Τίς ἡ παρὰ Σόλοις Ὑπερκαύστρια ;" Τὴν τῆς

agnoſcerentur e pedibus pulverulentis, quoties in urbem veniebant.

II.

Quæ eſt apud Cumæos Onobatis? Deprehenſam in adulterio mulierem in forum producebant, et in lapide omnibus conſpicuo ſiſtebant, deinde aſino impoſitam circa urbem circumducebant, poſtea rurſum in eodem lapide adſtare coacta, infamis per totam habebatur vitam, et vocabatur *Onobatis:* lapidem autem obeam rem ut pollutum abominabantur. Magiſtratus etiam apud hos fuit, qui *phylactes* dicebatur a cuſtodiendo. Eum qui gerebat, reliquo tempore carcerem cuſtodiebat. Nocturno autem concilio in ſenatum veniens, manu injecta reges educebat, ac detinebat donec occulte latis ſuffragiis de iis judicaſſet ſenatus, injuſtene agerent necne.

III.

Quæ eſt apud Solenſes Hypeccauſtria? Sic appellabant

Ἀθηνᾶς ἱέρειαν ὅπω καλοῦσιν, ὅπ ποιεῖταί τινας θυσίας καὶ ἱερουργίας ἀποτροπαίους.

δ'.

"Τίνες ἐν Κνίδῳ οἱ Ἀμνήμονες; καὶ τίς ὁ Ἀφεσήρ;" Ἑξήκοντα προκρίτους ἄνδρας ἐκ τῶν ἀρίστων, οἷον ὀπτικόποις ἐχρῶντο πρὸς βίον καὶ προβούλοις τῶν μελίστων· ἐκαλοῦντο δὲ Ἀμνήμονες, ὡς ἄν τις εἰκάσαι, διὰ τὸ ἀνυπεύθυνον· εἰ μὴ νὴ Δία πολυμνήμονές τινες ὄντες· ὁ
B δὲ τὰς γνώμας ἐρωτῶν, Ἀφεσήρ.

ε'.

"Τίνες οἱ παρὰ Ἀρκάσι καὶ Λακεδαιμονίοις ξενοί;" Λακεδαιμόνιοι Τεγεάταις διαλλαγέντες, ἐποιήσαντο συνθήκας, καὶ στήλην ἐπ' Ἀλφειῷ κοινὴν ἀνέστησαν, ἐν ᾗ μεταξὺ τῶν ἄλλων γέγραπται, Μεσσηνίους ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς χώρας, καὶ μὴ ἐξεῖναι ξενους ποιεῖν. Ἐξηγούμενος δ' ἦν ὁ

A. 8. προκρίτους ἄνδρας] Legendum προκρίτοις ἀνδράσι: sic et Mez.

Minervæ antiſtitam, quod averruncandorum malorum gratia certis quibuſdam ſacris operatur.

IV.

Qui ſunt Cnidiis Amnemones, et quis Apheſter? Ex optimatibus viri ſexaginta delecti erant, quibus per omnem vitam tanquam inſpectoribus utebantur, et eorum ſummis in negotiis auctoritatem ſequebantur. *Amnemones*, id eſt immemores, dictos ſuſpicari licet, quod factorum rationes ab iis non exigebantur: aut potius mehercle, quod plurimum valerent memoria. *Apheſter* autem dicebatur, qui ſententias interrogabat.

V.

Qui ſunt apud Arcades et Lacedæmonios chreſti, id eſt boni? Lacedæmonii Tegeatis reconciliati, fœdus pepigerunt, et communem columnam ad Alpheum poſuerunt: in qua inter alia fœderis capita hoc ſcriptum erat, *Meſſenios regione pellunto, Neminem bonum faciunto.* Hoc Ariſtoteles interpretans, ait eo ſignificari,

Ἀριστοτέλης τοῦτό φησι δύνασθαι, τὸ μὴ ἀποκτιννύναι βοηθείας χάριν τοῖς λακωνίζουσι τῶν Τεγεατῶν.

ς'.

" Τίς ὁ παρὰ Ὀπουντίοις Κριθολόγος ;" Οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων περὶ τὰς πάνυ παλαιὰς θυσίας ἐχρῶντο ταῖς κριθαῖς ἀπαρχομένων τῶν πολιτῶν· τὸν μὲν οὖν ὑπὲρ τῶν θυσιῶν ἄρχοντα, καὶ ταύτας κομιζόμενον τὰς ἀπαρχάς, Κριθολόγον ὠνόμαζον. Δύο δὲ ἦσαν ἱερεῖς παρ' αὐτοῖς, ὁ μὲν περὶ τὰ θεῖα τεταγμένος, ὁ δὲ περὶ τὰ δαιμόνια.

ζ'.

" Τίνες αἱ Πλωϊάδες νεφέλαι ;" Τὰς ὑσώμβρους μάλιστα καὶ περιφερομένας ἐκάλουν πλωϊάδας, ὡς Θεόφραστος ἐν τετάρτῃ περὶ μετεώρων εἴρηκεν ἐν λέξει, " ἐπεὶ δὲ αἱ πλωϊάδες αὗται νεφέλαι καὶ αἱ συνεστῶσαι, " ἀκίνητοι δὲ καὶ τοῖς χρώμασιν ἔκλευκοι, δηλοῦσι διά- " φοράν τινα τῆς ὕλης, ὡς ὅτε ὑγρωθεῖσα, ὅτε ἐν- " πνευματωθεῖσα."

Tegeatarum neminem debere interfici, qui auxilii causa Laconicis rebus studeret.

VI.

Quis est apud Opuntios Crithologus ? (Vox hordeum legentem designat.) Græcorum plerique in vetustissimis sacrificiis hordeo utebantur, primitias ejus civibus offerentibus. Præsidi itaque sacrorum, et primitias istas colligenti, hoc nomen factum est. Duos autem habebant sacerdotes : unum qui deorum, alterum qui geniorum sacra administraret.

VII.

Quæ sunt Ploiades nebulæ? Quæ maxime imbrem conceptum haberent, et circumagitarentur, sic appellabantur. Theophrastus libro de iis quæ in sublimi fiunt quarto: *Ploiades*, inquit, *nebulæ sunt, et quæ consistunt : immobiles autem et colore albo differentiam quandam materiæ indicant, neque in aquam neque in spiritum conversæ.*

η'.

"Τίς ὁ παρὰ Βοιωτοῖς Πλατυχαίτας;" Τοὺς οἰκίαι γειτνιῶντας, ἢ χωρίοις ὁμορεῖν, αἰολίζοντες ἔτω καλοῦσιν ὡς τὸ πλεῖον ἔχοντας. Παραθήσομαι δὲ λέξιν μίαν ἐκ τῆ θεσμοφυλακίε νόμε, πλειόνων ὄντων.

θ'.

"Τίς ὁ παρὰ Δελφοῖς Ὅσιωτὴρ, καὶ διὰ τί Βύ-"σιον ἕνα τῶν μηνῶν καλοῦσι;" Ὅσιωτῆρα μὲν καλοῦσι τὸ θυόμενον ἱερεῖον, ὅταν Ὅσιος ἀποδειχθῇ. Πέντε δέ εἰσιν ὅσοι διὰ βίε, καὶ τὰ πολλὰ μὴ τῶν παρόντων ὁρῶσιν ἔτοι, καὶ συνιερουργοῦσιν, οἱ γεγονέναι δοκοῦντες ἀπὸ Δευκαλίωνος. Ὁ δὲ Βύσιος μὴν, ὡς μὲν οἱ πολ-
E λοὶ νομίζουσι, φύσιός ἐστιν· ἔαρος γὰρ ἄρχει, καὶ τὰ πολλὰ φύεται τίκτεται καὶ διαβλαστάνει. Τὸ δ' ἀληθὲς οὐκ ἔχει ἔτως· ὁ γὰρ ἀντὶ τῆ Φ τῷ Β χρῶνται Δελφοὶ, καθάπερ Μακεδόνες, Βίλιππον γὰρ καὶ Βαλα-

D. 5. πλείων ἔχοντας] Abeſt in E. et lacuna ejus loco. Forte corruptum et legendum πλησίον ἔχοντας.

VIII.

Quis eſt Bœotorum Platychætas? Sic appellabant ædibus agriſve ſuis vicinos et conterminos, tanquam plurimum poſſidentes. Apponam autem unam vocem ex lege theſmophylacii ſeu archivi, cum ſint plura vocabula.

IX.

Quis eſt apud Delphos Hoſioter, et cur unum de menſibus appellant Byſium? Hoſioter eſt victima quæ immolatur cum creatur Hoſius: (vox *ſanctum* notat). Quinque autem ſunt *Hoſii* per omnem vitam, multiſque in rebus adſunt vatibus, atque una etiam ſacrificant: quippe a Deucalione genus crediti trahere. *Byſius* menſis, ut plerique putant, *Phyſius* eſt, a naſcendo ſic dictus: eſt enim veris initio, quo tempore pleraque naſcuntur et germinant. Sed res ita non habet. Non enim Delphi B littera pro Ph utuntur, ut Macedones, qui *Bilippum*, *Balacrum*, *Beronicam* dicunt,

κρὸν καὶ Βερονίκιον λέγοντες, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ Π· ἡ γὰρ τὸ Πατεῖν, Βατεῖν, καὶ τὸ Πικρὸν, Βικρὸν ὀπικῶς καλοῦσιν. Ἔστιν οὖν Πύσιος ὁ Βύσιος, ἐν ᾧ πυσιῶνται καὶ στωθάνονται τοῦ θεοῦ· τὸ γὰρ σύνοιδεν καὶ πάτριον· ἐν τῷ μιῷ γὰρ τούτῳ χρηστήριον ἐλέγνετο, καὶ ἑβδόμην ταύτην νομίζουσι τοῦ θεοῦ γενέθλιον, καὶ Πολύφθοον ὀνομάζουσιν, ὑ ἀφ' τὸ πέπεσθαι φθίσις, ἀλλὰ πολυπόθητον καὶ πολυμάντευτον ὖσαν. Ὀψὲ γὰρ ἀνείθησαν αἱ χρῖ μιᾶς μαντείας τοῖς δεομένοις· ὕστερον δὲ ἅπαξ ἐθεμίστευσεν ἡ Πυθία τοῦ σύμπαντος χρόνου ταύτην τὴν ἡμέραν, ὡς Καλλισθένης καὶ Ἀναξανδρίδης ἱστόρησαν. F B

ι'.

"Τί τὸ Φυξίμηλον;" Τῶν μικρῶν ὄντι καὶ χαμαιζήλων φυτῶν, ὧν ὀπόντα τοὺς βλαστοὺς τὰ βοσκήματα κολούει καὶ ἀδικεῖ καὶ λυμαίνεται τὴν αὔξησιν. Ὅταν γοῦν ἀναδραμόντα μέγεθος λάβῃ, καὶ ἀφαφύγῃ τὸ 293

E. 8. ἐννοεῖν] Nihili hic quidem. Forte corrigendum ἔνοικον.
F. 5. Ἀναξανδρίδης] Ἀλεξανδρίδης corrigit Tib. Hemſterhuſ. ad Polluc. ix. 59. et ad Ariſtoph. Plut. p. 3 4.

quæ ſunt *Philippus*, *Phalacrus*, *Pheronice*, ſed loco litteræ P ſoliti *batein* dicere et *bicron*, quæ ſunt *patein* et *picron*. Eſt ergo *Byſius* dictum pro *Pyſius*, quod eo menſe deum ſcitantur. Atque hæc ſententia convenit cum antiquis Delphorum obſervationibus. Menſe enim iſto oraculum primo exſtitit, et ſeptimanam iſtam deo natalitiam putant, *polyphthoum*que nominant, non a coquendis *phthoibus*, quod eſt placentæ genus, ſed quod multa tum reſponſa deus edat. Sero enim cœpit ſingulis menſibus oracula requirentibus reſpondere: antiquitus ſemel duntaxat in anno vaticinabatur Pythia, idque iſta die, ut Calliſthenes et Anaxandridas tradiderunt.

X.

Quid eſt Phyximelum? Planta eſt exigua et humijacens, cujus germina pecus inambulans conculcat atque affligit, et incrementum impedit. Cum itaque ſe ſubjicit, et ad

βλάπτεσθαι ὑπὸ τῶν ἐπιγενομένων, Φυξίμηλα καλεῖται. Τὸ δὲ μαρτύριον Αἰσχύλου.

ια'.

" Τίνες οἱ Ἀποσφενδόνητοι;" Κέρκυραν τὴν νῆσον Ἐρετριεῖς κατῴκουν· Χαρικράτης δὲ πλεύσαντος ἐκ Κορίνθου μετὰ δυνάμεως, καὶ τῷ πολέμῳ κρατοῦντος, ἐμβάντες εἰς τὰς ναῦς οἱ Ἐρετριεῖς, ἀπέπλευσαν οἴκαδε. Περαιωθόμενοι δὲ οἱ πολῖται τῆς χώρας, εἶργον αὐτούς, καὶ ἀποβαίνειν ἐκώλυον σφενδονῶντες. Μὴ δυνάμενοι δὲ μήτε πεῖσαι, μήτε βιάσασθαι, πολλοὺς καὶ ἀνδραποδίτας ὄντας, ὅπου Θρᾴκης ἔπλευσαν, καταλόντες χωρίον, ἐν ᾧ πρότερον οἰκῆσαι Μέθωνα τὸν Ὀρφέως πρόγονον ἱστοροῦσι, τὴν μὲν πόλιν ὠνόμασαν Μεθώνην, ὑπὸ δὲ τῶν προσοίκων Ἀποσφενδόνητοι προσωνομάσθησαν.

ιβ'.

" Τίς ἡ παρὰ Δελφοῖς Χαρίλα;" Τρεῖς ἄγουσι

A. 5. ἐπιγενομένων] Forte ἐπινεμομένων.
A. 9. κρατῶντος] Ita Bas. Xyl. P. Voss. Vulgo κρατοῦντες.
B. 6. πρόγονον] Lege ἀπόγονον ut Xyl. reddidit.

juſtam magnitudinem pervenit, evitatis ovium injuriis ac damnis, *phyximelum* dicitur. Teſtis Æſchylus.

XI.

Qui ſunt Apoſphendoneti? Quaſi, *fundarum telis pulſos*, diceres. Corcyram inſulam Eretrienſes incolebant. Charicrate autem a Corintho cum copiis profecto, bello ab eo victi, conſcenſis navibus domum verſus navigarunt. Cives, re mature animadverſa, arcuerunt eos patria, fundiſque impetentes egredi in terram non ſunt paſſi. Cum itaque neque perſuadere hominibus rigidis, neque vim facere multitudini eorum poſſent, in Thraciam navigaverunt. Ibi loco occupato, quem prius coluiſſe Methon Orphei de poſteris unus fertur, urbem Methonam nominaverunt, ipſi a vicinis *Apoſphendoneti* ſunt appellati.

XII.

Quid eſt apud Delphos Charila? Delphi tres deinceps

Δελφοὶ ἐνναετήριδας ἄγ' τὸ ἑξῆς, ὧν τὰν μὲν, Σεπτήριον καλοῦσι, τὰν δ' Ἡρωΐδα, τὰν δὲ Χαρίλαν.

Τὸ μὲν οὖν σεπτήριον ἔοικε μίμημα τῆς πρὸς τὸν C Πύθωνα τοῦ θεοῦ μάχης εἶναι, καὶ τῆς μετὰ τὰν μάχαν ὑπὸ τὰ Τέμπη φυγῆς καὶ ἐκδιώξεως. Οἱ μὲν γὰρ φυγεῖν ὑπὸ τῷ φόνῳ φασὶ δεήζοντα καθαρσίων, οἱ δὲ τῷ Πύθωνι τετρωμένῳ καὶ φεύγοντι, κατὰ τὰν ὁδὸν ἱερὸν νεῶν ἰόντων καλοῦμεν, ἐπακολουθεῖν, καὶ μικρὸν ἀπολειφθῆναι τῆς τελευτῆς· κατέλαβε γὰρ αὐτὸν ἐκ τοῦ τραύματος ἄρτι τεθνηκότα, κεκινδευμένον ὑπὸ τοῦ παιδὸς ᾧ ὄνομα ἦν Αἴξ, ὡς λέγουσι. Τὸ μὲν οὖν σεπτήριον, τούτων ἢ τοιούτων τινῶν ἀπομίμησίς ἐστιν ἑτέρων.

Τῆς δὲ Ἡρωΐδος τὰ πλεῖστα μυστικὸν ἔχει λόγον, ὃν ἴστασιν αἱ Θυιάδες· ἐκ δὲ τῶν δρωμένων φανερῶς Σεμέλης ἄν τις ἀναγωγὴν εἰκάσειε.

Περὶ δὲ τὴν Χαρίλας τοιαῦτά τινα μυθολογοῦσι. Λι- D μὸς ἐξ αὐχμοῦ τὰς Δελφὰς κατέσχε, καὶ πρὸς τὰς

C. 11. μυστικὸν] Hoc ex Voss. et P. loco vulgati μυθικόν.

nono quoque anno agunt solennitates, *Septerium*, *Heroida*, *Charilam*.

Septerium imitationem habet pugnæ Apollinis cum Pythone, et a pugna fugæ dei ad Tempe, aut persecutionis. Alii enim fugisse eum ferunt, quod peracta cæde opus expiatione haberet: alii Pythonem saucium et fugientem via, quæ nunc Sacra dicitur, cum insequeretur, supervenisse ei recens e vulnere mortuo, et funerato a filio, cujus nomen Aix, id est *capra*, perhibent. *Septerium* ergo harum, aut similium rerum imitatio est.

Heroidis pleraque fabulosam habent rationem, Thyadibus notam: ex iis quæ aguntur, liquido quis excitationem Semeles conjiciat repræsentari.

De *Charila* hæc traditur fabula. Fame ob anni siccitatem urgente Delphos, cum liberis et uxoribus cives ad

θύρας τῦ Βασιλέως ἐλθόντες μὴ τέκνων καὶ γυναικῶν ἱκέτευον· ὁ δὲ τῶν ἀλφίτων καὶ τῶν χεδρόπων μετεδίδου τοῖς γνωριμωτέροις αὐτῶν· ὁ γὰρ ἰῶν ἱκανὰ πᾶσιν. Ἐλθούσης δὲ παιδὸς ἔτι μικρᾶς ὀρφανῆς γονέων, καὶ προσλιπαρούσης, ἐρράπισεν αὐτὴν ὑποδήματι, καὶ τῦ προσώπῳ τὸ ὑπόδημα προσέρριψεν· ἡ δὲ, πενιχρά τις οὖσα καὶ ἔρημος, οὐκ ἀγεννής τε τὸ ἦθος, ὑποδὼν γενομένη, καὶ λύσασα τὴν ζώνην, ἀνήρτησεν ἑαυτήν.
E Ἐπιτείνοντος δὲ τῦ λιμοῦ καὶ νοσημάτων προσγενομένων, ἀνεῖλεν ἡ Πυθία τῷ βασιλεῖ Χαρίλαν ἱλάσκεσθαι παρθένον αὐτοθάνατον. Μόλις οὖν ἀνευρόντες ὅτι τοὔνομα τῦτ' ἰῶ τῇ ῥαπισθείσῃ παιδὶ, μεμιγμένην τινὰ καθαρμῷ θυσίαν ἀπετέλεσαν, ἰὼ ὀπτελοῦσιν ἔτι καὶ νῦν δι' ἐννέα ἐτῶν. Προκάθηται μὲν γὰρ ὁ βασιλεὺς, τῶν ἀλφίτων καὶ τῶν χεδρόπων ὀπαδιδοὺς πᾶσι καὶ ξένοις καὶ πολίταις, κομίζεται δὲ τῆς Χαρίλας παιδικὸν εἴδωλον· ὅταν οὖν

D. 9. ἀγενὴς τε] Recepi τε, ut melius vulgato τις, et confirmatum a codice E. Præstabat, σπανιχρὰ μεν—οὐκ ἀγενὴς δέ τις.

fores regis supplices venerunt. Is farina et leguminibus notiores sibi (non enim omnibus sufficiebat) impertiit. Puella autem parvula cum accederet orba parentibus, et instaret petendo, calceo malam ejus percussit, calceumque in faciem ejus conjecit: hæc, ut erat animo minime abjecto, pauper alioquin et deserta, e medio se subduxit, cinguloque soluto fauces illigans sese suspendit. Tum crescente penuria, et morbis accedentibus, Pythia regi respondit, *Placandos esse manes Charilæ virginis quæ ipsa sibi mortem conscivisset.* Vix tandem investigato id nomen puellæ quæ alapam accepisset fuisse, piaculare quoddam sacrificium peregerunt, quod etiamnum nono quovis anno fit. Præsidet rex, et farinam leguminaque impertit omnibus et peregrinis et civibus: infertur puerile simulachrum Charilæ: post-

πάντες λάβωσιν, ὁ μὲν βασιλεὺς ῥαπίζει τῷ ὑποδήματι τὸ εἴδωλον, ἡ δὲ τῶν Θυϊάδων ἀρχηγὸς ἀεμμένη F
κομίζει πρός τινα τόπον φαραγγώδη, κἀκεῖ χοινίον περιάψαντες τῷ τραχήλῳ τοῦ εἰδώλου κατορύττουσιν ὅπου τὴν Χαρίλαν ἀπαγξαμένην ἔθαψαν.

ιγ'.

"Τί τὸ πτωχικὸν κρέας παρ' Αἰνειᾶσι;" Πλείονες γεγόνασιν Αἰνειάνων μεταναστάσεις. Πρῶτον μὲν γὰρ οἰκοῦντες περὶ τὸ Δώτιον πεδίον, ἐξέπεσον ὑπὸ Λαπιθῶν εἰς Αἴθικας. Ἐκεῖθεν τῆς Μολοσσίας τὴν περὶ τὸν Ἀραύαν χώραν κατέσχον· ὅθεν ὠνομάσθησαν Παραυαῖοι. Μετὰ ταῦτα Κίρραν κατέσχον· οἱ δὲ Κίρρῃ κατα- 294
λεύσαντες Οἰνοκλον τὸν βασιλέα, τοῦ θεοῦ προστάξαντος, εἰς τὴν περὶ τὸν Ἴναχον χώραν κατέβησαν οἰκουμένην ὑπὸ Ἰναχέων καὶ Ἀχαιῶν. Γενομένου δὲ χρησμοῦ, τοῖς μὲν, ἂν μεταδῶσι τῆς χώρας, ἀποβαλεῖν ἅπασαν· τοῖς

F. 9. Ἀραύαν] Xyl. corrigit Αἶον: quod confirmat L. Holſtenius ad Steph. Byz. p. 243.
A. 1. καταλεύσαντες] Sequimur Xylandrum et Amiot. atque ipſum Plutarchum, qui ita p. 297. B. Vulgo καταπλεύσαντες.

quam omnibus datum fuit, rex id calceo ferit: quæ autem Thyadum eſt princeps, ſimulachrum ad confragoſum defert locum, ibique collum fune cingentes ſimulachri, id defodiunt ubi olim Charila ſepulta fuerat.

XIII.

Quid eſt mendicatoria caro apud Æneianes? Sæpius migraverunt Æneianes. Principio enim cum habitarent circa Dotium campum, inde a Lapithis ad Æthicas fuerunt expulſi. Poſt Moloſſiæ regionem quæ eſt circa Avum occuparunt, unde iis nomen Paravei factum fuit. Deinde Cirram obtinuerunt: ubi cum juſſu dei regem Œnoclum lapidibus obruiſſent, in regionem Inacho amni adjacentem deſcenderunt, quæ tum ab Inachiis et Achæis tenebatur. His erat oraculum datum, fore ut ſi partem agri darent, univerſum amitterent: illis, po-

δ', ἂν λάβωσι παρ' ἑκόντων, καθέξειν, Τέμων ἀνὴρ ἐλλόγιμος τῶν Αἰνειάνων, ἀναλαβὼν ῥάκια καὶ πήραν, καὶ ψευσαίτης ὤν, ἀφίκετο πρὸς τοὺς Ἰναχιεῖς· ὕβρει δὲ καὶ πρὸς γέλωτα τοῦ βασιλέως βῶλον ὀπιδόντος αὐτῷ, δεξάμενος εἰς τὴν πήραν ἐνέβαλε, καὶ ἀφανὴς
B ἦν, ἠναπικὼς τὸ δῶρον· ἀπεχώρησε γὰρ εὐθὺς οὐδὲν ψευσαιτήσας. Οἱ δὲ πρεσβύτεροι θαυμάσαντες, ἀνεμιμνήσκοντο τοῦ χρησμοῦ, καὶ τῷ βασιλεῖ πρσιόντες, ἔλεγον μὴ καταφρονῆσαι μηδὲ ψεύσθαι τὸν ἄνθρωπον. Αἰσθόμενος οὖν ὁ Τέμων τὴν διάνοιαν αὐτῶν, ὥρμησε φεύγειν, καὶ διέφυγεν εὐξάμενος τῷ Ἀπόλλωνι καθ' ἑκατόμβης. Ἐκ δὲ τούτου μονομαχοῦσιν οἱ βασιλεῖς, καὶ τὸν τῶν Ἰναχιέων Ὑπέροχον ὁ τῶν Αἰνιάνων Φήμιος, ὁρῶν μετὰ κυνὸς αὐτῷ προσφερόμενον, οὐκ ἔφη δίκαια ποιεῖν, δεύτερον ἐπάγοντα μαχόμενον· ἀπελαύοντος δὲ τοῦ Ὑπερόχου τὸν κύνα καὶ μεταστρεφομένου λίθῳ βαλὼν

A. 10. ἀφανὴς ἦν] Forte ἰμφανὴς ut Mez.
B. 11. μεταστρεφομένου] Sic E. Vulgo μεταστρεφόμενον.

tituros esse, si a volentibus acciperent. Tum Temo primi inter Æneianes nominis vir, pannis obsitus, peramque gestans in morem mendici, se ad Inachios contulit: cui cum ludibrii causa rex glebam terræ tribuisset stipem petenti, acceptam eam in peram conjecit, munereque optime contentus isto sese subduxit, nihil porro exigens. Seniores hoc mirari, et in memoriam revocare oraculum, regem adire, hortarique, ne rem negligeret, sed hominem apprehenderet. Temo animadvertere quid ii cogitarent, fugaque data ad suos evadere, vota Apollini hecatomba. Secundum hæc singulari prœlio reges congressi sunt: ibi cum Hyperochum Inachiorum regem videret comite cane contra se venire Phemius Æneianum rex, injuste agere dixit qui socium ad pugnam adduceret: et avertentem se canis abigendi gra-

ὁ Φήμιος ἀναιρεῖ. Κτησάμενοι δὲ τὴν χώραν, τὰς C
Ἰναχείς μὴ τῶν Ἀχαιῶν ἐκβαλόντες, τὸν μὲν λίθον
ἐκεῖνον ὡς ἱερὸν σέβονται, καὶ θύσιν αὐτῷ, καὶ τὸ ἱερεῖον
τῷ δημῷ περικαλύπτουσιν· ὅταν δὲ τῷ Ἀπόλλωνι τὴν
ἑκατόμβην ἀποδιδῶσι, τῷ Διὶ βοῦν καθιερεύσαντες, με-
ρίδα τοῖς Τέμωνος ἀπογόνοις ἐξαίρετον νέμουσι, καὶ πτω-
χικὸν κρέας ἐπονομάζουσι.

ιδ'.

"Τίνες οἱ παρ' Ἰθακησίοις Κολιάδαι; καὶ τίς ὁ
"Φάγιλος;" Τῷ Ὀδυσσεῖ μὴν τὴν μνηστηροφονίαν οἱ
ὀπτήδειοι τῶν τεθνηκότων ἐπανέστησαν. Μεταπεμφθεὶς
δ' ἑκατέρων ἀμφοτέρων ἄρτιος Νεοπτόλεμος, ἐδικαίωσε
τὸν μὲν Ὀδυσσέα μεταναστῆναι καὶ φεύγειν ἐκ τῆς Κε-
φαλληνίας, καὶ Ζακύνθου καὶ Ἰθάκης ἐφ' αἵματι, τοὺς D
δὲ τῶν μνηστήρων ἑταίρους καὶ οἰκείους ἀποφέρειν ποινὴν
Ὀδυσσεῖ τῶν εἰς τὸν οἶκον ἀδικημάτων καθ' ἕκαστον
ἑαυτόν. Αὐτὸς μὲν οὖν εἰς Ἰταλίαν μετέστη· τὴν δὲ ποινὴν
ᾧ ἦλθε καθιερώσας, ἀποφέρειν ἐκέλευσε τοὺς Ἰθακησίους· ἦν

tia lapidis jactu interfecit. Sic Æneianes potiti ea ditione, pulsis Inachiis atque Achæis, lapidem istum tanquam sacrum colunt, eique rem sacram faciunt, et adipe hostiæ eum tegunt: cumque Apollini hostiam persolvunt, Jovi taurum immolantes, partem carnium eximiam Temonis posteris tribuunt, ac mendicatoriam carnem appellant.

XIV.

Quinam sunt apud Ithacenses Coliadæ, et quis Phagilus?

Adversus Ulyssem procorum ab ipso necatorum necessarii seditionem moverunt. Arbiter adscitus ab utraque parte Neoptolemus, judicavit debere Ulyssem ut sanguine inquinatum exsulare Cephallenia, Zacyntho, atque Ithaca: socios autem et familiares procorum quotannis pro damno rei familiari Ulyssis illato, ei pendere mulctam. Itaque Ulysses in Italiam commigravit, mulctam filio dedicavit, eique ab Ithacensibus solvi jussit: erat

δὲ ἄλφιτα, οἶνος, κηρία, ἔλαιον, ἅλες, ἱερεῖα πρεσβύτερα φαγίλων. Φάγιλον δὲ φησιν Ἀριστοτέλης τὸν ἀμνὸν εἶ· τὰς δὲ περὶ Εὔμαιον ἐλευθερώσας ὁ Τηλέμαχος, κατέμιξεν εἰς τὰς πολίσματα, καὶ τὸ γένος ἐστὶ Κολιαδῶν ἀπὸ Εὐμαίου, καὶ Βουκολιῶν ἀπὸ Φιλοιτίου.

ιε'.

"Τίς ἡ Ξυλίνη Κύων παρὰ Λοκροῖς;" Φυσκίου τοῦ Ε Ἀμφικτύωνος υἱὸς ἦν Λοκρός· ἐκ δὲ ταύτης καὶ Καβύης Λοκρός· παρ' ὃν ὁ πατὴρ διενεχθεὶς καὶ συχνὰς τῶν πολιτῶν ἀναλαβών, περὶ ἀποικίας ἐμαντεύετο. Τοῦ δὲ θεοῦ φήσαντος κτίζειν πόλιν ὅπουπερ ἂν τύχῃ δηχθεὶς ὑπὸ κυνὸς ξυλίνης, ὑπερβαίνων εἰς τὴν ἑτέραν θάλασσαν, ἐπάτησε κυνόσβατον· ἀποχληθεὶς δὲ τῇ πληγῇ, διέτριψεν ἡμέρας αὐτόθι πλείονας, ἐν αἷς καταμαθὼν τὸ χωρίον, ἔκτισε πόλεις Φυσκεῖς καὶ Ὑάνθαν, καὶ τὰς F ἄλλας ὅσας οἱ κληθέντες Ὀζόλαι Λοκροὶ κατῴκησαν.

D. 9. Κολιαδῶν] Ita Xyl. et Var. lect. Voss. Vulgo Κολιδῶν.

autem farina, vinum, favi mellis, oleum, sal, et victimæ adultiores phagilis. Cæterum Aristoteles *phagilum* ait esse agnum. Porro Eumæum cum suis Telemachus libertate donatum civibus inseruit: estque ab Eumæo Coliadarum genus, a Philœtio Bucoliorum.

XV.

Quæ est canis lignea apud Locros? Locrus Physcii filius Amphictyonis nati ex Cabia filium habuit Locrum, cum quo postquam in discordiam incidit, magno civium numero assumpto oraculum de colonia deducenda consuluit: tulitque responsum *ibi se urbem condere debere, ubi morsus esset a cane lignea.* Mari trajecto rubum caninum (*cynosbaton*, id est, fruticem spinosum) calcavit, vulnereque vexatus, per aliquot dies ibi commoratus, regionis natura considerata, Physcenses, Hiantheiamque condidit, urbesque alias quæ a Locris deinde Ozolis cultæ

Ὀζόλας δὲ Λοκροὺς, οἱ μὲν, ἀφ' τὸν Νέσσον, οἱ δὲ, τὸν Πύθωνα δράκοντα, κληθῆναι λέγουσιν, ἐκβεασθέντας ὑπὸ τῆς θαλάσσης, καὶ σαπέντας ἐν τῇ τοῦ Λοκρῶν χώρᾳ· τινὲς δὲ κώδια, καὶ τραγέας τοὺς ἀνθρώπους φορεῖν φασι, καὶ τὰ πλεῖστα σινόμενας αἰπολίοις, γενέσθαι δυσώδεις· ἔνιοι δὲ τοὐναντίον, πολυάνθεμον τὴν χώραν οὖσαν, ὑπ' εὐωδίας τοὔνομα λαβεῖν· ὧν ἐστι καὶ Ἀρχίας ὁ Ἀμφισσεύς· γέγραφε γοῦν ὅπου,

Τὴν βοτρυοστέφανον μυρίπνουν μακύναν ἐραννήν. 295

ιϛ'.

"Τί δ' καλούμενον ὑπὸ Μεγαρέων Ἀφάβρωμα;" Νίσος ἀφ' οὗ πρωτοπορεύθη Νισαία, βασιλεύων, ἐκ Βοιωτίας ἔγημεν Ἀβρώτην Ὀγχήστου θυγατέρα, Μεγάρεως δὲ ἀδελφήν, γυναῖκα καὶ τῷ φρονεῖν, ὡς ἔοικε, πρεπτήν καὶ σώφρονα σφόδρα γενομένην. Ἀποθανούσης δὲ αὐτῆς, οἵ τε Μεγαρῆς ἐπένθησαν ἑκουσίως, καὶ ὁ Νίσος

A. 1. ἐραννήν] Duplex ν poſui, aſſentientibus E. H. Voſſ. P. Xyl.
A. 4. Ὀγχήσῃ] Sic Baſ. Xyl. E. H. Voſſ. P. Vulgo Οἰχήσῃ.
A. 5. τῷ φρονεῖν] Repoſui ex Voſſ. Vulgo τὸ φρονεῖν.

ſunt. *Ozolas* autem quaſi *fœtidos* ſi diceres, Locros alii propter Neſſum putant dictos, alii propter Pythonem, qui a mari ejectus in regionem Locrorum, ibi computruerit: alii fœtorem eos contraxiſſe putant, quod pelles ovium ac caprarum pro veſtitu gererent, et plerumque inter caprarum greges viverent: alii contra ſic dictos quaſi *fragrantes* autumant, quod regio ipſorum floribus abundet: e quorum numero eſt etiam Archytas Amphiſſenſis, qui ſic ſcripſit:

Vitiferam, innumeris fragrantem et odoribus illam
Macynam jucundam.

XVI.

Quid rei eſt, quod Megarenſes Aphabroma vocant? Niſus rex Megaridis, quæ ab eo Niſæa fuit cognominata, e Bœotia uxorem duxit Abrotam, Oncheſti filiam, Megarei ſororem, mulierem inſigniter prudentem juxta atque pudicam. Eam vita functam Megarenſes ultro luxerunt: et

ἀϊδίαν τινὰ μνήμην καὶ δόξαν αὐτῆς καταστῆναι βεβούλητο, ἐκέλευε τὰς Μεγαρίδας φορεῖν ἐκείνῃ τὴν ἐσθῆτα, καὶ τὸ ἱμάτιον ἀφάβρωμα δ' ἐκείνην ὠνόμασε. Δοκεῖ δὲ τῇ δόξῃ τῆς γυναικὸς καὶ ὁ θεὸς βοηθῆσαι· πολλάκις γὰρ τὰς ἐσθῆτας ἀλλάξαι βουλομένας τὰς Μεγαρίδας, χρησμῷ διεκώλυσε.

ιζ'.

"Τίς ὁ Δορύξενος;" Τὸ παλαιὸν ἡ Μεγαρὶς ὠκεῖτο κατὰ κώμας, εἰς πέντε μέρη νενεμημένων τῶν πολιτῶν· ἐκαλοῦντο δὲ Ἡραεῖς, καὶ Πιραεῖς, καὶ Μεγαρεῖς, καὶ Κυνοσουρεῖς, καὶ Τριποδισκαῖοι. Τῶν δὲ Κορινθίων πόλεμον αὐτοῖς ἐξεργασαμένων πρὸς ἀλλήλους, (ἀεὶ γὰρ ἐπεβούλευον ὑφ' αὐτοῖς ποιήσασθαι τὴν Μεγαρικήν) ὅμως δ' ὑπείκειαν ἡμέρως ἐπολέμουν καὶ συγγενικῶς. Τοὺς μὲν γὰρ γεωργοῦντας οὐδεὶς ἠδίκει τὸ παράπαν, τοὺς δ' ἁλισκομένους λυτέον τι τεταγμένον ἔδει κατα-

A. 9. τὰς Μεγαρίδας φορεῖν] Posui hoc quia habet auctoritatem codicum Voss. et P. Vulgo est τὰ ὄρια, unde Bryanus acute corrigit τὰς ἀρὰς ad Plut. Vit. T. V. p. 433.

B. 9. ἐξεργασαμένων] An ἐξεγειραμένων.

Nisus ut æternum ei monimentum conficeret, ossa ipsius quas ea gessisset vestibus amiciri jussit, et ab ejus nomine aphabroma appellavit. Videturque gloriam mulieris deus defendisse: nam Megarides fœminæ cum vestem mutare sæpius statuissent, semper prohibuit.

XVII.

Quid est Doryxenus? Antiquitus Megaris regio colebatur per pagos, in quinque partes distributis civibus: dicebantur autem Heraenses, Piraenses, Megarenses, Cynosurenses, et Tripodiscæi. Hos cum Corinthii (qui semper Megaricam in suam redigere potestatem conati sunt) in bellum civile conjecissent, id tamen æquitatis studio ab iis placide fuit ac socialiter gestum. Agricolis enim nemo quisquam faciebat injuriam: qui captus esset, certo se pretio redimere opus habebat, quod non

καλεῖν, καὶ τοῦτο ἐλάμβανον ἀφέντες· πρότερον δὲ οὐκ εἰσέπραττον, ἀλλ' ὁ λαβὼν αἰχμάλωτον, ἀπῆγεν οἴκαδε, καὶ μεταδιδοὺς ἁλῶν καὶ τραπέζης, ἀπέπεμπεν οἴκαδε. Ὁ μὲν οὖν τὰ λύτρα κομίσας ἐπῃνεῖτο, καὶ φίλος ἀεὶ διετέλει τοῦ λαβόντος, οὐκ δορυαλώτου δορύξενος προσαγορευόμενος· ὁ δ' ἀποστερήσας, οὐ μόνον πρὸς τοὺς πολεμίους, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς πολίτας ὡς ἄδικος καὶ ἄπιστος ἠδίκει.

ιη'.

"Τίς ἡ Παλιντοκία;" Μεγαρεῖς Θεαγένη τὸν τύραννον ἐκβαλόντες, ὀλίγον χρόνον ἐσωφρόνησαν κατὰ τὴν πολιτείαν· εἶτα πολλῷ, κατὰ Πλάτωνα, καὶ ἄκρατον αὐτοῖς ἐλευθερίαν τῶν δημαγωγῶν οἰνοχοούντων, διαφθαρέντες πανδάπασι, τά τε ἄλλα τοῖς πλουσίοις ἀσελγῶς προσεφέροντο, καὶ παριόντες εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν οἱ πένητες, ἠξίουν ἑστιᾶσθαι καὶ δειπνεῖν πολυτελῶς· εἰ δὲ μὴ τυγχάνοιεν, πρὸς βίαν καὶ μεθ' ὕβρεως ἐχρῶντο πᾶσι.

ante exigebatur quam eſſet dimiſſus: captivum enim qui ceperat, domum abducebat, impertituſque eum ſale et menſa ſua, domum dimittebat: qui pretium ſui redimendi offerebat, is laudabatur, et amicus ejus qui ceperat ipſum perpetuus manebat, ac pro captivo *doryxenus*, id eſt hoſpes haſta bellica partus appellabatur: qui fraudem ſolutioni feciſſet, non apud hoſtes modo, ſed etiam apud cives infamis ob injuſtitiam et perfidiam habebatur.

XVIII.

Quid eſt Palintocia? Megarenſes cum ejeciſſent tyrannum ſuum Theagenem, non diu civilem tenuerunt modeſtiam: mox oratoribus nimiam eis et meram propinantibus, ut Platonico more loquar, libertatem, omnino corrupti, cum aliis in rebus petulanter divites tractaverunt, tum in ædes eorum venerunt, utque ſibi ſplendidum appararetur convivium poſtularunt: ac ſi repulſam paterentur, vim libidinemque in omnes exercuerunt. Deni-

Τέλος δὲ δόγμα θέμενοι τὰς τόκους ἀνεπεφάλονζο πρὸς τῶν δανειστῶν, ὃς δεδωκότες ἐτύγχανον, παλιντοκίαν τὸ γινόμενον προσαγορεύσαντες.

ιθ'.

" Τίς ἡ Ἀνθηδών, πρὸς ἣν ἡ Πυθιὰς εἶπε,

E Πῖν' οἶνον τρυγίαν, ἐπεὶ οὐκ Ἀνθηδόνα ναίεις,

" ἢ γὰρ ἐν Βοιωτοῖς, οὐκ ἔστι πολύοινος;" Τὴν Καλαυρίαν Εἰρήνην τοπαλαιὸν ὠνόμαζον ἀπὸ γυναικὸς Εἰρήνης, ἣν ὁ Ποσειδῶνος καὶ Μελανθείας τῆς Ἀλφειοῦ γενέσθαι μυθολογοῦσιν. Ὑστερον δὲ τοὺς πρὸς Ἄνθην καὶ Ὑπέρην αὐτόθι κατοικοῦντων, Ἀνθηδονίαν καὶ Ὑπέρειαν ἐκάλεσαν τὴν νῆσον· εἶχε δὲ ὁ χρησμὸς ὕτως, ὡς Ἀριστοτέλης φησί·

Πῖν' οἶνον τρυγίαν· ἐπεὶ οὐκ Ἀνθηδόνα ναίεις,
Οὐδ' ἱερὰν Ὑπέραν, ὅθι γ' ἄτρυγον οἶνον ἔπινες.

F ταῦτα μὲν ὁ Ἀριστοτέλης. Ὁ δὲ Μνασιγείτων φησὶν, Ὑπέρης ἀδελφὸν ὄντα τὸν Ἄνθον, ἔτι νήπιον ἀπολέσθαι, καὶ τὸν Ὑπέρην ζητήσιν αὐτοῦ πλανώμενον, εἰς Φερὰς

que facto plebiſcito, a fœneratoribus fœnora quæ ipſis perſolverant repetiverunt: et factum hoc a receptione fœnorum *palintociam* dixerunt.

XIX.

Quænam eſt Anthedon, de qua Pythias dixit,

Fœcatum bibe vinum, ut non Anthedone degens,

neque enim Bœotiæ Anthedon vini ferax eſt multi? Calauria antiquitus dicta fuit Irene a fœmina Irena, quam fabulantur natam Neptuno et Melantheia Alphei filia. Poſtmodo cum Anthes Hypereſque cum ſuis ibi habitarent, dicta fuit Anthedonia et Hypereia. Oraculum, ut Ariſtoteles tradit, tale fuit:

Fœcatum bibe vinum, ut non Anthedone degens,
Aut Hyperæ ſacræ, quod ibi ſine fœce bibiſſes.

Mnaſigeito autem ſcribit, Anthum Hyperæ fratrem etiamnum infantem fuiſſe amiſſum, Hyperemque vagatum ejus quærendi cauſa, Pheras ad A-

πρὸς Ἄκαρνον ἢ Ἄδραστον ἐλθεῖν, ὅπου κατὰ τύχην ὁ Ἄνθος ἐδούλευεν οἰνοχοεῖν τεταγμένος· ὡς οὖν εἰστῶντο, τὸν παῖδα προσφέροντα τῷ ἀδελφῷ τὸ ποτήριον, ἐπιγνῶναι, καὶ εἰπεῖν πρὸς αὐτὸν ἡσυχῇ,

Πῖν' οἶνον τρυγίαν, ἐπεὶ οὐκ Ἀνθηδόνα ναίεις.

κ'.

"Τίς ὁ λεγόμενος ἐν Πριλίῃ πρὸς Δρυὶ Σκότος;" Σάμιοι καὶ Πριηνεῖς πολεμοῦντες ἀλλήλοις, τὰ μὲν ἄλλα μετρίως ἐβλάπτοντο καὶ ἔβλαπτον, μάχης δὲ μεγάλης γενομένης, χιλίους Σαμίων οἱ Πριηνεῖς ἀπέκτειναν. Ἑβδόμῳ τὸ ὕστερον ἔτει Μιλησίοις συμβάλλοντες πρὸς τῇ καλουμένῃ δρυῒ, τοὺς ἀρίστους ὁμοῦ τι καὶ πρώτους ἀπέβαλον τῶν πολιτῶν· ὅτε καὶ Βίας ὁ σοφὸς εἰς Σάμιον ἐκ Πριλίνης πρεσβεύσας εὐδοκίμησε. Ταῖς δὲ Πριηνέων γυναιξὶν ὁμοῦ τῶν πάντων τότε καὶ τῆς συμφορᾶς ἐλεεινῆς γενομένης, ἀρὰ κατέστη καὶ ὅρκος ὁ περὶ τῶν με-

F. 4. ἢ Ἄδραστον] Videtur delendum, ut monuit Bryan. ad Vit. Plut. t. i. p. 83.

caſtum aut Adraſtum veniſſe, ubi tum forte Anthus ſervus a poculis erat: hunc in convivio fratrem, cui poculum præbebat, agnoviſſe, et clam ei dixiſſe,

Facatum bibe vinum, ut non Anthedone degens.

XX.

Quid ſibi volunt tenebræ apud quercum, quæ Prienæ memorantur? Samii et Prienæi bello commiſſo, mediocribus invicem damnis ſe affecerunt: collatis autem ſignis, Prienæi Samios mille trucidaverunt: ſeptimoque poſt anno cum Mileſiis pugna congreſſi ad locum qui Quercus dicitur, optimos primoſque civium amiſerunt: quo tempore Bias Priena in Samum miſſus legatus claruit. Cum autem Prienæas mulieres calamitas hæc graviter perculiſſet, exſecratio et jurejurandum maximis de rebus conſtitutum eſt *per te-*

γήτων, Ὁ πρὸς ἄρκτον σκότος, ἀφ' οὗ τὰς παῖδας αὐτῶν καὶ
B πατέρας καὶ ἄνδρας ἐκ φονεύσιμον.

κα'.

"Τίνες οἱ πρὸς Κρησὶ λεγόμενοι Κατακαῦται;" Τυρρηνοὺς φασι τοὺς τὰς Ἀθηναίων θυγατέρας καὶ γυναῖκας ἐκ Βραύρωνος ἁρπάσαντας, ὁπηνίκα Λῆμνον καὶ Ἴμβρον κατῴκουν, εἶτα ἐκπεσόντας, εἰς τὴν Λακωνικὴν ἀφικέσθαι, καὶ γενέσθαι ὁπιμιξίαν αὐτοῖς, μέχρι παίδων γενέσεως πρὸς τὰς ἐγχωρίους γυναῖκας· ἐκ δ' ὑποψίας καὶ διαβολῆς πάλιν ἀναγκασθέντες ἐκλιπεῖν τὴν Λακωνικήν, μετὰ παίδων καὶ γυναικῶν εἰς Κρήτην κατᾶραι, Πόλλιν ἡγεμόνα καὶ τὸν ἀδελφὸν ἔχοντας· ἐκεῖ δὲ πο-
C λεμήσαντας τοῖς κατέχουσι τὴν Κρήτην, πολλοὺς θεωρᾶν τῶν ἐν ταῖς μάχαις ἀποθνησκόντων ἀτάφους, τὸ μὴν θεῖον ἀσχόλους διὰ τὸν πόλεμον ὄντας καὶ τὸν κίνδυνον, ὕστερον δὲ φεύγοντας ἅπασθαι νεκρῶν ἐφθαρμένων ὑπὸ λοιμοῦ καὶ διαῤῥυεισῶν. Τ οὖν Πόλλιν ἐξευρόντα τιμὰς

B. 8. ἀναγκασθέντες] Legendum ἀναγκασθέντας.
B. 10. ἀδελφὸν] Hic et mox infra, legendum Δελφόν. Vide ad p. 247. C.

nebras ad quercum: quod ibi liberi, parentes, virique earum mortem oppetiissent.

XXI.

Qui sunt qui apud Cretenses dicuntur Katakautæ? Tyrrhenos ferunt, qui quo tempore Imbrum ac Lemnum tenuerunt, Athenienſium filias et uxores e Braurone rapuerunt, ſedibus pulſos in Laconicam veniſſe, et cum ejus regionis mulieribus tantum habuiſſe commercii, ut etiam liberos ex iis procrearent. Ob ſuſpicionem vero et calumniam coactos Laconica cum uxoribus et liberis excedere, Polli et fratre ducibus, in Cretam appuliſſe: ibi bellum cum incolis gerentes, multos qui in pugnis cecidiſſent inſepultos jacere paſſos fuiſſe, cum et humare initio ob bellum et pericula non vacaret, et poſtea cadavera tempore corrupta et putredine ſoluta tangere pigeret. Ibi Pollin excogitaſſe ho-

πνας καὶ θεσμοθεσίας καὶ ἀτελείας ἀποδοῦναι, τὰς μὲν τοῖς ἱερεῦσι τῶν θεῶν, τὰς δὲ τοῖς ταφεῦσι τῶν τετελευτηκότων, ὑπομίσαντα καὶ ταύτας δαίμοσι χθονίοις, ὅπως ἀναφαίρετοι διαμένοιεν· εἶτα κλήρῳ διαλαχεῖν πρὸς τὸν ἀδελφόν· ὀνομασθῆναι δὲ, τὸν μὲν, ἱερεῖς, τὸν δὲ, καταικαύτας· καὶ πολιτεύεσθαι μὲν αὐτὸν καθ' αὑτόν, ἔχειν δὲ μετὰ τῶν ἄλλων φιλανθρώπων, καὶ ἄδειαν D ἀδικημάτων οἷς ἄλλοι Κρῆτες εἰώθασι χρῆσθαι πρὸς ἀλλήλους, ἄγοντες λαθραίως καὶ ἀποφέροντες· ἐκείνους δὲ μηδὲν ἀδικεῖν, μηδὲ κλέπτειν μηδέν, μηδὲ ἁρπάζειν.

κβ'.

"Τίς ὁ Παίδων τάφος παρὰ Χαλκιδεῦσι;" Κόθος καὶ Ἄρκλος οἱ Ξούθου παῖδες εἰς Εὔβοιαν ἦκον οἰκήσοντες, Αἰολέων τότε τὰ πλεῖστα τῆς νήσου κατεχόντων. Ἦν δὲ τῷ Κόθῳ λόγιον, "εὖ πράξειν καὶ πρυτανεύσεσθαι τ" "πολεμίων, ἐὰν ῥίψῃ τὴν χώρην." Ἀποβὰς οὖν μετ' ὀλίγον, ἐνέτυχε παίζουσι παιδαρίοις παρὰ τὴν

D. 10. μετ' ὀλίγον] μετ' ὀλίγων. Mez. recte.

nores quoſdam et privilegia immunitateſque, quarum alias ſacerdotibus, alias cadaverum ſepultoribus tribueret, utque perpetua iſta eſſent, diis Manibus ea conſecraſſe: ſortitum deinde cum fratre ſuper iis fuiſſe. Itaque aliis nomen ſacerdotum, aliis catacautarum (a cremandis cadaveribus) obtigiſſe: utroſque ſeorſim ſuam rempublicam habere: cumque Cretenſes mutuo furtis et rapinis ſe infeſtent, ad alias humaniter ipſis conceſſas immunitates id quoque accedere, quod ab iis omnia id genus maleficia abſtinentur.

XXII.

Quid rei eſt puerorum ſepulchrum apud Chalcidenſes? Cothus et Arclus Xuthi filii in Eubœam habitatum venerunt, cum Æolenſes pleraſque inſulæ ejus partes obtinerent. Oraculum autem Cotho datum erat, *ſi emiſſet terram, fore ut rebus uteretur ſecundis, hoſteſque ſuperaret.* Facta exſcenſione, mox incidit in pue-

θάλασσαν· συμπαίζων οὖν αὐτοῖς καὶ φιλοφρονούμενος,
E ἔδειξε παίγνια πολλὰ τῶν ξενικῶν· ὡς δὲ ἐώρα τοὺς παῖδας ἐπιθυμοῦντας λαβεῖν, οὐκ ἔφησεν αὐτοῖς δώσειν ἄλλως εἰ μὴ τῆς γῆς λάβοι παρ' αὐτῶν· οἱ δὲ παῖδες ἅτως ἀναισθήτως χαμαῖθεν ἐδίδοσαν, καὶ τὰ παίγνια λαβόντες ἀπηλλάγησαν. Οἱ δὲ Αἰολεῖς αἰσθόμενοι τὸ γεγονὸς, καὶ τῶν πολεμίων αὐτοῖς ἐπιπλεόντων, ὑπ' ὀργῆς καὶ λύπης διεχρήσαντο τοὺς παῖδας· ἐτάφησαν δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν ἣ βαδίζουσιν ἐκ πόλεως ἐπὶ τὸν Εὔριπον, καὶ ὁ τόπος Τάφος Παίδων καλεῖται.

κγ'.

" Τίς ὁ Μιξαρχαγέτας ἐν Ἄργει; καὶ τίνες οἱ Ἐ-
F " λάσιοι;" Μιξαρχαγέταν τὸν Κάστορα καλοῦσι, καὶ νομίζουσι παρ' αὐτοῖς τεθάφθαι· τὸν δὲ Πολυδεύκην ὡς ἕνα τῶν Ὀλυμπίων σέβονται. Τοὺς δὲ τοὺς ἐπιγενομένους ἀπογόνους δοκοῦντας, Ἐλάσιους μὲν ὀνομάζουσι, δοκοῦσι

E. 10. Μιξαρχαγέτας] Recepi ex emendatione Mez. et Valckenarii ad Theocrit. p. 278.

ros ludentes apud mare: quibus ſe cum addidiſſet ſocium, ac multa peregrina ludicra monſtraviſſet, ut ſenſit ea ipſos cupere accipere, negavit ſe alia lege daturum, quam ſi terram ab ipſis accepiſſet: pueri proinde terram humi ſublatam ei dederunt, ludicriſque acceptis diſceſſerunt. Æoles re comperta, cum hoſtes navibus contra ipſos adveherentur, ira doloreque conciti pueros interfecerunt. Sepulti ſunt juxta viam qua ex urbe ad Euripum itur, locuſque *Puerorum ſepulchrum* dicitur.

XXIII.

Quis eſt Argis Mixarchagetas, et qui ſunt Elaſiæ? Mixarchagetam appellant Caſtorem, et apud ſe putant ſepultum. Pollucem autem colunt ut unum de diis Olympiis (ſeu Cœlitibus). Jam quidam qui ſunt de poſteris Alexidæ Amphiarai filiæ, morbum comitialem avertere cum

δὲ τῶν Ἀλεξίδας τῆς Ἀμφιαράου θυγατὸς ἀπογόνων εἴη.

κδ'.

" Τί τὸ παρ' Ἀργείοις λεγόμενον Ἔγκνισμα;" Τοῖς ἀποβαλοῦσί τινα συγγενῶν ἢ συνήθων, ἔθος ἐστὶ μὴ πένθος εὐθὺς τῷ Ἀπόλλωνι θύειν, ἡμέραις δὲ ὕστερον τριάκοντα, τῷ Ἑρμῇ. Νομίζουσι γάρ, ὥσπερ τὰ σώματα τῶν ἀποθανόντων δέχεσθαι τὴν γῆν, οὕτω τὰς ψυχὰς τὸν Ἑρμῆν. Τῷ δὲ Ἀπόλλωνος τῷ ἀμφιπόλῳ 297
κριθὰς διδόντες, λαμβάνουσι κρέας τῷ ἱερείῳ, καὶ τὸ πῦρ ἀποσβέσαντες ὡς μεμιασμένον, παρ' ἑτέρων δὲ ἐναυσάμενοι τοῦτο τὸ κρέας ὀπτῶσιν, Ἔγκνισμα προσαγορεύοντες.

κε'.

" Τίς Ἀλάστωρ, Ἀλιτήριος, Παλαμναῖος;" Οὐ γὰρ πειστέον τοῖς λέγουσι ἀλιτηρίους κεκλῆσθαι τοὺς ὀπτησομένους ἐν τῷ λιμῷ τὸν ἀλουῶτα καὶ διαρπάζοντας· ἀλλὰ ἀλάστωρ μὲν κέκληται ὁ ἄληστα καὶ πολλὰ κρόνον μνημονευθησόμενα δεδρακώς· ἀλιτήριος δὲ,

existimentur, (a depellendo) *Elasiæ* dicuntur.

XXIV.

Quid est Encnisma Argivorum? Qui cognatum aut familiarem amisisset, solebat statim a luctu rem sacram Apollini facere, ac triginta post diebus Mercurio. Existimant enim sicut corpora mortuorum terra, ita a Mercurio animas excipi. Apollinis autem ministro hordeum dantes, carnem hostiæ accipiunt, ignemque ut pollutum exstinguentes, aliunde novum accendunt, quo carnem eam coquant, eamque *encnisma* appellabant (a nidore ducta voce).

XXV.

Quid significant Alastor, Aliterius, Palamnæus? non enim fides habenda est aliterios dictos perhibentibus qui famis tempore observant molentes (hos Græci vocant *aluntas*) et farinam diripiunt. Verum est *Alastor* qui perpetravit *alasta* (id est oblivioni numquam mandanda) sed diutur-

ὂν ἀλεύασθαι καὶ φυλάξασθαι ἀφ' μοχθηρίαν καλῶς εἶχε. Ταῦτα, φησὶν ὁ Σωκράτης, ἐν διφθέραις χαλκαῖς γεγράφασι.

κϛ'.

B " Τίνος ἕνεκ' ἀφροσύνας τὸ τὺς ἀπάγοντας εἰς Κασ-
" σιοπαίαν τὸν βοῦν, ἐξ Αἴνου καὶ τὰς παρθένους πρε-
" πεμπούσας ἐπάδειν ἄχρι τῶν ὅρων;

Μήποτε νοστήσαιτε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν;"

Αἰνειᾶνες μὲν ἀπὸ Λαπιθῶν ἐξαναστάντες τοσοῦτον, ὥρμησαν πρὸς τὴν Αἰθικίαν, εἶτα πρὸς τὴν Μολοσσίδα καὶ Κασσιοπαίαν· ὅθεν δὲ ληστὴν ἀπὸ τῆς χώρας ἔχοντες, ἀλλὰ καὶ χαλεποῖς περιώμενοι πρόσοικοις, εἰς τὸ Κιρ-
C ραῖον πεδίον ἦκον, Ὀνόκλου τοῦ βασιλέως ἄγοντος αὐτούς. Ἐκεῖ δὲ μεγάλων αὐχμῶν γενομένων, κϛ' λοιμὸν, ὡς λέγεται, τὸν Ὄνοκλον καταλεύσαντες, καὶ πάλιν πλανηθέντες, εἰς ταύτην ἀφίκοντο τὴν χώραν ἣν νῦν ἔχουσιν, ἀγαθὴν καὶ πάμφορον οὖσαν. Ὅθεν εἰκότως εὔχονται

B. 2. καὶ τὰς παρθένους] καὶ addidi ex E.

nam habitura memoriam. *Aliterius*, quem vitare (*aleuaſtæ*) ob improbitatem convenit. Hæc Socrates ait facinora in tabulis æreis inſcripta fuiſſe.

XXVI.

Quo ſenſu fit, quod qui Æno bovem Caſſiopæam abducunt, iis virgines quæ eos deducunt uſque ad fines, accinunt,

O utinam in dulcem nunquam patriam redeatis?

Æneianes primum a Lapithis pulſi circa Æthiciam, deinde apud Moloſſidem et Caſſiopæam habitaverunt: quæ regio cum nulli eſſet ipſis uſui, moleſtoſque præterea haberent vicinos, in Cirrhæum campum Onoclo rege ducente tranſiverunt. Ubi cum gravis ſiccitas et crebra urgeret, oraculo, ut fertur, juſſi Onoclum interfecerunt, rurſumque vagati, eam occupaverunt regionem, quam nunc obtinent bonam et feraciſſimam. Itaque

τοῖς θεοῖς, εἰς τὴν παλαιὰν πατρίδα μὴ ἐπανελθεῖν, ἀλλ' αὐτοῦ καταμένειν εὐδαιμονοῦσαν.

κζ'.

" Τί δή ποτε παρὰ Ῥοδίοις εἰς τὸ τοῦ Ὀκριδίωνος " ἡρῷον οὐκ εἰσέρχεται κήρυξ;" Ἢ ὅτι Ὄχιμος τὴν θυγατέρα Κυδίππην ἐνεγγύησεν Ὀκριδίωνι; Κέρκαφος δὲ ἀδελφὸς ὢν Ὀχίμου, τῆς δὲ παιδὸς ἐρῶν, ἔπεισε τὸν κήρυκα (ἀφὰ κηρύκων γὰρ ἔθος ἦν τὸ μετέρχεσθαι τὰς νύμφας) ὅταν παραλάβῃ τὴν Κυδίππην, πρὸς ἑαυτὸν D ἀγαγεῖν· τότε δὲ παραχθέντος ὁ μὲν Κέρκαφος ἔχων τὴν κόρην ἔφυγεν, ὕστερον δὲ τοῦ Ὀχίμου μεθύσαντος ἐπανῆλθε· τοῖς δὲ Ῥοδίοις ἔθος κατέστη κήρυκα μὴ πρσιέναι τῷ τοῦ Ὀκριδίωνος ἡρῴῳ, ἀφὰ τὴν γενομένην ἀδικίαν.

κη'.

" Τί δή ποτε παρὰ Τενεδίοις εἰς τὸ τοῦ Τένης ἱερὸν " οὐκ ἔξεστιν αὐλητρίδι εἰσελθεῖν, ὐδ' Ἀχιλλέως ἐν τῷ

D. 4. Ῥοδίοις ἔθος κατέστη] Assumpsi ἔθος ex Venet. Voss. P. Ita plenior fit oratio vulgata, quamquam nec ipsa plane repudianda.

non injuria a diis petunt ne unquam in patriam antiquam redeundum sit, sed lætis rebus ibi permanendum.

XXVII.

Cur apud Rhodios in sacellum Ocridionis non ingreditur præco? An res ita habet? Ochimus Cydippen filiam despondit Ocridioni: sed Cercaphus Ochimi frater, cum amore puellæ laboraret, præconi (nam per hos arcessi sponsas moris erat) persuasit, ut sponsam acceptam sibi adduceret: quo facto Cercaphus cum puella profugit: et Ochimo demum jam sene facto rediit. Rhodii itaque sanxerunt, injuriæ istius causa, ne quis præconum intraret in sacellum Ocridionis.

XXVIII.

Cur apud Tenedios in Tenæ fanum tibicini intrare, ibidemque Achillis nomen proferri non

" ἱερῷ μνηθῆναι;" Ἦ, ὅτι τῆς μητρυιᾶς τὸν Τέννου
ἀδελλάδος ὡς βεβόμβυον αὐτῇ συγγενέσθαι, Μόλπος
ὁ αὐλητὴς τὰ ψεύδη κατεμαρτύρησεν αὐτῇ, ἀφ' οὗτο
E τῷ Τέννῃ συνέπεσε φεύγειν εἰς Τένεδον μετὰ τῆς ἀδελφῆς; Ἀχιλλεῖ δὲ λέγεται τὴν μητέρα Θέτιν ἰσχυρῶς ἀπορεῦσαι μὴ ἀνελεῖν τὸν Τέννην, ὡς τιμώμενον ὑπὸ Ἀπόλλωνος, καὶ παραγγῦναι ἑνὶ τῶν οἰκετῶν, ὅπως προσέχῃ καὶ ἀναμιμνήσκῃ, μὴ λάθοι κτείνας ὁ Ἀχιλλεὺς τὸν Τέννην. Ἐπεὶ δὲ τὴν Τένεδον καταστρέχων ἐδίωκε τὴν ἀδελφὴν τοῦ Τέννου καλὴν οὖσαν, ἀπαντήσας τε ὁ Τέννης ἠμύνετο
F περὶ τῆς ἀδελφῆς· καὶ ἡ μὲν ἐξέφυγεν, ὁ δὲ Τέννης ἀνῃρέθη. Ὁ δ' Ἀχιλλεὺς πεσόντα τοῦτον ἐγνώρισε, τὸν μὲν οἰκέτην ἀπέκτεινεν, ὅτι παρὼν οὐκ ἀνέμνησεν· τὸν δὲ Τέννην ἔθαψεν, οὗ νεὼ τὸ ἱερόν ἐστι, καὶ ὅτε αὐλητὴς εἴσεισιν, ὅτε Ἀχιλλεὺς ὀνομάζεται.

E. 2. ἀγορεῦσαι] Haud ſcio an rectius ſit ἀπαγορεῦσαι quod habet Voſſ. a correctore.

F. 2. τοῦτον ἐγνώρισε] Dedi ex E pro vulgato γνωρίσας quod conſtructionem labefactabat.

licet? Cum noverca Tenem hunc ſolicitaſſet de inceſto concubitu, Molpus tibicen falſum teſtimonium contra Tenem dixit; quo factum eſt ut Tenes cum ſorore profugere in Tenedum ſit coactus. Achilli porro, ut aiunt, Thetis mater ſevere mandaverat ne Tenem, quippe Apollini carum, necaret, unique famulorum negotium dederat, ut animum adverteret, Achillemque moneret, ne per imprudentiam Teni necem inferret. Sed cum Achilles Tenedum populans ſororem Tenæ, utpote formoſam, inſequeretur, Teneſque obviam iens pro ſorore propugnaret, eaque fuga elapſa ipſe eſſet interfectus, Achilles re cognita famulum occidit, quod præſens eum non monuiſſet, Tenemque ſepelivit: hujus fanum eſt hodieque, in quod neque tibicen intrat, neque Achillis in eo nomen auditur.

κθ'.

" Τίς ὁ παρ' Ἐπιδαμνίοις Πωλήτης ;" Ἐπιδάμνιοι γείτνιῶντες Ἰλλυριοῖς ἠθάνοντο τὰς ὑπομιγνυμένους αὐτοῖς πολίτας γιγνομένους πονηροὺς, καὶ φοβούμενοι νεωτερισμὸν, ἠρωῶντο πρὸς τὰ τοιαῦτα συμβόλαια καὶ τὰς ἀμείψεις καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἕνα τῶν δεδοκιμασμένων παρ' αὐτοῖς, ὃς ὑπφοιτῷ τοῖς βαρβάροις, παρεῖχεν ἀγορὰν καὶ ἀφάθεσιν πᾶσι τοῖς πολίταις, πωλήτης προσαγορευόμενος. 298

λ'.

" Τίς ἡ πρὸς Θρᾴκην Ἀραίνου ἀκτή ;" Ἄνδριοι καὶ Χαλκιδεῖς πλεύσαντες εἰς Θρᾴκην οἰκήσεως ἕνεκα, Σάνην μὲν πόλιν ἐκ προδοσίας κοινῇ παρέλαβον· τὴν δὲ Ἄκανθον ἐκλελοιπέναι τοὺς βαρβάρους πυθανόμενοι, δύο κατασκόπους ἔπεμψαν. Ὡς δὲ τῇ πόλει προσιόντες παντάπασι πεφευγέναι ἠθάνοντο τοὺς πολεμίους, ὁ μὲν Χαλκιδικὸς προεξέδραμεν ὡς καταληψόμενος

A. 3. Ἀραίνου] E. H. Ven. P. Ἀράνου item mox infra.

XXIX.

Quis eſt apud Epidamnios Poletes? Epidamnii Illyriorum vicini, cum ſuos cives cum iſtis commercia agitantes viderent deteriores fieri, et ea de cauſa ſibi a novis rebus metuerent, ad contractus et permutationes iſtas quotannis unum ſpectatæ vitæ civem delegerunt, qui ad barbaros commeans omnium civium nomine cum his negotiaretur, poleteſque (ab iſto commeatu) diceretur.

XXX.

Quænam eſt ad Thraciam Araeni acta? Andrii et Chalcidenſes cum ſedium petendarum cauſa in Thraciam navigaſſent, Sanen urbem communi jure, proditione deditam, ceperunt: audito autem Acanthum a barbaris deſertam, duos miſerunt eo exploratores. Qui cum ad urbem acceſſiſſent, hoſteſque plane profugiſſe deprehenderent, Chalcidenſis

τοῖς Χαλκιδεῦσι τὴν πόλιν· ὁ δὲ Ἄνδριος ὑπεξανύτων, ἠκόντισε τὸ δόρυ, καὶ ταῖς πύλαις ἐμπαρέντος μετὰ βολῆς, Ἀνδρίων ἔφη παισὶν αἰχμὴν προκατειλῆφθαι τὴν πόλιν.
B Ἐκ τούτου διαφορᾶς γενομένης, ἄνευ πολέμου συνέβησαν, Ἐρυθραίοις καὶ Σαμίοις καὶ Παρίοις χρήσασθαι περὶ πάντων δικαστῆς. Ἐπεὶ δ' οἱ μὲν Ἐρυθραῖοι καὶ οἱ Σάμιοι τὴν ψῆφον Ἀνδρίοις ἤνεγκαν, οἱ δὲ Πάριοι
298 Χαλκιδεῦσιν, ἀρὰς ἔθεντο περὶ τὸν τόπον τοῦτον οἱ Ἄνδριοι κατ' αὐτῶν, μήτε δοῦναι γυναῖκα Παρίοις, μήτε λαβεῖν παρ' αὐτῶν. Καὶ διὰ τοῦτο προηγόρευσαν ἀκτὴν Ἀραίνου, πρότερον ὀνομαζομένην Δράκοντος.

λα'.

" Διὰ τί τοῖς θεσμοφορίοις αἱ τῆς Ἐρετριέων γυναῖκες
" οὐ πρὸς πῦρ, ἀλλὰ πρὸς ἥλιον ὀπτῶσι τὰ κρέα, καὶ
" Καλλιγένειαν οὐ καλοῦσιν;" Ἢ ὅτι ταῖς αἰχμα-
C λώτοις ἃς ἦγεν ἐκ Τροίας Ἀγαμέμνων, ἐνταῦθα συνέβη

A. 11. μετὰ βολῆς] Forte rectius E. μετὰ βοῆς.

prior excurrit tanquam civibus ſuis urbem occupaturus: at Andrius cum eum curſu non aſſequeretur, haſtam conjectam valido ictu urbis portæ infixit, ac ſe haſta Andriis urbem eam præcepiſſe pronunciavit. Orta hinc diſcordia, quæ tamen in bellum non erupit, ita convenit inter partes, ut Erythræis, Samiis, ac Pariis arbitrium diſceptatioque controverſiæ deferretur. Hic cum Erythræi ac Samii ſecundum Andrios litem dediſſent, Parii autem Chalcidenſium cauſam probaſſent: eo loco Andrii conceptis verbis Parios deteſtati ſunt, ſeque nullum poſtmodo dandarum aut accipiendarum mulierum commercium cum illis habituros pronunciaverunt. Itaque litus illud *Araeni* appellarunt, cum ante Draconis diceretur.

XXXI.

Cur theſmophoriis ſacris Eretrienſium mulieres non ad ignem carnes, ſed ad Solem aſſant? neque Calligeneiam invocant? An quia captivis quas a Troja abduxit Aga-

θεσμοφόρια θύειν, πλοῦ δὲ φανέντος, ἐξαίφνης ἀνήχθησαν ἀτελῆ τὴν θυσίαν καταλιποῦσαι;

λβ'.

"Τίνες οἱ Ἀεναῦται τοῖς Μιλησίοις;" Τῶν περὶ Θόαντα καὶ Δαμασήνορα τυράννων καταλυθέντων, ἑταιρεῖαι δύο τὴν πόλιν κατέσχον, ὧν ἡ μὲν ἐκαλεῖτο Πλοντὶς, ἡ δὲ Χειρομάχα. Κρατήσαντες οὖν οἱ δυνατοὶ, καὶ τὰ πράγματα περιήσαντες εἰς τὴν ἑταιρείαν, ἐβουλεύοντο περὶ τῶν μεγίστων, ἐμβαίνοντες εἰς τὰ πλοῖα, καὶ πόρρω τῆς γῆς ἐπανάγοντες· κυρώσαντες δὲ τὴν γνώμην, κατέπλεον, καὶ διὰ τοῦτο Ἀεναῦται προσηγορεύθησαν. D

λγ'.

"Τί δή ποτε Χαλκιδεῖς τὸν περὶ τὸ Πυρσόφιον "τόπον Ἀχμαίων Λέσχην καλοῦσι;" Τὸν Ναύπλιον φασὶν ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν διωκόμενον, Χαλκιδεῖς ἱκετεῦσαι, καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς αἰτίας ἀπολογεῖσθαι, τὰ δ' αὐτὸν ἀντεγκαλεῖν τοῖς Ἀχαιοῖς. Ἐκδιδόναι μὲν αὐ-

memnon, uſuvenit ut ibi theſmophoria cum facerent, tempeſtate ad navigandum apta oblata, ſubito aveherentur, imperfecto ſacrificio?

XXXII.

Qui ſunt Mileſiis Aeinautæ? Thoante et Damaſenore tyrannis dejectis, duæ Mileti ſodalitates urbem obtinuerunt, quarum altera *Plontis*, altera *Cheiromacha* dicebatur. Cum autem potentes prævaluiſſent, rerumque ſummam ad ſe tranſtuliſſent, deliberaturi de maximis negotiis in navigia ingreſſi, ac longe a terra provecti, facto decreto reverterunt: hinc illis *Aeinautarum* nomen, id eſt ſemper navigantium.

XXXIII.

Quamobrem Chalcidenſes locum qui ad Pyrſophium eſt, Acmæon Leſcham, id eſt, *ætate vigentium conventui ac confabulationibus deſtinatum publice locum, appellant?* Nauplium ferunt perſequentibus ipſum Achæis ſupplicem factum Chalcidenſibus, qua diluiſſe crimina, qua alia viciſſim Achæis objeciſſe. Chalcidenſes nequaquam de eo dedendo co-

τὸν οἱ Χαλκιδεῖς οὐδὲ ἐμέλλησαν· δεδιότες δὲ μὴ δόλῳ φονευθῇ, φυλακὴν ἔδοσαν αὐτῷ τῶν ἀκμαζόντων νεανίσκων, καὶ κατέστησαν εἰς τὸν τόπον τοῦτον ὅπου σωθῆσαν ἀλλήλοις ἅμα καὶ τὸν Ναύπλιον παρεφύλαττον.

λδ'.

E "Τίς ὁ βοῶν εὐεργέτην θύσας;" Πλοῖον ὥρμει τοῦ τῶν Ἰθακησίων λῃστρικόν, ἐν ᾧ γέρων τις ἐτύγχανε μετὰ κεραμίων ἐχόντων πίτταν. Τούτῳ οὖν τῷ τύχῃ γεγονότι γέρων ναυτικὸς Ἰθακήσιος ὀνόματι Πυῤῥίας, καὶ τὸν γέροντα ἐῤῥύσατο, μισθὸν δεόμενος, ἀλλὰ πεισθεὶς ὑπ' αὐτοῦ καὶ οἰκτείρας· γεγόνει δὲ καὶ τῶν κεραμίων, τοῦ γέροντος κελεύσαντος. Ἀπαλλαγέντων δὲ τῶν λῃστῶν, καὶ γενομένης ἀδείας, ὁ γέρων τοῖς κεραμίοις τὸν Πυῤῥίαν εἰσαγαγών, ξυσίον ἐδείκνυεν ἐν αὐτοῖς πολὺ, καὶ ἀργύριον τῇ πίττῃ καταμεμιγμένον. Ἐξ-
F αίφνης οὖν ὁ Πυῤῥίας πλούσιος γενόμενος τά τε ἄλλα εὖ ἐποίησε τὸν γέροντα, καὶ βοῦν ἔθυσεν αὐτῷ. Ὃ καὶ

E. 3. πίτταν. Τούτῳ] Prius ex E. H. Venet. Voſſ. Poſterius ex E. Vulgo πίττας. Ταύτῃ.

gitaſſe: ſed metuentes ne dolo interficeretur, præſidium ei adoleſcentum ætate vigentium addidiſſe, eoque in loco conſtituiſſe.

XXXIV.

Quis eſt qui bovem benefactori immolavit? Apud Ithacam in ſtatione erat navis piratica, in eaque ſenex cum teſtis picem continentibus. Ad hanc forte fortuna portitor appulit Ithacenſis, nomine Pyrrhias qui ſenem nullius ſui commodi cauſa, ſed precibus ac miſeratione illius inductus redemit, cadorum etiam nonnullis hortatu ejus emptis. Poſtquam diſceſſu prædonum data eſt licentia, ſenex Pyrrhiam ad fictilia iſta adduxit, oſtenditque multum auri argentique pici permixtum. Ita Pyrrhias ſubito ditatus, cum aliis officiis ſenem coluit, tum bovem ei immolavit. Hinc

παροιμιαζόμενοι λέγουσιν, Οὐδεὶς εὐεργέτῃ βοῦν ἔθυσεν ἀλλ' ἢ Πυῤῥίας.

λε'.

" Τί δή ποτε ταῖς κόραις τῶν Βοττιαίων ἔθος ἦν " λέγειν χορεύσαις, Ἴωμεν εἰς Ἀθήνας;" Κρῆτάς φασιν εὐξαμένους ἀνθρώπων ἀπαρχὴν εἰς Δελφοὺς ἀποστεῖλαι, τοὺς δὲ πεμφθέντας, ὡς ἑώρων εὐδαιμίαν οὖσαν εὐπορίαν, αὐτόθεν εἰς ἀποικίαν ὁρμῆσαι· καὶ πρῶτον μὲν 299
ἐν Ἰαπυγίᾳ κατοικεῖν, ἔπειτα τῆς Θρᾴκης τοῦτον τὸν τόπον κατασχεῖν, ἀναμεμιγμένων αὐτοῖς Ἀθηναίων. Ἔοικε γὰρ μὴ διαφθείρειν ὁ Μίνως ἃς ἔπεμπον Ἀθηναῖοι κατ' ἐνιαυτὸν ἡίθεους, ἀλλὰ κατέχειν παρ' ἑαυτῷ λατρεύοντας. Ἐξ ἐκείνων οὖν τινες γενόμενοι καὶ νομιζόμενοι Κρῆτες, εἰς Δελφοὺς συναπεστάλησαν. Ὅθεν αἱ θυγατέρες τῶν Βοττιαίων ἀπομνημονεύουσαι τὸ γένος, ᾖδον ἐν ταῖς ἑορταῖς, Ἴωμεν εἰς Ἀθήνας.

λϛ'.

" Διὰ τί τὸν Διόνυσον αἱ τῶν Ἠλείων γυναῖκες

proverbio dicunt, *Nemo bene merito bovem immolavit præter Pyrrhiam.*

XXXV.

Cur Bottiæorum puellis mos fuit choreas ducentibus dicere, Eamus Athenas? Cretenſes, ut perhibetur, ex voto primitias hominum Delphos miſerunt. Miſſi cum viderent nullam ibi rerum copiam eſſe, inde in coloniam profecti primum incoluerunt Iapygiam, poſt Thraciæ iſtam partem, quæ Bottiæorum dicitur, obtinuerunt, permixtis Athenienſibus. Apparet enim adoleſcentes, qui tributi nomine ab Athenienſibus mittebantur, a Minoe non fuiſſe interfectos, ſed pro ſervis detentos. Horum ergo aliqui facti et habiti Cretenſes, una cum reliquis Delphos miſſi erant. Itaque Bottiæorum filiæ gentis ſuæ memoriam celebrantes, in feſtivitatibus canebant, *Eamus Athenas.*

XXXVI.

Cur Eleorum mulieres Bac-

" ὑμνῶσαι ϖροκαλῶσι Βοέῳ ϖοδὶ ϖροσίνεσθαι ϖρὸς
B " αὐτάς; ἔχει δ' ὕτως ὁ ὕμνος, Ἐλθεῖν ἥρω Διόνυσε
" ἅλιον ἐς ναὸν ἁγνόν, σὺν χαρίτεσιν ἐς ναὸν τῷ βοέῳ
" ϖοδὶ θύων· εἶτα δὶς ἐπᾴδουσιν, Ἄξιε ταῦρε." Πό-
τερον ὅτι καὶ βουγενῆ ϖροσαγορεύουσι καὶ ταῦρον ἔνιοι τὸν
θεόν; Ἢ τῷ μεγάλῳ ϖοδὶ, Βοέῳ λέγουσιν, ὡς Βοῶπιν
ὁ ϖοιητὴς τὴν μεγαλόφθαλμον, καὶ Βουγάϊον τὸν μεγά-
λαυχον. Ἢ, μᾶλλον, ὅτι τῶ βοὸς ὁ ϖὺς ἀβλαβής
ἐστι, τὸ δὲ κερασφόρον ὀπιβλαβές· ὕτω τὸν θεὸν ϖροκα-
λοῦσι ϖρᾶον ἐλθεῖν καὶ ἄλυπον; Ἢ, ὅτι καὶ ἀρότρου
καὶ σπόρου ϖολλοὶ τὸν θεὸν ἀρχηγὸν γεγονέναι νομίζουσι;

λζ'.

C " Διὰ τί Ταναγραίοις ϖρὸ τῆς ϖόλεώς ἐστιν Ἀ-
" χίλλειον, τόϖος ὕϖου ϖροσαγορευόμενος; ἔχθρα γὰρ
" αὐτῷ μᾶλλον ἢ φιλία λέγεται γεγονέναι ϖρὸς τὴν ϖό-
" λιν, ἁρϖάσαντι μὲν τὴν μητέρα τοῦ Ποιμάνδρου
" Στρατονίκην, ἀϖοκτείναντι δὲ τὸν Ἐφίϖϖου Ἀκέ-

B. 9. ἀρότρου] Legendum ἀρότου videtur. Solennis permutatio librariorum in his vocibus.

chum in ſacro carmine hortantur ut bubulo pede ad ipſas accedat? ac bis accinunt, Digne taure? Hymni hæc eſt forma: Veni heros Bacche maritimum ad templum ſanctum cum Gratiis, ad templum pede bubulo. An quia bovigenam nonnulli et taurum cognominant Bacchum? Aut *bubulo* dicunt pro magno? ſicut *boopin* poeta dixit magnis præditam oculis, et *bugaium* qui ſe glorioſe jactaret. Aut potius, quia pes bovis innoxius eſt, cornua damnoſa, ſic deum hortantur ut lenis veniat atque innoxius? Aut quia multi hunc deum aratri et ſationis inventorem fuiſſe putant?

XXXVII.

Cur Tanagræis ante urbem locus eſt, nomine Achilleum? inimicitia enim ei potius cum hac urbe quam amicitia fertur interceſſiſſe, ut qui inde matrem Pæmandri Stratonicam rapuerit, et Aceſtorem Ephippi fi-

" φορᾶ." Ποίμανδρος τοίνυν, ὁ Ἐφίππου πατήρ, ἔτι τῆς Ταναγρικῆς κατ' κώμας οἰκουμένης ἐν τῷ καλουμένῳ Στέφοντι, πολιορκούμενος ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν, ἅμα τὸ μὴ βούλεσθαι συστρατεύειν, ἐξέλιπε τὸ χωρίον ἐκεῖνο νύκτωρ, καὶ τὴν Ποιμάνδριαν ἐτείχισε. Παρὼν δὲ Πολύκριθος ὁ ἀρχιτέκτων διέφαυλίζων τὰ ἔργα καὶ καταγελῶν, ὑπερήλατο τὴν τάφρον. Ὀργισθεὶς ὁ Ποίμανδρος ὥρμησε λίθον ἐμβαλεῖν αὐτῷ μέγαν, ὃς ἐν αὐτόθι D κεκρυμμένος ἐκ παλαιοῦ, νυκτελίοις ἱεροῖς ἀποκείμενος· τοῦτον ἀναπάσας ὑπὸ ἀγνοίας ὁ Ποίμανδρος ἔβαλε, καὶ δι' μὲν Πολυκρίθου διήμαρτε, Λεύκιππον δὲ τὸν υἱὸν ἀπέκτεινεν. Ἔδει μὲν οὖν κατὰ τὸν νόμον ἐκ τῆς Βοιωτίας μεταστῆναι, ἐφέστιον καὶ ἱκέσιον ξένον γενόμενον· ἐκ μὲν δὲ ῥᾴδιον, ἐμβεβληκότων εἰς τὴν Ταναγραϊκὴν τῶν Ἀχαιῶν. Ἔπεμψεν οὖν F Ἔφιππον τὸν υἱόν, Ἀχιλλέως δεησόμενον. Ὁ δὴ καὶ τοῦτον

C. 8. Στέφοντι] Ita omnes libri exceptis tribus Græco-Latinis, tamquam imaginibus ab exemplo expreſſis Stephaniano, quod ipſum habet στέφοντι: illæ vero imagines στέγοντι. Itaque conſarcinator Variarum lectionum ad calcem Græco-Latinarum, ex Pet. notavit στέφοντι.

D. 8. καὶ τοῦτον—αὐτῷ] Prius abeſt in E. ejuſque loco lacuna duorum verſuum. Certe totius capitis narratio non ſatis expedita eſt. Ex E. item ſumpſi αὐτῷ, ut Xyl. vertit: vulgo eſt αὐτῶν.

lium interfecerit. Pœmander itaque Ephippi pater cum Tanagrica regio etiamnum per pagos habitaretur, in Stephonte (loci hoc nomen eſt) ab Achæis oppugnatus quod ſocium expeditionis ſe addere nollet, noctu eo loco deſerto Pœmandriam muro muniit. Aderat ei Polycrithus architectus, qui opera ejus contemnens atque ridens, foſſam tranſiliit. Irritatus Pœmander, ſaxum grande, quod ibi occultatum erat antiquitus, nocturnis quibuſdam ſacris impoſitum, arripuit, eoque ferire Polycrithum volens, jactu aberrante filium Leucippum ictum interfecit. Erat itaque ei e Bœotia profugiendum, et peregre alicujus ad lares ſupplicandum: verum id impreſſio ab Achæis in Tanagricam jam tum facta reddebat difficile. Itaque Ephippum filium ad Achillem ſupplicatum miſit. Ephippus cum Achilli ut veniret per-

εἰσάγῃ πάσας, καὶ Τληπόλεμον τὸν Ἡρακλέους, καὶ
Πηνέλεων τὸν Ἱππάλκμου, συγγενεῖς ἅπαντας αὐτῷ ὄν-
E τας· ὑφ' ὧν ὁ Ποίμανδρος εἰς Χαλκίδα συνεκπεμφθεὶς
καὶ καθαρθεὶς παρ' Ἐλεφήνορι τὸν φόνον, ἐτίμησε τοὺς
ἄνδρας, καὶ πεμφθῆναι πᾶσιν ἐξεῖλεν, ὧν τὸ Ἀχιλλέως καὶ
τοὔνομα διαπεπόρηκεν.

λή.

D " Τίνες οἱ παρὰ Βοιωτοῖς Ψολόεις, καὶ τίνες Αἰο-
" λεῖαι;" Τὰς Μινύου θυγατέρας φασὶ Λευκίππῳ καὶ
Ἀρσινόῃ καὶ Ἀλκαθόην μανείσας ἀνθρωπίνων ἐπιθυμῆσαι
κρεῶν, καὶ διαλαχεῖν περὶ τῶν τέκνων· Λευκίππης
λαχούσης, παραδοῦναι Ἵππασον τὸν υἱὸν διασπάσασθαι·
κληθῆναι τὰς μὲν ἄνδρας αὐτῶν δυσματουμένας ὑπὸ
F λύπης καὶ πένθους, Ψολόεις, τὰς Αἰολείας Οἰωνολόας.
Καὶ μέχρι νῦν Ὀρχομήνιοι τὰς ἀπὸ τῶν γένους ὅπως καλῶσι·

E. 5. Αἰολεῖαι] Leg. αἱ Ὀλεῖαι Mez.

E. 10. κληθῆναι—Οἰωνολόας] Legendum e correctione Mez. κληθῆναι ἐν τὰς μὲν ἄνδρας αὐτῶν δυσειματοῦντας ὑπὸ λύπης καὶ πένθους Ψολόεις, αὐτὰς δὲ Ὀλείας, οἷον ὀλοάς. Ex E. recepi δυσειματοῦντας.

ſuaſit, tum Tlepolemo etiam Herculis filio ac Peneleo Hippalcmi filio omnes ipſi genere propinquos; ab his Pœmander Chalcidem deductus, ibique apud Elephenorem a cæde expiatus, honorem viris habuit, omnibuſque ſacra loca adſignavit, quorum nomen ſuum retinuit Achilleum.

XXXVIII.

Qui ſunt apud Bœotos Pſoloeis, et Æoleiæ? Minyæ filias ferunt Leucippam, Arſinoam, et Alcathoam furore correptas eſum humanarum carnium appetiviſſe, ſortitaſque munus tradendi ad necem filii, et obtigiſſe Leucippæ ut filium Hippaſum traderet: hunc ab iis fuiſſe diſcerptum. Hinc maritos ipſarum, quia præ luctu et dolore veſtibus uterentur fœdis, *Pſoloeis* dictos quaſi caliginoſos a ſqualore: ipſas autem *Æoleias*, tanquam *oloas*, id eſt diras. Atque etiamnum earum poſteritatem his afficiunt nominibus Orchomenii: et quotannis ſu-

καὶ ξῆλ παρ' ἑκάστοις ἐν τοῖς Ἀγριωνίοις φυγὴ καὶ δίωξις αὐτῶν ὑπὸ τοῦ ἱερέως τοῦ Διονύσου ξίφος ἔχοντος. Ἔξεστι δὲ τὸν καταληφθεῖσαν ἀνελεῖν, καὶ ἀνεῖλεν ἐφ' ἡμῶν Ζωίλος ὁ ἱερεύς· ἀπέβη δὲ εἰς οὐδὲν χρηστὸν αὐτοῖς, ἀλλ' ὅ τε Ζωίλος ἐκ τοῦ τυχόντος ἑλκυδίου νοσήσας, καὶ μαρανθεὶς πολλῷ χρόνον, ἐτελεύτησεν· οἵ τε Ὀρχομένιοι δημοσίαις βλάβαις καὶ καταδίκαις περιπεσόντες, ἐκ τοῦ γένους τὴν ἱερωσύνην μετέστησαν, ἐκ πάντων αἱρούμενοι τὸν ἄριστον. 300

λθ'.

" Διὰ τί τὰς εἰς τὸ λύκαιον εἰσελθούσας ἑκουσίως, " καταλεύουσιν οἱ Ἀρκάδες· ἂν δ' ὑπ' ἀγνοίας, εἰς " Ἐλευθέρας ἀποστέλλουσι;" Πότερον ὡς ἐλευθερωθέντων αὐτῶν διὰ τὴν ἀπόλυσιν, ἔχει ὁ λόγος πίστιν, καὶ τοιοῦτόν ἐστι τὸ Εἰς ἐλευθέρας, οἷον τὸ, " Εἰς ἀμελοῦς " χώραν," καὶ τὸ, " Ἥξεις εἰς Ἀρέσαντος ἕδος;" Ἢ, κατὰ τὸν μῦθον, ἐπεὶ μόνοι τῶν Λυκάονος παίδων Ἐλευ-

gantur feſtis Agrioniis a ſacerdote Bacchi ſtricto gladio: licetque deprehenſam interficere: et quidem necavit noſtra ætate Zoilus ſacerdos. Verum ea res infelix ipſi urbique fuit: nam et Zoilus levi admodum ex ulcere in diuturnum lapſus morbum, computruit ac deceſſit: et Orchomenii in cauſis publicis damnati mulctatique ſacerdotium a familia tranſtulerunt, deligereque ex tota multitudine optimum inſtituerunt.

XXXIX.

Cur qui ſponte ſua in Lycæum intrant, lapidibus obruuntur ab Arcadibus; qui per imprudentiam, Eleutheras deportantur? An quaſi liberatis hoc modo hiſce ſermoni fides paratur? ut ſimilis ſit locutio, Ad Eleutheras, qualis eſt:

In regionem Amelus:—

Et,

Ad ſedem veniès Areſantis.

Aut fabulam ſequi præſtat? quoniam ſoli de Lycaonis filiis Eleuther et Lebadus facinoris,

B Ἢ ὅτι καὶ Λεβεάδος οὐ μετέχον τοῦ περὶ τὸν Δία μιάσματος, ἀλλ' εἰς Βοιωτίαν ἔφυγον, καὶ Λεβαδεῦσίν ἐστιν ἰσοπολιτεία πρὸς Ἀρκάδας· εἰς Ἐλευθέρας οὖν ἀποπέμπουσι τοὺς ἐν τῷ ἀδάτῳ τοῦ Διὸς ἀκουσίως γενομένους; Ἢ, ὡς Ἀρχίπμος ἐν τοῖς Ἀρκαδικοῖς, ἐμβάντας, τινὰς κατ' ἄγνοιαν ὑπὸ Ἀρκάδων παραδοθῆναι Φλιασίοις, ὑπὸ δὲ Φλιασίων Μεγαρεῦσιν, ἐκ δὲ Μεγαρέων εἰς Θήβας κομιζομένους περὶ τὰς Ἐλευθέρας, ὕδατι καὶ βροντοῖς καὶ δυσημείαις ἄλλαις καταχεθῆναι· ἀφ' οὗ δὴ καὶ τὸν τόπον Ἐλευθέρας ἔνιοί φασι προσαγορεύεσθαι; Τὸ μέντοι σκιὰν μὴ πίπτειν ἀπὸ τοῦ ἐμ-
C βάντος εἰς τὸ λύκαιον, λέγεται μὲν οὐκ ἀληθῶς, ἔσχηκεν δὲ πίστιν ἰσχυράν. Πότερον τοῦ ἀέρος εἰς νέφη τραπομένου καὶ συνδραπάζοντος ὑπὸ τοῖς εἰσιοῦσιν; Ἢ ὅτι θανατοῦται μὲν ὁ ἐμβάς, τῶν δὲ ἀποθανόντων οἱ Πυθαγορικοὶ λέγουσι τὰς ψυχὰς μὴ ποιεῖν σκιὰν, μηδὲ σκαρδαμύττειν;

B. 6. παραδοθῆναι] E. præponit φησί.
C. 1. ἔσχηκεν] Sic E. Vulgo ἐσχηκέναι.

quod in Jovem molitus fuit pater, insontes fuerunt, et in Bœotiam fugerunt: unde et Lebadensibus jus civitatis cum Arcadibus intercedit; ergo Eleutheras relegant qui in Jovis sacro inaccesso loco imprudentes rei fuerunt. Architimus in Arcadicis scribit quosdam qui Lycæum intrassent per ignorantiam, ab Arcadibus traditos fuisse Phliasiis, ab his Megarensibus: inde cum Thebas mitterentur, apud Eleutheras fuisse imbre, tonitrubus, aliisque cœlestibus denunciationibus detentos: atque inde etiam loco nomen Eleutheras factum nonnulli affirmare. Quod autem Lycæum ingressus umbram nullam a se jacere putabatur, falso dictum est, quantumvis creditum. An, quod aër se in nubes cogeret, ac quasi tetricum vultum propter ingressos indueret? Aut quia necatur ingressus? nam occisorum animas aiunt Pythagorici neque umbram jacere, neque conni-

Ἢ σκιὰν μὲν ὁ ἥλιος ποιεῖ, τὸν δὲ ἥλιον ἀφαιρεῖται τὸ ἐμβάντος ὁ νόμος; καὶ τοῦτο αἰνιττόμενοι λέγουσι. Καὶ γὰρ Ἔλαφος ὁ ἐμβὰς καλεῖται. Διὸ καὶ Κανθαρίωνα τὸν Ἀρκάδα πρὸς Ἠλείους αὐτομολήσαντα πολεμοῦντας Ἀρκάσι, καὶ ἁρπάσαντα μετὰ λείας τὸ ἄβατον, καταλυθέντος δὲ τοῦ πολέμου καὶ φυγόντα εἰς Σπάρτην, ἐξέδοσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς Ἀρκάσι, τοῦ θεοῦ κελεύσαντος ἀποδιδόναι τὸν ἔλαφον. D

μ'.

"Τίς Εὔνοστος ἥρως ἐν Τανάγρᾳ; καὶ διὰ τίνα "αἰτίαν τὸ ἄλσος αὐτῷ γυναιξὶν ἀνέμβατόν ἐστιν;" Ἐλιέως τοῦ Κηφισοῦ καὶ Σκιάδος Εὔνοστος ἦν υἱός, ὃν φασιν ὑπὸ νύμφης Εὐνόας ἐκτραφέντι τοῦτο γενέσθαι πρόσημα. Καλὸς δὲ ὢν καὶ δίκαιος, ἀχ ἧττον ἦν σώφρων καὶ αὐστηρός· ἐρασθῆναι δὲ αὐτῷ λέγουσιν Ὄχνας, μίαν τῶν Κολωνοῦ θυγατέρων ἀνεψιὰν οὖσαν· ἐπεὶ δὲ πειρῶσαν ὁ Εὔνοστος ἀπετρέψατο καὶ λοιδορήσας ἀπῆλθεν εἰς τοὺς ἀδελφοὺς κατηγορήσων, ἔφασεν ἡ παρθένος τοῦτο F 301 E

vere. Aut quod ſol umbram gignit, lex autem ſolem adimit intranti? atque hoc involucro tectum proponunt. Cervus enim vocatur qui intravit. Et hac de cauſa Cantharionem Arcadem, qui ad Eleos bellum Arcadibus facientes perfugerat, et cum præda per Lycæum tranſiverat, bello ſoluto Spartani, ad quos ab Eleis ſe contulerat, Arcadibus tradiderunt, jubente deo cervum reddere.

XL.

Quis eſt Euneſtus heros Tanagræ, et cur lucum ejus intrare mulieribus nefas eſt? Elieus Cephiſi et Sciadis filius pater Eunoſti fuit, cui nomen impoſitum ab Eunoſta nympha quæ eum enutriverat aiunt. Hic Eunoſtus, ut honeſtus et juſtus, ita pudicus etiam fuit atque auſterus. Ejus amore captam ferunt Ochnam unam de Coloni filiabus, conſobrinam ſuam: a qua ſolicitatus ad concubitum, averſatus mulierem et convicio inſectatus, ad fratres ejus abiit querelam de ipſa propoſiturus:

προέξασα κατ' ἐκείνου, καὶ παρώξυνε τοὺς ἀδελφοὺς
Ὄχεμον καὶ Λέοντα καὶ Βυκόλον, ἀποκτεῖναι Εὔνοστον,
ὡς προὺς βίαν αὐτῇ συγγεγενημένον. Ἐκεῖνοι μὲν οὖν
ἐνεδρεύσαντες ἀπέκτειναν τὸν νεανίσκον. Ὁ δ' Ἐλιεὺς
ἐκείνους ἔδησεν· ἡ δὲ Ὄχνη μεταμελομένη καὶ γέμουσα
F παραχῆς, ἅμα μὲν αὐτὴν ἀπαλλάξαι θέλουσα τὸ ἀφ'
τὸν ἔρωτα λύπης, ἅμα δ' οἰκτείρουσα τοὺς ἀδελφούς,
ἐξήγγειλε προὺς τὸν Ἐλιέα πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, ἐκεῖνος
δὲ Κολωνῷ. Κολωνοῦ δὲ δικάσαντος, οἱ μὲν ἀδελφοὶ
τῆς Ὄχνης ἔφυγον· αὐτὴ δὲ κατεκρήμνισεν ἑαυτήν, ὡς
Μυρτὶς ἡ Ἀνθηδονία ποιήτρια μελῶν ἱστόρηκε. Τοῦ δὲ
Εὐνόστου τὸ ἡρῷον καὶ τὸ ἄλσος ἅπας ἀνέμβατον ἐτήρει
καὶ ἀπροσπέλαστον γυναιξίν, ὥστε πολλάκις σεισμῶν ἢ
αὐχμῶν ἢ δεισημειῶν ἄλλων γενομένων, ἀναζητεῖν καὶ
πολυπραγμονεῖν ὑπομελῶς τὰς Τανάγρας μὴ λέληθε
301 γυνὴ τῷ τόπῳ πλησιάσασα καὶ λέγειν εἴη, ὧν ὁ Κλεί-

E. 4. Ὄχεμον] Ἔχεμον Voſſ. P.
F. 7. ἐτήρει] Forte ἐτήρειτο.

ſed Ochna Eunoſtum occupavit apud fratres accuſare, vique ſe ab eo compreſſam mentiri: obtinuitque ut Ochemus et Leo (hi enim erant fratres ejus) adoleſcentem per inſidias exceptum interficerent. Percuſſores filii Elieus in vincula condidit. Ochna autem pœnitentia facti animique perturbationibus compulſa, ſimul ut ſe moleſtia ob amorem concepta exoneraret, ſimul fratrum miſeratione ducta, rem ut erat Elieo vera narratione, iſque porro Colono expoſuit. Colono judice ſententiam ferente, fratres Ochnæ ſolum vertere: Ochna præcipitem ſeſe dedit: ſic refert Myrtis Anthedonia poetria. Eunoſti autem ſacrarii et lucus ingreſſu atque etiam acceſſu ita diligenter arcebantur mulieres, ut ſiquando terræ motus, ſiccitates, aliave oſtenta accidiſſent (quod factum eſt ſæpe) Tanagræi ſtudioſe atque adeo curioſe inquiſiverint, numnam mulier aliqua fefelliſſet loco iſti propinquans: et fuerint qui dicerent, e quibus eſt Clei-

δαμας ἰῶ, ἀνὴρ ὀπιφανὴς, ἀπιωτικέναι αὐτοῖς τὸν Εὔνοσον ἐπὶ θάλατταν βαδίζοντα λουσόμενον, ὡς γυναικὸς ἐμβεβηκυίας εἰς τὸ τέμενος. Ἀναφέρει δὲ καὶ Διοκλῆς ἐν τῷ Περὶ Ἡρώων συντάγματι δόγμα Ταναγραίων, περὶ ὧν ὁ Κλείδαμος ἀπήγγειλεν.

μα'.

" Πόθεν ἐν τῇ Βοιωτίᾳ περὶ τὸν Ἑλέωνα ποταμὸς " Σκάμανδρος ὠνομάσθη;" Δείμαχος ὁ Ἑλεώνου υἱὸς, ἑταῖρος ὢν Ἡρακλέους, μετέσχε τῆς ἐπὶ Τροίαν στρατείας· τοῦ δὲ πολέμου μήκους, ὡς ἔοικε, λαμβάνοντος, ἐρασθεῖσαν αὐτοῦ Γλαυκίαν τὴν Σκαμάνδρου θυγατέρα παρεδέξατο, ἔγκυον ἐποίησεν· εἶτ' αὐτὸς μὲν ἔπεσε μαχόμενος τοῖς Τρωσίν· ἡ δὲ Γλαυκία φοβουμένη B κατάφορος γενέσθαι, τῷ Ἡρακλεῖ κατέφυγε, καὶ κατεῖπεν αὐτῆς τ' ἔρωτα, καὶ τ' γενομένην πρὸς τ' Δείμαχον ὁμιλίαν. Ὁ δὲ ἅμα μὲ οἴκτῳ τ' γυναικὸς, ἅμα δὲ

A. 9. ἐπὶ Τροίαν] Sic E. H. Voſſ. P Vulgo ἐπὶ Τροίας.
B. 2. κατέφυγε] Forte προσέφυγε. Mox ἀγαγὼν forte mutandum in ἀνάγων.

damus vir illuſtris, obviam ſibi factum eſſe Eunoſtum, lavandi gratia ad mare accedentem, quod lucum ipſius mulier quædam intraviſſet. Sane Diocles in commentario de ſacellis edictum refert Tanagræorum de iis quæ Cleidamus renunciaſſet.

XLI.

Unde in Bœotia apud Eleonem fluvius, Scamander dictus eſt? Deimachus Eleonis filius cum Hercule, cujus erat ſocius, ad Trojam oppugnandam fuit profectus: quod bellum cum, ut fit, traheretur, Glauciam Scamandri filiam, quæ ipſum deperibat, admiſit, gravidamque fecit: poſt ipſe in pugna adverſum Trojanos occubuit: Glaucia metuens ne admiſſi comperiretur, ad Herculem confugit, eique amorem ſuum, et habitam cum Deimacho conſuetudinem narravit. Hercules, quod et mulierem miſeraretur, et genus

χαίρων τῷ ὑπολείπεσθαι γένος ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ σωφρονοῦς, ἀνέλαβε τὴν Γλαυκίαν εἰς τὰς ναῦς, καὶ τεκοῦσαν υἱὸν ἀγαγὼν ἐν τῇ Βοιωτίᾳ, ἀπέδωκε τῷ Ἐλέωνι καὶ τὸ παιδίον καὶ αὐτήν. Ὠνομάσθη δ' ὁ παῖς Σκάμανδρος, καὶ τῆς χώρας ἐβασίλευσε· καὶ τὸν μὲν Ἴναχον ποταμὸν ἀπ' αὐτοῦ Σκάμανδρον, τὸ δὲ πλησίον ῥεῦμα Γλαυκίαν ἀπὸ τῆς μητρὸς ὠνόμασεν· Ἀκίδουσαν δὲ τὴν C κρήνην ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικός, ἐξ ἧς ἔσχε τρεῖς θυγατέρας, ἃς τιμῶσιν ἄχρι νῦν, παρθένους προσαγορεύοντες.

μβ'.

"Ἀπὸ τίνος ἐρρέθη τὸ παροιμιῶδες, Αὕτα κυρία;" Δίνων ὁ Ταραντῖνος, στρατηγῶν, ἀνὴρ δὲ ὢν ἀγαθὸς ἐν τοῖς πολεμικοῖς, ἀποχειροτονησάντων αὐτοῦ τινὰ γνώμην τῶν πολιτῶν, ὡς ὁ κήρυξ ἀνεῖπε τὴν νικῶσαν, αὐτὸς ἀνατείνας τὴν δεξιὰν, "Αδε, εἶπε, κρείσσων· οὕτω γὰρ ὁ Θεόφραστος ἱστόρηκε. Περιστόρηκε δὲ καὶ ὁ Ἀπολλόδωρος ἐν Ῥυτίνῳ, Τοῦ κήρυκος, Αὕτη πλείων, εἰπόντος, Ἀλλ'

viri probi ſibique familiaris ſupereſſe cuperet, in naves Glauciam recepit: cumque filium partu enixa eſſet, cum eo adductam in Bœotiam Eleoni tradidit. Ei filio Scamandri impoſitum eſt nomen, regnavitque iis locis: et Inachum fluvium a ſe Scamandrum, proximum amnem de matris nomine Glauciam appellavit, fontem uxori cognominem eſſe juſſit Aciduſæ, ex qua tres habuit filias, quas Virginum nomine etiamnum colunt.

XLII.

Unde tractum eſt proverbium, Iſthæc rata eſto? Dinon Tarentinorum dux, vir bello præclarus, cum cives quandam ipſius ſententiam manuum, ut fit, elatione improbaſſent, ac præco ſententiam quæ viciſſet proclamaret: ipſe manum ſurſum intendens, *Hæc vero* (aiebat, ſuam ſententiam ſignificans) *melior eſt.* Sic narravit Theophraſtus. Apollodorus in Rhytino addit, Cum præco dixiſſet: *Hæc ſuffragia habet plura*, ſubje-

αὗται, φᾶναι, βελτίους· καὶ ὑπειρῶσαι τὴν τῶν ἐλαττόνων χειροτονίαν.

μγ'.

"Πόθεν ἡ τῶν Ἰθακησίων πόλις Ἀλαλκομεναὶ D
"προσηγορεύθη;" Διὰ τὸ τὴν Ἀντίκλειαν ὑπὸ Σισύφου βιαθεῖσαν ἐν τῇ παρθενείᾳ τὸν Ὀδυσσέα συλλαβεῖν, ὑπὸ πλειόνων δ' ὄντων εἰρημένον. Ἴστρος δὲ ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν ὑπομνήμασι προσιστόρηκεν, Ὅτι τῷ Λαέρτῃ δοθεῖσα πρὸς γάμον καὶ ἀναχθεῖσα, πρὶν τὸ Ἀλαλκομενὸν, ἐν τῇ Βοιωτίᾳ τὸν Ὀδυσσέα τεκοῖ, καὶ ἀφ' τοῦτο ἐκεῖνος ὥσπερ μητροπόλεως ἀναφέρων τὸ ὄνομα, τὴν ἐν Ἰθάκῃ πόλιν οὕτω φησὶ προσαγορεύεσθαι.

μδ'.

"Τίνες ἐν Αἰγίνῃ οἱ Μονοφάγοι;" Τῶν ὑπὸ τὴν Τροίαν στρατευσάντων Αἰγινητῶν, πολλοὶ μὲν ἐν ταῖς E
μάχαις ἀπώλοντο, πλείονες δὲ κατὰ πλοῦν ὑπὸ τοῦ

D. 3. παρθενείᾳ] Ita omnes libri, et ipsa Steph. editio. Tres tamen Græco-Latinæ παρθενίᾳ.

D. 9. φησὶ προσαγορεύεσθαι] Vitii quid subesse videtur. Forte, deleto φησὶ, legendum προσηγόρευσε. Certe, loco μητροπόλεως, quod Stephano debetur, omnes libri, Ald. Bas. Xyl. H. Voss. Venet. habent μεσοπόλεως. E. ejus loco habet lacunam.

E. 2. ἀπὸ τοῦ χειμῶνος] Forte ἀπὸ mutandum in ὑπό.

cisse: *Hæc autem meliora:* et pauciorum sententiam jussisse ratam esse.

XLIII.

Unde urbs Ithacensium Alalcomenæ appellatur? Quod Anticlea virginitate per vim a Sisypho ereptâ Ulyssem concepit: hoc plures afferunt. Ister Alexandrinus in suis commentariis retulit, Nuptam Anticleiam Laertæ, et adductam ad Alalcomeneium quod est in Bœotia, Ulyssem peperisse: indeque eum quasi urbis nomen commendantem posteris, in qua esset natus, Ithacæ urbem eodem nomine donasse.

XLIV.

Qui sunt qui in Ægina Monophagi dicuntur? Æginetarum qui ad bellum Trojanum sunt profecti, magna pars in prœliis, major in mari vi tem-

χειμῶνος. Ὀλίγους οὖν τοὺς περιλειπομένους οἱ περσήκοντες ὑποδεξάμενοι, τοὺς δὲ ἄλλους πολίτας ὁρῶντες ἐν πένθεσι καὶ λύπαις ὄντας, ὅτε χαίρειν ᾤοντο δεῖν φανερῶς, ὅτε θύειν τοῖς θεοῖς· ἀλλὰ κρύφα καὶ κατ' οἰκίαν ἕκαστοι τοὺς σεσωσμένους ἀνελάμβανον ἑστιάσεσι καὶ φιλοφροσύναις, αὐτοὶ ξενικόμενοι πατράσι καὶ συγγενέσι καὶ ἀδελφοῖς καὶ οἰκείοις, ἀλλοτρίου μηδενὸς παρεισιόντος. Ταῦτ' οὖν ἀπομιμούμενοι, τῷ Ποσειδῶνι θυσίαν ἄγουσι τὰς καλουμένας Θιάσους, ἐν ᾗ καθ' αὑτοὺς ἐφ' ἡμέρας F ἑκκαίδεκα μετὰ σιωπῆς ἑστῶνται, δοῦλος δὲ ὐ πάρεστιν· εἶτα ποιήσαντες Ἀφροδίσια, ξενίζουσι τὴν ἑορτήν· ἐκ δὲ τούτου Μονοφάγοι καλοῦνται.

με'.

" Διὰ τί τῆς Λαβρανδέως Διὸς ἐν Καρίᾳ ὃ ἄγαλ-
" μα πέλεκυν ἡρμένον, οὐχὶ δὲ σκῆπτρον ἢ κεραυνόν,
" πεποίηται;" Ὅτι Ἡρακλῆς Ἱππολύτην ἀποκτείνας, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ὅπλων αὐτῆς λαβὼν τὸν πέλεκυν, Ὀμφάλῃ δῶρον δέδωκεν· οἱ δὲ μετ' Ὀμφάλην Λυδῶν

pestatum periit. Cum itaque paucos superstites necessarii recepissent, viderentque reliquos cives in luctibus ac mœrore esse, rati sunt neque gratulandum publice, neque palam diis sacrificandum: sed domi suæ singuli eos qui servati erant conviviis comiter excipientes, patres, cognatos, fratres, aut familiares, ipsi mensis ministraverunt, alieno nemine in domum admisso. Eam rem repræsentantes, sacrificium Neptuno celebrant, quod *Thiasi* dicitur, ubi seorsim per sedecim dies convivia agitant nullo adhibito servo: deinde Veneralia agentes, finem feriis imponunt: hinc monophagi, id est *seorsim edentes* vocitantur.

XLV.

Cur Jovis Labradensis in Caria simulachrum non sceptrum aut fulmen, sed securim elatam tenet? Hercules Hippolytam cum necasset, inter alia arma securim quoque ejus captam, Omphalæ dono dedit. Lydorum post Omphalen reges eam gestaverunt, ut unam

βασιλεῖς ἐφόρεσεν αὐτόν, ὥς τι τῶν ἄλλων ἱερῶν ἐκ διαδοχῆς παραλαμβάνοντες· ἄχρι Κανδαύλης ἀπαξιώσας, 30
ἑνὶ τῶν ἑταίρων φορεῖν ἔδωκεν. Ἐπεὶ δὲ Γύγης ἀποστὰς
ἐπολέμει περὶ αὐτόν, ἦλθεν Ἀρσηλις ἐκ Μυλέων ἐπίκουρος τῷ Γύγῃ μετὰ δυνάμεως, καὶ τόν τε Κανδαύλην
καὶ τὸν ἑταῖρον αὐτῷ διαφθείρει· καὶ τὸν πέλεκυν εἰς
Καρίαν ἐκόμισε μετὰ τῶν ἄλλων λαφύρων· καὶ Διὸς
ἄγαλμα κατασκευάσας, τὸν πέλεκυν ἐνεχείρισε, καὶ
Λαβραδέα τὸν θεὸν προσηγόρευσε· Λυδοὶ γὰρ Λάβρυν
τὸν πέλεκυν ὀνομάζουσι.

μς'.

"Διὰ τί Τραλλιανοὶ Καθαρτῆρα καλοῦσι τὸν Ὄ-
"ρθον, καὶ χρῶνται μάλιστα πρὸς τὰς ἀφοσιώσεις καὶ B
"τὰς καθαρμούς;" Ἢ ὅτι Λέλεγες καὶ Μινύαι τοπαλαιὸν ἐξελάσαντες αὐτούς, τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν κατεῖχον, ὕστερον δὲ οἱ Τραλλιανοὶ κατελθόντες καὶ κρα-

A. 3. Μυλέων] Μυλασσέων Xyl.
A. 7. ἐνεχείρισε] Sic E. Voſſ. partim P. ex quo notatum fertur ἐνεχείρησε. Vulgo ἐγχείρισε.

de aliis rebus ſacris, ſucceſſorique itidem tradita fuit: donec Candaules dedignatus, cuidam ſociorum ferendam eam dedit. Poſtquam vero Gyges defectione inita Candaulæ bellum intulit, venit a Mylaſſenſibus Arſelis auxiliares Gygi copias adducens: interfecitque et Candaulen et ſocium, bipennemque in Cariam inter alia ſpolia pertulit, Joviſque adornato ſimulachro, eam iſti in manum aptavit, Labradeumque nominavit Jovem. *Labram* enim Lydi vocant, quod Latini *ſecurim*.

XLVI.

Cur Tralliani ervum Kathartera, id eſt luſtrale, vocant, utunturque eo maxime ad expiationes et piacularia? Leleges et Minyæ quondam Tralles, regionemque ad urbem pertinentem pulſis vi Trallianis occupaverunt. Reverſi poſtliminio Tralliani, rerumque potiti, quotquot Le-

τήσαντες, ὅσοι τῶν Λελέγων ὑ διεφθάρησαν ὐδ' ἔφυγον, ἀλλὰ δι' ἀμηχανίαν βίυ καὶ ἀσθένειαν ὑπολείφθησαν αὐτόθι, τύτων ὀδένα λόγον ἔχοντες ὅτε ζώντων οὔτε ἀπολλυμένων, νόμον ἔθεντο, τὸν κτείναντα Μινύιον ἢ Λελέγιον Τραλλιανὸν, καθαρὸν εἶ), μέδιμνον ὀρύζων ἀπομετρήσαντα τοῖς οἰκείοις τῦ φονευθέντος;

μζ'.

" Διὰ τί ποθ' οἱ τοῖς Ἠλείοις παροιμιώδες ὄζι τὸ, c " Δεινότερα Σαμβίκου παθεῖν;" Λέγεταί τινα Σάμβικον Ἠλεῖον ἔχοντα πολλὺς ὑφ' ἑαυτῷ συνεργοὺς, πολλὰ θαυμάσια τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ χαλκῶν ἀναθημάτων καὶ ἀποδόσθαι, τέλος δὲ συλῆσαι τὸ τῆς ἐπισκόπου Ἀρτέμιδος ἱερόν· τοῦτο δ' ὄζι μὲν ἐν Ἤλιδι, καλεῖται δὲ Ἀριστάρχειον· εὐθὺς οὖν μετὰ ταύτην τὴν ἱεροσυλίαν ἁλόντα βασανίζεσθαι δι' ἑαυτῦ, ἐφ' ἑκάστῳ τῶν κεκοινωνηκότων ἀνακρινόμενον, καὶ ἔτως ἀποθανεῖν, καὶ τὴν παροιμίαν ἐπὶ τοῖς ἐκείνυ πάθεσι γενέσθαι.

legum non perierant, neque profugerant, ſed ob inopiam ac imbecillitatem remanſerant Trallibus, eorum neque viventium neque morientium aut pereuntium ullam habentes rationem, legem tulerunt, ut ſi quis Trallianus Minyam Lelegemve occideret, is medimnum ervi ſi neceſſariis interfecti demetiretur, caſtus puruſque cædis haberetur. Hæccine eſt cauſa?

XLVII.

Quæ cauſa eſt proverbii apud Eleos uſitati, Atrociora quam Sambicus pateris? Sambicus quidam Eleus cum haberet multos ſub ſe miniſtros, multa, ut fertur, donaria ænea Olympiæ poſita accidit atque vendidit: tandemque Dianæ etiam Epiſcopi (hoc eſt inſpectricis) cognominatæ fanum, quod Elide eſt, et Ariſtarcheum dicitur, compilavit. A quo ſacrilegio ſtatim captus, per integrum annum tormenta perpeſſus eſt, quæſtione ex ipſo de ſceleris ſociis habenda: itaque mortuus, adagio locum ſuis miſeriis fecit

μή.

" Διὰ τί ἐν Λακεδαίμονι πρὸ τοῦ Λευκιπ-
" πίδων ἱεροῦ ἵδρυται τοῦ Ὀδυσσέως ἡρῷον;" Ἐργίαιος
εἷς τῶν Διομήδους ἀπογόνων ὑπὸ Τημένου πεισθεὶς
ἐξέκλεψε τὸ παλλάδιον ἐξ Ἄργους, συνειδότος Λεάγρου,
καὶ συνεκκλέπτοντος· ἦν δ' ἕτος εἷς τῶν Τημένου συνή-
θων. Ὕστερον δὲ τῷ Τημένῳ γενόμενος δι' ὀργῆς ὁ Λέ-
αγρος εἰς Λακεδαίμονα μετέσχε τὸ παλλάδιον κομίζων.
Οἱ δὲ βασιλεῖς δεξάμενοι προθύμως, ἱδρύσαντο πλη-
σίον τοῦ τῶν Λευκιππίδων ἱεροῦ, καὶ πέμψαντες εἰς
Δελφοὺς διεμαντεύοντο περὶ σωτηρίας αὐτῷ καὶ φυλακῆς.
Ἀνελόντος δὲ τοῦ θεοῦ, ἕνα τῶν ὑφελομένων τὸ παλλάδιον
φύλακα ποιεῖσθαι, κατεσκεύασαν αὐτόθι τοῦ Ὀδυσσέως
τὸ ἡρῷον, ἄλλως τε καὶ προσήκειν τῇ πόλει τὸν ἥρωα
διὰ τὸν τῆς Πηνελόπης γάμον ὑπολαβόντες.

μθ'.

" Διὰ τί ταῖς Χαλκηδονίαις ἔθος ἐστίν, ὅταν ἀνδράσιν
" ἀλλοτρίοις ἐντύχωσι, μάλιστα δ' ἄρχουσι, τὴν ἑτέραν

XLVIII.

Cur Lacedæmone juxta Leucippidum templum Ulyſſis ſacellum eſt dedicatum? Ergiæus quidam, unus de poſteris Diomedis, paſſus ſibi eſt a Temeno perſuaderi ut Palladium Argis ſuffuraretur, conſcio ac ſocio facinoris Leagro: hic Leager cum eſſet Temeni familiaris, poſtmodo cum eum ſibi iratum haberet, una cum Palladio Lacedæmonem migravit. Reges eum prompte exceperunt: Palladiumque prope Leucippidum templum æde dedicata locaverunt, Delphoſque miſerunt, qui oraculum de eo adſervando ac retinendo conſulerent. His reſponſum eſt, uni eorum qui id ſuſtuliſſent cuſtodiam ejus demandandam; ergo ibidem ſacellum Ulyſſi poſuerunt, quem alias quoque ob conjugium Penelopæ cum ſua civitate conjunctum cenſebant.

XLIX.

Cur Chalcedoniæ fœminæ hanc ſervant conſuetudinem, ut alienos viros, magiſtratum maxime, compellantes, alteram ge-

" ωδε καλύπεσθαι παρειάν;" Πόλεμος ἰῶ αὐτοῖς
ωὸς Βιθυνὸς ὀκ πάσης παροξυνομένοις ωρὸφάσεως·
Ζειποίτης δὲ βασιλεύσαντος αὐτῶν, πανστρατιᾷ καὶ Θρα-
κῶν ἐπικουρίας ωροσγενομένης, ἐπυρπόλουν καὶ κατέ-
τρεχον τὴν χώραν. Ἐπιθεμένου δὲ τῷ Ζειποίτου ωρὶ ὃ
καλούμενον Φάλιον αὐτοῖς, κακῶς ἀγωνισάμενοι ωρὸ
θράσος καὶ ἀταξίαν, ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους ἀπέβαλον
στρατιώτας· καὶ ωαντελῶς μὴν ὀκ ἀνῃρέθησαν τότε,
F Ζειποίτου Βυζαντίοις χαρισαμένου τὰς ωρὸς αὐτοὺς. Πολ-
λῆς δὲ τὴν πόλιν ἐρημίας ἀνδρῶν κατεχούσης, αἱ μὲν
πλεῖσται γυναῖκες ὑπ' ἀνάγκης ἀπελευθέροις καὶ μετ-
οίκοις συνῴκησαν· αἱ δὲ ἀνανδρίαν ἀντὶ τοιούτων ἑλό-
μεναι γάμων, αὗται δι' αὐτῶν ἔωρασσον ὅτου δεηθεῖεν
ωρὸς δικαστὰς καὶ ἄρχοντας, ἀπάγουσαι θάτερον μέρος
303 τοῦ ωροσώπου τῆς καλύπτρας· αἱ δὲ γεγαμημέναι δι'

E. 5. Ζειποίτου—χώραν] Forte ita ordinanda verba: Ζειποίτου δὲ βασιλεύσαντος, καὶ Θρακῶν αὐτοῖς ἐπικουρίας προσγενομένης, πανστρατιᾷ ἐπυρπόλουν καὶ κατέτρεχον τὴν χώραν.

nam obtegant? Erat Chalcedonenſibus bellum adverſus Bithynos, omnis generis injuriis in præſcriptionem ejus irritatis. Zeipœtus rex Bithynorum omnes ſuos in bellum educit. Chalcedonenſes auxiliis Thracum aucti, Bithynorum agrum incendiis populationibuſque vaſtant: ad Phalium autem a Zeipœto per inſidias impetiti, re ob ferociam et ordinum neglectam rationem male geſta, amplius octo millibus militum amittunt: internecionem Byzantii averterunt, quorum in gratiam Zeipœtus pacificationem admiſit. Cum autem Chalcedone magna eſſet virorum penuria, pleræque mulieres neceſſitate adactæ ſunt ut libertis et inquilinis conſueſcerent: aliæ quæ viris carere, quam ſic matrimonio frui, mallent, ipſæ per ſeſe expediverunt ſi quid erat apud judices et magiſtratus negotii, alteram veli partem a facie diducentes: quæ vero nupſerant, pudore ductæ

αἰχμίλιω ἀναμιμούμεναι ταύτας, ὡς ἑαυτῶν βελτίονας, εἰς ἔθος ὅμοιον κατέστησαν.

ν'.

" Διὰ τί περὶ τὸ τοῦ Ἀγήνορος τέμενος τὰς ὄϊς " περιελαύοντες οἱ Ἀργεῖοι βιβάζουσιν;" Ἢ ὅτι κάλλιστα περβάτων ὁ Ἀγήνωρ ἐπεμελήθη, καὶ πλεῖστα ποίμνια τῶν βασιλέων ἐκτήσατο;

να'.

" Διὰ τί Βαλλαχράδας ἑαυτὺς Ἀργείων παῖδες " ἐν ἑορτῇ τινι παίζοντες ἀποκαλοῦσιν;" Ἢ ὅτι τὺς πρώτους ὑπὸ Ἰνάχου καταχθέντας ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὰ πεδία ἀχράσι θηριώδεσι λέγουσιν; ἀχράδας δὲ πρῶτον ἐν Πελοποννήσῳ φανῆναι τοῖς Ἕλλησιν, ἔτι τῆς χώρας ἐκείνης Ἀπίας προσαγορευομένης· ὅθεν B ἄπιοι οἱ ἀχράδες μετωνομάσθησαν.

A. 10. ἀγρᾶν] Forte ὀρῶν *ex montibus*.

B. 2. ἄπιοι οἱ ἀχράδες] οἱ addidimus ex E. et P. Forte item cum E. legendum ἐπωνομάσθησαν.

quod iſtas ſibi virtute præſtare ſentirent, eundem morem ſunt ſecutæ.

L.

Cur Argivi oves, quas iniri volunt, ad Agenoris lucum fœturæ cauſa abigunt? An quia optime greges curavit Agenor, pecudumque copia omnes reges ſuperavit?

LI.

Cur Argivorum pueri quibuſdam feriis per jocum luſumque Ballachradas ſeipſos appellant? An quod primos qui ex agris in planitiem ab Inacho ſunt deducti, piris ſylveſtribus victitaſſe aiunt? ſcilicet quod tum primum Græcis in Peloponneſo conſpectæ eſſent achrades (id eſt pira ſylveſtria) cum regio illa etiamnum a piris Apia diceretur: poſtmodo apios (id eſt pirum ſylveſtre) achras nominari cœpit.

νβ'.

" Τίς αἰτία δι' ἣν Ἠλεῖοι τὰς ἐνόδας ἵππους " ἐκτὸς ὅρων ἀπάγοντες βιβάζουσιν;" Ἢ ὅτι πάντων τῶν βασιλέων φιλιππότατος ὁ Οἰνόμαος, καὶ μάλιστα τὸ ζῶον ἀγαπήσας τοῦτ', ἐπηράσατο πολλὰ καὶ δεινὰ τοῖς ἵπποις ὀχεύοντας ἐν Ἤλιδι, καὶ φοβούμενοι τὴν κατάραν ἐκείνην ἀφοσιοῦνται;

νγ'.

" Διὰ τί ποθὲ Κνωσίοις ἔθος ἦν ἁρπάζειν τοῖς " δανειζομένοις τὸ ἀργύριον;" Ἢ ὅπως ἀποστεροῦντες, ἔνοχοι τοῖς βιαίοις ὦσι, καὶ μᾶλλον κολάζωνται;

νδ'.

C " Τίς αἰτία δι' ἣν ἐν Σάμῳ τὴν Δεξικρέοντος " Ἀφροδίτην καλοῦσι;" Πότερον ὅτι τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἐπὶ τρυφῆς καὶ ὕβρεως ἀκόλαστα ποιοῦσας, Δεξι-

B. 3. ἐνόδας] Sic omnes libri. Forte ἐνώδεις quis ſuſpicetur ex re et argumento ap. Herodot. iv. 30. ubi P. Weſſeling. hic tentat corrigere ἐνθόρους. Mox ἵππων ὀχευόντων mutandum videatur in ἵππους ὅνοις ὀχευόντων.

LII.

Quid ſubeſt cauſæ, quod Elei equas extra fines ſuos educunt, cum ab equis eas conſcendi volunt? An imprecationem Œnomai ſic abominantur? is enim cum ſtudio alendorum equorum omnibus regibus anteiret, equoſque amaret maxime, multa et dira imprecatus eſt iis qui equos in Elide admitterent.

LIII.

Cur apud Cnoſſios moris erat, ut mutuam fœnore pecuniam accipientes, eam raperent? An ut creditorem fruſtrantes, rei violentæ actionis eo gravius punirentur?

LIV.

Cur in Samo Dexicreontis Venerem invocant? An quod Samias mulieres cum præ luxu et luxuria libidini indulgerent, Dexicreo circulator piaculari-

χρέων ἀνὴρ ἀγύρτης καθαρμῷ χρησάμενος, ἀπήλλαξεν; Ἢ ὅτι ναύκληρος ὢν ὁ Δεξικρέων ἔπλευσεν εἰς Κύπρον ἐπ' ἐμπορίᾳ, καὶ μέλλοντα γεμίζειν, τὴν Ἀφροδίτην κελεύσῃ ὕδωρ ἐμβαλλόμενον, καὶ μηδὲν ἄλλο, πλεῖν τῷ ταχίστῳ· πειθοῦς δὲ καὶ πολὺ ὕδωρ ἐνθέμενος ἐξέπλευσεν· εἶτα νηνεμίας καὶ γαλήνης ἐν τῷ πελάγει καταχυθείσης, διψῶσι τοῖς ἄλλοις ἐμπόροις καὶ ναυκλήροις ὕδωρ πιπράσκων, ἀργύριον πολὺ συνήθροισεν· ἐκ δὲ τούτου κατασκευάσας τὴν θεὸν, ἀφ' ἑαυτοῦ προσηγόρευσεν; D Εἰ δὴ τοῦτο ἀληθές ἐστι, φαίνεται οὐχ ἕνα πλουτίσαι, πολλοὺς δὲ σῶσαι δι' ἑνὸς ἡ θεὸς θελήσασα.

νέ.

"Διὰ τί τοῖς Σαμίοις, ὅταν τῷ Ἑρμῇ τῷ χαριδότῃ "θύωσι, κλέπτειν ἐφεῖται τῷ βουλομένῳ καὶ λωποδυτεῖν;" Ὅτι κτίσμα χρησμὸν ἐκ τῆς νήσου μεταστάντες εἰς Μυκάλην ἀπὸ λῃστείας δέκα ἔτη διεγένοντο· καὶ μὴ ταῦτα

C. 6. γεμίζειν—κελεύσῃ] Locus ita ſupplendus :—γεμίζειν τὴν ναῦν, Ἀφροδίτη ἐκέλευσεν.

bus quibuſdam ritibus adhibitis veſania iſta ſolvit? Aut verius eſt quod dicitur? Dexicreo cum eſſet nauclerus Samius, mercaturæ faciundæ gratia in Cyprum navigavit: cum jam navim oneraturum Venus nihil aliud importare quam aquam juſſit, et illico avehi. Paruit conſilio, multaque impoſita aqua ſolvit: mox cum altum ventorum ſilentium et tranquillitas in mari obtinuiſſet, reliquis mercatoribus et naucleris ſiti laborantibus aquam divendens, multum corraſit argenti. Itaque deæ ſimulachrum a ſe nominatum dedicavit. Hæc narratio ſi vera eſt, videtur dea non unum ditare, ſed multos unius miniſterio ſervare voluiſſe.

LV.

Quare Samiis, quando Mercurio Charidotæ (id eſt munifico) ſacrificant, permiſſum eſt furari et veſtes aliorum clepſere, ſi quis hoc velit agere? Quia oraculum ſecuti facta ex inſula migratione in Mycalen, decem annos e latrociniis vixerunt: quibus finitis cum rur-

πλεύσαντες αὖθις εἰς τὴν νῆσον, ἐκράτησαν τῶν πολεμίων οἱ Σάμιοι.

νϛ'.

" Ἀπὸ τίνος Πάναιμα τόπος ἐν τῇ Σάμῳ νήσῳ " καλεῖται;" Ἢ ὅτι φεύγουσαι Διονύσιον αἱ Ἀμαζόνες ἐκ τῆς Ἐφεσίων χώρας εἰς Σάμον διέπεσαν, ὁ δὲ ποιη-
E σάμενος πλοῖα, καὶ διαβὰς, μάχην συνῆψε καὶ πολλὰς αὐτῶν ἀπέκτεινε περὶ τὸν τόπον τοῦτον, ὃν διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ῥυέντος αἵματος, οἱ ἐπιχώριοι Πάναιμα θαυμάζοντες ἐκάλεσαν; Τῶν δὲ φονευθέντων ἀποθανεῖν τινὲς λέγονται περὶ τὸ Φλοιόν, καὶ τὰ ὀστᾶ δείκνυται αὐτῶν· τινὲς δὲ λέγουσι καὶ τὸ Φλοιὸν ἐπ' ἐκείνων ῥαγῆναι, φθεγξαμένων μέγα τι καὶ διάτορον.

νζ'.

" Ἀπὸ ποίας αἰτίας ὁ Ἀνδρῶν ἐν Σάμῳ πεδήτης " καλεῖται; Τῶν Γεωμόρων ἐχόντων τὴν πολιτείαν

D. 11. Διονύσιον] Immo Διόνυσον.

E. 4. φο ευβέντων] Hoc Stephanus, nescio unde, invexit. Libri omnes φάντων; in E. est φ . . . sequente lacuna. Cæterum codices variant et narrationis nexus impeditus.

sum ad insulam navigassent, hostes suos devicerunt.

LVI.

Quæ origo est vocis Panæma in Samo insula loci nomen exprimentis? Amazones Bacchum fugientes e ditione Ephesia in Samum evaserunt: ille navibus constructis transfretavit, consertoque prœlio multas eo in loco concidit: quem spectantes a copia fluentis sanguinis panæma appellaverunt ex admiratione. Qui occisas has aiunt, ex his nonnulli rem ad Phlœum gestam asserunt, et ossa earum monstrantur: alii Phlœum quoque illis morientibus ruptum perhibent, magnam et penetrantem vocem edentibus.

LVII.

Andron qui vocatur Sami, (est autem ædes) cur Pedetes (nomine a compedibus ducto) appellatur? Cum Geomori

μὴ τὴν Δημοτέλους σφαγὴν καὶ τὴν κατάλυσιν τῆς ἐκείνου μοναρχίας, οἱ Μεγαρεῖς Περινθίοις ἐπεστράτευσαν ἀποίκοις ὄσι Σαμίων, πέδας κομίζοντες, ὡς λέγεται, ὑπὲρ τῶν αἰχμαλώτων. Ταῦτα δὲ οἱ Γεωμόροι πυθανόμενοι, βοήθουν ἔπεμπον κατὰ τάχος, στρατηγοὺς μὲν ἀποδείξαντες, ἕνδεκα, ναῦς δὲ πληρώσαντες τριάκοντα. Τούτων ἐκπλέουσαν δύο, περὶ τὸν λιμένος ἔξω κέρατιν διεφθάρησαν· οἱ δὲ στρατηγοὶ ταῖς ἄλλαις πλεύσαντες ἐνίκων τοὺς Μεγαρέας, καὶ ζῶντας αὐτῶν ἔλαβον ἑξακοσίους. Ἐπαρθέντες δὲ τῇ νίκῃ, διενοοῦντο καταλύειν τὴν οἰκοι Γεωμόρων ὀλιγαρχίαν. Ἀφορμὴν δὲ παρέσχον οἱ προεστῶτες τῆς πολιτείας, γράψαντες αὐτοῖς ὅπως τοὺς αἰχμαλώτους τῶν Μεγαρέων κομίσωσι ταῖς αὐτῶν ἐκείνων πέδαις δεδεμένους. Λαβόντες οὖν τὰ γράμματα ταῦτα, καὶ δείξαντες κρύφα τοῖς τῶν Μεγαρέων, ἔπεισαν αὐτοὺς συστῆναι μετ' αὐτῶν, καὶ τὴν πόλιν ἐλευ-

A. 9. τοῖς τῶν Μεγαρέων] Legendumne τισὶ pro τοῖς, an ex antecedentibus ſubaudiendum πρεσβευταῖς?

(agrarii) poſt necatum Damotelem, ſublatamque ejus tyrannidem, Samiam rempublicam in ſua haberent poteſtate, Megarenſes bellum Perinthiis intulerunt, coloniæ Samiorum, compedes ſecum ferentes, ut aiunt, quibus captivos induerent. Geomori re cognita, raptim Perinthiis auxilio miſerunt ſub novem ducibus naves inſtructas triginta: quarum duæ extra portum provectæ, fulmine ictæ perierunt, duces reliquis uſi vicerunt Megarenſes, vivoſque ex ipſis ceperunt ſexcentos. Ea victoria ita aucti ſunt ducibus animi, ut de evertenda paucorum in patria cogitarent, quæ penes Geomoros erat, dominatione. Occaſionem ipſis præbuerunt reipublicæ principes, qui per litteras mandabant ut Megarenſes captivos ſuis ipſorum impeditos compedibus adducerent. Has illi litteras acceptas Megarenſibus clanculum oſtendunt: utque ſe ipſis in Samia liberanda repub-

B θερῶσαι. Βουλευομένοις δὲ κοινῇ περὶ τῆς πράξεως, ἔδοξε τῶν ποδῶν τὰς κρίκους ἀφεθεῖσαι, καὶ περιθέντας ὥσπερ τοῖς σκέλεσι τῶν Μεγαρέων, ἀναλαβεῖν περὶ τὰς ζώνας ἱμᾶσιν, ὅπως μὴ περιῤῥέωσι, μηδὲ ἐκβαίνωσιν, αὐτῶν ἐν τῷ βαδίζειν χαλαρῶν γενομένων. Οὕτω δὲ τοὺς ἄνδρας ἐσκευάσαντες, καὶ ξίφος ἑκάστῳ δόντες, ἐπεὶ κατέπλευσαν εἰς Σάμον καὶ ἀπέβησαν, ἦγον αὐτοὺς δι' ἀγορᾶς εἰς τὸ βουλευτήριον, ὁμοῦ τι πάντων τῶν Γεωμόρων συνκαθεζομένων· εἶτα σημείου δοθέντος, οἱ Μεγαρεῖς περιπεσόντες, ἔκτεινον τοὺς ἄνδρας. Οὕτω δὲ τῆς πόλεως ἐλευθερωθείσης, τούς τε βουλομένους τῶν C Μεγαρέων πολίτας ἐποιήσαντο, καὶ κατασκευάσαντες οἶκον εὐμεγέθη, τὰς πέδας ἀνέθηκαν, καὶ ἀπὸ τούτου πεδήτης ὁ οἶκος ὠνομάσθη.

νή.

" Διὰ τί τοῖσι Κώοις ὁ τοῦ Ἡρακλέους ἱερεὺς ἐν " Ἀντιμαχίᾳ γυναικείαν ἐνδεδυμένος ἐσθῆτα, καὶ τὴν " κεφαλὴν ἀναδούμενος μίτρᾳ κατάρχεται τῆς θυσίας;"

lica ſocios adjungerent, perſuadent. Re conſiliis communicatis tractata, placuit compedum annulos excutere, ſicque demum cruribus Megarenſium aptare compedes, ac ne ob laxitatem de pedibus defluerent inter eundum, loris ad cingula alligare. Sic inſtructos Megarenſes, et gladiis ſingulis armatos, poſtquam ad Samum applicuerunt naves, per forum in curiam duxerunt, omnibus fere ibi Geomoris conſidentibus: ſigno deinde dato, Megarenſes impetu facto eos trucidarunt. Liberata ad hunc modum urbe, Megarenſes, quotquot vellent, in civitatem ſuam admiſerunt, ædeque ampla exſtructa compedes pro monimento ſuſpenderunt: quæ ſuum illud inde ſortita eſt nomen.

LVIII.

Cur apud Coos Herculis ſacerdos in Antimachia muliebri indutus veſte, capite vittato, ſacrificium auſpicatur? Her-

Ἡρακλῆς ταῖς ἐξ νανσὶν ἀπὸ Τροίας ἀναχθεὶς ἐχειμάσθη, καὶ τῶν νεῶν διαφθαρεισῶν, μιᾷ μόνῃ περὶς τὴν Κῶν ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἐλαννόμενος, ἐξέπεσε κατὰ τὸν Λακιτήρα καλούμενον, σώδεν ἄλλο πορισάμενος ἢ τὰ ὅπλα καὶ τὸς ἄνδρας· συντυχὼν δὲ ποιμάσιν, ἤτησε κριὸν ἕνα παρὰ τοῦ νέμοντος· ὁ δ' ἄνθρωπος ἐκαλεῖτο μὲν Ἀνταγόρας· ἀκμάζων δὲ τῇ ῥώμῃ τοῦ σώματος, ἐκέλευσεν αὐτῷ διαπαλαῖσαι τὸν Ἡρακλέα· κἂν καταβάλῃ, τὸν κριὸν φέρεσθαι· καὶ συμπεσόντος αὐτῷ τοῦ Ἡρακλέους εἰς χεῖρας, οἱ Μέροπες τῷ Ἀνταγόρᾳ παραβοηθοῦντες, οἱ δὲ Ἕλληνες τῷ Ἡρακλεῖ, μάχην καρτερὰν συνῆψαν. Ἐν ᾗ λέγεται τῷ πλήθει καταπονούμενον τὸν Ἡρακλῆ καταφυγεῖν παρὰ γυναῖκα Θρᾷτταν, καὶ διαλαθεῖν ἐσθῆτι γυναικείᾳ κατακρύψαντα ἑαυτόν. Ἐπεὶ δὲ τῶν Μεροπων αὖθις κρατήσας καὶ καθαρθεὶς ἐγάμει τὴν Ἀλκιόπου, ἀνέλαβε στολὴν ἀνθινήν. Διὸ θύει μὲν ὁ ἱερεὺς ὅπου τὴν μάχην συνέβη γενέσθαι, τὰς δὲ νύμφας οἱ γαμοῦντες δεξιοῦνται γυναικείαν στολὴν περιθέμενοι.

cules ſex navibus a Troja avectus, tempeſtate adverſa uſus quæ naves ejus perderet, unica ad Con vento compulſa ad Laceterem (loci hoc nomen) excidit, armis viriſque reliquis, cæteris omnibus rebus amiſſis. Ibi cum in oves incidiſſet, a paſtore unum petiit arietem: Paſtori nomen fuit Antagoras: qui cum robore corporis vigeret, luctæ hanc conditionem Herculi obtulit, ut arietem, ſi Antagoram viciſſet, auferret. Poſtquam conſeruerunt manus, Meropes Antagoræ, Græci Herculi opem tulerunt, acriſque exorta eſt pugna. In hac tradunt Herculem adverſariorum multitudine defatigatum, ad Threſſam confugiſſe mulierem, et fefelliſſe, cum ſe texiſſet muliebri veſte. Deinde autem cum debellaſſet Meropes, et expiatus eſſet, ducta Alciopi filia, veſtem ſumpſit floridam. Itaque eo in loco, ubi pugnatum fuit, rem ſacram facit pontifex: ſponſi autem ſponſas amplectuntur muliebrem induti amictum.

ν.θ'.

" Πόθεν ἐν Μεγάροις γένος Ἁμαξοκυλιστῶν;" Ἐπὶ τῆς ἀκολάστου δημοκρατίας, ἣ καὶ τὴν παλιντοκίαν ἐποίησε καὶ τὴν ἱεροσυλίαν, ἐπορεύετο θεωρία Πελοποννησίων εἰς Δελφοὺς μετὰ τῆς Μεγαρικῆς, καὶ κατεκυλίσθησαν F ἐν Λιγείροις σὺν τοῖς λίμνῃ μετὰ παίδων καὶ γυναικῶν, ὡς ἔτυχεν, ἐν ταῖς ἁμάξαις. Τῶν δὲ Μεγαρέων οἱ θρασύτατοι μεθυσθέντες, ὕβρει καὶ ὠμότητι τὰς ἁμάξας ἀνακυλίσαντες, εἰς τὴν λίμνην ἐνέωσαντο, ὥστε πολλοὺς ἀποπνιγῆναι τῶν θεωρῶν. Οἱ μὲν οὖν Μεγαρεῖς δι' ἀξίαν τῆς πολιτείας, ἠμέλησαν τοῦ ἀδικήματος· οἱ δὲ Ἀμφικτύονες, ἱερᾶς τῆς θεωρίας οὔσης, ὀπισφαφέντες, τοὺς μὲν φυγῇ, τοὺς δὲ θανάτῳ τοῦ ζῆν ἐζημίωσαν. Οἱ δ' ἀπὸ τοῦ γένους, Ἁμαξοκυλισταὶ προσηγορεύθησαν.

E. 7. κατεκυλίσθησαν] Immo κατηυλίσθησαν.

LIX.

Unde Megaræ genus eſt Hamaxokyliſton? In effræni illa popularis in republica potentiæ licentia, quæ palintociam etiam et ſacrilegium protulit, accidit ut miſſi Delphos conſultum oraculum atque ad ſolennem feſtivitatem Peloponneſii legati, cum per Megaricam irent, apud Ægira cum uxoribus et liberis, ut res tulerat, in quadrigis ad paludem pernoctarent. Megarenſium autem ferociſſimi, ebrietate, petulantia, immanitateque incitati, quadrigas in paludem devolverunt, ita ut multi legatorum fuerint ſuffocati. Ac Megarenſes quidem in iſta reipublicæ confuſione flagitium iſtud impune eſſe paſſi ſunt. Amphictyones autem, habita ratione ſacroſanctæ ad Delphos miſſionis, ſceleratos iſtos partim morte, partim exilio pœnas pendere coegerunt. Horum flagitioſorum poſteri Hamaxokyliſtæ (quaſi vehiculorum devolutores nominares) appellati ſunt.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΡΩΜΑΙΚΩΝ.

305

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΡΩΜΑΙΚΩΝ.

PLUTARCHI

PARALLELA

GRÆCA ET ROMANA.

ΤΑΣ ἀρχαίας ἱστορίας, ἀφ' ὰ τὰ πλεῖστα τῆς πραξέως, οἱ πλεῖστοι νομίζουσι πλάσματα καὶ
B μύθους τυγχάνειν· εὑρὼν δὲ ἐγὼ καὶ ἐν τοῖς νεωτέροις γεγονότα ὅμοια τὰ ἐν τοῖς Ῥωμαϊκοῖς καιροῖς συμβεβηκότα, ἐξελεξάμην, καὶ ἑκάστῳ πράγματι ἀρχαίῳ

A. 1. ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ] Hic, ut in aliis nonnullis ſpuriis libellis, nomen Plutarchi reliqui, utpote in codicibus ſcriptis propagatum; quamquam eſt hic fœtus falſarii et vaniſſimi et ineptiſſimi et unius omnium mendaciſſimi; quippe et hiſtoriolas finxit et Auctorum nomina ementitus eſt.

PLERIQUE exiſtimant veteres rerum geſtarum narrationes figmenta eſſe et fabulas, propterea quod alienæ ſunt a communi opinione. Ego qui obſervaſſem poſterioribus temporibus eveniſſe germana eorum quæ priſcis temporibus perhiberentur contigiſſe, collegi cuivis antiquæ

νεωτέραν ὁμοίαν δίηγησιν ὑποτάξα, ἀναγράψας καὶ τὰς ἱστορήσαντας ἄνδρας.

α'.

Δατις ὁ Περσῶν σατράπης, μετὰ τριάκοντα μυριάδων εἰς Μαραθῶνα καταγενόμενος πεδίον τῆς Ἀττικῆς, καὶ στρατοπεδευσάμενος, πόλεμον τοῖς ἐγχωρίοις κατήγγελεν· Ἀθηναῖοι δὲ τὸ βαρβαρικὸν πλῆθος καταφρονήσαντες, ἀνακισχιλίους ἔπεμψαν, στρατηγοὺς ποιήσαντες, Κυναίγειρον, Πολύζηλον, Καλλίμαχον, Μιλτιάδην. Συμβληθείσης δὲ τῆς παρατάξεως, Πολύζηλος μὲν ὑπὲρ ἄνθρωπον φαντασίαν θεασάμενος, τὴν ὄψιν ἀπέβαλε, καὶ τυφλὸς ἐγένετο· Καλλίμαχος δὲ, πολλοῖς παρεμπεπαρμένος δόρασι, καὶ νεκρὸς ἐστάθη· Κυναίγειρος δὲ, Περσικὴν ἀναλαμβάνην ναῦν κατασχὼν, ἐχειροκοπήθη.

Ασδρουβας βασιλεὺς, Σικελίαν καταλαβόμενος, πόλεμον Ῥωμαίοις κατήγγειλε· Μέτελλος δὲ ὑπὸ τῆς συγκλήτου στρατηγὸς χειροτονηθεὶς, ἐγκρατὴς ἐγένετο τῆς νίκης ταύτης, ἐν ᾗ Λεύκιος Γλαύκων, εὐγενὴς ἀνὴρ, τὴν

rei geſtæ reſpondentem recentiorem hiſtoriam, ſimulque auctoribus nominatis expoſui.

I.

Datis Perſarum ſatrapes, exercitu trecentorum millium ad Marathonem Atticæ planitiem adducto, poſitiſque caſtris, incolis bellum denunciavit. Athenienſes, ſpreta barbarorum multitudine, novem millia hominum miſerunt, ducibus Cynægiro, Polyzelo, Callimacho, Miltiade. Collatis ſignis cum pugnaretur, Polyzelus aliquid humana conditione auguſtius conſpicatus, eſt luminibus captus. Callimachus multis transfixus haſtis, etiam mortuus ſtetit. Cynægiro, dum Perſicam navim receptui ſe dantem retinet, manus ſunt amputatæ.

Asdrubal rex Sicilia occupata, bellum Romanis indixit. Metellus a ſenatu bello gerendo præfectus, vicit: in prœlio Lucius Glauco patricius, dum navim Aſdrubalis detinet, utramque amiſit ma-

Ἀσδεμβα κατέχων ναυῒ, ἀμφοτέρας ἀπέβαλε τὰς
D χεῖρας· καθάπερ ἱστορεῖ Ἀριστείδης Μιλήσιος ἐν τρίτῃ Σικελικῶν, παρ' ὃν τὴν ἱστόρησιν ἔμαθε Διονύσιος ὁ Σικελιώτης.

β'.

Ξέρξης μετὰ τετρακοσίων μυριάδων Ἀρτεμισίῳ προσορμίσας, πόλεμον τοῖς ἐγχωρίοις κατήγγειλεν. Ἀθηναῖοι δὲ συγκεχυμένοι, κατάσκοπον ἔπεμψαν Ἀγησίλαον τὸν Θεμιστοκλέους ἀδελφόν, καίπερ Νεοκλέους τοῦ πατρὸς αὐτῷ κατ' ὄναρ ἑωρακότος ἀμφοτέρας ἀποβεβλημένα τὰς χεῖρας. Παραγενόμενος δὲ εἰς τοὺς βαρβάρους ἐν σχήματι Περσικῷ, Μαρδόνιον ἕνα τῶν σωματοφυλάκων ἀνεῖλεν, ὑπολαμβάνων Ξέρξην εἶ· Συλ-
E ληφθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν περὶ ξ, δεσμῷ ἤχθη πρὸς τὸν βασιλέα· βουτυπεῖν δὲ τὸ προειρημένον μέλλοντος ὑπὲρ τοῦ τοῦ ἡλίου βωμοῦ, τὴν δεξιὰν ἐπέθηκε χεῖρα, καὶ ἀφεναπτος ὑπομείνας τὴν ἀνάγκην τῶν βασάνων, ἠλευθερώθη τῶν δεσμῶν, εἰπών, Πάντες μὲν τοιοῦτοι

num. Narrat hoc Ariſtides Mileſius, primo libro rerum Sicularum, a quo deſumptum hoc argumentum Diodorus Siculus tractavit.

II.

Xerxes quingentarum myriadum hominum exercitu inſtructus ad Artemiſium appulit, ejuſque regionis incolas tum hoſtilia abs ſe exſpectare juſſit. Athenienſes conturbatis animis, Ageſilaum Themiſtoclis fratrem miſere exploratum, quanquam pater ejus Neocles in ſomnis vidiſſet illum ambabus truncatum manibus. Is Ageſilaus ubi pervenit habitu Perſico ad barbaros, Mardonium quendam de regis ſtipatoribus, Xerxem ratus eſſe, interfecit: comprehenſuſque a circumſtantibus, vinctus ad regem eſt adductus. Bove tum litaturus erat rex ad aram Solis. Ibi Ageſilaus igni in ara excitato dextram impoſuit manum, cruciatumque abſque ullo pertulit gemitu: vinculis proinde ſolutus, dixit; *Tales ſunt omnes Athenienſes: quod ſi non cre-*

Ἀθηναῖοι· εἰ δὲ ἀπιστεῖς, καὶ τὴν ἀριστερὰν ὑπόθησον. Φοβηθεὶς δὲ ὁ Ξέρξης, φεισάμενον αὐτὸν προστάξαι· καθάπερ ἱστορεῖ Ἀγαθαρχίδης Σάμιος ἐν δευτέρᾳ τῶν Περσικῶν.

Πορσινας Τύρσηνων βασιλεὺς, πέραν ποταμοῦ Θύμβρεως στρατεύσας ἐπολέμησε Ῥωμαίοις, καὶ τὴν ἀπὸ σιτίων φερομένην εὐθηνίαν Ῥωμαίοις μέσην λαβὼν, λιμῷ F τοὺς πολιορκουμένους ἔπεσχε. Τῆς δὲ συγκλήτου συγκεχυμένης, Μάκιος τῶν ἐπισήμων ἀνὴρ λαβὼν τετρακοσίους ἀπὸ τῶν ὑπάτων ὁμιλίκας, ἐν ἰδιωτικῷ σχήματι τὸν ποταμὸν διῆλθεν. Ἰδὼν δὲ τὸν σωματοφύλακα τῷ τυράννῳ τὰ ὑπηρέτια διδόντα τοῖς στρατιώταις, ὑπολαβὼν αὐτὸν τὸν Πορσίναν εἶναι, ἀνεῖλεν. Ἀχθεὶς δὲ ἐπὶ τὸν βασιλέα, τοῖς ἐμπύροις ἐπέθηκε τὴν δεξιὰν χεῖρα, καὶ τέως τὰς ἀλγηδόνας εὐψύχως ἐμειδίασεν, εἰπών, Βάρ- 306 βαρε, λέλυμαι κἂν μὴ θέλῃς· καὶ ἴσθι ἡμᾶς ἐγὼ σοῦ τετρακοσίους ὄντας ἐν τῷ στρατοπέδῳ, οἵ σε ἀνελεῖν ζητοῦμεν. Ὁ δὲ φοβηθεὶς, σπονδὰς ποιεῖται Ῥωμαίοις

dis, etiam ſiniſtram impoſuero. Xerxes metu concepto, in cuſtodia eum juſſit adſervari. Narratio eſt Agatharchidæ Samii, libro Perſicarum rerum ſecundo.

Porsena Etruſcorum rex trans Tiberim poſitis caſtris Romanos oppugnabat, commeatuque intercepto fame eos urgebat. Inopia conſilii tum laborante ſenatu, Mucius de viris illuſtribus unus, quadringentis conſulum permiſſu aſſumptis æqualibus, habitu privati hominis indutus amnem tranſiit: cumque ſatellitem regis videret militibus neceſſaria diſtribuere, regem ipſum eſſe ratus interfecit. Adductus deinde ad regem, igni, ut erat ibi paratus, dextram impoſuit manum, doloribuſque animoſe toleratis ſubridens, *Solvar*, inquit, *Barbare, etiam te invito: ſcito enim in caſtris quadringentos eſſe qui te ad necem quærunt.* Territus Porſena

ἐποίησατο, καθάπερ ἱστορεῖ Ἀριστείδης ὁ Μιλήσιος ἐν τρίτῃ ἱστοριῶν.

γ'.

Ἀργείων καὶ Λακεδαιμονίων περὶ Θυρεάτιδος χώρας πολεμούντων, οἱ Ἀμφικτύονες ἔκριναν πολεμῆσαι ἑκατέρους, καὶ τὴν νικησάντων τῇ τιμῇ χώραν. Λακεδαιμόνιοι μὲν οὖν Ὀθρυάδην ἐποίησαν στρατηγόν, Ἀργεῖοι δὲ Θέρσανδρον. Πολεμούντων δὲ, δύο ἐκ τῶν Ε Ἀργείων διεφθάρησαν, Ἀγήνωρ καὶ Χρόμιος, οἵτινες εἰς τὴν πόλιν ἤγγειλαν τὴν νίκην. Ἡρεμίας δ' ὑπαρχούσης, ὁ Ὀθρυάδης ὀπίζησας καὶ ἡμικλάστοις δόρασιν ἐπερειδόμενος, τὰς τῶν νεκρῶν ἀσπίδας διείλετο· καὶ τρόπαιον στήσας, ἐκ τοῦ ἰδίου αἵματος ἐπέγραψεν Διὶ τροπαιούχῳ. Καὶ τῶν δύο φάσιν ἐχόντων, οἱ Ἀμφικτύονες αὐτόπται γενόμενοι Λακεδαιμονίοις διέκρινουσι· καθάπερ Χρύσερμος ἐν τρίτῳ Πελοποννησιακῶν.

Ῥωμαῖοι πρὸς Σαμνίτας πόλεμον ἔχοντες, στρα-

pacem cum Romanis fecit. Refert Ariſtides Mileſius tertio hiſtoriarum libro.

III.

Argivis et Lacedæmoniis de agro Thyreatico altercantibus, Amphictyones pugna utrinque lectorum hominum rem decernendam cenſuerunt, victorique agrum detulerunt iſtum. Lacedæmonii a ſua parte Othryadem ſummæ rei, Argivi Therſandrum præfecerunt. Prœlio de Argivis duo ſuperſtites fuerunt, Agenor et Chromius, qui de victoria civibus nuncium attulerunt. Facta autem quiete, Othryades etiamnum vivens, fultuſque haſtilibus ſemifractis, mortuorum ſcuta abſtulit, tropæum erexit, ſuoque ſanguine id Jovi tropæorum tutori inſcripſit. Integrata lite Amphictyones in rem præſentem venerunt, litemque ſecundum Lacedæmonios dederunt. Sic Chryſermus libro tertio rerum Peloponneſiacarum.

Romani bello Samnitico

τηὸν ἐχειροτόνησαν Μισθυίου Ἀμβλιριυόν· ὅτος χτὶ τὰς καλυμθύας φορκοῦ(α;, Κλαυδίνας (ἔστι δὲ τόπος στενώτατος) ἐνεδρευθεὶς, τρεῖς ἀπέβαλε λεγεῶνας, καὶ C αὐτὸς καιρίως πρωθεὶς ἔπεσε· βαθείας δὲ νυκτὸς ὀλίγον ὑπιζήσας, ἀφειίλετο τῶν ἀνηρημθύων πολεμίων τὰς ἀσπίδας, καὶ εἰς τὸ αἷμα τὴν χεῖρα βαπίσας, ἔγραψε τρόπαιον ὑπογρά-φας, Ῥωμαῖοι χτὶ Σαμνιτῶν Διὶ τροπαιούχῳ. Μάιος δὲ ὁ ὑπολειθεὶς Λαίμαργος, στρατηγὸς πεμφθεὶς, καὶ παραγενόμθυος ὑπὸ τὸν τόπον, ἰδὼν τὸ τρόπαιον, τὸν οἰωνὸν ἀσμθύως ἐδέξατο· καὶ συμβαλὼν ἐνίκησε, καὶ αἰχμάλωτον λαβὼν τὸν βασιλέα, εἰς Ῥώμην ἔπεμψεν· ὡς Ἀριστείδης ὁ Μιλήσιος ἐν τρίτῃ Ἰταλικῶν.

δ'.

Περσῶν μὴ πεντακοσίων μυριάδων ὑπὸ τὴν Ἑλλάδα ἐρχομθύων, Λεωνίδας ἅμα τριακοσίοις ἐπέμφθη εἰς Θερμοπύλας ὑπὸ Λακεδαιμονίων· εὐωχούμθυων δὲ D

B. 11. Μισθύνιον Ἀμβλιρηνόν] Ποστύμιον Ἀλβινόν Baſ. Ποστέμιον Ἀλβινόν Xyl.
B. 12. φορκᾶδίας Κλαυδίνας] φορκύλας Καυδίνας L. Holſten. ad Steph. Byz. p. 166.
C. 6. Μάιος] Φάβιος Mez.

ducem exercitus creaverunt Poſtumium Albinum. Is in anguſtiis, quæ Caudinæ furcæ dicuntur, circumventus hoſtium inſidiis tres legiones perdidit, et ipſe vulnere gravi accepto cecidit. Intempeſta nocte, jamjam moriturus, hoſtibus occiſis ſcuta ademit, tropæum ſtatuit, manuque in ſanguinem intincta inſcripſit, *Jovi tropæorum vindici de Samnitibus Romani poſuerunt.* Fabius autem, Gurges cognomento, miſſus cum copiis, ut ad locum venit, viſo tropæo omen arripuit, commiſſoque prœlio vicit hoſtes, regemque eorum captum Romam miſit. Ex Ariſtidis Mileſii Italicorum tertio.

IV.

Cum Perſæ in Græciam adduxiſſent quingentarum myriadum hominum exercitum, miſſus eſt Leonidas a Spartanis cum trecentis militibus. Is, ingruente prandentibus

ἐκεῖ ἐπέκειτο τὸ τῶν βαρβάρων πλῆθος· καὶ ὁ Λεωνίδας εἶπεν, ἰδὼν τὰς βαρβάρους, Οὕτως ἀριστᾶτε ὡς ἐν ᾅδου δειπνήσοντες· καὶ ὁρμήσας κατὰ τῶν βαρβάρων, καὶ πολλοῖς βεβαρεῖς δόρασιν, ἀνέβη ἐπὶ τὸν Ξέρξιν, καὶ τὸ διάδημα ἀφείλετο· ὃ ἀποθνήσκοντος ὁ βάρβαρος τέμνει τὴν καρδίαν, καὶ εὗρε δασεῖαν· ὡς Ἀριστείδης ὁ πρώτῃ Περσικῶν.

Ρωμαιοι πρὸς Ποινὰς πόλεμον ἔχοντες, ἔπεμψαν τριακοσίους, ἡγεμόνα Φάβιον Μάξιμον. Συμβαλὼν δὲ ἀπέβαλε πάντας, αὐτὸς δὲ καιρίως τρωθεὶς μετ' ὀργῆς ἐπὶ τὸν Ἀννίβαν ἠνέχθη, καὶ καθελὼν τὸ διάδημα, συναπέθανεν αὐτῷ· καθάπερ ἱστορεῖ Ἀριστείδης ὁ Μιλήσιος.

ε'.

Κατα Κελαινὰς πόλιν τῆς Φρυγίας χάσμα μεθ' ὕδατος γενόμενον, πολλὰς οἰκίας αὐτάνδρους εἰς τὸν βυθὸν εἵλκυσεν. Μίδας δὲ ὁ βασιλεὺς χρησμὸν ἔλαβεν, ἐὰν τὸ τιμιώτατον ἐμβάλῃ, συνελεύσεσθαι· ὁ δὲ χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἐμβαλὼν, οὐδὲν ἐβοήθησεν. Ἄγχουρος δὲ ὑὸς

barbarorum multitudine, iis conſpectis dixit ad ſuos: *ſic prandite, ut cænaturi apud inferos:* factoque in barbaros impetu, multis confixus haſtis in ipſum Xerxem contendit, eique diadema avellit. Mortui cor barbarus ſecans, hirſutum reperit. Ariſtides primo Perſicarum rerum.

Romani bello Punico trecentos miſerunt, duce Fabio Maximo. Is conſerta pugna omnes amiſit: ipſe lethali affectus vulnere in Annibalem irruit, diadema ei detraxit, cumque eo mortuus eſt. Ita Ariſtides Mileſius.

V.

Ad Celænas Phrygiæ urbem hiatu terræ cum aquæ illuvie orto, multæ domus una cum habitatoribus in profundum abreptæ ſunt. Midas autem rex oraculo accepto, ſi pretioſiſſimum injiceret, fore ut hiatus coiret, auro argentoque injectis nihil profecit.

τῶ Μίδα λογισάμενος μηδὲν εἶ) τιμιώτερον ἐν βίῳ ψυχῆς ἀνθρωπίνης, δοὺς περιπλοκὰς τῷ γεννήσαντι, καὶ τῇ γυναικὶ Τιμοθέᾳ, ἔφιππος εἰς τὸν τόπον τῶ χάσματος ἐνέχθη. Συνελθούσης δὲ τῆς γῆς, χρύσεον βωμὸν ἐποίησεν Ἰδαίῳ Διὸς, ἁψάμενος τῇ χερί. Οὗτος ὁ βωμὸς περὶ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐν ᾧ ὁ χάσμα συνέβη γενέσθαι, λίθος ἦν· ὁ δὲ ὡρισμένης περιθεσμίας παρελθούσης, χρύσεος ὀφθαι· ὡς Καλλισθένης ἐν δευτέρῳ Μεταμορφώσεων.

ΔΙΑ μέσης τῆς ἀγορᾶς ῥέων ὁ Τίβερις περὶ μικρὸν Ταρσίῳ Διὸς, μέγιστον ἀπέρρηξε χῶμα, καὶ πολλὰς οἰκίας ἐβύθισε· χρησμὸς δὲ ἐδόθη λήξεσθαι, ἐὰν τὸ πῆμον ἐμβάλωσι. Τῶν δὲ χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἐμβαλόντων, Κύρτιος τῶν ὀπτιμάτων νέος, τὸν χρησμὸν νοήσας, καὶ 307
λογισάμενος τὴν ψυχὴν τιμιωτέραν, ἔφιππον ἑαυτὸν ἔρριψεν εἰς τὸ χάσμα, καὶ τὰς οἰκείας ἔλεσθαι τ' κακῶν· ὡς Ἀριστείδης ἐν τεσσαρακοστῷ Ἰταλικῶν.

Anchurus autem Midæ filius cogitans pretiosius anima humana esse nihil in vita, amplexu dato genitori et uxori suæ Timotheæ, eques in hiatum sese dejecit. Cum autem in se coivisset terra, auream Midas eo in loco posuit aram, eamque manu tangens Jovi Idæo consecravit. Hæc ara circa id tempus quo hiare terra solebat olim, lapidea fit: stato isto tempore elapso, aurea visitur. Auctor Callisthenes libro transformationum secundo.

PER medium forum fluens Tiberis ob iram Jovis Tarsii, ingentem aperuit hiatum, multasque absorpsit domos. Oraculo moniti finem fore, si pretiosam rem injicerent, aurum et argentum injecerunt. Sed Curtius unus de primariis juvenibus, sententia oraculi intellecta, animamque istis præstantiorem sentiens, eques seipsum in hiatum immisit, suosque calamitate solvit. Aristides quadragesimo Italicorum.

ϛ'.

Τῶν ἅμα Πολυνείκει εὐωχουμένων λοχαγῶν, ἀετὸς καταπτὰς τὸ Ἀμφιάρεω ἐβάστασε δόρυ εἰς ὕψος, καὶ εἶασε· τὸ δὲ παγὲν ἐν γῇ δάφνη ἐγένετο. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ πολεμουμένων, καθ' ὃν χωρὸν κατεπόθη ὁ Ἀμφιάρεως τῷ ἅρματι, ἔνθα νῦν πόλις Ἅρμα καλεῖται· ὡς Τρισίμαχος ἐν τρίτῳ κτίσεων.

B Ῥωμαίων τοῖς Πύρρον Ἠπειρώτην πολεμοῦσιν, Αἰμύλιος Παῦλος χρησμὸν ἔλαβε νικήσας, βωμὸν ἐὰν ποιήσῃ ἔνθα ἂν ἴδῃ χάσματι κρυπτόμενον ἄνδρα τῶν ἐπισήμων μετ' ἅρματος· μετὰ τρεῖς ἡμέρας Οὐαλέριος Κονάτος καθ' ὕπαρ ἰδὼν ἀναλαβεῖν ἱερέως κόσμον, (ἦν δὲ τῶν μαντικῆς ἔμπειρος) παραινήσας καὶ πολλὰ φονεύσας, ὑπὸ γῆς κατεπόθη· ὁ Αἰμύλιος δὲ βωμὸν ἱδρύσας, ἐνίκησε, καὶ ἑκατὸν ἑξήκοντα πυργοφόρους ἐλέφαντας εἰς Ῥώμην κατέπεμψεν. Ὁ δὲ βωμὸς μαντεύεται καθ' ὃν χρόνον καθ' ὃν ἐνικήθη Πύρρος, ὡς ἱστορεῖ Κριτόλας τρίτῃ Ἠπειρωτικῶν.

VI.

Ducibus qui cum Polynice erant convivantibus, aquila devolans haſtam Amphiarai raptam in ſublime advexit, inde dimiſit: ea terræ infixa, in laurum eſt mutata. Poſtridie bellum cum gereretur, eo loco Amphiaraus una cum curru terra hauſtus eſt, ubi Harma urbs nunc eſt (a curru ſic dicta). Sic Triſimachus libro tertio de conditis urbibus.

Romanis bellum adverſus Pyrrhum Epirotam gerentibus, oraculo victoria promiſſa eſt Æmilio Paulo, ſi aram poſuiſſet eo loco, quo videret virum illuſtrem aliquem una cum curru hiatu terræ hauriri. Triduo poſt Valerius Conatus, homo divinus, per ſomnium juſſus veſtem pontificiam ſumpſit, et in aciem ſuos eduxit, ac magna hoſtium cæde edita a terra abſorptus eſt. Æmilius aram ſtatuit, victoriaque potitus centum et ſexaginta turrigeros elephantos Romam miſit. Ara iſta vaticinatur ſub id tempus quo Pyrrhus eſt victus. Scribit hoc Critolaus tertio Epiroticarum rerum libro.

ζ'.

Πυραιχμης βασιλεὺς Εὐβοέων ἐπολέμει Βοιωτοῖς· ὃν Ἡρακλῆς ἔτι νέος ὢν ἐνίκησεν· πόλοις δὲ προσδήσας, καὶ εἰς δύο μέρη διελὼν τὸν Πυραίχμην, ἄταφον ἔρριψεν· ὁ δὲ τόπος προσαγορεύεται Πῶλοι Πυραίχμου κεῖται δὲ πρὸς ποταμὸν Ἡράκλειον, χρεμετισμὸν δὲ ἀναδίδωσι πινόντων ἵππων, ὡς ἐν τρίτῳ Περὶ ποταμῶν.

Τυλλος Ὁστίλιος βασιλεὺς Ῥωμαίων, ἐπολέμησεν Ἀλβανοῖς, βασιλέως ὄντος Μετίου Φουφετίου, καὶ τὴν μάχην πολλάκις ὑπερέθετο· οἱ δὲ, ἡττωμένοις εἰς εὐωχίαν ἐτράπησαν· οἰνωμένοις δὲ ἐπέθετο, καὶ τὸν βασιλέα δύο πώλοις συζεύξας διεσπάραξεν· ὡς Ἀλέξαρχος ἐν τετάρτῃ Ἰταλικῶν.

η'.

Φιλιππος Μεθώνην καὶ Ὄλυνθον βαλόμενος πορθῆσαι, καὶ βιαζόμενος ἐπὶ τῷ Σανδάνῳ ποταμῷ διαβαίνειν, ὑπό τινος τῶν Ὀλυνθίων Ἀστέρος ὀνό-

C. 8. Φουφετίου] Mez. Φαφετίου. Sed in ſcriptore tam inepto difficile eſt dictu, utrum ipſius ſit an librarii error.

VII.

Pyræchmes Euboenſium rex bellum in Bœotos geſſit. Hunc Hercules etiamnum adoleſcens vicit, pulliſque equi alligatum in duas partes diſcerpſit, inſepultumque abjecit. Locus *Pulli Pyræchmæ* dicitur: ſitus eſt ad flumen Herculeum, et hinnitum equis bibentibus edit: ut ſcriptum eſt libro de Fluminibus tertio.

Tullus Hoſtilius Romanorum rex bellum geſſit contra Albanos: quorum rex erat Metius Fufetius, ac prœlium ſæpius diſtulit. Semel victo eo Albani ſe ad convivia dederunt: quos Tullus vino captos adortus, regem eorum duobus pullis equinis alligatum diſcerpſit. Alexarchus quarto Italicorum.

VIII.

Philippus Olynthum et Methonem oppugnaturus, dum trajicere Sandanum fluvium vi contendit, ſagitta ictus eſt ab

μαπι, ἐτοξεύθη τὸν ὀφθαλμὸν, εἰπόντος,

Ἀστὴρ Φιλίππῳ θανάσιμον πέμπει βέλος·

ὁ δὲ ὀπίσω ἀφανηξάμενος πρὸς τὰς οἰκείας σώζεται ἀπολέσας τὸν ὀφθαλμόν· ὡς Καλλισθένης ἐν τρίτῳ Μακεδονικῶν.

ΠΟΡΣΙΝΑΣ Τύσκων βασιλεὺς πέραν Θίβριος ποταμοῦ στρατεύσας ἐπολέμησε Ῥωμαίοις, καὶ τὴν ἀπὸ σιτῶν φερομένην εὐθηνίαν· μέσην λαβὼν, λιμῷ τοὺς πολεμίους ἔτρυχεν. Ὁρᾴτιος δὲ Κόκλης, στρατηγὸς χειροτονηθεὶς, τὴν ξυλίνην κατελάβετο γέφυραν, καὶ τὸ πλῆθος τῶν βαρβάρων διαβαίνειν βεβουλημένον ἐπεῖχε· πλεονεκτούμενος δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων, προστάξε τοῖς ὑποστεταγμένοις κόπτειν τὴν γέφυραν, καὶ τὸ πλῆθος τῶν βαρβάρων διαβαίνειν βεβούλημενον ἐκώλυσε· βέλει δὲ τὸν ὀφθαλμὸν πληγεὶς, ῥίψας ἑαυτὸν εἰς τὸν ποταμὸν, διενήξατο εἰς τοὺς οἰκείους· ὡς Θεόπομος δευτέρῳ Ἰταλικῶν.

θ'.

Ὁ περὶ τὸν Ἰκαρίου μῦθος, ᾧ Διόνυσος ἐπεξενώθη.

Aſtere Olynthio, qui et dixit,

Aſter lethale Philippo mittit ſpiculum.

Philippus retro ad ſuos natando evaſit, amiſſo ex eo vulnere oculo. Calliſthenes tertio Macedonicorum.

PORSENA Etruriæ rex poſitis trans Tiberim caſtris bellum Romanis intulit, interceptaque commeatus ſubvectione, fame eos preſſit. Horatius autem Cocles dux creatus ſublicium occupavit pontem, hoſteſque tranſire volentes inhibuit: multitudineque eorum ſuperatus, ſuis mandavit ut pontem reſcinderent, hoſtiumque turbam tranſitu prohibuit: ſagitta autem oculum ictus in amnem ſeſe abjecit, et ad ſuos tranavit. Theotimus ſecundo rerum Italicarum.

IX.

FABULA de Icario, cujus hoſpitio Bacchus eſt uſus, ab

Ἐρατοσθένης ἐν τῇ Ἠριγόνῃ. Κρόνος ὀπιζενωθεὶς γεωργῷ, ᾧ ὠὔ θυγάτηρ καλὴ Ἐντωρία, ἰὼ ἐδιάζετο καὶ ἐτέκνωσεν υἱὸς, Ἰανὸν, Ὕμνον, Φαῦστον, Φήλικα· δοὺς ἂν τέχνον τῆς τοῦ οἴνου φύσεως καὶ τῆς ἀμπέλου, ἠξίωσε καὶ τοῖς γείτοσι μεταδοῦναι· ποιήσαντες δὲ αὐτὸ καὶ πιόντες ὥσπερ τὸ σύνηθες, εἰς ὕπνον κατηνέχθησαν βαρύτερον τοῦ δέοντος· οἱ δὲ περαρμακῶσθαι δόξαντες, λίθοις βάλλοντες τὸν Ἰκάριον ἀπέκτειναν· οἱ δὲ θυγατέρα ἀθυμήσαντες, βρόχῳ τὸν βίον κατέτρεψαν.

Λοιμοῦ δὲ καταλάβοντος Ῥωμαίους, ἔχρησεν ὁ Πύθιος καθήκειν ἐὰν ἐξιλάσωνται τοῦ Κρόνου τὴν μῆνιν, καὶ τοὺς δαίμονας τοὺς ἀνόμως ἀπολωλυμένους. Λουτάτιος δὲ Κάτλος, ἀνὴρ τῶν ἐπισήμων, κατεσκεύασε τῷ θεῷ τέμενος τὸ κείμενον ὑπὲρ τοῦ Ταρπηίου ὄρους, καὶ τὸν ἄνω βωμὸν ἱδρύσατο τετραπρόσωπον, ἢ ὅτι τοὺς θυγατρίδας, ἢ ὅτι τετραμερὴς ὁ ἐνιαυτός ἐστι, καὶ μῆνα κατέδειξεν Ἰανουάριον. Ὁ δὲ Κρόνος πάντας καθίκετεύσεν

Eratoſthene in Erigona refertur.

Saturnus apud agricolam diverſans, filiam ejus Entoriam inſigni forma compreſſit, et filios ex ea genuit Janum, Hymnum, Fauſtum, Felicem. Cum autem vini uſum et vitis cultum tradidiſſet Icario hoſpiti ſuo, mandavit ut eo vicinos quoque impertiret. Quod cum factum eſſet, vicini inſolito potu in graviorem conſueto delapſi ſomnum, putaverunt ſibi venenum eſſe propinatum, lapidibuſque Icarium obruerunt: filiæ filii præ mœrore ſeipſos ſuſpenderunt.

Cum autem Romam peſtilentia invaſiſſet, reſpondit Apollo Pythius finem mali fore, ſi Saturni iram placaſſent, et genios injuſte occiſorum. Itaque Lutatius Catulus, unus de principibus viris, Saturno templum prope Tarpeium montem condidit, aramque in eo collocavit quatuor habentem facies: ſive ob nepotes Icarii, ſive quod anni partes ſunt quatuor: menſem quoque Januarium ſtatuit. Saturnus autem univerſos in ſidera retulit: quorum alii Protry-

καὶ οἱ μὲν καλοῦσι προτεγνιτῆρες· ὁ δὲ Ἰανὸς προφανέστερος, δείκνυται ἀστὴρ πρὸ τῶν ποδῶν τῆς παρθένου·
B ὡς Κριτόλαος ἐν τετάρτῃ Φαινομένων.

ι'.

Περσῶν τὴν Ἑλλάδα λεηλατούντων, Παυσανίας ὁ τῶν Λακεδαιμονίων στρατηγὸς πεντακόσια χρυσοῦ τάλαντα πρὸς Ξέρξου λαβὼν ἔμελλε προδώσειν τὴν Σπάρτην. Φωραθέντος δὲ τούτου, Ἀγησίλαος ὁ πατὴρ μέχρι τοῦ ναοῦ τῆς Χαλκιοίκου συνεδίωξεν Ἀθηνᾶς, καὶ τὰς θύρας τοῦ τεμένους πλίνθῳ φράξας, λιμῷ ἀπέκτεινεν· ἡ δὲ μήτηρ καὶ ἄταφον ἔρριψεν· ὡς Χρύσερμος ἐν δευτέρῳ Ἱστοριῶν.

Ρωμαῖοι πρὸς Λατίνους πολεμοῦντες ἐχειροτόνησαν στρατηγὸν Πόπλιον Δέκιον· νεανίσκος δέ τις τῶν
C ὑποσήμων πένης, τὸ ὄνομα Κάσσιος Βροῦτος, ὑπὸ ῥητῷ μισθῷ νυκτὸς τὰς πύλας ἀνοῖξαι ἐβουλήθη. Φωραθεὶς δὲ, εἰς ναὸν ἔφυγεν Ἀθηνᾶς Ἀὐξιλιαρίας· Κάσσιος δὲ σιγνίφερ ὁ πατὴρ αὐτὸν κατέκλεισε, καὶ λιμῷ διέφθειρε, καὶ ἄταφον ἔρριψεν, ὡς Κλειτώνυμος ἐν Ἰταλικοῖς.

geteres vocantur (quaſi vindemiam antecedentes): Janus autem prior oriens cernitur ſtella ante pedes Virginis. Critolaus libro quarto eorum quæ in cœlo viſuntur.

X.

Persis Græciam populantibus Pauſanias Lacedæmoniorum dux acceptis a Xerxe quingentis talentis voluit Spartam prodere. Re comperta, pater Ageſilaus eum uſque ad fanum Minervæ Chalciœci perſecutus eſt, obthuratiſque fani foribus latere coacto, fame necavit: mater etiam inſepultum abjecit. Chryſermus Hiſtoriarum ſecundo libro.

Romani bello Latino Publium Decium imperatorem deſignaverunt. Quidam autem patricius juvenis pauper, nomine Caſſius Brutus, hoſtibus pro certa mercede portas aperire inſtituit: deprehenſuſque ad templum Minervæ auxiliariæ confugit. Pater autem ejus Caſſius Signifer ibi eum incluſit, fameque interemptum inhumatum abjecit. Cleitonymus in Italicis.

ια'.

Δαρειος ὁ Πέρσης ὑπὲρ Γρανικῷ πολεμήσας Ἀλεξάνδρῳ, καὶ ἑπτὰ σατράπας ἀποβαλὼν, καὶ ἅρματα δρεπανηφόρα δύο καὶ πεντακόσια, συμβαλεῖν ἔμελλε τῇ ἑξῆς. Ἀριοβαρζάνης δὲ ὁ υἱὸς συμπαθῶς Ἀλεξάνδρῳ πρὸς Ἀλέξανδρον, ὑπισχνεῖτο τὸν πατέρα προδώσειν. Ἀγανακτήσας δὲ ὁ πατὴρ ἐτραχηλοκόπησεν, ὡς Ἀριστάνδης Κνίδιος ἐν τρίτῳ Μακεδονικῶν.

Βρουτος ὑπὸ πάντων ὕπατος χειροτονηθεὶς, ἐφυγάδευσε τὸν ὑπερήφανον Ταρκύνιον τυραννικῶς ἀναστρεφόμενον. Ὁ δὲ ἐλθὼν εἰς Τυρσηνοὺς, ἐπολέμει Ῥωμαίοις· οἱ δὲ Τυρσηνοὶ τὸν πατέρα προδοῦναι ἐβουλήθησαν· ἐμπεσόντων δὲ, τραχηλοκοπῆσαι· ὡς Ἀριστείδης Μιλήσιος ἐν τοῖς Ἰταλικοῖς.

ιβ'.

Επαμινωνδας, ὁ τῶν Θηβαίων στρατηγὸς, ἔχων πρὸς Λακεδαιμονίους πόλεμον, ἐν ἀρχαιρεσίων ἀγομένων,

D. 4. εἰ δὲ Τυῦσκοι—τραχηλοκοπῆσαι] Hoc vitium librarii, nonnulla omittentis.

XI.

Darius Perſa prœlio congreſſus cum Alexandro ad Granicum, amiſſis ſeptem ſatrapis, ac falcatis curribus quingentis et duo, poſtridie inſtaurare pugnam volebat. Ariobarzanes autem filius ejus, ut qui Alexandro faveret, promiſit ei ſe patrem ipſi proditurum. Pater autem indignitate rei commotus, filio cervices præcidit. Aretades Cnidius tertio Macedonicarum rerum.

Brutus ab univerſis civibus conſul creatus, Tarquinium Superbum, qui tyrannice ſe geſſerat, in exſilium egit. Is ad Etruſcos confugit, eorumque opera Romanis bellum fecit. Filii patrem prodere voluerunt, reque detecta ſecuri ſunt percuſſi. Ariſtides Mileſius Italicis.

XII.

Epaminondas Thebanorum dux bellum contra Spartanos gerens, ad comitia in urbem eſt profectus, cum pri-

ἦκεν ἐς πατρίδα, ἀλλὰ Λαγγείλας τῷ παιδὶ Στησιβρότῳ μὴ συμβάλλειν. Λακεδαιμόνιοι μαθόντες τὴν ἀπουσίαν, ἐβλασφήμουν τὸν νεανίαν ὡς ἄνανδρον· ὁ δὲ ἀγανακτήσας καὶ ὑπιλαθόμενος τῶν πατρὸς, συνέβαλε καὶ ἐνίκησεν. Ὁ δὲ πατὴρ βαρέως ἐνέγκας, στεφανώσας ἐτραχηλοκόπησεν· ὡς Κτησιφῶν ἱστορεῖ ἐν τρίτῳ Βοιωτιακῶν.

Ρωμαιοι πρὸς Σαμνίτας πόλεμον ἔχοντες, ἐχειροτόνησαν Μάλιον τὸν Ἐπιτάκτην ὑπιλημένα· οὗτος δὲ χειροτονίαν ὑπατικὴν εἰς Ῥώμην πορευόμενος, τῷ υἱῷ παρήγγειλε μὴ συμβαλεῖν· οἱ δὲ Σαμνῖται μαθόντες, βλασφημίαις ἐξεθέτιζον τὸν νεανίαν· ὁ δὲ ταραχθεὶς ἐνίκησεν. Μάλιος δὲ ἐτραχηλοκόπησεν· καθάπερ ἱστορεῖ Ἀριστείδης Μιλήσιος.

ιγ'.

Ηρακλης τῶν Ἰόλης γάμων ἀποτυχὼν, τὴν Οἰχαλίαν ἐπόρθησεν. Ἡ δὲ Ἰόλη ἀπὸ τοῦ τείχους ἔρριψεν ἑαυτήν· συνέβη δὲ, κολπωθείσης ὑπὸ ἀνέμου τῆς ἐσθῆτος, μηδὲν παθεῖν, καθάπερ ἱστορεῖ Νικίας Μαλεώτης.

us injunxiſſet hoc Teſimbroto filio ſuo, ne cum hoſte confligeret. Spartani ejus abſentia cognita, juveni timiditatem exprobraverunt: quod ille indigne ferens, oblitus paterni mandati pugnam conſeruit et vicit. Pater autem iratus ei coronato collum abſcidit. Cteſiphon tertio libro rerum Bœoticarum.

Romani bello adverſus Samnitas præfecerunt Manlium Imperioſum cognomento. Is cum ad comitia creandis conſulibus indicta Romam proficiſceretur, filio mandavit ne pugnam committeret. Samnitæ re percepta, convitiis juvenem irritaverunt, et ad prœlium elicuerunt. Ex eo is victor diſceſſit: pater autem eum ſecuri percuſſit: ut narrat Ariſtides Mileſius.

XIII.

Hercules Iolæ conjugium petens, paſſus repulſam oppugnavit Œchaliam. Iole ſe de muro præcipitem dedit: caſu autem veſtem vento ſinuante nihil mali paſſa eſt. Refert Nicias Maleotes.

Ρωμαιοι πολεμοῦντες πρὸς Τυρσηνοὺς, ἐχειροτόνησαν Βαλέριον Τορκουάτον· ὃς ἰδὼν θυγατέρα τοῦ βασιλέως τοῦ Τυρσηνῶν Κλουσίαν, ἠτεῖτο παρὰ τοῦ Τυρσηνοῦ τὴν θυγατέρα· μὴ τυχὼν δὲ, πορθεῖ τὴν πόλιν· ἡ δὲ Κλουσία ἀπὸ τῶν πύργων ἑαυτὴν ἔρριψεν· εὐνοίᾳ δὲ Ἀφροδίτης κολπωθείσης τῆς ἐσθῆτος, διεσώθη ἐπὶ τοῦ γοῦ· ὃν ὁ στρατηγὸς ἔφθειρε· καὶ διὰ τοῦτον πάντων ἕνεκα ἐξωρίσθη κοινῷ δόγματι ὑπὸ Ῥωμαίων εἰς Κέρσικαν νῆσον πρὸς τῆς Ἰταλίας· ὡς Θεόφιλος ἐν τρίτῳ Ἰταλικῶν.

ιδ'.

Ποινῶν καὶ Σικελιωτῶν τοῦ κατ' Ῥωμαίων συμμαχίαν ἑτοιμαζόντων, Μέτελλος στρατηγὸς μόνῃ τῇ Ἑστίᾳ οὐκ ἔθυσεν· ἡ δὲ πνεῦμα ἀντέπνευσε ταῖς ναυσί. Γάϊος δὲ Ἰούλιος μάντις εἶπε λωφῆσαι ἐὰν προθύσῃ τὴν θυγατέρα· ὁ δὲ ἀναγκασθεὶς Μετελλίαν τὴν θυγατέρα προσῆγεν· ἡ δὲ Ἑστία ἐλεήσασα, δάμαλιν ὑπέβαλεν, καὶ αὐτὴν ἐκόμισεν εἰς Λαμούσιον, καὶ ἱέρειαν τοῦ

Romani bello in Etruſcos ducem præfecerunt Valerium Torquatum: is cum vidiſſet filiam regis Tuſcorum Cluſiam, eam petiit: cumque non impetraret, urbem obſedit. Cluſia de turri ſeipſam dejecit: veſte autem ſinuata (curaverat hoc Venus) incolumis ad terram delata eſt: cui cum vitium Torquatus obtuliſſet, ob iſthæc facta communi Romanorum decreto deportatus eſt in Corſicam, quæ eſt inſula ante Italiam. Theophilus Italicorum tertio.

XIV.

Cum Pœni ſocietatem cum Siculis adverſus Romanos machinarentur, Metellus Romanorum dux ſoli Veſtæ rem ſacram non fecit: ea ventum claſſi adverſum immiſit. Caius autem Julius aruſpex ceſſaturum edixit, ſi filiam ſuam dux immolaſſet. Coactus itaque hic filiam Metellam produxit mactatum. Veſta ejus miſerta, buculam ejus in locum ſubmiſit, ipſamque La-

σεβομένη παρ' αὐτοῖς δράκοντος ἀπέδειξεν· ὡς Πυθοκλῆς ἐν τρίτῃ Ἰταλικῶν.

Ἐν Αὐλίδι τῆς Βοιωτίας τὰ περὶ Ἰφιγένειαν ὁμοίως ἱστορεῖ Μέρυλλος ἐν πρώτῳ Βοιωτιακῶν.

ιε'.

Βρεννος Γαλατῶν βασιλεὺς, λεηλατῶν τὴν Ἀσίαν, ἦλθεν εἰς Ἔφεσον, κἀκεῖ παρθένου δημοτικῆς ἠράσθη· ἡ δὲ συνελθεῖν ὑπέσχετο, ἐὰν τὰ ψέλλια καὶ τὸν κόσμον τῶν γυναικῶν δῷ αὐτῇ, καὶ τῇ Ἐφέσῳ παραδοῦναι· c ὁ δὲ ἠξίωσε τοὺς στρατιώτας ἐμβαλεῖν εἰς τὸν κόλπον ὃν εἶχον χρυσὸν τῆς φιλαργύρου. Ποιησάντων δὲ, ὑπὸ τῆς δαψιλείας τοῦ χρυσοῦ ζῶσα κατεχώσθη· καθάπερ ἱστορεῖ Κλειτοφῶν ἐν πρώτῳ Γαλατικῶν.

Ταρπηια τῶν εὐσχημόνων παρθένων τῇ Καπιτωλίᾳ φύλαξ, Ῥωμαίων πρὸς Ἀλβανοὺς πολεμούντων, ὑπέσχετο τῷ Τατίῳ δώσειν εἴσοδον εἰς τὸ Ταρπήϊον ὄρος, ἐὰν μισθὸν λάβῃ τοὺς ὅρμους οὓς ἐφόρουν κόσμου

musium detulit, et draconis qui ibi colitur antistitam fecit. Sic Pythocles tertio Italicorum.

Aulide, quæ est Bœotiæ urbs, simile quippiam Iphigeniæ accidisse, Meryllus scribit primo Bœoticorum.

XV.

Brennus Gallorum rex Asiam vastans ad Ephesum venit, ibique puellam plebeiam adamavit: ea se corporis sui usuram ipsi concessuram, Ephesumque traditurum pollicita est, pacta mercedis loco armillas et mundum muliebrem. Brennus militibus mandavit, ut quidquid auri haberent, id in sinum avaræ conjicerent: itaque illa multitudine auri obruta periit. Tradit hoc Clitophon primo libro rerum Gallicarum.

Tarpeia una de nobilibus virginibus Capitolii custos, bello Sabinorum contra Romanos, Tatio promisit, se aditum ei in montem Tarpeium patefacturam, si monilia mercedis loco acciperet quæ Sabini gestabant. Sabini hoc

χάριν· Σαβῖνοι δὲ νοήσαντες, ζῶσαν κατέχωσαν, ὡς Ἀριστείδης Μιλήσιος ἐν Ἰταλικοῖς.

ιϛ'.

Τεγεάταις καὶ Φενεάταις χρονίου πολέμου γενομένου, ἔδοξε τρισὶν ἀδελφοὺς πέμψαι τοὺς μαχουμένους περὶ τῆς νίκης· καὶ Τεγεάται μὲν οὖν τοὺς Ῥεξιμάχου παῖδας, Φενεάται δὲ τοὺς Δημοστράτου προὐβάλλοντο. Συμβληθείσης δὲ τῆς μάχης, ἐφονεύθησαν τῶν Ῥεξιμάχου δύο· ὁ δὲ τρίτος τοιοῦτον Κριτόλαος στρατήγημα προεξενέβη τῶν δύο· προσποιητὸν γὰρ φυγὴν σκηψάμενος, κατ' ἕνα τῶν διωκόντων ἀνεῖλε. Καὶ ἐλθόντος, οἱ μὲν ἄλλοι συνεχάρησαν, μόνη δὲ οὐκ ἐχάρη ἡ ἀδελφὴ Δημοδίκη· προφονεύκει γὰρ αὐτῆς τὸν καταγνησιώτατον ἄνδρα Δημοτικόν. Ἀναξιοπαθήσας δὲ ὁ Κριτόλαος ἀνεῖλεν αὐτήν· φόνου δὲ ἀγόμενος ὑπὸ τῆς μητρὸς ἀπελύθη τῶν ἐγκλημάτων· ὡς Δημάρατος ὁ δευτέρῳ Ἀρκαδικῷ.

Ρωμαῖοι καὶ Ἀλβανοὶ πολεμοῦντες, τρισὶν προ-

sentientes, vivam eam monilibus obruerunt. Ariſtides Mileſius in Italicis.

XVI.

Cum diuturnum fuiſſet inter Tegeatas ac Pheneatas bellum, placuit utrinque mitti fratres tergeminos, qui de ſumma rei decernerent. Tegeatæ Reximachi, Pheneatæ Damoſtrati filios delegerunt. Conſerta pugna, duo de filiis Reximachi ceciderunt. Tertius Critolaus calliditate duos fratres hoſtes vicit: ſimulata enim fuga eos dum invicem divulſi inſequuntur, interfecit. Redeunti cum omnes gratularentur victori, ſola ſoror ejus Demodice gaudio abſtinuit, ob interfectum ea pugna a fratre Demoticum, cui deſponſa fuerat. Quod indigne ferens Critolaus, ſororem trucidavit: cædiſque poſtulatus, a matre abſolutus eſt. Demaratus Arcadicorum ſecundo.

Romani et Albani bello conflato, tergeminis rem decernendam permiſerunt, Al-

μάχας εἵλοντο, καὶ Ἀλβανοὶ μὲν Κυριατίους, Ῥωμαῖοι δὲ Ὡρατίους. Συμβληθείσης δὲ τῆς μάχης, οἱ Κυριάτιοι δύο τῶν ἀντιτίων ἀνεῖλον· ὁ δὲ λοιπὸς φυγῇ προσποιητῇ συμμάχῳ χρώμενος, ἐφόνευσε καθ' ἕνα τοὺς ὑποδιωκόντων. Χαρέντων δὲ πάντων, μόνη ἡ ἀδελφὴ οὐ συνεχάρη Ὡρατία τὸν κατηγωνισμένον ἄνδρα Κυριάτιον ἀνῃρηκότι· ὁ δὲ ἐφόνευσε τὴν ἀδελφήν· ὡς φησιν Ἀριστείδης ὁ Μιλήσιος ἐν Ἰταλικοῖς.

ιζ'.

Ἐν Ἰλίῳ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς ἐμπρησθέντος, προσδραμὼν Ἶλος τὸ διοπετὲς ἥρπασε παλλάδιον, καὶ ἐτυφλώθη· οὐ γὰρ ὅσιον ἦν ἄνδρας βλέπεσθαι· ὕστερον δὲ ἱλασαμένου ἀνέβλεψεν· ὡς Δέρκυλλος ἐν πρώτῳ κτίσεων.

Ἀντύλος ἀνὴρ τῶν ὑπατικῶν, πορευόμενος εἰς τὸ προάστειον, ὑπὸ κορακων ἐπεσχέθη παιόντων ταῖς πτέ-

F. 4. οὐ γὰρ ἐξὸν] Legendum, ἃ γὰρ ἐξὸν· vel, οὐκ ἐξόν.
F. 8. ἐπεσχέθη] Ita Voss. Vulgo, ὑπεσχέθη.

bani Curiatiis, Romani Horatiis. Ut ventum est ad conflictum, Curiatii duos de Horatiis obtruncaverunt. Tertius superstes simulatæ fugæ auxilio Curiatios singulos insequentes, trucidavit. Gaudentibus omnibus, sola victori non est gratulata soror Horatia, cujus sponsum Curiatium frater necasset: ab eoque ipsa est interempta. Aristides Milesius in rerum Italicarum commentario.

XVII.

Apud Ilium ardente templo Minervæ, Ilus accurrens cœlo delapsum Palladium eripuit, ac captus est luminibus, quod illud videri a viro nefas erat. Postmodo tamen placato numine visum recepit. Hoc Dercyllus libro primo de conditis locis.

Metellus vir primarius in suburbium pergens, a corvis retentus fuit alis eum plangentibus. Eo ostento territus

ρυξιν· φοβηθεὶς δὲ τὸν οἰωνὸν, εἰς Ῥώμην ὑπέστρεψεν· ἰδὼν δὲ τὸ τέμενος τῆς Ἑστίας καιόμενον, καὶ τὸ παλ- 310
λάδιον ἁρπάσας, ἐτυφλώθη· ὕστερον δὲ ἀνέβλεψεν ἐξιλασάμενος· ὡς Ἀριστείδης Μιλήσιος ἐν Ἰταλικοῖς.

ιη'.

Θρακες Ἀθηναίοις πολεμοῦντες, χρησμὸν ἔλαβον, ὡς ἐὰν Κόδρου φείσωνται, νικήσαι· ὁ δὲ δρέπανον λαβὼν ἦκεν εἰς τὰς ἐναντίας ἐν εὐτελοῦς σχήματι, καὶ ἕνα φονεύσας ὑπὸ πατέρων ἀνῃρέθη, ὅτω τε ἐνίκησαν οἱ Ἀθηναῖοι· ὡς Σωκράτης ἐν δευτέρῳ Θρακικῶν.

Ποπλιος Δέκιος Ῥωμαῖος, πρὸς Ἀλβανὰς πολεμῶν ὄναρ εἶδεν, ἐὰν ἀποθάνῃ, Ῥώμῃ πρόσθησιν Ῥωμαίοις· ἐλθὼν εἰς μέσον καὶ πολλὰς φονεύσας, ἀνῃρέθη. B
Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Δέκιος ἐν τῷ πρὸς Γάλλας πολέμῳ τοὺς Ῥωμαίους διέσωσεν, ὡς Ἀριστείδης Μιλήσιος.

A. 10. προσποιήσειν] Forte περιποιήσειν.

in Urbem rediit, cumque videret Veſtæ ædem flagrare, Palladio inde rapto excæcatus eſt: poſteaque temporis expiata ira numinis uſum oculorum recuperavit. Ariſtides Mileſius Italicis.

XVIII.

Thracibus, cum bellum adverſus Athenienſes gererent, oraculum victoriam promiſerat, ſi Codro parcerent. Ille autem vili amictu ad hoſtes venit, falcem gerens, et, uno interfecto, occiſus ab alio eſt; itaque vicerunt Athenienſes. Socrates auctor, libro Thracicarum rerum ſecundo.

Publius Decius Romanus contra Albanos belligerans, per quietem imaginatus eſt ſe ſua morte Romanis vires additurum. Itaque in medios hoſtes irruit, multiſque occiſis interfectus eſt. Eodem modo filius ejus Decius bello Gallico rem Romanam conſervavit. Auctor Ariſtides Mileſius.

ιθ'.

Κυανιππος γένει Συρακούσιος, μόνῳ Διονύσῳ οὐκ ἔθυεν· ὁ δὲ θεὸς ὀργισθεὶς μέθην ἐνέσκηψεν, καὶ ἐν τόπῳ σκοτεινῷ τὴν θυγατέρα ἐβιάσατο Κυάνην· ἡ δὲ τὸν δακτύλιον παρειλομένη ἔδωκεν τῇ τροφῷ, ἐσόμενον ἀναγνώρισμα. Λοιμωξάντων δὲ, καὶ τοῦ Πυθίου εἰπόντος μὴ δεῖν τὸν ἀσεβῆ τοῖς θεοῖς σφαγιάσαι, τὸν δὲ ἄλλων ἀγνοούντων τὸν χρησμὸν, γνοῦσα ἡ Κυάνη, καὶ c ὁπλαδομένη τοὺς τοιχῶν, εἵλκε, καὶ αὐτὴ καθασφάξασα τὸν πατέρα, ἑαυτὴν ἐπέσφαξε· καθάπερ Δοσίθεος ἐν τῷ τρίτῳ Σικελικῶν.

Των Διονυσίων ἐν τῇ Ῥώμῃ ἀγομένων, Ἀρούντιος ἐκ γενετῆς ὑδροποτῆς ἐξεθήνιζε τὴν τοῦ θεοῦ δύναμιν. Ὁ δὲ μέθην ἐνέβαλε, καὶ ἐβιάσατο τὴν θυγατέρα Μεδουλλίναν· ἡ δὲ ἐκ δακτυλίου γνοῦσα τὸ γένος, καὶ πρεσβύτερα τῆς ἡλικίας φρονήσασα, μεθύσασα τὸν πατέρα καὶ στεφανώσασα, ἤγαγεν ἐπὶ τὸν βωμὸν τοῦ Ἀσκραπῆς,

XIX.

Cyanippus Syracuſanus, cum diis ſacrificaret, ſolum Bacchum præteriit. Irritatus deus ebrietatem ei immiſit, per quam in obſcuro loco filiam Cyanem compreſſit. Ea patris digito detractum annulum nutrici adſervandum tradidit, agnitionis argumento futurum. Peſte oborta, cum Apollo Pythius reſpondiſſet inceſtum hominem eſſe diis averruncatoribus malorum immolandum, Cyane ſenſum oraculi alios fallentem percipiens, crinibus arreptum patrem protraxit, et eum, ſeque inſuper ipſam jugulavit. Doſitheus tertio rerum Sicularum.

Romæ cum celebrarentur Liberalia, Aruntius, qui ab ortu ſuo fuerat abſtemius, vim Liberi patris deſpicatui habuit. A quo in ebrietatem conjectus, filiæ ſuæ Medullinæ virginitatem per vim eripuit. Ea ex annulo violatorem agnoſcens, majus ætate ſua meditata facinus patrem inebriavit ac coronavit, adductumque ad aram Fulminis, illachrymans

καὶ δακρύσασα ἀνεῖλε τὸν ὀπίθυλον τῆς παρθενίας· ὡς Ἀριστείδης ἐν τρίτῃ Ἰταλικῶν.

κ'.

Ερεχθευς πρὸς Εὔμολπον πολεμῶν, ἔμαθε νικήσειν ἐὰν τὴν θυγατέρα προθύσῃ, καὶ συγκοινωνήσας τῇ γυναικὶ Πραξιθέᾳ, προέθυσε τὴν παῖδα. Μέμνηται Εὐριπίδης ἐν Ἐρεχθεῖ.

Μανιος πρὸς Κίμβρους πόλεμον ἔχων, καὶ ὑπνώμενος, ὄναρ εἶδεν ὅτι νικήσῃ ἐὰν τὴν θυγατέρα προθύσῃ· ἦν δ' αὐτῷ Καλπυρνία· προκρίνας δὲ τῆς φύσεως τὰς πολίτιδας, ἔθυσε καὶ ἐνίκησε. Καὶ ἔτι καὶ νῦν βωμοί εἰσι δύο ἐν Γερμανίᾳ, οἱ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἦχον σαλπίγγων ἀποπέμπουσιν· ὡς Δωρόθεος ἐν τετάρτῳ Ἰταλικῶν.

κα'.

Κυανιππος τῷ γένει Θετταλὸς ὑπὸ θήραν συνεχῶς ἤλαυνεν· ἡ δὲ νεόνυμφος αὐτῷ ἐπιλαβοῦσα, ἀφῆκε τὸ πολ-

D. 5. Μάνιος] Certe, Μάριος, ſcribere debebat.

interfecit eum qui ſuæ virginitati inſidias ſtruxerat. Ariſtides tertio Italicorum.

XX.

Erechtheus bellum contra Eumolpum gerens, doctus victorem ſe fore ſi filiam loco victimæ immolaſſet, re cum uxore Praxithea communicata, filiam hoſtiæ in morem mactavit. Meminit Euripides Erechtheo.

Victus bello Cimbrico Marius, ſomnio monitus eſt victorem ſe fore, ſi filiam ſuam Calpurniam immolaret. Fecit hoc ille, civium ſaluti naturæ vinculo poſthabito, ac vicit. Atque etiamnum duæ ſunt in Germania aræ, quæ ſub id tempus ſonum tubarum edunt. Dorotheus quarto Italicorum.

XXI.

Cyanippus genere Theſſalus identidem venatum exibat. Uxor ejus, quam recens duxerat, eum cum alia muliere

λάκις ἐν ὕλαις μένειν, σωφρονεῖν ἔχειν μετ' ἑτέρας, κατ' ἴχνος ἠκολούθησε τῷ Κυανίππῳ· καὶ ἔν τινι καταφυβεῖσα σωφρονίσματι, τὸ μέλλον ἀπεκαραδόκει. Τῶν δὲ κλάδων σεισθέντων, οἱ κύνες θηρίον τι δόξαντες ὥρμησαν, καὶ τῷ φίλανδρον ἀλόγου δίκην ζώου διεσπάραξαν. Ὁ δὲ Κυανίππος ἀνελπίστου θεάματος αὐτόπτης γενόμενος ἑαυτὸν ἀπέσφαξεν· ὡς Παρθένιος ὁ ποιητής.

F Ἐν Συβάρει πόλει τῆς Ἰταλίας νέος θεοβλεπὴς ὁ καλὸς Αἰμίλιος φιλοκυνηγὸς ἦν· ἡ δὲ νεόνυμφος δόξασα ἑτέραν συνεῖναι εἰσῆλθεν εἰς τὴν νάπην. Τῶν δὲ δένδρων σεισθέντων, οἱ κύνες ὑποδραμόντες διέσπασαν· ὁ δὲ ἐπέσφαξεν ἑαυτόν· ὡς Κλειτώνυμος ἐν δευτέρῳ Συβαριτικῶν.

κβ'.

Σμύρνα Κινύρου θυγάτηρ ἔρᾳ μὲν τῶν Ἀφροδίτης ἠράσθη τὸν γεννήσαντος, καὶ τῇ τροφῷ τῷ ἀνάγκην τοῦ H ἔρωτος ἐδήλωσεν· ἡ δὲ δόλῳ ἔσωσε τὸν δεσπότην·

consuescere suspicata, quod sæpenumero in sylvis maneret, vestigia mariti secuta in quodam loco arboribus consito delituit, eventumque præstolata est. Ramis autem agitatis, canes feram esse rati impetum fecerunt, mulieremque mariti amantem instar brutæ bestiæ dilaniaverunt. Cyanippus insperatæ rei spectaculo oblato seipsum jugulavit. Auctor Parthenius poeta.

Sybari, quæ Italiæ urbs est, Æmilius raræ formæ juvenis, deditus erat venationibus. Mulier, cum qua nuper nuptias peregerat, cum alia rem ei fœmina esse opinata, nemus intravit. Ramis autem agitatis canes accurrerunt, eamque discerpserunt. Maritus super ea clade sese confodit. Cleitonymus secundo Sybariticorum.

XXII.

Smyrna (quam Myrrham Latini usurpant) ob iram Veneris Cinyram patrem deperiit, et amoris tormentum nutrici aperuit. Hæc dominum æstu subivit, narrans in vici-

ἔφη γὰρ γείτονα παρθένον ἐρᾶν αὐτῷ, καὶ αἰσχύνεσθαι ἐν φανερῷ προσιέναι. Ὁ δὲ συνῆκε. Ποτὲ δὲ θελήσας τὴν ἐρῶσαν μαθεῖν, φῶς ἤτησεν· ἰδὼν δὲ, ξιφήρης τὴν ἀσελγεστάτην ἐδίωκεν. Ἡ δὲ κατ' οἰκτον Ἀφροδίτης εἰς ὁμώνυμον δένδρον μετεμορφώθη· καθὰ Θεόδωρος ἐν Ταῖς Μεταμορφώσεσιν.

Οὐαλερια Τουσκλαναρία κατὰ μῆνιν Ἀφροδίτης ἐρασθεῖσα Οὐαλερίου τοῦ πατρὸς, τῇ τροφῷ ἀνεκοίνωσεν· ἡ δὲ τὸν δεσπότην δόλῳ εἰσῆλθεν, εἰποῦσα ὡς αἰδεῖται κατ' ὄψιν μίσγεσθαι, τήν τε γυνὸν τὴν παρθένον. Καὶ B οἰνωθεὶς ὁ πατὴρ ἤτει φῶς· ἡ δὲ τροφὸς φθάσασα δέηλθεν, ἵνα ὑπὸ ταῖς ἀγχοινίαις λοῦ, ἐγκύμων τυγχάνουσα. Ποτὲ δὲ κατ' κρημνῶν ἀνεχθείσης ὁ βρέφος ἔζη· καπῦσα δὲ ἐγκύμων, κατέφη, καὶ εἰς τὸν ὡρισμένον χρόνον ἐγέννησεν Αἰγίπανα, κατὰ τὸν Ῥωμαίων φωνὴν Σίλουανόν. Ὁ δὲ Οὐαλέριος ἀθυμήσας κατὰ τοῦ αὐ-

B. 2. οἰνωθεὶς] μισθεὶς Pet. οἰ μισχθεὶς Voſſ. Proxima item corrupta ſunt.

nia virginem eſſe, quæ ipſum adamaret, palam autem adire præ pudore non poſſet. Ita pater cum filia ignota concubuit. Quodam vero tempore cernere amaſiam cupiens, lumen popoſcit: et filiam agnoſcens, ſtricto enſe inceſtam ſecutus eſt. Illa Veneris providentia in arborem myrrham mutata eſt. Theodorus in Transformationibus.

Valeria Tuſculanaria propter iram Veneris amore patris Valerii correpta, rem cum nutrice communicavit: hæc fraude dominum ad filiæ concubitum induxit, a virgine eum deperiri inquiens vicina, et quæ cum ipſo vereatur concumbere ſi agnoſcatur. Pater cum filia congreſſus, per ebrietatem lucernam poſtulavit: nutrix Valeriam excitare occupavit: quæ profuga cum ruri degeret, uterumque gereret, aliquando dejecta eſt per præcipitium, incolumis tamen, ſalvo etiam fœtu, quem ſuo tempore peperit, nomine Sylvanum (Græci Ægipanem vocant.) Valerius præ mœ-

τῶν ἐρριψε χρημνῶν· ὡς Ἀριστείδης Μιλήσιος ἐν τρίτῳ Ἰταλικῶν.

κγ'.

Μετα τὴν Ἰλίου πόρθησιν ἐξεβράσθη Διομήδης εἰς Λιβύην. Ἔνθα Λύκος ὁ τοῦ βασιλεύς, ἔθος ἔχων τοὺς C ξένους Ἄρει τῷ πατρὶ θύειν. Καλλιόη δὲ ἡ θυγάτηρ ἐρασθεῖσα Διομήδους, τὸν πατέρα προὔδωκε, καὶ τὸν Διομήδην ἔσωσε λύσασα τῶν δεσμῶν. Ὁ δὲ, ἀμελήσας τῆς εὐεργέτιδος, ἀπέπλευσεν· ἡ δὲ βρόχῳ ἐτελεύτησεν· ὡς Ἰόβας ἐν τρίτῃ Λιβυκῶν.

Καλπουρνιος Κράσσος, ἀνὴρ τῶν ὀπισήμων, Ῥηγούλῳ συστρατεύομενος, ἐπέμφθη Μασσύλους πορθήσων φρούριόν τι δυσάλωτον, τοὔνομα Γαράπιον. Αἰχμάλωτος δὲ ληφθεὶς, ἔμελλε θύεσθαι τῷ Κρόνῳ· Βυσαλτία D δὲ ἡ βασιλέως θυγάτηρ ἐρασθεῖσα προέδωκε τὸν πατέρα, καὶ νικηφόρον ἐκεῖνον ἐποίησεν. Ἀναστρέψαντος δὲ αὐτῆς, ἡ κόρη καλέσφαξεν ἑαυτήν· ὡς Ἡσίναξ ἐν τρίτῳ Λιβυκῶν.

C. 7. Μεσσύλους] Μασσύλους, Holſtenius ad Steph. Byz. p. 22.

rore de eodem ſe præcipitio dejecit. Ariſtides Mileſius tertio Italicorum.

XXIII.

Post Ilii excidium Diomedes in Africam maris fluctibus ejectus eſt. Regnabat ibi Lycus Martis filius qui peregrinos de more patri immolabat. Sed filia hujus Calliroe Diomedis amore capta, patrem prodidit, Diomedemque vinculis exſolvit. Hic benefactricis nulla habita ratione avectus cum eſſet, Calliroe fune ſibi mortem conſcivit. Ex Jubæ tertio Libycorum.

Calpurnius Craſſus, vir illuſtris, Reguli legatus, in Maſſylos miſſus ut Garætium caſtellum ſuperatu difficile oppugnaret, captus fuit. Cumque eſſet Saturno immolandus, Byſaltia, regis filia, adamans eum victorem prodito patre fecit, ac ſeipſam ob ipſius diſceſſum jugulavit. Hegeſianax tertio rerum Africarum.

κδ'.

Πριαμος Πολύδωρον ἐξέθετο εἰς Θρᾴκην μετὰ χρυσίου πρὸς Πολυμήστορα τὸν γαμβρόν· ὡς δ' ἐγγὺς ἦν τοῦ πορθεῖσθαι ἡ πόλις μετὰ τὴν ἅλωσιν ἀπέκτεινε τὸν παῖδα, ὡς ἂν κερδήσῃ τὸν χρυσόν. Ἑκάβη δὲ ὑπὸ τὰς τόπους παραγενομένη, καὶ σοφισαμένη ὡς χρυσὸν δώσουσα, ἅμα ταῖς αἰχμαλώτοις ταῖς χερσὶν ἐξετύφλωσεν· ὡς Εὐριπίδης ὁ τραγῳδοποιός.

Annibα Καμπανοὺς λεηλατοῦντος, Λύκιος Θρύμβρις τὸν υἱὸν Ῥοῦφον μετὰ χρημάτων ἔθετο πρὸς Οὐαλέριον Γέστιον ὄντα γαμβρόν· ὁ δὲ νενίκηκεν. Ἀκούσας δὲ ὁ Καμπανὸς, φιλαργυρίᾳ παρέβη τὰ δίκαια τῆς φύσεως, τὸν παῖδα φονεύσας. Ὁ δὲ Θρύμβρις διὰ τῆς ἀγροικίας πορευόμενος, καὶ τῷ σώματι τοῦ παιδὸς ἐντυχών, ἔπεμψεν ὑπὸ τὸν γαμβρὸν, ὡς δείξων θησαυρόν· ἐλθόντα δὲ ἐτύφλωσε καὶ ἐσταύρωσεν· ὡς Ἀριστείδης ἐν τρίτῳ Ἰταλικῶν.

D. 9. χερσὶν] κερκίσιν, Musgravius ad Eurip. Hecub. 1153.

XXIV.

Priamus Polydorum in Thraciam expoſuit cum auro apud Polymeſtorem affinem, cum jam excidium Ilio impenderet. Polymeſtor, Troja capta, Polydorum necavit, ut auro potiretur ipſe. Hecuba eo loci delata, aſtu eum circumvenit ut aurum datura, captiviſque adjuvantibus oculos ei manibus eruit. Euripides tragœdiæ ſcriptor hoc perhibet.

Annibale res Campanorum agente et ferente, Lucius Thymbris Ruſtium filium una cum pecunia depoſuit apud Valerium Geſtium neceſſarium ſuum. Hic cum hoſtem rebus potiri intellexiſſet, præ cupiditate pecuniæ naturæ jura violans, puerum interfecit. Thymbris iter per agros faciens, reperto filii cadavere neceſſarium iſtum ſuum ad ſe vocavit, theſauros ei ſe oſtenſarum prætendens: nactuſque hominem oculis privavit, et in crucem ſuſtulit. Ariſtides tertio Italicorum.

κε'.

Φωκον ὄντος ἐκ Ψαμάθης Αἰακῷ, καὶ τεθραμμένου, Τελαμὼν ἦγεν ἐπὶ θήραν· καὶ συὸς ἐπιφανέντος τῷ μισουμένῳ ἐπαφῆκε τὸ δόρυ, καὶ ἐφόνευσεν. Ὁ δὲ πατὴρ ἐφυγάδευσεν· ὡς Δωρόθεος ἐν τρίτῳ Μεταμορφώσεων.

Γαιος Μάξιμος ἔχων υἱὸς Σιμίλιον καὶ Ῥῆσον· τοῦτον ἐγέννησεν ἐξ Ἀμερίας κόνων ὁ Ῥῆσος· ὅστις ἐν κυνηγεσίῳ ἀπέκτεινε τὸν ἀδελφὸν, καὶ ὑποφρέφας, τὸ σύμπτωμα τύχης, εἶπεν, οὐ κρίσεως γεγονέναι. Ὁ δὲ γνοὺς ταλήθες, ἐφυγάδευσεν· ὡς Ἀριστοκλῆς ἐν τρίτῳ Ἰταλικῶν.

κς'.

Αρης Ἀλθαίᾳ συνῆλθε, καὶ Μελέαγρον ποιήσας, ὡς Εὐριπίδης ἐν Μελεάγρῳ.

Σεπτιμιος Μάρκελλος γήμας Σιλβίαν, τὰ πολλὰ κυνηγίᾳ προσέκειτο· ἡ δὲ νεόνυμφον ἐν σχήματι ποιμένος

F. 7. κόνων ὁ Ῥῆσος] Corrupta nec licet nec juvat emendare.

XXV.

Phocum Æaci e Pſamathe filium, dilectumque patri Telamon eduxit venatum: aproque oblato haſtam in fratrem quem oderat contorſit, eumque interfecit. Pater exſilio mulctavit Telamonem. Scribit hoc Dorotheus primo Transformationum libro.

Caius Maximus cum filios haberet Similium et Reſum, hunc quidem ex Ameria, Cononem cognomento: hic in venatione fratrem interfecit, domumque reverſus, fortuito, non conſulto, rem ita confectam dixit. Pater vero eum, re comperta ut erat, extorrem egit. Ariſtocles tertio rerum Italicarum.

XXVI.

Mars ex Althæa Meleagrum procreavit, ex Euripidis Meleagro.

Septimius Marcellus ducta in uxorem Sylvia, plerunque venationibus operam dabat. Novam autem uxorem Mars ſub paſtoris ſpecie ſtu-

Ἄρης βιασάμενος, ἐγκύμονα ἐποίησε, καὶ ὡμολόγησεν ὅσις ἰὼν, καὶ δόρυ ἔδωκεν, τὴν γένεσιν τῶν μέλλοντος πίπτεσθαι φάσκων ἐν ἑαυτῷ ἀποκεῖσθαι. Ἀπέκτεινε γοῦν Σεπτίμιος Τυσκῖνον. Μάμερκος δὲ ὑπὲρ εὐκαρπίας θύων θεοῖς, μόνης ἠμέλησε Δήμητρος. Ἡ δὲ κάπρον ἔπεμψε. Συναθροίσας δὲ πολλοὺς ἐκεῖνος κυνηγέτας, ἀνεῖλε, καὶ τὸν κεφαλὸν καὶ τὸ δέρος τῇ κατηγυημένῃ γυναικὶ κατεχώρισε. Σκιμβράτης δὲ καὶ Μυθίας B οἱ μητράδελφοι ἀφείλοντο τῆς κόρης. Ἀγανακτήσας δὲ ἀνεῖλε τοὺς συγγενεῖς· ἡ δὲ μήτηρ ὁ δόρυ κατέκαυσεν· ὡς Μένυλος ἐν τρίτῳ Ἰταλικῶν.

κζ'.

Τελαμων ὁ Αἰακοῦ καὶ Ἐνδηίδος, ἐλθὼν εἰς Εὔβοιαν ᾗ νυκτὸς ἔφυγεν. Ὁ δὲ πατὴρ αἰσθόμενος καὶ τῶν πολιτῶν τινα ὑποπτεύσας, ἔδωκε τὴν κόρην καταποντωθῆναί τινι τῶν δορυφόρων· ὁ δὲ ἐλεήσας ἀπημπόλησε. Προχούσης

A. 7. ἐν ἑαυτῷ] ἐν αὐτῷ Voss. Xyl.
B. 5. ἐλθὼν εἰς Εὔβοιαν, καὶ νυκτὸς ἔφυγεν] ἐλθὼν εἰς Μέγαρα διέφθειρε τὴν Ἀλκαθόου Ἐριφοίαν, ᾗ νυκτὸς ἔφυγεν. Meziriac. ad Ep. Ovid. t. i. p. 246.

pravit vi, atque fœtu implevit: faſſuſque quis eſſet, ſtipitem dedit, in quo futuræ prolis fatum contineri diceret. Interfecit autem Septimius Tuſcinum. Mamercus autem cum fertilitatis telluris gratia diis ſacrificaret, ſolam neglexit Cererem: ea aprum ipſi immiſit. Hunc is aprum multis collectis venatoribus interfecit, caputque et pellem deſponſæ ſibi fœminæ tradidit. Scimbrates autem et Muthias avunculi ea virgini ademerunt: quos cum ille irritatus trucidaſſet, mater ſtipitem cremavit. Sic Merylus tertio Italicorum.

XXVII.

Telamon Æaci et Endeidis filius in Eubœam cum veniſſet, Peribœam Alcathoi filiam vitiavit, noctuque fugit. Pater ſentiens hoc, et factum ab aliquo civium ſuſpicatus, filiam cuidam ſatellitum in mare abjiciendam mandavit: qui motus miſeratione, eam vendidit: cumque mulier eſſet

δὲ τῆς νεὼς Σαλαμῖνι, Τελαμὼν ὠνήσατο· ἡ δὲ ἔτεκεν
C Αἴαντα· ὡς Ἀρητάδης Κνίδιος ἐν δευτέρῳ Νησιωτικῶν.

Λούκιος Τρώσκιος θυγατέρα εἶχε Φλωρεντίαν ἀπὸ τῆς Πατρίδος· ταύτῃ ἔφθειρε Καλπούρνιος Ῥωμαῖος. Ὁ δὲ παρέδωκε τῷ κόρῳ καταποντίσαι· ἐλεηθεῖσα δὲ ὑπὸ τοῦ δορυφόρου, πιπράσκεται. Κατὰ τύχην τῆς νεὼς πεφευγούσης εἰς Ἰταλίαν, Καλπούρνιος ὠνήσατο, καὶ ἐποιήσατο ἐξ αὐτῆς Κόντρουσκον.

κη'.

Αἰολος τῶν κγ' Τυῤῥηνίαν βασιλεύς, ἔσχεν ἐξ Ἀμφιθέας θυγατέρας ἓξ, καὶ ἴσους ἄῤῥενας. Μακαρεὺς δὲ ὁ
D νεώτατος ἔρωτι ἔφθειρέ μίαν, ἡ δὲ παιδίον ἐκύησεν· ἐμπεσοῦσα δὲ καὶ ξίφους πεμφθέντος ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ἄνομον κρίνασα ἑαυτῇ διεχρήσατο· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Μακαρεύς· ὡς Σώφρατος ἐν δευτέρᾳ Τυῤῥηνικῶν.

D. 1. ἐμπεσοῦσα] Legendum τεκοῦσα.

ad inſulam Salaminam navi advecta, Telamon eam emit: peperit autem Ajacem. Reperies hiſtoriam hanc apud Aretadem Cnidium libro de inſulis ſecundo.

Lucius Troscius filiam habuit ex Patride Florentiam, cujus cum a Calpurnio Romano pudicitia eſſet imminuta, ſatelles, cui propterea in mare demergendam pater tradiderat, eam miſericordia adductus vendidit: navi autem bona fortuna ad Italiam applicata, Calpurnius Florentiam emit, ex eaque Contruſcum ſuſtulit.

XXVIII.

Æolus Etruriæ et vicinorum locorum rex ex Amphithea filias ſex, totidemque filios habuit. Horum minimus natu Macareus cum ſororum una corpus miſcuit: ea cum puerulum peperiſſet, miſſo a patre ad prolem necandam enſe, impium hoc rata, interfecit ſeipſam. Idem fecit Macareus. Adductum ex Soſtrati libro rerum Etruſcarum ſecundo.

Παπιριος Βόλουκερ, γήμας Ἰουλίαν Πώλχραν, ἔσχεν ἐξ θυγατέρας, καὶ τοὺς ἴσους ἄρρενας. Τούτων ὁ πρεσβύτατος Παπίριος Ῥωμανὸς, τῆς ἀδελφῆς ἐρασθεὶς Κανυλίας, ἔγκυον ἐποίησε. Μαθὼν δὲ ὁ πατὴρ, τῇ θυγατρὶ ξίφος ἔπεμψεν· ἡ δὲ ἑαυτῇ ἀνεῖλε· τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ὁ Ῥωμανὸς ἔπραξεν· ὡς Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ Ἰταλικῶν. E

κθ'.

Αριστων Ἀριστώνυμος Ἐφέσιος, υἱὸς Δημοστράτου, ἐμίσῃ γυναῖκας, ὄνῳ δὲ ἐμίσγετο· ἡ δὲ κατὰ χρόνον ἔτεκε κόρῃ εὐειδεστάτῃ, Ὀνόσκελιν τοὔνομα, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν δευτέρᾳ παραδόξων. 313

Φουλουιος Στέλλος μισῶν γυναῖκας, ἵππῳ συνεμίσγετο· ἡ δὲ κατ' ὀργὴν ἔτεκε κόρην εὔμορφον καὶ ὠνόμασεν Ἱππώναν· ἔστι δὲ θεὸς προστάτις ἵππων· ὡς Ἀγησίλαος ἐν τρίτῳ Ἰταλικῶν.

λ'.

Σαρδιανοι πρὸς Σμυρναίους πόλεμον ἔχοντες πρὸ

Papirius Tolucer ducta in uxorem Julia Pulcra, ſex filios, totidemque filias progenuit. Filiorum natu maximus Papirius Romanus Canuliam ſororem amore victus gravidam fecit: pater, re cognita, gladium filiæ miſit: ea ſe confodit: idemque fecit Romanus. Hiſtoria eſt apud Chryſippum primo Italicarum rerum.

XXIX.

Aristonymus Epheſius, filius Demoſtrati, mulieres exoſus aſinam iniit: quæ ſuo tempore filiam peperit formoſiſſimam, Onoſcelin nomine, quod ſonat Aſininis cruribus præditam. Ab Ariſtotelis libro paradoxorum ſecundo.

Fulvius Stellus a mulieribus animo alieno cum equa rem habuit: ea ſuo tempore filiam edidit perpulchram, cui pater Eponæ nomen indidit, atque hæc dea eſt equorum procurationem gerens. Ageſilaus tertio Italicorum.

XXX.

Sardiani bello cum Smyrnæis contracto, Smyrnam ob-

τὰ τείχη ἐστρατοπεδεύσαντο, καὶ διὰ πρέσβεων ἔπεμψαν
F μὴ πρότερον ἀναχωρῆσαι, ἐὰν μὴ τὰς γυναῖκας συνελθεῖν αὐτοῖς συγχωρήσωσι. Τῶν δὲ Σμυρναίων διὰ τὸν ἀνάγκην μελλόντων πάσχειν κακῶς, θεραπαινὶς ἐκ μία τῶν εὐχημόνων, ἣ προσφαμοῦσα, ἔφη τῇ δεσπότῃ Φιλάρχῳ, Δεῖ τὰς θεραπαίνας κοσμήσαντας, ἀντ' ἐλευθέρων πέμπειν. Ὃ δὴ καὶ ἔδρασαν. Οἱ δὲ κοπωθέντες ὑπὸ τῶν θεραπαινῶν, ἐάλωσαν. Ὅθεν καὶ νῦν παρὰ
313 Σμυρναίοις ἑορτὴ λέγεται Ἐλευθερία, ἐν ᾗ αἱ δοῦλαι τὸν κόσμον τῶν ἐλευθέρων φορεῦσιν· ὡς Δοσίθεος ἐν τρίτῳ Λυδιακῶν.

Ατεπομαρος Γάλλων βασιλεὺς Ῥωμαίοις πολεμῶν, ἔφη μὴ πρότερον ἀναχωρῆσαι ἐὰν μὴ τὰς γυναῖκας εἰς συνουσίαν ἐκδῶσι. Τῶν δὲ, διὰ συμβουλίου θεραπαινίδων, πεμφάντων τὰς δούλας, καὶ κοπωθέντες οἱ βάρβαροι τῇ ἀλήκτῳ συνουσίᾳ ὑπνώθησαν. Ἡ δὲ Ῥητάνα (αὕτη γὰρ ἦν τοῦτο συμβουλεύσασα) ἀγρίας

ſederunt, miſſiſque legatis denunciarunt ſe non ante obſidionem ſoluturos, quam ſuarum uxorum copiam ipſis Smyrnæi feciſſent. Male tum cum Smyrnæis actum fuiſſet neceſſitate circumventis, niſi quædam formoſa ancilla ad dominum ſuum Philarchum accurrens ſubjeciſſet hoc conſilii, ancillas ornatas loco liberarum eſſe mittendas. Quod cum exſecuti eſſent Smyrnæi, hoſtes ab ancillis defatigati, in poteſtatem Smyrnæorum venerunt. Itaque hodieque Eleutheria feſtivitas, quaſi liberarum diceres, apud Smyrnæos celebratur, in qua ſervæ liberarum ornatu decoratæ incedunt. Doſitheus tertio Lydiacorum.

Atepomarus Gallorum rex bello Romanos infeſtans, profeſſus eſt non ante ſe receſſurum, quam Romani ſuas uxores Gallis cognoſcendas miſiſſent. Romani conſilio ancillarum obſecuti, has pro liberis miſerunt: et barbari nimio rei Venereæ abuſu fatigati in ſomnum ſunt ſoluti. Retana (ea princeps conſilii fuerat) caprifico conſcenſa in

ὁπλαδομήν συκῆς, ἀναβαίνει εἰς τὸ τεῖχος, καὶ μηνύει τοῖς ὑπάτοις· οἱ δὲ ἐπελθόντες ἐνίκησαν. Ἀφ' ἧς καὶ ἑορτὴ θεραπαινῶν καλεῖται· ὡς Ἀριστείδης Μιλήσιος ἐν πρώτῳ Ἰταλικῶν. B

λα'.

Ἀθηναίων πόλεμον ἐχόντων πρὸς Εὔμολπον, καὶ τῆς εὐθηνίας μὴ ἐπαρκούσης, Πύραντρος ταμίας τὴν δημοσίων ὑπεστάσατο τὸ μέτρον, φειδωλῶς ζεύμενος· οἱ δὲ ἐγχώριοι, ὡς πρόδοτιν ὑποπτεύσαντες, λιθόλυτον ἐποίησαν· ὡς Καλλισθένης ἐν τρίτῳ Θρακικῶν.

Ρωμαίων πρὸς Γάλλας πολεμούντων καὶ τῆς εὐθηνίας μὴ ἀρκούσης, Κίννας τὸν δήμον τὸ σιτόμετρον ὑπέστειλε· Ῥωμαῖοι δέ, ὡς ἀντιποιούμενον αὐτὸν τῆς βασιλείας, λιθόλευστον ἐποίησαν· ὡς Ἀριστείδης ἐν τρίτῳ Ἰταλικῶν.

λβ'.

Ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ Περσίστρατος

murum evadit, remque conſulibus indicat. Ita Romani facta eruptione vicerunt: atque hinc feſtus ancillarum dies ſumpſit initium. Ariſtides Mileſius auctor primo Italicorum.

XXXI.

Bello Athenienſium contra Eumolpum, cum non ſufficeret commeatus, Pyrander publicus quæſtor, parce annonam adminiſtrans, aliquid de menſura deminuit. Cives eum proditionis ideo inſimulantes, lapidibus obruerunt. Calliſthenes tertio Thracicorum.

Romanis bellum contra Gallos gerentibus, et rebus ad victum quæ pertinent non ſuppeditantibus, Cinna menſuram, qua populo ſolebant frumentum dimetiri, contraxit: eſtque propterea a civibus, quaſi regnum ſi affectaret, lapidibus obrutus. Ariſtides tertio Italicorum.

XXXII.

Bello Peloponneſiaco du-

C Ὀρχομένιος τὸς μὲν εὐγενεῖς ἐμίσει, τὸς δὲ εὐτελεῖς ἐφίλει. Ἐβεβλεύσαντο δὲ οἱ ἐν τῇ βουλῇ φονεῦσαι, καὶ ἀφικόμενοι αὐτὸν εἰς τὸς κόλπους ἔλαβον, καὶ τῷ γιῷ ἔξυσαν. Ὁ δὲ δημότης ὄχλος, ὑποψίαν λαβὼν ἔδραμεν εἰς τὸ βουλεῖον. Ὁ δὲ νεώτερος υἱὸς τοῦ βασιλέως Τλησίμαχος εἰδὼς τὸ συνωμοσίαν, ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἀπέσπασε τὸν ὄχλον, εἰπὼν ἐωρακέναι τὸν πατέρα μετ' ὁρμῆς εἰς τὸ Πισαῖον ὄρος φέρεσθαι, μείζονα μορφὴν ἀνθρώπου κεκτημένον· καὶ ὅπως ἠπατήθη ὁ ὄχλος· ὡς Θεόφιλος ἐν δευτέρῳ Πελοποννησιακῶν.

D Διὰ τὸς ἀφυγέτονας πολέμους ἡ σύγκλητος τῶν Ῥωμαίων τῷ δήμῳ τὸ σιτόμετρον ἦρε· Ῥωμύλος δὲ ὁ βασιλεὺς βαρέως ἐνεγκών, τῷ δήμῳ ἀπέδωκε, πολλὺς δὲ τῶν μείζόνων ἐκόλαζεν· οἱ δὲ φονεύσαντες αὐτὸν ἐν τῇ συγκλήτῳ βουλῇ, κ) κόψαντες, εἰς τοὺς κόλπους ἔλαβον. Ῥωμαῖοι δὲ μετὰ πυρὸς εἰς τὸ σύγκλητον ἔδραμον. Αἴτιος

D. 6. Αἴτιος δὲ Πρόκλ.] Ἰάλιος Πρόκλ. Mez. ex Cic. Leg. l. 1. et Bryan. ad Plut. Vit. t. 1. p. 76.

rante, Piſiſtratus Orchomenius infenſus nobilitati, tenuibus favebat. Itaque ſenatus eum per inſidias necavit, diſcerptumque in fruſta in ſinubus egeſſerunt, eraſa (ne veſtigia cædis apparerent) terra. Plebeia autem turba ſuſpicione facti concitata ad curiam concurſum ut fecit, Tleſimachus junior regis filius, conjurationis conſcius, multitudinem avertit, quod diceret a ſe conſpectum patrem ſuum, qui forma quam humana eſt auguſtiore ad Piſæum montem ſe proriperet. Itaque deceptus eſt populus. Theophilus ſecundo Peloponneſiacorum.

Propter bella cum vicinis geſta ſenatus Romanus frumenti in populum dimenſionem ſuſtulerat: quod Romulus ægre ferens populo reſtituit, multis potentiorum mulctatis. Itaque a primariis eſt in ſenatu occiſus, fruſtaque diſcerpti in ſinubus egeſta. Romani autem cum igni ad curiam concurſum fecerunt, cre-

δὲ Πέλλος τῶν ὀπισθόμων ἀνὴρ, εἶπε τὸν Ῥωμύλον ἐν ὄρει ἑωρακέναι μείζονα παντὸς ἀνθρώπου θεὸν γεγενῆσθαι. Ῥωμαῖοι δὲ πιστεύσαντες ἀνεχώρησαν· ὡς Ἀριστόβουλος ἐν τρίτῳ Ἰταλικῶν.

λγ'.

Πελοψ Ταντάλου καὶ Εὐρυανάσσης, γήμας Ἱπποδάμειαν, ἔσχεν Ἀτρέα καὶ Θυέστην· ἐκ δὲ Δαναΐδος νύμφης Χρύσιππον, ὃν πλέον τῶν γνησίων ἔστερξε. Λάϊος δὲ ὁ Θηβαῖος ὀπτυμήσας ἥρπασεν αὐτὸν, καὶ συλληφθεὶς ὑπὸ Θυέστου καὶ Ἀτρέως, ἐλέως ἔτυχε παρὰ Πέλοπος διὰ τὸν ἔρωτα. Ἱπποδάμεια δὲ ἀνέπειθεν Ἀτρέα καὶ Θυέστην ἀναιρεῖν αὐτὸν, εἰδυῖα ἔσεσθαι φέρεσον βασιλείας· τῶν δὲ ἀρνησαμένων, αὐτὴ τῷ μύσει τὰς χεῖρας ἔχρισε· νυκτὸς γὰρ βαθείας κοιμωμένῳ Λαΐῳ, τὸ ξίφος ἑλκύσασα καὶ τρώσασα τὸν Χρύσιππον, ἐγκαταπήγυσι τὸ ξίφος. Ὑπονοηθεὶς δὲ ὁ Λάϊος διὰ τὸ ξίφος, ῥύεται ὑπὸ ἡμιθνῆτος τοῦ Χρυσίππου τιμὴ ἀληθῆ ὁμολογή-

maturi: niſi Julius Proculus unus de procerum numero dixiſſet, viſum abs ſe in monte Romulum, quovis homine ampliorem, ac deum factum. Quod credidere Romani, et ſe receperunt. Ariſtobulus tertio rerum Italicarum.

XXXIII.

Pelops Tantali et Euryanaſſæ filius ducta Hippodamia filios procreavit Atreum ac Thyeſtam: et e Danaide nympha Chryſippum, quem et majore atque genuinos amore eſt proſecutus. Laius autem Thebanus cupiditate impulſus Chryſippum rapuit, comprehenſuſque ab Atreo et Thyeſta, a Pelope dignatus eſt venia, quod amor raptionis cauſa fuiſſet. Hippodamia vero Atreo et Thyeſtæ hortatrix fuit, ut interficerent Chryſippum, ſciens eum inhiaturum regno: cumque id detrectarent, ipſa flagitio manus admovit, ac nocte intempeſta, dum Laius dormiret, ſtricto ejus gladio Chryſippum ſauciavit, gladio in eum defixo. Laius cum in necis ſuſpicionem veniſſet propter gladium, liberatus ab ipſo eſt Chryſippo, qui ſemimor-

σαντος. Ὁ δὲ θάψας, τῷ Ἱπποδάμειαν ἐξώρισεν· ὡς Δοσίθεος ἐν Πελοπίδαις.

Ηβιος Τολίειξ γήμας Νικηρίαν, ἔσχε δύο παῖδας ἐκ ταύτης· ἔσχε δὲ καὶ ἐξ ἀπελευθέρας κάλλει θαυμαστὸν Φίρμον, ὃν τοῦ γνησίων μᾶλλον ἔστεργε. Ἡ δὲ Νικηρία πρὸς τὸν παῖδα μισοπονήρως διακειμένη, τοὺς παῖδας ἀνέπεισεν αὐτὸν ἀναιρεῖν. Τῶν δὲ εὐσεβῶς ἀνανδρησάντων, αὐτὴ τὸν φόνον ἐμήχανήσατο, νυκτὸς τοῦ σω-
314 ματοφύλακος τὸ ξίφος ἐκκύψασα καιρίως ἔπληξε τὸν κοιμώμενον, ἐγκαταλιποῦσα τὸ ξίφος. Τοῦ δὲ σωματοφύλακος ὑποπτευθέντος, ὁ παῖς τοῦ ἀληθῆ λέγειν. Ὁ δὲ τοῦτον θάψας, τῷ γυναῖκα ἐφυγάδευσεν· ὡς Δοσίθεος ἐν τρίτῳ Ἰταλικῶν.

λδ'.

Θησευς ζωῆς ἀληθείας παῖς Ποσειδῶνος, ἔσχε δὲ ἐξ Ἱππολύτης Ἀμαζόνος Ἱππόλυτον, ἐπέγημε μητρυιὰν Φαῖδραν τοῦ Μίνωος, ἥτις τοῦ πρώτου εἰς ἐπιθυμίαν

tuus jam veritati tulit teſtimonium. Pelops, filio ſepulto, Hippodamiam ſolum vertere coegit. Doſitheus in Pelopidis.

Ebius Toliex duos filios ex uxore Nuceria ſuſtulit, aliumque forma eximia Firmum e liberta, quem legitimis habuit cariorem. Nuceria, quæ in privignum animo eſſet infenſo, filios hortata eſt ut Firmum interficerent. Quod cum illi pie recuſaſſent, ipſa cædem peregit, ac noctu ejus cui Firmi corporis cuſtodia erat mandata, mucrone ſtricto lethale vulnus privigno intulit, inque eo pugionem reliquit. Puer cuſtodem ſuum ſuſpicione liberavit, re ut acta erat explicata. Ebius, ſepulto filio, uxorem extorrem egit. Doſitheus tertio Italicorum.

XXXIV.

Theseus vere Neptuni filius ſuſcepto filio Hippolyto ex Amazone Hippolyta, ei ſuperinduxit novercam Phædram Minois filiam: quæ privignum deperire orſa, ad inceſtum per nutricem inter-

ἐμπεσοῦσα, τῷ τεφρὸν ἔπεμψεν. Ὁ δὲ καταλείψας Ἀθήνας, καὶ εἰς Τροιζῆνα ἀφικνούμενος, κυνηγεσίαις προσανέκειτο. Τῆς δὲ προαιρέσεως ἡ ἀσελγὴς ἀποτυ- B χοῦσα, ψευδεῖς κατὰ τοῦ σώφρονος ὑποθὰς ἐγράψε, καὶ βρόχῳ τὸ ζῆν ἀνήρτησε. Θησεὺς δὲ πιστεύσας, ἠτήσατο παρὰ Ποσειδῶνος ἀπολέσθαι τὸν Ἱππόλυτον, ἐκ τῶν ἰδίων εὐχῶν ἃς εἶχε παρ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ παρ' αἰγιαλὸν ὑπὲρ ἅρματος τυχόντι ταύρων ἔπεμψε, καὶ ἐπόησε τοὺς ἵππους, οἳ συνέτριψαν τὸν Ἱππόλυτον.

Κομμινιος Σοῦπερ Λαυρεντῖνος, ἔχων μὲν ἐξ Αἰγερίας νύμφης Κομμίνιον, ἐπήγαγε μητρυιὰν Γιδίχαν· ἥτις ἐρασθεῖσα τοῦ παιδὸς καὶ ἀποτυχοῦσα, βρόχῳ κατέστρεψε τὸν βίον, ὑποθὰς καταλείψασα ψευδεῖς. Ὁ δὲ Κομμίνιος ἀναγνοὺς τὰ ἐγκλήματα, καὶ τῷ ζήλῳ C πιστεύσας, ἐπεκαλέσατο τὸν Ποσειδῶνα. Ὁ δὲ τῷ παιδὶ ἐπὶ ἅρματος ὀχουμένῳ ταῦρον ἔδειξε, καὶ οἱ ἵπποι τὸν νέον σύραντες ἀπώλεσαν· ὡς Δοσίθεος ἐν τρίτῳ Ἰταλικῶν.

nunciam ſolicitavit. Ille relictis Athenis Trœzenem ſe contulit, ibique venando incubuit. Impura autem iſta cum ſpe ſua decidiſſet, mendacibus de caſto privigno exaratis litteris, vitam laqueo finiit. Theſeus fidem litteris habens, a Neptuno petiit, ut Hippolytum perderet; nam ab eo jus trium votorum habebat. Neptunus Hippolyto ad oram maris currum agitanti taurum immiſit, quo territi equi Hippolytum contriverunt.

Comminius Super Laurentinus ex Ægeria nympha filium ſuſtulit Comminium. Gidicam deinde novercam ei ſuperinduxit: quæ cum deperiret privignum, et repulſam eſſet paſſa, ſuſpendio ſeſe vita exuit, calumnioſis poſt ſe relictis litteris. Comminius cognitis criminibus, fidemque habens obtrectationi, Neptunum invocavit. Is puero curru vehenti objecit taurum, quo conſternati equi eum raptando perdiderunt. Doſitheus tertio Italicarum rerum.

λέ.

Λοιμοῦ καταχόντος Λακεδαίμονα, ἔχρησεν ὁ θεὸς παύσασθαι, ἐὰν παρθένον εὐγενῆ κτ' ἔτος θύσωσιν. Ἑλένης δέ ποτε κληρωθείσης, καὶ προσαχθείσης κεκοσμημένης, ἀετὸς καταπτὰς ἥρπασε τὸ ξίφος, καὶ ἐς τὰ βουκόλια κομίσας ὑπὸ δάμαλιν κατέθηκεν· ὅθεν ἀπέσχοντο τῆς παρθενοκτονίας· ὡς Ἀριστόδημος ἐν τρίτῃ μυθικῇ συναγωγῇ.

Λοιμοῦ καταχόντος Φαλερίους, καὶ φθορᾶς γενομένης λοιμὸς ἐδόθη λωφῆσαι τὸ δεινὸν, ἐὰν Παρθένον τῇ Ἥρᾳ θύσωσιν κατ' ἐνιαυτόν. Ἀεὶ δὲ τῆς δεισιδαιμονίας μενούσης, κτ' κλῆρον καλουμένη Οὐαλερία Λουπέρκα, ἁρπασαμένη τὸ ξίφος, ἀετὸς καταπτὰς ἥρπασε, καὶ ὑπὸ τοὺς ἐμπύρων ἔθηκεν ῥάβδον μικρὰν ἔχουσαν σφῦραν, τὸ δὲ ξίφος ἐπέβαλε δαμάλει τινὶ πρὸ τὸν ναὸν βοσκομένῃ. Νοήσασα δὲ ἡ παρθένος, καὶ τὴν βοῦν θύσασα, καὶ τὴν σφῦραν ἄρασα, κατ' οἰκίαν περιῆλθε,

C. 7. κατὰ ἔτος] Ita omnes libri exceptis Baſ. et Xyl. κατὰ ἔθος.

XXXV.

PESTILENTIA Lacedæmonem urgente, divinitus ſignificatum eſt ceſſaturam luem, ſi quotannis generoſam immolarent virginem. Helena autem cum eſſet aliquando ſorte ducta, et ornata produceretur, aquila devolans gladium abripuit, et in armentum deferens buculæ impoſuit: quo factum eſt, ut cæde virginis abſtineretur. Ariſtodemus tertia congerie fabularum.

FALERIIS graſſante peſte, oraculo indicatum eſt finem fore mali, ſi quotannis Junoni virgini litarent. Ea ſuperſtitio cum perduraret, ſorte lecta victimæ loco Valeria Luperca, ſtrictum ab ea gladium rapuit aquila, depoſitoque in ea quæ comburenda igni erant bacillo, cui exiguus erat præfixus malleus, gladium injecit buculæ cuidam prope templum paſcenti. Id intelligens virgo, bucula mactata rem ſacram fecit, ſublatoque malleo ſecundum domos circumivit, leni-

καὶ τὰς ἀσθενούσας ῥήμα πλήσασα διήγαγεν, ἔρρωσθαι ἑνὶ ἑκάστῳ λέγουσα. Ὅθεν καὶ νῦν τὸ μυστήριον τελοῦται· ὡς Ἀριστείδης ἐνεακαιδεκάτῳ Ἰταλικῶν.

λϛ'.

Φιλονομη Νυκτίμου καὶ Ἀρκαδίας θυγάτηρ ἐκυ- E
ήγησε συὺ τῇ Ἀρτέμιδι· Ἄρης δὲ ἐν σχήματι ποιμένος 375
ἔγκυον ἐποίησεν· ἡ δὲ τεκοῦσα διδύμους παῖδας, καὶ φοβουμένη τὸν πατέρα, ἔρριψεν εἰς τὸν Ἐρύμανθον. Οἱ δὲ ὑπὸ τροφοῦ ἀκινδύνως διασωθέντες, προσηνέχθησαν ἐν κοίλῃ δρυΐ. Λύκαινα δὲ ἐμφωλεύουσα τοὺς μὲν ἰδίους σκύμνους εἰς τὸν ῥοῦν ἔρριψεν, τοῖς δὲ βρέφεσι θηλὴν παρέσχε. Τύλιφος δὲ ποιμὴν αὐτόπτης γενόμενος καὶ ἀναλαβὼν τοὺς παῖδας, ὡς ἰδίους ἔθρεψε, τὸν μὲν, καλέσας Λύκαστον, τὸν δὲ, Παρράσιον, τοὺς ἀφ- F
δεξαμένους τὴν βασιλείαν τῶν Ἀρκάδων· ὡς Ζώπυρος Βυζάντιος ἐν τρίτῳ Ἱστορικῶν.

Αμυλιος τὸν Νομίτορα τὸν ἀδελφὸν τυραννικῶς

que ictu excitavit ægrotantes, Valere unicuique dicens. Atque hinc est, quod illa sacra in hunc usque diem peraguntur. Aristides undevicesimo libro Italicorum.

XXXVI.

Philonome Nyctimi et Arcadiæ filia, venatum cum Diana solebat proficisci. Illam Mars pastoris sumpta forma vitiavit, ac fœtu implevit. Geminos cum partu edidisset, patris metu in Erymanthum eos abjecit: ii fatali quodam providentiæ decreto incolumes delapsi sunt in excavatam quercum. Lupa autem, quæ ibi suum habebat lustrum, suis catulis in fluvium abjectis, mammam infantibus præbuit. Tyliphus pastor, qui suis istud vidisset oculis, sustulit pueros, ac pro suis educavit, nominatos Lycastum et Parrasium, qui et in regnum Arcadiæ successerunt. Ita sane refert Zopyrus Byzantius libro historiarum tertio.

Amulius fratrem Numitorem tyrannice tractans, filium ejus Ænitum in vena-

Δραχείμενος, τὸν μὲν ὑὸν Αἴνιτον ὀπὶ κυνηγίᾳ ἀνεῖλε, τὴν δὲ θυγατέρα Σιλβίαν ἐν Ἰουλίᾳ τῆς Ἥρας ἱέρειαν ἐποιήσατο. Ταύτην Ἄρης ἐγκύμονα ποιεῖ· ἡ δὲ ἔτεκε διδύμους, ὡμολόγησέ τε τῷ τυράννῳ τὴν ἀλήθειαν. Ὁ δὲ φοβηθεὶς, ἀμφοτέρους κατεπόντισε, βαλὼν ἐπὶ τὰς ὄχθας τοῦ Θύμβρεως. Οἱ δὲ προσηνέχθησαν ἐν τόπῳ ἔνθα λύκαινα λιῶ φωλεύουσα νεοτόκος· καὶ τοὺς μὲν σκύμνους ἔρριψε, τὰ δὲ βρέφη ἔτρεφε. Φαῦστος δὲ ποιμὴν αὐτόπτης γενόμενος τοὺς παῖδας ἀνέθρεψε, καὶ τὸν μὲν Ῥῶμον, τὸν δὲ Ῥωμύλον προσηγόρευσε, τοὺς κτίσας Ῥώμης· ὡς Ἀριστείδης Μιλήσιος ἐν τοῖς Ἰταλικοῖς.

λζ'.

Μετα τὴν Ἰλίου ἅλωσιν Ἀγαμέμνων μετὰ Κασάνδρας ἀνῃρέθη. Ὀρέστης δὲ παρὰ Στροφίῳ ἀνατραφεὶς τοὺς φονεῖς τοῦ πατρὸς ἐτιμωρήσατο· ὡς Πύρανδρος ἐν τετάρτῳ Πελοποννησιακῶν.

F. 5. διαχείμενον] Ita Voſſ. Baſ. Xyl. P. Vulgo διαχείμενον, quod Steph. ex Ald. retinuit.

F. 6. ἐν Ἰουλίᾳ] ἢ Ἰλίαν Bryan. ad Plut. Vit. t. i. p. 72.

tione interfecit: et filiam Sylviam Juliam Junonis ſacerdotem fecit. Hanc Mars prægnantem reddidit: cumque gemellos partu edidiſſet, tyranno veritatem ipſa confeſſa eſt. Is in metum venit, projecitque utrumque ad ripam Tiberis, amne autem devecti ſunt ad locum, ubi lupa catulos alebat. Lupa his abjectis nutrivit infantes: Fauſtus, qui ſpectandæ rei intervenerat, pueros educavit, Remi et Romuli nominibus impoſitis. Hi ſunt qui Romam condiderunt. Narratio eſt Ariſtidæ in Italicis.

XXXVII.

Post Ilii excidium Agamemnon cum Caſſandra interfectus eſt. Oreſtes autem apud Strophium educatus, necem patris ultus eſt. Pyrander quarto Peloponneſiacorum.

Φαβιος Φαβρικιανος, ὁ μεγάλου συγγενὴς Φαβίου, πορθήσας Τύξιον μητρόπολιν Σαυνιτῶν, τὴν παρ' αὐτοῖς τιμωμένην νικηφόρον Ἀφροδίτην ἔπεμψεν εἰς Ῥώμην. Τούτου γυνὴ Φαβία μοιχευθεῖσα ὑπό τινος εὐπατριδῶν νεανίου τοὔνομα Πετρωνίου Οὐαλεντίνου, τὸν ἄνδρα ἐδολοφόνησε· Φαβία δὲ τὸν ἀδελφὸν ἔτι νήπιον Φαβρικιανὸν τῶν κινδύνων ἐρρύσατο, καὶ ἔπεμψε κρύφα τραφησόμενον. Ἀχθεσθεὶς δὲ ὁ νεανίας τὴν τε μητέρα καὶ τὸν μοιχὸν ἀπέκτεινε, καὶ ἀπελύθη ὑπὸ τῆς συγκλήτου· ὡς ἱστορεῖ Δοσίθεος ὁ τρίτῳ Ἰταλικῶν.

λή.

Βουσιρις παῖς Ποσειδῶνος καὶ Ἀνίππης τῆς Νείλου, τοὺς παριόντας ὑπὸ λόγῳ φιλοξενίας κατέθυε· μετῆλθε δὲ αὐτὸν ἡ τῶν τεθνηκότων νέμεσις· Ἡρακλῆς γὰρ ὑποπτευθεὶς τῷ ῥοπάλῳ διεχρήσατο· ὡς Ἀγάθων Σάμιος.

Ηρακλης τὰς Γηρυόνου βοῦς ἐλαυνῶν δι' Ἰταλίας ἐπεξενώθη Φαύνῳ βασιλεῖ, ὃς ἦν Ἑρμοῦ παῖς, καὶ τὸν

Fabius Fabricianus, Maximi cognatus, diripiens Tuxium principem Samnitium urbem, Venerem Victricem, quæ apud illos colebatur, Romam misit. Hujus uxor Fabia stuprata a formoso quodam juvene Petronio Valentino, maritum dolo interfecit. Fabia autem fratrem Fabricianum etiamnum infantem periculo eripuit, et alio furtim educandum misit. Is adultus matrem adulterumque occidit, estque senatus sententia absolutus. Dositheus tertio Italicorum.

XXXVIII.

Busiris Neptuni et Anippæ Nilo genitæ filius prætereuntes simulata hospitalitate exceptos mactabat. Sed in eum mactatorum ultio vindicavit. Hercules enim insidias sentiens clava eum peremit. Ex Agathone Samio.

Hercules Geryonis boves per Italiam agens, hospitio usus est Fauni regis, qui Mercurii fuit filius, ac patri im-

γε ξένους τῷ γεννήσαντι ἔθυεν· ὀπιχειρήσας δὲ τῷ Ἡρακλεῖ, ἀνῃρέθη· ὡς Δέρκυλλος ἐν τρίτῳ Ἰταλικῶν.

λθ'.

Φάλαρις Ἀκραγαντίνων τύραννος ἀπότομος, τοὺς παριόντας ξένους ἐτρέβλου καὶ ἐκόλαζε. Πέριλλος δὲ τῇ τέχνῃ χαλκουργός, δάμαλιν κατασκευάσας χαλκῆν, ἔδωκε τῷ βασιλεῖ, ὡς ἂν τοὺς ξένους καταικίῃ ζῶντας ἐν αὐτῇ. Ὁ δὲ μόνον τότε γενόμενος δίκαιος, αὐτὸν D ἐνέβαλεν. Ἐδόκει δὲ μυκηθμὸν ἀναδιδόναι ἡ δάμαλις· ὡς ἐν δευτέρῳ Αἰτιῶν.

Ἐν Αἰγέστῃ, τῇ πόλει τῆς Σικελίας ἐγένετό τις ὠμὸς τύραννος, Αἰμύλιος Κενσωρῖνος· ὅστις τοὺς καινότερα βασανιστήρια κατασκευάσαντας ἐδωρεῖτο. Εἷς δέ τις Ἀρούντιος Πατέρκυλλος δημιουργήσας ἵππον χαλκοῦν τῷ τυράννῳ δῶρον ἔδωκεν, ἵνα βάλλῃ αὐτούς. Ὁ δὲ τότε πρῶτον νομίμως ἀναφαρεὶς, τὸν χαρισάμενον πρῶτον ἔβαλεν· ὡς ἂν ἐν ᾧ ἐπενόησε βάσανον

molare hoſpites ſolebat: is aggreſſus Herculem, ab ipſo eſt trucidatus. Dercyllus tertio Italicorum.

XXXIX.

Phalaris Agrigentinorum tyrannus crudelis, hoſpites torquebat et excruciabat. Perillus faber ærarius æream buculam confecit, tyrannoque obtulit, ut in ea peregrinos vivos cremaret. Phalaris tum duntaxat juſtus, ipſum injecit. Videbatur autem mugitum edere bucula. E ſecundo libro Quæſtionum ſive cauſarum.

Ægestæ, quæ Siciliæ urbs eſt, ſævus quidam fuit tyrannus Æmilius Cenſorinus, donis eos afficiens, qui nova inveniſſent tormenta. Erat quidam Aruntius Paterculus, qui equum æreum fabricatus dono dedit tyranno, ut in eum conjiceret cruciandos. Tyrannus tunc primum jus ſecutus, ipſum tormenti auctorem in equum conjecit, ut quos aliis

ἄλλοις, αὐτὸς πάθῃ πρῶτος. Τοῦτον συλλαβὼν ἀπὸ τῆς Ταρπίας ὄρους ἔρριψε. Καὶ δοκοῦσιν οἱ ἀποτόμως βασιλεύσαντες ἀπ' ἐκείνου Αἰμύλιοι προσαγορεύεσθαι· ὡς Ἀριστείδης ἐν τετάρτῳ Ἰταλικῶν. E

μ'.

Ενηνος Ἄρεος καὶ Στερόπης, τῆς Οἰνομάου θυγατρὸς Ἀλκίππῃ, ἐγέννησε θυγατέρα Μάρπισσαν, ἣν παρθένον ἐφύλαττεν. Ἴδας ὁ Ἀφάρητος καὶ ἁρπάσας ἐκ χορῶν ἔφυγεν. Ὁ δὲ πατὴρ διώξας, καὶ μὴ συλλαβών, εἰς τὸν Λυκόρμαν ἔρριψεν ἑαυτὸν ποταμόν, καὶ ἀθάνατος ἐγένετο· ὡς Δοσίθεος ἐν πρώτῳ Ἰταλικῶν.

Ανηιος δὲ Τύσκων βασιλεὺς, ἔχων θυγατέρα εὐμορφον, ὄνομα Σαλίαν, παρθένον ἐτήρει. Κάθητος δὲ ἐκ τῶν ὀπισήμων ἰδὼν τὴν παρθένον παίζουσαν, ἠράσθη, καὶ μὴ φέρων τὸν ἔρωτα, ἥρπασε καὶ ἦγεν εἰς Ῥώμην. Ὁ F δὲ πατὴρ ὑπεδιώξας, καὶ μὴ συλλαβὼν ἧλατο εἰς τὸν

D. 10. συλλαβὼν] Omissus est Nominativus alicujus Nominis proprii.
E. 4. Ἴδας ὁ Ἀφάρητος] Legendum Ἴδας δ' ὁ Ἀφάρεως. Ultimum, e sua ipse correctione, dedit Xyl.

paraverat cruciatus, ipse primus experiretur. Eum comprehensum de monte Tarpeio dejecit. Et videntur qui crudeliter imperant, ab illo dicti Æmilii. Aristides quarto Italicorum.

XL.

Evenus Martis et Steropes filius ex Alcippa uxore, Œnomai filia, progenuit filiam Marpissam, eamque virginem adservavit. Idas autem Apharei filius ea rapta profugit. Quem Evenus persequens, cum non adsequeretur, in Lycornam fluvium sese conjecit, immortalisque est factus. Dositheus primo rerum Italicarum.

Anius Etruscorum rex cum haberet filiam eleganti forma Saliam, virginem eam custodivit. Cathetus autem primi nominis homo cum ludentem eam vidisset, amore captus atque victus rapuit, Romamque abduxit. Pater insecutus cum non consequeretur, in profluentem sese saltu dedit, qui ab

Παρεύσιον ποταμὸν, ὃς Ἀννίων μετωνομάσθη. Τῇ δὲ Σαλίᾳ συγγενόμενος Κάθητος, ἐποιήσατο Λατῖνον καὶ Σάλιον· ἀφ' ὧν οἱ εὐγενέστατοι κατῆγον τὸ γένος· ὡς Ἀριστείδης Μιλήσιος, καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Πολυΐστωρ ἐν τρίτῳ Ἰταλικῶν.

μα'.

Ηγησιστρατος ἀνὴρ Ἐφέσιος ἐμφύλιον φόνον δράσας ἔφυγεν, εἰς Δελφοὺς, καὶ ἠρώτα τὸν θεὸν ᾧ οἰκήσειεν. Ὁ δὲ Ἀπόλλων ἀνεῖπεν, Ἔνθα ἂν ἴδῃ χορεύοντας
316 ἀγρίκους θαλλοῖς ἐλαίας ἐστεφανωμένους. Γενόμενος δὲ κατὰ τὸν τόπον τῆς Ἀσίας, καὶ θεασάμενος φύλλοις ἐλαίας ἐστεφανωμένους γεωργοὺς καὶ χορεύοντας, ἔκτισεν αὐτῷ πόλιν, καὶ ἐκάλεσεν Ἐλαιοῦντα· ὡς Πυθοκλῆς Σάμιος ἐν τρίτῳ Γεωργικῶν.

Τηλεγονος, Ὀδυσσέως καὶ Κίρκης, ὑπὸ ἀναζήτησιν τοῦ πατρὸς πεμφθεὶς, ἔμαθε πόλιν κτίσαι ἔνθα ἂν ἴδῃ γεωργοὺς ἐστεφανωμένους καὶ χορεύοντας. Γενομένου δὲ καλὰ

A. 5. Σάμιος] Ita Bas. Xyl. F. Vulgo Σάμνιος.

eo est dictus Anio. Cathetus e Salia Latinum ac Salium procreavit, nobilissimarum auctores prosapiarum. Hæc Aristides Milesius, et Alexander Polyhistor tertio Italicorum.

XLI.

Hegesistratus Ephesius civili nece perpetrata Delphos fugit, scitatusque deum est ubinam locorum sedem poneret. Respondit Apollo, ibi ubi rusticos visurus esset choreas ducere frondibus olivæ coronatos. Quod cum ille in quadam Asiæ regione deprehendisset, urbem ibi condidit, et (ab oleis) Elæuntem appellavit. Hoc invenies scriptum in tertio libro Pythoclis Samii de rebus rusticis.

Telegonus Ulyssis e Circe filius missus ad indagandum patrem, monitus est ut ibi urbem conderet ubi serta gerentes agricolas saltare videret. Cumque in quendam Italiæ locum venisset, offendit

πινα τόπον τῆς Ἰταλίας, καὶ θεασάμενος ἀγροίκους τρινίνοις κλάδοις ἐστεφανωμένους καὶ ὀρχήσει τερπομένους, ἔκτισε πόλιν, ἀπὸ τοῦ συγκυρήματος Πρίνιστον ὀνομάσας, ὃν Ῥωμαῖοι τροπικῶς, Πραίνεστον καλοῦσιν· ὡς ἱστορεῖ Ἀριστοκλῆς ἐν τρίτῳ Ἰταλικῶν. B

colonos ramis ilignis redimitos choreis vacare; itaque urbem ibi condidit, et ab eventu Priniſtum (eſt enim ilex Græcis *prinos*) nominavit. Romani eam urbem voce detorta Præneſte appellant. Sic commemorat Ariſtocles libro rerum Italicarum tertio.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΩΝ ΤΥΧΗΣ.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΩΝ ΤΥΧΗΣ.

PLUTARCHI

DE

FORTUNA ROMANORUM.

α'. ΑΙ πολλὰς πολλάκις ἠγωνισμέναι καὶ μεγάλους
c ἀγῶνας Ἀρετῇ καὶ Τύχῃ πρὸς ἀλλήλας μέγιστον ἀγωνίζονται τὸν παρόντα, περὶ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας, διαδικαζόμεναι πότερας γέγονεν ἔργον, ἢ πότερα τῷ τηλικαύτῳ δυνάμιν γεγέννηκεν. Οὐ γὰρ μικρὸν ἔσαι τῇ περιγενομένῃ τοῦτο μαρτύριον, μᾶλλον δὲ, ἀπολόγημα πρὸς κατηγορίαν. Κατηγορεῖται δὲ Ἀρετὴ μὲ,

I. VIRTUTI et FORTUNÆ, quæ multa ſæpenumero et magna invicem certamina ſuſtinuerunt, maximum in præſentia certamen eſt de Romanorum imperio, utra ejus auctor fuerit, utra tantam ei imperio potentiam pepererit. Utra vicerit, ea magnum ſuæ præſtantiæ teſtimonium, atque adeo magnum depellendi criminis, quod ei intentatur, argumentum reportabit. Accuſatur enim Vir-

ὡς καλόν, ἀνωφελὲς δέ· Τύχη δέ, ὡς ἀβέβαιον μέν, ἀγαθὸν δέ· καὶ τὴν μὲν ἄκαρπα πονεῖν λέγουσι, τὴν δὲ ἄπιζα δωρεῖσθαι. Τίς οὖν οὐκ ἂν λέξει, τῇ ἑτέρᾳ τῆς Ῥώμης προστεθείσης, ἢ λυσιτελέστατον Ἀρετῇ, εἰ τηλικαῦτα τοὺς ἀγαθοὺς δέδρακεν ἀγαθά· ἢ βεβαιότατον D Εὐτυχίαν, χρόνον ἤδη τοσοῦτον ἃ δέδωκε τηροῦσαν; Ἴων μὲν οὖν ὁ ποιητὴς, ἐν τοῖς δίχα μέτρου καὶ καταλογάδην αὐτῷ γεγραμμένοις, φησὶν, Ἀνομοιότατον πρᾶγμα τῇ Σοφίᾳ τὴν Τύχην ὄσαν, ὁμοιοτάτων πραγμάτων γίνεσθαι δημιουργόν. Αὔξουσιν ἀμφότεραι, προσκοσμοῦσιν, ἄνδρας εἰς δόξαν ἀνάγουσιν, εἰς δύναμιν, εἰς ἡγεμονίαν· τί δεῖ τὰ πολλὰ μακρύνειν ἐξαριθμούμενον; αὐτὴν τὴν γεννῶσαν ἡμῖν καὶ φέρουσαν τὰ πάντα φύσιν, οἱ μὲν Τύχην εἶναι νομίζουσιν, οἱ δὲ Σοφίαν. Διὸ καλόν τι τῇ Ῥώμῃ καὶ ζηλωτὸν ὁ σύνεσις λόγος ἀξ- E ίωμα προστιθησιν, εἰ μετὰ δικαιοσύνης ὑπὲρ αὐτῆς ὡς ὑπὲρ

D. 7. προσκοσμοῦσιν, ἄνδρας εἰς δόξαν.] Ita interpunxi. Vulgo erat προσκοσμοῦσιν ἄνδρας, εἰς δόξαν. At prius ad Urbem, posterius ad viros referendum.

tus, ut pulchra quidem, cæterum inutilis quæ sit: Fortuna, ut bona quidem, sed instabilis: et illius labores fructu, hujus dona fide, carere aiunt. Quis vero neget Virtutem, si ei res Romana addicatur, longe utilissimam esse, quæ bonis tot bona paraverit? vel Fortunam, si penes hanc victoria stet, stabilissimam, cum quæ dedit, tanto jam tempore conservaverit? Ion poëta in his quæ soluta oratione scripsit, Fortunam ait, et Sapientiam, cum sint inter se dissimillimæ, simillimarum rerum effectrices esse. Augent ambæ et ornant viros, ad gloriam, potentiam, imperium evehunt. Quorsum attinet longam enumerationem instituere? ipsam quæ nobis omnia gignit atque profert naturam alii Fortunam esse arbitrantur, alii Sapientiam. Itaque præsens disputatio Romæ magnam suspiciendamque conciliabit dignitatem, si de ea id quod de terra, mari, cœlo, sideribus

γῆς καὶ θαλάττης καὶ οὐρανοῦ καὶ ἄστρων, πότερον κατὰ τύχην συνέστηκεν ἢ κατὰ πρόνοιαν.

Β'. Ἐγὼ δέ, ὅτι μὲν εἰ καὶ πάνυ πρὸς Ἕλληνας ἀεὶ πολεμοῦσι καὶ διαφέρονται Τύχη καὶ Ἀρετή, πρός γε τηλικαύτην σύμπηξιν ἀρχῆς καὶ δυνάμεως εἰκὸς ἦν αὐτὰς ἀπεισαμένας συνελθεῖν, καὶ συνελθούσας ἐπιτελεῖσαι καὶ συναπεργάσασθαι τῶν ἀνθρωπίνων ἔργων τὸ κάλλιστον, ὀρθῶς ὑπονοεῖν οἶμαι. Καὶ νομίζω, καθάπερ Πλάτων φησὶν ἐκ πυρὸς καὶ γῆς, ὡς ἀναγκαίων τε καὶ
F πρώτων, γεγονέναι τὸν σύμπαντα κόσμον, ἵνα πρόσφατός τε γένηται καὶ ἁπλοῦς· γῆς μὲν, τὸ ἐμβριθὲς καὶ ἑδράσιμον αὐτῷ συμβαλομένης, πυρὸς δὲ χρῶμα, καὶ μορφὴν καὶ κίνησιν· (αἱ δὲ ἐν μέσῳ φύσεις, ὕδωρ καὶ ἀὴρ, μαλάξασαι καὶ σβέσασαι, τὴν ἑκατέρου ἄκρων ἀνομοιότητα συνήγαγον, καὶ ἀνεμίξαντο τὴν ὕλην δι' αὐτῶν) ἵνα ἅμα καὶ ὁ τὴν Ῥώμην ὑποβαλόμενος
317 χρόνος μετὰ θεοῦ, Τύχῃ καὶ Ἀρετῇ ἐκέρασε καὶ συνέζευξεν, ἵνα ἑκατέρας λαβὼν τὸ οἰκεῖον, ἀπεργάσηται

solet fieri, disquirimus Fortunamne an Providentiam auctorem habeat.

II. Equidem hoc me recte opinor censere, Fortunam et Virtutem, tametsi maxima et continentia inter se gerunt bella, tamen ad tanti compagem imperii atque potentiæ tantæ structuram pace composita coivisse, humanorumque operum pulcherrimum communicatis operis absolvisse. Plato affirmat ex igni et terra, ut necessariis primisque, universum mundum coaluisse, ita ut et videri posset et tangi: terra gravitatem et stabilitatem conferente, igni autem colorem, formam, motum: reliquis in medio interpositis naturis aqua et aëre mollientibus et restinguentibus, itaque extremorum dissimilitudinem compingentibus, atque materiam temperantibus: sic utique quod fundamenta Romæ jecit Tempus cum Deo, Fortunam et Virtutem conjunxit atque commiscuit, ut utriusque proprias facultates adhibens omnibus hominibus

πᾶσιν ἀνθρώποις ἑστίαν ἱερὰν, ὡς ἀληθῶς, καὶ ὀνησιδώραν, καὶ σεῖσμα μόνιμον, καὶ στοιχεῖον ἀΐδιον, ὑποφερομένοις τοῖς πράγμασιν ἀγκυροβόλιον σάλου καὶ πλάνης, ὥς φησι Δημόκριτος. Ὡς γὰρ οἱ φυσικοὶ τὸν κόσμον λέγουσιν οὐκ εἶ) κόσμον, οὐδὲ θέλειν τὰ σώματα συνελθόντα καὶ συμμιγέντα κοινὸν ἐκ πάντων εἶδος τῇ φύσει παρέχειν, ἀλλὰ τὸ μὲν ἔτι μικρῶν καὶ σπερμάτων φερομένων καὶ διαλιπαινόντων καὶ ὑποφευγόντων τὰς ὑπολήψεις καὶ περιπλοκάς, τὸ δὲ ἀδρότερων καὶ συνεκτικώτων ἤδη, δεινὰς ἀγῶνας πρὸς ἄλληλα καὶ ταραχὰς λαμβανόντων, κλυδώνα καὶ βρασμὸν τῆ) εἶ), καὶ φθορᾶς καὶ πλάνης καὶ ναυαγίων μετὰ πάντα, πρίν γε τὴν γῆν μέγεθος λαβεῖν ἐκ τῶν συνιζανόντων καὶ φερομένων ἱδρυθῆναί πως αὐτὴν, καὶ τοῖς ἄλλοις ἵδρυσιν ἐν αὐτῇ καὶ περὶ αὐτὴν παρέχειν· ὕτω τὸ μεγίστων ἐν ἀνθρώποις δυνάμεων καὶ ἡγεμονιῶν κατὰ τύχας ἐλαυ-

A. 2. ὀνησιδώραν] ὀνησιδώρων Schot. Coll. Mur. ἀνησιδώραν Jun. Forte ἀνησιδώρων.

conficeret Veſtam re vera ſacram et beneficam, ac ſtabile retinaculum, et elementum ſempiternum, et quod rebus fluctuantibus atque ſublabentibus anchora eſſet, ut cum Democrito loquar. Sicut enim phyſici tradunt, mundum non fuiſſe mundum, neque corpora voluiſſe coeuntia et commixta communem ex omnibus formam naturæ præbere: ſed aliis parvis etiamnum ac ſparſim agitatis, ſubterlabentibuſque et comprehenſionem nexumque effugientibus, grandioribus autem et compactis jam atrocia invicem certamina exercentibus, turbaſque dantibus, cum fragore fluctuaſſe omnia, ante quam terra ſuam nacta ex compactis et agitatis magnitudinem ac ſtabilita eſſet, eam firmatam, etiam reliquis in ipſa aut circum ipſam ſubſiſtendi opportunitatem exhibuiſſe: ita maximis hominum potentiis atque imperiis fortuitis caſibus jactatis et inter

νομένων καὶ συμφερομένων, ὑπὸ τοῦ μηδένα κρατεῖν, βέλεσθαι δὲ πάντας, ἀμήχανος ἡ φορὰ καὶ πλάνη καὶ μεταβολὴ πᾶσα πάντων, μέχρις οὗ τῆς Ῥώμης ἰσχυὶ
C καὶ αὔξησιν λαβούσης, καὶ ἀναδησαμένης, τοῦτο μὲν, ἔθνη καὶ δήμους ἐν αὐτῇ, τοῦτο δὲ, ἀλλοφύλους καὶ ἀφ' ἑσπερίους βασιλέων ἡγεμονίας, ἔδεσαν ἔσχε τὰ μέγιστα καὶ ἀσφάλειαν, εἰς κόσμον εἰρήνης καὶ ἕνα κύκλον τῆς ἡγεμονίας ἄπαιστον ἀδιαφερομένης, πάσης μὲν ἀρετῆς ἐγγενομένης τοῖς ταῦτα μηχανησαμένοις, πολλῆς δὲ καὶ τύχης συνελθούσης, ὡς ἐνέσαι τοῦ λόγου προϊόντος ἐνδείξασθαι.

γ'. Νυνὶ δέ μοι δοκῶ τοῦ προβλήματος, ὥσπερ ἀπὸ σκοπᾶς, καθορᾶν ὅπῃ τιὼ σύγκρισιν καὶ τ' ἀγῶνα τιὼ τε Τύχῃ καὶ τιὼ Ἀρετιὼ βαδιζούσης. Ἀλλὰ τῆς μὲν Ἀρετῆς πρᾶόν τε τὸ βάδισμα, καὶ τὸ βλέμμα καθεστηκός· παρέχει δέ τι καὶ τῷ προσώπῳ πρὸς τιὼ
D ἄμιλλαν ἐρύθημα τῆς φιλοτιμίας· καὶ πολὺ μὲν ὑστερεῖ

C. 4. ἕνα κύκλον] Sic B. E. Voſſ. P. Vulgo, ἓν καὶ κύκλον.

ſe colliſis, quod nemo unus imperaret reliquis, vellent omnes, inexplicabilis fuit clades et error ac mutatio continua omnium: donec Roma vires nacta et aucta, et in ſe conſtringente cum gentes et populos, tum peregrina etiam atque tranſmarina regna et dominia, maximæ res fundamentum cui inniterentur et firmitatem adeptæ ſunt, imperio in pacatum ſtatum, circulumque immobilem redacto: quem qui machinati ſunt, eos et omni virtute inſtructos, et a fortuna plurimis in rebus adjutos fuiſſe, progreſſu orationis licebit demonſtrare.

III. Jam vero tanquam e ſpecula quæſtionis poſitæ proſpicere mihi videor, et cernere ad collationem accedentes Virtutem et Fortunam. Sed Virtutis quidem placidus eſt ingreſſus, et vultus conſtans, et in facie ruboris nonnihil ob vincendi in hoc certamine et honoris ſtudium concepti apparet. Longo hanc poſt ſe intervallo relinquit Fortuna. Ducunt autem Virtutem ac

ἀπευδούσης τῆς Τύχης, ἄγουσι δὲ αὐτὴν καὶ δορυφοροῦσι κατὰ πλῆθος

Ἄνδρες ἀριῖφατοι βεβροτωμένα τεύχε' ἔχοντες,

ἀναντίων τραυμάτων ἀνάπλεῳ, αἷμα συμμεμιγμένον ἱδρῶτι ψαλάζοντες, ἡμικλάστοις ὀπισθονεύουσι λαφύγεσι. Βούλεσθε δὲ πυθώμεθα τίνες ποτὲ εἰσὶν οὗτοι; Φαβρίκιοί φασιν εἶναι, καὶ Κάμιλλοι, καὶ Λούκιοι, καὶ Κικιννάτοι, καὶ Μάξιμοι Φάβιοι, καὶ Κλαύδιοι Μάρκελλοι, καὶ Σκιπίωνες· ὁρᾷ δὲ καὶ Γάϊον Μάριον ὀργιζόμενον τῇ Τύχῃ· καὶ Μούκιος ἐκεῖ Κέγλας, τὴν φλεγομένην χεῖρα δείκνυσι, βοᾷ, Μὴ καὶ ταύτην τῇ Τύχῃ χαρίζῃ; καὶ Πάκιος, καὶ Μάρκος ἀριστεὺς ὁ Διβαποτάμιος Τυρρηνικοῖς βέλεσι βαρυνόμενος, καὶ σκάζοντα μὲν παρέχων, οὐ βαθείας ὑποφεύγεται δίνης, Οὐκοῦν κἀγὼ τὴν τύχην πεπήρωμαι; Τοιοῦτος ὁ τῆς ἀρετῆς χορὸς προέρχεται τὴν σύγκρισιν,

D. 10. Γάϊον Μάριον] Sic T. margo Voſſ. Baſ. Xyl. Mez. Vulgo Κλαύδιον Μάριον.

E. 1. Πάκι⟨ος⟩, καὶ Μάρκ⟨ος⟩] Μάρκος Ὡράτι⟨ος⟩ Baſ. Xyl. Mez. At margo Voſſ. Ὁράτιος καὶ Μάρκος.

ſtipant

Arma caterva gerens conſperſa cruore virorum
Magnanimum, ſæva quos ſtravit cæde Gradivus:

hi adverſorum vulnerum pleni, ſtillantes ſanguine permixtum ſudorem, ſemifractis innituntur ſpoliis hoſtium. Libetne ſcitari qui ſint? Fabricii ſumus, aiunt, et Camilli, et Lucii, et Cincinnati, et Maximi Fabii, et Claudii Marcelli, et Scipiones. Caium quoque Marium conſpicio Fortunæ iratum, et Mucius ibi Scævola ardentem oſtentat manum vociferans, *Num et hanc Fortunæ largiris?* et Marcus Horatius qui rem pulcherrime ad flumen geſſit, Etruſcis gravatus telis, et pedem claudum trahens e profundo gurgite obloquitur, *Num et ego fortuito caſu mutilatus ſum?* Talis eſt Virtutis chorus ad contentionem proficiſcens,

Βριθὺς ὁπλιτοπάλας δαΐος ἀντιπάλοις.

δ'. Τῆς δὲ τύχης ὀξὺ μὲν τὸ κίνημα, καὶ θρασὺ τὸ φρόνημα, καὶ μεγάλαυχον ἡ ἐλπίς· φθάνουσα δὲ τὴν Ἀρετὴν ἐγγύς ἐστιν, ὑ πρεσῖς ἐλαφρίζουσα κούφοις ἑαυτὴν, οὐδὲ ἀκρώνυχον ὥσπερ σφαίρας τινὸς ἴχνος καθεῖσα, ἀσφαλὴς ἢ ἀμφίβολος ἀφῆσιν, εἴτ' ἄπῃσιν
F ἀνδρὸς· ἀλλ' ὥσπερ οἱ Σπαρτιᾶται τὴν Ἀφροδίτην λέγουσι, βαδίσασαν τὸν Εὐρώταν, τὰ μὲν ἔσοπτρα καὶ τὰς χλιδῶνας, καὶ τὸν κεστὸν ἀποθέσθαι, δόρυ δὲ καὶ ἀσπίδα λαβεῖν κοσμουμένην τῷ Λυκούργῳ· οὕτως ἡ Τύχη καταλιποῦσα Πέρσας καὶ Ἀσσυρίους, Μακεδονίαν μὲν ἐλαφρὰ διέπτη, καὶ ἀπεστάσατο ταχέως Ἀλέξανδρον, ἢ δι' Αἰγύπτου καὶ Συρίας πρόφερουσα βασιλείας διώδευσε,
318 καὶ Καρχηδονίους τρεφομένη πολλάκις ἐβάρυνε· τῷ δὲ Παλατίῳ προσερχομένη, καὶ βαδίσασα τὸν Θύμβριν, ὡς ἔοικεν, ἔπτηξε τὰς πτέρυγας, ἐξέβη τῶν πεδίλων, ἀπέλιπε τὴν ἄπιστον καὶ σαλίμβολον σφαῖραν· οὕτως εἰσῆλθεν εἰς Ῥώμην ὡς μενοῦσα, ἢ δικαίως πάρεστιν ὀπὶ τὴ

Terror caſuris hoſtibus armipotens.

IV. Fortunæ autem incitatus eſt greſſus, ferox geſtus, ſpes arrogans, et poſt ſe relicta Virtute prope adeſt. Non ea vel levibus alis ſeſe librans, neque qualis veſtigiis ſummis globo impoſitis præceps et ambigua fertur accedere, et abitu mox evaneſcere ſuo: ſed ſicut Spartani Venerem perhibent ubi Eurotam tranſiit, ſpeculis, ornatu, ceſtoque depoſitis, in Lycurgi gratiam ſumpta haſta et ſcuto ſe ornare: ita Fortuna Perſis et Aſſyriis deſertis, cum leviter pervolaſſet Macedoniam, celeriterque abjeciſſet Alexandrum, Ægyptumque deinde et Syriam peragrando regna diſtuliſſet, et ſæpe converſa Carthaginienſes tuliſſet, poſtquam tranſmiſſo Tiberi ad Palatium appropinquavit, alas depoſuit, talaria exuit, ac infideli et verſatili illo globo miſſo facto, ita Romam intravit, ut manſura: ac talis jam adeſt ad judicium.

δίκλιν. Οὐ μὴν γὰρ ἀπλανὴς, κατὰ Πίνδαρον, οὐδὲ δίδυμον τρέφουσα πηδάλιον· ἀλλὰ μᾶλλον Εὐνομίας, καὶ Πειθοῦς ἀδελφὴ, καὶ Προμηθείας θυγάτηρ, ὡς γενεαλογεῖ Ἀλκμάν. Τὸ δὲ ὑμνούμενον ἐκεῖνο τῇ πλούτου κέρας ἔχει μὲν χειρὸς, οὐκ ὀπώρας ἀεὶ θαλλούσης μεστὸν, ἀλλ' ὅσα φέρει πᾶσα γῆ, πᾶσα δὲ θάλαττα, καὶ ποταμοὶ, καὶ μέταλλα, καὶ λιμένες, ἄφθονα καὶ ῥύδην ὀπωρίζουσιν. Λαμπραὶ δὲ καὶ ἀγαπρεπεῖς ἄνδρες οὐκ B ὀλίγοι μετ' αὐτῆς ὁρῶνται· Πομπίλιος Νουμᾶς ἐκ Σαβίνων, καὶ Πρίσκος ἐκ Ταρκυϊνίων, οὓς ἐπήλυδας βασιλεῖς καὶ ξένους ἐνιδρύσατο τοῖς Ῥωμύλου θρόνοις· καὶ Παῦλος Αἰμύλιος ἀπὸ Περσέως καὶ Μακεδόνων ἄπρωτον τρωτὸν ἄγων, καὶ νίκην ἄδακρυν θριαμβεύων, μεγαλύνει τὴν τύχην· μεγαλύνει δὲ καὶ Καικίλιος Μέτελλος ὁ Μακεδονικὸς γέρων, ὑπὸ τεττάρων παίδων ὑπατικῶν ἐκκομιζόμενος, Κοΐντου Βαναρίκου, καὶ Λευ-

B. 9. Βαναρίκου] Βαλεαρίκου Baſ. Xyl.

Non enim incerta eſt, qualis apud Pindarum, neque geminum verſat gubernaculum: ſed rectius dicitur Juſtitiæ et Suadæ ſoror, ac Providentiæ (ſiquidem ea eſt Prometheia) filia: quomodo genus Alcman deſcribit. Illud vero omnium ſermonibus celebratum copiæ cornu in manu habet, non frugibus ſemper florentibus refertum: ſed largiſſime omnia profundens, quæ omnis terra, omne mare, omnia flumina, metalla, portuſque ferunt. Illuſtres autem et præclari viri haud pauci eam comitantes videntur. Pompilius Numa a Sabinis, et Priſcus a Tarquiniis, quos Fortuna advenas et peregrinos in ſolio Romuli collocavit: item Æmilius Paulus a Perſeo et Macedonibus exercitum nullo vulnere læſum, victoriamque nullo partam fletu reportans, triumphum ducens Fortunam magnopere prædicat. Idem et Cæcilius Metellus facit, Macedonicus ille ſenex, a quatuor filiis conſularibus elatus: Quintio Balearico, Lucio Dia-

c κὶν Διαδούμα, καὶ Μάρκιν Μετέλλιν, καὶ Γαΐν Καπραρίν, καὶ δυεῖν γαμβρῶν ὑπατικῶν, καὶ θυγατριδῶν κοσμουμένων ἐπιφανέσιν ἀριστείαις καὶ πολιτείαις. Αἰμύλιος δὲ Σκαῦρος, ἐκ ταπεινοῦ βίου καὶ ταπεινοτέρου γένους, καινὸς ἄνθρωπος ἀρθεὶς ὑπ' αὐτῆς, πρωτεύφεται τοῦ μεγάλου συνεδρίου. Κορνήλιον δὲ Σύλλαν, ἐκ τῆ Νικοπόλεως τῆς ἑταίρας ἀναλαβοῦσα καὶ βαστάσασα κόλπων, ὑψηλότερον τῶν Κιμβρικῶν Μαρίου θριάμβων, καὶ τῶν ἐπὶ ὑπατείων, ἐπιθήσιν μοναρχίαις καὶ δικτατωρίαις· ἄντικρυς ἔτος τῇ τύχῃ μὴ τῶν πρόξεων ἑαυτὸν εἰσεποίει, βοῶν κατὰ τὸν Οἰδίποδα τὸν Σοφοκλέους,

d Ἐγὼ δ' ἐμαυτὸν παῖδα τῆς τύχης νέμω·

καὶ Ῥωμαϊστὶ μὲν Φήλιξ ὠνομάζετο· τοῖς δὲ Ἕλλησιν ὅπως ἔγραψε, Λεύκιος Κορνήλιος Σύλλας, Ἐπαφρόδιτος· καὶ τὰ παρ' ἡμῖν ἐν Χαιρωνείᾳ τρόπαια, καὶ τὰ τῶν Μιθριδατικῶν, ὅπως ὑπεγράψαμεν, καὶ εἰκότως. Πλεῖστον

C. 1. Διαδούμα] Διαδημάτα T. V. B. Coll. Mur. Schott. Jannot. Anon. Mez. Verſ. Xyl.

demato, ſeu Vittato, Mario Metello, et Caio Caprario: necnon duobus generis conſularibus, et nepotibus, qui rebus geſtis, ac magiſtratibus in republica obitis erant illuſtres. Tum Æmilius Scaurus, qui ex abjecta vita et ignobili familia novus homo elevatus a Fortuna eo eſt, ut princeps Senatus legeretur. Eadem Cornelium Syllam e gremio Nicopolis ſcorti ſublatum, ſupra Cimbricos Marii triumphos et ſeptem ejus conſulatus extollens in regno ac dictaturis collocat; qui ſane palam ſe et res a ſe geſtas Fortunæ in adoptionem dedit, clamans cum Œdipo Sophocleo,

Ego meipſum puto Fortunæ filium.

et Romana quidem voce Felix appellabatur: ad Græcos autem ſic ſcribebat: LUCIUS CORNELIUS SYLLA VENUSTUS: ac tropæa cum quæ apud nos ſunt Chæroneæ, tum Mithridatica, ſic inſcripta ſunt. Neque id abs re; nam *Vene-*

γὰρ Ἀφροδίτης οὐ νὺξ, κατὰ Μένανδρον, ἀλλὰ Τύχη μετέσχηκεν.

ε'. Ἆρ' οὖν ταύτῃ τις ἀρχὴν ποιησάμενος οἰκείαν, ὑπὲρ τῆς Τύχης ἐπάγοιτο μάρτυρας αὐτοὺς Ῥωμαίους, ὡς τῇ Τύχῃ πλέον ἢ τῇ Ἀρετῇ νέμοντας; Ἀρετῆς μὲν γε παρ' αὐτοῖς, ὀψὲ καὶ μετὰ πολλοὺς χρόνους ἱερὸν ἱδρύσατο Σκιπίων ὁ Νομαντῖνος· εἶτα Μάρκελλος τὸ ΟΥΙΡΤΟΥΤΙΣ τε καὶ ΟΝΩΡΙΣ συναμφοτέρων· καὶ τὸ τῆς ΜΕΝΤΙΣ ΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ (γνώμης ἂν νομίζοιτο) Σκαῦρος Αἰμίλιος, περὶ τὰ Κιμβρικὰ τοῖς χρόνοις γεγονώς· ἤδη τότε λόγων καὶ σοφιστῶν καὶ ῥωμυλίας παρεισρυείσης εἰς τὴν πόλιν, ἤρχοντο σεμνύειν τὰ τοιαῦτα. Σοφίας δὲ μέχρι καὶ νῦν ἱερὸν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Σωφροσύνης, ἢ Καρτερίας, ἢ Μεγαλοψυχίας, ἢ Ἐγκρατείας. Ἀλλὰ τά γε τῆς Τύχης ἱερὰ, λαμπρὰ καὶ παλαιὰ, καὶ ὁμοῦ τι τοῖς πρώτοις καταμεμιγμένα τῆς πόλεως θεμελίοις γέγονε. Πρῶτος μὲν γὰρ ἱδρύσατο Τύχης ἱερὸν Μάρκιος Ἄγκου

ris maximam partem non, ut visum Menandro, *nox*, sed Fortuna *capit*.

V. Proinde ab hoc orsurus aliquis initio patrocinium Fortunæ opportunum, ipsos in testimonium vocaverit Romanos: ut qui plus Fortunæ quam Virtuti detulerint. Virtutis enim apud eos sero, et longo ab urbe condita tempore fanum posuit Scipio Numantinus: deinde Marcellus Virtutis et Honoris: Mentis dedicavit Æmilius Scaurus, qui belli Cimbrici tempore vixit: cum jam Sophistis et Oratorum argutiis in urbem illapsis istas res magnis ferre laudibus cepissent. Sapientiæ in hunc usque diem templum non est, neque Temperantiæ, aut Tolerantiæ, aut Magnanimitatis, aut Continentiæ. Fortunæ vero templa sunt splendida et antiqua, ac tantum non cum primis Romæ fundamentis posita. Primus Fortunæ templum dedicavit Ancus Marcius sorore Numæ natus, quar-

ὁ Νόμα θυγατριδοῦς, καὶ τέταρτος ἀπὸ Ῥωμύλου γε-
F νόμενος βασιλεύς· καὶ τάχα που τὴν Τύχην τῇ Ἀνδρίᾳ
παρωνόμασεν, ἢ πλεῖστον εἰς τὸ νικᾶν Τύχης μέτεστι. Τὸ
δὲ τῆς Γυναικείας Τύχης κατεσκευάσαντο περὶ Κα-
μίλλου, ὅτε Μάρκιον Κοριολάνον ἐπάγοντα τῇ πόλει
Οὐολούσκους ἀπετρέψαντο δι' τῶν γυναικῶν· πρεσβυ-
σάμεναι γὰρ αὗται πρὸς τὸν ἄνδρα μετὰ τῆς γυναικὸς
καὶ τῆς μητρὸς αὐτῦ, ἐξελιπάρησαν καὶ κατειργάσαντο
φείσασθαι τῆς πόλεως, καὶ τὴν στρατιὰν τῶν βαρβάρων
319 ἀπαγαγεῖν. Τότε λέγεται τὸ ἄγαλμα τῆς Τύχης
ἅμα τῷ καθιερωθῆναι, φωνὴν ἀφεῖναι, καὶ εἰπεῖν, Ὁσίως
με πόλεως νόμῳ γυναῖκες ἁγνὴ καθιδρύσασθε. Καὶ
μὴν καὶ Φούριος Κάμιλλος, ὅτε τὸ Κελτικὸν ἔσβεσε πῦρ,
καὶ τὴν Ῥώμην, ἀντίῤῥοπον χρυσῷ κεκλιμένην, ἀπὸ
ζυγοῦ καὶ τῆς πλάστιγος καθεῖλεν, ὑπ' Εὐβουλίας οὔτε
Ἀνδρείας, ἀλλὰ Φήμης ἱδρύσατο καὶ Κληδόνος ἐκεῖ

F. 11. ὁ Νόμα] Sic Baſ. Xyl. et Xyl. verſ. item Mez. Vulgo ὄνομα.
F. 1. τὴν Τύχην τῇ Ἀνδρίᾳ] Rectius τῇ Τύχῃ τὴν Ἀνδρίαν, ut B.
F. 2. παρωνόμασεν] Rectius παρωνόμασαν.

tus a Romulo rex: videturque Fortunam cognominem feciſſe fortitudini, cui ad obtinendam victoriam fortuna plurimum confert. Muliebris Fortunæ templum ante Camillum Romani fecerunt, quo tempore Martium Coriolanum Volſcos adverſus urbem adducentem mulierum opera averterunt: nam mulieres una cum matre ejus et uxore legationem obeuntes, exoraverunt hominem, impetraveruntque ut urbi parceret, et exercitum barbarorum abduceret. Ferunt ſimulachrum Fortunæ, dum dedicaretur, hanc vocem emiſiſſe: *Pie me o matronæ cives lege urbis dedicaviſtis.* Quin et Furius Camillus, poſtquam Celticum exſtinxit ignem, Romamque ad auri pondus in trutina examinatam de lance et libra detraxit, neque Prudentiæ neque Fortitudinis, ſed Famæ et Ominis templum locavit ad Novam viam eo in

τὴν καινὴν ὁδὸν, ὅπου φασὶ πρὸ τοῦ πολέμου Μάρκῳ Καιδικίῳ βαδίζοντι, νύκτωρ φωνὴν γενέσθαι κελεύσασαν ὀλίγῳ χρόνῳ Γαλατικὸν πόλεμον προσδέχεσθαι. Τὴν δὲ πρὸς τῷ ποταμῷ Τύχην τὴν Φόρτιγα καλοῦσιν (ὅπερ ἐστὶν ἰσχυράν, ἢ ἀριστευτικήν, ἢ B ἀνδρείαν) ὡς τὸ νικητικὸν ἁπάντων κράτος ἔχουσαν, καὶ τὸν γε ναὸν αὐτῆς ἐν τοῖς ὑπὸ Καίσαρος τῷ δήμῳ καταλειφθεῖσι κήποις ᾠκοδόμησαν, ἡγούμενοι καὶ ἐκεῖνον εὐτυχίᾳ γενέσθαι μέγιστον, ὡς αὐτὸς ἐμαρτύρησε.

ϛ'. Περὶ δὲ Γαΐου Καίσαρος ἡδέσθην ἂν εἰπεῖν, ὡς ὑπ' εὐτυχίας ἦρθη μέγιστος, εἰ μὴ τοῦτ' αὐτὸς ἐμαρτύρησεν. Ἐπεὶ γὰρ ἀπὸ Βρεντεσίου Πομπηΐου διώκων ἀνήχθη περὶ μιᾶς ἡμέρας νόννων Ἰανουαρίων, χειμῶνος ἐν τραχεῖ ὄντος, τὸ μὲν πέλαγος ἀσφαλῶς διεπέρασεν, τῆς Τύχης τὸν καιρὸν ὑποθεμένης· εὑρὼν δὲ τὸν Πομ- C πήϊον ἄθροον, καὶ πολλὴν μὲν ἐν γῇ, πολλὴν δὲ ἐν θαλάσσῃ, μεθ' ἁπασῶν ἅμα τῶν δυνάμεων καθεζόμενον

A. 9. Καιδικίῳ] Sumpſi a Baſ. et Xyl. Nam Latinum nomen eſt *M. Cædicius.*

loco, ubi aiunt ante bellum Marco Cædicio ambulanti noctu vocem oblatam, quæ juberet brevi poſt tempore bellum Gallicum exſpectare. Quæ vero ad Tiberim dedicata eſt Fortuna Fortis, ſcilicet vi omnia vincendi prædita, et generoſa, ei fanum in hortis populo a Cæſare legatis ædificaverunt, quod hunc quoque favore Fortunæ ad ſummam potentiam evectum judicarent. Quod et ipſe teſtatus eſt.

VI. Puduiſſet me ſane de Caio Cæſare pronunciare eum Fortuna magnum evaſiſſe, niſi ipſe hoc teſtatus fuiſſet. Nam cum a Brunduſio Pompeii perſequendi cauſa ſolviſſet pridie Nonas Januarii, hyeme jam vertente, tuto trajecit pelagus, Fortuna tempeſtatem ſuperante. Pompeium autem cum reperiſſet omnibus cum copiis ibi deſidentem, ac terræ marisque potentem, ipſe vix

αὐτὸς ὀλιγοστὸς ὢν, τῆς μὲν Ἀντωνίου καὶ Σαβίνου στρατὰς αὐτοῦ βραδυνούσης, ἐτόλμησεν εἰς ἀκάτιον μικρὸν ἐμβὰς, καὶ λαθὼν τόν τε ναύκληρον καὶ τὸν κυβερνήτην ὡς τινος θεράπων ἀναχθῆναι· σκληρᾶς δὲ τοῦ ῥεύματος τοῦ ποταμοῦ γενομένης ἀντιμεταβάσεως καὶ κλύδωνος ἰσχυροῦ, μεταβαλλόμενον ὁρῶν τὸν κυβερνήτην, ἀφεῖλεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τὸ ἱμάτιον, καὶ ἀναδείξας ἑαυτὸν, Ἴθι, ἔφη, γενναῖε, τόλμα, καὶ δέδιθι μηδέν, ἀλλὰ ἐπίδιδου τῇ τύχῃ τὰ ἱστία, καὶ δέχου ὃ πνεῦμα, τῷ πνέοντι πιστεύων, ὅτι Καίσαρα φέρεις καὶ τὴν Καί-
D σαρος τύχην. Οὕτως ἐπέπειστο τῇ Τύχῃ αὐτοῦ συμπλεῖν, συναποδημεῖν, συστρατεύεσθαι, συστρατηγεῖν· ἢ ἔργον ἦν γαλήνῃ μὲν ἐπιτάξαι θαλάσσῃ, θέρος δ' χειμῶνι, τάχος δὲ τοῖς βραδυτάτοις, ἀλκὴν δὲ τοῖς ἀθυμοτάτοις· τὸ δὲ τούτων ἀπιστότερον, φυγὴν Πομπηίῳ, καὶ Πτολεμαίῳ ξενοκτονίαν, ἵνα καὶ Πομπήιος πέσῃ καὶ Καῖσαρ μὴ μιανθῇ.

C. 13. τῷ πνέοντι] Abeſt in Ald. Baſ. Xyl. Pet. B. E. Voſſ. At Coll. Mur. τῷ πνεύματι. Forte τῷ λέγοντι, vel τῷ φέροντι.

parti alicui earum par, quod exercitus quem Antonius et Sabinus ducebant moraretur, auſus eſt parvo lembo conſcenſo, cum neque a domino navis neque a gubernatore agnoſceretur, pro ſervo alicujus habitus, avehi: cum autem ad oſtium fluminis, acriter repugnantibus navigationi fluctibus, conſilium mutare gubernatorem videret, detracto a capite tegmine, ſeipſum oſtendit, inquiens: *Perge vir fortis, aude, neque quicquam metue, ſed vela Fortunæ da, ventumque excipe confidens, quia Cæſarem vehis et Cæſaris fortunam.* Adeo certus animi erat Cæſar, Fortunam ſibi naviganti, peregrinanti, belligeranti, aciem inſtruenti adeſſe: cujus eſſent partes mari tranquillitatem imponere, æſtatem hyemi, celeritatem tardiſſimis, vires ſegniſſimis, et, quod hi eſt incredibilius, fugam Pompeio, Ptolemæo cædem hoſpitis; ut et caderet Pompeius, neque polluereturque Cæſar.

ζ'. Τί δέ; ὁ τότε μὲν υἱὸς, πρῶτος δὲ ἀναγορευθεὶς Σεβαστὸς, ἄρξας τεσσαρα καὶ πεντήκοντα ἔτη, οὐκ αὐτὸς ἐκπέμπων τὸν ἐγγατειδοῦν ὑπὲρ στρατείαν, ηὔξατο τοῖς θεοῖς, ἀνδρίαν μὲν αὐτῷ δοῦναι τὴν Σκιπίωνος, εὔνοιαν δὲ τὴν Πομπηΐου, Τύχην δὲ τὴν αὐτοῦ; καθάπερ ἔργῳ μεγάλῳ δημιουργὸν ὑπογράψας ἑαυτῷ τὴν E
Τύχην, ἥτις αὐτὸν ὑπιδεῖσα Κικέρωνι, καὶ Λεπίδῳ, καὶ Πάνσᾳ, καὶ Ἵρτίῳ, καὶ Ἀντωνίῳ, καὶ Μάρκῳ, ταῖς ἐκείνων ἀριστείαις καὶ χερσὶ καὶ νίκαις, καὶ φόλοις, καὶ πολέμοις, καὶ στρατοπέδοις γενόμενον στρῶτον, εἰς ὕψος ἄρασα, καὶ καταβαλοῦσα τότους δι' ὧν ἀνέβη, μόνον κατέλιπεν. Ἐκείνῳ γὰρ ἐπολιτεύετο Κικέρων, καὶ Λέπιδος ἐστρατήγει, καὶ Πάνσας ἐνίκα, καὶ Ἵρτιος ἔπιπτε, καὶ Ἀντώνιος ὕβριζεν· ἐγὼ γὰρ καὶ Κλεοπάτραν τῇ F
τύχῃ Καίσαρος πάσχω, δεῖ λῦ, ὡς ἔρμα, κατέδυ καὶ συνετρίβη τηλικοῦτος αὐτοκράτωρ, ἵνα ἡ μόνος

E. 5. γενόμενον πρῶτον—κατέλιπεν.] Vulgo perperam: γενόμενον πρῶτον εἰς ὕψος ἄρασα καὶ καταβαλοῦσα, τότους ἀναβῆναι μόνον, δι' ὧν ἀνέβη μόνον, κατέλιπεν. Juvit interpunctionem E. ejectionem emblematis B.

VII. Quid? Filius hujus, is qui primus Auguſti cognomentum tulit, et annos quinquaginta et quatuor imperavit, nonne cum nepotem ad gerendum bellum emittens fortitudinem ei Scipionis, gratiam Pompeii, ſuam fortunam optaret, ſui tanquam inſignis operis opificem Fortunam profeſſus eſt? hæc ſcilicet eum Ciceroni, Lepido, Panſæ, Hirtio, Marco Antonio impoſuit, eorumque victoriis, manibus, rebus præclare geſtis, claſſibus, bellis, exercitibus in ſublime extulit, iſtiſque dejectis unum iis ſuperſtitem fecit eum, qui opera eorum ad hoc faſtigium conſcenderat. Auguſto enim et Cicero rempublicam conſiliis gubernavit, et Lepidus militavit, et Panſa vicit, et Hirtius cecidit, et Antonius libidines exercuit: ipſamque ego Cleopatram Cæſaris fortunæ imputo, ad quam veluti ad crepidinem tantus imperator naufragium fecit atque eliſus

Καῖσαρ. Λέγεται δὲ, πολλῆς οἰκειότητος αὐτοῖς καὶ συνηθείας ὑπαρχούσης, πολλάκις σχολάζόντων εἰς παιδιὰν σφαίρας ἢ κύβων, ἢ νὴ Δία θρεμμάτων ἀμίλλης, οἷον ὀρτύγων, ἀλεκτρυόνων, ἀεὶ νικώμενον Ἀντώνιον ἀπαλλάττεσθαι· καί τινα τῶν περὶ αὐτὸν ὑπὸ μαντείαις σεμνυνόμενον πολλάκις παῤῥησιάζεσθαι, καὶ νουθετεῖν· Ὦ ἄνθρωπε, τί σοι πρᾶγμα πρὸς τοῦτον ὑπὲρ τὸν νεανίσκον; φεῦγε αὐτόν· εὐδοξότερος εἶ, θρασύτερος εἶ, ἄρχεις πλειόνων, ἐνήλικας πολέμοις, ἐμπειρίᾳ διαφέρεις· ἀλλ' ὁ σὸς δαίμων τὸν τούτου φοβεῖται· καὶ ἡ τύχη σου καθ' ἑαυτὴν ὑπὲρ μεγάλη, κολακεύει δὲ τὴν τούτου· ἐὰν μὴ μακρὰν ᾖς, οἰχήσεται μεταβᾶσα πρὸς αὐτόν.

η'. Ἀλλὰ γὰρ αἱ μὲν ἀπὸ τῶν μαρτύρων πίστεις τοσαῦται τῇ Τύχῃ πάρεισι· δεῖ δὲ καὶ τὰς ἀπὸ τῶν πραγμάτων αὐτῶν εἰσάγειν, ἀρχὴν τοῦ λόγου τὴν ἀρχὴν

A. 7. μακρὰν ᾖς] Ita Ald. Baſ. Xyl. B. Voſſ. P. Vulgo μακρὰν ᾖ.

eſt, ut ſolus eſſet Cæſar. Memoria proditum eſt, cum inter ſe familiariſſime viverent, aſſiduaque uterentur conſuetudine Antonius et Cæſar, qui deinde Auguſtus fuit, et per otium ſæpenumero certamen pilæ, teſſerarum, atque etiam animalium, ut coturnicum vel gallorum, inſtituerent, ſemper victum Antonium diſceſſiſſe: et quendam amicorum, qui vaticinandi arte gloriaretur, libere dixiſſe Antonio, et monuiſſe: *Quid tibi, mi homo, rei eſt cum iſto adoleſcente? quin tu eum fugis? gloria ei anteis, major es natu, pluribus imperas, certamina bellica obiviſti, præſtas experientia: ſed tuus genius genium iſtius metuit: et tua fortuna ſeorſim magna, ejus fortunæ adulatur, ad eumque, niſi procul te ſubducis, tranſibit.*

VIII. Atque his quidem hominum teſtimoniis Fortunæ cauſa nititur. Alia nunc ab ipſis rebus petemus, ſumpto initio ab ipſo Urbis primor-

Ῥωμύλου πάθος καὶ τὴν ὁμοιότητα τιμῶντες. Καὶ μὴν, τό, τε λαθεῖν αὐτοὺς τραφομένους καὶ παιδευομένους ἐν Γαβίοις, ἀγνοηθῆναί τε Σιλβίας ὄντας υἱοὺς ἢ θυγατριδοῦς Νομίτορος τοῦ βασιλέως, πάντα τύχης κλέμμα καὶ σόφισμα φαίνεται γεγενημένον, ὅπως μὴ F
ἀπόλωνται πρὸ τῶν ἔργων διὰ τὸ γένος, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς φανῶσι τοῖς κατορθώμασι, γνωρίσματα τῆς εὐγενείας τὴν ἀρετὴν παρέχοντες. Ἐνταῦθά μοι μεγάλου καὶ φρονίμου στρατηγοῦ λόγος ἔπεσι Θεμιστοκλέους ῥηθεὶς πρός τινας τῶν ὕστερον εὐημερούντων Ἀθήνησι στρατηγῶν, καὶ προπαθεῖν τοῦ Θεμιστοκλέους ἀξιούντων· ἔφη γὰρ τὴν ὑστεραν ἑορτὴν πρὸς τὴν ἑορτὴν, λέγουσαν ὡς ἐκείνη μὲν ἐστι κομπώδης καὶ ἄχολος, ἐν αὐτῇ δὲ τῶν παρεσκευασμένων ἀπολαύσει μετ' ἡσυχίας· τὴν οὖν ἑορτὴν εἰπεῖν, Ἀληθῆ λέγεις, ἀλλ' ἐμοῦ μὴ γενομένης, τοῦ ἂν σὺ ἤσθα; κἀμοῦ τοίνυν, ἔφη, μὴ γενομένου πρὸ τοῦ

E. 7. Νομίτωρος τοῦ βασιλέως] Sic B. Vulgo, Νομίτορος καὶ τοῦ βασιλέως.
F. 9. κομπώδης] Legendum κομπώδης ex Vita Themiſtoclis p. 121. B. quod jam monuit Bryan. eo loco, t. i. p. 95. et ante eum Mez.

muli caſum et ſimilitudinem venerantes. Enimvero quod tum fefellerunt occulte Gabiis educati, ignoratumque eſt eos Sylviæ filios, Numitoris regiſque nepotes eſſe, aſtu et furto Fortunæ videtur eveniſſe; ne ante rem gerendam generis cauſa perirent, ſed in ipſis præclaris agnoſcerentur facinoribus, Virtute indicium nobilitatis præbente. Hoc loco mihi occurrit dictum magni et prudentis imperatoris Themiſtoclis in quoſdam Athenienſium duces, qui ipſum ſecuti et rebus uſi ſecundis præferri ei cupiebant: aiebat enim, *diem, qui feſtum ſubſequitur, feſto diei dixiſſe in quadam contentione,* "*Tu tumul-*
"*tus multos habes et occupatio-*
"*nes: ego quæ parata ſunt*
"*fruendi quietem exhibeo;*" *ac feſtum diem reſpondiſſe:* "*Vera dicis, ſed ego niſi fu-*
"*iſſem, ubi tu eſſes?*" "*Et*
"*ego,*" dicebat Themiſtocles,

Μηδηκά, τίς ἂν ὑμῶν ἰῶ νεῦ ὄνησις; Τᾶτό μοι δοκεῖ πρὸς τὸν Ῥωμύλε Ἀρετὸν ἡ Τύχη λέγειν, Λαμπρά μὲν τὰ σὰ ἔργα καὶ μεγάλα, καὶ θεῖον ὡς ἀληθῶς ἐξ-
321 έφηνας αἷμα καὶ γένος ὅσαν σεαυτόν· ἀλλ' ὁρᾷς πόσην ὑστερεῖς με; εἰ γὰρ ἐγὼ τότε μὴ παρηκολούθησα χρηστὴ καὶ φιλάνθρωπος, ἀλλ' ἀπέλιπον καὶ προηκάμην τὰ νήπια, σὺ πῶς ἂν ἐγένε καὶ πόθεν ἐξέλαμψας; εἰ τότε μὴ θῆλυ θηρίον ἐπῆλθε φλεγμαῖνον ὑπὸ πλήθες καὶ φορᾶς γάλακτος καὶ τραφησομένε δέομενον μᾶλλον ἢ θρέψοντος, ἀλλ' ἀνήμερόν τι τελέως καὶ λιμῶττον, οὐκ ἂν ἔτι νεῦ τὰ καλὰ ταῦτα βασίλεια καὶ ναοὶ, καὶ θέατρα, καὶ περίπατοι, καὶ ἀγορά, καὶ ἀρχεῖα, βοτῆρες καὶ καλύβαι καὶ σταθμοὶ νομέων ἦσαν, Ἀλβανὸν, ἢ Τυῤῥηνὸν, ἢ Λατῖνον ἄνδρα δεσπότην προσκυνόντων.
B Ἀρχὴ μὲν δὴ τὸ μέγιστον ἐν πάντι, μάλιστα δὲ ἐν ἱδρύσει καὶ κτίσει πόλεως· ταύτην δὲ ἡ Τύχη παρέσχε,

A. 9. βοτῆρες καὶ καλύβαι] Non ineleganter per se: at conjuncte cum proximis, minus videtur elegans dictio: quare malim βοτήρων καλύβαι. B. et Reisk. ante βοτῆρες præponunt ἀλλὰ: quæ est, ut credo, temeraria mutatio priorem nexum non attendentis.

"*si Medico bello non fuissem,* "*quis nunc vestrum esset usus?*" Eodem mihi modo Fortuna videtur Romuli virtutem compellare: *Illustria sunt sane et magna tua facta, et re vera docuisti te sanguinem et genus deorum esse: sed videsne quanto me subsequaris spatio? nam nisi ego tum benignitate et humanitate mea adfuissem, sed deseruissem ac prodidissem infantes, qui tu exsistere et eluceſcere potuisses? si tum non fœmina bestia supervenisset, inflammata lactis copia et impetu, magisque requirens quod aleret ipsa, quam quo aleretur, sed fera aliqua plane et esuriens, non jam pulchræ istæ essent regiæ, templa, theatra, ambulationes, fora, archiva: pastores essent, casæ, stabula, Albanum, aut Etruscum, aut Latinum virum dominum agnoscentia.* Sane principium ut in omnibus rebus maximi est momenti, ita præsertim in condenda urbe: atqui id præbuit Fortuna, quæ conditorem

σώσασα καὶ φυλάξασα τὸν κτίσιν. Ἡ μὲν γὰρ Ἀρετὴ μέγαν ἐποίησε Ῥωμύλον, ἡ Τύχη δὲ ἄχρι τοῦ γενέσθαι μέγαν, ἐτήρησε.

Θ'. Καὶ μὴν τὴν γε Νομᾶ βασιλείαν πολυχρονιωτάτην γενομένην, ὁμολογουμένως Εὐτυχία διεκυβέρνησε θαυμαστή. Τὸ μὲν γὰρ Ἐγερίαν, τινὰ νυμφῶν μίαν Δρυάδων, δαίμονα σοφὴν, ἔρωτί τ' ἀνδρὸς ἐν συνουσίᾳ γενομένην, ὡς παιδαγωγεῖν, καὶ συσχηματίζειν τὴν πολιτείαν, ἴσως μυθωδέστερόν ἐστι· καὶ γὰρ ἄλλοι λεχθέντες ἄφασθαι γάμων θείων, καὶ θεοῖς ἐφάσμιοι γενέσθαι, Πηλεῖς καὶ Ἀγχίσαι καὶ Ὠρίωνες καὶ Ἡμαθίωνες, οὐ πάντως ἀγαπητῶς ἐδ' ἀλύπως διεβίωσαν. Ἀλλὰ Νομᾶς ἔοικε τὴν ἀγαθὴν Τύχην ἔχειν ὡς ἀληθῶς συνοικον καὶ σύεδρον καὶ συνάρχουσαν· ἣ, καθάπερ ἐν κλύδωνι δολερῷ, καὶ τεταραγμένῳ πελάγει, τῇ τῶν πολιτικῶν καὶ γειτόνων ἔχθρᾳ καὶ χαλεπότητι, τὴν πόλιν φερομένην καὶ φλεγμαίνουσαν ὑπὸ μυρίων πόνων

B. 11. μυθωδέστερόν ἐστι· καὶ γὰρ] Puto poſt ἐστι excidiſſe : ὃ μὴν λίαν εὐτυχές.

urbis ſalute donavit et conſervavit: nam virtus Romulum magnum fecit: Fortuna eo uſque cuſtodivit, dum magnus fieret.

IX. Enimvero ipſum quoque Numæ regnum, quod duravit diutiſſime, conſtat admirabili gubernatum fuiſſe Fortunæ proſperitate. Quod enim Egeria, una de Dryadibus nymphis, dea docta, ob amorem cum Numa conſueverit, eumque in inſtituenda et conformanda republica adjuverit, fabuloſius fortaſſis eſt: nam et alii qui deas habuiſſe uxores, ab iiſve dilecti fuiſſe dicuntur, Peleus, Anchiſes, Orion, Emathion, vitam non admodum ex animi ſententia et citra moleſtiam exegerunt. Sed Numa videtur revera bonam fortunam habuiſſe contubernalem, et collegam, quæ tanquam in turbulento æſtu, conturbatoque mari, in vicinorum ac finitimorum odiis atque inimicitiis urbem exagitatam et inflammatam in-

καὶ διχοστασιῶν ἀβλαβοῦσα, τὰς μὲν ἀντιπεταγμένας θυμοὺς καὶ φθόνους, ὥσπερ πνεύματα, κατέσβεσεν· οἷα
D δέ φασι τὰς ἀλκυόνων λοχείας ἀβλαβεῖ μιᾷ τὴν θάλατταν ἐν χειμῶνι σώζειν καὶ συνεκτίθηνεῖσθαι, τοιαύτην ἀναχαμμένην καὶ βεβιασμένην πραγμάτων καινῶν, καὶ πόλεμον καὶ νόσον καὶ ἀκίνδυνον καὶ ἄφοβον νεοσαθεῖ δήμῳ καὶ κραδαινομένῳ, παρέσχε ῥιζῶσαι καὶ καταστῆσαι τὴν πόλιν, αὐξανομένην ἐν ἡσυχίᾳ βεβαίως καὶ ἀνεμποδίστως. Ὥσπερ γὰρ ὁλκὰς ἢ τριήρης ναυπηγεῖται μὲν ὑπὸ πληγῶν καὶ βίας πολλῆς, σφύραις καὶ ἥλοις ἁρμοζομένη καὶ γομφώσεσι καὶ πρίοσι καὶ πελέκεσι, γενομένην δέ, σῆναι δεῖ καὶ σαγῆναι σύμμετρον χρόνον,
E ἕως οἵ τε δεσμοὶ κάτοχοι γένωνται, καὶ συνήθειαν οἱ γόμφοι λάβωσιν· ἐὰν δὲ ὑγρᾷ ἔτι καὶ νεολιθαίνοντι τοῖς ἁρμοῖς καταπαλθῇ, πάντα χαλάσῃ διαπναχθέντα καὶ δέξεται θάλατταν· οὕτω τὴν Ῥώμην ὁ μὲν θεῖος ἄρχων καὶ δημιουργὸς ἐξ ἀγρίων καὶ βοτήρων, ὥσπερ ἐκ δρυάδων

E. 5. δρυάδων] Non dubium quin corrrigi debeat δρυόχων.

numeris laboribus ac diffidiis amplexa, iras et invidias adverſariorum tanquam ventos ſedavit, et ſicut mare dicitur alcyonum partus in tempeſtate excipere, conſervare, ac fovere: ita rerum tranquillitatem Romæ circumdans, ſtatumque bellorum, morborum, periculorum, et terrorum expertem, recens collecto populo et varie concuſſo occaſionem præbuit radices agendi, civitatemque conſtituendi per otium tuto atque citra impedimentum. Quemadmodum enim navis oneraria aut triremis ictibus et vi multa compingitur, malleis, clavis, cuneis, ſerra, ſecuribus adhibitis: compactam autem ſtare ad certum tempus neceſſe eſt, et coaleſcere, dum vincula roborentur, et clavi firmentur: quod ſi recenti adhuc et lubrica compage in mare deduceres, omnia concuſſu fatiſcerent, et aquam admiſſura eſſent: ita Romam primus conditor et opifex ex agreſtibus hominibus et paſ-

κραταιῶν σωμάτων, οὐκ ὀλίγους πόνους ἔσχεν, οὐδὲ μικροῖς ἀντήρεισε πολέμοις καὶ κινδύνοις, ἐξ ἀνάγκης ἀμυνόμενος τὰς ἀνθισταμένας τῇ γενέσει καὶ ἱδρύσει αὐτῆς· ὁ δὲ δεύτερος ἀβάλλων, χρόνον ἐπέσχε πῆξαι καὶ βεβαιῶσαι τῇ αὐξήσει τῇ εὐτυχίᾳ, ὁπλαβόμενος πολλῆς μὲν εἰρήνης, πολλῆς δὲ ἡσυχίας. Εἰ δὲ τότε Πορσίνας τις ἐπέβρισε Τυρρηνικὸν χάραξ καὶ στρατόπεδον ἀβλαβὴς τείχεσιν ὑγιέσι ἔτι καὶ κραδαινομένοις, ἢ τις ὁ Μαρσῶν ἀποστὰς ἀρειμάνιος δυνάστης, ἢ Λεύκανος ὑπὸ φθόνου καὶ φιλονεικίας, ἀνὴρ δύσερις καὶ πολεμοποιός, οἷος ὕστερον Μύλιος, ἢ Σίλων ὁ θρασύς, ἢ τὸ ἔσχατον Σύλλα πάλαισμα Τελεσῖνος, ὡς ἀφ' ἑνὸς σωθήματος ὅλην ἐξοπλίζων τὴν Ἰταλίαν, τὸν φιλόσοφον Νομᾶν ἐθορυβάλλιζε θύοντα καὶ εὐχόμενον,

E. 7. ἀντήρεισε] Sic B. Vulgo ἀντήρισε.
E. 9. ἐπέσχε] Legendum ἔσχε ut vidit etiam Mez. Cæterum interpungendo expedivimus difficultatem.
F. 6. Μύλιος] Μυτίλος. Xylander conjecit Μουτίλος ex hiſtoria. Mez. indidem, auctore Appiano Μοτίλιος. B. E. Voſſ. P. Μυλ⊖.
F. 7. πάλαισμα Τελεσῖνος] Inter has voces mediam, quæ vulgo eſt, ἡ, omiſimus cum Baſ. et Xyl.
F. 7. ὡς ἀφ' ἑνὸς] ὡς ſumpſi a Baſ. Xyl. ἀφ' a Steph. quocum cæteri conſentiunt libri exceptis Ald. Baſ. Xyl. qui habent ὅ;, pro eodem Voſſ. in margine habet ὁ.

toribus componens tanquam ex validis roboribus, haud exiguos toleravit labores, neque levia bella et pericula ſuſtinuit, neceſſitate compulſus obſiſtentes origini et inſtitutioni ejus propulſare. Secundus autem ejus imperium ſuſcipiens tempus nactus eſt benignitate Fortunæ, Urbis figendæ et confirmandæ, multum pacis adeptus, nullum otii. Si vero tum temporis Porſena aliquis Etruſca caſtra exercitumque muris admoviſſet, aut bellicoſus aliquis defectione facta Marſus, inviduſve et contentioſus Lucanus, quales poſterioribus temporibus exſtiterunt Mulius, aut ferox ille Silo, aut ultima Syllæ ærumna Teleſinus, qui quaſi una data teſſera totam armans Italiam, philoſophum Numam tubis circumſonaſſet immolantem et deos comprecantem; nullo

οὐκ ἂν ἀντέσχον αἱ ἀρχαὶ πρὸς
322 σάλον καὶ κλύδωνα τοσοῦτον, οὐδὲ εἰς ἀνδρίαν καὶ πλῆθος ἐπέδωκαν. Νῦν δὲ, ὡς ἔοικε, τῆς πρὸς τοὺς ὕστερον πολέμους παρασκευῆς ἐφόδιον Ῥωμαίοις ἡ τότε εἰρήνη γενέσθαι, καὶ καθάπερ ἀθλητὴς, ὁ δῆμος ἐκ τῶν κατὰ Ῥωμύλον ἀγώνων ἐν ἡσυχίᾳ χρόνον ἐτῶν τεσσαράκοντα σωμασκήσας, τὴν δύναμιν ἀξιόμαχον καταστῆσαι τοῖς ὕστερον ἀντιταξομένοις. Οὐδὲ γὰρ λιμὸν, οὐδὲ λοιμὸν, οὐδὲ ἀφορίαν γῆς, οὐδ' ἀωρίαν τινὰ θέρους ἢ χειμῶνος ἐν τῷ τότε χρόνῳ παρακλυπῆσαι τὴν Ῥώμην λέγουσιν· ὡς οὐκ ἀνθρωπίνης εὐβουλίας, ἀλλὰ θείας Τύχης ἐπιτροπεύσης τοῖς καιροῖς ἐκείνοις.
B Ἐκλείσθη δ' οὖν τότε καὶ τὸ τοῦ Ἰανοῦ δίπυλον, ὃ πολέμου τύχην καλοῦσιν· ἀνέῳγε γὰρ ὅταν ᾖ πόλεμος, κλείεται δὲ εἰρήνης γενομένης· Νόμᾳ δ' ἀποθανόντος ἀνεῴχθη, τοῦ πρὸς Ἀλβανοὺς πολέμου συῤῥαγέντος·

A. 2. ὡς ἔοικε] Tuetur, ut ſolet, corrupta Abreſchius Dilucid. Thucyd. p. 6. Verius Reiſkius, Νῦν δὲ πως.

B. 1. πολέμου τύχην] Legendum πολέμου πύλην ut certatim corrigunt viri docti Xyl. Junius ex Plut. Numa. Scaliger Conject. Varron. p. 65. Mez.

modo principia urbis reſiſtere tanto potuiſſent æſtui atque motui, neque ad tantam hominum multitudinem ac virtutem incrementa facere. Nunc iſtius temporis pax videtur Romanis quaſi commeatus fuiſſe ad bella quæ poſtmodo inciderunt ſuſtinenda: et athletæ inſtar populus è certaminibus ſub Romulo obitis in pace quadraginta et tres annorum corpore exercitato vires ſufficientes adverſus hoſtes futuros paraviſſe. Nam neque famem, neque peſtem, neque ſterilitatem terræ, neque alienam æſtate hyemeve tempeſtatem illis annis Romæ ferunt incubuiſſe: nimirum non humana prudentia, ſed divina fortuna illud tempus gubernante. Ergo tunc Jani quoque bifores portæ, quam *Belli portam* vocant, clauſæ ſunt: aperiebantur enim cum eſſet bellum, pace facta claudebantur. Numa mortuo apertæ ſunt,

ἔιτα μυρίων ἄλλων συνεχῶς ἐπολαμβανόντων, πάλιν δ' ἑπτὰ ὀγδοήκοντα καὶ τετρακοσίων ἐκλείφθη, μετὰ τὸν πρὸς Καρχηδονίους πόλεμον, εἰρήνης γενομένης, Γαΐου Ἀτιλίου καὶ Τίτου Μανλίου ὑπάτων· μετὰ δὲ τοῦτον τὸν ἐπιαυτὸν, αὖθις ἀνεῴχθη, καὶ διέμειναν οἱ πόλεμοι ἄχρι τῆς ἐν Ἀκτίῳ νίκης Καίσαρος· τότε δὲ ἤργησε τὰ Ῥωμαίων ὅπλα χρόνον ὀλίγον πολύν· αἱ γὰρ ἀπὸ Καντάβρων ταραχαὶ καὶ Γαλατίας συρραγεῖσαι Γερμανοῖς, συνετάραξαν τὴν εἰρήνην. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἡσυχίας τῆς Νουμᾶ προσιόρηται μαρτύρια.

ι'. Τὴν δὲ τύχην καὶ οἱ μετ' ἐκεῖνον ἐθαύμασαν βασιλεῖς, ὡς προπόλιν καὶ πάνυ, καὶ φερέπολιν τῆς Ῥώμης ἀληθῶς, κατὰ Πίνδαρον. Ἔξεστι δ' ὅπως θεωρεῖν. Ἱερόν ἐστιν ἀρετῆς ἐν Ῥώμῃ πεμπόμενον, ὃ ΟΥΙΡΤΟΥΤΙΣ αὐτοὶ καλοῦσιν, ἀλλ' ὀλίγοι καὶ μετὰ πολλὰς χρόνους ἱδρυθέν

B. 6. μετὰ τὸν πρὸς Καρχ.] μετὰ ſumpſi a T. Mez. Omnes cæteri κατά. Mox Καντάβρων E. Voſſ. Vulgo Κανταύρων, quod tres Græco-Latinæ perverterunt in Κενταύρυ.

C. 7. ἔξεστι δ' οὕτω] Hæc et ſequentia perperam hic repetita videntur a librario ex p. 318. D. Paulo ante pro ἡσυχίας B. E. εὐτυχίας: forte rectius.

bello cum Albanis commiſſo: ſexcentis deinde aliis bellis continenter ſubſecutis, quadringentis poſt et octoginta annis iterum clauſus eſt Janus, poſt Punicum primum bellum pace parta, Caio Atilio et Tito Manlio Conſulibus. Ab illo anno rurſum apertus fuit, duraveruntque bella uſque ad victoriam Auguſti Actiacam: tuncarma Romanorum exiguo tempore conquieverunt, Cantabricis tumultibus, belliſque Gallicis et Germanicis irruentibus, pacemque conturbantibus. Atque hæc adjecta ſunt fortunati Numæ teſtimonium exponentia.

X. Sed et qui eum ſecuti ſunt reges, Fortunam admirati ſunt, ut principem alumnamque Romæ, et, quod Pindarus dixit, quæ revera urbem ferret. Id ſic conſiderare licet. Templum Virtutis eſt Romæ, ſed ſero conditum multis ab Urbis initio annis, a Marcello

ὑπὸ Μαρκέλλου τοῦ Συρακόσας ἑλόντος. Ἔστι δὲ καὶ Γνώμης, ἢ νὴ Δία Εὐβουλίας ναὸς, ἣν MENTEM καλοῦσιν· ἀλλὰ καὶ τοῦτο Σκαῦρος Αἰμίλιος περὶ τὰ Κιμβρικὰ τοῖς χρόνοις γεγονὼς καθιέρωσεν, ἤδη τότε
D λόγων καὶ σοφισμάτων καὶ τωμυλίας Ἑλληνικῆς εἰς τὴν πόλιν παρεισρυείσης. Σοφίας δὲ ἔτι μέχρι καὶ νῦν ἱερὸν οὐκ ἔχουσιν, οὐδὲ σωφροσύνης, οὐδὲ καρτερίας, οὐδὲ μεγαλοψυχίας· Ἀλλὰ τά γε τῆς Τύχης ἱερὰ πάμπολλα, καὶ παλαιὰ καὶ λαμπρὰ πᾶσιν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἵδρυται καὶ κατεμέμικται τοῖς ὀφθαλμοτάτοις μέρεσι καὶ τόποις τῆς πόλεως. Καὶ τὸ μὲν τῆς Ἀνδρείας Τύχης ἱερὸν ὑπὸ Μαρκίου Ἄγκου τοῦ τετάρτου βασιλέως ἱδρυθὲν καὶ ὀνομασθὲν ὅτως ὅτι πλεῖστον ἀνδρείας ἡ τύχης εἰς τὸ νικᾶν μετέσχηκε· ὃ δὲ τῆς Γυναικείας αὖθις ὑπὸ τῶν γυναικῶν αἱ Μάρκιον Κοριολάνον ἀπέστρεψαν ἐπά-
E γοντα τῇ Ῥώμῃ πολεμίους καθεστηκότα, οὐδεὶς ἀγνοεῖ. Σέρβιος δὲ Τύλλιος, ἀνὴρ τῶν βασιλέων μάλιστα καὶ τῶν

D. 9. πλεῖστον ἀνδρείας ἢ τύχης] Legendum πλεῖστον ἢ ἀνδρεία τύχης, ex 318, E.

qui Syracuſas cepit. Eſt etiam Mentis: ſed id dedicavit Scaurus Æmilii qui bello Cimbrico vixit: cum jam oratoria ars, et argutiæ ſophiſtarum in urbem ſe inſinuaſſent. Sapientiæ in hunc uſque diem templum non habent, neque Temperantiæ, neque Tolerantiæ, neque Magnanimitatis. Fortunæ vero templa permulta antiqua et ſplendida omnis generis fere honoribus poſita ſunt, et permixta partibus ac locis Romæ potiſſimis. Virilis Fortunæ templum ab Anco Marcio quarto rege eſt ædificatum: nomenque inde petitum, quod ad victoriam parandam fortitudini fortuna plurimum adfert adjumenti. Muliebris Fortunæ templum dedicaverunt matronæ, cum Marcium Coriolanum hoſtes adverſus Romam ducentem avertiſſent: quod nemo ignorat. Servius porro Tullius, qui omnium regum maxime et po-

δύναμιν αὐξήσας τῷ δήμῳ, καὶ τὸ πολίτευμα κοσμήσας, καὶ τάξιν μὲν ἐπιθεὶς ταῖς ψηφοφορίαις, τάξιν δὲ ταῖς στρατιαῖς, τιμητὴς δὲ πρῶτος, καὶ βίων ἐπίσκοπος καὶ σωφροσύνης γενόμενος, καὶ δοκῶν ἀνδρειότατος εἶ) καὶ φρονιμώτατος, αὐτὸς ἑαυτὸν εἰς τὴν Τύχην ἀνῆπτε, καὶ ἀνεδέῖτο τὴν ἡγεμονίαν ἐξ ἐκείνης· ὥστε καὶ συνεῖναι δοκεῖν αὐτῷ τὴν Τύχην, ἀφ' ἵπνος θυρίδος καταβαί- F νουσαν εἰς τὸ δωμάτιον, ἣ νῦν ΦΕΝΕΣΤΕΛΛΑΝ πύλην καλοῦσιν. Ἱδρύσατο δ' οὖν Τύχης ἱερὸν ἐν μὲν Καπιτωλίῳ, τὸ τῆς ΠΡΙΜΙΓΕΝΕΙΑΣ λεγομένης, ὃ σοφὸν νοῦν τις ἂν ἑρμηνεύσαι· καὶ τὸ τῆς ΟΨΕΚΟΥΕΝΤΗΣ, ὃν οἱ μὲν σεμνότερον, οἱ δὲ μειλίχιον εἶ) νομίζουσι. Μᾶλλον δὲ τοὺς Ῥωμαϊκοὺς ἐάσας ὀνομασίας, Ἑλληνικὰ τοὺς δυνάμεις τῶν ἱδρυμάτων σκεψόμεθα καταριθμήσασθαι· καὶ γὰρ Ἰδίας Τύχης ἱερόν ἐστιν ἐν Παλατίῳ, καὶ τὸ τῆς Ἐξουσίας, εἰ καὶ γελοῖον, ἀλλ' ἔχον ἐκ μεταφορᾶς ἀναθεώρησιν, οἷον ἐλκύσης τὰ πόρρω καὶ κρατούσης συμπεφυσιγμένα· ἀφ' ἣ δὲ τὴν Μουσώσαν καλουμένην κρήνην ἐπὶ Παρθένου Τύχης ἱερόν ἐστιν ἐν

tentiam auxit populi, et rempublicam ornavit, ordinemque cenſus, ordinem militiæ inſtituit, primuſque cenſor et inſpector vitæ ac modeſtiæ civium fuit, creditusque eſt vir fuiſſe fortiſſimus ac prudentiſſimus: ipſe ſeipſum ad fortunam rejecit, eique regnum ſuum acceptum tulit: ita ut etiam cum eo conſuescere Fortuna putaretur, per feneſtellam in domum ejus deſcendens. Is ergo Fortunæ templa poſuit, Primigeniæ in Capitolio, et Obſequentis. Eſt et Privatæ Fortunæ templum in Capitolio, et Viſcoſæ: quod etſi ridiculum eſt cognomen, tamen tralatione contemplandam Fortunæ naturam exhibet, eminus ad ſe trahentis, et tangentia retinentis. Ad fontem, qui Muſcoſus dicitur, Virginis ad-

Ἀβησκύμαις Ἐπιτρεφομένης· ἐν δὲ τῷ μακρῷ στενωπῷ, Τύχης βωμὸς Εὐελπίδος, ἢ ὡς ἐλπίδος· ἔστι δὲ καὶ ταύτῃ τὸν τῆς Ἀφροδίτης Ἐπιταλαρίας βωμόν, Ἄρρενος Τύχης ἕδος· ἄλλαι τε μυρίαι τύχης τιμαὶ καὶ ἐπικλήσεις, ὧν τὰς πλείστας Σερούιος κατέστησεν, εἰδὼς ὅπη μεγάλη ῥοπή, μᾶλλον δὲ ὅλον ἡ Τύχη πάντα ὄντα τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα, καὶ μάλιστά γε αὐτός, δι' εὐτυχίαν ἐξ αἰχμαλώτου καὶ πολεμίας γένους, εἰς βασιλείαν προαχθέντος. Τοῦ γὰρ Κορνικολάνων
B ἄστεος ἁλόντος ὑπὸ Ῥωμαίων, Ὀκρησία παρθένος αἰχμάλωτος, ἧς οὐδὲ τὸν ὄψιν οὐδὲ τὸ τρόπον ἠμαύρωσεν ἡ τύχη, δοθεῖσα Τανακύλλιδι τῇ Ταρκυνίου γυναικὶ τοῦ βασιλέως, ἐδούλευσε· καὶ πελάτης τις εἶχεν αὐτήν, οὓς ΚΛΙΕΝΤΗΣ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν· ἐκ τούτων ἐγεγόνει Σερούιος. Οἱ δὲ ἄ φασιν, ἀλλὰ παρθένον τὴν Ὀκρησίαν ἀπάργ-

A. 2. Ἀβησκύμαις] Ita omnes libri: corrupte, ut videtur. Mez. corrigit Αἰσκυλίαις. Cæterum interpungendo ſenſui nonnihil lucem adferre ſtudui. Fortuna *Redux* ſignificatur.

A. 3. ἢ ὡς ἐλπίδος] Adeſt in omnibus noſtris libris, excepto uno non nominato MS. ad calcem Græco-Latinæ editionis: corruptum ſane aut aliunde invectum.

A. 10. Κορνικολάναν] Sic Baſ. Xyl. Vulgo Κορικολάναν.

huc Fortunæ ſanum eſt, in Abeſcymis verſantis. In Longo Angiportu Fortunæ bonæ Spei eſt ara. Eſt et Maſculæ Fortunæ ſacellum apud aram Veneris Epitalariæ: aliæque ſexcentæ appellationes et honores Veneris ſunt, quorum pleraque Servius inſtituit, gnarus magnum momentum, immo ſummam in rebus humanis vim eſſe penes Fortunam: maxime cum ipſe eſſet fortunæ favore de captivo et hoſtili gente nato rex factus. Nam Corniculo a Romanis capto, Ocreſia virgo captiva, cujus neque formam neque mores obſcuravit Fortuna, Tanaquilidi Tarquinii regis uxori data ſervivit, nupta cuidam clientum: ex his natus fuit Servius. Alii rem ſic narrant. Ocreſiam virginem identidem

ματα καὶ λοιβὰς ἑκάστοτε λαμβάνουσαν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς τραπέζης, ὑπὸ τῶν Ἑστίαν νομίζειν· καί ποτε τυχεῖν μὲν αὐτῶν, ὥσπερ εἰώθει, τῷ πυρὶ τὰς ἀπαρχὰς ὑποβάλλουσαν, αἰφνίδιον δὲ τῆς φλογὸς μαραινθείσης, μόριον ἀνδρὸς ἀνατεῖναι γόνιμον ἐκ τῆς Ἑστίας, καὶ τοῦτο τὴν κόρην τῇ Τανακυλλίδι φράσαι μόνῃ φοβερὸν γενομένην· c τὴν δέ, σιωπὴν ἔσαν καὶ φρενῖτιν, κοσμῆσαί τε τὴν κόρην ὅσα νύμφαις πρέπει, καὶ συγκατειρξαι τῷ φάσματι, θεῖον ἡγουμένην· οἱ μὲν ἥρωος οἰκουροῦ λέγουσιν, οἱ δὲ Ἡφαίστου τὸν ἔρωτα τοῦτον γενέσθαι. Τίκτεται δ' οὖν Σερούιος, καὶ βρέφους ὄντος ἡ κεφαλὴ σέλας ἀστραπῆς ὥσπλησιον ἀπέφηνεν. Οἱ δὲ περὶ Ἀντίαν οὐχ οὕτω λέγουσιν, ἀλλὰ τυχεῖν μὲν τῷ Σερουίῳ τὴν γυναῖκα Γετανίαν θνήσκουσαν, αὐτὸν δὲ, τῆς μητρὸς πανύσης, εἰς ὕπνον ἐκ δυσθυμίας καὶ λύπης ἐμπεσεῖν, καὶ καθεύδοντος αὐτοῦ ταῖς γυναιξὶν ὀφθῆναι τὸ πρόσωπον D αὐτοῦ πυρὶ περιλαμπόμενον· ὅπερ ἐκείνῃ μαρτύριον αὐτῇ τῆς ἐκ πυρὸς γενέσεως, σημεῖον δὲ μεγιστον ὑπὲρ τοῦ ἀπροσδόκητον ἡγεμονίαν, ἧς ἔτυχε μετὰ τὴν Ταρκυνίου τελευ-

primitias et libationes a regia mensa accipere, et ea ad focum perferre consuevisse: quæ, cum aliquando pro more ea in ignem injiceret, subito collapsa flamma, genitale viri membrum e foco exstitisse: virginem perterritam eo ostento, rem Tanaquilli expositisse: hanc, ut erat cordata ac sapiens mulier, divinam eam rem censuisse, virginemque sponsæ in morem ornatam cum spectro illo concubuisse: amorem hunc alii Lari, alii Vulcano adscribunt: inde ergo natum Servium: et infantis etiamnum caput fulgorem fulguris æmulum edidisse. Antias non ita, sed Servio uxorem Geganiam morte fuisse sublatam, ipsumque præsente matre præ mœrore in somnum prolapsum, ac caput dormientis visum fuisse mulieribus igni circum illustrari: quod erat testimonium, ipsum ex igni natum, bonumque indicium insperati regni,

τὴν, Ταναχυλλίδος σπουδασάσης. Ἐπεὶ πάντων γε τῶν βασιλέων πρὸς μοναρχίαν ὅτος ἀφυέστατος δοκεῖ γενέσθαι καὶ ἀπροθυμότατος, ὃς γε τὴν βασιλείαν ἀποθέσθαι μεμηνυθεὶς, ἐκωλύθη· τελευτῶσα γάρ, ὡς ἔοικεν, ἐξώρκωσε τοῦτον ἐμμεῖναι τῇ ἀρχῇ, καὶ προέσθαι τὴν πάτριον Ῥωμαίων πολιτείαν. Οὕτως ἡ Σερουίου βασιλεία παντάπασι τῆς Τύχης, ἣν ἔλαβέ τε μὴ προσδοκήσας, καὶ μὴ βεβούλευος διεφύλαξεν.

E ια'. Ἀλλ' ἵνα μὴ δοκῶμεν, ὥσπερ εἰς τόπον ἀμαυρὸν, τὸν παλαιὸν χρόνον ἐκ τῶν λαμπρῶν, καὶ ἐναργῶν τεκμηρίων φεύγειν καὶ ὑποχωρεῖν, φέρε, τοὺς βασιλεῖς ἐάσαντες, ὑπὲρ τὰς γνωριμωτάτας πράξεις καὶ τοὺς ἐπιφανεστάτους πολέμους τὸν λόγον μεταγάγωμεν· οἷς πολλοῦ τόλμαν καὶ ἀνδρείαν, λοιδόρημά τε σωφρονοῦντος ἀρετῆς δορυμάχου, ὥς φησι Τιμόθεος, τίς ἂν οὐχ ὁμολογήσειεν; Ἡ

D. 9. προέσθαι—Ῥωμαίων πολιτείαν] Posterius ex Baſ. Xyl. T. Ῥωμαίων quidem etiam ex Ald. et P. Unde conſequens erat ut et prius corrigeremus. Vulgo προσέσθαι—Ῥωμαϊκὴν πομπείαν.

quod a morte Tarquinii ſtudio Tanaquilidis obtinuit. Nam omnium alioqui regum hic ad ſingulare imperium fuit ingenio ineptiſſimo, animoque minime alacri: qui etiam deponere volens regnum, prohibitus eſt: moritura enim, ut apparet, Tanaquil jurejurandum ab eo exegit, non dimiſſurum ſe eſſe formam reipublicæ a majoribus acceptam, regemque permanſurum. Ita Servii regnum plane Fortunæ debetur, quod ille et præter exſpectationem ſuam accepit, et præter ſuam voluntatem retinuit.

XI. Sed ne videamur ex illuſtribus et evidentibus argumentis ad priſca tempora, tanquam obſcurum in locum confugere et recedere: agedum omiſſis regibus ad notiſſimas actiones et celebratiſſima bella oratio noſtra ſe convertat. Quis vero non fateatur ad bellum requiri multum audaciæ ac fortitudinis, immo, ut ait Timotheus, *Pudoris qui virtuti haſtiferæ auxilium et opem ferat?* Et tamen qui recte

δὲ εὐεσια τῶν πραγμάτων καὶ τὸ ῥᾴθιον τῆς εἰς το- F
σαύτην δυνάμιν καὶ αὔξησιν ὁρμῆς, οὐ χερσὶν ἀνθρώπων
οὐδὲ ὁρμαῖς προχωρούσαν ἡγεμονίαν, θεία δὲ πομπῇ
καὶ πνεύματι Τύχης ὑπεραχυομένης, ὑπιδείκνυται τοῖς
ὀρθῶς λογιζομένοις. Τρόπαια τροπαίοις ἐπανίσταται, καὶ
θριάμβοι θριάμβοις ἁπαντῶσι, καὶ τὸ πρῶτον αἷμα τῶν
ὅπλων ἐπὶ θερμὸν ἀποκλύζεται τῷ δευτέρῳ καταλαμ-
βανόμενον. Τὰς δὲ νίκας ἀριθμοῦσιν οὐ νεκρῶν πλήθει καὶ B
λαφύρων, ἀλλὰ βασιλείαις αἰχμαλώτοις, καὶ δεδουλω-
μένοις ἔθνεσι, καὶ νήσοις καὶ ἠπείροις προσορμιζομέναις
τῷ μεγέθει τῆς ἡγεμονίας. Μιᾷ μάχῃ Φίλιππον ἀπέ-
βαλε Μακεδονίαν· μιᾷ πληγῇ παρεχώρησεν Ἀντίοχος
Ἀσίας· ἅπαξ Καρχηδόνιοι σφαλέντες, ἀπώλεσαν Λι-
βύην· εἷς ἀνὴρ μιᾶς ὁρμῆς φραπᾶς Ἀρμενίαν προσ- 324
ελήσας, Πόντον Εὔξεινον, Συρίαν, Ἀραβίαν, Ἀλβανούς,
Ἴβηρας, τὰ μέχρι Καυκάσου καὶ Ὑρκανῶν· καὶ τοὺς αὐτοὺς

F. 3. ἐὰν ὁρμαῖς—ἐπιταχυνομένης] Forte ἐὰν γνώμαις προσχωροῦσα ἡγεμονία—ἐπιταχυνομένη.

ratiocinari volet, is ſecundam rerum proſperarum affluentiam, impetumque ad tantam potentiam et incrementa, non hominum manibus aut conſiliis, ſed divina quadam incitatione et accelerantis Fortunæ vento ad tantam Romani imperii molem perveniſſe intelliget. Etenim tropæa alia ſuper alia eriguntur, triumphi triumphis occurrunt, priorque in armis ſanguis adhuc calidus ſecundo occupatus eluitur: Victorias autem non interfectorum et ſpoliorum multitudine numerant: ſed captis regnis, ſubactis gentibus, inſuliſque et continentibus ad magnitudinem imperii accedentibus. Una pugna Philippus Macedoniam amiſit: una accepta plaga Antiochus Aſia exceſſit: ſemel victi Carthaginienſes Libyam perdiderunt: unus vir, unius expeditionis impetu, in poteſtatem Populi Romani redegit Armeniam, Pontum, Syriam, Arabiam, Albanos, Iberos, et quæ uſque ad Caucaſum ſunt atque Hyrcanos: terque eum orbi ter-

ὁ Θεῤῥέων τὴν οἰκουμένην Ὠκεανὸς εἶδε νικῶντα· Νομάδας μὲν ἐν Λιβύῃ μέχρι τῶν μεσημβρινῶν ἀπέκοψεν ἠιόνων· Ἰβηρίαν δὲ Σερτωρίῳ συννοσήσασαν ἄχρι τῆς Ἀτλαντικῆς κατεστρέψατο θαλάσσης· τὸν δὲ Ἀλβανῶν βασιλέα διωκόμενος ἐπὶ τὸ Κάσπιον πέλαγος ἔστησε. Ταῦτα πάντα κατώρθωσε δημοσίᾳ τύχῃ χρώμενος, εἶτα ὑπὸ τῆς ἰδίας ἀνετράπη μοίρας. Ὁ δὲ Ῥω-
B μαίων μέγας δαίμων οὐκ ἐφήμερος πνεύσας, οὐδὲ καιρὸν ἀκμάσας βραχύν, ὡς ὁ Μακεδών· οὐδὲ χερσαῖος μόνον, ὡς ὁ Λακώνων· οὐδὲ ἁλάλιος, ὡς Ἀθηναίων· οὐδὲ ὀφὲ κινηθείς, ὡς ὁ Περσῶν· οὐδὲ ταχὺ παυσάμενος, ὡς ὁ Κολοφωνίων· ἀλλ' ἄνωθεν ἐκ πρώτων γενέσεων τῇ πόλει συνηβήσας, καὶ συναυξηθεὶς καὶ συμπολιτευσάμενος, καὶ προβαμένας βέβαιος ἐν γῇ καὶ θαλάττῃ, καὶ πολέμοις καὶ εἰρήνῃ, καὶ πρὸς βαρβάρους καὶ πρὸς Ἕλληνας· ὅτος Ἀννίβαν τὸν Καρχηδόνιον, φθόνῳ καὶ ταῖς

A. 5. ἀπέκοψεν ἠιόνων] ἐπέκοψεν ἐρήμων Reisk. Ita mallem ἐρημιῶν. Forte non opus mutatione.

B. 3. ὡς Ἀθηναίων] ὡς ὁ Ἀθηναίων, malim.

rarum circumfusus Oceanus victorem vidit; nam et Numidas in Africa usque ad meridionalia littora repressit: et Hispaniam, quæ Sertorii a partibus steterat, usque ad Atlanticum subegit mare: et Albanorum reges insequens ad Caspium consistere coegit. Hæc ille omnia confecit, publica adjutus fortuna: deinde a suo subversus est fato. Nimirum magnus ille Romanorum genius, non ad diem unum spirans, aut exiguo tempore vigens, ut Macedonum: neque in terra tantum potens, ut Laconum: aut mari, ut Atheniensium: neque fero commotus, ut Persarum: neque subito sopitus, ut Colophoniorum: sed jam inde a principio cum Urbe adolescens, unaque crescens et augens rempublicam, constanter adfuit terra marique, in bellis et pace, adversus barbaros et Græcos. Is genius Annibalem Carthagi-

πολιτικαῖς δυσμενείαις μηδενὸς οἴκοθεν ὑπορρέοντος, ὥσπερ χείμαρρον ἐξέχεε καὶ κατηνάλωσε περὶ τὴν Ἰταλίαν· C ἔτος τὸ Κίμβρων καὶ τὸ Τευτόνων στράτευμα μεγάλοις διαφήμασι τόπων καὶ χρόνων ἐχώρισε καὶ διέσπασεν, ἵν' ἀρκέσῃ Μάριος ἑκατέρους ἀνὰ μέρος μαχόμενος, καὶ μὴ συμπεσοῦσαι τριάκοντα μυριάδες ἀνδρῶν ἀήττων καὶ ἀμάχων ὅπλων ὁμοῦ κατακλύσωσι τὴν Ἰταλίαν. Διὰ τοῦτο Ἀντίοχος μὲν ἠρρωστεῖτο πολεμούμενος Φιλίππου· Φίλιππος δέ, κινδυνεύοντος Ἀντιόχου, περιημμένῳ ἐπιπίπτει· Μιθριδάτῃ δὲ τῷ Μαρσικῷ πολέμῳ τὴν Ῥώμην ὑπαφλέγοντος, οἱ Σαρματικοὶ καὶ Βαστάρνικοὶ πόλεμοι D κατεῖχον· Τιγράνῃ δὲ, Μιθριδάτου λαμπροῦ μὲν ὄντος, εὐτύχημα καὶ φθόνος ἐχώριζεν, ἡττωμένῳ δὲ ἀνέμιξεν ἑαυτὸν συναπολέσθαι.

ιβ'. Τί δ' οὐχὶ καὶ περὶ τὰς μεγίστας συμφορὰς ὤρθωσε τὴν πόλιν ἡ Τύχη; Κελτῶν μὲν περὶ τὸ Κα-

C. 6. Διὰ τοῦτο] Immo διὰ τούτων.

nienſem, cum ob invidiam et civiles concertationes populus ei nulla mitteret ſubſidia, torrentis inſtar effudit et conſumpſit circa Italiam. Is Cimbrorum et Teutonum exercitus magnis locorum temporumque intervallis disjunxit, ut ſufficere Marius poſſet cum utriſque ſeorſim confligens: ne inter ſe conjunctæ ter centum millia hominum invictorum et inſuperabilium confertim quaſi proluvie Italiam inundarent. Eadem cauſa fuit, ut et Antiochus, cum Philippus bello peteretur, occupationibus eſſet diſtentus: et Philippus, Antiocho in diſcrimine verſante, jam ante proſtratus jaceret: et Mithridatem, Marſico bello Romam urgente, Sarmatica ac Baſtarnica bella detinerent: Tigranem a Mithridate, cum hic rebus proſperis clareret, ſuſpicio et invidia avellerent: victo ſocius fieret et communi ruina periret.

XII. Quid vero? an non extrema mala paſſam Urbem reſtituit Fortuna? Gallis caſ-

πιτώλιον στρατοπεδεύόντων καὶ πολιορκούτων τὴν ἀκρόπολιν,

Νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὦρσε κακὴν, ὀλέκοντο δὲ λαοί·

τὴν δὲ νυκτερινὴν ἔφοδον αὐτῶν, λελησότων πάντας ἀνθρώπους, ἡ Τύχη καὶ τὸ αὐτόματον ἔκπυστον ἐποίησε γενέσθαι· ὧν εἰ μὲν ἐν βραχεῖ πλεῖον διελθεῖν, ἴσως οὐκ ἄκαιρον ἂν εἴη. Μετὰ τὴν ἐπ' Ἀλλίᾳ ποταμῷ
E Ῥωμαίων μεγάλην ἧτταν, οἱ μὲν εἰς Ῥώμην καταφεύγοντες, ὑπὸ τῆς φυγῆς καὶ ταραχῆς συναναπλήσαντες τὸν δῆμον ἐξεπόησαν καὶ διεσκέδασαν, ὀλίγων εἰς τὸ Καπιτώλιον ἀνασκευασαμένων καὶ προκαρτερούντων· οἱ δὲ εὐθὺς ἀπὸ τῆς τροπῆς εἰς Βήϊους συναθροισθέντες, ἡγοῦντο δικτάτορα Φούριον Κάμιλλον, ὃν εὐτυχῶν μὲν καὶ ὑψαυχενῶν ὁ δῆμος ἀπεσείσατο καὶ κατέβαλε, δίκην ὑφειπόμενον δημοσίων κλοπῶν· πίεζας δὲ καὶ ταπεινωθεὶς, ἀνεκαλεῖτο μετὰ τὴν ἧτταν, ἐγχειρίζων καὶ προδιδοὺς
F ἀνυπεύθυνον ἡγεμονίαν. Ἵνα οὖν μὴ καιρῷ δοκῇ, νόμῳ

D. 13. ἐπ' Ἀλλίᾳ] Sic Baſ. Xyl. eodem ducunt Ald. E Voſſ. ἐν Παλλίᾳ.

tra circa Capitolium metatis et arcem oppugnantibus,

Immiſit caſtriſque luem, multoſque necavit:

et nocturnam ipſorum aggreſſionem, quæ omnes homines fefellerat, Fortuna et Caſus prodiderunt. Qua de re fortaſſe intempeſtivum non eſt paulo prolixius diſſerere. Victis ad Alliam, maximaque clade affectis Romanis, alii ſuperſtitum Romam præcipiti fuga perlati, populum terrore et tumultu exagitaverunt; cum quidem pauci convaſatis rebus in Capitolium ſe contulerunt, ibique eventum præſtolari ſuſtinuerunt: alii recta a clade Veios confluentes, dictatorem dixerunt Furium Camillum, et quem ante rebus utens ſecundis atque criſtas erigens populus abjecerat atque oppreſſerat peculatus reum factum, eum conſternatus et fractus a clade repetiit, tradens magiſtratum nullis obnoxium legibus. Cæterum Camillus ne temporis gratia, ſed legi-

δὲ λαμβάνειν ὁ ἀνὴρ, μηδ', ὡς ἀπεγνωκὼς τὴν πόλιν, ὅπλοις ἀρχαιρεσιάζῃ τὰ τῶ στρατῶ σποράδος καὶ πλάνητος, ἔδει τὸς ἐν Καπιτωλίῳ βουλευτὰς ὑπομφίσασθαι τὴν τῶν στρατιωτῶν γνώμην μαθόντας. Ἦν οὖν Γάϊος Πόντιος ἀνὴρ ἀγαθὸς, καὶ τῶν δεδογμένων αὐτάγγελος ὑποσὰς ἔσεσθαι τοῖς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, μέγαν ἀνεδέξατο κίνδυνον· ἡ γὰρ ὁδὸς ἦν διὰ τῶν πολεμίων κύκλῳ φυλακαῖς καὶ χάραξι τὴν ἄκραν περιεχόντων. Ὡς οὖν ὑπὶ τ' ποταμὸν ἦλθε νύκτωρ, φελλὸς πλατεῖς ὑποστερνισάμενος, καὶ τὸ σῶμα τῇ κυφότητι τῶ ὀχήματος παραθέμενος, ἀφῆκε τῷ ῥόῳ· τυχὼν δὲ πρᾴου καὶ μολαίως ὑποφέροντος, ἥψατο τῆς ἀντιπέρας ὄχθης ἀσφαλῶς, καὶ ἀποβὰς ἐχώρει πρὸς τὸ τ' φώτων ἀφάνεσον, τῷ τε γὰρ σκότῳ καὶ τῇ σιωπῇ τὴν ἐρημίαν τεκμαιρόμενος, ἐμφὺς δὲ τῷ κρημνῷ καὶ ταῖς δεχομέναις τ' ὑπίβασιν καὶ παρεχούσαις ἀντίληψιν πέτρας, ἐγκλίσεσι καὶ περιαγωγαῖς καὶ τραχύτησι τῆς πέτρας παραδιδοὺς

A. 5. γὰρ—τεκμαιρόμενος] Aut γὰρ delendum, aut legendum ἐτεκμαίρετο.

time ſibi is delatus magiſtratus videri poſſet, neve tanquam Urbe deplorata armis diſſipati et vagi exercitus comitia conficeret, oportuit ſenatores qui in Capitolio erant, militum ſententiam, certiores de ea factos, approbare. Erat tum Caius quidam Pontius in exercitu, vir ſtrenuus: qui in ſe recipiens nuncium ſe decreti iis qui in Capitolio erant allaturum, ingens adiit periculum: cum eundum eſſet per hoſtes, qui in orbem excubiis et vallo arcem cinxerant. Ut ergo noctu, ad amnem pervenit, injecto ſuberibus latis pectore, et corpore vehiculi levitati commiſſo, ſecundo Tiberi defluxit, atque ab eo leni lente devectus, tuto in ulteriorem ripam trajecit, indeque per loca hominum vacua, e tenebris et ſilentio ſolitudinem colligens, ad rupem Capitolinam pervenit: curvaturiſque ſe et aſperis proceſſibus ejus, quæ conſcendi et teneri ſe patiebantur, committens, ac ſur-

ἑαυτὸν καὶ ἐπερεισάμενος, ἐξέκετο πρὸς τὸ ἀντιπέρας, καὶ ἀναληφθεὶς ὑπὸ τῶν προφυλάκων, ἐδήλωσε τοῖς ἔσω τὰ δεδογμένα· καὶ λαβὼν τὸ ψήφισμα, πάλιν
B ᾤχετο πρὸς τὸν Κάμιλλον. Ἡμέρας δὲ τῶν βαρβάρων τις ἄλλως τὸν τόπον περιών, ὡς εἶδε τοῦτο μὲν, ἴχνη ποδῶν ἀκρώνυχα καὶ προελιαθήσης, τοῦτο δὲ, ἀποτριβὰς καὶ προκλάσης τῆς ὑποβλαστανούσης τοῖς χώδεσι πόας, ὀλκάς τε σώματος καὶ πλαγίας ἀπερείσης, ἔφραζε τοῖς ἄλλοις. Οἱ δὲ δείκνυσθαι τὴν ὁδὸν αὐτοῖς ὑπὸ τῶν πολεμίων νομίζοντες, ἐπεχείρουν ἁμιλλᾶσθαι, καὶ τῆς
325 νυκτὸς τὸ ἐρημότατον παφυλάξαντες, ἀνέβησαν λαθόντες οὐ μόνον τὰς φύλακας, ἀλλὰ καὶ τὰς συνεργοὺς καὶ τὰς
C προκοίτους τῆς θεοῦ κύνας ὕπνῳ κεκρατημένους. Οὐ μὴν ἀπόρησεν ἡ τῆ Ῥώμης Τύχη φωνῆς κακὸν τοσοῦτον μηνύσαι καὶ φράσαι δυναμένης. Χῆνες ἱεροὶ περὶ τὸν νεὼν τῆς Ἥρας ἐτρέφοντο θεραπεύοντες τὴν θεόν. Φύσει μὲν ἦν ὃ ζῷον εὐθορύβητον ὅτι καὶ ψοφοδεές· τότε δὲ, συν-

sum enitens ad Capitolium evaſit: ubi receptus ab excubitoribus iis qui intus erant ſententiam ſuorum renunciavit, decretoque accepto rurſus ad Camillum contendit. Poſtridie quidam barbarorum temere locum illum circumiens, ut vidit partim veſtigia pedum ſummis impreſſa digitis, ac lapſus, partim detritas ac confractas herbas quæ terreſtribus innaſci ſolent partibus, tum corporis tractus, et obliquos niſus, cæteris ſignificavit. Ii vero viam ſibi ab hoſtibus ipſis commonſtratam putantes, conati ſunt contendere: obſervataque ea noctis parte, ſub quam maxima eſt ſolitudo, evaſerunt ad arcem, non vigilibus modo non animadvertentibus, ſed ne canibus quidem vigilum ſociis et excubitoribus; ita omnes ſopor oppreſſerat. Neque tamen defuit Romanorum fortunæ vox, quæ tantum malum indicare et prodere poſſet. Anſeres ſacri circa fanum Junonis alebantur ad cultum deæ. Id animal et natura ea eſt, facile ut perturbetur atque ad omnem ſtrepitum expaveſcat: et

τόνδε φεὶ τὰς ἔνδον ἔσης ἀπορίας, ἀμελουμένων αὐτῶν, λεπτὸς ἰὼ καὶ λιμώδης ὁ ὕπνος, ὥστε εὐθὺς ἠσθοντο τῶν πολεμίων ὑπερφανέντων τῆς στέφάνης, καὶ καταβοῶντες ἰταμῶς προσεφέροντο, καὶ τῇ τῶν ὅπλων ὄψει μᾶλλον ἐκταραττόμενοι, κλαγγῆς ἀφατόρε καὶ τραχείας ἐνεπεπλήκεσαν τὸν τόπον· ὑφ' ἧς ἀναστάντες οἱ Ῥωμαῖοι, D καὶ συμφρονήσαντες τὸ γενόμενον, ἐώσαντο ἐς κατεκρήμνισαν τὰς πολεμίας. Πομπεύει δὲ μέχρι νεῦ ὑπὲ μνήμη τῶν τότε συμπτωμάτων ἡ τύχη, κύων μὲν ἀνεσταυρωμένος, χὴν δὲ μάλα σεμνῶς ὑπὲ φορμῆς πολυτελοῦς καὶ φορείας καθήμενος. Ἡ δὲ ὄψις ὑποδείκνυται Τύχης ἐμοὶ, καὶ πρὸς ἅπαν εὐπορίαν ἐκ τῶν προσδοκώντων, ὅταν τι προσδοκήσωσι καὶ φρονῶσι, νοεῖν μὲν ἀλόγοις καὶ ἄφροσιν, ἀλλὰν δὲ καὶ θεάσος δειλοῖς ἐμπλήσης. Τίς γὰρ οὐκ ἂν ὡς ἀληθῶς ἐκπλαγείη καὶ θαυμάσειεν, ἐμπαθὴς γενόμενος, καὶ λογισμῷ τινι τὴν τότε κατάφειαν καὶ τὴν ὑπάρχουσαν εὐδαιμονίαν τῆς πόλεως E συλλαβὼν, καὶ ἀποβλέψας ἄνω, λαμπρότητα καὶ

D. 4. ἡ τύχη, κύων] Conſtructio curioſa ac pene Sophiſtica, niſi ἡ τύχη abſit: quod omiſit vertendo Xyl. Reiſkius non male mutat in τῇ τύχῃ.
E. 1. καὶ τὴν ὑπάρχουσαν] Forte καὶ τὴν νῦν ὑπάρχουσαν, ut Reiſk.

tum ob magnam in arce difficultatem rerum quia negligebantur, levi et famelico ſomno jacebant; itaque ſtatim ſenſum perceperunt hoſtium jam ſupra muros apparentium, editaque alta voce proterve advolaverunt: magiſque deinde armorum conſpectu territi, clangorem ſonorum admodum et aſperum ediderunt: quo excitati Romani, re intellecta repulerunt et per præcipitia hoſtes dejecerunt. Etiamnum ſolemni in pompa geſtatur canis in crucem actus, et anſer ſplendide admodum in lectica et veſte ſtragula pretioſa ſedens. Quis non vere obſtupeſcat, animoque commoto miretur, complexus animo et quæ tum erat Urbis miſeria, et quæ hodie cernitur ejuſdem felicitas, ſplendorem intuens

πλῆτον ἀναθημάτων, καὶ τεχνῶν ἀμίλλας, καὶ φιλοτιμίας πόλεων, καὶ στεφάνους βασιλέων, καὶ ὅσα γῆ φέρει καὶ θάλαττα, καὶ νῆσοι καὶ ἤπειροι, καὶ ποταμοὶ, καὶ δένδρα, καὶ ζῶα, καὶ πεδία, καὶ ὄρη, καὶ μέταλλα, πάντων ἀπαρχὰς ἐριζούσας εἰς κάλλος ὄψει καὶ χάριτι κοσμούσῃ τὸν τόπον, ὡς ταῦτα πάντα μικρὸν ἔλλιπε μὴ γενέσθαι, μηδὲ ἓν); πυρὶ δὲ καὶ σκότει φοβερῷ, καὶ ὀργῇ, καὶ ξίφεσι βαρβάροις, καὶ μαιφόνοις θυμοῖς κραυγμῶν
F πάντων, εὐτελῆ καὶ ἄλογα καὶ ἄτολμα θρέμματα, σωτηρίας ἀρχὴν παρέσχε, καὶ τοὺς μεγάλους ἐκείνους ἀριστεῖς καὶ ἡγεμόνας Μαλίους, καὶ Σερουίους, καὶ Ποστουμίους, καὶ Παπυρίους τοὺς αὖθις οἴκων γενάρχας, παρ' οὐδὲν ἥκοντας ἀπολέσθαι, χῆνες ἀνέσησαν ὑπὲρ τοῦ πατρίου θεοῦ καὶ τῆς πατρίδος ἀμυνάσθαι. Εἰ δὲ, ὥσπερ Πολύβιος ἐν τῇ δευτέρᾳ βίβλῳ περὶ τῶν τότε τὴν Ῥωμαίων πόλιν καταλαβόντων ἱστόρησε Κελτῶν, ἀληθές ἐστιν ὅτι περιστάσεως αὐτοῖς ἀγγελίας, φθάσασθαι τὰ οἰκεῖα ὑπὸ τῶν

donariorum ac divitias, artium certamina, urbium largitiones, miſſas a regibus coronas, atque omnium quæ terra, mare, inſulæ, continentes, fluvii, arbores, animalia, campi, montes, metalla ferunt primitias certatim pulchritudine et elegantia ornantes iſtum locum: tam parum abfuiſſe quin neque fierent iſta omnia, neque eſſent? igni autem, et tenebris horrendis, caligine, gladiis barbaricis, ac cædem ſpirantibus animis cum omnia opplerentur, viles et brutas timidaſque altiles principium ſalutis attuliſſe: magnoſque illos duces et factis præſtantiſſimos viros, Manlios, inquam, Servios, Poſtumios, Papyrios, qui familias poſtmodo illuſtres propagaverunt, in extremo jam de ſalute periculo conſtitutos, ab anſeribus fuiſſe excitatos, ut pro diis patriis patriaque propugnarent? Quod ſi verum eſt, quod Polybius libro ſecundo de Gallis qui tum occupaverant Romam ſcribit, eos accepto nuncio ſuas res agi ferrique a finitimis

περισκών βαρβάρων, ἐμβεβληκότων εἰς τὴν χώραν καὶ κρατούντων, ἀνεχώρησαν, εἰρήνην θέμενοι πρὸς τὸν Κάμιλλον, οὐδὲ ἀμφισβήτησίς ἐστι πρὸς τὴν Τύχην, ὡς οὐχὶ 326
τὴν σωτηρίας αἰτίαν κατέσχη, πρεσβεύσασα τοὺς πολεμίους, μᾶλλον δὲ ἀποστήσασα τὴν Ῥώμης ἀπροσδοκήτως.

ιγ'. Ἀλλὰ τί δεῖ περὶ ταῦτα διατείνειν; ἃ σαφὲς οὐδὲν οὐδὲ ὡρισμένον ἔχει, τῷ καὶ τὰ πράγματα διαφθαρῆναι τῶν Ῥωμαίων, καὶ συγχυθῆναι τοὺς ὑπ' αὐτῶν ὑπομνηματισμούς, ὡς Λίβιος ἱστόρηκε· τὰ γὰρ ὕστερον μᾶλλον ὄντα δῆλα καὶ καταφανῆ, δεικνύει τὴν τῆς Τύχης εὐμένειαν. Ἐγὼ δὲ τίθεμαι καὶ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν, ἀνδρὸς εὐτυχήμασι μεγάλοις καὶ κατορθώμασι λαμπροῖς ὑπὸ θάρσους ἀμάχου καὶ φρο- Β
νήματος, ὥσπερ ἄκρου, φερομένου καὶ διαπτάντος ὑπὲρ δυσμὰς ἐξ ἀνατολῶν, καὶ βάλλοντος ἤδη τὰς τῶν ὅπλων

A. 4. ἃ σαφὲς—πράγματα] Manifeſtum eſt legendum eſſe ἃ σαφὲς—γράμματα. Prius diſerte habet Baſ. Xyl. B. E. Mez. loco Stephaniani σαφὲς facto ex Aldino ἀσαφές. Poſterius ut maximam a re ipſa, ita nullam a libris habet auctoritatem.

A. 9. Ἐγὼ δὲ τίθεμαι] Puto legendum: ἦ ἐγώγε τίθεμαι. Nam ἦ, ut ſolet, ab antecedente ν' abſumptum videtur.

barbaris, qui ipſorum ditionem facta impreſſione occupaſſent, pacta cum Camillo pace diſceſſiſſe: jam ne controverſia quidem Fortunæ moveri poteſt, quin ea ſalutis cauſam præbuerit, alio hoſtes trahens, aut potius a Roma præter omnium exſpectationem avellens.

XIII. Sed quid his in refert immorari quæ certi nihil habent, nihil definiti? cum et res Romanorum perierint, et confuſi ſint commentarii? ut Livius narrat. Quæ enim poſterioribus temporibus evenerunt, magis aperta et conſpicua, Fortunæ demonſtrant benignitatem. Ego vero etiam Alexandri Magni mortem in parte felicitatis Romanæ pono, viri magnis ſucceſſibus et rebus clariſſime geſtis inſuperabili confidentia et elatione animi, qui ſtellæ inſtar ab ortu Solis in occaſum tranſiliebat: ac jam in Italiam fulgorem armorum jaciebat. E-

αὐγὰς εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὡς προφάσεως μὲν ἕνεκα τῆς στρατείας ὁ Μολοττὸς Ἀλέξανδρος, ὑπὸ Βρεττίων καὶ Λευκανῶν περὶ Πανδοσίαν καταπεκομμένος· ὁ δὲ ἄγων αὐτὸν ὡς ἀληθῶς ὡς ὀπὶ πάντας ἀνθρώπους, δόξης ἔρως καὶ ἡγεμονίας ζῆλον εἶχε καὶ ἅμιλλαν, ὑπερβαλέσθαι τὰ Διονύσου καὶ Ἡρακλέους πέρατα τῆς στρατηλασίας. Τῆς δὲ Ἰταλίας ἐπιφαίνετο τὴν ἐν Ῥώμῃ δύναμιν C καὶ ἀκμὴν ὥσπερ φόρμωμα προτεταγμένην· ὄνομα γὰρ καὶ δόξα τούτων ὑπεφανεφάτη διεπέμπετο πρὸς αὐτὸν ὥσπερ ἀθλητῶν μυρίοις ἐγγεγυμνασμένων πολέμοις.

Οὐ γὰρ ἀναιμωτί γε διακριθήμεναι οἷω,
συμπεσόντων ὅπλοις ἀνικήτοις φρονημάτων ἀδουλώτων.

Πλῆθος μὲν γὰρ ἴσαν οὗτοι τεισκαίδεκα μυριάδων οὐκ ἐλάττους, πολεμικοὶ δὲ καὶ ἀνδρώδεις ἅπαντες,

——Ἐπισάμενοι μὲν ἀφ' ἵππων
Ἀνδράσι μάρνασθαι, καὶ ὅτι χρὴ πρόσσω ἐόντα.

B. 4. ὡς πρόφασις] Forte ὧν πρόφασις, ſubaudiendo ὅπλων: aut ᾧ, deleto ſequente αὐτῷ.

B. 6. ὁ δὲ ἄγων—στρατηλασίας] Hæc omnino turbata, forte ita conſtituenda: ὡς δ' ἀληθῶς ὁ ἀγὰν αὐτῷ ἦν ἐπὶ πάντας ἀνθρώπους, καὶ δόξης ἔρως, καὶ ἡγεμονίας ζῆλος αὐτὸν ἔσχε, καὶ ἅμιλλα ὑπερβαλέσθαι—στρατηλασίας. Quamquam ne hoc quidem ſatis placet.

C. 9. ἐόντα] Utrum integer in exitu ſit liber, an truncatus, non facile dicam.

rat ei præſcriptio expeditionis ſuſcipiendæ Alexander Moloſſus, apud Pandoſiam a Brutiis et Lucanis occiſus: re autem ipſa gloriæ amor eum, qui adverſus omnes homines inſtigabat, et æmulatio de imperio ſtimulabat, cupientem expeditione ultra terminos Bacchi et Herculis progredi. Porro autem Italiæ audiverat Romanam potentiam atque robur tanquam aciem præpoſitam eſſe: nam Romanorum nomen et gloriam clariſſimorum ad eum fama pertulerat, tanquam athletarum innumeris bellis exercitatorum,

Non equidem poterat divimi ſine ſanguine pugna,

ſi conflixiſſent inter ſe armis invicti, et animis nullo metui obnoxiis præditi. Quippe hi erant numero centum et triginta millibus non inferiores, bellicoſi omnes, forteſque, et

Grari cornipedes agitare in prælia dextra,
Et gnari pugna quique ducturi pedites.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΥΧΗΣ Η ΑΡΕΤΗΣ.

ΛΟΓΟΣ Α.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΥΧΗΣ Η ΑΡΕΤΗΣ.

ΛΟΓΟΣ Α.

PLUTARCHI

DE

ALEXANDRI MAGNI FORTUNA AUT VIRTUTE.

ORATIO I.

α'. Ο ΥΤΟΣ ὁ τῆς Τύχης λόγος ἐστὶν, ἴδιον καὶ μόνης αὐτῆς ἔργον ἀποφαινομένης Ἀλέξανδρον. Δεῖ δὲ ἀντειπεῖν ὑπὲρ φιλοσοφίας, μᾶλλον δὲ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου δυσχεραίνοντος καὶ ἀγανακτοῦντος εἰ

D. 9. οὗτος ὁ τῆς] Forte periit prior pars, ſeu Oratio Fortunæ, forte nunquam a Plutarcho ſcripta fuit.

I. HÆC ergo Fortunæ oratio eſt, Alexandrum ſibi ſoli totum vindicantis. Contra autem pro philoſophia diſſerendum eſt, aut pro ipſo potius Alexandro indignante

πρᾶξα δόξει καὶ παρὰ τῆς Τύχης λαβεῖν τὴν ἡγεμονίαν, ἣν ὠνιον αἵματος πολλοῦ καὶ τραυμάτων ἐπαλλήλων κτώμενος,

——Πολλὰς μὲν ἀύπνους νύκτας ἴαυεν,
Ἤματα δ' αἱματόεντα διέπρησσεν πολεμίζων,

πρὸς ἀμάχους δυνάμεις καὶ ἄπτερα φῦλα, καὶ ποταμοὺς ἀπεράτους, καὶ πέτρας ἀτοξεύτους, εὐβουλίᾳ, καὶ καρτερίᾳ, καὶ ἀνδρίᾳ, καὶ σωφροσύνῃ παρεπόμενος.

Β'. Οἶμαι δ' ἂν αὐτὸν εἰπεῖν πρὸς τὴν τύχην F τοῖς κατορθώμασιν ἑαυτὴν ἐπιγράφουσαν· Μή μοι φθόνει τὴν ἀρετήν, μηδὲ ἀφαιροῦ περιαιροῦσα τὴν δόξαν. Δαρεῖος ἴσως σὸν ἔργον, ὃν ἐκ δούλου καὶ ἀφάνδου βασιλέως, κύριον Περσῶν ἐποίησας· καὶ Σαρδανάπαλος, ᾧ τὸ διάδημα τῆς βασιλείας πορφύραν ξαίνοντι περιέθηκας. Ἐγὼ δὲ εἰς Σοῦσα νικῶν δι' Ἀρβήλων ἀνέβην, καὶ Κιλικία μοι πλατεῖαν ἀνέῳξεν Αἴγυπτον, Κιλικίαν δὲ Γράνικος, ὃν Μιθριδάτῃ καὶ Σπιθριδάτῃ νεκροῖς ὑπιβὰς διεπέρασα. Κόσμει σαυτὴν καὶ σεμνύνε

et ægre ferente, si imperium gratis et a Fortuna accepisse videatur, quod multo sanguine vænale assiduis consecutus vulneribus

Insomnes noctes p rmultas pervigil egit,
Atque dies, dum bella gerit, pugnatque, cruentas,

adversus invictos exercitus, et innumeras gentes, et flumina nunquam transmissa, et saxa sagittis inaccessa: consilio, tolerantia, fortitudine, ac temperantia stipantibus.

II. Arbitror autem ipsum Fortunæ res ab eo gestas sibi adscribentem dicturum: Noli meæ virtuti detrahere, noli meam gloriam deprimere: tuum opus est Darius, quem ex servo et astanda regis dominum Persarum fecisti: tuum Sardanapalus, cui purpuram pectenti diadema regium circumposuisti. Ego autem victor ab Arbelis ad Susa perrexi, et Cilicia mihi latam aperuit Ægyptum, Ciliciam Granicus, quem cadaveribus Mithridatis et Spithridatis ponte usus transivi. Orna te ipsum et jacta regibus vulne-

βασιλεῦσιν ἀπρώϛοις καὶ ἀναιμάκτοις· ἐκεῖνοι γὰρ εὐτυχεῖς
327 ἦσαν, Ὦχος καὶ Ἀρταξέρξης· οὓς εὐθὺς ἐκ γενετῆς τῷ Κύρου θρόνῳ ἐνίδρυσας· τὸ μὲν δὲ σῶμα πολλὰ σύμβολα φέρει τύχης ἀνταγωνιζομένης καὶ συμμαχούσης. Πρῶτον μὲν Ἰλλυριοῖς λίθῳ τὴν κεφαλὴν, ὑπὸ δὲ τὸ τεῖχος ἠλόην· ἔπειτα πρὸς Γρανικὸν τὴν κεφαλὴν βαρβαρικῇ μαχαίρᾳ διεκόπην, ἐν δὲ Ἰσσῷ ξίφει τὸν μηρόν· πρὸς δὲ Γάζῃ, τὸν μὲν σφυρὸν ἐτοξεύθην, τὸν δὲ ὦμον ἐκπεσὼν ἐξ ἕδρας βαρὺς προσεδύνησα· πρὸς δὲ Μαρακανδάρτοις τοξεύμασι τὸ τῆ κνήμης ὀστέον διεμήθην· τὰ λοιπὰ δὲ Ἰνδῶν πληγαὶ, καὶ βίαι θυμῶν·
B ἐν ἅπασιν οἷς ἐτοξεύθην τὸν ὦμον· ἐν δὲ Γανδρίδαις τὸ σκέλος· ἐν δὲ Μάλλοσι βέλει μὲν ἀπὸ τόξου τὸ φέριον ἀνερεισθέντι καὶ καταδύσαντι τὸν στέρνον, ὑπὸ δὲ πληγῇ ῥοπῇ τὸν τεῖχος, ὅτε προσπεσεῖσαι τοῖς τεί-

A. 8. ἐκπεσὼν ἐξ ἕδρας] Nolim tentare: potius vertam: *humero e ſede ſua excuſſo, vertigine provolutus ſum.*

B. 1. ἐν ἅπασιν οἷς] In promptu eſt animadvertere ex p. 341. B. legendum hic eſſe Ἀσσακάνοις. Oratoria magis quam hiſtorica ſcriptio non ubique cum in nominibus tum rebus ad rationis diligentiam exacta: quæ notare non eſt hujus loci.

rum et cruorum expertibus: illi enim fortunati erant, Ochi et Artaxerxæ, quos ſtatim a partu in ſolio Cyri collocaſti. Meum quidem corpus multa ſigna, certaque ea fert, Fortunæ non adjuvantis, ſed repugnantis. Primum apud Illyrios caput mihi ſaxo, cervix vecte eſt contuſa: deinde ad Granicum caput mihi gladio barbarico eſt comminutum: femur ad Iſſum, enſe: ad Gazam malleolum ſagitta ſum ictus, gravi autem de ſella lapſu luxavi humerum: ad Maracatarda os tibiæ mihi ſagittis eſt perruptum: ſubſecuta ſunt ab Indis vulnera, et ubique violentia, ubi ſagitta mihi ictus fuit humerus: apud Gandridas crus vulneratum: apud Malliotas arcu actum telum pectori meo infixum ferrum reliquit, et vecte ſunt cervices verberatæ, cum qui-

χεσιν αἱ κλίμακες ἐκλάσθησαν, ἐμὲ δὲ ἡ τύχη μόνον συνεῖρξεν, οὐδὲ λαμπροῖς ἀνταγωνισταῖς, ἀλλὰ βαρβάροις ἀσήμοις χαριζομένη τηλικοῦτον ἔργον· εἰ δὲ μὴ Πτολεμαῖος ὑπερέσχε τὴν πέλτην, Λιμναῖος δὲ πρὸ ἐμοῦ μυρίοις ἀπαντήσας βέλεσιν ἔπεσεν, ἤρειψαν δὲ θυμῷ καὶ βίᾳ Μακεδόνες τὸ τεῖχος, ἔδει τάφον Ἀλεξάνδρου τὴν βάρβαρον ἐκείνην καὶ ἀνώνυμον κώμην γενέσθαι. C

γ'. Καὶ μὴν τὰ μὲ αὐτῆς τῆς στρατείας, χειμῶνες, αὐχμοὶ, βάθη ποταμῶν, ἄορνα ὕψη, θηρίων ὑπερφυεῖς ὄψεις, ἄγριοι δίαιται, μεταβολαὶ δυναστῶν, πάλιν προδοσίαι· τὰ δὲ πρὸ τῆς στρατείας, ὑπὸ τοῖς Φιλιππικοῖς πολέμοις ἐπέσεισεν ἡ Ἑλλάς· ἀπεσείοντο δὲ αἱ Θῆβαι τὴν ὅπλων τὴν Χαιρωνικὴν κόνιν ἐκ τοῦ στόματος ἀνιχμάζουσαι, καὶ συνῆπτον αἱ Ἀθῆναι τὰς χεῖρας ὀρέ-

C. 4. πάλιν προδοσίαι] Forte uno nomine παλιμπροδοσίαι: ut Bryan. ad Plut. Vit. t. ii. p. 565. Mox ἐπέσπαιρεν noſim ſolicitare.

C. 6. αἱ Θῆβαι—αἱ Ἀθῆναι] Ald. et Baſ. αἱ Θῆβαι—αἱ Θῆβαι: quorum prius Stephanus mutavit in αἱ Ἀθῆναι, quum poſterius mutare debuiſſet: ut fecit Xylander, et conſentiunt libri ſcripti E. F. G. Voſſ. Gronov. Coll. Mur. Schott. Jannot. Anon. T. V. B. Mez.

dem appoſitæ muris ſcalæ ruptæ ſunt, et Fortuna me unicum incluſit, ne illuſtribus quidem adverſariis, ſed ignotis barbaris, tantam rem gratificata; quod niſi Ptolemæus parma texiſſet me, et Limnæus ante me innumeris occurrens telis cecidiſſet, ac animis efferveſcentibus vim adhibentes Macedones muros ſubvertiſſent: oportebat Alexandri ſepulchrum fieri barbarum illum et nullius nominis pagum.

III. Atque hæc quidem ipſius ſunt expeditionis tempeſtates, ſiccitates, fluminum profunditates, altitudines ſaxorum ad quæ evolare aves nequeunt (Aornia ſaxa), ferarum conſpectus naturam excedentium, agreſtis et inhumana victus ratio, mutationes regulorum, rurſumque proditiones. Ante illam vero expeditionem a Philippicis bellis recalcitrabat Græcia, et Thebæ Chæronenſem pulverem ab armis decutiebant, e ruina reſurgentes: adjuvantibus, auxiliareſque porrigentibus manus A-

ἡσυχῇ· πᾶσα δὲ ὑπόπυλος ἡ Μακεδονία πρὸς Ἀμύνταν ἀποβλέπουσα καὶ τοὺς Ἀερόπου παῖδας· ἀνερρήγνυντο δ' Ἰλλυριοὶ, καὶ τὰ Σκυθῶν ἐπηωρεῖτο τοῖς περὶ σφίσι νεωτεροῦσι· τὸ δὲ Περσικὸν χρυσίον ἅπαν τὸ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ῥέον, ἐκίνει τὴν Πελοπόννησον· κενοὶ δὲ οἱ Φιλίππου θησαυροὶ χρημάτων, καὶ πρὸς τοῦτο ἔτι δάνειον, ὡς Ὀνησίκριτος ἱστορεῖ, ἑξακοσίων ταλάντων. Ἐν τοσαύτῃ πενίᾳ, καὶ πράγμασι ταραχὰς ἔχουσι, μειράκιον ἅρπα τὴν παιδικὴν ὑπερμεγέθη ἡλικίαν, ἐθάρρησεν ἐλπίσαι Βαβυλῶνα καὶ Σοῦσα, μᾶλλον δὲ τὴν πάντων ἀνθρώπων ἀρχὴν εἰς νοῦν ἐμβαλέσθαι, τοῖς τετρακισμυρίοις οἷς εἶχε πεζοῖς καὶ τετρακισχιλίοις ἱππεῦσι πιστεύσας· τοσοῦτοι γὰρ ἦσαν, ὡς Ἀριστόβουλός φησιν· ὡς δὲ Πτολεμαῖος ὁ βασιλεύς, τετρακισμύριοι πεζοὶ, πεντακισχίλιοι δὲ ἱππεῖς· ὡς δὲ Ἀναξιμένης, τετρακισμύριοι πεζοὶ καὶ τρισχίλιοι, πεντακισχίλιοι δὲ καὶ πεντακόσιοι ἱππεῖς. Τὸ δὲ

C. 9. Ἀμύνταν] Sic E. Baſ. Xyl. MS. non nominatos ad calcem Ed. Græco-Lat. Mez. Vulgo ἀμύναν.

thenienſibus: ad hæc tota novas occulte res meditabatur Macedonia, ad Amyntam et Æropi filios animis inclinans: erumpebant Illyrii, et Scythicæ res fluctuabant vicinis turbas molientibus: aurum quoque Perſicum per omnium locorum oratores diffuſum, exagitabat Peloponneſum: ad hæc exhauſti erant Philippi theſauri, et debebat rex præterea, ut auctor eſt Oneſicritus, ducenta talenta. In tanta inopia, ac rerum perturbatione, auſus eſt adoleſcens, qui vix dum ex ephebis exceſſerat, Babylonem ſperare et Suſa, immo vel imperium in univerſos homines animo concipere? fretus (putatis) triginta peditum, et quatuor equitum millibus; tot enim fuiſſe Ariſtobulus affirmat: rex Ptolemæus triginta millia peditum, equitum quinque millia ponit: Anaximenes quadraginta et tria millia peditum, equites quinque millia et quingentos. Præclarum vero, quod ei Fortuna paraverat,

λαμπρὸν αὐτῷ καὶ μέγα προσβλαθὲν ὑπὸ τῆς Τύχης ἐφόδιον, ἑβδομήκοντα τάλαντα ἦν, ὡς φησιν Ἀριστόβουλος· ὡς δὲ Δῶρις, τριάκοντα μόνον ἡμερῶν ὀπισιτισμός.

δ'. Ἄβουλος οὖν καὶ προπετὴς Ἀλέξανδρος ἐξ εὐτελῶν ὅπως ὑπὲρ τηλικαύτων δυνάμιν ὁρμώμενος; Οὔμενοῦν· τίς γὰρ ἀπὸ μειζόνων ἢ καλλιόνων ἀφορμῶν ἀνήγετο, μεγαλοψυχίας, συνέσεως, σωφροσύνης, ἀνδραγαθίας, οἷς αὐτὸν ἐφοδίαζε φιλοσοφία πρὸς τὴν στρατείαν· καὶ πλείονας παρὰ Ἀριστοτέλους τοῦ καθηγητοῦ, ἢ παρὰ Φιλίππου τοῦ πατρὸς ἀφορμὰς ἔχων, διέβαινεν ὑπὲρ Πέρσας. Ἀλλὰ τοῖς μὲν γράφουσιν ὡς Ἀλέξανδρος ἔφη ποτὲ τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσσειαν ἀκολουθεῖν αὐτῷ τῆς στρατείας ἐφόδιον, πιστεύομεν, Ὅμηρον σεμνύοντες· ἂν δέ τις φῇ τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσσειαν παραμύθιον πόνου καὶ ἀστοργίας ἔπεσθαι καὶ χολῆς γλυκείας, ἐφόδιον δὲ ἀληθῶς γεγονέναι τὸν ἐκ φιλοσοφίας 328
λόγον, καὶ τοὺς περὶ ἀφοβίας καὶ ἀνδρείας, ἔτι δὲ

viaticum, ſeptuaginta erant talenta, ſi Ariſtobulo credimus: ſi Duris audiendus eſt, triginta duntaxat dierum commeatus.

IV. Inconſultus igitur fuit et temerarius Alexander, qui ita tenui cum re adverſus tantam potentiam auſus eſt bellum ſuſcipere? Nequaquam vero. Quis enim unquam majoribus pulchrioribuſve inſtructus rei gerendæ occaſionibus ad bellum profectus eſt? magnanimitate inquam, prudentia, temperantia, fortitudine; quibus eum viaticis philoſophia ad expeditionem inſtruxit; ut majorem a præceptore Ariſtotele, quam Philippo patre commeatum ad rem gerendam conſecutus, in Perſas moverit. Nos autem credimus iis, qui ſcribunt *Alexandrum aliquando dixiſſe Iliadem ſe et Ulyſſeam habuiſſe ſecum expeditionis ſuæ viaticum:* atque Homerum eo nomine prædicamus. Si quis vero affirmet eum libros iſtos animi reficiendi, laboriſque conſolandi, et otio ſuavitatem conciliandi gratia ſecum tuliſſe: viaticum re vera ei fuiſſe doctrinam e philoſophia

σωφροσύνης καὶ μεγαλοψυχίας ὑπομνηματισμούς, καὶ ἀφροντιδείας· ὅτι δηλαδὴ περὶ συλλογισμῶν οὐδέν, οὐδὲ περὶ ἀξιωμάτων ἔγραφεν, οὐδ' ἐν Λυκείῳ περίπατον ἔσχεν, οὐδ' ἐν Ἀκαδημίᾳ διέξοδος εἶπεν· τούτοις γὰρ ὁρίζουσι φιλοσοφίαν, οἱ λόγον αὐτὴν, οὐκ ἔργον νομίζοντες. Καίτοιγε οὐδὲ Πυθαγόρας ἔγραψεν οὐδέν, οὐδὲ Σωκράτης, οὐδὲ Ἀρκεσίλαος, οὐδὲ Καρνεάδης, οἱ δοκιμώτατοι τῶν φιλοσόφων· καὶ οὐκ ἠρολοῦντο περὶ πολέμους ἐκεῖνοι τηλικοῦτοι, οὐδὲ βασιλεῖς βαρβάρους ἡμερῶντες, B οὐδὲ πόλεις Ἑλληνίδας ὑπικτίζοντες ἀγρίοις ἔθνεσιν, οὐδὲ ἄθεσμα καὶ ἀνήκοα φῦλα νόμους διδάσκοντες καὶ εἰρήνην ἐπήεσαν, ἀλλὰ καὶ σχολάζοντες, τὸ γεγράφθαι παρίεσαν τοῖς σοφισταῖς. Πόθεν οὖν ὑπετεύθησαν ἐκεῖνοι φιλοσοφεῖν; ἀφ' ὧν εἶπον, ἢ ἀφ' ὧν ἐβίωσαν, ἢ ἀφ' ὧν ἐδίδαξαν; Ἀπὸ τούτων κριναῖτο ἂν Ἀλέξανδρος· ὀφθήσεται γὰρ οἷς εἶπεν, οἷς ἔπραξεν, οἷς ἐπαίδευσε, φιλόσοφος.

B. 5. ἢ ἀφ' ὧν] ἢ bis ex antecedenti ortum, utroque loco delendum. Recta ita vertit Xyl.

perceptam, et commentationes de vacuitate metus, fortitudine, temperantia, magnanimitate, contemnimus: scilicet quia nihil de syllogismis aut pronuntiatis scripsit, neque ambulationem in Lyceo occupavit, neque de propositis in Academia disputavit. His enim rebus philosophiam definiunt, qui eam verba, non res putant. Atqui neque Pythagoras quicquam scripsit, neque Socrates, neque Arcesilaus, neque Carneades, nobilissimi philosophi: neque illos tanta occupabant bella, neque barbaros reges cicurando, et Græcanicas urbes in feris condendo nationibus, et injustas contumacesque gentes pacem legesque docendo, terras peragrabant: sed quantumvis in otio vitam agentes, scribendi munus sophistis relinquebant. Unde ergo creditum est eos philosophari? e dictis, e factis, ex iis quæ docuerunt. Ex his itaque de Alexandro judicetur: quæ dixit, quæ egit, quæ docuit, philosophum fuisse ostendent.

ε'. Καὶ πρῶτον τὸ παραδοξότατον, εἰ βούλει, σκόπει, τὰς Ἀλεξάνδρου μαθητὰς, τοῖς Πλάτωνος, τοῖς Σωκράτους ἀντιπαραβάλλων. Εὐφυεῖς οὗτοι καὶ ὁμογλώττους ἐπαίδευον, εἰ μηδὲν ἄλλο, φωνῆς Ἑλληνίδος συνιέναι· καὶ πολλοὺς οὐκ ἔπεισαν. Ἀλλὰ Κριτίαν καὶ C
Ἀλκιβιάδαι καὶ Κλειτοφῶντες, ὥσπερ χαλινὸν τὸν λόγον ἐκπίπτοντες, ἄλλη που παρετράπησαν. Τοὺς δὲ Ἀλεξάνδρου παιδείαν ἂν ὑποβλέπῃς, Ὑρκανὸς γαμεῖν ἐπαίδευσε· καὶ γεωργεῖν ἐδίδαξεν Ἀσαχαῖος· καὶ Σογδιανὸς ἔπεισε πατέρας τρέφειν, καὶ μὴ φονεύειν· καὶ Πέρσας σέβεσθαι μητέρας, ἀλλὰ μὴ γαμεῖν. Ὦ θαυμαστῆς φιλοσοφίας, δι' ἣν Ἰνδοὶ θεοὺς Ἑλληνικοὺς προσκυνοῦσι, Σκύθαι θάπτουσι τοὺς ἀποθανόντας, ὃ κατεγέλασι. Θαυμάζομεν τοὺ Καρνεάδου δυνάμιν, εἰ Κλειτόμαχον, Ἀσδρούβαν καλούμενον πρότερον καὶ Καρχηδόνιον τὸ γένος, D
ἑλληνίζειν ἐποίησε· θαυμάζομεν τ' ἀγάθεσιν Ζήνωνος, εἰ Διογένη τ' Βαβυλώνιον ἔπεισε φιλοσοφεῖν. Ἀλλ' Ἀλεξ-

V. Ac primo id, quod ab opinione vulgi eſt alieniſſimum, conſidera, comparationem diſcipulorum Alexandri cum diſcipulis Platonis et Socratis. Ingenioſos hi, et eadem lingua utentes inſtituerunt, ſi nihil aliud, ſaltem Græci ſermonis intelligentes, et multis horum ſua non perſuaſerunt: cum Critiæ, Alcibiades, Clitophontes præcepta tanquam frænum exſpuentes alio deflecterent. Alexandri doctrinam ſi inſpicias, Hyrcanos docuit conjugiis uti: Aſacholios agriculturam: Sogdianis perſuaſit, ut alerent, non interficerent, patres: Perſas ut venerarentur, non uxorum loco haberent, matres. O admirabilem philoſophiam! quæ fecit, ut Indi deos Græcorum colerent, et Scythæ mortuos humarent, non, ut ante, comederent. Admiramur Carneadis vim, qui Clitomachum, domo Carthaginienſem, prius Aſdrubalem vocatum, Græcos mores inſtitutaque amplecti docuit: et Zenonis, quod Diogeni Babylonio perſuaſit, ut operam philoſophiæ daret. At vero Aſia ab Alexandro pa-

ἀνδρῶν τὴν Ἀσίαν ἐξημερώντος, Ὅμηρος ἦν ἀνάγνωσμα, καὶ Περσῶν καὶ Σουσιανῶν καὶ Γεδρωσίων παῖδες τὰς Εὐριπίδου καὶ Σοφοκλέους τραγῳδίας ᾖδον. Καὶ Σωκράτης μὲν ξένα παρεισάγων δαιμόνια, δίκην τοῖς Ἀθηναίοις ὠφλίσκανε συκοφάνταις· ἀφ' ὧν δὲ Ἀλέξανδρον, τοὺς Ἕλληνων θεοὺς Βάκτρα καὶ Καύκασος προσεκύνησε.
E Πλάτων μὲν γὰρ μίαν γράψας πολιτείαν, οὐδένα πέπεικεν αὐτῇ χρῆσθαι διὰ τὸ αὐστηρόν. Ἀλέξανδρος δὲ ὑπὲρ ἑβδομήκοντα πόλεις βαρβάροις ἔθνεσιν ἐγκτίσας, καὶ καταπείρας τὴν Ἀσίαν Ἑλληνικοῖς τέλεσι, τῆς ἀνημέρου καὶ θηριώδους ἀπέστησε διαίτης. Καὶ τοὺς μὲν Πλάτωνος ὀλίγοι νόμους ἀναγινώσκομεν· τοῖς δὲ Ἀλεξάνδρου μυριάδες ἀνθρώπων ἐχρήσαντο καὶ χρῶνται. Μακαριώτεροι τῶν ἀφυγόντων Ἀλέξανδρον οἱ κρατηθέντες γενόμενοι· τοὺς μὲν γὰρ οὐδεὶς ἔπαυσεν ἀθλίως ζῶντας, τοὺς δὲ ἠνάγκασεν εὐδαιμονεῖν ὁ νικήσας. Ὥστε ὅσῳ εἶπε Θεμιστοκλῆς, ὁπηνίκα φυγὼν ἔτυχε δωρεῶν

E. 4. τέλεσι] Forte rectius γένεσι cum Reisk. vel ἔθεσι.

cata Homerum passim legebat: et Persarum, Susianorum, Gedrosiorumque filii Euripidis ac Sophoclis cantabant tragœdias. Et Socrates quidem novos introducens genios, pœnas Athenienſibus calumniatoribus dedit: Alexandri opera factum est, ut Bactra et Caucasus Græcorum deos adorarent. Plato unicam reipublicæ formam scripsit, neque cuiquam persuasit ut ea uteretur, quod erat austera: Alexander amplius septuaginta urbibus in barbaris condidit gentibus, disseminatisque per Asiam Græcis institutis, a fera et belluina vitæ ratione homines detraxit. Ac Platonis sane leges pauci legimus: Alexandri legibus multa hominum millia usa sunt et utuntur: victique ab eo feliciores iis sunt qui ipsum subterfugerunt: cum his nemo misere vivendi finem imposuerit, illos victor coegerit feliciter vivere. Itaque quod Themistocles dixit, quo tempore a patria profugum

μεγάλων δωρεὰ βασιλέως, καὶ τρεῖς πόλεις ὑποφόρους F
ἔλαβε, τὴν μὲν εἰς σῖτον, τὴν δ' εἰς οἶνον, τὴν δ' εἰς
ὄψον, Ὦ παῖδες, ἀπολόμεθα ἂν εἰ μὴ ἀπολόμεθα· B
τοῦτο δεῖ τῶν ἀλόντων ὑπ' Ἀλεξάνδρου δικαιότερόν
ἐστιν εἰπεῖν, Οὐκ ἂν ἡμερώθησαν εἰ μὴ ἐκρατήθησαν·
οὐκ ἂν εἶχεν Ἀλεξάνδρειαν Αἴγυπτος, οὐδὲ Μεσοπο-
μία Σελεύκειαν, οὐδὲ Περσαίαν Σογδιανοί, οὐδ' Ἰν-
δία Βουκεφαλίαν, οὐδὲ πόλιν Ἑλλάδα Καύκασος δει-
σικῦσαν, αἷς ἐμποδισθεῖσαν ἐσβέσθη τὸ ἄγριον, καὶ 329
μετέβαλε τὸ χεῖρον ὑπὸ τοῦ κρείττονος ἐθιζόμενον. Εἰ
τοίνυν μέγιστον μὲν οἱ φιλόσοφοι φρονοῦσιν ὅτι τοὺς
σκληρὰ καὶ ἀπαίδευτα τῶν ἠθῶν ἡμέρους καὶ μεθαρμόζειν,
μυρία δὲ φαίνεται γένη καὶ φύσεις ἀγριώδεις μεταβαλὼν C
Ἀλέξανδρος, εἰκότως ἂν φιλοσοφώτατος νομίζοιτο.

ϛ'. Καὶ μὴν ἡ πολὺ θαυμαζομένη πολιτεία τοῦ Τ 11

Γ. 8. περισωθῆναι] Reisk. παρασωθῆναι.

Δ. 1. ἐμποδισθεῖσαν ἐσβέσθη] Vereor ut sanum sit. Equidem malim ἐμπαι-δευθεῖν, vel ἐμπαιδαγωγηθεῖ, ἀπεσβέσθη.

rex Persiæ magnis affecit donis, tresque ei urbes stipendiarias fecit, unam ad frumentum, alteram ad vinum, tertiam ad obsonium suppeditandum: *O pueri, perieramus nisi periissemus*: id rectius de his dici potest, quos Alexander subegit. Nunquam enim mansuevissent, si domiti non fuissent: non haberet Alexandriam Ægyptus, neque Seleuciam Mesopotamia, neque Sogdiani Prophthasiam, neque Bucephaliam Indi, neque Caucasus circumpositas Græcanicas urbes, quibus barbara feritas repressa paulatim est, moresque de malis in bonos consuetudine redacti. Proinde si recte maximam sibi laudem philosophi inde petunt quod dura et inculta ingenia emolliunt atque componunt; merito pro summo philosopho Alexander habendus est, qui innumeras efferas gentes atque indoles cicuraverit.

VI. Jam illa reipublicæ forma a Zenone Stoicæ sectæ

Στωϊκῶν αἵρεσιν καταβαλομένῳ Ζήνωνος, εἰς ἓν τοῦτο
συντείνει κεφάλαιον, ἵνα μὴ κατ' πόλεις μηδὲ κατ' δήμους
B οἰκῶμεν, ἰδίοις ἕκαστοι διωρισμένοι δικαίοις, ἀλλὰ πάντας
ἀνθρώπους ἡγώμεθα δημότας καὶ πολίτας, εἷς δὲ βίος ἦ
καὶ κόσμος ὥσπερ ἀγέλης συνόμου νόμῳ κοινῷ συντρε-
φομένης. Τοῦτο Ζήνων μὲ ἔγραψεν ὥσπερ ὄναρ ἢ εἴδωλον
εὐνομίας φιλοσόφου καὶ πολιτείας ἀνατυπωσάμενος· Ἀ-
λέξανδρος δὲ, τῷ λόγῳ τὸ ἔργον παρέσχεν. Οὐ γὰρ, ὡς
Ἀριστοτέλης συνεβούλευεν αὐτῷ, τοῖς μὲν Ἕλλησιν ἡγε-
μονικῶς, τοῖς δὲ βαρβάροις δεσποτικῶς χρώμενον, καὶ τοὺς
μὲν ὡς φίλων καὶ οἰκείων ἐπιμελούμενον, τοῖς δὲ ὡς ζώοις
ἢ φυτοῖς προσφερόμενον, πολεμοποιῶν φυγῶν ἐνέπλησε
C καὶ στάσεων ἐμφύλων τὴν ἡγεμονίαν· ἀλλὰ κοινὸς ἥκειν
θεόθεν ἁρμοστὴς καὶ διαλλακτὴς τῶν ὅλων νομίζων, οὓς
τῷ λόγῳ μὴ συνῆγε, τοῖς ὅπλοις βιαζόμενος, εἰς τὸ

B. 8. χρώμενον—ἐπιμελούμενον—προσφερόμενον] Ita omnes libri. Nisi quid excidit, Accusativi mutandi in Nominativos.

auctore tradita, quæ tantopere laudatur, ad unum hoc caput tendit, ut non per urbes ac pagos habitemus, singuli proprio nobis jure ab aliis distincti, sed universos homines populares civesque nostros censeamus esse, una omnium vitæ ratio, unus ordo sit, tanquam gregis alicujus quæ communibus utitur æquali lege pascuis. Atque hoc quidem scriptum reliquit Zeno, tanquam somnium aut imaginem æquitatis et reipublicæ philosophicæ informans. Alexander re ipsa doctrinam eam expressit. Neque enim secutus est Aristotelis consilium, qui eum jubebat Græcis se tanquam principem, barbaris ut dominum præbere, et illorum quidem ut amicorum et domesticorum curam gerere, his tanquam brutis aut stirpibus uti: quod si fecisset, regnum suum bellis, exiliis, seditionibus, simultatibusque implevisset. Sed ita statuens, divinitus se communem omnium nationum moderatorem atque arbitrum esse missum, quos verbis non poterat, armis ad communitatem adigens,

αὐτὸ συνενεγκὼν τὰ πανταχόθεν, ὥσπερ ἐν κρατῆρι φιλοτησίῳ, μίξας τὰς βίους καὶ τὰ ἤθη, καὶ τὰς γάμους καὶ ἀφάς, πατρίδα μὲν τὸν οἰκουμένην ἀπέφηνε πάντας, ἀκρόπολιν δὲ καὶ φρουρὰν τὸ στρατόπεδον, συγγενεῖς δὲ τοὺς ἀγαθούς, ἀλλοφύλους δὲ τοὺς πονηρούς· τὸ δὲ Ἑλληνικὸν καὶ βαρβαρικὸν μὴ χλαμύδι, μὴ πέλτῃ, μηδὲ ἀκινάκῃ, μηδὲ κάνδυϊ διορίζειν, ἀλλὰ D τὸ μὲν Ἑλληνικὸν ἀρετῇ, τὸ δὲ βαρβαρικὸν κακίᾳ τεκμαίρεσθαι· κοινὰς δὲ τὰς ἐσθῆτας ἡγεῖσθαι καὶ τραπέζας καὶ γάμους καὶ ἀφάς, δι' αἵματος καὶ τέκνων ἀνακεκραννυμένους.

Ζ'. Δημάρατος μὲν οὖν ὁ Κορίνθιος, εἷς ὢν τῶν Φιλίππου ξένων καὶ φίλων, ὅτε Ἀλέξανδρον εἶδεν ἐν Σούσοις, μεγάλῃ χαρᾷ γενόμενος καὶ δακρύσας, μεγάλης ἔφη χαρᾶς ἐστερῆσθαι τοὺς ἔμπροσθεν τεθνηκότας Ἕλληνας, ὅτι Ἀλέξανδρον οὐκ εἶδον ἐν Δαρείου θρόνῳ καθήμενον. Ἐγὼ δὲ οὐδὲ τούτου

D. 4. ἀνακεραννυμένους] Ita revocavi ex Ald. Baſ. Xyl. E. F. G. Voſſ. P. Mez. Vulgo ἀνακεραννυμένας.

omnes undique gentes in unum corpus conduxit, tanquam in amicitiæ cratere commiſcens vitas, mores, nuptias, victus rationes: mandavitque ut univerſi mundum pro patria agnoſcerent, caſtra pro arce et præſidio, bonos pro cognatis, malos pro peregrinis: inter Græcum et barbaricum non chlamyde, pelta, acinace, candya diſtinguerent, ſed Græcum virtute, barbaricum vitioſitate æſtimarent: communes autem ducerent veſtes, menſas, conjugia, victus rationes, cum hæc omnia ſanguine et prole invicem eſſent contemperata.

VII. Demaratus Corinthius, unus de hoſpitibus et amicis Philippi, cum Alexandrum Suſis videret, magno correptus gaudio, effuſis lachrymis, *Magno*, dixit, *gaudio privatos eſſe Græcos ante id tempus vita defunctos, quod Alexandrum non vidiſſent in ſolio Darii ſedentem.* Ego autem meherele eos, quibus

μὰ Δία τῦ θεάματος ζηλῶ τὰς ἰδόνθας, ὃ καὶ τύχης
E ἦν καὶ κοινοτέρων βασιλέων· ἀλλ' ἐκείνης ἡδέως ἄν μοι
δοκῶ γενέσθαι τῆς καλῆς καὶ ἱερᾶς νυμφαγωγίας θεατής,
ὅτε μιᾷ σκιωῇ χρυσορόφῳ περιλαβὼν, ἐφ' Ἑστίας κοινῆς
καὶ τραπέζης, ἑκατὸν Περσίδας νύμφας, ἑκατὸν νυμ-
φίους Μακεδόνας καὶ Ἕλληνας, αὐτὸς ἐστεφανωμένος
θεσπτος ἀναμέλπων τὸν ὑμέναιον, ὥσπερ φιλοτήσιον
ἐπάδων μέλος, εἰς κοινωνίαν συνιοῦσι τοῖς μεγίστοις καὶ
δυνατωτάτοις γένεσι, μιᾶς νυμφίος, πασῶν δὲ νυμφα-
F γωγὸς ἅμα καὶ πατὴρ καὶ ἁρμοστὴς, ἢ ζυγὰ συνῆπτεν.
Ἡδέως γὰρ ἂν εἶπον, Ὦ βάρβαρε Ξέρξη καὶ ἀνόητε, ὡς
μάτην πολλὰ περὶ τὸν Ἑλλήσποντον πονηθεὶς γέφυ-
ρων· οὕτως ἔμφρονες βασιλεῖς Ἀσίαν Εὐρώπῃ συνάπ-
τουσιν, οὐ ξύλοις, οὐδὲ σχεδίαις, οὐδὲ ἀψύχοις καὶ ἀσυμ-

E. 1. κοινοτέρων] Non ſanum videtur. Mez. κοινότερον, non ſatisfacit: an κοινὸν ἑτέρων?

F. 2. εἶπον] Sic Baſ. Xyl. Voſſ. et Gronov. uterque quidem a correctione. Mez. Vulgo εἶπεν.

id ſpectare contigit, iſto nomine beatos non cenſeo, cum Fortunæ id fuerit munus, et multorum commune regum: illam vero videre voluiſſem præclaram ſacramque ſponſalium procurationem, cum Alexander uno tentorio, quod auro erat ornatum, complexus centum Perſidas ſponſas, totidemque Macedones et Græcos ſponſos, communibus penatibus menſeque eidem adhibuit, primuſque ipſe ſerto redimitus hymenæum orſus, tanquam cantilenam amoris mutui teſtem accinens, maximas et potentiſſimas gentes in communitatem conduxit centum copulatis conjugio paribus, unius ipſe ſponſus, reliquis omnibus auſpex ſimul et pater et moderator. Cum voluptate enim aliqua dixiſſem: *O barbare et fatue Xerxa, et fruſtra tanto conatu pontem Helleſpontium molite: ſic prudentes reges Aſiam Europæ conjungunt, non lignis, non ratibus, non animæ et con-*

παθέσι δεσμοῖς, ἀλλ' ἔρωτι νομίμῳ καὶ γάμοις σώφροσι, καὶ κοινωνίαις παίδων τὰ γένη συναπτοντες.

η'. Πρὸς τοῦτον ἀποβλέπων τὸν κόσμον Ἀλέξανδρος, οὐ τὴν ἐσθῆτα προσήκατο τὴν Μηδικήν, ἀλλὰ τὴν Περσικήν, εὐτελεστέραν οὖσαν· τὰ γὰρ ἄλλα καὶ τραγικὰ τοῦ βαρβαρικοῦ κόσμου προσαιτησάμενος, οἷον τιάραν 335
καὶ κάνδυν καὶ ἀναξυρίδας, ἐκ τοῦ Μακεδονικοῦ καὶ Περσικοῦ τρόπου μεμιγμένην τινὰ στολὴν ἐφόρει, καθάπερ Ἐρατοσθένης ἱστόρηκεν· ὡς μὲν φιλόσοφος, τοῖς ἀδιαφόροις χρώμενος· ὡς δὲ ἡγεμὼν κοινὸς καὶ βασιλεὺς φιλάνθρωπος, τῇ περὶ τὴν ἐσθῆτα τιμῇ τὴν τῶν κεκρατημένων ἀνακτώμενος εὔνοιαν, ἵνα βεβαίως προσχωσιν ἀγαπῶντες ὡς ἄρχοντας Μακεδόνας, μὴ μισοῦντες ὡς πολεμίους. Τοιοῦτον γὰρ ἦν ἀσόφου καὶ τετυφωμένης ψυχῆς, τὴν μὲν αὐτόχρων χλαμύδα θαυμάζειν, τὸν δὲ ποικίλον χιτῶνα δυσχεραίνειν· ἢ πάλιν ἐκεῖνα μὲν ἀτιμάζειν, τούτοις δὲ ἐκπεπλῆχθαι· δίκην νηπίου παιδὸς Β

ſenſionis expertibus vinculis, ſed legitimo amore, caſtiſque nuptiis, et prolis communione gentes uniendo.

VIII. Ad hunc reſpiciens ornatum Alexander, non Medicum adſcivit veſtitum, ſed Perſicum, multo quam eſt Medicus viliorem: nam aliena iſta et inuſitata ac tragica barbarici ornatus recuſans, ut tiaram et candyn et anaxyrides, veſtem geſtavit ex habitu Macedonico et Perſico compoſitam, ut Eratoſthenes narrat: ut philoſophus, indifferentibus utens: ut autem princeps communis, et rex humanus, veſtis honore ſuperatorum ſibi parans benevolentiam, ut conſtantes permanerent, Macedoneſque non ut hoſtes odio, ſed ut principes amore proſequerentur. Contra enim inſipientis erat et inflati animi, chlamydem unicolorem admirari, tunicam punica prætextam odiſſe, vel a diverſa parte iſta contemnere, ad hæc obſtupeſcere: et in morem infantis eum conſervare veſtitum, quem majorum

φυλάττονται τὴν περιβολὴν ἣν ἡ πάτριος αὐτοῖς συνήθεια, καθάπερ πτερά, περιέθηκε. Ζῶα θηρεύοντες ἄνθρωποι, δορὰς ἐλάφων περιτίθενται· καὶ πτερωτοῖς ἀμπέχονται χιτωνίσκοις, ἄγραις ὀπτεύοντες ὀρνίθων· καὶ φυλάττονται ταύρους ὀφθῆναι φοινικίδας ἔχοντες, ἐλέφασι δὲ λευκοὺς χιτῶνας· ἐρεθίζεται γὰρ ὑπὸ τῶν χρωμάτων τὰ ζῶα τούτων καὶ θηριοῦται. Εἰ δὲ βασιλεὺς μέγας, ἔθνη δυσκάθεκτα καὶ μαχόμενα καθάπερ ζῶα, πλανεύων ἡμελιττόμενος, ἐσθῆσιν οἰκείαις καὶ συνήθεσιν ἐξεφαύνε ζήταις καὶ κατέτελλεν, οἰκειούμενος αὐτοῖς τὸ δύσθυμον, καὶ παρηγορῶν τὸ σκυθρωπόν, ἐγκαλοῦσιν οὐχὶ θαυμάζουσι τὴν σοφίαν, ὅτι τῷ τυχόντι μεταχηματισμῷ τὴν Ἀσίαν ἐθημαγώγησε, τοῖς μὲν ὅπλοις τὴν σωμάτων ὑπεκρατήσας, τῇ δὲ ἐσθῆτι τὰς ψυχὰς περισαγόμενος; Καίτοιγε Ἀρίστιππον θαυμάζουσι τὸν Σωκρατικόν, ὅτι καὶ τρίβωνι λιτῷ καὶ Μιλησίᾳ χλαμύδι χρώμενος, δι' ἀμφοτέρων ἐτήρει τὸ εὐχρηστον· Ἀλεξάνδρῳ δὲ ἐγκαλοῦσιν ὅτι τὴν πά-

usus, tanquam nutrix, circumdediſſet. Qui feras venantur homines, ii pellibus cervorum ſe amiciunt: et alatis tuniculis utuntur, qui aucupantur volucres: caventque tauris ſe oſtentare in punicea veſte, aut in alba elephantis: quia his coloribus iſta animalia efferantur et in rabiem aguntur. Si autem rex magnus gentes intractabiles et imperio reluctantes, tanquam beſtias cicurans, veſtitu iis conſueto demitigavit, victuſque uſitata ratione com-

peſcuit, mœrorem animi eorum et triſtitiam deliniens, id reprehendunt? ac non potius admirantur ſapientiam ejus, qui levi admodum habitus mutatione Aſiam demulſerit? utque corpora armis debellavit, ita veſte animos ſibi devinxerit? Enimvero Ariſtippum Socraticum admirantur, qui et vili pallio, et læna Mileſia ita uſus eſt, ut utrobique decorum ſervaverit: Alexandro autem vitio dant, quod, patrio habitu exornato, non contempſit veſ-

τειον ἐαυτὸν κοσμῶν, οὐδὲ τὴν δορύκτητον ὑπερεῖδε, μεγάλων πραγμάτων καταβαλλόμενος ἀρχάς. Οὐ γὰρ B λῃστρικῶς τὴν Ἀσίαν καταδραμών, οὐδὲ ὥσπερ ἅρπαγμα καὶ λάφυρον εὐτυχίας ἀνελπίστου, συναρπάξαι καὶ ἀνασύρασθαι διανοηθείς, καθάπερ ὕστερον μὲν Ἀννίβας Ἰταλίαν, πρότερον δὲ Τρῆρες Ἰωνίαν, καὶ Σκύθαι Μηδίαν ἐπῆλθον· ἀλλ' ἑνὸς ὑπήκοα λόγου τὰ ὑπὸ γῆς καὶ μιᾶς πολιτείας, ἕνα δῆμον ἀνθρώπους ἅπαντας, ἀποφῆναι βουλόμενος, οὕτως ἑαυτὸν ἐσχημάτιζεν. Εἰ δὲ μὴ ταχέως ὁ δαίμων καταπέμψας τὴν Ἀλεξάνδρου ψυχὴν ἀνεκαλέσατο δαίμων, εἷς ἂν νόμος ἅπασι ἀνθρώποις ἐπέβλεπε, C καὶ πρὸς ἓν δίκαιον ὡς πρὸς κοινὸν διῴκητο φῶς. Νῦν δὲ τῆς γῆς ἀνήλιον μέρος ἔμεινεν, ὅσον Ἀλέξανδρον οὐκ εἶδεν.

Θ'. Οὐκοῦν πρότη μὲν ἡ τῆς στρατείας ὑπόθεσις φιλόσοφον τὸν ἄνδρα συνίστησιν, οὐχ ἑαυτῷ τρυφὴν καὶ πολυτέλειαν, ἀλλὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμόνοιαν καὶ εἰρήνην καὶ κοινωνίαν πρὸς ἀλλήλους παρασκευάσαι

tem bello domitorum, cum quidem ille magnarum jaceret rerum fundamenta. Non enim latrocinio Asiam incursare, aut insperatæ fortunæ dono prædas et spolia rapere meditatus, quo modo postea temporis Italiam Annibal, et priscis temporibus Treres Ioniam, ac Scythæ Mediam populati sunt, sed omnes terræ populos uni subjicere imperio ac reipublicæ formæ omnes homines in unum populum conducere cupiens, hoc modo sese composuit. Ac nisi tam celeriter genius qui animum Alexandri huc demiserat, eundem ad se revocasset; una utique lex omnibus hominibus proposita fuisset: mortalesque universi ad unicum jus tanquam communem lucem respexissent. Nunc ea pars terræ quasi Solis radiorum expers mansit, quæ Alexandrum non vidit.

IX. Ergo primum ipse expeditionis scopus hominem a philosophia commendat: ut qui non sibi luxum et opes ac splendorem, sed omnibus hominibus concordiam, pacem, mutuamque communicatio-

ἀφανισθέντα. Δεύτερον δὲ αὖ καὶ τὰς φωνὰς ἴδωμεν, ἐπεὶ καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἤδη βασιλέων καὶ δυναστῶν μάλιστα ταῖς φωναῖς αἱ ψυχαὶ προδάλλουσιν. Ἀντίγονος ὁ γέρων, σοφιστοῦ τινος αὐτῷ σύγγραμμα προσάδοντος περὶ δικαιοσύνης, Ἀβέλτερος εἶ, εἶπεν, ὃς ὁρῶν
F με τὰς ἀλλοτρίας πόλεις τύπτοντα, λέγεις περὶ δικαιοσύνης. Διονύσιος δὲ ὁ τύραννος ἐκέλευε, τοὺς μὲν παῖδας ἀπαγάλοις, τοὺς δ' ἄνδρας ὅρκοις ἐξαπατᾶν. Τοῖς δὲ Σαρδαναπάλου μνημείοις ὑπεγράφθαι,

Ταῦτ' ἔχω ὅσσ' ἔφαγον καὶ ἐφύβρισα.—

Τίς οὐκ ἂν εἴποι τῶν ἀποφθεγμάτων τούτων τὸ μὲν ἀποφαίνεσθαι φιλησονίαν, τὸ δ' ἀθεότητα, τὸ δὲ ἀδικίαν
331 καὶ πλεονεξίαν; Τῶν δ' Ἀλεξάνδρου φωνῶν ἂν ἀφέλης τὸ σφόδημα καὶ τὸν Ἄμμωνα καὶ τὴν εὐγένειαν, Σωκράτους, ἢ Πλάτωνος, ἢ Πυθαγόρου σοι φανῶνται. Μὴ γὰρ ἂς οἱ ποιηταὶ ταῖς εἰκόσιν αὐτῶν καὶ τοῖς ἀνδριάσι μεγαληγορίας ἐπεχείρησαν, οὐ τῆς μετριότητος ἀλλὰ τῆς

nem parare inſtituerit. Secundo loco dicta ejus conſideremus, quando aliorum etiam regum atque principum mores et ingenia vocibus potiſſimum animi patefaciunt. Antigonus ſenex ſophiſtæ cuidam, libros ei de juſtitia ſcriptos occinenti: *Stultus es*, inquit, *qui mihi, quem vides alienas urbes vexare, de juſtitia loquaris.* Dionyſius tyrannus dicebat, *pueros talis, viros jurejurando eſſe fallendos.* Sardanapali monimento inſcriptum fuit:

Hæc habeo, quæ edi, quæque exſaturata libido
Hauſit.——

Quis ex his dictis non pronunciet primo injuſtitiam et alienorum appetentiam, ſecundo impietatem, tertio luxuriam tribui? Alexandri autem dicta, ſi diadema iis, et Ammonem, et nobilitatem generis adimas, Socratis tibi, aut Platonis, vel Pythagoræ videbuntur. Non enim conſideremus eas voces, quas poetæ imaginibus et ſtatuis ejus magni loquentes ſubſcripſerunt, non ad moderatio-

δυνάμεως τῆς Ἀλεξάνδρου ζηλοῦντες, σκοπῶμεν·

Αἰδασεῦντι δ' ἔοικεν ὁ χάλκεος εἰς Δία λεύσσων·
Γᾶν ὑπ' ἐμοὶ τίθεμαι, Ζεῦ, σὺ δ' Ὄλυμπον ἔχε.

καὶ Ἀλέξανδρος, Ἐγὼ Διὸς μὲν υἱός. Ταῦτα μὲν οὖν, ὡς ἔφην, οἱ ποιηταὶ κολακεύοντες αὐξῶ τὴν τύχην προσεῖπον· τῶν δὲ ἀληθινῶν ἀποφθεγμάτων Ἀλεξάνδρου, πρῶτον ἄν τις τὰ παιδικὰ διέλθοι. Ποδωκέστατος γὰρ τῶν ἐφ' ἡλικίας γενόμενος νέων, καὶ τῶν ἑταίρων B αὐτὸν ἐπ' Ὀλύμπια παρορμώντων, ἠρώτησεν, Εἰ βασιλεῖς ἀγωνίζονται· τῶν δὲ οὐ φαμένων, Ἄδικον εἶπεν εἰ τὴν ἅμιλλαν, ἐν ᾗ νικήσει μὲν ἰδιώτας, νικηθήσεται δὲ βασιλεύς. Τοῦ δὲ πατρὸς Φιλίππου λόγχῃ τὸν μηρὸν ἐν Τριβαλλοῖς διαπαρέντος, καὶ τὸν μὲν κίνδυνον διαφυγόντος, ἀχθομένου δὲ τῇ χωλότητι, Θάρρει, πάτερ, ἔφη, καὶ πρόϊθι φανερῶς, ἵνα τῆς ἀρετῆς ᾖ βῆμα μνημονεύῃς. Ταῦτα οὐκ ἔστι διανοίας φιλοσόφου, καὶ διὰ τὸν ὑπὲ τοῖς καλοῖς ἐνθουσιασμὸν ἤδη τοῦ τοῦ

nem animi, ſed ad potentiam Alexandri reſpicientes:

Æreus inſpiciens divoſque hominesque regentem
Velle mihi eſt viſus talia verba loqui;
Magne, tene, Jupiter, neque enim prohibemus, Olympum,
Dum tellus toto pareat orbe mihi.

Et, Alexander ego Jovis quidem filius. Hæc, ut dixi, poetarum ſunt fortunam ejus adulantium. De genuinis autem Alexandri dictis primum perpendamus puerilia. Adoleſcens cum æquales velocitate pedum ſuperaret, et ſocii ad Olympicum curſus certamen incitarent, quæſivit, *Regeſne curſu eſſent certaturi*: negantibus, *Inique comparatum fore certamen*, dixit, *ubi privatos victurus eſſet, victus autem rex privatis palmam ceſſurus*. Patri Philippo haſta femur in Triballis transfixo, cum is evitato mortis periculo claudicationem iniquius ferret, *Bono animo es, pater mi*, inquit, *ac palam progredere, ut ad ſingulos greſſus virtutis tuæ recorderis*. Nonne hæc animi ſunt philoſophici, et qui ob divinum inſtinctum quo ad

c σώματος ἐλαττωμάτων κατεξανισταμένης; Πῶς γὰρ αὐτὸν ἐπὶ τοῖς ἰδίοις ἀγάλλεσθαι τραύμασι καθ' ἕκαστον μέρος, ἔθνους μνημονεύοντα καὶ νίκης, καὶ πόλεων ἁλισκομένων, καὶ βασιλέων παραδιδόντων, οὐκ ἐγκαλυπτόμενον, οὐδὲ κατακρύπτοντα τὰς οὐλάς, ἀλλ' ὥσπερ εἰκόνας ἐγκεχαραγμένας ἀρετῆς καὶ ἀνδραγαθίας περιφέροντα;

ι'. Καὶ μὴν εἴ ποτε γένοιτο τῷ Ὁμήρου σύγκρισις ἐπῶν ἐν ταῖς Διαπεδαῖς, ἢ παρὰ τὰ συμπόσια, ἄλλον ἄλλῳ στίχον παρεγκρίνοντος, αὐτὸς ὡς ἀφαιρέσιμα πάντων ἐνέκρινε τοῦτον,

Ἀμφότερον βασιλεὺς τ' ἀγαθὸς, κρατερός τ' αἰχμητής·

d ὃν ἄλλος ἔπαινον τῷ χρόνῳ παρέλαβε, τοῦτον αὐτῷ νόμον κεῖσθαι λογιζόμενος· ὥστε εἰπεῖν, Ὅμηρον ὅτι τῷ αὐτῷ μέτρῳ τιμὴν Ἀγαμέμνονος ἀνδραγαθίαν κεκόσμηκε, τιμὴν δ' Ἀλεξάνδρου μεμάντευται. Διαβὰς τοίνυν τὸν Ἑλλήσποντον, ἐθεάτο τὴν Τροίαν, ἀνατυπούμενος

C. 1. Πῶς γὰρ αὐτὸν ἐπὶ τοῖς] Aliquid excidiſſe nemo non videt et monuerunt Xyl. Reiſk. Mez. Forte, aut relicto, aut deleto ἐπὶ τοῖς, legendum εἰκός.

honeſta fertur adverſus corporis vitia ſe erigat? Quomodo putas eum exſultaſſe propria vulnera commemorantem, ad ſingula gentem domitam aliquam, aut victoriam partam, urbemve captam, aut regem ſe dedentem dum referret: neque tegeret cicatrices, ſed velut impreſſas virtutis et fortitudinis ſuæ notas circumferret?

X. Porro ſi quando in ſcholis Homeri verſuum inſtituebatur comparatio, aut in conviviis, alio alium præferente, ipſe hunc omnibus aliis præſtare dixit:

Rex idem bonus, et fortis bellator in armis:

quam alius laudem tempore præceperat, eam ſibi legem poſitam exiſtimans: ut dicere liceat, Homerum uno verſu et ornaſſe præſtantiam Agamemnonis, et de Alexandri virtute oraculum edidiſſe. Cum in Helleſpontum trajeciſſet, Trojam eſt contemplatus, et formam heroicarum actionum

τὰς Ἡρωϊκὰς πράξεις· καί τινος αὐτῷ τῶν ἐγχωρίων ὑποσχομένου τὴν Πάριδος λύραν, εἰ βούλοιτο, δώσειν, Οὐδέν, ἔφη, τῆς ἐκείνου δέομαι· τὴν γὰρ Ἀχιλλέως κέκτημαι, πρὸς ἣν ἐκεῖνος ἀνεπαύετο·

—Ἄειδε δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν·

ἡ δὲ Πάριδος, πάντως μαλακήν τινα καὶ θήλειαν ἁρμονίαν ἐρωτικοῖς ἔψαλλε μέλεσι. Φιλοσόφου τοίνυν ὄντος ψυχῆς, σοφίας ἐρᾶν, καὶ σοφὸς ἄνδρας θαυμάζειν μᾶλλον· τοῦτο δὲ Ἀλεξάνδρῳ πρέπον ὡς οὐδενὶ τῶν βασιλέων. Καὶ πῶς μὴν εἶχε πρὸς Ἀριστοτέλην εἴρηται, καὶ ὅτι τὸν μὲν ἁρμονικὸν Ἀνάξαρχον, ἐντιμότατον τῶν φίλων ἐνόμιζε, Πύρρωνι δὲ τῷ Ἠλείῳ πρῶτον ἐντυχόντι μυρίους χρυσοὺς ἔδωκε· Ξενοκράτει δὲ ᾧ Πλάτωνος σωήθει πεντήκοντα τάλαντα δωρεὰν ἔπεμψεν· Ὀνησίκριτον δὲ τὸν Διογένους τοῦ κυνὸς μαθητὴν ὅτι ἄρχοντα τῶν κυβερνητῶν κατέστησεν, ὑπὸ πλείονων ἱστόρηται. Διογένει δὲ

E. 4. ἁρμονικὸν] Potius aliud requiritur cognomen: forte εὐδαιμονικὸν, ut corrigit Menag. ad Diog. Laert. ix. 60.

cum animo ſuo commentatus: ibi cum quidam ſe Paridis lyram ei daturum, ſi vellet, polliceretur: Nihil, inquit, ea mihi opus eſt: habeo enim Achillis, qua is animum ſolatus eſt,

Magnorum cantans illuſtria facta virorum:

nam Paridis omnino mollem ac muliebrem cantum edidit amatoriis cantilenis. Animi eſt philoſophici ſapientiam amare, et ſapientes apprime admirari: qua in re Alexandrum nemo regum æquavit. Dictum eſt quo modo erga Ariſtotelem fuerit adfecto animo. Idem Anaxarchum muſicum inter amicos in ſummo habuit honore. Pyrrhoni Eleo ad primum congreſſum decem millia aureorum dono dedit. Xenocrati Platonis familiari quinquaginta talenta dono miſit. Oneſicritum Diogenis Cynici diſcipulum ab eo fuiſſe magiſtrum gubernatorum factum, multi memoriæ prodiderunt. Cum ipſo Dio-

ἀπὸ τῆς Κόρινθον εἰς λόγους ἐλθὼν, οὕτως ἔφριξε καὶ κατεπλάγη τὸν βίον καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀνδρὸς, ὥστε πολλάκις αὐτῷ μνημονεύων λέγειν, Εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἦμην, Διογένης ἂν ἤμην· τουτέστιν, Ἠβουλόμην ἂν τῆς λόγους, εἰ μὴ δι' ἔργων ἐφιλοσόφουν· οὐκ εἶπεν, Εἰ μὴ βασιλεὺς ἦμην, Διογένης ἂν ἤμην· ἀλλ', Εἰ μὴ πλούσιος καὶ Ἀργεάδης· ὁ γὰρ τῆς ἐθέκρινε τὴν τύχην τῆς σοφίας,
332 οὐδὲ τὴν πορφύραν καὶ τὸ διάδημα τῆς πήρας καὶ τοῦ πίθωνος, ἀλλ' εἶπεν, Εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἦμην, Διογένης ἂν ἤμην· τουτέστιν, Εἰ μὴ τὰ βαρβαρικὰ τοῖς Ἑλληνικοῖς κεράσαι διενοούμην, καὶ πᾶσαν ἤπειρον ὀπίσω ἐξημερῶσαι, καὶ πέρατα γῆς ἀνευρὼν καὶ θαλάττης, ὠκεανῷ τερματεῖσαι Μακεδονίαν, καὶ τὴν Ἑλλάδα σπεῖραι, καὶ καταχέασθαι γένους παντὸς εὐδικίαν καὶ εἰρήνην, οὐκ ἂν ἐν ἀπράκτῳ τρυφῶν ἐξουσίᾳ καθήμην, ἀλλ' ἐζήλουν ἂν τὴν Διογένους εὐτέλειαν· νῦν δὲ σύγγνωθι, Διόγενες·
B Ἡρακλέα μιμοῦμαι, καὶ Περσέα ζηλῶ, καὶ τὰ Διονύσου

gene apud Corinthum collocutus, ita obſtupuit et attonitus eſt viri vita et gravitate, ut ſæpenumero ejus mentionem faciens dixerit, *Niſi eſſem Alexander, Diogenes vellem eſſe*: hoc eſt, *operam dediſſem et otium impendiſſem diſputationibus, niſi rebus gerendis philoſopharer*. Non hoc dixit, *Niſi rex eſſem, Diogenes eſſe vellem*: neque *Si non dives, etiam Argeades*; non enim fortunam ſapientiæ præferebat, neque purpuram et diadema pallio ac peræ: ſed hoc dicebat, *Niſi Alexander eſſem, Diogenes eſſe vellem*: hoc eſt, *Niſi inſtituiſſem gentes barbaricas cum Græcis commiſcere, omneſque terras obeundo cicurare, ſcrutatuſque continentis fines Macedoniam ad Oceanum propagare, Græciamque ſerere, et omnis generis juſtitiam atque pacem diſſeminare, non equidem in otio deſidens potentiam meam ad luxuriandum contuliſſem, ſed frugalitatem Diogenis æmulatus fuiſſem. Nunc ignoſce nobis, Diogenes, Herculem imitor, Perſeum æmulor,*

μετὼν ἴχνη, θεῦ γενάρχᾳ καὶ ποσπάτορος, βάλομαι πάλιν ἐν Ἰνδίᾳ νικήσας Ἕλληνας ἐγχορεῦσαι, καὶ τοὺς ὑπὲρ Καύκασον ὀρείους καὶ ἀγρίους τὸ βακχικὸν ἀναμνῆσαι κώμων· κἀκεῖ τινες τῆς λέγουσαι τερπνὰς καὶ γυμνήτιδος σοφίας ἐθάδες, ἄνδρες ἱεροὶ καὶ αὐτόνομοι, θεῷ σχολάζοντες, εὐτελέστεροι Διογένους, οὐδὲν πήρας δεόμενοι· τερφιοῦ γὰρ ἐκ ἀποπίδην, ποτάσφατον ἀεὶ καὶ νέαν ἀπὸ γῆς ἔχοντες· ποτὸν δὲ ποταμοὶ ῥέουσι· φύλλα δὲ αὐτοῖς δένδρων ἀποχθέντων, καὶ πόα γῆς, ἐγκατακλιθῆναι· δι' ἐμὲ κἀκεῖνοι Διογένη γνώσονται, καὶ Διογένης ἐκείνους· δεῖ δὲ κἀμὲ νόμισμα πλάσαι, καὶ πλάσματος τὸ βαρβαρικὸν Ἑλληνικῇ ποσὶ κατασκευασμένον, Ἑλληνικῇ πολιτείᾳ.

ια'. Εἶεν· αἱ δὴ πράξεις αὖ πότερον αὐτοματισμὸν ὑπαφαίνουσι τύχης, καὶ βίαν πολεμικὴν καὶ χειροκραΐαν, ἢ πολλοῦ μὲν ἀνδρείαν καὶ δικαιοσύνης, πολλὴν δὲ σωφροσύνην καὶ πραότητα, μετὰ κόσμου καὶ συνέσεως,

P. 10. ἀποχυθέντων] Mez. ὑποχυθέντα.

Bacchique, qui deus autor mei eſt generis, inhærens veſtigiis, rurſus in India vincentium Græcorum chorum volo ponere, et apud montanas agreſteſque trans Caucaſum gentes Bacchi comeſſationum memoriam renovare: ſunt et ibi quidam duræ philoſophiæ nudato corpore aſſueti, viri ſancti et ſuo jure viventes, deo operam dantes, Diogenem utilitate rerum ſuarum ſuperantes, nulla pera indigentes: non enim recondunt alimentum, quod iis terra ſubinde recens ſuggerit, potum fluvii, folia ab arboribus defluentia, et herba e terra enaſcens lectum: per me et hi Diogenem cognoſcent et ipſos Diogenes: oportet etiam me nomiſma cudere, et barbarica e materia factum Græcanicæ forma reipublicæ ſignare.

XI. Agedum actiones Alexandri num fortuitum caſum, et vim bellicam ac manuum robur præ ſe ferunt? an vero multum fortitudinis et juſtitiæ, multum temperantiæ ac manſuetudinis, cum decoro et prudentia, ſobria ac

νήφοντι καὶ πεπνυμένῳ τῷ λογισμῷ πάντα πράττοντος; Οὐ γὰρ ἔστιν εἰπεῖν διαχρίναντά με, μὰ τὸς θεὸς, ὅτι τοῦτο μὲν ἀνδρείας, τοῦτο δὲ φιλανθρωπίας, τοῦτο δὲ ἐγκρατείας· ἀλλὰ πᾶν ἔργον οὐ πᾶσων ἔοικε τ' ἀρετῶν μεμίχθαι· βεβαιοῦντος αὐτῷ τὸν Στωϊκὸν ἐκεῖνον λόγον,
p ὅτι πᾶν ὃ ἂν δρᾷ ὁ σοφὸς, κατ' πᾶσαν ἀρετὴν ἐνεργεῖ, καὶ μία μὲν, ὡς ἔοικεν, ἀρετὴ πρωταγωνιστεῖ πράξεως ἑκάστης, παρακαλεῖ δὲ τὰς ἄλλας, καὶ συντείνει πρὸς τὸ τέλος. Ἰδεῖν γοῦν ἔστιν ἐν Ἀλεξάνδρῳ τὸ μὲν πολεμικὸν, φιλάνθρωπον· τὸ δὲ πρᾶον, ἀνδρῶδες· τὸ δὲ χαριστικὸν, οἰκονομικόν· τὸ δὲ θυμικὸν, εὐμήχανον· τὸ δὲ ἐρωτικὸν, σῶφρον· τὸ δ' ἀνεμμένον, οὐκ ἀργόν· τὸ δ' ὀπίπονον, οὐκ ἀπαθὲς πόνων. Τίς ἔμιξε πολέμοις ἑορτὰς; τίς δὲ κώμοις στρατείας; τίς δὲ πολιορκίαις καὶ πράξεσι βακχείας καὶ γάμους καὶ ὑμεναίους; τίς ἀδικοῦσιν ἐχθρότερος, ἢ δυστυχοῦσιν ἡμερώτερος;

D. 1. ὁ σοφός] ὁ addidi ex E. et Gronov.
D. 9. πολιορκίαις καὶ πράξεσι] Alio loco feram πράξεσι: hic malim παραλάξεσι.

ſapienti ratione omnia agentis? Non enim mehercle diſtinguere inter facta ejus, et hoc fortitudini, illud humanitati, aliud continentiæ adſcribere poſſum: ſed quodvis ex omnibus videtur contemperatum virtutibus: confirmante Alexandro Stoicorum illud decretum, *Quidquid agit ſapiens, omnibus eum virtutibus agere, Unamque virtutem aliquam primas obire partes; reliquas autem omnes ſocias ſibi perficiendæ rei adſciſcere.* Ita in Alexandro videre licet bellicam virtutem humanitate temperatam, manſuetudinem fortem, liberalitatem in donando rei familiaris rationibus accommodatam, iram placatu facilem, amorem temperantem, remiſſionem non otioſam, tolerantiam laborum non vacantem ſolatio. Quis miſcuit bello feſtivitates, quis comeſſationibus expeditiones, quis obſidionibus et rebus difficilibus gerendis baccchationes, nuptias, hymenæos? quis peccantibus ſe magis infenſum, adverſas res paſſis humaniorem

τὶς μαχομένοις βαρύτερος, ἢ δεομένοις εὐγνωμονέστερος; E
Ἔπεισί μοι τὸ τοῦ Πώρου δεῦρο μετενεγκεῖν· ἐκεῖνος γὰρ ὡς ἤχθη πρὸς Ἀλέξανδρον αἰχμάλωτος, πυθομένου πῶς αὐτῷ χρήσεται, Βασιλικῶς, εἶπεν, ὦ Ἀλέξανδρε· πάλιν δ' ἐπερομένου, μή τι ἄλλο, Οὐδέν· εἶπε, πάντα γὰρ ἔστιν ἐν τῷ βασιλικῶς. Καὶ μοὶ δὴ ταῖς Ἀλεξάνδρου πράξεσιν ἕπεισιν ἐπιφωνεῖν ἀεί, φιλοσόφως· ἐν τούτῳ γὰρ πάντα ἔνεστι. Ῥωξάνης ἐραστὴς Ὀξυάθρου θυγατὴρ ἐν ταῖς αἰχμαλώτισι χορεύσης, οὐχ ὕβρισεν, ἀλλ' ἔγημε· φιλοσόφως. Δαρεῖον ἰδὼν καλλικονπισμένον, οὐκ ἔθυσεν, οὐδ' ἐπαιάνισεν ὡς τοῦ μακρᾶς πολέμου τέλος ἔχοντος, ἀλλὰ τὴν χλαμύδα τὴν ἑαυτοῦ προσελὼν, ἐπέρριψε τῷ νεκρῷ, καθάπερ πινὰ γένεσιν τύχης βασιλικῆς συγκαλύπτων· φιλοσόφως. Ἐπιστολὴν δέ ποτε τῆς μητρὸς ἀπόῤῥητον διερχόμενος, Ἡφαιστίωνος, ὡς ἔτυχε, παρακαθημένου, καὶ ἁπλῶς συναναγινώσκοντος, F

F. 4. γένεσιν] Reiskius vere et acute νέμεσιν.

præbuit? quis pugnantibus gravior, veniam petentibus benignior fuit? Subit mihi hic Pori dictum referre. Is enim ut captivus est ad Alexandrum perductus, interrogatusque ab eo quomodo se tractari vellet, *Regio more, o Alexander*, respondit: rursumque interrogatus, an aliquid præterea aliud vellet, respondit, *Nihil, nam in regio more insunt omnia.* Et mihi lubet singulis Alexandri actionibus acclamare, *Philosophice*; nam in hoc quoque omnia insunt. Captus amore Roxanes, Oxyathris filiæ, quæ in cœtu captivarum erat, non libidinose eam violavit, sed uxorem duxit: *philosophice.* Darium videns jaculis confixum, non sacrificavit, non pæanem cecinit, ut qui ad finem longi belli perveniſſet: sed chlamydem corpori suo detractam cadaveri injecit, hoc exemplum regiæ fortunæ tegens: *philosophice.* Cum aliquando epistolam a matre missam arcanam legeret, et Hephæstio, ut tum forte assidebat, simpliciter una eam

333 οὐκ ἐκώλυσεν, ἀλλὰ τὸν δακτύλιον ἑαυτῦ τῷ στόματι περιέθηκεν αὐτῷ, καταφραγισάμενος φιλικῇ πίστει τὴν σιωπήν· φιλοσόφως. Εἰ γὰρ ταῦτα οὐκ ἔστι φιλοσόφως, τίνα ἐστὶν ἄλλα;

ιβ'. Παραθῶμεν τὰ τῶν ὁμολογουμένων φιλοσόφων. Σωκράτης ἠνέσχετο συγκοιμηθέντος Ἀλκιβιάδου· Ἀλέξανδρος δὲ Φιλοξένου τοῦ τῆς Θαλαττίας ὑπάρχου, γράψαντος ὅτι παῖς ἐν Ἰωνίᾳ γέγονεν οἷος οὐκ ἄλλος ὥραν καὶ εἶδος, καὶ πωλουμένου ἀφ' ὧν γραμμάτων εἰ ἀναπέμψοι, πικρῶς ἀντέγραψεν, Ὦ κάκιστε ἀνθρώπων, τί μοι πώποτε τοιοῦτο συνέγνως, ἵνα δι' αὐτοῦ με κολα-
B κεύσῃς ἡδοναῖς; Ξενοκράτει, πεντήκοντα τάλαντα δωρεὰν Ἀλεξάνδρου πέμψαντος, ὅτι οὐκ ἔλαβε, θαυμάζομεν· τὸ δὲ δοῦναι, οὔ; ἢ οὐχ ὁμοίως καταφρονεῖν χρημάτων δοκοῦμεν, τὸ μὴ προσιέμενον ἢ τὸ χαριζόμενον; οὐκ ἐδεῖτο πλούτου Ξενοκράτης διὰ φιλοσοφίαν, Ἀλέξανδρος δ' ἐδεῖτο διὰ φιλοσοφίαν, ἵνα τοιούτοις χαρίζηται.

percurreret, non prohibuit, ſed annulum ori ejus impoſuit, ſilentium amica fide obſignans: *philoſophice.* Hæc enim ſi non ſunt philoſophica, quænam ſunt alia?

XII. Apponamus eorum exempla, quos philoſophos fuiſſe eſt in confeſſo. Socrates ſecum cubare Alcibiadem paſſus eſt. Alexander Philoxenum oræ maritimæ præfectum cum is ſcripſiſſet Alexandro, eſſe in Ionia puerum ætate florentem, pulchritudine ſumma, quæreretque per epiſtolam an hunc emi et ad ſe mitti vellet: acerbe increpavit, in hanc ſententiam reſcribens: *Peſſime hominum, cujus mihi talis flagitii conſcius es, ut hujuſmodi voluptates mihi objiciendo blandiaris?* Xenocratem laudamus, quod dono miſſa ab Alexandro ſibi quinquaginta talenta non accepit: dantem non laudamus? an quia non tam a largiente quam a non accipiente contemni pecuniam credimus? Philoſophia fecit ne pecunia opus haberet Xenocrates: atqui eadem fecit ut ea opus haberet Alexander, ut largiri talibus poſſet. Hoc

Τοῦτο ποσάκις Ἀλέξανδρος εἶπε βαλλόμενος, ἐκβιαζόμενος; Καί τοι κρίσεις μὲν ὀρθὰς πᾶσιν ὑπάρχειν ἀνθρώποις νομίζομεν· ἡ γὰρ φύσις ἀγωγός ἐστιν ἀφ' ἑαυτῆς πρὸς τὸ καλόν· οἱ δὲ φιλόσοφοι τῶν πολλῶν διαφέρουσι, τῷ τὰς κρίσεις ἔχειν ἐρρωμένας πρὸς τὰ δεινὰ, καὶ πρὸς πτοίας. Ἐπεὶ οὐ μὴ τῶν τοιούτων προλήψεων,

Εἷς οἰωνὸς ἄριστος·——

καὶ, Πέρας μέν ἐστιν ἅπασιν ἀνθρώποις ὁ θάνατος· ἀλλὰ θραύουσιν οἱ καιροὶ πρὸς τὰ δεινὰ τοὺς λογισμούς, καὶ τὰς κρίσεις ἐκκρούουσιν αἱ φαντασίαι τῶν κινδύνων ἐγγὺς γενομένων. Φόβος γὰρ οὐ μόνον μνήμην ἐκπλήττει, κατὰ τὸν Θουκυδίδην, ἀλλὰ καὶ προαίρεσιν πᾶσαν καὶ φιλοτιμίαν καὶ ὁρμήν, μηρίνθους φιλοσοφία προτείνουσαν.

B. 7. Τοῦτο ποσάκις κ. τ. λ.] Hinc ad finem pleraque exciderunt; ut ſententia neutiquam conſtet.

quoties dixit Alexander ictus, vi pulſus? Et ſane judicia recta omnibus hominibus putamus ineſſe: quod natura ultro ad honeſtatem ducat. Philoſophi autem in eo præſtant vulgo, quod judicia habent rebus adverſis incidentibus firma et roborata: non enim tum his utuntur anticipatis ſententiis,

Eſt hoc augurium cunctis præſantius unum;

et, *Finis omnibus hominibus eſt mors.* Sed rationes periculo imminente franguntur, ac imaginationibus judicium expellitur, ubi prope adſunt res terribiles. Metus enim non ſolam memoriam conſternat, ut ait Thucydides: ſed et inſtitutum animi omne et laudabilem conatum atque incitationem.

* Funiculos philoſophia circumpoſuit. * *

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΥΧΗΣ Η ΑΡΕΤΗΣ.

ΛΟΓΟΣ Β.

D

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΥΧΗΣ Η ΑΡΕΤΗΣ.

ΛΟΓΟΣ Β.

PLUTARCHI

DE

ALEXANDRI MAGNI FORTUNA AUT VIRTUTE.

ORATIO II.

α'. ΔΙΕΦΥΓΕΝ ἡμᾶς, ὡς ἔοικε, χθὲς εἰπεῖν, ὅτι
E τὴ τέχνας πολλὰς καὶ φύσις μεγάλας, ὁ τῦ Ἀλέξανδρον χρόνος ἐνεγκεῖν εὐτύχησεν· ἢ τοῦτο μὴν οὐ τῆς Ἀλεξάνδρου Τύχης γέγονεν, ἀλλὰ τῆς ἐκείνων, μάρτυρα λαβεῖν καὶ θεατὴν τὸν ἄριστα κρῖναι τὸ καθορ-

I. IN heſterna diſputatione obliti ſumus, ut apparet, dicere bona quadam fortuna factam fuiſſe, ut ætas Alexandri multas etiam artes, multa præclara ingenia produceret: quanquam id fortaſſe non tam Alexandri fortunæ imputandum, quam iſtorum felicitati adſcribendum eſt, eum ſuæ præſtantiæ ſpectatorem teſtemque nactis, qui et op-

θούμενον, καὶ μάλιστα ἀμείψασθαι δυνάμενον. Λέγεται γοῦν ὅτι χρόνοις ὕστερον, Ἀρχεστράτου γενομένου ποιητοῦ χαρίεντος, ὃν δὲ πενίᾳ καὶ ἀδοξίᾳ συζῶντος, εἰπέ τις πρὸς αὐτόν, Ἀλλ' εἰ κατ' Ἀλέξανδρον ἐγένου, τί γὰρ ἂν σοι Κύπρος ἢ Φοινίκη ἔδωκεν. Οἶμαι δὲ καὶ τῶν τότε τεχνιτῶν οὐ κατ' Ἀλέξανδρον, ἀλλὰ δι' Ἀλέξανδρον τοὺς πρώτους γενέσθαι. Καρπῶν μὲν γὰρ εὐφορίαν F εὐκρασία ποιεῖ καὶ λεπτότης τοῦ περιέχοντος ἀέρος, τεχνῶν δὲ καὶ φύσεων ἀγαθῶν αὔξησιν εὐμένεια καὶ τιμὴ καὶ φιλανθρωπία βασιλέως ἐκκαλεῖται· καὶ τοὐναντίον ὑπὸ φθόνου καὶ σμικρολογίας ἢ φιλονεικίας τῶν κρατούντων σβέννυται καὶ φθίνει πᾶν τὸ τοιοῦτο. Διονύσιος γοῦν ὁ τύραννος, ὥς φασι, κιθαρῳδοῦ τινος εὐδοκιμοῦντος ἀκούων, ἐπηγγείλατο δωρεὰν αὐτῷ τάλαντον· τῇ δ' ὑστεραίᾳ τοῦ ἀνθρώπου τὴν ὑπόσχεσιν ἀπαιτοῦντος, Χθές, εἶπεν, εὐφραινόμενος ὑπὸ σοῦ παρ' ὃν ἦδες χρόνον, εὐφρανα 334 κἀγώ σε ταῖς ἐλπίσιν· ὥστε τὸν μισθὸν ὧν ἔτερπες ἀπε-

time judicare egregia opera, et liberaliſſime compenſare poſſet. Sane poſterioribus temporibus perhibent Archeſtrato poëtæ eleganti, ſed qui in paupertate inglorius viveret, quendam dixiſſe, *Si tu Alexandri ætate vixiſſes, is tibi pro quovis verſu Cyprum aut Phœnicem dediſſet.* Exiſtimo autem eos quoque, qui tum fuerunt, artifices primos, non tam ætate Alexandri, quam propter Alexandrum extitiſſe. Ut enim frugum copiam bona temperies ac tenuitas aëris gignit: ita artium et bonorum ingeniorum incrementa benignitas, honor, et humanitas regis efficit: et contra principum invidia, ſordes, aut ſtudium contendendi, omnia iſta exſtinguit atque perdit. Dionyſius tyrannus, ut fertur, citharœdum quendam egregium audiens, pollicitus eſt ſe talentum ei dono daturum: cumque homo poſtridie promiſſum flagitaret, *Heri*, inquit, *exhilaratus abs te eo quo cecineriſti tempore, te quoque ſpe injecta exhilaravi: habes ergo mercedem, pro eo*

λάμβανες εὐθύς, ἀντιτερπόμενος. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Φεραίων τύραννος, (ἔδει δὲ τοῦτο μόνον αὐτὸν καλεῖσθαι, καὶ μὴ καταισχύνειν τὴν ἐπωνυμίαν) θεώμενος τραγῳδὸν, ἐμπαθέστερον ὑφ' ἡδονῆς διετέθη πρὸς τὸν οἶκτον· ἀναπηδήσας οὖν ἐκ τοῦ θεάτρου, θᾶττον ἢ βάδην ἀπῆει, Δεινὸν εἰ, λέγων, εἰ τοσούτους ἀποσφάττων πολίτας, ὀφθήσεται τοῖς Ἑκάβης καὶ Πολυξένης πάθεσιν ὑποδακρύων· ἔτος μὲν οὖν μικρὸν καὶ δίκην ἐπράξατο τὸν
B τραγῳδὸν, ὅτι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καθάπερ σίδηρον ἐμάλαξεν. Ἀρχελάῳ δὲ δοκοῦντι γλιχορτέρῳ πρὸς τὰς δωρεὰς εἶναι, Τιμόθεος ᾄδων, ἐσήμαινε πολλάκις τυπτὶ τὸ στωμμάτιον,

Σὺ δὴ, τὸν γηγενέταν ἄργυρον αἰνεῖς.

ὁ δὲ Ἀρχέλαος οὐκ ἀμούσως ἀντεπεφώνησε,

Σὺ δέ γε αἰτεῖς.

Ὁ δὲ τῶν Σκυθῶν βασιλεὺς Ἀτέας, Ἰσμηνίαν τὸν αὐ-

B. 3. ἐσήμαινε] Forte rectius ἐνεσήμαινε, ut C. Coll. Mur. Schott. Jannot. Mez.
B. 4. στωμμάτιον] Immo κομμάτιον, ut recte monuit Mez.
B. 8. Ἀτέας] Sic Baſ. Xyl. Vulgo Ἀντέας.

quod me delectaviſti viciſſim delectatus. Alexander Pheræorum tyrannus (tyrannum duntaxat appellari par erat, neque Alexandri nomen ab eo pollui) is ergo tyrannus cum ſpectaret tragœdiam, præ voluptate animi vehementiore motu eſt ad miſericordiam prolapſus: exſiliens itaque e theatro concitatiore greſſu diſceſſit, *Rem indignam fore*, inquiens, *ſi qui tot interficeret cives, conſpiceretur Hecubæ et Polyxenæ calamitatibus illacrimans:* parumque adeo abfuit, quin pœnas a tragœdo exigeret, quod is ferreum ipſius animum emolliviſſet. Archelaum, quod in donando reſtrictior videbatur, Timotheus canens ſæpe hoc pupugit cavillo:

Tu terrigenæ argento favies.

et Archelaus non inconcinne hoc ei repoſuit:

Tu terra genitum argentum aves.

Scytharum rex Ateas capti-

λητὴν λαβὼν αἰχμάλωτον, ἐκέλευσε πρὸς πότον αὐλῆσαι· θαυμαζόντων δὲ τὴν αὐλησιν τῶν ἄλλων καὶ κροτούντων, αὐτὸς ὤμοσεν ἀκροᾶσθαι τοῦ ἵππου χρεμετίζοντος ἥδιον· οὕτω μακρὰν ἀπεσκιωῶκει τὰ ὦτα τῶν μουσῶν, καὶ τὸν ψυχὸν ἐν ταῖς φάτναις εἶχεν, οὐχ C ἵππων ἀλλ' ὄνων ὀπτηδειοτέραν ἀκοὴν. Τίς ἂν οὖν πρὸς τοιούτοις βασιλεῦσιν αὔξησις ἢ τιμὴ τέχνης γένοιτο καὶ μούσης τοιαύτης; Ἀλλ' οὐδὲ πρὸς τοὺς ἀντιτέχνους ἐθέλουσιν εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο βασκανίᾳ καὶ δυσμενείᾳ τὰς ἀληθῶς τεχνίτας καθαιροῦσιν. Οἷος ἦν πάλιν ὁ Διονύσιος ὁ τὸν ποιητὴν Φιλόξενον εἰς τὰς λατομίας ἐμβαλών, ὅτι τραγῳδίαν αὐτοῦ διορθῶσαι κελευσθεὶς εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ὅλην μέχρι τῆς κορωνίδος αὐτὴν ἐξέγραψεν. Ἦν δὲ καὶ Φίλιππος ἐν τούτοις ὑπὸ ὀψιμαθίας ἑαυτῷ καινοπρεπέστερος· ὅθεν καί φασι τοῦ πυθέσθαι ψάλτου τινὸς περὶ κρουμάτων αὐτοῦ διαφερομένου καὶ δοκοῦντος ἐλέγχειν, ἀτρέμα μειδιάσαντα εἰπεῖν, Μὴ D

vum adeptus Iſmeniam tibicinem, juſſit inter pocula canere: cumque cantum ejus reliqui plauſu et admiratione proſequerentur, juravit ſe ſuavius audire hinnitum equi: adeo procul is aures ſuas a Muſis abduxerat, animumque in præſepibus habebat, non equos, ſed aſinos qui audiret dignum. Quid putas apud tales reges incrementi aut honoris artibus et Muſicæ futurum? Quinetiam non ferunt, ſi quis aliqua arte ſuperet: ideoque veros artifices per invidentiam infenſo animo dejiciunt. Qualis rurſum fuit Dionyſius, qui Philoxenum poëtam in lapidicinas injecit, quod ſcriptam a tyranno tragœdiam corrigere juſſus, ab initio totam uſque ad coronidem deleverat. Sed et Philippus, quia ſerius ad diſcendum ſe contulerat, fuit in hoc genere ſeipſo inferior, et adoleſcentuli in morem arrogans: itaque pſalten quendam, cum rex de ſonis quibuſdam diſputaret, ac coargui a ſe muſicum putaret, hunc leni voce ſubridentemque aiunt dixiſſe, *Abſit vero, rex, iſthuc abs te miſeria,*

γένοιτό σοι βασιλεῦ, ἀθλίως οὕτως, ἵνα ταῦτα ἐμοῦ βέλτιον εἰδῇς.

Β'. Ἀλλ' Ἀλέξανδρος εἰδὼς τίνων δεῖ θεατῇ τε καὶ ἀκροατῇ, καὶ τίνων ἀγωνιστῇ καὶ αὐτουργόν, ἥσκει μὲν ἀεὶ σφᾶς τ' ὅπλων δεινὸς εἶναι, καὶ τὸν Αἰσχύλον,

Βριθὺς ὁπλιτοπάλας, δαΐος ἀντιπάλοις·

ταύτῃ ἔχων τέχνῃ συγγενικῇ ἀπ' Αἰακιδῶν, ἀφ' Ἡρακλέους· ταῖς δὲ ἄλλαις τέχναις τὸ τιμᾶν ἄνδρα τῷ ζηλῶν ἀπεδίδου, καὶ τὸ ἔνδοξον αὐτῷ καὶ χάριεν, τῷ τέρπειν δὲ οὐκ ἰῷ εὐάλωτος εἰς τὸ μιμεῖσθαι. Γεγόνασι δὲ κατ' αὐτὸν τραγῳδοὶ μὲν οἱ περὶ Θεττα-
E λὸν καὶ Ἀθηνόδωρον· ὧν ἀνταγωνιζομένων ἀλλήλοις, ἐχορήγουν μὲν οἱ Κύπριοι βασιλεῖς, ἔκρινον δὲ οἱ δοκιμώτατοι τῶν τραγῳδῶν· ἐπεὶ δὲ ἐνίκησεν Ἀθηνόδωρος, Εὐδαίμων ἄν, ἔφη, μᾶλλον ἀπολωλέναι μέρος τῆς βασιλείας, ἢ Θετταλὸν ὀπαδεῖν ἡττημένον· ἀλλ' ὅτε ἐνέτυχε τοῖς κριταῖς,

D. 10. τῷ τέρπειν] τῷ sumpsimus ex Baſ. Xyl. E. F. Voſſ. Gron. Mez. Reiſkius etiam τέρποντι corrigit, quod non neceſſe. Vulgo τὸ τέρπειν.

ut hæc tu quam ego melius intelligas.

II. Sed Alexander gnarus cum quæ ſpectanda ipſi et audienda eſſent, tum in quibus ſibi eſſet elaborandum atque certandum, in armis ſeſe aſſiduo exercebat, ut fieret ſecundum Æſchylum

Terror caſuris hoſtibus omnipotens.

hanc enim artem a majoribus ſuis Æacidis et Hercule ad ſe tranſmiſſam colebat, reliquis autem artibus honorem abſque æmulatione tribuebat, gloriamque et elegantiam: ſed delectatione ad imitandum ſe duci non ſinebat. Fuerunt ætate Alexandri Theſſalus et Athenodorus tragœdi, quibus inter ſe certantibus ſumptus ſcenicos fecerunt Cypriorum reges, judicium tulerunt ducum laudatiſſimi: cum autem victor eſſet renunciatus Athenodorus, dixit Alexander, *Maluiſſem partem regni amittere, quam videre Theſſalum vinci:* neque tamen vel interceſſit apud judices, vel judicium repre-

ὅτε τὴν κρίσιν ἐμέμφετο· πάντων οἰόμενος δεῖν ὑπείκειν, τῷ δικαίῳ δὲ μὴ πάσχειν. Κωμῳδοὶ δὲ ἦσαν οἱ περὶ Λύκωνα τὸν Σκαρφέα· τούτῳ δέ εἰς τινα κωμῳδίαν ἐμβα- F
λόντι φίλον αἰτητικόν, γελάσας ἔδωκε δέκα τάλαντα. Κιθαρῳδοὶ δὲ ἄλλοι, καὶ Ἀριστόνικος, ὃς ἐν μάχῃ τινὶ σπουδάσας, ἔπεσε λαμπρῶς ἀγωνισάμενος· ἐκέλευσεν οὖν αὐτῷ γενέσθαι καὶ σταθμὸν χαλκοῦν ἀνδριάντα Πυθοῖ, κιθάραν ἔχοντα καὶ δόρυ προβεβλημένον, οὐ τὸν ἄνδρα τιμῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ μουσικὴν κοσμῶν, ὡς ἀνδρώδη, καὶ μάλιστα δὴ πληροῦσαν ἐνθουσιασμοῦ καὶ ὁρμῆς τοὺς μαθητὰς ἐπιτηδείους. Καὶ γὰρ αὐτὸς, 335
Ἀντιγενίδου ποτὲ τὸν ἁρμάτειον αὐλοῦντος νόμον, οὕτως παρέστη καὶ διεφλέχθη τὸν θυμὸν ὑπὸ τῶν μελῶν, ὥστε τοῖς ὅπλοις ἅλιξας, ὀπισθαλεῖν τὰς χεῖρας ἐγγὺς προκειμένοις, καὶ μαρτυρῆσαι τοῖς Σπαρτιάταις ᾄδουσιν,

Ἔρπει γὰρ ἄντα τῷ σιδάρῳ τὸ καλῶς κιθαρίσθειν.

Ἦν δὲ καὶ Ἀπελλῆς ὁ ζωγράφος, καὶ Λύσιππος ὁ

hendit: ſentiens debere ſe omnibus aliis ſuperiorem, juſtitiæ tamen ſubditum eſſe. Comicus tum fuit Lyco Scarphenſis: huic, cum in quandam comœdiam verſum inſeruiſſet quo donum petebat, ridens decem talenta dedit. Citharœdi cum alii, tum Ariſtonicus, qui in pugna quadam cum ad auxilium ferendum accurriſſet, ſtrenue prœliatus cecidit. Huic æream ſtatuam fieri et Pythiis collocari juſſit Alexander, cithara et haſta projecta conſpicuam: non virum modo honorans, ſed muſicam etiam, ut quæ fortes faciat, ac recte educatos apprime impleat divino quodam inſtinctu et impetu. Etenim ipſe aliquando Antigenida modum qui Harmatius dicitur canente tibia, ita fuit cantu illo concitatus atque inflammatus animum, ut dato impetu, arma, quæ prope jacebant, corriperet: teſtimoniumque ferret Spartanis cantantibus

Ferrum capeſſere inſignat citharæ modi.

Vixere tunc etiam Apelles

πλάστης κατ' Ἀλέξανδρον· ὧν ὁ μὲν ἔγραψε τὸν κεραυνοφόρον ὅπως ἐναργῶς καὶ κεκραμένως, ὥστε λέγειν ὅτι δυοῖν Ἀλεξάνδροιν, ὁ μὲν Φιλίππου γέγονεν ἀνίκητος, B ὁ δὲ Ἀπελλοῦ ἀμίμητος. Λυσίππου δὲ τὸν πρῶτον Ἀλέξανδρον πλάσαντος, ἄνω βλέποντα τῷ προσώπῳ πρὸς τὸν οὐρανὸν (ὥσπερ αὐτὸς εἰώθει βλέπειν Ἀλέξανδρος, ἡσυχῇ παρεγκλίνων τὸν τράχηλον) ἐπέγραψέ τις οὐκ ἀπιθάνως,

Αὐδασοῦντι δ' ἔοικεν ὁ χάλκεος εἰς Δία λεύσσων·
Γᾶν ὑπ' ἐμοὶ τίθεμαι, Ζεῦ, σὺ δ' Ὄλυμπον ἔχε.

Διὸ καὶ μόνον Ἀλέξανδρος ἐκέλευε Λύσιππον εἰκόνας αὐτοῦ δημιουργεῖν· μόνος γὰρ ὅτος, ὡς ἔοικε, κατεμιμεῖτο τῷ χαλκῷ τὸ ἦθος αὐτοῦ, καὶ συνεξέφερε τῇ μορφῇ τὴν ἀρετήν· οἱ δὲ ἄλλοι τὴν ἀποστροφὴν τοῦ τραχήλου, καὶ C τὸ ὑγρὸν τῶν ὀμμάτων τὴν ἀναθυμίασιν καὶ ὑγρότητα μιμεῖσθαι θέλοντες, τὸ διεφθαρμένον αὐτοῦ τὸ ἀρρενωπὸν καὶ λεοντῶδες. Ἐν δ' οὖν τοῖς ἄλλοις τεχνίταις καὶ Στασικράτης ἦν

pictor, et Lysippus fictor: horum Apelles fulminigerum Alexandrum pinxit ita perspicue et attemperate, ut diceret duos esse Alexandros, unum Philippi F. insuperabilem, alteram Apellis inimitabilem. Lysippus autem cum finxisset primum Alexandrum facie sursum conversa in cœlum intuentem, sicut solebat suspicere Alexander leniter inflexo collo: subscripsit quidam non absurde:

Æreus inspiciens divosque hominesque regentem
Velle mihi dicit visus talia verba loqui;
Magne, tene, Jupiter, neque enim prohibemus, Olympum,
Dum tellus toto pareat orbe mihi.

Itaque etiam solum Lysippum Alexander fabricari suas jussit imagines; quod nimirum is solus ære ingenium ipsius exprimeret, simulque cum forma etiam virtutem proponeret: reliqui inclinationem cervicis, oculorumque renidentem volubilitatem imitari volentes, masculum ejus leoninumque vultum non servabant. Inter alios artifices fuit tunc etiam Stasicrates architectus, nullum

ἀρχιτέκτων, οὐδὲν ἀνθηρὸν οὐδὲ ἡδὺ καὶ πιθανὸν τῇ ὄψει διώκων, ἀλλὰ καὶ χειρὶ μεγαλουργῷ καὶ διαθέσει χορηγίας βασιλικῆς οὐκ ἀποδεούσῃ χρώμενος. Οὗτος ἀναβὰς πρὸς Ἀλέξανδρον, ἐμέμφετο τὰς γεγραμμένας εἰκόνας αὐτῷ καὶ γλυφομένας καὶ πλαττομένας, ὡς ἔργα δειλῶν καὶ τεχνιτῶν ἀγεννῶν. Ἐγὼ δέ, εἶπεν, εἰς ἄφθαρτον, ὦ βασιλεῦ, καὶ ζῶσαν ὕλην καὶ ῥίζας ἔχουσαν ἀϊδίους, καὶ βάσιν ἀκίνητον καὶ ἀσάλευτον, ἔγνωκά σου τὴν ὁμοιότητα καταθέσθαι τοῦ σώματος· ὁ δὲ Θρᾴκιος D Ἄθως, ἢ μέγιστος αὐτῶν καὶ περιφανέστατος ἐξανέστηκεν, ἔχων ἑαυτῷ σύμμετρα πλάτη καὶ ὕψη, καὶ μέλη καὶ ἄρθρα καὶ διαστήματα μορφοειδῆ, δυνάτας κατεργασθεὶς καὶ σχηματισθεὶς, εἰκὼν Ἀλεξάνδρου καλεῖσθαι καὶ εἶναι, ταῖς μὲν βάσεσιν ἀπομένων τῆς θαλάττης, τὴν δὲ χεῖρα τὴν μὲν ἀναγκαλιζομένην καὶ φέροντος πόλιν ἀνοικουμένην μυρίανδρον, τῇ δὲ δεξιᾷ ποταμὸν ἀένναον ἐκ

C. 8. ἔργα δειλῶν καὶ τεχνιτῶν ἀγεννῶν] Forte rectius est in Voss. et P. ἔργα δειλῶν τεχνιτῶν καὶ ἀγεννῶν.

opus moliens quod varium jucundumque adspectu esset, sed et manu magnifica, et dispositione operum utens quæ sumptus a rege suppeditari opus haberet. Is cum adscendisset ad Alexandrum, pictas ejus, et sculptas atque fictas imagines culpavit, ut timidorum et humilium opera artificum. *Ego*, aiebat, *statui corporis, o rex, tui similitudinem in vivam et interitus expertem æternisque firmatam radicibus materiam, et immota præditam gravitate introducere. Thraciæ enim mons Athos, ubi maximus et plane conspicuus assurgit, latitudines et altitudines habens proportione toti congruentes, tum membra et artus atque interstitia quæ conformari queant; potest artificio ita tractari, ut imago Alexandri et sit et dicatur: fundamentis suis mare attingens, manuum autem altera gestans urbem decem millia civium capacem, dextra pe-*

φιάλης ἀπένδοντος εἰς τὴν θάλασσαν ἐκχεόμενον· χρυσὸν δὲ καὶ χαλκὸν καὶ ἐλέφαντα καὶ ξύλα καὶ βαφὰς
E καὶ ἐκμαγεῖα μικρὰ καὶ ὠνητὰ καὶ κλεπτόμενα καὶ συγχεόμενα καταβάλωμεν. Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος, τὸ μὲν φρόνημα τῷ τεχνίτῃ καὶ τὸ θάρσος ἀγαθεὶς, ἐπήνεσεν, Ἕα δὲ μέντοι, εἶπε, τὸν Ἄθω κατ' ἐμοῦ χώρων· ἀρκεῖ γὰρ ἑνὸς βασιλέως ὑβρίσαντος εἰς μνημεῖον· ἐμὲ δὲ ὁ Καύκασος δείξει, καὶ τὰ Ἡμωδὰ, καὶ Τάναϊς, καὶ τὸ Κάσπιον πέλαγος· αὗται τῶν ἐμῶν ἔργων εἰκόνες.

γ'. Ἀλλὰ φέρε πρὸς θεῶν ἐκτελεσθῆναι καὶ φανῆναι τοιοῦτον ἔργον· ἐπ' ὄψιος ἂν ἰδὼν, ἐπέλαβε κατὰ τύχην γεγονέναι καὶ αὐτομάτως ὃ ὄγκημα καὶ τὴν ἀφ-
F ῆσιν καὶ τὸ εἶδος; οὐδεὶς ἂν, οἶμαι. Τί δὲ τὸν Κεραυνοφόρον, τί δὲ τ' Ἐπὶ τῆς αἰχμῆς προσαγορευόμενον; Εἶτα ἀνδριάντος μὲν μέγεθος οὐκ ἂν ἄνευ τέχνης ὑπὸ

D. 9. σπένδοντος] Sic E. F. Gronov. Voſſ. P. Vulgo σπένδοντα.
E. 2. καταβάλωμεν] Sic E. F. G. Gronov. Voſſ. Vulgata καταβάλλομεν tamen pro varietate eſt in E. Voſſ. Gronov.

ennem fluvium e patera in mare libans. Proinde aurum, æs, ebur, ligna, tincturas, ſimulachra exigua, venalia, et furtis expoſita abjiciamus. Hoc ut audivit Alexander, audaciam ſane artificis et fiduciam admiratus laudavit, *Tu tamen*, dixit, *Athonem intactum relinque: ſatis eſt eum eſſe monimentum petulantiæ quam unus in eum rex exercuerit: me Caucaſus monſtrabit, et Emodi montes, et Tanais, et Caſpium mare: hæ ſunt meorum factorum imagines.*

III. Enimvero ponamus obſecro, fuiſſe confectum iſtud opus: eratne futurus aliquis qui illud videns, fortuito hanc formam, figuram, diſpoſitionemque obtigiſſe putaret? non equidem arbitror. Idem de fulminigero, de haſtato ejus ſimulacro ſentiendum. Jam ſtatuæ magnitudo abſque arte

τῆς Τύχης γένοιτο χρυσὸν καὶ χαλκὸν καὶ ἐλέφαντα καὶ πολλὴν καὶ πλουσίαν ὕλην καταχαλκύνης καὶ καταβαλλόσης· ἄνδρα δὲ μέγαν, μᾶλλον δὲ τῶν γεγονότων ἁπάντων μέγιστον, οὐδέποτε χωρὶς Ἀρετῆς ἀποτελεσθῆναι ὑφὰ Τύχης, ὅπλα καὶ χρήματα καὶ πόλεις καὶ 336
ἵππους καταskευάσασαν; ἃ τῷ μὴ μαθόντι χρῆσθαι, κίνδυνός ἐστιν, οὐ δύναμις, οὐδὲ κόσμος, ἀλλ' ἔλεγχος τῆς ἀσθενείας καὶ μικρότητος. Ὀρθῶς γὰρ Ἀντισθένης ἔλεγεν, Ὅτι πάντα δεῖ τοῖς πολεμίοις εὔχεσθαι τὰ ἀγαθά, πλὴν ἀνδρείας· τοῦτο γὰρ ὅτου οὐ τῶν ἐχόντων, ἀλλὰ τῶν κρατούντων. Διὰ τοῦτο φασι καὶ τὴν φύσιν ἀγεννεστάτῳ ζώῳ τῷ ἐλάφῳ κέρατα θαυμαστὰ τῷ μεγέθει καὶ τραχύτητι περὶς ἄμυναν ἐμφῦσαι, διδάσκουσαν ἡμᾶς ὡς οὐδὲν ὠφελεῖ τὸ ἰσχύειν καὶ ὡπλίσθαι τὸς μὴ θέλειν καὶ θαρρεῖν μὴ δυναμένους· ὅτῳ καὶ ἡ Τύχη πολλάκις ἀτόλμοις καὶ ἀνοήτοις περιτίθησα δυνάμεις καὶ ἀρχὰς, αἷς Β
ἀναχημονοῦσι, κοσμεῖ καὶ σωίζησι τὴν Ἀρετήν, ὡς μόνην

a Fortuna effici non poteſt: utcunque multum auri, æris, eboris, aliuſque pretioſæ materiæ ſuggerente: vir autem magnus, immo omnium qui unquam exſtiterunt maximus abſolvi potuit abſque Virtute, opera Fortunæ, arma, opes, urbes, equos ei largientis? quæ ipſa uti his neſcienti, non potentia ſunt, non ornatus, ſed periculum, imbecillitatiſque et impotentiæ ſuæ argumentum. Recte enim Antiſthenes dixit, *Hoſtibus omnia bona nos optare debere, excepta fortitudine: ea enim ſic fiunt non poſſidentium, ſed vincentium.* Atque hanc ob cauſam creditur, naturam cervo ignaviſſimo animali cornua mirandæ magnitudinis atque aſperitatis ad ſui defenſionem dediſſe, docentem, nihil vires et arma prodeſſe iis, qui ſubſiſtere non audent. Sic etiam Fortuna ſæpenumero timidis et ſtultis potentiam et imperia tribuens, in quibus turpiter ſe gerant, ornat atque commendat Virtutem, ut quæ ſola virum magnum præclarumque

μέγεθος ἀνδρὸς καὶ κάλλος ἦσαν. Εἰ μὴν χδ, ὥς φησιν Ἐπίχαρμος, Νοῦς ὁρᾷ, καὶ νοῦς ἀκούει, τἆλλα δὲ τυφλὰ καὶ κωφὰ τυγχάνει λόγου δέομενα· αἱ γὰρ αἰσθήσεις ἰδίας ἔχειν ἀφορμὰς δοκοῦσιν· ὅτι δὲ νοῦς ὠφελεῖ καὶ νοῦς κοσμεῖ, καὶ νοῦς τὸ νικῶν καὶ κρατοῦν καὶ βασιλεῦον, τἆλλα δ' ἄλλα τυφλὰ καὶ κωφὰ καὶ ἄψυχα παρέλκει, καὶ βαρύνει καὶ καταισχύνει χωρὶς Ἀρετῆς τοὺς ἔχοντας, ἀπὸ τῶν πραγμάτων λαβεῖν ἔξι. Τῆς γὰρ αὐτῆς δυνάμεως
c ὑποκειμένης καὶ ἡγεμονίας, Σεμίραμις μὲν ὅσα γυνὴ, πόλεις ἐπλήρου, καὶ φάλαγγας ὥπλιζε, καὶ Βαβυλῶνας ἔκτιζε, καὶ περιέπλει τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, Αἰθίοπας καταστρεφομένη καὶ Ἄραβας· Σαρδανάπαλος δὲ, ἀνὴρ πεφυκὼς, ἔξαινεν οἴκοι πορφύραν, ἀναβάδην ἐν ταῖς παλλακαῖς καθήμενος· ἀποθανόντος δὲ αὐτοῦ, λιθίνην εἰκόνα κατασκευάσαντες ἐπορχουμένην ἑαυτῇ βαρβαρικῇ, καὶ τοῖς δακτύλοις ὑπὲρ κεφαλῆς οἷον ὑποψοφῶσαν, ἐπέγραψαν, Ἔσθιε, πῖνε, ἀφροδισίαζε· τἆλλα δὲ οὐδέν.

B. 3. Εἰ μὲν γὰρ, ὥς φησιν Ἐπίχαρμος] Forte Εὖ μὲν γάρ πως φησὶν Ἐπίχαρμος.

reddat. Probe dictum eſt ab Epicharmo, *Mentem videre, mentem audire, reliqua et cæca et ſurda, rationis indigere.* Nam ſenſus ſuas habent proprias opportunitates: Mentem autem prodeſſe, mentem ornare, hanc eſſe quæ vincat, ſuperet, regnet, reliqua omnia cæca, ſurda, exanima poſſeſſores dejicere, gravare, et dedecorare ubi virtus abeſt, licet ex ipſis rebus diſcere. Nam eadem potentia, eodem regno propoſito, Semiramis cum eſſet mulier, claſſes inſtruebat, legiones armabat, Babylonas condebat, rubrum mare circumvecta Æthiopes et Arabes ſubigebat: Sardanapalus virili natus ſexu, domi purpuram carpebat, inter pellices deſidens ſurſum erectis pedibus: cui mortuo lapideum poſuerunt ſimulachrum, barbarico more ſibi ſaltantis, digitiſque ſupra caput complosis crepitum edentis: inſcripſeruntque *Ede, bibe, Veneri da operam, reliqua nihil ſunt.* Equidem

Ὁ μὲν οὖν Κράτης ἰδὼν χρυσῆν εἰκόνα Φρυνης τῆς ἑταίρας ἑστῶσαν ἐν Δελφοῖς, ἀνέκραγεν, Ὅτι τοῦτο τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀκρασίας τρόπαιον ἔστηκε· τὸν δὲ Σαρδαναπάλου βίον ἄν τις ἢ τάφον, (οὐδὲν γὰρ οἶμαι διαφέρειν) θεασάμενος, εἴποι τοῦτο τῶν τῆς Τύχης ἀγαθῶν τρόπαιον εἶναι. Τί οὖν; ἐάσωμεν τὴν Τύχην Ἀλεξάνδρῳ μὴ Σαρδανάπαλον ἄγαθαι, καὶ τοῦ μεγέθους ἐκείνου καὶ τῆς δυνάμεως ἀντιποιεῖσθαι; τί γὰρ αὐτῷ πλέον ἔδωκεν ὧν οἱ λοιποὶ βασιλεῖς ἔλαβον παρ' αὐτῆς; ὅπλων, ἵππων, βελῶν, χρημάτων, δορυφόρων; ποιησάτω τούτοις ἡ Τύχη μέγαν Ἀριδαῖον, εἰ δύναται· ποιήσατω τούτοις μέγαν Ἄμασιν, ἢ Ὦχον, ἢ Ὄαρσην, ἢ Τιγράνην τὸν Ἀρμένιον, ἢ τὸν Βιθυνῶν Νικομήδην· ὧν ὁ μὲν τὸ διάδημα τοῖς Πομπηΐου ποσὶν ὑποῤῥίψας, αἰσχρῶς τὴν βασιλείαν ἀπέβαλε, λάφυρον γενομένην· ὁ δὲ Νικομήδης τὴν κεφαλὴν ξυράμενος, καὶ πῖλον ὑπθέμενος, ἀπελεύθερον ἑαυτὸν Ῥωμαίων ἀνηγόρευσεν.

E. 1. Ἄμασιν] Forte contemnendum: temere enim hic in contemnendis ponatur regibus.
E. 4. ἀπέβαλε] Forte verius Gronov. ἀπέλασε.

Crates, cum videret auream imaginem Phrynes meretricis apud Delphos ſtantem, exclamavit: *Eſſe eam tropæum de Græcorum intemperantia erectum:* at Sardanapali ſive vitam, ſive ſepulchrum (nihil enim puto intereſſe) inſpiciens, diceres *Tropæum eſſe de Fortunæ bonis poſitum.* Ergone patiemur eam poſt Sardanapalum etiam Alexandrum attingere, ejuſque magnitudinem et potentiam ſibi vindicare? Quid vero huic amplius dedit, quam aliis etiam regibus, arma, equos, jacula, pecuniam, ſatellites? His Fortuna magnum, ſi poteſt, faciat Aridæum, Amaſin, Ochum, Oarſen, Tigranem Armenium, aut Nicomedem Bithynum: quorum ille, diademate pedibus Pompeii ſubjecto, turpiter regnum amiſit, prædæ id cedens: hic, raſo capite et ſumpto pileo, libertum ſe populi Romani eſt profeſſus.

δ'. Εἴπωμεν οὖν ὅτι μικρὰς ἡ Τύχη καὶ φοβεροὺς ποιεῖ, καὶ ταπεινόφρονας· Ἀλλ' οὐ δίκαιον ἔστε κακίαν εἰς ἀτυχίαν, ἔστε ἀνδρίαν καὶ φρόνησιν εἰς εὐτυχίαν τινὰ πίθεσθαι· μέγα δὲ τῷ ἄρχειν Ἀλέξανδρον ἡ Τύχη· καὶ γὰρ ἔνδοξος ἐν ἐκείνῳ καὶ ἀήττητος, καὶ μεγαλόφρων, F καὶ ἀνύβριστος, καὶ φιλάνθρωπος. Εἶτα ἐκλείποντος εὐθὺς, ὁ Λεωσθένης ἔλεγε τὴν δύναμιν ἐμπλανωμένην ἑαυτῇ καὶ φοβεπίπτουσαν, ἐοικέναι τῷ Κύκλωπι μὴ τὴν τύφλωσιν ἐκτείνοντι παντοχοῦ τὰς χεῖρας, ἐπ' οὐδένα σκοπὸν φερομένας· οὕτως ἐρέμβετο κενεμβατοῦσα καὶ σφαλλόμενον ὑπ' ἀναρχίας τὸ μέγεθος αὐτῆς. Μᾶλλον δὲ, ὥσπερ τὰ νεκρὰ σώματα, τῆς ψυχῆς ἐκλιπούσης, οὐκ ἔτι συνέχεται, οὐδὲ συμπέφυκεν, ἀλλ' ὑΐσσεται καὶ διαλύεται ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἄπεισι καὶ φεύγει· οὕτως ἀφεῖσα τὸν Ἀλέξανδρον ἡ δύναμις ἥπαιρεν, ἐπάλλετο, 337 ἐφλέγμαινε, Περδίκκαις καὶ Μελεάγρεσι, καὶ Σελεύκοις, καὶ Ἀντιγόνοις, ὥσπερ πνεύμασι θερμοῖς ἔτι, καὶ

E. 7. Εἴπωμεν] Sic E. F. Gron. P.
E. 10. τῷ ἄρχειν] τῷ ſumpſimus a Voſſ. Gronoviani marg. Mez. Forte pro μεγα legendum μεγάλη ut a correctione habent Voſſ. et Gronov.

IV. Dicamus potius, Fortunam parvos, timidos, abjectos facere: injuſtum vero eſſe, qui vel vitium infortunio, vel fortitudinem et prudentiam proſperæ fortunæ accepta ferat. Multum vero Fortuna debet imperio Alexandri: in eo enim conſpecta eſt illuſtris, invicta, magnanima, modeſta, humana. Statim autem mortuo Alexandro exercitum ejus vagantem, et in ſeipſum impingentem Leoſthenes ſimilem dixit Cyclopi eſſe, qui amiſſo oculo uſquequaque manus intendebat nullum ad certum ſcopum directas: ita ſublato duce magnitudo exercitus incertis motibus agitabatur. Atque adeo ſicut, anima deſerente, cadavera non conſiſtunt, non cohærent, ſed diſſipantur et diſſolvuntur: ita exercitus Alexandro amoto palpitabat, concutiebatur, atque æſtuabat, Perdiccis, Meleagris, Seleucis, et Antigonis tanquam ſpiriti-

σφυγμοῖς ἀφάτοις καὶ ἀφεψομένοις· τέλος δὲ ἀπομαραινομένη καὶ φθίνουσα, ὥσὶ αὐτῷ οἷον εὐλάς τινας ἀνέζεσεν ἀγεννῶν βασιλέων καὶ ἡγεμόνων ψυχοράγους. Αὐτὸς μὲν οὖν ταῦθ', ὡς ἔοικεν, Ἡφαιστίωνι διενεχθέντι πρὸς Κρατερὸν ὀπτιμῶν, Τίς δέ, εἶπεν, ἡ σὴ δύναμις ἢ πρᾶξις, ἂν σε τις ἀφέλῃ τὸν Ἀλέξανδρον; Ἐγὼ δὲ τοῦτο εἰπεῖν πρὸς τὸ τότε Τύχην οὐκ ὀκνήσω, τί σου τὸ μέγεθος, τίς δὲ ἡ δόξα, ποῦ δὲ ἡ δύναμις, ποῦ δὲ τὸ ἀνίκητον, ἂν σε τις ἀφέλῃ τ' Ἀλέξανδρον; τουτ- B
έστιν, ἂν σε τὰς ἀφέλῃ τῶν ὅπλων τὴν ἐμπειρίαν, τὸ πλοῦτε τὴν φιλοτιμίαν, τῆς πολυτελείας τὴν ἐγκράτειαν, ὧν ἀγωνίζῃ τὸ θάρσος, ἐν οἷς κρατεῖς τ' πραότητα. Ποίησον ἄλλον, εἰ δύνασαι, μέγαν, τοῖς χρήμασι μὴ χαριζόμενον, τοῖς στρατεύμασι μὴ προκινδυνεύοντα, τοὺς φίλους μὴ τιμῶντα, τοὺς αἰχμαλώτους μὴ ἐλεοῦντα, ταῖς ἡδοναῖς μὴ σωφρονοῦντα, τοῖς καιροῖς

B. 6. μὴ χαριζόμενον] Sic Ald. Baſ. Xyl. E. F. G. Voſſ. P. Mez. Vulgo καὶ χαριζόμενον.

bus etiamnum calidis ac pulſibus in corpore diſcurrentibus: tandem plane flacceſſens et putreſcens, vermium inſtar ex ſeſe pullulavit degeneres reges atque principes ſemianimes. Hocque ipſe etiam Alexander indicavit, cum Hephæſtionem, qui cum Cratero in rixam inciderat, objurgans dixit: *Quæ vero tua res geſta eſt, ſi quis tibi Alexandrum auferat?* Quod ego intrepide ad ejus temporis Fortunam dixero: Quæ tua magnitudo, quæ gloria, quæ potentia, ubi vis illa eſt inſuperabilis, ſi quis Alexandrum tibi detrahat? id eſt, ſi quis tibi adimat armorum peritiam, divitiarum magnificum uſum, continentiam in tanta luxus materia, audaciam in certaminibus, manſuetudinem erga ſubditos. Alium fac, ſi potes, magnum, qui pecuniam non elargiatur, non ante exercitum periculis ſe offerat, non honoret amicos, non miſeretur captivos, voluptates non ſobrie percipiat, non in

μὴ ἀγρυπνοῦντα, ταῖς νίκαις μὴ εὐμμάλακτον, τοῖς κατορθώμασι μὴ φιλάνθρωπον. Τίς μέγας ἐν ἐξουσίαις μετ' ἀβελτηρίας καὶ μοχθηρίας; Ἄφελε τιμὴν ἀρετὴν τῷ
C εὐτυχοῦντος, καὶ πανταχοῦ μικρός ἐστιν· ἐν χάρισι μὲν ἀμικρολογίαν, ἐν πόνοις μὲν μαλακίαν, πρὸς θεοὺς μὲν δεισιδαιμονίαν, πρὸς ἀγαθοὺς μὲν φθόνον, ἐν ἀνδράσι μὲν φόβον, ἐν γυναιξὶ μὲν φιλανδρίαν. Ὥσπερ γὰρ οἱ φαῦλοι τεχνῖται, καὶ βάσεις μεγάλας μικροῖς ὑφιστάντες ἀναθήμασιν, ἐλέγχουσιν αὐτῶν καὶ τὰς μικρότητας· οὕτως ἡ Τύχη ὅταν μικρὸν ἦθος ἐξάρῃ πράγμασιν ἔχουσιν ὄγκον τινὰ καὶ περιφάνειαν, ἐπιδείκνυσι μᾶλλον καὶ καταισχύνει σφαλλόμενον καὶ σαλεύομενον ὑπὸ κουφότητος.
D ε'. Ὅθεν οὐκ ἐν τῇ κτήσει τῶν ἀγαθῶν, ἀλλ' ἐν τῇ χρήσει τὸ μέγα ἐστίν. Ἐπεὶ καὶ νήπια βρέφη κληρονομεῖ βασιλείας πατρῴας καὶ ἀρχάς· ὡς Χάριλλος, ὃν Λυκοῦργος ἅμα τῷ σπαργάνῳ κομίσας εἰς τὸ φιδίτιον,

C. 5. καὶ βάσεις] καὶ forte delendum ut natum ex proxime antecedenti τοῖς.

tempore excubias agat, victor non placabilis et humanus sit. Quis magnus est in potentia constitutus, pravitate et stultitia eum tenentibus? Aufer virtutem a fortunato, prorsum humilem cernes: in gratia paranda ob illiberalitatem, in laboribus ob mollitiem, erga deos ob superstitionem, erga bonos ob invidiam, inter viros ob timiditatem, inter mulieres ob libidinem. Sicut enim inepti opifices dum magnas bases parvis donariis supponunt, eorum parvitatem hoc ipso arguunt: sic Fortuna cum ingenium vile magnis ac splendidis rebus extollit, id eo magis demonstrat atque infamiæ exponit, cum præ levitate labascit atque impingit.

V. Non ergo in possessione, sed in usu bonorum id invenies, quod laudem meretur; quando etiam infantes regna et imperia paterna hæreditatis jure consequuntur: ut Charilaus, quem Lycurgus cum ipsis incunabulis in phiditium

ἀνθ' ἑαυτῦ βασιλέα τῆς Σπάρτης ἀνηγόρευσε, καὶ οὐκ ἦν μέγας ὁ νήπιος, ἀλλ' ὁ τῷ νηπίῳ τὸ πατρῷον ἀποδοὺς γέρας, καὶ μὴ σφετερισάμενος μηδὲ ἀποστερήσας. Ἀριδαῖον δέ τις ἂν ἐποίησε μέγαν, ὃν οὐδὲν νηπίου διαφέροντα, μόνον δὲ παργανώσας τῇ πορφύρᾳ Μελέαγρος, ἐπὶ τὸν Ἀλεξάνδρου θρόνον ἔθηκεν· εὖ γε ποιῶν, ἵνα ὀφθῇ παρ' ἡμέρας ὀλίγας, πῶς Ἀρετῇ βασιλεύουσιν E ἄνθρωποι, καὶ πῶς Τύχῃ. Ἀγωνιστῇ γὰρ ἡγεμονίας ὑποκριτὴν ἐπεισήγαγε, μᾶλλον δὲ ὡς ἐπὶ σκηνῆς τὸ ἄγαλμα κωφὸν διεξῆλθε τῆς οἰκουμένης.

Καί κε γυνὴ φέροι ἄχθος ἐπεί κεν ἀνὴρ ἀναθείη.

Τοιοῦτον μὲν οὖν εἴποι τις ἂν, ὅτι λαβεῖν καὶ ἀναθέσθαι δυνάμιν, καὶ πλοῦτον καὶ ἀρχὴν, καὶ γυναικός ἐστι καὶ παιδός. Ὀάρσῃ καὶ Δαρείῳ Βαγώας ὁ εὐνοῦχος ἀφάμενος ἐπέθηκε τὴν Περσῶν βασιλείαν· τὸ δὲ, λαβόντα μεγάλην ἐξουσίαν ἐνεγκεῖν, καὶ μεταχειρίσασθαι,

D. 8. ἀδὲν νηπίῳ] Sic E. F. Gronov. Voſſ. P. Baſ. Xyl. Vulgo ἀδὲ νηπίῳ, quod ex Ald. retinuit Steph.

attulit, ac ſuo loco regem Spartanorum renunciavit: et ſane nihil laudis infans merebatur, Lycurgus plurimum, qui infanti paternam dignitatem redderet, non ad ſe eam traheret. Quis vero magnum fecit Aridæum? quem nihil infanti præſtantem, tantum purpura veluti cunabulis involvens Meleager in Alexandri ſolio collocavit: recte is, ut conſpicuum fieret intra paucos dies, quomodo virtute homines, quomodo fortuna regerentur. Nam poſt imperii verum adminiſtratorem, hiſtrionem introduxit: aut potius tanquam in ſcena diadema orbis terrarum imperii tacitum traduxit.

Impònente viro molem mulier quoque ferfert,

inquit ille. Contra vero hoc rectius eſt dicere: potentiam, divitias, imperium, vel mulier, vel puer poteſt alicui imponere. Oarſæ et Dario Bagoas diadema arreptum, cumque eo regnum Perſicum, impoſuit. Ut autem is, qui magnam eſt

καὶ μὴ σωτελοῦναι μηδὲ ἁρπαφλῶναι τῷ βάρει καὶ
F μεγέθει τῶν πραγμάτων, ἀνδρὸς ὄντιν ἀρετῇ καὶ νοῦ
καὶ φρονήματος ἔγκυρος· οἷος Ἀλέξανδρος ἔσχεν, ᾧ μέθαι
τινὲς ἐγκαλοῦσι καὶ οἴνωσιν. Ὁ δὲ οἷος μέγας, ἐν τοῖς
πράγμασι νήφων, καὶ μὴ μεθυσθεὶς μηδὲ βακχευθεὶς
ὑπὸ ὀξυσίας καὶ δυνάμεως, ἧς μικρὸν ἔπεσι μεταλα-
βόντες ἢ ἀπογευσάμενοι, κρατεῖν ἑαυτῶν οὐ δύανται).

Κακοὶ γὰρ ἐμπλησθέντες ἢ νομίσματος,
Ἢ πόλεως ἐμπεσόντες εἰς τιμάς τινας,
Σκιρτῶσιν, ἀδόκητα εὐτυχησάντων δόμων.

338 Κλεῖτος ἐν Ἀμοργῷ πρεῖς ἢ τέτταρας Ἑλληνικὰς ἀνα-
πέφας τριήρεις, Ποσειδῶν ἀνηγορεύθη, καὶ τρίαιναν ἐφόρει.
Δημήτριος δὲ, ᾧ τῆς Ἀλεξάνδρου δυνάμεως ἡ Τύχη
σμικρὸν ἀποπάσασα προσέθηκε, Καταιβάτης καλού-
μενος ἐπήκοος, καὶ πρέσβεις πρὸς αὐτὸν οὐκ ἔπεμπον
ἀλλὰ θεωροὺς αἱ πόλεις, καὶ τοὺς ἀποκρίσεις, χρησμοὺς

A. 5. ἐπήκοος] Rectius forte ὑπήκοος, ut G.

adeptus potentiam, tolerare eam, et adminiſtrare poſſit, neque mole rerum conteratur aut ſubvertatur, viri eſt virtute, mente, altoque animo præditi: qualis fuit Alexander, cui a nonnullis ebrietas et temulentia objiciuntur. Ille vero magnus fuit vir, ſobriuſque in tanta rerum mole, neque paſſus a potentia et imperio ſe inebriari aut ad bacchandum incitari: cujus guſtum alii exiguum cum percepiſſent, ſui compotes eſſe nequiverunt.

Etenim mali, ſaturati vel pecunia,
In civitate vel potiti honoribus,
Luxuriant inſperatam ob fortunam domus.

Clitus, cum apud Amorgum tres vel quatuor Græcas triremes ſubvertiſſet, Neptuni cognomen accepit, et tridentem geſtavit. Demetrius, cui Alexandreæ potentiæ parvam Fortuna portiunculam contulerat, paſſus eſt ſe *Catæbatem* (tanquam deum qui in terras deſcendiſſet) appellari, et ab urbibus ad eum non legati ſed conſultores numinis mittebantur, reſponſaque ipſius,

περὶ τῆς Θρᾴκης. Λυσίμαχος τὰ πρὸς Θρᾴκην, ὥσπερ ἐσχατιάς τινας τῆς βασιλείας καταλαχών, εἰς τοσοῦτον ὑπερηφανίας ἦλθε καὶ θρασύτητος, ὥστε εἰπεῖν, Νῦν Βυζάντιοι πρός ἐμὲ ἥκουσιν, ὅτε τῇ λόγχῃ τοῦ οὐρανοῦ B ἅπτομαι· παρὼν δὲ Πασιάδης ὁ Βυζάντιος, Ὑπάγωμεν, ἔφη, μὴ τῇ ὑποδοχατίδι τὸν οὐρανὸν τυπήσῃ. Καὶ τί ἂν περὶ τούτων λέγοι τις οἷς ἔξεστι δι' Ἀλέξανδρον μέγα φρονεῖν, ὅπου καὶ Κλέαρχος Ἡρακλείας τύραννος γενόμενος, σκῆπτρον ἐφόρει, καὶ τῶν υἱῶν ἕνα Κεραυνὸν ὠνόμασε; Διονύσιος δὲ ὁ νεώτερος, Ἀπόλλωνος υἱὸν ἑαυτὸν ἀνηγόρευσεν, ὑπογράψας,

Δωρίδος ἐκ μητρὸς Φοίβου κοινώμασι βλαστών.

Ὁ δὲ πατὴρ αὐτῷ τῶν μὲν πολιτῶν μυρίους, ἢ καὶ πλείους, ἀνεῖλεν, περιδοὺς δὲ τὸν ἀδελφὸν ὑπὸ φθόνου τοῖς πολεμίοις, οὐκ ἀναμείνας δὲ τὴν μητέρα, γραῦν οὖσαν, ὀλίγαις ἡμέραις ἀποθανεῖν ὕστερον, ἀλλ' ἀποπνίξας, ὀν C

B. 6. σκηπτὸν] Legendum ita ex G. et Voſſ. qui ita in margine habent: corrigit item Mez. et Valckenarius ad Eurip. Hippol. p. 212. Vulgo, σκῆπτρον.

oracula dicebantur. Lyſimachus Thraciam, quaſi extremos regni Alexandrei fines, adeptus, eo ſuperbiæ et ferociæ proceſſit, ut diceret: *Nunc ad me veniunt Byzantii cum haſta cælum tango*: cum quidem Paſiades Byzantius, tunc præſens, *Abeamus hinc*, inquit, *ne cuſpide cælum perforet*. Et quid de iis dicam, quibus licuit propter Alexandrum altos ducere ſpiritus? quando Clearchus etiam, occupata Heracleæ tyrannide, fulmen geſſit, et filiorum unum Cerauni (quæ vox fulmen ſignificat) nomine affecit? Dionyſius vero junior Apollinis ſe filium prædicavit hac inſcriptione:

Dorica quem genuit Phœbeo ſemine mater.

Pater hujus, cum civium decem millia aut amplius interfeciſſet, fratrem ob invidiam hoſtibus prodidiſſet, matrem vetulam, paucis poſt diebus morituræ exitum præſtolari

δὲ τραγῳδίᾳ γράψας αὐτὸς,

Ἡ γὰρ τυραννὶς ἀδικίας μήτηρ ἔφυ·

ὅμως τῶν θυγατέρων τὴν μὲν, Ἀρετὴν, τὴν δὲ, Σωφροσύνην ὠνόμασεν, τὴν δὲ, Δικαιοσύνην. Οἱ δὲ Εὐεργέτας, οἱ δὲ Καλλινίκους, οἱ δὲ Σωτῆρας, οἱ δὲ Μεγάλους ἀνηγόρευσαν ἑαυτούς. Γάμους δὲ αὐτῶν ἐπαλλήλους, ὥσπερ ἵππων, ἐν ἀγέλαις γυναικῶν ἀνέδην διημερευόντων, καὶ φθορὰς παίδων, καὶ τυμπανισμοὺς ἐν ἀνδρογυνίοις, καὶ κυβείας μεθημερινὰς, καὶ αὐλήσεις ἐν θεάτροις, καὶ νύκτα μὲν ἐν δείπνοις, ἡμέραν δὲ ἐν ἀρίστοις ὑπολείπεσθαι, οὐδεὶς ἂν ἐφίκοιτο τῷ λόγῳ διελθεῖν.

ϛ'. Ἀλλ' Ἀλέξανδρος ἠρίστα μὲν ὄρθρου καθεζόμενος, ἐδείπνει δὲ περὶ ἑσπέραν βαθεῖαν, ἔπινε δὲ θύσας τοῖς θεοῖς, ἐκύβευε δὲ περὶ Μήδιον πυρέττων, ἔπαιζε δὲ ὁδοιπορῶν ἅμα καὶ μανθάνων τοξεύειν καὶ ἐποχεῖσθαι ἅρματος. Ἔγημε δὲ Ῥωξάνην ἑαυτῷ μόνον, ἐραθείς· τὴν δὲ Δαρείου Στάτειραν, τῇ βασιλείᾳ καὶ τοῖς περὶ γ-

non ſuſtinens, ſuffocaſſet, atque in tragœdia ipſe ſcripſiſſet,

Tyrannis injuſtitiæ mater eſt enim:

tamen filiabus Virtutis, Pudicitiæ, Juſtitiæ nomina impoſuit. Alii Euergetas (id eſt benefactores) alii Callinicos (id eſt pulchras victorias conſecutos) alii Soteres (hoc eſt ſervatores) alii Magnos ſe denominaverunt. Alias autem ſupra alias eorum nuptias equorum inſtar in armentis mulierum promiſcue verſantium, filiorum cædes, exoletorum excarnificationes, ludos teſſerarum quotidianos, tibiæ cantus in theatris, noctes in cœnis, dies in prandiis conſumptos, enarrare nemo queat.

VI. At enim Alexander prima luce ſedens prandebat, tenebris noctis jam ingruentibus cœnabat, bibebat diis ſacrificans, cum Medio teſſeris certabat febricitans, ludebat iter faciens, interimque arcu jaculari diſcens, et de curru deſcendere. Roxanem ſibi ſoli duxit, amore ejus captus: Darii autem Statiram regno et

μασι· συνέφερε γὰρ ἡ τῶν γενῶν ἀνάμιξις· τῶν δὲ ἄλλων Περσίδων ἐκράτησε σωφροσύνη, ὅσον ἀνδρεία Περσῶν· ἄκουσαν μὲν γὰρ οὐδεμίαν εἶδεν· ἃς δὲ εἶδε, μᾶλλον ἢ ἃς οὐκ εἶδε, παρῆλθε· καὶ πᾶσιν ὢν τοῖς ἄλλοις φιλάνθρωπος, μόνοις ἀφηφάνως τοῖς καλοῖς ἐχρῆτο· περὶ δὲ τῆς Δαρείου γυναικὸς, εὐπρεπεστάτης γενομένης, οὐδὲ φωνὴν ἐπαινοῦσαν τὸ κάλλος ἤκουσεν· ἀποθανοῦσαν δὲ, ὅτω βασιλικῶς ἐκόσμησε καὶ συμπαθῶς ἐδάκρυσεν, ὥστε ἄπιστον αὐτῷ τὸ σῶφρον ἐν τῷ φιλανθρώπῳ γενέσθαι, καὶ λαβεῖν ἀδικίας ἔγκλημα τὴν ἐγκράτειαν. Δαρεῖος γὰρ ὅπως ἐκινήθη περὶ τὴν ὄψιν αὐτῆς καὶ τὴν ἡλικίαν· εἰς γὰρ ἦν καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν νομιζόντων ἀπὸ Τύχην κρατεῖν Ἀλέξανδρον· ἐπεὶ δὲ τὸ ἀληθὲς ἔγνω, βασανίσας πανταχόθεν, Οὐ πάντα, εἶπεν, ἄρα φαύλως ἔχει τὰ Περσῶν, οὐδέ τις ἐρεῖ παντάπασι κακοὺς ἡμᾶς οὐδὲ ἀνάνδρους, ὑπὸ τοιούτου κρατηθέντας· ἐγὼ

Ð. 5. γενῶν] Dedimus ex Gronov. Pol. Leonic. Jannot. Anon. T. V. B. P. Vulgo, γενεῶν.

rebus: proderat enim gentium commixtio. Reliquis Perſidibus tantum ſuperior fuit pudicitia, quantum fortitudine Perſis: nullam enim invitam vidit; et quas vidit, magis præteriit quam non viſas; ut cum alias fuerit humaniſſimus, adverſus pulchritudinem formæ duntaxat ſuperbe ſe geſſerit. De uxore Darii longe formoſiſſima, ne vocem quidem audire voluit formæ ejus commendatricem: mortuam vero ita regie ornavit, itaque miſericorditer deflevit, ut pudicitia ejus in tanta humanitate fidem non invenerit, injuriæque crimen ei bonitas conflaverit. Siniſtram enim de eo ſuſpicionem Darius concepit, ad potentiam et ætatem reſpiciens: quod ipſe quoque erat eorum e numero qui putabant a Fortuna Alexandri eſſe victoriam. Poſtquam autem veritatem diligentiſſima inquiſitione comperit, *Proinde*, dixit, *non plane res Perſica periit: neque nos quiſquam prorſum ignavos molleſque dixerit, a tali victos hoſte. Equi-*

δὲ εὐτυχίαν μὴν εὔχομαι, καὶ κράτος πολέμου παρὰ θεῶν, ἵνα εὖ ποιῶν Ἀλέξανδρον ὑπερβάλλωμαι· καί μέ τις ἔχῃ φιλοτιμία καὶ ζῆλος ἡμερώτερον αὐτὸν φανῆναι· εἰ δὲ οἴχεται τὰ ἐμά, Ζεῦ πατρῷε Περσῶν καὶ βασίλειοι θεοί, μηδεὶς εἰς τὸν Κύρου θρόνον ἄλλος ἢ Ἀλέξανδρος καθίσῃ. Τοῦτο εἰκασίσιος ἐμοῦ Ἀλεξάνδρου παρὰ θεῶν μαρτύρων.

339 ζ'. Οὕτω νικῶσιν Ἀρετῇ. Πεζομαχῆσαν, εἰ βούλει, τῇ Τύχῃ τὰ Ἄρβηλα, καὶ τῷ Κιλικίαν, καὶ τἆλλα ἃ γέγονε βίας ἔργα καὶ πολέμου. Τύχῃ τῷ Τύρον ἔσῃσεν αὖθις· καὶ Τύχῃ τ' Αἴγυπτον ἀνέῳξε· παρὰ Τύχην Ἁλικαρνασσὸς ἔπεσε, καὶ Μίλητος ἑάλω, καὶ Μαζαῖος Εὐφράτῃ ἔρημον ἀπέλιπε, καὶ νεκρῶν τὸ Βαβυλώνιον ἐπλήσθη πεδίον. Ἀλλ' ὅτι γε σώφρων ἀπὸ Τύχης, οὔτε ἐγκρατὴς παρὰ Τύχην, οὔτε ἀνάλωτον ὑφ' ἡδονῆς ἡ Τύχη καὶ ἄτρωτον ἐπιθυμίαις κατακλείσασα τῷ ψυχρῷ

A. 3. πολέμου. Τύχῃ] Ita distinxi ex E. Voss. Gronov.

dem deos bonum successum, victoriamque belli hujus flagito, ut beneficiis Alexandrum possim superare: ac me studium quoddam æmulatioque tenet benignitate eum vincendi. Sin actum est de rebus meis, patrie Persarum Jupiter, diique regii, nemo precor alius quam Alexander in Cyri solio sedeat. Ita diis testibus vocatis, ille Alexandrum adoptavit.

VII. Sic vincitur virtute. Si lubet, Fortunæ accepta fer Arbela, et Ciliciam, et alia vi gesta ac peracta: Fortunæ beneficio bellicæ quassata fuerit Tyrus, et aperta Ægyptus: hujus opera ceciderit Halicarnassus, et capta sit Miletus, et Euphratem vacuum reliquerit Mazæus, ac Babylonius campus cadaveribus fuerit oppletus. Non quidem temperantem eum Fortuna reddidit, neque continentem, neque invictum a voluptate, et nulla cupiditate violabilem a-

ἐφρόρει. Καὶ μὲν ταῦτα μὲν οἷς αὐτὸν ἐτρέψατο Δαρεῖον· τἆλλα δέ, ὅπλων ἦσαν ἦται καὶ ἵππων, καὶ μάχαι καὶ φόνοι, καὶ φυγαὶ ἀνδρῶν· τὸν δὲ μεγάλῳ καὶ ἀναν- B πρῤῥήτον ἦταν ἡττήθη Δαρεῖος καὶ ἐνέκλινεν ἀρετῇ καὶ μεγαλοφροσύνῃ καὶ ἀνδρίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ, θαυμάσας τὸ ἐν ἡδονῇ καὶ πόνοις καὶ χάρισιν ἀνίκητον. Ἐπεὶ ἔνγε πέλταις καὶ σαρίσαις, καὶ ἀλαλαγμοῖς καὶ συῤῥάξεσιν ὅπλων, ἀνίκητος μὲν καὶ Ταῤῥίας ὁ Δεινομήνης, καὶ Ἀντιγένης ὁ Πελληναῖος, καὶ Φιλώτας ὁ Παρμενίωνος, ἀλλὰ πρὸς ἡδονὰς καὶ γυναῖκα καὶ ξυσίον καὶ ἀργύριον, οὐθέν τι βελτίους τῶν αἰχμαλώτων· ἀλλὰ Ταῤῥίας μέν, ὅτε τῶν ξενῶν ἠλευθέρου Μακεδόνας Ἀλέξανδρος, καὶ διε- C λύετο τοῖς δανείσασιν ὑπὲρ πάντων, ψευσάμενος ὀφείλειν καὶ δανείου τινὰ φάσκοντα (εἶ) τῇ τραπέζῃ προσαγαγών, εἶτα φωραθεὶς, ὀλίγου διέφθειρεν αὐτὸς ἑαυτόν· εἰ μὴ γὰρ Ἀλέξανδρος ἀφῆκε τῆς αἰτίας αὐτὸν, καὶ συνε-

A. 10. αὐτὸν ἐτρέψατο] Malim αὐτὸς ἐτρέψατο. Omittunt Gronov. Voſſ. αὐτόν.

nimum conſervavit. Atqui ea ſunt quibus Darium vicit Alexander: reliqua, armorum erant et equorum clades, pugnæ, cædes, fugæque virorum: illa priora ſunt quibus magnam et in confeſſo poſitam victoriam ille de Dario reportavit, concedente virtuti, magnanimitati, juſtitiæque ejus, mirantique ejus in voluptate, laboribus et officiis invictum animum. Quippe inter ſcuta, ſariſſas, conclamationem acierum, et armorum conflictus Tarrias quoque Dinomenis filius, et Antigenes Pellenæus, et Philotas Parmenionis filius invicti erant: iidem vero ad voluptates, mulieres, aurumque et argentum nihilo melius affecti quam quivis captivorum. Nam Tarrias, cum Alexander Macedonas ære alieno exſolveret, creditoribuſque pro omnibus ſatisfaceret, mentitus ſe debere, quendam, qui ſe ei credidiſſe ſimularet, ad menſam adduxit: deinde facinoris compertus, erat ſeipſum interfecturus, niſi Alexander eum abſolviſſet cri-

χώρησεν ἔχειν τὸ ἀργύριον, ἀναμνησθεὶς ὅτι Φιλίππου πολεμοῦντος Περίνθῳ, βέλει πληγεὶς εἰς τὸν ὀφθαλμόν, οὐ παρέσχεν οὐδ' ὑπέμεινεν ἐξαιρεθῆναι τὸ βέλος αὐτῷ πρὶν ἢ τρεψάσθαι τοὺς πολεμίους. Ἀντιγένης δὲ τοῖς ἀποπεμφθεῖσιν εἰς Μακεδονίαν διὰ νόσον ἢ πήρωσιν ἀναμίξας ἑαυτὸν καὶ ἀπογραφόμενος, ὡς ἐλήφθη μηδὲν κακὸν ἔχων, ἀλλὰ πεποιούμενος ἀρρωστίαν τινά, ἀνὴρ
D πολεμικὸς καὶ τραυμάτων τὸ σῶμα μεστὸς ὀφθείς, ἠνίασε τὸν Ἀλέξανδρον· πυθανομένῳ δὲ τὴν αἰτίαν, ὡμολόγησε Τελεσίππης ἐρᾶν, καὶ συνακολουθεῖν ὅπῃ θάλασσαν ἀπιόσῃ μὴ δυνάμενος ἀπολειφθῆναι. Καὶ τίνος, ἔφη, τὸ γύναιόν ἐστιν, ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ πρὸς τίνα δεῖ διαλέγεσθαι; τῷ δὲ Ἀντιγένους εἰπόντος, ὡς ἐλευθέρα ἐστίν, Οὐκοῦν, εἶπε, πείθωμεν αὐτὴν καταμένειν, ἐπαγγελλόμενοι καὶ διδόντες· οὕτω παντὶ μᾶλλον ἐρῶντι συγγνώμην εἶχεν ἢ ἑαυτῷ. Καὶ μὴν καὶ Φιλώτας ὁ Παρ-

D. 1. μεστὸς] Sumpſi ab E. Voſſ. Gronov. P. Vulgo μεστόν.

mine et argentum habere ſiviſſet: recordatus eum Philippo Perinthum oppugnante jaculo oculum ictum, non paſſum ante ſibi fuiſſe telum extrahi, quam hoſtes fudiſſet. Antigenes iis qui ob morbum aut mutilationem in Macedoniam remittebantur ſe immiſcuit, inque eorum numerum adſcriptus, cum deprehenderetur nihil habere mali, ſed finxiſſe morbum vir bellicoſus et cicatricum corpus plenum habens, moleſtiam Alexandro exhibuit: interrogatuſque ab eo cauſam, confeſſus eſt Teleſippæ amore ſe teneri, et quod ab ea divelli non pateretur, ideo comitem ad mare ei ſe præbuiſſe: quæſivit Alexander, cujus ea mulier eſſet, et quis ejus gratia compellandus: liberamque eſſe Antigeni reſpondenti, *Muneribus ergo*, inquit, *et pollicitis ei perſuademus ut nobiſcum maneat.* Adeo cuivis amanti Alexander facilius quam ſibi ignovit. Philotas Parmenionis filius vi-

μθνίωνος τρόπον τινὰ τῶν κακῶν ἔρε τὴν ἀκρασίαν. Ἀντιγόνα γὰρ ἦν Πελλαῖον γύναιον ἐν τοῖς περὶ Δα- E
μασκὸν αἰχμαλώτοις, ἁλόκει δὲ ὑπὸ Αὐτοφραδάτου πρότερον εἰς Σαμοθράκην διαπλεύσασα, τὴν δὲ ὄψιν ἦν ἱκανὴ, καὶ τὸν Φιλώταν ἀφάμενον αὐτῆς, εἶχε μάλα· καὶ δὴ ὁ σιδάρεος ἐκεῖνος πεπαινόμενος, οὐκ ἐκράτει τῶν λογισμῶν ἐν ταῖς ἡδοναῖς, ἀλλ' ἀνοιγόμενος ἐξέφερε πολλὰ τῶν ἀπορρήτων πρὸς αὐτήν, Τί γὰρ ἦν ἐκεῖνος ὁ Φίλιππος, εἰ μὴ Παρμενίων; Τί δὲ Ἀλέξανδρος οὗτος, εἰ μὴ Φιλώτας; Ποῦ δὲ ὁ Ἄμμων; ποῦ δὲ οἱ F
δράκοντες, ἂν ἡμεῖς μὴ θέλωμεν; Τοῦτους τοὺς λόγους ἡ Ἀντιγόνα ἐξήνεγκε πρός τινα τῶν συνήθων γυναικῶν, ἐκείνη δὲ πρὸς Κρατερόν· Κρατερὸς δὲ πρὸς Ἀλέξανδρον αὐτὴν εἰσήγαγε τὴν Ἀντιγόναν κρύφα, καὶ τοῦ μὲν σώματος οὐκ ἔθιγεν, ἀλλ' ἀπέσχετο· τὸν δὲ Φι-

D. 10. τρόπον τινα] Ald. Baſ. Xyl. E. F. Gron. Voſſ. Jun. τρόπῳ τινι. Adhuc adſentior Reiſkio ſupplenti αἰτίαν τροπόν τινα.

E. 5. σιδάρεος ἐκεῖνος] ἐκεῖνος Xylandri conjecturam confirmant Voſſ. Gronov. Mez. Nec longe abit G. ἐκείνη. Antiqui ſane codicis F, margo quidem, ſed ejuſdem antiquitatis ſcriptura, habet ἀλεκτῖνι, quod item eſt in Coll. Mur. In qua lectione an vera lateat, haud facile dicam. Dictio videtur Pindarica. Vulgo ἔκ τινος.

tio incontinentiæ laboravit. Antigona fuit Pellæa mulierecula inter eas quæ apud Damaſcum captæ erant, quondam capta ab Autophradate, cum ipſa in Samothraciam trajiceret, forma ſatis egregia. Hæc Philotam, cum amare eam cœpiſſet, plane tenebat ſibi devinctum. Et vero ferreus ille emollitus, in voluptate cogitationes ſuas non continuit, ſed aperuit, et multa arcana mulierculæ enunciavit: *Quid enim*, dicebat, *erat Philippus iſte ſine Parmenione? quid eſſet, ſi Philotam non haberet, Alexander? ubi Ammon, ubi angues, ſi nos nolimus?* Ea verba ad quandam familiarium mulierum extulit Antigona, hæc Cratero indicavit: Craterus Antigonam occulte ad Alexandrum adduxit. Is corpore quidem mulieris abſtinuit, ſed opera ejus Philotam

λώταν ὑποικυρῶν δι' αὐτῆς, ὅλον ἐφώρασε, καὶ πλέον ἢ ἐπὶ ἔτη διαγενομένων, οὐκ ἐν οἴνῳ ποτὲ τὴν ὑπόνοιαν ταύτην ἐξέφηνεν ὁ μεθύων, οὐ δι' ὀργῆς ὁ θυμοειδής, οὐ πρὸς φίλον ὁ πάντα πιστεύων Ἡφαιστίωνι, καὶ
340 πάντων μεταδιδούς. Λέγεται γὰρ ὅπι καὶ τῆς μητρὸς ἀπόῤῥητον ὑπισχνουμένου λύσαντος αὐτῷ, καὶ σιωπῆ πρὸς ἑαυτὸν ἀναγινώσκοντος, Ἡφαιστίων ἀτρέμα παραβάλλων τὴν κεφαλὴν, συνανέγνωσκεν· ὁ δὲ κωλύσαι μὴν οὐχ ὑπέμεινεν, ἐξελὼν δὲ τὸν δακτύλιον, προσέθηκε τῇ σφραγῖδα τῷ στόματι τοῦ Ἡφαιστίωνος.

η'. Ἀλλὰ ταῦτα μὴν ἄν τις ἀπείποι λέγων, οἷς ἀποδείκνυται κάλλιστα καὶ βασιλικώτατα τὴν ἐξουσίαν ἀξιωθέντος. Καὶ γὰρ εἰ ἀξιᾷ Τύχην μέγας γέγονε, μείζων ἐστὶν ὅπι τῇ Τύχῃ καλῶς κέχρηται· καὶ ὅσῳ τις ἂν μᾶλλον αὐξῇ τὴν Τύχην ἐπαινῶν, τοσούτῳ μᾶλλον
B αὔξει τὴν Ἀρετὴν, δι' ἣν ἄξιος τῆς Τύχης ἐγένετο. Οὐ μὴν ἀλλ' ἤδη πρὸς τὰ πρῶτα τῆς αὐξήσεως αὖ-

totum excuſſit, taciteque omnia conſilia ejus expiſcatus eſt. Et quidem annis amplius ſeptem ex inde elapſis, neque in vino unquam ſimultatem Alexander ebrius ullam indicavit, neque per iram iracundus, neque amico ulli aperuit rem, omnia ſolitus Hephæſtioni credere atque communicare. Ferunt enim Alexandro epiſtolam matris arcanam tacite ſecum legente, Hephæſtionem leniter admoto capite una eam perlegiſſe: neque Alexandrum prohibere ſuſtinuiſſe, ſed detracto annulo ſigillum ori ejus admoviſſe.

VIII. Enimvero defatigari dicendo oporteret, qui omnia ea vellet commemorare, quibus demonſtratur pulcherrime et ut regem maxime decebat ſua uſum fuiſſe Alexandrum potentia: ut ſi Fortuna magnum eum fecerit, majus hoc ſit quod ea recte uſus eſt: et quanto magis fortunam ejus laudes, tanto magis virtutem ipſius extollas, quæ dignum fortuna ſua eum fecit. Sed jam nunc ad principia incre-

τῶν, καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δυνάμεως βαδίζω, καὶ σκοπῶ τί τὸ τῆς Τύχης ἔργον ἐν ἐκείνοις γέγονε, δι' ὃ φασὶν Ἀλέξανδρον ὑπὸ τῆς Τύχης μέγαν γεγονέναι. Πῶς γὰρ οὐχί, τὸ ἄπρωτον, ὦ Ζεῦ, τὸν ἀναίμακτον, τὸν ἀφράτδυτον, ὃν ἡμεμένισας ἵππος εἰς τὸν Κύρου θρόνον ἐκάθισεν, ὡς Δαρεῖον τὸν Ὑστάσπου πρόπερον; ἢ κολακευθεὶς ἀνὴρ ὑπὸ τῆς γυναικός, ὡς Ξέρξῃ Δαρεῖος ὑπὸ Ἀτόσσης; ἢ πρὸ θύρας αὐτῷ τὸ διάδημα τῆς βασιλείας ἦλθεν; ὡς Παρύσατις διὰ Βαγώαν, καὶ στολὴν ἐκδυσάμενος c ἀστάνδην, περιέθετο τὴν βασιλικὴν καὶ ὀρθοπαγῆ κίταριν· ἐξαίφνης καὶ ἀπροσδοκήτως κλήρῳ λαχὼν τῆς οἰκουμένης ἐβασίλευσεν, ὡς Ἀθηναίοις κλήρῳ θεσμοθετοῦσι καὶ ἄρχουσι; Βούλει μαθεῖν πῶς βασιλεύουσιν ἄνθρωποι διὰ Τύχην; Ἐξέλιπεν Ἀργείοις ποτὲ τὸ Ἡρακλειδῶν γένος, ἐξ οὗ

B. 10. ὡς Παρύσατις;] Ita omnes libri: si vere, complura exciderint neceſſe eſt: ſi falſo, variæ ſunt corrigendi viæ. Mihi in mentem: ἢ ἐπὶ θύρας— α. τ. δ. τ. ῥ. ἦλθεν, ὡς Δαρείῳ τῷ ὑςάτῳ διὰ Βαγώαν &c. Leopard. Emend IV, 25. corrigit ὥσπερ εἰσαχθείς. Reiſk. ὥσπερ Ἀζῃ. Amiot. et Mez. ὡς Δαρείῳ. Certe de ultimo Dario agitur.

C. 3. ἐξαίφνης;] Puto legendum ἢ ἐξαίφνης, particula ἢ ab antecedente ν abſorpta.

C. 4. κλήρῳ θεσμοθετοῦσι] Sic E. F. Voſſ. P. Xyl. Vulgo κληροθεσμοθετοῦσι. G. κληροθετοῦσι.

mentorum, ac initia potentiæ Alexandri venio, conſideraturus quodnam Fortunæ opus in iis ſit, propter quod Alexander a Fortuna evectus et auctus dicatur. Quidni enim, dii boni? Scilicet illæſum, incruentatum, nulla obita expeditione, equi hinnitu eum in ſolium Cyri extulit, ut ante Darium Hyſtaſpis filium aut muliebri adulatione inductus vir hoc ei contulit? quomodo Darius Atoſſa impellente Xerxi ad fores diadema regni attulit? aut ſicut Paryſatis filio per Bagoam? ut ſtolam exuens aſtandæ, regiam erectamque tiaram ſibi circumpoſuit? aut ſubito et præter expectationem ſorte electus imperium orbis terrarum ſuſcepit? ſicut Athenis theſmothetæ et archontes ſorte leguntur. Diſcere vis, quomodo homines Fortunæ favore reges creentur? Apud Argivos aliquando defecit Heraclidarum ge-

βασιλεύεσθαι πάτριον ἦν αὐτοῖς· ζητοῦσι δὲ καὶ μαντευομένοις ὁ θεὸς ἔχρησεν α�ετὸν δείξειν· καὶ μετ' ἡμέρας ὀλίγας α�ετὸς ἐμφανεὶς καὶ καταφερὴς ἐπὶ τὴν Αἴγωνος οἰκίαν ἐκάθισε, καὶ βασιλεὺς ἀπεδείχθη Αἴγων.
D Πάλιν ἐν Πάφῳ, τοῦ βασιλεύοντος ἀδίκου καὶ πονηροῦ φανέντος, ἐκβαλὼν τοῦτον Ἀλέξανδρος, ἕτερον ἐζήτει, τοῦ Κινυραδῶν γένους ἤδη φθίνειν καὶ ἀπολείπειν δοκοῦντος· ἕνα δ' οὖν ἔφασαν εἶναι πένητα καὶ ἄδοξον ἄνθρωπον ἐν κήπῳ τινὶ παρημελημένως ἀστεφόμενον· ἐπὶ τοῦτον οἱ πεμφθέντες ἦκον, εὑρέθη δὲ θεραπαινὶς ὕδωρ ἐπαντλῶν· καὶ διεταράχθη τοῦ θεραπαινοῦ ἐπιλαμβανομένων αὐτῆς, καὶ βαδίζειν κελευόντων· ἀχθεὶς δὲ πρὸς Ἀλέξανδρον ἐν εὐτελεῖ σινδονίσκῃ, βασιλεὺς ἀνηγορεύθη, καὶ πορφύραν ἔλαβε, καὶ εἰς τοὺς ἑταίρων προσαγορευομένων ἐκα-
E λεῖτο δὲ ἄρα Ἀλυώμος. Οὕτως αἱ τύχαι ποιοῦσι βα-

E. 1. ἄρα Ἀλύσιμος] Duo hæc in unum nomen Ἀρβαλύσιμος mutat Ruhn. ad Pollux. VI, 105. Mihi non ita ad amuſſim exigendus videtur hic libellus.

nus, e quo regem eos deligere patria conſuetudo jubebat: quærentibus ac ſciſcitantibus oraculum datum eſt, regem ab aquila demonſtratum iri: ac poſt paucos dies aquila in domum Ægonis devolare conſpecta fecit, ut Ægon rex deſignaretur. Rurſum in Papho cum rex improbe injuſteque ſe gereret, Alexander eo ejecto alium quærebat e ſtirpe natum Cinyræ, cum ea gens jam deficere et perire putaretur: unum ergo dicebant inde ſupereſſe hominem pauperem et obſcurum qui in horto quodam neglectus ab aliis aleretur: ad hunc miſſi a rege venerunt, eſtque inventus aquam areolis olerum in horto infundens, ac perturbatus eſt, cum milites eum arriperent, et ire juberent, cæterum adductus ad Alexandrum in vili ſindone, rex eſt factus, purpuraque ornatus, et in numerum eorum receptus qui Socii appellabantur: nomen ei fuit Alynomus. Hoc modo fortuita eventa re-

σιλεῖς, μεταμφιέζεσι, μεταγράφουσι ταχὺ ῥᾳδίως, μὴ προσδεχομένους μηδὲ ἐλπίζοντας.

θ'. Ἀλεξάνδρῳ δὲ τί παρ' ἀξίαν, τί ἀνδρωτί, τί ἀναιμωτί, τί πρῶτα, τί μὴ πονήσαντι τῶν μεγάλων; Αἵματι κεκραμένους ποταμοὺς ἔπιε, καὶ νεκροῖς γεγεφυρωμένους διέβη· καὶ πόαν ἔφαγε διὰ λιμόν, ἵν' πρῶτον εἶδε· καὶ βάθεσι χιόνων καταπεχωσμένα ἔθνη, καὶ πόλεις ὑπὸ γῆν ὑπεδυκίας διώρυξε· καὶ θάλατταν μαχομένην ἔπλευσε· καὶ φίνας ἀνύδρους τὰς Γεδρωσίων καὶ Ἀραχωσίων ὁδεύων, ἐν θαλάσσῃ πρότερον ἢ ἐν γῇ φυτὸν εἶδεν. Εἰ γάρ τις ὡς πρὸς ἄνθρωπον ἀγαγεῖν F παῤῥησίαν ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου πρὸς τὴν Τύχην, οὐκ ἂν εἶπε, Ποῦ σὺ καὶ πότε ταῖς Ἀλεξάνδρου πράξεσιν ὁδὸν ἔδωκας; ποίαν πέτραν ἀναιμωτὶ διὰ σὲ εἶλε; ποίαν πόλιν ἀφρούρητον αὐτῷ παρέδωκας; ἢ ποίαν ἄν-

E. 10. Γεδρωσίων] Sumpſi conſtitutam in hoc verbo ſcripturam ex P. Vulgo Γεδρουσίων.

F. 2. ἐκ ἂν εἶπε] Voſſ. Gronov. οὕτως ἂν εἶπε: iidem in margine quiſque ſuo ἐκ ἂν εἴποι· poſtremum præ altero placet.

ges faciunt, veſtitum mutantes, ac celeri mutatione alia nomina imponentes nihil tale exſpectantibus aut ſperantibus.

IX. Alexandro autem quid præclari obtigit præter meritum, quid ſine ſudore, ſine ſanguine, quid gratis, quid abſque labore? Sanguine mixtos fluvios bibit, per cadavera veluti pontem amnes tranſiit, herbam edit fame urgente quam primam conſpexit, gentes altis nivibus obrutas, et urbes infra terram deſidentes penetravit, mare hoſtile navigavit, tumuloſque arenarum in Gedroſiis et Arachoſiis pervadens, ante in mari quam in terra vidit ſtirpem. Quod ſi libero ore adverſus Fortunam tanquam contra hominem loqui liceret pro Alexandro, equidem eam ſic compellarem. Quando tandem, O Fortuna, Alexandri actionibus tu, et ubi viam aperuiſti? quodnam ſaxum tua ope adjutus cepit ſine ſanguine? quam urbem ei præſidio nudatam tradidiſti? quem

ὅπλον φάλαγξα; τίς εὑρέθη βασιλεὺς ῥᾳθυμὸς, ἢ στρατηγὸς ἀμελὴς, ἢ κοιμώμενος πυλωρός; Ἀλλ' οὐδ' εὔβατος ποταμὸς, οὐδὲ χειμὼν μέτριος, οὐδὲ θέρος
341 ἄλυπον. Ἀπῆλθες πρὸς Ἀντίοχον τὸν Σελεύκου, πρὸς Ἀρταξέρξην τὸν Κύρου ἀδελφὸν, ἄπελθε πρὸς Πτολεμαῖον τὸν Φιλάδελφον· ἐκείνους ζῶντες οἱ πατέρες βασιλεῖς ἀνηγόρευσαν, ἐκεῖνοι μάχας ἀδακρύτους ἐνίκων, ἐκεῖνοι πανηγυρίζοντες ἐν πομπαῖς καὶ θεάτροις διετέλεσαν, ἐκείνων ἕκαστος δι' εὐτυχίαν βασιλεύων ἐγήρασεν. Ἀλεξάνδρου δὲ εἰ μηδὲν ἄλλο, ὅ σῶμα ἰδοὺ κατατετρωμένον ἐξ ἄκρας κεφαλῆς ἄχρι ποδῶν, βλακίκοπαι καὶ βεβελέσθαι τυπόμενον ὑπὸ τῶν πολεμίων,

Ἔγχεί τ' ἄορί τε μεγάλοισί τε χερμαδίοισι·

Β Ὑπὸ Γρανίκου ξίφει βλακοπεὶς τὸ κράνος ἄχρι τῶν τριχῶν· ἐν Γάζῃ βέλει πληγεὶς τὸν ὦμον· ἐν Μαραγάν-

B. 2. Μαραγάνδοις] Ita Ald. Baſ. Xyl. E. F. Voſſ. Gronov. Vulgatam Μαλλοῖς Stephanus accepit e Coll. Mur. quacum conſentiunt margo F. Schott. Anon. Sunt iidem qui ſupra p. 327. A. Μαρακαδάρτοι.

exercitum inermem? in quem regem incidit ſocordem? in quem ducem negligentem? in quem janitorem dormientem? quem fluvium trajectu facilem, quam hyemem temperatam, quam æſtatem moleſtiæ expertem præbuiſti? Ad Antiochum Seleuci filium, ad Artaxerxem Cyri fratrem, ad Ptolemæum Philadelphum, abi: eos vivi etiamnum patres regio titulo dignati ſunt: ii prœlia nullis lachrymis conſtantia vicerunt, ii inter feſtos dies ac pompas et ſpectacula vitam exegerunt, ii ob felicitatem in regia dignitate conſenuerunt. Alexandri, ſi nihil aliud, ſaltem totum corpus conſidera a ſummo capite uſque ad imos pedes hoſtilibus vulneribus contuſum atque diſſecatum,

Haſtis, et gladiis, ſaxiſque ingentibus ictum.

Ad Granicum galea ejus gladio fuit diſſecata, ictu uſque ad capillos penetrante: Gazæ jaculo humerum eſt vulneratus:

ὀδοις τοξεύματι τὸν κνήμην, ὥστε τῆς κερκίδος τὸ ὀστέον ἀποκλασθὲν ὑπὸ τῆς πληγῆς ἐξαλέσθαι· περὶ τὴν Ὑρκανίαν λίθῳ τὸν τράχηλον, ἐξ οὗ καὶ τὰς ὄψεις ἀμαυρωθεὶς, ἐφ' ἡμέρας πολλὰς ἐν φόβῳ πηρώσεως ἐγένετο· περὶ Ἀσσακάνοις Ἰνδικῷ βέλει τὸ σφυρὸν, ὅτε καὶ πρὸς τοὺς κόλακας εἶπεν ὑπομειδιάσας, Τουτὶ μὲν αἷμα, οὐκ

Ἰχὼρ, οἷός περ τε ῥέει μακάρεσσι θεοῖσι·

ἐν Ἰσσῷ ξίφει τὸν μηρὸν, ὡς Χάρης φησὶν, ὑπὸ Δαρείου τοῦ Βασιλέως εἰς χεῖρας αὐτῷ συμβαλόντος· αὐτὸς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἁπλῶς γράφων καὶ μὴ πάσης ἀληθείας περὶ Ἀντίπατρον· "Συνέβη δέ μοι," φησὶ, "καὶ "αὐτῷ ἐγχειριδίῳ πληγῆναι εἰς τὸν μηρόν· ἀλλ' οὐδὲν "ἄτοπον οὔτε παραχρῆμα οὔτε ὕστερον ἐκ τῆς πληγῆς "ἀπήντησεν." Ἐν Μαλλοῖς τοξεύματι διπήχει διὰ τοῦ θώρακος εἰς τὸ στῆθος ἐλάσεις, ἔλαβε κατὰ τοῦ αὐχένος, ὡς Ἀριστόβουλος ἱστόρηκε· διὰ δὲ τὸν Τάναϊν

C. 7. ὑπελάσας ἔλαβε] Ant. ὑπέρυ δὲ πληγῆ: quo ducunt loci de eadem re supra p. 327. B. et Vit. Alex. p. 700. C. D.

in Maragandis ſagitta crus, ita ut os radii fractum eo ictu eminuerit: apud Hyrcaniam lapide cervicem ictus eſt, qua ex plaga viſus ita fuit hebetatus, ut per non paucos dies in periculo amittendi uſus oculorum fuerit: ad Aſſacana Indico telo ſauciatus talum eſt, quo quidem tempore adulatoribus ſubridens dixit, *Hic quidem ſanguis eſt,*

Non ichor, qualis filiis de ſanguine divum.

Apud Iſſum gladio femur ei vulneratum eſt a Dario manum cum ipſo conſerente, ut Chares ſcribit: ipſe ſimpliciter et veriſſime ſcribens ad Antipatrum, *Mihi quoque*, inquit, *uſu venit ut pugione femur ſauciarer: ſed neque tum, neque poſtmodo quicquam mali ex eo vulnere evenit.* In Mallis ſagitta bicubitalis per thoracem in pectus et ſurſum uſque ad cervicem fuit adacta: auctor Ariſtobulus. Tanaim tranſ-

ὀπὶ τὰς Σκύθας, καὶ περιφάμενος, ἐδίωξεν ἵππῳ σεν-
τήκοντα καὶ ἑκατὸν σταδίους, ὑπὸ διαῤῥοίας ἀνοχλούμενος.

D ι'. Εὖγε, ὦ Τύχη, τὸν Ἀλέξανδρον αὔξεις καὶ μέ-
γαν ποιεῖς, διορύττουσα πανταχόθεν, ὑπερείπουσα, πᾶν
μέρος ἀνοίγουσα τοῦ σώματος· οὐχ ὥσπερ ἡ Ἀθηνᾶ
τῷ Μενελάῳ τὸ βέλος εἰς τὰ καρτερώτατα τῶν
ὅπλων ὑπάγουσα, ἠρέμα καὶ μίτρᾳ καὶ ζωστῆρι τῆς
πληγῆς τὸν τόνον ἀφεῖλε δηοῦσης τοῦ σώματος, ὅσον
αἵματι σταγόνας ῥυῆναι, ἀλλὰ γυμνὰ παρέχουσα τοῖς
βέλεσι τὰ καίρια, καὶ δι' ὀστέων ἐλαύνουσα τὰς πληγάς,
καὶ περιτρέχουσα κύκλῳ τὸ σῶμα, καὶ πολιορκοῦσα
τὰς ὄψεις, τὰς βάσεις ἐμποδίζουσα, τὰς διώξεις περι-
E σπῶσα, τὰς νίκας ἀνατρέπουσα, τὰς ἐλπίδας. Ἐμοὶ
μὲν οὐδεὶς βαρυτέρᾳ δοκεῖ κεχρῆσθαι Τύχῃ τῶν βασι-
λέων, καίτοι πολλοῖς ἐνέπεσε σκληρὰ καὶ βάσανος·

D. 2. ὑπερείπουσα] Non dubitavi invitis omnibus libris veram reſtituere lectionem pro vulgata ὑπερείδουσα.

E. 1. τὰς νίκας ἀνατρέπουσα, τὰς ἐλπίδας.] Si ante τὰς, deleto commate, interponas καὶ, nil deeſſe videatur. Antecedentia interpunximus noſtro judicio.

greſſus Scythas fudit, et equo ad centum et quinquaginta ſtadia inſecutus eſt, cum quidem alvi profluvio vexaretur.

X. Euge, Fortuna, Alexandrum auges ſcilicet atque magnum facis undique perfodiens, undique lædens, omnia corporis membra vulneribus aperiens: non quo modo Minerva ſagittam in Menelaum conjectam in validiſſima armorum vertit, ac thorace, mitra, et cingulo ictus vim ita retudit, ut leviter perſtricto corpore duntaxat ſanguis flueret: ſed nuda membra vulneribus exponens periculoſis, ictuſque per oſſa dirigens, corpuſque in orbem ambiens, oculoſque et pedes oppugnans, impediens perſequentem hoſtes, victorias ſubtrahens, ſpes ſubruens. Mihi profecto nullus rex videtur Fortunam expertus iniquiorem. In multos quidem ea incidit gravis atque invida: ſed

ἀλλ' ὡς σκηπτὸς ἀπέκοψε τὰς ἄλλας καὶ διέφθειρε· πρὸς δὲ Ἀλέξανδρον αὐτῆς τὸ δυσμενὲς γέγονε φιλόνεικον καὶ δύσερι καὶ δυσεκβίαστον, ὥσπερ πρὸς τὸν Ἡρακλέα. Ποίους γὰρ Τυφῶνας ἢ πελωρίους γίγαντας οὐκ ἀνέστησεν ἀνταγωνιστὰς ἐπ' αὐτόν; ἢ τίνας οὐκ ὠχύρωσε τοῖς πολεμίων πλήθεσιν ὅπλων, ἢ βάθεσι ποταμῶν, ἢ τραχύτησι χρημνῶν, ἢ θηρίων ἀλκαῖς ἀλλοφύλων; Εἰ δὲ μὴ μέγα ἦν τὸ Ἀλεξάνδρου φρόνημα, μηδὲ ἀπ' Ἀρετῆς ὁρμώμενον μεγάλης ἐξανέφερε καὶ δὴ διηρείδετο πρὸς τὴν F Τύχην, οὐκ ἂν ἔκαμε καὶ ἀπηγόρευσε πολυπαθοῦντος, ἐξοπλιζομένου, πολιορκοῦντι, διώκοντι, ἀποστάσεσι, μυρίαις ἀποστροφαῖς, σκιρτήσεσιν ἐθνῶν, βασιλέων ἀφνιασμοῖς, Βάκτρα, Μαράκανδα, Σογδιανούς, ἐν ἔθνεσιν ἀπίστοις καὶ ἐπιβούλοις ὕδραν τέμνων ἀεὶ πᾶσι πολέμοις ἐπιβλαστάνουσαν;

ια'. Ἄτοπόν τι δόξω λέγειν, ἐρῶ δὲ ἀληθές·

E. 1. δὲ διηρείδετο] Pro δὲ malim ἀεὶ: quorum permutatio frequentissima est, vel μὴ.

alios fulminis in morem succidit atque perdidit: ira ejus et odium in Alexandrum pertinax fuit, et cum invicto contendendi studio conjunctum, quale adversus Herculem. Quos enim Typhones aut vastissimos Gigantes non in eum excitavit? quos hostes non munivit armorum multitudine, aut fluminum profunditate, aut rupium asperitate, aut peregrinarum belluarum robore? Quod nisi magna fuisset Alexandri altitudo animi, et a magna Virtute susceptus conatus contra Fortunam eniti pertendissent; quomodo non despondisset animum, toties signa conferens, exercitum armans, oppugnans, persequens? innumeras defectiones, aversiones, insultus gentium perferens? quid reges jugum abjicientes; Bactra, Maracanda, Sogdiani? denique inter gentes infidas et insidiosas hydram secans semper novis bellis pullulantem?

XI. Absurdum videbitur

πρὸ μικροῦ ἀφ' ἑνὸς Τύχην Ἀλέξανδρος ἀπώλεσε δοκεῖν Ἄμμωνος εἶναι. Τίς γὰρ ἂν ἐκ θεῶν γεγονὼς, ὑποφαλεῖς ὕπω καὶ πολυπόνους καὶ τλήμονας ὑξεμόχθησεν ἄθλους, πλὴν ὁ Διὸς Ἡρακλῆς; Ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν εἷς ἀνὴρ ὑβριστὴς ἐπέταξε λέοντας αἱρεῖν, καὶ κάπρους διώκειν, καὶ σοβεῖν ὄρνιθας· ἵνα μὴ χολάζῃ τοῖς μείζοσι θείων, Ἀνταίους κολάζειν, καὶ Βυσίριδας παύειν μιαιφονοῦντας. Ἀλεξάνδρῳ δὲ ἐπέταξε μὲν ἡ Ἀρετὴ τὸν βασιλικὸν καὶ θεῖον ἆθλον· ὃ τέλος ἦν, ὁ χρυσὸς ὑπὸ μυρίων καμήλων φερόμενος, οὐδὲ τρυφὴ Μηδικὴ καὶ τράπεζαι καὶ γυναῖκες, οὐδὲ Καλυδώνιος οἶνος, οὐδὲ Ὑρκανικοὶ ἰχθύες· ἀλλ' ἑνὶ κόσμῳ κοσμήσαντα πάντας ἀνθρώπους, μιᾶς ὑπηκόους ἡγεμονίας, καὶ μιᾶς
B ἐθάδας ἀφίτης καταστῆσαι. Τοῦτον ἐκ παιδὸς ἔμφυτον ἔχων ἔρωτα συντρεφόμενον καὶ συναυξανόμενον, ὡς ἀφίκοντο πρέσβεις παρὰ τοῦ Περσῶν βασιλέως πρὸς Φί-

F. 9. πρὸ μικροῦ] Ita omnes libri: excepto Xyl. Ed. quæ πρὸ omittit. Sane aut hoc delendum, aut legendum παρὰ μικρόν.

A. 8. Καλυδάνιος] Legendum Χαλυδώνιος. Vinum Syriæ celebratum. Monuit et J. Toup. Cur. Nov. in Suid. p. 145.

quod dicam: ſed dicam tamen quia verum eſt. Parum abfuit quin Fortunæ culpa Alexander deſineret Ammonis filius haberi. Quis enim divina ſtirpe natus tot laborioſas exantlavit ærumnas, Hercule dempto? Verum huic unus vir improbus injunxit ut leones caperet, apros inſequeretur, aves abigeret ne majores res obeundi, Antæumque puniendi, et Buſiridis homicidiis finem imponendi, otium haberet. Alexandro autem virtus impoſuit regium ac divinum certamen, cujus finis eſſet non aurum ab innumeris circumferendum camelis, non luxus Medicus, menſæ et mulieres, nequè vinum Calydonium aut Hyrcanici piſces: ſed ut omnes homines in unam reipublicæ conſtitutionem redigens, omnes uni principatui ſubditos, uni vitæ rationi adſuefaceret. Hunc amorem a puero gerens inſitum, unaque cum corpore auctum et adultum, ut legati venerunt a rege Perſa-

λιπτον, ὁ δὲ σὺκ ἔνδημος ἦν, φιλοφρονέμενος καὶ ξενίζων αὐτὸς Ἀλέξανδρος, σόδὲν ἠρώτα παιδικὸν, οἷον ἄλλοι, περὶ τῆς χρυσῆς ἀναδενδράδος, ἢ τῶν χρεμαστῶν κήπων, ἢ πῶς ὁ βασιλεὺς κεκόσμηται, ἀλλ' ὅλος ἦν τοῖς κυριωτάτοις ἦν δ ἡγεμονίας, ἀφ.πυθανόμενος πόση δύναμις ἡ Περσῶν, πῶς τεταγμένος ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς μάχαις ἀγωνίζεται, καθάπερ Ὀδυσσεὺς ἐκεῖνος,

Ποῦ δὲ οἱ ἔντεα κεῖται ἀρήϊα, ποῦ δὲ οἱ ἵπποι· C

τίνες ὁδοὶ βραχύταται τοῖς ἄνω πορευομένοις ἀπὸ θαλάττης· ὥστε τὸς ξένους ἐκπεπλῆχθαι, καὶ λέγειν ὡς, Ὁ παῖς ἕτος, βασιλεὺς μέγας, ὁ δὲ ἡμέτερος, πλούσιος. Ἐπεὶ δὲ Φιλίππου τελευτήσαντος ὥρμητο διαβαλεῖν, καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἤδη καὶ ταῖς παρασκευαῖς ἐμπεφυκὼς, ἔσπευδεν ἅψασθαι τῆς Ἀσίας· ἐνίσατο δὲ ἡ Τύχη, καὶ ἀπέστρεφε καὶ ἀνθεῖλκεν ὀπίσω, καὶ μυρίας παρεβάλλεν

B. 8. διαπυνθανόμενος πόση] Primum recepi ex Ald. Baſ. Xyl. E. F. G. Voſſ. Gron. P. Alterum habent iidem libri exceptis Ald. et G. in quibus eſt πῶς ἡ: et hoc Stephanus hinc, et ἰδίᾳ πυνθανόμενος neſcio unde, aſſumpſit.

C. 7. ἐνίσατο δὲ] Forte δὲ mutandum in δὴ.

rum ad Philippum, qui tum peregre aberat, ipſe eos comiter hoſpitio exceptos, nihil puerile, ut alii, interrogavit, de aurea illa arbori maritata vite, aut hortis penſilibus, aut ornatu regis: ſed totus in iis erat, quæ imperii ſummam et vim continebant: ſciſcitans quantus eſſet Perſarum exercitus, quo loco rex in prœliis pugnaret: exemplo nimirum Ulyſſis, rogantis:

Arma ubi ſunt illi, ſtabulum quod quadrupedantum?

quæ itinera breviſſima ſurſum a mari tendentibus? ita ut attoniti hoſpites dixerint: *Iſte puer magnus eſt rex, noſter autem dives.* Poſteaquam vero mortuo Philippo ad trajiciendum in Aſiam appulit animum, jamque et ſpe et apparatu totus ea fuit in expeditione: injecit manum Fortuna, avertitque eum et retro abſtraxit, innumeraſque occu-

ἀχολίας ϗ ἀφιστεβὰς ὑπλαμβανομένη· πρῶτον αὖτ᾽ τὰ βαρβαρικὰ τῶν πρόσοικων διετάραξεν, Ἰλλυρικὺς ϗ Τριβαλλικοὺς μηχανωμένη πολέμους. Οἷς μέχρι Σκυθίας τ παρ᾽ Ἴστρον ἀποσπασθεὶς ἀπὸ τῶν ἄνω πρόξεων,
D ϗ πρεσβραμών ϗ κατεργασάμενος πάντα κινδύνοις ϗ ἀγῶσι μεγάλοις, αὖθις ὥρμητο ϗ ἔσπευδε πρὸς τὴν Ἀθήνασιν πάλιν. Ἡ δὲ πάλιν αὖτ᾽ τὰς Θήβας ἀνέστησε, ϗ πόλεμον Ἑλληνικὸν ἐμποδὼν κατέβαλε, ϗ δεινῶ πρὸς ἄνδρας ὁμοφύλους ϗ συγγενεῖς μετὰ φόνου ϗ σιδήρου ϗ πυρὸς ἀνάγκην ἀμείνης, ἀτερπέστατον τέλος ἔχουσαν. Ἐκ τότε διέβαινεν, ὡς μὲν Φύλαρχός φησιν, ἡμερῶν τριάκοντα ἔχων ἐφόδιον· ὡς δὲ Ἀριστόβουλος, ἑβδομήκοντα τάλαντα· τῶν δὲ οἴκοι κτημάτων ϗ προσόδων βασιλικῶν διένειμε τὰς πλείστας τοῖς ἑταίροις· μόνος δὲ Περδίκκας οὐδὲν ἔλαβε διδόντος,
E ἀλλ᾽ ἠρώτησε, Σαυτῷ δὲ τί καταλείπεις, Ἀλέξανδρε;

D. 7. Φύλαρχος] Sic Xyl. E. F. Gron. Voſſ. Vulgo Φίλαρχος.

pationes ei et moras circumdedit. Initio vicinis barbaris conturbatis, Illyricum et Triballicum bellum ei inmiſit. Quibus ab Aſiatica re uſque ad Scythiam, Iſtro adjacentem avulſo, et circum curſitando magniſque periculis ac certaminibus obeundis defuncto, cum debellatis hoſtibus rurſum expeditioni incumberet, eadem denuo Thebas incuſſit, Græcumque bellum, et atrocem adverſus cognatos et populares per cædes, ferrum, ignemque, vindictam, cujus fuit triſtiſſimus finis. His peractis rebus trajecit in Aſiam, viatico inſtructus, ut Phylarchus prodidit, triginta dierum. Ariſtobulus ſcripſit, ſeptuaginta eum habuiſſe talenta. Interim rem familiarem et reditus regios maxima ex parte inter amicos diviſit. Solus Perdiccas nihil accepit, quanquam offerente rege: ſed interrogavit, *Tibi vero, Alexander, quid fa-*

τῶ δ' εἰπόντος, ὅτι, Τὰς ἐλπίδας, Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ ἡμεῖς τῶν μεθέξομεν· οὐ γὰρ δίκαιον τὰ σὰ λαμβάνειν, ἀλλὰ τὰ Δαρείου φείδεσθαι.

β'. Τίνες οὖν ἦσαν ἐλπίδες ἐφ' αἷς διέβαινεν εἰς Ἀσίαν Ἀλέξανδρος; Οὐ τείχεσι πόλεων μυριάνδρων ἐκμετρεμβύη δυνάμις, οὐδὲ σόλοι δι' ὀρῶν πλέοντες, οὐδὲ μάστιγες, οὐδὲ πέδαι, μανικὰ καὶ βάρβαρα κολαστήρια θαλάττης· ἀλλὰ τὰ μὲν ἐντὸς, ἐν ὀλίγοις F ὅπλοις φιλοτιμία πολλὴ, καὶ ζῆλος ἡλικίας πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἅμιλλα περὶ δόξης καὶ ἀρετῆς, ἑταίρων· αὐτὸς δ' εἶχεν ἐν ἑαυτῷ τὰς μεγάλας ἐλπίδας, εὐσέβειαν πρὸς θεὸς, πίστιν πρὸς φίλους, εὐτέλειαν, ἐγκράτειαν, εὐποΐαν, ἀφοβίαν πρὸς θάνατον, εὐψυχίαν, φιλανθρωπίαν, ὁμιλίαν εὐάρμοστον, ἀψευδὲς ἦθος, εὐταξίαν ἐν βουλαῖς, τάχος ἐν πράξεσι, πρῶτα δίκης, πρωτεῖα

F. 6. εὐποιΐαν] Sumpſi ex E. Voſſ. Gron. P. Vulgo ἐμπειρίαν.
F. 8. πρῶτα δόξης] πρὸς τὸ δοξὰν conjeceram antequam viderem Reiſkii ἔρωτα δίξης. Hoc propius ad literas vulgatæ, illud ad ſententiam Auctoris.

eis reliquum? iſque ubi reſpondit, *Spes:* tum ille, *Nos ergo etiam*, inquit, *in earum parte acquieſcemus, rectum quippe eſt nos Darii potius expectare opes, quam tuas accipere.*

XII. Et quænam tandem erant illæ ſpes, quibus fretus Alexander in Aſiam tranſmiſit? Non copiæ ex urbibus, quarum quamvis multa civium millia inhabitarent, certo numero conductæ: non claſſis quæ per montes navigaret: non flagella, non compedes, barbaricæ infaniæ ſupplicia mari imponenda. Verum extra ipſum in exiguo exercitu vigebat magnum laudis ſtudium, et æmulatio ætate æqualium, certamenque de gloria et virtute cum ſociis ſuſceptum. Ipſe autem magnas in ſe ſpes continebat: pietatem adverſum deos, fidem erga amicos, frugalitatem, continentiam, peritiam, mortis contemptum, magnanimitatem, humanitatem, comitatem, candorem, conſtantiam in conſiliis, celeritatem in actionibus, principatum in gloria, in-

ρεσιν ἐν τῷ καλῷ τελεσιουργόν. Ὅμηρος μὲν γὰρ οὐ πρεπόντως οὐδὲ πιθανῶς τὸ Ἀγαμέμνονος κάλλος ἐκ τριῶν σωήρμοσεν εἰκόνων, ὁμοιώσας,

343 Ὄμματα καὶ κεφαλὴν ἴκελος Διὶ τερπικεραύνῳ,
Ἄρεϊ δὲ ζώνην, στέρνον δὲ Ποσειδάωνι.

Τῷ δὲ Ἀλεξάνδρῳ φύσιν, εἴπερ ἐκ πολλῶν σωήρμοσε καὶ συνέθηκεν ἀρετῶν ὁ γεννήσας θεὸς, ἆρα οὐκ ἂν εἰποιμεν ἔχειν φρόνημα μὲν τὸ Κύρου, σωφροσύνην δὲ τὴν Ἀγησιλάου, σύνεσιν δὲ τὴν Θεμιστοκλέους, ἐμπρέπειαν δὲ τὴν Φιλίππου, τόλμαν δὲ τὴν Βρασίδου, δεινότητα δὲ καὶ πολιτείαν τὴν Περικλέους; Τῶν δὲ ἔτι παλαιοτέρων, σωφρονέστερος μὲν Ἀγαμέμνονος· ὁ μὲν γὰρ ἀφέκρινε τῆς νομίμου κηδεστῆς τὴν αἰχμάλωτον· ὁ δὲ, καὶ πρὶν
B ἢ γῆμαι, τῶν ἁλισκομένων ἀπέσχετο. Μεγαλοψυχότερος δὲ Ἀχιλλέως· ὁ μὲν γὰρ χρημάτων ὀλίγων τὸν Ἕκτορος νεκρὸν ἀπελύτρωσεν, ὁ δὲ πολλοῖς χρήμασι Δαρεῖον

A. 10. νομίμου κηδεστῆς] γαμετῆς E. F. Voſſ. Gron. T. V. B.

ſtitutum animi in rebus gerendis efficax. Nam Homerus quidem neque convenienter neque probabiliter Agamemnonis pulchritudinem e tribus compegit ſimilitudinibus:

Ille caput magno ſimilis, oculoſque Tonanti,
Neptuno pectuſque, truci zonamque Gradivo.

Alexandri autem naturam ſi genitor deus ex multis concinnavit compoſuitque virtutibus, quid obſtat quo minus dicamus fuiſſe in eo magnanimitatem Cyri, modeſtiam Ageſilai, prudentiam Themiſtoclis, peritiam Philippi, audaciam Braſidæ, vim et reipublicæ gerendæ calliditatem Periclis? Quinimo ſi eum velis cum vetuſtioribus componere, temperantior fuit Agamemnone: hic enim captivam prætulit uxori quam primam virginem duxerat: Alexander etiamnum conjugii exſors captivis abſtinuit. Majore etiam fuit quam Achilles animo: hic enim Hectoris cadaver exiguo pretio redemptum reddidit, noſter grandi ſumptu funus Dario

ἔθαψε· καὶ ὁ μὲν πρὸς τοὺς φίλων δῶρα καὶ μισθὸν ἀντὶ τῆς ὀργῆς διαλλαγεὶς ἔλαβεν, ὁ δὲ τοὺς πολεμίους κρατῶν ἐπλούτιζεν. Εὐσεβέστερος δὲ Διομήδους· ὁ μὲν γὰρ θεοῖς μάχεσθαι μὴ ἕτοιμος, ὁ δὲ πάντα τοὺς θεοὺς ἐνόμιζε κατορθοῦν. Πρᾳότερος δὲ τοῖς προσήκουσιν Ὀδυσσέως· ἐκείνου μὲν γὰρ ἡ τεκοῦσα πρὸ λύπην ἀπέθανε, τούτῳ δὲ ἡ τοῦ πολεμίου μήτηρ μετ' εὐνοίας συναπέθανε.

ιγ'. Τὸ δ' ὅλον, εἰ μὲν καὶ Σόλων πρὸ Τύχης c ἐπολιτεύσατο, καὶ Μιλτιάδης πρὸ Τύχην ἐστρατήγησε, καὶ Ἀριστείδης ἀπὸ Τύχης ἦν δίκαιος· οὐδὲν ἄρα τῆς Ἀρετῆς ἔργον ἐστίν, ἀλλ' ὄνομα τοῦτο καὶ λόγος ἔχων δόξαν ἄλλως διέξεισι τὸν βίον, πλανῆτος ὑπὸ τῶν σοφιστῶν καὶ τῶν νομοθετῶν. Εἰ δὲ τούτων καὶ τῶν ὁμοίων ἀνδρῶν ἕκαστος πένης ἢ πλούσιος, ἢ ἀσθενὴς ἢ ἰσχυός, ἢ ἄμορφος ἢ καλός, ἢ εὔγηρως ἢ ὠκύμορος διὰ Τύχην γέγονε· μέγαν δὲ στρατηγὸν, καὶ μέγαν νομοθέτην, καὶ

fecit: atque ille cum amicis in gratiam rediens, veniam donis ac præmio vendidit, Alexander victor hostes ditavit. Pietate porro Diomedem superavit: is enim paratus fuit adversum deos pugnare, noster omnem successum prosperum diis acceptum tulit. Acceptior quoque necessariis fuit quam Ulysses: hujus enim mater ob luctum et desiderium vita excessit, mortem Alexandri mater hostis ob benevolentiam est comitata.

XIII. Jam, ut universe dicam, si Solon rempublicam Fortuna constituit, si Miltiades Fortuna exercitum duxit, si Aristides Fortuna fuit justus; nullum jam virtutis erit opus, sed nomen hoc et oratio esto, quæ aliqua cum gloria homines pervagetur, ficta a sophistis et legumlatoribus. Sin autem eorum, quos recensui, virorum, unusquisque pauper quidem aut dives, imbecillis vel robustus, deformis sive pulcher fuit, ac vel in senectute felici mortem obiit, vel præpropere vitam reliquit, Fortunæ nutu: magnum vero imperatorem, magnum le-

μέγαν ἐν ἀρχαῖς καὶ πολιτείαις ἕκαστος ἑαυτὸν ἀρετῇ καὶ λόγῳ παρέσχηκε, φέρε θεῷ τὸν Ἀλέξανδρον ἅπασι τοῖς
D βάλλων. Σόλων χρεῶν ἀποκοπὰς ἐν Ἀθήναις ἐποίησε, Σεισάχθειαν προσαγορεύσας· Ἀλέξανδρος δὲ τοῖς τὰ χρέα δανείσασιν, ὑπὲρ τῶν ὀφειλόντων αὐτὸς ἐξέπισε. Περικλῆς φορολογήσας τὰς Ἑλλήνας, ἐκ τῶν χρημάτων ἐκόσμησεν ἱεροῖς τὴν ἀκρόπολιν· Ἀλέξανδρος δὲ τὰ τῶν βαρβάρων χρήματα λαβὼν, ἔπεμψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ναοὺς τοῖς θεοῖς ἀπὸ μυρίων ταλάντων οἰκοδομῆσαι κελεύσας. Βρασίδας ἐν τῇ Ἑλλάδι περιβόητον ἐποίησε τὸ περὶ Μεθώνῃ διαδραμεῖν τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων, βαλλόμενον πρὸς τὴν θάλατταν. Ἀ-
E λεξάνδρῳ δὲ ἐν Ὀξυδράκαις τὸ δεινὸν ἐκεῖνο πήδημα καὶ ἄπιστον ἀκούσασι, καὶ θεωμένοις φοβερὸν, ἐκ τειχῶν ἀφέντος ἑαυτὸν εἰς τοὺς πολεμίους, δόρασι καὶ βέλεσι καὶ ξίφεσι γυμνοῖς ἐκδεχομένοις, τίνι ἄν τις εἰκάσειεν; ἢ πυρὶ κεραυνίῳ ῥαγέντι, καὶ φερομένῳ μετὰ πνεύματος,

gum conditorem, magnum reipublicæ et magiſtratus adminiſtratorem Virtute ſeipſum quivis et doctrina adjutus præſtitit: agedum et conſidera, cum ſingulis Alexandrum comparemus. Solon Athenis novas tabulas confecit, eamque rem blando nomine Seiſachteiam (id eſt oneris excuſſionem) appellavit: Alexander nominum loco pecuniam debitam creditoribus de ſuo diſſolvit. Pericles tributo a Græcis exacto, templis ea e pecunia exſtructis arcem ornavit: Alexander barbarica potitus pecunia, in Græciam decem millia talenta miſit, mandans ut ædes diis inde ædificarentur. Magnam nominis celebritatem per Græciam Braſidas peperit, quod hoſtium ad Methonam caſtra percurrit ad mare poſita; Alexandri autem in Oxydracis ſaltum illum atrocem, incredibilem audientibus, et ſpectantibus terribilem, cum de muro ſeipſum in hoſtes demiſit haſtis, et jaculis, et ſtrictis enſibus cum excipientes, cuinam alii rei ſimilem dicas, quam fulminis igni cum impetu proripientis

οἷον ἐπὶ γῆν καταστηναι φάσμα Φοίβου φλογειδέσιν ὅπλοις περιλαμπόμενον; οἱ δὲ τοσοῦτον ἐκπλαγέντες ἅμα φρίκῃ διέτρεσαν καὶ ἀνεχάρησαν· εἶτα, ὡς εἶδον ἄνθρωπον ἕνα πολλοῖς ἐπιφερόμενον, ἀντέστησαν· ἐνταῦθα δὴ ἡ Τύχη μεγάλα καὶ λαμπρὰ διέφηνεν ἔργα τῆς πρὸς Ἀλέξανδρον εὐμενείας, ὅτε αὐτὸν μὲν εἰς χωρίον ἄσημον καὶ βάρβαρον ἐμβαλοῦσα, κατέκλεισε καὶ περιετείχισε, τοὺς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἐπιβοηθοῦντας ἔξωθεν καὶ τῶν τειχῶν ἐφιεμένους, κλάσασα καὶ συντρίψασα τὰς κλίμακας, ὑπεσκέλισε καὶ κατεχρήμνισε· τριῶν δέ, οἵπερ ἔφθασαν μόνοι τὸ τείχους λαβέσθαι καὶ καθέντες ἑαυτοὺς περῆναι πρὸς βασιλεῖ, τὸν μὲν εὐθὺς ἀνήρπασε καὶ περιανεῖλεν· ὁ δέ, τοξεύμασι πολλοῖς ἀμφιπαρμένος, ὅσον ὁρᾶν καὶ συναισθάνεσθαι μόνον ἀπεῖχε τοῦ τεθνάναι· κενὰ δὲ ἔξωθεν περισπασμοὶ καὶ ἀλαλαγμοὶ 344

E. 6. Φοίβου] Malim Φόβου. Sed fortaſſe ne eſt quidem a Plutarcho, et neſcio unde a Stephano ſumptum. Nam abeſt ab omnibus noſtris libris, Ald. Baſ. Xyl.

F. 5. καθέντες] Sic E. F. Voſſ. Coll. Mur. Schott. Anon. P. T. V. B. Vulgo καταθέντες.

F. 6. περισῆναι] Forte παρασῆναι; quod loco variæ lectionis in margine habet F.

ſe et vento? tale tum ſpectrum in terras ſe dejecit ille, ardentibus circum fulgens armis. Et barbari initio perterriti, non ſine horrore diſſipati receſſerunt: deinde cum viderent unum hominem in multos irruere, reſtiterunt. Enimvero ibi loci Fortuna ſuæ erga Alexandrum benevolentiæ præclara et evidentia opera edidit, quando ipſo in locum obſcurum et barbarum abjecto, muriſque incluſo, eos qui auxilium ferre ſummo ſtudio contendebant, muroſque foris invadebant, confractis ſcalis proſtravit atque præcipitavit: de tribus vero, qui ſoli in muros evaſerant ac ſeipſos demiſerant ut juxta regem conſiſterent, unum ſtatim rapuit atque interfecit: alter multis confixus jaculis tantum abfuit a morte, quod ſentire adhuc et quid ageretur cernere potuit: interim foris inanes incurſiones atque conclamationes erant

Μακεδόνων, οὐ μηχανῆς τινος, οὐκ ὀργάνων παρόντων, ἀλλ' ὑπὸ σπουδῆς ξίφεσι τυπτόντων τὰ τείχη, καὶ χερσὶ γυμναῖς παραῤῥῆξαι καὶ μονονοὺ διαφαγεῖν βιαζομένων. Ὁ δ' εὐτυχὴς βασιλεὺς, καὶ ὑπὸ τῆς Τύχης φυλαττόμενος ἀεὶ καὶ δορυφορούμενος, ὥσπερ θηρίον ἄρκυσιν ἐνεχθεὶς, ἔρημος καὶ ἀβοήθητος, οὐχ ὑπὲρ Σόσων οὐδὲ Βαβυλῶνος, οὐδὲ Βάκτρα λαβεῖν, οὐδὲ τὸ μέγα τοῦ Πώρου κρατῆσαι· τοῖς γὰρ ἐνδόξοις καὶ μεγάλοις ἀγῶσι,
B κἂν δυστυχῶνται, τὸ γοῦν αἰσχρὸν οὐ προσέστιν· ἀλλ' ὅπου δύσερις ἦν καὶ βάσκανος ἡ Τύχη, καὶ φιλοβάρβαρος καὶ μισαλέξανδρος, ὥστε μὴ τὸ σῶμα μόνον αὐτοῦ μηδὲ τὸν βίον, ἀλλὰ καὶ τὴν δόξαν ἀνελεῖν, ὅσον ἐφ' ἑαυτῇ, καὶ διαφθεῖραι τὴν εὐκλειαν. Οὐ γὰρ παρ' Εὐφράτῃ Ἀλέξανδρον ἢ Ὑδάσπῃ πεσόντα κεῖσθαι, δεινὸν ἦν, οὐδ' ἀγεννὲς, ἐν χερσὶ Δαρείου γενόμενον,

A. 8. τὸ μέγα τῷ Πώρῃ] Vix ſanum. Mez. quidem corrigit τοῦ μεγάλου Πώρου. Deeſt præterea Verbum finitum ut monuit Reiſkius; quod niſi in hoc ipſo τὸ μέγα latet, legendum videatur ἐνισχέθη.

Macedonum, cum machina ad oppugnandum nulla, nullum in promptu eſſet inſtrumentum: ſed muros præ opitulandi ſtudio gladiis percuterent, nudiſque manibus rumpere ac tantum non mordicus comminuere niterentur? At enim fortunatus ille rex, utpote quem perpetuo ſtiparet cuſtodiretque Fortuna, feræ in modum caſſibus implicatæ, deſertus et auxilii inops agebat: non eo redactus, ut Suſis Babylone, vel Bactris potiretur, aut præclaram de Poro illam victoriam reportaret. Nam qui arduas ac glorioſas res gerendas ſuſcipiunt, ab illorum infortunio, ſi quod habent, ſaltem dedecus abeſt. Sed ita pertinax et invidioſa fuit Fortuna, ita barbaris favit, Alexandro male voluit: ut, quantum in ipſa quidem fuit, non corpus modo tunc ejus atque vitam, ſed et gloriam decuſque aboleverit. Neque enim adeo indignum erat vel turpe Alexandrum ad Euphraten vel Hydaſpen occumbere, aut manu cum Dario

καὶ ἵπποις καὶ ξίφεσι καὶ κοπίσι Περσῶν ἀμυνομένων ὑπὲρ τοῦ βασιλέως ἀποθανεῖν· οὐδὲ τῷ Βαβυλῶνος ἐπιβαίνοντα τειχῶν σφαλῆναι, καὶ πεσεῖν ἀπ' ἐλπίδος μεγάλης. Οὕτως Πελοπίδας καὶ Ἐπαμινώνδας· ἀρετῆς ὁ τούτων θάνατος ἦν, οὐ δυσχερείας ἐπὶ τηλικούτοις. Τῆς δὲ νῦν ἐξεταζομένης Τύχης οἷον τὸ ἔργον; ἐσχατιὰ βαρβάρου ποταμίας, καὶ τείχεσιν ἀδόξου πολίχνης ἐμβαλλόσης καὶ ἀποκρυφάσης τὸν τῆς οἰκουμένης βασιλέα καὶ κύριον, ὅπλοις ἀτίμοις καὶ σκεύεσι τοῖς ἀδυστυχοῦσι τυπτόμενον καὶ βαλλόμενον ἀπολέσθαι. Καὶ ᾧ κοπίδι τὴν κεφαλὴν ἀφῆκε τοῦ ἡνιόχου ἐπλήγη, καὶ βέλος τις ἀπὸ τόξου τὸν θώρακα διέκοψεν, οὗ τοῖς ἐπὶ τὸν μαζὸν ἐνερεισθέντος ὀστέοις καὶ καταπαγέντος, ὁ μὲν καυλὸς ἐξεῖχε βαρυίων, τῆς δὲ ἀκίδος ὁ σίδηρος τεττάρων δακτύλων εὖρος ἔσχε, καὶ πέντε μῆκος. Ἔσχατον δὲ τῶν δεινῶν, ὁ μὴν ἠμύνετο τοὺς κτείνοντας,

C. 1. ἐσχατιὰ] ἐν ἐσχατιᾷ, puto corrigendum.

conſerta, equis, gladiis, et ſecuribus Perſarum pro rege ſuo propugnantium interfici, aut conſcenſis Babylonis mœnibus, ruere et a magna ſpe decidere. Sic Pelopidas et Epaminondas exſtincti ſunt: quorum in tantis conatibus mors virtuti, non calamitati eſt imputanda. Sed quodnam fuit facinus Fortunæ, in quam nunc inquirimus? Ut in extremo angulo barbaricæ fluvii ripæ, intra muros ignobilis oppiduli incluſus atque occultatus orbis terrarum rex atque dominus periret, armis inhoneſtis et inſtrumentis temere oblatis percuſſus atque contuſus. Nam ſecuri per galeam caput vulneratum ejus eſt, et ſagitta aliquis arcu emiſſa thoracem perrupit, cujus ad mammam infixæ oſſibus et inhærentis, colis eminuit aggravans, cuſpis autem ferrea quatuor digitos fuit lata, longitudo quinque. Extremum mali hoc fuit, dum ipſe adverſus hoſtes defendit, et eum qui

καὶ πελάσαι τολμήσαντα μὴ ξίφει, αὐτὸς τῷ ἐγχειριδίῳ φθάσας κατέβαλε καὶ ἀπέκτεινεν· ἐν τούτῳ δέ τις
D δραμὼν ἐκ μύλωνος, ὑπερῳ κεῖτο τοῦ αὐχένος ὄπισθεν πληγὴν κατήνεγκεν, ἣ συνέχεε τὴν αἴσθησιν αὐτῷ σκοτωθέντος· ἡ δ' Ἀρετὴ παρῆν, θάρσος μὲν αὐτῷ, ῥώμην δὲ καὶ ἀσυδλὴν τοῖς περὶ αὐτὸν ἐμποιοῦσα. Λημναῖοι γὰρ καὶ Πτολεμαῖοι, καὶ Λεοννάτοι, καὶ ὅσοι τὸ τεῖχος ὑπερκαταβάντες ἢ ῥήξαντες ἔστησαν περὶ αὐτῷ, τεῖχος Ἀρετῆς ἦσαν, εὐνοίᾳ καὶ φιλίᾳ τοῦ βασιλέως τὰ σώματα καὶ τὰ πρόσωπα καὶ τὰς ψυχὰς προβαλλόμενοι. Οὐ γὰρ διὰ Τύχην ἀγαθῶν βασιλέων ἕτεροι προαποθνήσκουσιν
E ἑκουσίως καὶ προκινδυνεύουσιν, ἀλλ' ἔρωτι τῆς Ἀρετῆς, ὥσπερ ὑπὸ φίλτρων μέλιτται, τῷ ἄρχοντι προσέρχονται καὶ προσπεφύκασι. Τίς οὖν οὐκ ἂν εἴποι τότε παρὼν ἀκίνδυνος θεατὴς, ὅτι Τύχης μέγαν ἀγῶνα κατ' Ἀρετῆς θεᾶται, καὶ τὸ μὲν βάρβαρον παρ' ἀξίαν ὑπερέχει, διὰ Τύχην, τὸ δ' Ἑλληνικὸν ἀντέχει μόλις δυνάμενον

conjecerat telum, ac gladio armatus accedere audebat, pugione præventum dejicit atque necat: interea quidam e pistrino accurrens a tergo ictum cervicibus Alexandri ingerit, quo in vertiginem acti sensus sunt hebetati. Veruntamen præsto adfuit virtus, fiduciam ipsi, sociis robur festinationemque inferens. Limnæus enim, Ptolemæus, Leonnatus, atque alii, qui vel superato vel perrupto muro ante regem constiterant, murus erant virtutis, ob benevolentiam et amicitiam, qua Alexandro erant junctι, corpora, facies, animasque suas pro eo opponentes. Non enim Fortunæ casu fit, ut alii ultro pericula pro regibus adeant, et mortem oppetant: sed ob Virtutis amorem, sicut ob illex aliquod medicamentum apes solent, principi se adjungunt et adhærent. Quis autem, qui tunc extra periculum constitutus spectator adfuisset, non hoc erat dicturus? Conspicere se magnum Fortunæ adversus Virtutem certamen: et barbaros indigne superiore esse loco, Fortuna favente: Græcos autem remitere

δι' Ἀρετήν; κἂν μὲν ἐκεῖνοι προσγένωνται, Τύχης καὶ δαίμονος φθονερᾶς καὶ νεμέσεως ἔσται τὸ ἔργον· ἂν δὲ οὗτοι κρατήσωσιν, Ἀρετὴ καὶ τόλμα καὶ φιλία καὶ πίστις, ἕξεται τὸ νικητήριον· ταῦτα γὰρ μόνα παρῆν Ἀλεξάνδρῳ· τῆς δ' ἄλλης δυνάμεως καὶ παρασκευῆς, καὶ F
τόλων, καὶ ἵππων, καὶ στρατοπέδων, μέσον ἔθηκεν ἡ Τύχη τὸ τεῖχος. Ἐπέφαντο μὲν οὖν τοῖς βαρβάροις οἱ Μακεδόνες, καὶ πεσοῦσιν αὐτοῖς ὑπεστέγασαν τὴν πόλιν. Ἀλεξάνδρῳ δὲ οὐδὲν ἦν ὄφελος· ἥρπαστο γὰρ μετὰ τοῦ βέλους, καὶ τὸν πόλεμον ἐν τοῖς σπλάγχνοις εἶχε, καὶ δεσμὸς ἦν αἱμορροῦς καὶ ἧλος τὸ τόξευμα τῷ ῥωγμῷ τοῦ σώματος· καὶ σπάσαι μὲν ὥσπερ ἐκ ῥίζης τῷ τραύματος 346
βιαζομένοις, οὐκ ἀνῆκουεν ὁ σίδηρος, ἕδραν ἔχων τὸ πρὸς τῆς καρδίας στερεὰ τῷ πηδοῦς· ἐκπρίσαι δὲ τῷ δόνακος οὐκ ἐθάρρουν τὸ πρόσω, ἀλλ' ἐφοβοῦντο μήπως σπασμῷ σχιζόμενον τὸ ὀστέον, ἐμβολὰς ἀλγηδόνων ποιήσῃ, καὶ ῥῆξις αἵματος ἐκ βάθους γένηται. Πολλὴν

ultra vires, Virtutis præſidio: ac ſi barbari vincant, Fortunæ hoc et invidi genii ac Nemeſis fore opus: ſi Græci, victoriam Virtuti, audaciæ, amicitiæ, ac fidelitati deberi. Etenim hæc ſola aderant tum Alexandro: reliquis copiis, apparatui, claſſibus, exercitibus, equitatui murum objecerat Fortuna. Tamen barbaros fuderunt Macedones, eoſque ſtratos ruinis oppidi texerunt. Verum hoc Alexandro nihil tulit opis. Raptus enim inde eſt ut erat telo onuſtus, et bellum in viſceribus continebat, tanquam vinculo aut clavo thoracem ſagitta corpori adſtringente. Quam cum vi evellere e vulnere tanquam e radice eſſent aggreſſi, ferramentum manus non eſt ſecutum, pectoris oſſa quæ cor muniunt pro firmamento nactum. Neque calami prominentem partem ſerra abſcindere ſunt auſi: metuentes ne vehementiore agitatione fiſſum os nimios excitaret dolores, et ſanguinis e profundo proruptioni cauſam præberet. Ipſe Alexander cum magnam

δὲ ἀπορίαν καὶ βραδυτῆτα ὁρῶν αὐτὸς, ἐπεχείρησεν ἐν
ἀρχῇ τῆς θώρακος ἀποτέμνειν τῷ ξιφιδίῳ τὸν ὄγκον· ἠτόνει
δὲ ἡ χεὶρ, καὶ βάρος εἶχε νεκρώδες ὑπὸ φλεγμονῆς
τοῦ τραύματος· ἐκέλευεν οὖν ἄπιέναι, καὶ μὴ δεδιέναι,
B τοὺς ἀτρώτους θαρρύνων· καὶ τοῖς μὲν ἐλοιδορεῖτο κλαίουσι
καὶ προπαθοῦσι, τοὺς δὲ, λειποτάκτας ἀπεκάλει, μὴ
τολμῶντας αὐτῷ βοηθεῖν· ἐβόα δὲ πρὸς τοὺς ἑταίρους,
Μηδεὶς ἔστω μηδὲ ὑπὲρ ἐμοῦ δειλὸς, ἀπιστοῦμαι μὴ
φοβεῖσθαι θάνατον εἰ τὸν ἐμὸν φοβεῖσθε ὑμεῖς.

videret perplexitatem difficultatemque et moram rei, sagittam conatus est ad ipsam thoracis superficiem pugione abscindere: sed manus torpens præ inflammatione vulneris, conatum non pertulit. Juffit ergo eos rem tentare, ac nihil metuere, ultro animos addens non vulneratis: aliisque exprobravit lachrymas et nimium mœrorem, alios desertores appellavit, qui opem ipsi ferre non auderent: altaque voce testatus est ad socios, Neminem ne pro ipso quidem debere timidum esse; *Nam si vos*, aiebat, *pro me trepidatis, non credetur me nullo mortis metu teneri.*

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΟΤΕΡΟΝ

ΑΘΗΝΑΙΟΙ ΚΑΤΑ ΠΟΛΕΜΟΝ Η ΚΑΤΑ ΣΟΦΙΑΝ

ΕΝΔΟΞΟΤΕΡΟΙ.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΟΤΕΡΟΝ

ΑΘΗΝΑΙΟΙ ΚΑΤΑ ΠΟΛΕΜΟΝ Η ΚΑΤΑ ΣΟΦΙΑΝ

ΕΝΔΟΞΟΤΕΡΟΙ.

PLUTARCHI

BELLO NE AN PACE CLARIORES FUERINT ATHENIENSES.

α'. ΤΑΥΤΑ ὀρθῶς μὲν ἐκεῖνος εἶπε πρὸς τοὺς μεθ' ἑαυτὸν στρατηγοὺς, οἷς πάροδον ὑπὸ τοὺς ὕστερον προάξεις ἔδωκεν ἐξελάσας τὸν βάρβαρον, καὶ τὴν Ἑλλάδα ἐλευθερώσας· ὀρθῶς δὲ εἰρήσεται καὶ πρὸς τοὺς ὑπὸ τοῖς λόγοις μέγα φρονοῦντας. Ἂν γὰρ ἀνέλῃς τοὺς

C. 7. Ταῦτα ὀρθῶς.] Initium deesse, ejusque proximam partem fuisse dictum Themistoclis de Diebus Festo et Postero, res ipsa prodit.

I. ATQUE hoc quidem recte respondit ipsum subsecutis ducibus Themistocles quibus ille aditum ad res gerendas patefecit, barbaro profligato, et liberata Græcia. Recte autem dicetur in eos idipsum, qui propter libros a se scriptos multum sibi tribuunt. Si enim desint qui res

περὶ Πόντον, οὐχ ἕξεις τὸν γράφοντα. Ἄνελε τὴν Περικλέους πολιτείαν, καὶ τὰ ἀύμαχα περὶ Ῥίῳ Φορμίωνος τρόπαια, καὶ τὰς περὶ Κύθηρα καὶ Μέγαρα καὶ Κόρινθον ἀνδραγαθίας Νικίου, καὶ τὴν Δημοσθένους Πύλον, καὶ τοὺς Κλέωνος τετρακοσίους αἰχμαλώτους, καὶ Τολμίδαν Πελοπόννησον περιπλέοντα, καὶ Μυρωνίδην νικῶντα Βοιωτοὺς ἐν Οἰνοφύτοις· καὶ Θουκυδίδης σοι διαγράψαιτο. Ἄνελε τὰ περὶ Ἑλλήσποντον Ἀλκιβιάδου ναυτεύματα, καὶ τὰ περὶ Λέσβον Θρασύλλου, καὶ τὴν ὑπὸ Θηραμένους τῆς ὀλιγαρχίας κατάλυσιν, καὶ Θρασύβουλον καὶ Ἄρχιππον, καὶ τοὺς ἀπὸ φυλῆς ἑβδομήκοντα καὶ τῆς Σπαρτιατῶν ἡγεμονίας ἀνιστάμενος, καὶ Κόνωνα πάλιν ἐμβιβάζοντα τοὺς Ἀθηναίους εἰς τὴν θάλατταν· καὶ Κράτιππος ἀνήρηται. Ξενοφῶν μὲν γὰρ αὐτὸς ἑαυτοῦ γέγονεν ἱστορία, γράψας ἃ ἐστρατήγησε καὶ κατώρθωσε,

D. 5. Τολμίδαν] Ita dedi ex varia lectione codicis G. Vulgo, Τολμίαν. Pro Ἄρχιππον legendum Ἀρχῖνον: tamen ob codicum conſenſum, mutare non ſum auſus.

gerant, nullus erit hiſtoriæ ſcriptor. Auſer Periclis adminiſtrationem reipublicæ et de navalis prælii victoria ad Rhium a Phormione erectum tropæum, tum Niciæ apud Cythera et Megara et Corinthum egregia facinora, Pylum Demoſthenis, Cleonis captivos quadringentos, et Tolmidam qui circum Peloponneſum naviget, Myronidem qui Bœotos vincat apud Œnophyta (ſeu Vineta): jam deleveris Thucydidem. Tolle Alcibiadis conatus audaces apud Helleſpontum, Thraſylli ad Leſbum, et everſam a Theramene paucorum in republica poteſtatem, Thraſybulum et Archippum, ac ſeptuaginta iſtos qui a Phyla profecti contra principatum Spartanorum inſurrexerunt, et Cononem res Athenienſes rurſum in mare deducentem: ſuſtuleris Cratippum. Ipſe vero Xenophon ſuæ ſibi hiſtoriæ fuit argumentum, ſcribens quomodo exercitum duxerit, et quid præclare geſſerit rei, ac

καὶ Θεμιστογένη τὸν ἐκ Συρακουσῶν, ἵνα πιστότερος ἢ διηγούμενος ἑαυτὸν ὡς ἄλλον, ἑτέρῳ τινὶ τὴν δόξαν χαριζόμενος. Οἱ δὲ ἄλλοι πάντες ἱστορικοὶ, Κλειτόδημοι, Δίυλοι, Φιλόχορος, Φίλαρχος, ἀλλοτρίων γεγόνασιν ἔργων, ὥσπερ δραμάτων, ὑποκριταὶ, F τὰς τῶν στρατηγῶν καὶ βασιλέων πράξεις ἀναπλέοντες, καὶ ταῖς ἐκείνων ὑποδυόμενοι μνήμαις, ἵνα ὡς αὐγῆς τινος καὶ φωτὸς μεταλάχωσιν. Ἀναπλάττει γὰρ ἀπὸ τῶν πραττόντων ὅπη τὰς γραφὰς καὶ ἀναλάμπει δόξης εἴδωλον, ἀλλοτρίας ἐμφαινομένης ἀπὸ τῶν λόγων τῆς πράξεως, ὡς ἐν ἐσόπτρῳ.

Β'. Πολλῶν μὲν δὴ καὶ ἄλλων ἡ πόλις ἥδε μήτηρ καὶ τροφὸς εὐμενὴς τεχνῶν γέγονε, τὰς μὲν εὑραμένη καὶ ἀναφήνασα πρώτη, ταῖς δὲ δυνάμιν περιθεῖσα καὶ τιμὴν καὶ αὔξησιν· οὐκ ἥκιστα δὲ ὑπ' αὐτῆς ζω- 346 γραφία πεφύκασι καὶ κεκόσμηται· καὶ γὰρ Ἀπολλό-

E. 8. Κλειτόδημοι] Forte Κλείδημοι. Probabilius etiam mox legendum esse Φύλαρχος: tamen mutare nolui.
E. 9. ἔργων] Sic Pol. Leonic. Schott. Anon. T.V. B. Mez. Vulgo, ἐρώτων.

de iis compositam historiam esse a Themistogene Syracusio: gloriam hanc alii deferens scriptionis, ut de seipso tanquam alio scribens facilius fidem inveniret. Reliqui omnes historici, Clinodemi, Diylli, Philochori, Philarchi alienorum operum tanquam fabularum fuerunt histriones, imperatorum et regum res gestas disponentes, ac sub eorum memoriam subeuntes, ut ab ea in partem aliquam splendoris et lucis collocarentur. Quippe ab auctore factorum repellitur in scriptorem, atque in eo refulget imago gloriæ: ubi tanquam in speculo apparet in oratione effigies alieni facinoris.

II. Profecto urbs hæc multarum etiam aliarum mater, nutrixque benigna fuit artium, quarum alias prima reperit inque lucem protulit, aliis honorem, vim, incrementa contulit: non minimam vero ei debet et inventionis et exornationis partem ars pingendi. Nam Apollodorus pictor, qui

δωρος ὁ ζωγράφος, ἀνθρώπων πρῶτος ἐξεύρων φθορὰν καὶ ἀπόχρωσιν σκιᾶς, Ἀθηναῖος ὢν· οὗ τοῖς ἔργοις ἐπιγέγραπται,

Μωμήσεταί τις μᾶλλον ἢ μιμήσεται.

Καὶ Εὐφράνωρ, καὶ Νικίας, καὶ Ἀσκληπιόδωρος, καὶ Πλεισταίνετος ὁ Φειδίου ἀδελφὸς, οἱ μὲν στρατηγοὺς ἔγραψαν νικῶντας, οἱ δὲ μάχας, οἱ δὲ ἥρωας· ὥσπερ Εὐφράνωρ τὸν Θησέα τὸν ἑαυτοῦ, τῷ Παρράσιῳ παρέβαλε, λέγων τὸν μὲν ἐκείνου ῥόδα βεβρωκέναι, τὸν δὲ ἑαυτοῦ κρέα βόεια· τῷ γὰρ ὄντι γλαφυρῶς ὁ Παρράσιος γέγραπται καὶ πεποίηται, καί τι προσέοικε· τὸν δὲ Εὐφράνορος ἰδών τις, εἶπεν ὅτι ἀφυῶς τις, Β

Δῆμον Ἐρεχθῆος μεγαλήτορος, ὃν ποτ' Ἀθήνη
Θρέψε Διὸς θυγάτηρ.—

γέγραφε δὲ καὶ τὸν ἐν Μαντινείᾳ πρὸς Ἐπαμινώνδαν

A. 11. ᾗ πεποίηται, καί τι προσέοικε] Vereor ut ſanum ſit. Variæ emendandi ſunt viæ: veriſimillima adhuc ratio videtur, καὶ πεποίηται . . . καί τι προσέοικε ut prius notet *factum eſſe* Epigramma in illam tabulam: poſterius ſit una ex reliquiis Epigrammatis.

primus hominum invenit colorum temperationem diverſorum, et umbræ coloribus exprimendæ rationem, Athenis natus fuit: cujus operibus inſcriptum fuit,

Facilius hæc culpabit quis, quam imitabitur.

Tum Euphranor, Nicias, Aſclepiodorus, Pleiſtænetus frater Phidiæ: quorum alii ducum victorias pinxerunt, alii pugnas, alii heroas: ut Euphranor, qui Theſeum a ſe pictum Parrhaſii Theſeo comparans, *hunc* dixit *roſas ediſſe, ſuum autem bubulas carnes.* Re vera enim Parrhaſii pictus effictuſque fuit nitide, et ſimilis nonnihil alterius eſt: ſed Euphranoris videns aliquis, non inſcite diceret:

Ad cives ingenti pectore præditi Erechthei,
Quem Jove nata Minerva aluit.—

Pinxit etiam equeſtre adverſus Epaminondam prælium ad Mantineam pugnatum Eu-

ἱππομαχίαν οὐκ ἀνενθουσιάστως Εὐφράνωρ· τὸ δὲ ἔργον ἔσχεν ὕπως. Ἐπαμινώνδας Θηβαῖος ἀπὸ τῆς ἐν Λεύκτροις μάχης ἀρθεὶς μέγας, ἐπεμβῆναι τῇ Σπάρτῃ πεσούσῃ καὶ πατῆσαι τὸ φρόνημα καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς πόλεως ἐθέλησε· καὶ πρῶτα μὲν ἐμβαλὼν ἐπὶ μυριάσι στρατοῦ, διεπόρθησε τὴν χώραν, καὶ τὰς πρεσβείας ἀπέστησεν αὐτῶν· ἔπειτα πρὸς Μαντίνειαν ἀντιτεταγμένους εἰς μάχην
c προὐκαλεῖτο· μὴ βουλομένων δὲ μηδὲ τολμώντων, ἀλλὰ τὴν Ἀθηναίων ὑπηρεσίαν ἐκδεχομένων, νυκτὸς ἄρας καὶ λαθὼν ἅπαντας, εἰς τὴν Λακωνικὴν κατέβη, καὶ μικροῦ ἔφθη τὴν πόλιν ἔρημον ἐξ ἐφόδου λαβεῖν καὶ κατασχεῖν. Αἰσθομένων δὲ τῶν συμμάχων, καὶ βοηθείας τάχος πρὸς τὴν πόλιν γενομένης, ὑπέδειξε μὴ ὡς αὖθις ὑπὸ λεπλασίαν καὶ φθορὰν τῆς χώρας τρεψόμενος· ἐξαπατήσας δὲ καὶ κατακοιμίσας ὕπνῳ τοὺς πολεμίους, ἀνέζευξε νυκτὸς ἐκ τῆς Λακωνικῆς· καὶ διαδραμὼν εἰς τὴν μεταξὺ χώραν, ἐπε-

C. 9. εἰς τὴν μεταξὺ χώραν] F. τὴν μεταξὺ χώραν, ἔωθεν—. Paulo ante pro τάχος malim ταχέως.

phranor, non ſine divino quodam inſtinctu. Res ita habuit. Epaminondas Thebanus Leuctrica victoria elatus, cum inſultare Spartæ ruenti, faſtumque et dignitatem civitatis conculcare in animo haberet, principio cum ſeptuaginta millium exercitu facta impreſſione ditionem Laconicam vaſtavit, finitimoſque ad defectionem a Spartanis faciendam pertraxit. Deinde apud Mantineam cum ii aciem oppoſuiſſent, ad pugnam provocavit: cumque recuſarent, et congredi non auderent, ſed ab Athenis ſuppetias exſpectarent, noctu caſtra movit, hoſtibuſque deceptis in Laconicam deſcendit: parumque abfuit quin ipſo adventu ſuo Spartam deſertam caperet. Tamen ſociis Lacedæmoniorum id ſentientibus, et celeriter ad tutandam urbem auxilia ferentibus, præ ſe tulit rurſum ſe ire agros populatum: itaque deceptis et ſopitis hoſtibus noctu e Laconica movit, continentique itinere Manti-

φαίνετο τοῖς Μαντινεῦσιν ἀπροσδόκητος, καὶ μᾶλλον- D
μένοις αὐτοῖς ἀκμὴν τὸ πέμπειν τὴν εἰς Λακεδαίμονα
βοήθειαν, εὐθέως ὁπλίζεσθαι προσέταξε τοῖς Θηβαίοις.
Οἱ μὲν οὖν Θηβαῖοι μέγα φρονοῦντες ἐν τοῖς ὅπλοις,
ἐπεφέροντο καὶ περιελάμβανον κύκλῳ τὰ τείχη· τῶν
δὲ Μαντινέων ἔκπληξις ἦν καὶ ἀλαλαγμὸς καὶ μᾶλ-
λον, ὡς ῥεῦμα τὴν δύναμιν ἀθρόαν ἐμπίπτουσαν
ὥσασθαι μὴ δυναμένων μηδ' ὑπενόντων βοήθειαν. Ἐν
τούτῳ δὲ καιροῦ καὶ τύχης Ἀθηναῖοι κατέβαινον ἀπὸ
τῶν ἄκρων εἰς τὴν Μαντινικήν, οὐκ εἰδότες τὴν ῥοπὴν
οὐδὲ τὴν ὀξύτητα τοῦ ἀγῶνος, ἀλλ' ὁδῷ πορευόμενοι E
κατ' ἡσυχίαν· ὡς δέ τις αὐτῶν ἐκβραμὼν ἀπήγγειλε
τὸν κίνδυνον, ὀλίγοι μὲν ὄντες ὡς πρὸς τὸ πλῆθος τῶν
πολεμίων, ἐξ ὁδοῦ δὲ κεκμηκότες, οὐδενὸς δὲ τῶν ἄλλων
συμμάχων παρόντος, ὅμως εὐθὺς εἰς τάξιν καθίσαντο τοῖς

D. 1. διαβουλευομένοις] Sumpſi a Xyl. G. Coll. Mur. Leonic. Schott. T. B. Vulgo διαβαλευόμενοι. Proba eſt conſtructio ut oſtendemus in Animadv.

E. 5. τοῖς πλείοσιν] Legendum τοῖς ὁπλίταις vel τοῖς πεζοῖς. Mox προεξελάσαντες.

nenſibus nihil tale exſpectantibus ſupervenit: cumque ii tum maxime de mittendis Spartam ſuppetiis deliberarent, ſtatim Thebanos ſe armare juſſit. Ergo Thebani, ut qui in armis ſibi multum tribuerent, ſtatim accurrere, et urbem in orbem cingere: Mantinenſes vero trepidare, promiſcue vociferari, diſcurſare, ut qui neque tantas copias ſubito fluctus in morem irruentes propulſare poſſent, neque ſpem auxilii ullam viderent. Ecce autem hoc ipſo temporis et fortunæ in articulo Athenienſes e ſuperioribus locis in Mantinenſem agrum deſcendunt, ignari momentorum, et quantam præſens periculum feſtinationem requireret, ſed lento gradu iter inſtitutum peragentes. Verum ubi quidam excurrens quo res loco eſſet expoſuit: tametſi et pauci erant, ſi quis cum hoſtium numero compararet, et ex itinere defeſſi, aliorum etiam ſociorum præſentia deſti-

πλείοις· οἱ δὲ ἱππεῖς διασκευασάμενοι καὶ προσεξελάσαντες, ἕως τὰς πύλας αὐτὰς καὶ τὸ τεῖχος ἔθεντο καρτερὰν ἱππομαχίαν, καὶ κρατήσαντες, ἐκ τῶν χειρῶν τῶ Ἐπαμινώνδα ἀφείλοντο τὴν Μαντίνειαν. Τοῦτο τὸ ἔργον Εὐφράνωρ ἔγραψε, καὶ πάρεστιν ὁρᾶν ἐν εἰκόνι, τῆς μάχης τὸ σύγραμμα, καὶ τὴν ἀντέρεισιν ἀλκῆς καὶ
F θυμοῦ καὶ πνεύματος γέμουσαν. Ἀλλ' οὐκ ἂν οἶμαι τὴν ζωγράφῳ κρίσιν προσθείντε πρὸς τὸν ῥαπτήν, οὐδὲ ἀνάρροιθε τὴν προπιμώντων τὸν πίνακα τῶ τροπαίῳ, καὶ τὸ μίμημα τῆς ἀληθείας.

γ'. Πλὴν ὁ Σιμωνίδης, τὴν μὲ ζωγραφίαν, ποίησιν σιωπῶσαν προσαγορεύει, τὴν δὲ ποίησιν, ζωγραφίαν λαλοῦσαν· ἃς γὰρ οἱ ζωγράφοι πράξεις ὡς γινομένας δεικνύουσι, ταύτας οἱ λόγοι γεγενημένας διηγοῦνται καὶ
347 συγγράφουσιν. Εἰ δὲ οἱ μὲν χρώμασι καὶ σχήμασιν, οἱ

E. 11. τὸ σύγγραμμα] Non dubitandum quin corrigi debeat σύρρηγμα ut vidit etiam Mez. et in mentem venit Reiſkio.

F. 2. τὴν ζωγράφου κρίσιν προσθείντε] Legendum τῷ ζωγράφῳ κρίσιν προθείντε. Hoc et Græcum et Plutarcheum eſt.

F. 6. προσαγορεύει] Ita E. pro varia lectione annotatum habet. Vulgo προσαγορεύων.

tuti, ſtatim tamen aciem inſtruxerunt: equiteſque inſtructi et provecti uſque ſub ipſas portas muroſque Mantineæ, acre prœlium equeſtre commiſerunt, victoriaque potiti eam urbem e manibus Epaminondæ eripuerunt. Hanc rem Euphranor pinxit, videreque eſt in pugnæ ejus imagine, quanta vi ac fervore animorum pugna fuerit commiſſa atque peracta. Sed non puto vos pictoris artificium ducis virtuti comparaturos, aut paſſuros ſi quis tabulam tropæo, et imitationem ipſi rei vellet præferre.

III. Dixit quidem Simonides *picturam eſſe poeſin tacentem, poeſin picturam loquentem.* Nam quas res tanquam ſi coram agerentur pictores repræſentant, hæ ut præteritæ oratione enarrantur atque conſcribuntur. Et cum pictores

δὲ ὀνόμασι καὶ λέξεσι, ταῦτα δηλοῦσιν· ὕλῃ καὶ τρόποις μιμήσεως διαφέρουσι, τέλος δὲ ἀμφοτέροις ἐν ἱστορίᾳ, καὶ τῶν ἱστορικῶν κράτιστος ὁ τὴν διήγησιν ὥσπερ γραφὴν πάθεσι καὶ προσώποις εἰδωλοποιήσας. Ὁ γοῦν Θουκυδίδης ἀεὶ τῷ λόγῳ πρὸς ταύτην ἁμιλλᾶται τὴν ἐνάργειαν, οἷον θεατὴν ποιῆσαι τὸν ἀκροατήν, καὶ τὰ γινόμενα περὶ τὰς ὄψεις ἐκπληκτικὰ καὶ ταρακτικὰ πάθη τοῖς ἀναγινώσκουσιν ἐνεργάσασθαι λιχνεύομένῳ. Ὁ γὰρ πρὸς τὴν Ῥαχίαν αὐτῆς τῆς Πύλου προσπατάξας τὰς Ἀθηναίους Δημοσθένης, καὶ ὁ τῷ κυβερνήτῃ B ὑπαπέρχων Βρασίδας ἐξοκέλλειν, καὶ χωρῶν ἐπὶ τὴν βαθραν, καὶ τραυματιζόμενος καὶ λειποψυχῶν καὶ ἀποκλίνων εἰς τὴν παρεξειρεσίαν· καὶ οἱ πεζομαχοῦντες μὲν ἐκ θαλάττης Λακεδαιμόνιοι, ναυμαχοῦντες δὲ ἀπὸ γῆς Ἀθηναῖοι· καὶ πάλιν

A. 2. ταῦτα δηλοῦσιν] Legendum ταυτὰ δηλοῦσιν.

B. 5. καὶ πάλιν ὁ ἐν—ἐναργείας] Locus impeditus, proptereaque a Xylandro in Verſione fere omiſſus, a Reiſkio digeſtus aliquot partibus ut ſententia tamen appareat, niſi verba ſanata ſint: σύνταξιν mutat in σύντασιν, cætera minus veriſimiliter. Plutarchus eandem rem tangit in Nicia, p. 539. Locus Thucydidis eſt VII, 71. unde verba ipſa nonnulla ſumpſit hic Plutarchus. Verſionem ſupplevimus. Græca ita vi-

idem coloribus et figuris exprimant, quod ſcriptores verbis et dictionibus; tantum hi materia et modo imitationis differunt, utriſque idem eſt finis propoſitus, iſque optimus hiſtoriæ ſcriptor habetur qui narrationem perſonis animoque movendo aptatis figuris ita conformat, ut picturam referat. Ad hanc quidem Thucydides evidentiam ſemper enititur, ut auditorem tanquam ſpectatorem faciat: et quæ animorum perturbationes atque conſternationes ſpectantibus accidiſſent, in eaſdem lectorem conjiciat. Nam ad ipſius Pyli aſperum litus Athenienſium aciem inſtruens Demoſthenes, Braſidaſque gubernatorem ut foras navim impelleret inſtigans, et ad tranſtra vadens, ac ſauciatus et animo deficiens, et ad locum remigibus vacuum declinans: tum e mari pedeſtre certamen Spartani, navale e terra Athenienſes obeuntes: rurſumque bello Sicilienſi terreſtris am-

ὁ ἐν τοῖς Σικελικοῖς ἐκ τῆς γῆς πεζὸς ἀμφοτέρων, ἰσορρόπου τῆς ναυμαχίας καθεστηκυίας, ἄλαστον ἀγῶνα καὶ σύνταξιν τῆς γνώμης ἔχων διὰ τὰς συντάξεις, ὡς συνεχὲς τῆς ἁμίλλης καὶ τοῖς σώμασιν αὐτοῖς, ἴσα τῇ δέξῃ περιδεῶς συμπνέων, τῇ διαθέσει καὶ τῇ διατυ-
C πώσει τῶν γινομένων γεφικῆς ἐναργείας. Ὥστε εἰ τὰς ζωγραφικὰς ἐκ ἄξιον παραβάλλειν τοῖς στρατηγοῖς, μηδὲ τὰς ἱστορικὰς παραβάλωμεν. Τῷ τοίνυν ἐν Μαραθῶνι μάχῃ ἀπήγγειλεν, ὡς μὲν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἱστορεῖ, Θέρσιππος ὁ Ἐρωεύς· οἱ δὲ πλεῖστοι λέγουσιν Εὐκλέα, θραμόντα σὺν τοῖς ὅπλοις θερμὸν ἀπὸ τῆς μάχης, καὶ ταῖς θύραις ἐμπεσόντα τῶν πρώτων, τοσοῦτον μόνον εἰπεῖν, Χαίρετε, καὶ χαίρομεν· εἶτα εὐθὺς ἐκπνεῦσαι. Πλὴν ὅστις μὲν, αὐτάγγελος ἦλθε τῆς μάχης,
D ἀγωνιστὴς γενόμενος. Φέρε δ' εἴ τις ὥσπερ λόφῳ τινὸς ἢ

dentur conſtituenda: καὶ πάλιν ὁ ἐν—ἄλαστον ἀγῶνα καὶ σύντασιν (vel, ut Thuc. ξύσασιν)—ἔχων διὰ τὸ συνέχες τῆς ἁμίλλης ἴσα τῇ δόξῃ περιδεῶς συμπνέοντες (vel συναπονεύοντες)—ἐναργείας ἐφίεται. Simile quid certe addendum in fine.

C. 7. τῶν πρώτων] Forte τὸ πρῶτον.

borum exercitus e terra proſpectans prælium anceps navale, et ſervans infinitam contentionem animi, per certaminis continuationem ita corpore ſe inclinans ut opinionem viſo conceperat: hic igitur terreſtris a Thucydide deſcriptus exercitus, plane eſt opus pictoriæ evidentiæ, cum compoſitione tum conformatione. Tamen ſi pictores non comparamus imperatoribus, ne hiſtoricos quidem iis æquabimus. De Marathonia autem pugna nuncium attulit Therſippus Erœenſis, ſi Heraclidæ Pontico credimus. Plerique ferunt Euclea cum armis a pugna adhuc calentem in fores principum incidiſſe: idque unum fatum, *Salvete, ſalvi ſumus*, illico expiraſſe. Verum hic quidem nuncius venit rei quam coram vidiſſet, interque alios pugnaſſet. Agedum ſi quis de

σκοπῆς αἰπόλων ἢ βοτήρων τοῦ ἀγῶνος ἄπωθεν γενόμενος θεατής, καὶ καπδὼν τὸ μέγα καὶ παντὸς λόγου μεῖζον ἐκεῖνο ἔργον, ἦκεν εἰς τὴν πόλιν ἄτρωτος ἄγγελος καὶ ἀναίμακτος, εἶτα ἠξίου τιμὰς ἔχειν ἃς Κυναίγειρος ἔσχεν, ἃς Καλλίμαχος, ἃς Πολύζηλος, ὅτι τὰς τύπων ἀριστείας καὶ τραύματα καὶ θανάτους ἀπήγγειλεν, ἆρα οὐκ ἂν ἐδόκει πᾶσαν ὑπερβάλλειν ἀναίδειαν; ὅπου γε Λακεδαιμονίους φασὶ τῷ τὴν ἐν Μαντινείᾳ φέρασαντι νίκην, ᾧ Θουκυδίδης ἱστόρηκεν, εὐαγγέλιον ἐκ Φιδιτίου κρέας ἀπέστειλαν. Καὶ μὴν οἱ συγγράφοντες, ἀγγελοί τινες εἰσὶ τῶν πραγμάτων εὔφωνοι, καὶ τῷ λόγῳ διὰ τὸ κάλλος καὶ τὴν δύναμιν ἀγικνούμενοι, οἷς εὐαγγέλιον ὀφείλουσιν οἱ πρῶτοι ἐντυγχάνοντες καὶ ἱστοροῦντες· ἀμέλει δὲ καὶ ἐγκωμιάζονται μνημονευόμενοι, καὶ ἀναγινωσκόμενοι διὰ τοὺς κατορθώσαντας· οὐ γὰρ οἱ λόγοι ποιοῦσι τὰς πράξεις, καὶ ἀκοῆς ἀξιοῦνται. E

E. 5. οὐ γὰρ οἱ λόγοι—ἀξιοῦνται] Deest quid ad integritatem orationis. Mox legendum τιμὴν τῷ τοῖς πεπραγμένοις—.

colle aliquo aut ſpecula caprarum oviumve paſtor eminus pulcherrimi iſtius certaminis, omnemque orationem ſuperantis ſpectator, in urbem nuncium rei attuliſſet, ipſe ſine vulnere et incruentus, ac præmii loco eos poſceret honores, qui Cynægiro, Callimacho, Polyzeloque habiti ſunt, propterea quod eorum res geſtas, facinora, vulnera, interitus, ipſe renuntiaſſet; nonne videretur tibi omnem exceſſiſſe impudentiæ magnitudinem? quando Lacedæmonios aiunt nuncio victoriæ ad Mantineam partæ, quam deſcripſit Thucydides, carnem e phiditio muneris loco miſiſſe. Scriptores quidem rerum geſtarum, nuncii quidam ſunt vocales, reſque ipſas orationis vi atque pulchritudine æquant: debentque iis gratiam qui primi eos legunt atque cognoſcunt: ſed et laudatur eorum memoria propter eos, quorum præclara facinora litteris commendaverunt. Non enim oratio, quantumvis eam dignemur auditione, res efficit.

δ'. Καὶ γὰρ ἡ ποιητικὴ χάριν ἔσχε καὶ τιμὴν τοῖς πεπραγμένοις ἐοικότα λέγειν· ὡς Ὅμηρος ἔφη,

Ἴσκε ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα.

Λέγεται δὲ καὶ Μενάνδρῳ τῶν συνήθων τις εἰπεῖν, Ἐγ-
F γὺς οὖν Μένανδρε τὰ Διονύσια, καὶ σὺ τὴν κωμῳδίαν οὐ πεποίηκας; τὸν δὲ ἀποκρίνασθαι, Νὴ τοὺς θεούς ἔγωγε πεποίηκα τὴν κωμῳδίαν, ᾠκονόμηται γὰρ ἡ ὑπόθεσις, δεῖ δὲ αὐτῇ τὰ τοιχίδια ἐπᾶσαι, ὅτι καὶ αὐτοὶ τὰ πράγματα τῶν λόγων ἀναγκαιότερα καὶ κυριώτερα νομίζουσιν. Ἡ δὲ Κόριννα τὸν Πίνδαρον ὄντα νέον ἔτι καὶ τῇ λογιότητι σοβαρῶς χρώμενον, ἐνουθέτησεν ὡς ἄμουσον ὄντα καὶ μὴ ποιοῦντα μύθους, ὁ τῆς ποιητικῆς ἔργον ἐστί) συμβέβηκε, γλῶσσαις δὲ καὶ καταχρήσεσι καὶ
μεταφοραῖς καὶ μέλεσι καὶ ῥυθμοῖς ἡδύσματα τοῖς πράγ-
348 μασιν ὑποτίθεται· σφόδρα οὖν ὁ Πίνδαρος ὑπισχνεῖ-

F. 4. ἐπᾶσαι, ὅτι καὶ αὐτοὶ] Forte ἐπᾶσαι ἔτι· καὶ αὐτοὺς—νομίζων.
F. 9. γλῶσσας] Sic E. Mez. Vulgo γλῶσσα. Poſtremum ὑποτίθεται ita corrigendum ut ſubaudiatur ἡ ποιητική: aut legendum ὑποθετέον.

IV. Etenim et poeſis gratiam honoremque invenit, factis ſimilia narrans, ut ait Homerus:

Plurima narrabat conficta, ſimillima veris.

Ferunt etiam Menandro familiarium quendam dixiſſe: inſtant Liberalia, et tu comœdiam nondum compoſuiſti? atque eum reſpondiſſe: *Ego mehercle comœdiam feci, argumento jam materiaque aſſpoſitis: reſtat tantum ut ei verſus accinam.* Nam ipſi quoque poetæ exiſtimant res magis eſſe quam verba neceſſarias atque præcipuas. Corinna etiam Pindarum, juvenem adhuc et audacius eloquentia utentem, monuit, eſſe eum artis muſicæ rudem, quod nullas fabulas ſcriptis inſereret, quod poetæ eſſet officium: cum elocutio, et figuræ, ornatuſque, et cantilena ac carminis modus tantum eo afferantur, ut rebus propoſitis ſuavitatem concilient: huic admonitioni Pindarus cum animum perat-

τοῖς λεγομένοις, ἐποίησεν ἐκεῖνο τὸ μέλος,

Ἰσμηνὸν, ἢ χρυσαλάκατον Μελίαν,
Ἢ Κάδμον ἢ Σπαρτῶν ἱερὸν γένος ἀνδρῶν,
Ἢ τὸ πάνυ θένος Ἡρακλέους
Ἢ τάν——.

δείξαμένου δὲ τῇ Κορίννῃ, γελάσασα ἐκείνη τῇ χειρὶ δεῖν ἔφη σπείρειν ἀλλὰ μὴ ὅλῳ τῷ φυλάκῳ· τῷ γὰρ ὄντι συγκεράσας καὶ συμφορήσας παναπερμίαν τινὰ μύθων ὁ Πίνδαρος εἰς τὸ μέλος ἐξέχεεν. Ἀλλ' ὅτι μὲν ἡ ποιητικὴ περὶ μυθοποιίαν ἐστὶ, καὶ Πλάτων εἴρηκεν. Ὁ δὲ μῦθος τοῦ βούλεται λόγος ψευδὴς ἐοικὼς ἀληθινῷ· διὸ καὶ πολὺ τῶν ἔργων ἀφέστηκεν· εἰ λόγος μὲν, ἔργου, καὶ λόγου δὲ μῦθος εἰκὼν καὶ εἴδωλόν ἐστι, καὶ τοσοῦτον τῶν ἱστορούντων οἱ πλάττοντες τὰς πράξεις ὑστεροῦσιν, ὅσον ἀπολείπονται τῶν πραττόντων οἱ λέγοντες. B

ε'. Τῆς μὲν οὖν ποιήσεως ἡ πόλις οὐκ ἔσχηκεν ἔνδοξον δημιουργὸν, οὐδὲ μελικῆς· ὁ γὰρ Κινησίας, ἀρ-

A. 6. Ἢ τάν——. δειξαμένου] Ita diſtinxi, auctoritate Luciani t. iii. p. 505. ubi plenior exſtat hic Pindari locus.

B. 5. ποιήσεως] Præponendum ἐποικῆς, ut monuit etiam Reiſk.

tente advertiſſet, carmen ſcripſit, cujus eſt initium:

Iſmenumne, an aureis utentem fuſis Meliam,
Aut Cadmum, aut Spartorum genus virorum,
Aut Herculis omnia ſuperantis vim canam?

cumque id Corinnæ exhibuiſſet, ridens ea, *Manu*, inquit, *ſerendum eſt, non toto ſacco*: vere enim congeſta omnis generis fabularum ſemina promiſcue in illam odam Pindarus confudit. Enimvero poeſin fabularum compoſitione occupatam eſſe, etiam Plato docuit. Eſt autem fabula narratio falſa, veræ ſimilis: longe itaque abeſt a rebus. Narratio enim rei, fabula narrationis ſimulachrum eſt: tantoque intervallo abſunt fingentes a narrantibus, quanto hi a rem gerentibus.

V. Sane poeſeos et lyrici carminis opificem nobilem Athenæ nullum tulerunt. Cineſias quidem videtur infelix fu-

γαλέος ἔοικε ποιητὴς γεγονέναι διθυράμβων· καὶ αὐτὸς μὲν ἄγονος καὶ ἀκλεὴς γέγονε, σκωπτόμενος δὲ καὶ χλευαζόμενος ὑπὸ τῶν κωμῳδοποιῶν, οὐκ εὐτυχοῦς δόξης μετέσχηκε. Τῶν δὲ δραματοποιῶν, τὴν μὲν κωμῳδοποιΐαν ὅτως ἄσεμνον ἡγοῦντο καὶ φορτικόν, ὥστε νόμος
C ἦν μηδένα ποιεῖν κωμῳδίας ἀρεοπαγίτην. Ἤνθησε δὲ ἡ τραγῳδία καὶ διεδόθη, θαυμαστὸν ἀκέραμα καὶ θέαμα τότ' ἀνθρώπων γενομένη, καὶ ᾠδαχθεῖσα τοῖς μύθοις καὶ τοῖς πάθεσιν ἀπάτην, ὡς Γοργίας φησίν, ἣν ὁ, τε ἀπατήσας, δικαιότερος τοῦ μὴ ἀπατήσαντος, καὶ ὁ ἀπατηθεὶς, σοφώτερος τοῦ μὴ ἀπατηθέντος. Ὁ μὲν γὰρ ἀπατήσας δικαιότερος, ὅτι τοῦτο ὑποσχόμενος πεποίηκεν· ὁ δὲ ἀπατηθεὶς σοφώτερος, εὐάλωτον γὰρ ὑφ' ἡδονῆς λόγων τὸ μὴ ἀναίσθητον. Τίνα οὖν αἱ καλαὶ τραγῳδίαι
D ταῖς Ἀθήναις ὄνησιν ἤνεγκαν; ὡς ἡ Θεμιστοκλέους δεινότης ἐτείχισε τὴν πόλιν, ὡς ἡ Περικλέους ὀπιμέλεια τὴν ἄκραν ἐκόσμησεν, ὡς Μιλτιάδης ἠλευθέρωσεν, ὡς Κίμων

isse dithyramborum conditor, homo sterilis ingenii, et ignobilis: exagitatusque a comœdiarum scriptoribus et derisus, famam parum sibi faventem expertus est. De dramatibus autem comœdiam ita censuerunt esse rem indecoram et importunam, ut lege Areopagitæ caverint, ne quis porro comœdiam scriberet. Floruit interim tragœdia, ac celebri fuit gloria, auditio et spectaculum quod ejus ætatis homines majorem in modum admirarentur, quia fabulis animorumque motibus *fraudem* faceret, *qua et qui deciperet*, ut dicebat Gorgias, *non decipiente justior, et qui deciperetur non decepto sapientior esset.* Justior decipiens, quia præ se hoc tulerat: sapientior deceptus, quia qui non plane sunt stupidi, facile voluptate orationis capiuntur. Et tamen, quam utilitatem pulchræ istæ tragœdiæ Athenienſibus attulerunt? Themistoclis certe calliditas muris urbem muniit, Periclis industria arcem exornavit, Miltiades libertatem reddidit

προήγεν εἰς τὴν ἡγεμονίαν. Εἰ ἔστω ἡ Εὐριπίδου σοφία, καὶ ἡ Σοφοκλέους λογιότης, καὶ τὸ Αἰσχύλου φόμα, τί τῶν δυσχερῶν ἀπήλλαξεν, ἢ τι τῶν λαμπρῶν προεποίησεν, ἄξιόν γε τὰ δράματα τοῖς τροπαίοις ἀντιπαραθεῖναι, καὶ τῷ θεάτρῳ τὸ θέατρον ἀνταναφῆσαι, καὶ ταῖς ἀριστείαις τὰς διδασκαλίας ἀντιπαραβαλεῖν.

ϛ'. Βούλεσθε τοὺς ἄνδρας εἰσάγωμεν αὐτοὺς τὰ σύμβολα καὶ τὰ παράσημα τῶν ἔργων κομίζοντας, ἰδίαν ε ἑκατέρῳ πάροδον ἀποδιδόντες; Ἔνθεν μὲ δὴ προσίπωσαν ὑπ' αὐλοῖς καὶ λύραις ποιηταὶ λέγοντες καὶ ᾄδοντες,

Εὐφημεῖν χρὴ, καὶ ξίσασθαι τοῖς ἡμετέροισιν,
Ὅστις ἄπειρος τοιῶνδε λόγων, ἢ γλώσσῃ μὴ καθαρεύει,
Ἢ γενναίων ὄργια μουσῶν μήτε ἦσε, μήτε ἐχόρευσε,
Μηδὲ Κρατίνου ταυροφάγου γλώσσης βακχεῖ' ἐτελέσθη·

καὶ σκηνὰς, καὶ προσωπεῖα καὶ βωμοὺς καὶ μηχανὰς ἀπὸ σκιωπῆς προϊάκτους, καὶ τρίποδας θριγκίους κομί-

E. 4. ἡμεῖτέροισιν] Addunt χοροῖσιν Anon. Jun. Mez. ex Auctore loci Ariſtoph. Ran. 356. Item Mez. γνώμῃ pro γλώσσῃ. In his caute verſandum nec temere refingendi tales loci ad exempla vulgata.

E. 9. κομίζοντας. Τράγοι] Legendum κομίζοντες. Τραγικοὶ: poſtremum monuit etiam Mez.

patriæ, Cimon ad principatum evexit. Si Euripidis ſapientia, Sophoclis facundia, Æſchyli grandiloquentia perinde vel adverſitatem aliquam depulit, vel ſplendorem paravit Athenienſibus: par eſt dramata cum tropæis conferri, ac theatrum prætorio opponere, et diſciplinas cum rebus præclare geſtis comparare.

VI. Placetne ipſos viros introducere, notas et inſignia ſuorum operum adferentes, ſeorſimque utriſque ingreſſum dare? Accedant ergo præcinentibus lyris et tibiis poetæ dicentes et cantantes: *Favete linguis, cedite noſtris, ſi quis imperitus talium orationum, aut linguam non habet puram, aut nobilium orgia Muſarum neque cecinit, neque choris ducendis interfuit, neque cornigeri taurivori lingua Bacchi ſacra peregit:* ſimul geſtent inſtrumenta, larvas, aras, machinas in ſcena verſatiles, et tripodes

ζονται. Τεθῆναι δὲ αὐτοῖς ὑποκριταὶ καὶ Νικόστρατοι,
F καὶ Καλλιππίδαι, καὶ Μενίσκοι καὶ Θεόδωροι, καὶ Πῶλοι
σωίπωσαν, ὥσπερ γυναικὸς πολυτελοῦς, τῆς τραγῳδίας
κομμωταὶ καὶ διφθόροι, μᾶλλον δὲ ὡς ἀγαλμάτων
ἐγκαυσταὶ καὶ ξυσταὶ καὶ βαφεῖς ἀκολουθοῦντες·
σκευῶν δὲ καὶ προσώπων καὶ ξυστίδων ἀλουργῶν, καὶ μη-
χανῶν ἀπὸ σκηνῆς, καὶ χορηγοῖς, καὶ δορυφόρων δυσ-
πραγμάτευτος λαός, καὶ χορηγία πολυτελὴς ἀκ-
σκυλαζέσθω. Πρὸς ἃ Λάκων ἀνὴρ ἀποβλέψας, οὐ
κακῶς εἶπεν, ὡς Ἁμαρτάνουσιν Ἀθηναῖοι μεγάλα, τὴν
ἀσυδίαν εἰς τὴν παιδιὰν καταναλίσκοντες, τοτέοι με-
γάλων ἀποβόλων δαπάνας καὶ στρατευμάτων ἐφόδια
349 καταχορηγοῦντες εἰς τὸ θέατρον. Ἂν γὰρ ἐκλογισθῇ τὰ
δραμάτων ἕκαστον ὅσου κατέστη, πλέον ἀνηλωκὼς φανεῖ
ὁ δῆμος εἰς Βάκχας καὶ Φοινίσσας καὶ Οἰδίποδας καὶ
Ἀντιγόνην, καὶ τὰ Μηδείας κακὰ καὶ Ἠλέκτρας, ὧν
ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας καὶ τῆς ἐλευθερίας πολεμῶν τοὺς
βαρβάρους ἀνάλωσεν. Οἱ μὴν στρατηγοὶ πολλάκις

victoriarum præmia: una eant Tragi hiſtriones, et Nicoſtrati, et Callippidæ, et Meniſci, et Theodori, et Poli, tragœdiæ tanquam ſumptuoſæ mulieris comptores et geſtatores, aut potius tanquam ſtatuarum incruſtatores, deauratores et tinctores: ſequantur etiam vaſa, perſonæ, trabeæ purpureæ, machinæ a ſcena; tum choros conficientium et ſtipatorum negotioſiſſima turba: ſumptuſque in iſtas res magnificus paretur. Quæ omnia cernens Laco ille non inepte diceret, *Graviter peccare Athenienſes, res ſerias in ludicrum impendentes:* hoc eſt, magnarum claſſium et exercituum commeatum atque ſumptus in theatrum prodigentes. Si enim rationes ſubducantur quanti conſtiterint ſingulæ Athenienſibus fabulæ, apparebit eos in Bacchas, Phœniſſas, Œdipos, Antigonam, Medeæque et Electræ mala plus feciſſe ſumptuum quam in bella pro imperio et libertate contra barbaros geſta. Etenim imperatores ſæpe ad pugnandum

παραγγείλαντες ἄπυρα σιτία κομίζειν, ἐξῆγον ὑπὸ τὰς μάχας τὰς ἄνδρας· καὶ νὴ Δία οἱ τριήραρχοι τοῖς ἐλαύνουσιν ἄλφιτα παρασκευάσαντες, ὄψον καὶ κέμμυα, τυρὸν, ἐνεβίβαζον εἰς τὰς τριήρεις· οἱ δὲ χορηγοὶ τοῖς χορευταῖς ἐγχέλια καὶ θριδάκια καὶ σκελλίδας καὶ μυελὸν παρατιθέντες, εὐώχουν ὑπὸ πολλῷ χρόνον, φωνασκουμένους καὶ τρυφῶντας· καὶ τούτων τοῖς μὴ ἡττηθεῖσι πεῖν B
παρασυρίδαν καὶ γεγονέναι καταγελάστους· τοῖς δὲ νικήσασιν οὐ τρίπους ὑπῆρχεν, οὐκ ἀνάθημα τῆς νίκης, ὡς Δημήτριός φησιν, ἀλλ' ὑπὲ σπασμάτων ἐκκεχυμένον βίον, καὶ τῶν ἐκλελοιπότων κενοτάφιον οἶκον. Τοιαῦτα γὰρ τὰ ποιητικῆς τέλη, καὶ λαμπρότερον οὐδὲν ἐξ αὐτῆς.

ζ'. Τοὺς δὲ στρατηγοὺς αὖ πάλιν ἐνθένδε παριόντας σκοπῶμεν, ὧν παρερχομένων ὡς ἀληθῶς εὐφημεῖν χρὴ καὶ ζῆσθαι τοὺς ἀστρατήτους καὶ ἀπολιτεύτους καὶ ἀστρα-

A. 9. ἐλαύνουσιν—τυρὸν] Forte: ἐλαύνουσιν σῖτον μὲν ἄλφιτα παρασκευάσαντες, ὄψον δὲ κρόμμυα, καὶ τυρόν. Ante τυρὸν addit καὶ item T.

B. 4. ἐπὶ σπασμάτων—οἶκον] Non integrum videtur. Reiskii ἐπίσπεισμα τῶν ἐκκεχυμένων βίων καὶ τῶν ἐκλελοιπότων κενοτάφιον οἶκον, nec probare, nec reticere potui.

eduxerunt viros, cibum ignis expertem ſecum portare juſſos: et triremium præfecti ſociis navalibus naves inſtruxerunt, parata iis farina, atque obſonii vice cepis et caſeo. At choragi chorum agentibus anguillas, lactucas, alliorum nucleos, medullam apponentes, per multum tempus convivia præbebant, vocem exercentibus atque luxuriantibus: atque hi quidem ſi vincerentur, reſtabat ut exagitarentur atque deriderentur: victoribus non tripos erat, aut donarium quod ob victoriam dedicaretur, ut Demetrius ait: ſed in funibus effuſa vita, et inanis tumulus deſertæ domus. Hoc enim vectigal eſt poetices, nihilque ex ea ſplendidius exſpectandum.

VII. Contra nunc huc accedentes conſideremus imperatores, quibus progredientibus revera *favendum eſt linguis, debentque iis de via de-*

τεύτας, ὅστις εὐτόλμως πρὸς ἔργα τοιαῦτα καὶ γνώμη
C μὴ καθαρεύει· μηδὲ Μιλτιάδου τῶ μηδοφόνω, μηδὲ τῶ περσοκτόνου Θεμιστοκλέους, χερὸς βακχεῖ' ἐτελέσθη. Ἀρήϊος ὁ κῶμος ὅτος, ἐκ γῆς ἅμα φάλαγξι, καὶ στόλοις ἐκ θαλάσσης, καὶ μεμιγμένοις σκύλοις καὶ τροπαίοις βεβριθώς. Κλῦθι Ἐνυὼ Πολέμου θύγατερ, ἐγχέων πρόοιμον. Ἀμφύετε ἄνδρες τὸν ἱερόθυτον θάνατον, ὡς ὁ Θηβαῖος Ἐπαμινώνδας εἶπεν, ὑπὲρ πατρίδος καὶ τάφων καὶ ἱερῶν ὑπιδιδόντες ἑαυτοὺς τοῖς καλλίστοις καὶ λαμπροτάτοις ἀγῶσιν, ὧν τὰς νίκας ὁρᾶν μοι δοκῶ πρωτερχομένας, ἃ βοῦν ἔπαθλον ἑλκύσας, ἢ τράγον, οὐδὲ ἀνεστεμμένας κιττῷ, καὶ Διονυσιακῆς τρυγὸς ὀδωδυίας· ἀλλ'
D ὅλαι μὲν πόλις αὐτῶν εἰσι καὶ νῆσοι καὶ ἤπειροι, καὶ νηυτάλαντοι, καὶ δήμων ἀποικισμοὶ μυριάνδροι, τροπαίοις δὲ παντοδαποῖς ἀναστέφονται καὶ λαφύροις· ὧν ἀγάλματα

C. 4. μεμιγμένοις] Legendum ἡμαγμένοις, ut et Reiskius conjecit.
C. 7. Ἐπαμινάνδας] Puto corrigendum Πίνδαρος, ita quidem nisi forte exciderit dictum Epaminondæ. Loco Ἐνυὼ est Ἀλαλὰ alibi, ubi dictum hoc memoratum exstat. Ἀμφύετε Mez. probabiliter mutat in ἀμφίστε qualem sententiam item quærebat Reiskius.
D. 1. νηυτάλαντοι] Plutarchei est coloris quod conjecit Bryan. ad Plut. Vit. t. i. p. 100. ναοὶ χιλιοτάλαντοι.
D. 3. ἀναστέφονται] Sic Leonic. Schott. Anon. T. B.

cedere quicunque nulla re domi militiæque gesta nihil tale audent, animoque non sunt puro, neque Miltiadis Medicidæ, neque Persicidæ Themistoclis manu orgiis sunt initiati. Martia hæc est caterva in terra phalangibus, in mari classibus, spoliisque et tropæis admixtis onusta. *Audi Alala Belli soror:* hastarum hoc exordium. *Adite viri sacris mactantem mortem*, ut aiebat Epaminondas Thebanus, *pro patria, sepulchris, et aris in pulcherrima vos et splendidissima date certamina.* Videre mihi videor victorias eorum accedere, non bovem trahentes præmium aut hircum, neque coronatas hedera, et fæcem Bacchicam redolentes. Totas secum urbes, insulas, continentes, et oras maritimas adducunt, coloniasque populorum amplissimas, undique tropæis et spoliis coronatæ: quarum ornamenta et monimenta

καὶ σύμβολα, παρθενῶνες ἑκατόμπεδοι, νόπια τείχη, νεῶν οἶκοι, προπύλαια, Χερρόνησος, Ἀμφίπολις. Μαραθὼν τὴν Μιλτιάδου νίκην προπέμπει, καὶ Σαλαμὶς τὴν Θεμιστοκλέους χιλίων σκαφῶν ναυαγίοις ὑποβεβηκυῖαν· φέρει δὲ ἡ μὲν Κίμωνος, τριήρεις ἑκατὸν Φοινίσσας ἀπ' Εὐρυμέδοντος· ἡ δὲ Δημοσθένους καὶ Κλέωνος, ἀπὸ Σφακτηρίας τὴν Βρασίδου ἀσπίδα αἰχμάλωτον, καὶ δεδεμένους στρατιώτας· τειχίζει δὲ τὴν πόλιν ἡ Κόνωνος· ἡ δὲ Θρασυβούλου, κατάγει τὸν δῆμον ἀπὸ Φυλῆς ἐλεύ- E θερον· ἡ δὲ Ἀλκιβιάδου περὶ Σικελίαν ὀλιγοῦσαν τὴν πόλιν ἐγείρουσιν. Ἐκ δὲ τῶν Νειλέως καὶ Ἀνδροκλέους περὶ Λυδίαν καὶ Καρίαν ἀγώνων, Ἰωνίαν ἀνεστομωμένην ἐπεῖδεν ἡ Ἑλλάς· τῶν δὲ ἄλλων ἑκάστης ἂν πύθῃ τί τῇ πόλει γέγονεν ἐξ αὐτῆς ἀγαθόν, ἡ μὲν ἐρεῖ Λέσβον, ἡ δὲ Σάμον, ἡ δὲ Κύπρον, ἡ δὲ Πόντον Εὔξεινον, ἡ δὲ πεντακοσίας τριήρεις, ἡ δὲ μύρια τάλαντα, προῖκα τὴ

D. 4. νεῶν οἶκοι] νεώσοικοι Mez. Reisk.

D. 11. δεδεμένους στρατιώτας] Legendum δεδεμένους Σπαρτιάτας. Mox ἡ δὲ Ἀλκιβιάδου corrigit Mez. αἱ δὲ A.

sunt parthenones centum pedum mensura, austrini muri, navalia, propylæa, Cherronesus, Amphipolis. Marathon Miltiadis victoriam deducit, Salamis Themistocleam, mille navium insistentem naufragiis. Fert Cimonis victoria centum triremes Phœnissas ab Eurymedonte. Demosthenis et Cleonis a Sphacteria captum Brasidæ scutum, vinctosque milites. Cononis victoria mœnia Urbi circundat. Thrasybulea populum liberum a Phyla reducit. Alcibiadeæ apud Siciliam res urbis labascentes erigunt. E certaminibus Nelei et Androcli apud Lydiam et Cariam vidit Ioniam Græcia resurgentem. Reliquarum singulæ, si interroges quid boni attulerint reipublicæ, hæc Samum, alia Lesbum, alia Cyprum, alia Pontum Euxinum, alia quingentos triremes, alia decem millia talentorum sui mercedem ac tropæorum re-

δόξης καὶ τροπαίων. Ταῦτα ἡ πόλις ἑορτάζει, καὶ ὑπὲρ τούτων θύει τοῖς θεοῖς, οὐκ ὀπὶ ταῖς Αἰσχύλου νίκαις ἢ
F Σοφοκλέους· οὐδὲ ὅτε Καρκίνος Αἐρόπῃ συνῆν, ἢ Ἕκτορι Ἀστυδάμας. Ἀλλὰ ἕκτῃ μὲν ἱσαμένῃ Βοηδρομιῶνος, ἐστέπτο νεὼ τ' ἐν Μαραθῶνι νίκῃ ἡ πόλις ἑορτάζει· ἕκτῃ δὲ μηνὸς οἰνοχοεῖται τ' Χαβρίου περὶ Νάξον ὀπὶ νίκῃ ναυμαχίας· τῇ δὲ δωδεκάτῃ χαριστήρια ἔθυον ἐλευθερίας, ἐν ἐκείνῃ γὰρ οἱ ἀπὸ Φυλῆς κατῆλθον. Τρίτῃ δ' ἱσαμένου τοῦ ἐν Πλαταιαῖς μάχην ἐνίκων· τοῦ δὲ ἕκτου ὀπὶ δέκα τῷ Μουνυχιῶνος, Ἀρτέμιδι καθιέρωσαν, ἐν ᾗ τοῖς Ἕλλησι περὶ Σαλαμῖνα νικῶσιν ἐπέλαμψεν ἡ
350 θεὸς πανσέληνος. Τοῦ δὲ δωδεκάτου τῷ Σκιροφοριῶνος ἱερωτέραν ἐποίησεν ὁ Μαντινικὸς ἀγών, ἐν ᾧ τῶν ἄλλων συμμάχων ἐκβιαθέντων καὶ τραπέντων, μόνοι τὸ καθ' ἑαυτοὺς νικήσαντες ἐστήσαντο τρόπαιον ἀπὸ τῶν νικηθέντων

F. 1. Αἐρόπῃ συνῆν] Forte Ἀλόπῃ ἐνίκα] Illud ſuadet H. Valeſ. ad Harpocrat. p. 43. cui addendus Valcken. Diatr. p. 13. Hoc Reiſkius Mox ἱσαμένου pro ἱσαμένῃ P. Weſſeling. ad Herod. VI. 106 et Taylor Vit. Lyſ. p. 139. Porro ἕκτῃ μηνὸς in ἕκτῃ μεσοῦντος mutant idem Tayl. et Mez. Denique μὲν ante ἐν Πλαταιαῖς mutavi in τὴν ex E. et Mez.

ſpondebit. Ob hæc populus feſtos agitat dies, ac diis ſacrificat: non ob Æſchyli aut Sophoclis victorias: neque quando Carcinus cum Æropa rem habuit, aut cum Hectore Aſtydamas. Sed ſextam Boedromionis diem hodieque Athenæ feſtam celebrant, memoriâ Marathoniæ pugnæ. Sexta ultra decimam ejuſdem menſis, vinum funditur ob victoriam navalem Chabriæ apud Naxum ea die partam. Duodecima gratiarum ob receptam libertatem agendarum cauſa ſacrificabant, tunc enim a Phyla in urbem redierunt. Tertia autem ejuſdem menſis die apud Platæas prælio vicerunt. Decimam ſextam Munychionis Dianæ conſecraverunt, tunc enim Luna vincentibus apud Salaminam Græcis pleno orbe apparuit. Duodecimam Scirophorionis ſacram fecit pugna ad Mantineam, in qua pulſis cedentibuſque ſociorum copiis, ſoli a ſua parte vicerunt Athenienſes, tropæumque de vic-

πολεμίων. Ταῦτα τὴν πόλιν ἤγαγεν εἰς δόξαν, ταῦτα εἰς μέγεθος· ἐν τούτοις Πίνδαρος Ἕρεισμα τῆς Ἑλλάδος ἐποίησε τὰς Ἀθήνας, οὐχ ὅτι ταῖς Φρυνίχου τραγῳδίαις ἢ Θέσπιδος ὤρθου τὰς Ἑλλήνας, ἀλλ' ὅτι πρῶτον, ὡς φησιν αὐτὸς, "ἐπ' Ἀρτεμισίῳ παῖδες Ἀθηναίων "ἐβάλοντο φαεινὴν κρηπῖδ' ἐλευθερίας·" ὑπό τε Σα- B λαμῖνι καὶ Μυκάλῃ καὶ Πλαταιαῖς, ὥσπερ ἀδαμάντινοι στηρίξαντες τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος, παρέδοσαν τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις.

η'. Ἀλλὰ νὴ Δία παιζομὲν τὰ τῶν ποιητῶν· οἱ δὲ ῥήτορες ἔχουσί τι σεμνοκαλούμενοι πρὸς τοὺς στρατηγούς· ἐξ ὧν εἰκὸς ὡς Αἰσχίνης σκώπτων τὸν Δημοσθένην λέγειν φησὶν, ὅτι γράφειν ὡς βήματι διαδικασίαν πρὸς τὴν στρατηγίαν. Ἆρα οὖν ἄξιον προκρῖναι τὴν Ὑπερίδου Πλαταϊκὴν

B. 7. ἐξ ὧν—πρὸς τὴν στρατηγίαν] Legendum: ἐξ ὧν εἰκὸς, ὡς Α. σκ. τ. Δ. λέγει, ὅτι φησι γράφεσθαι τῷ βήματι διαδικασίαν πρὸς τὸ στρατηγεῖον. Locus eſt Orat. contra Cteſiphont. p. 295. A.

B. 9. Πλαταϊκὸν τῆς Ἀριστείδου παραγγελίας νίκης] Leniſſima mihi adhuc videtur Mez. ratio, corrigentis πλ. τ. Ἀριστείδου παρὰ Πλαταιαῖς νίκης. Hoc certe hic locus requirit. Δηλιακὸν pro Πλαταϊκὸν ſubſtituit Valckenar. ap Ruhnk. Diſſ. de Orator. Gr. p. 70.

toribus hoſtibus poſuerunt. Hæc urbi gloriam, hæc majeſtatem paraverunt: hæc ſunt ob quæ Pindarus Athenas *fulcrum Græciæ* nominavit: non quod ea Phrynichi vel Theſpidis tragœdiis Græcos erexiſſet: ſed quod primum, ut idem ait, *apud Artemiſium filii Athenienſium jecerunt ſplendidum libertatis fundamentum:* et ad Salaminam, Mycalen, Platæas, tanquam adamantinis fulcris muniverunt Græciæ libertatem, et ad alios homines propagaverunt.

VIII. At vero dices, Poetarum ſcripta eſſe ludicra: Oratores autem habere aliquid quo cum imperatoribus comparentur: unde, ut apparet, ſumptum ſit quod Æſchines Demoſthenem ſubſannans, eum dixit ſcribendo *litem intendere oratoriæ contra artem imperatoriam.* Ergone dignum eſt præferre Plataicam Hyperidæ orationem Ariſtidæ rei

τῆς Ἀριστείδου παραγγελίας νίκης; ἢ τὴ Λυσίᾳ κατὰ τῶν τριάκοντα, τῆς Θρασυβούλου καὶ Ἀρχίνου τυραννοκτονίας; C ἢ τὸν Αἰσχίνου κατὰ Τιμάρχου ἑταιρήσεως, τῆς Φωκίωνος εἰς Βυζάντιον βοηθείας, δι' ἣν ἐκώλυσε τοὺς τῶν συμμάχων υἱεῖς ἀνύβριστά τε καὶ παρόνημα γενέσθαι Μακεδόνων; ἢ τοῖς κοινοῖς στεφάνοις οὓς τῇ Ἑλλάδι ἐλευθερώσας ἔλαβε, τὸν Δημοσθένους περὶ τοῦ στεφάνου παραβάλωμεν, ἐν ᾧ τοῦτο λαμπρότατον καὶ λογιώτατον ὁ ῥήτωρ ποιήσειεν, ὁμόσας τοὺς ἐν Μαραθῶνι κινδυνεύσαντας τοῖς προγόνοις, οὐ τοὺς ἐν ταῖς σχολαῖς τὰ μειράκια διδάσκοντας, ἐφ' οἷς οὐ τοὺς Ἰσοκράτεις καὶ Ἀντιφῶντας καὶ Ἰσαίους, ἀλλὰ τούτους ἡ πόλις δημοσίαις ταφαῖς ἔθαψεν, ὑποδεξαμένη τὰ λείψανα τῶν σωμάτων· καὶ τούτους ἀπεδέξατο τοὺς ὅρκους ὁ ῥήτωρ ὀμνύων, οὓς οὐκ D ἐμιμεῖτο. Ἰσοκράτης δὲ τοὺς ἐν Μαραθῶνι κινδυνεύσαντας ὥσπερ ἀλλοτρίαις ψυχαῖς φήσας ἀγωνί-

B. 11. Ἀρχίνου] Legendum Ἀρχίνου ut ſupra p. 345. D.
C. 12. τοὺς ὅρκους] Mez. τοῖς ὅρκοις: quod Reiſkius etiam memorat ex Baſilienſi dubito an recte; niſi præter Baſ. et Xyl. alia ſit Baſilienſis, de qua nec mihi conſtat; nec ab alio monitum vidi.

ad Platæas geſtæ? aut Lyſiæ in triginta tyrannos orationem, Thraſybuli facto et Archini, tyrannum interficientium? aut Æſchinis in Timarchum de ſcortatione, Phocionis facinori Byzantio auxilium ferentis, quo fecit, ne confœderatorum filii ludibrio et contumeliis Macedonum eſſent obnoxii? aut publicis coronis quibus ob liberatam Græciam ille ornatus eſt, comparabimus Demoſthenis orationem pro corona? in qua id unum ſplendidiſſime ac doctiſſime fecit orator, quod majores ſuos juravit qui apud Marathonem pro libertate propugnaſſent: potius quam eos qui ſcholis adoleſcentulos docent, in quibus erant Iſocrates, Antiphontes, Iſæi: verum illos quorum civitas publica ſepultura reliquias dignata eſt, in deorum numerum retulit orator, jurans eos, quos non imitaretur. Iſocrates autem cum eos qui in Marathone periculum vitæ pro patria adiviſſent, *tanquam*

σαθαι, καὶ καθυμνήσας τὴν τόλμαν αὐτῶν καὶ τὴν ἀφροσύνην τῆς ζήν, αὐτὸς, ὡς φασιν, ἤδη γέρων γεγονὼς, πρὸς τὸν πυθόμενον πως διάγει, Οὕτως, εἶπεν, ὡς ἄνθρωπος ὑπὲρ ἐνενήκοντα ἔτη γεγονὼς, καὶ μέγιστον ἡγούμενος τῶν κακῶν τὸν θάνατον· ὁ γὰρ ἀκόνων ξίφος, οὐδὲ λόγχην χαράττων, οὐδὲ λαμπρύνων κράνος, οὐδὲ θρασυνόμενος, οὐδὲ ἐρέσσων, ἀλλ' ἀντίθετα καὶ πάρισα καὶ ὁμοιόπτωτα κολλῶν καὶ συμπλέκων, μονονὺ κολαπτῆρσι καὶ ξυστῆρσι τὰς περιόδους ἀπολεαίνων καὶ ῥυθμίζων ἐγήρασε· πῶς οὖν οὐκ ἔμελλεν ἄνθρωπος φόφον ὅπλων φοβεῖσθαι καὶ σύρριγμα φάλαγγος, ὁ φοβούμενος φωνῆεν φωνήεντι συγκρῦσαι, καὶ συλλαβῇ τὸ ἰσόκωλον ἐνδεὲς ἐξενεγκεῖν; Μιλτιάδης μὲν γὰρ αὐτὸς ἐς Μαραθῶνα τῇ ὑστεραίᾳ τὴν μάχην συνάψας, ἦλθεν εἰς ἄστυ μετὰ τὸ τροπαῖα νενικηκώς· καὶ Περικλῆς ἐνάτῳ μηνὶ Σαμίους καταστρεφόμενος, ἐφέστηκε τῷ Ἀγαμέμνονος μεῖζον ἔτει δεκάτῳ τὴν Τροίαν ἑλόντος· Ἰσοκράτης δὲ μικρῷ πλεῖς ὀλυμπιάδας

alienis animis uſos decertaſſe dixiſſet, et eorum audaciam mortiſque contemptionem prædicaſſet majorem in modum; ipſe, ut fertur, jam ſenex factus, interroganti quomodo viveret, *Ita*, reſpondit, *ut homo qui nonageſimum annum exceſſit, ac malorum omnium maximum mortem exiſtimat.* Non enim gladium acuens, non cuſpidem lanceæ præfigens, non galeam poliens, non militans, non remum ducens: ſed oppoſita, paribus membris conſtantia, ſimiliter deſinentia, glutinans atque componens, ac tantum non dolabris atque ſcalpellis lævigans ac complanans circuitiones verborum conſenuerat: quomodo itaque non metuiſſet is homo ſtrepitum armorum et acierum armatarum conflictum, qui timuiſſet vocalem collidere vocali, et iſocolon una ſyllaba curtatum enunciare? Miltiades ad Marathonem profectus, poſtridie a commiſſo prælio in urbem venit victor cum exercitu. Et Pericles cum Samios nono menſe ſubegiſſet Agamemnoni ſe præferebat, qui Trojam decimo demum anno cepiſſet. Iſocrates autem tres pene Olympiades conſumpſit ſcriben-

ἀνήλωσεν ἵνα γράψῃ τὸν Παηγυρικὸν λόγον, ὁ στρατευσάμενος ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις, οὐδὲ πρεσβεύσας, οὐδὲ πόλιν κτίσας, οὐδὲ ναύαρχος ἐκπεμφθεὶς, καίτοι μυρίας τῶ τότε χρόνω πολέμους συνέχαντος· ἀλλ' ἐν ᾧ Τιμόθεος Εὔβοιαν ἠλευθέρου, καὶ Χαβρίας περὶ Νάξον ναυμάχει, καὶ περὶ Λέχαιον Ἰφικράτης κατέκοπε τὴν Λακεδαιμονίων μοῖραν, καὶ πᾶσαν ἐλευθερώσας πόλιν ὁ
351 δῆμος, ἰσόψηφον αὐτοῖς τὴν Ἑλλάδα κατέστησεν, οἴκοι καθῆστο, βιβλίον ἀναπλάττων τοῖς ὀνόμασιν, ὅσῳ χρόνῳ τὰ προπύλαια Περικλῆς ἀνέστησε καὶ τὸν ἑκατομπέδους. Καίτοι καὶ τοῦτον ὡς βραδέως ἀνύοντα τοῖς ἔργοις ὑποσκώπτων Κρατῖνος, ἔστω πως λέγει, περὶ τοῦ διὰ μέσου τείχους,

Λόγοισι γὰρ αὐτὸν προάγει Περικλέης,
Ἔργοισι δὲ οὐδὲ κινεῖ.

Σκόπει δὲ σοφιστὴν μικροψυχίαν, τὸ ἔνατον μέρος

F. 9. μοῖραν] Rectius μόραν. Monitum Mez. et Reisk.

da Panegyrica oratione: cum quidem tanto temporis ſpatio nunquam neque militaſſet, neque legationem obiviſſet, neque urbem condidiſſet, neque claſſi præfectus emiſſus eſſet: et tamen innumera bella in id tempus inciderunt. Verum interim dum Timotheus Eubœam liberat, Chabrias navali prœlio apud Naxum depugnat, Iphicrates apud Lechæum Lacedæmoniorum legionem (Moram ipſi dicunt) concidit, et populus omni in libertatem reſtituta urbe, ſecum ut ſentiret Græcia effecit: noſter ille domi deſedit, librum vocabulis ſuis effingens tanto tempore quanto Pericles Propylæa et Hecatompedum exſtruxit. Quanquam hunc ipſum quoque, ut opus tarde conficientem, dicterio impetens Cratinus, ita fere loquitur de ducendo per medium muro,

Verbis eum Pericles promovet quidem,
Ipſa tamen re proficit nihil.—

Ac mihi ſophiſticam conſidera puſillanimitatem, quæ nonam

τῷ βίῳ εἰς ἕνα λόγον καταναλίσκωσαν. Ἀλλὰ δὴ μὴ τὰς Δημοσθένους τῶν ῥητόρων λόγους, ἄξιόν ἐστι τοῖς στρατηγοῖς παραβάλλειν τὸν πρὸς Κόνωνος ἀνοίας, τοῖς περὶ Πύλον τροπαίοις ἐκείνου· τοὺς Ἀμαθούσιον περὶ ἀν- B
δραπόδων, τοῖς ἐξανδραποδισθεῖσιν ὑπ' ἐκείνου Σπαρτιάταις. Ἢ ὅτι τὰς ἐποίκους ἔγραψεν, ταύτῃ Ἀλκιβιάδης ἔχων Μαντινεῖς καὶ Ἠλείους ὑπὲρ τῶν Λακεδαίμονα συνέσησε. Καὶ μὴν οἵ τε δημόσιοι λόγοι τοῦτο ἔχουσι θαυμαστόν, ὅτι τοῖς Φιλιππικοῖς ὑπὲρ τοὺς πρόξεις παρατέτακται, καὶ τὸν Λεπτίνου πρᾶξιν ἐπαινεῖ.

A. 10. Ἀλλὰ δή] Hæc ad finem partim corrupta partim mutila, ut in editis, item in ſcriptis libris. Initio corrigendum Ἀλλὰ, μὰ τὸν Δία, τοὺς Δημοσθένες—ἄξιόν ἐστι τοῖς τῶν στρατηγῶν ἔργοις παραβάλλειν. Mox ἀνοίας mutandum in αἰκίας, ut jam notatum a viris doctis. Reliqua hic quidem loci non expedio.

vitæ partem in unius orationis compoſitione conterat. Jam ut ad Demoſthenis veniamus orationes, æquumne eſt eum imperatoribus comparari, aut orationem ejus in Cononem de injuria cum verberibus conjuncta æqualem judicari apud Pylum ſtatuto tropæo? aut eam quæ eſt in Amathuſium de mancipiis, iis quos manu cepit ille Spartanis? aut quæ ille de inquilinis ſcripſit paria putare rebus ab Alcibiade geſtis, cum is Eleos et Mantinenſes Athenienſibus contra Spartanos adjunxit? Quin et publicæ ejus orationes id habent admiratione dignum, quod in Philippicis ad res gerendas cohortatur, et Leptinæ factum laudat.